TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

69'uncu Birleşim
12 Mart 2018 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	**290**
II.- GELEN KÂĞITLAR	**293**
III.- YOKLAMA	**467**
IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI	**361,406,407,620,629**
1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümünü kutladığına ilişkin konuşması	361
2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, bir komisyon raporunun dağıtımından kırk sekiz saat geçmeden gündeme alınmasını içeren grup önerisini İç Tüzük'ün 49'uncu maddesine göre işleme almanın Parlamento teamüllerine uygun olduğuna ilişkin konuşması	406

Sayfa

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, uçak kazasında hayatını kaybeden 11 genç kıza Allah'tan rahmet dilediğine ve bu olayla ilgili yakışıksız ifadelerle sosyal medya paylaşımlarında bulunanları kınadığına ilişkin konuşması 407

4.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, Başkanlık Divanı olarak Çorum'da meydana gelen kazada hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediklerine ilişkin konuşması 620

5.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, Başkanlık Divanı olarak Genel Kurulda yaşanan olay nedeniyle MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'ye üzüntülerini bildirdiklerine ilişkin konuşması 629

V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR 362

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI 362:365

1.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması 362:363

2.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması 363:364

3.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci ve Erzurum'un düşman işgalinden kurtuluşunun 100'üncü yıl dönümlerine ilişkin gündem dışı konuşması 364:365

VI.- AÇIKLAMALAR 366,381,393,396,407,409, 419,433,445,452,460,477, 486,489,495,500,503,506, 540,543,554,568,602,619, 624,629

1.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ve seçim ittifakıyla ilgili kanun teklifine ilişkin açıklaması 366

2.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, sulama birlikleriyle ilgili yapılacak yasal düzenlemeye ilişkin açıklaması 366

3.- İzmir Milletvekili Kerem Ali Sürekli'nin, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ve Türk milletinin, bekasına kasteden ihanet projeleri karşısında net duruşunu her zaman gösterdiğine ilişkin açıklaması 366:367

4.- Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, emeklilikte yaşa takılan vatandaşların mağduriyetlerinin giderilmesi için Hükûmetin bir an önce harekete geçmesi ve verilen kanun teklifleri ile önergeleri dikkate alması gerektiğine ilişkin açıklaması 367

5.- Kayseri Milletvekili İsmail Emrah Karayel'in, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 367

Sayfa

6.- Balıkesir Milletvekili Mehmet Tüm'ün, 12 Mart askerî darbesinin 47'nci yıl dönümüne ve iktidarın uluslararası şirketlerin kârını artırmak uğruna halkın sağlığını tehdit eden politikalarına hızla devam ettiğine ilişkin açıklaması 367:368

7.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, 12 Mart askerî darbesinin 47'nci yıl dönümüne ve Kars'ta 5 aracın Valiliğe tahsis edildiği iddiaları hakkında bilgi almak istediğine ilişkin açıklaması 368

8.- Kayseri Milletvekili Sami Dedeoğlu'nun, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 368

9.- Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'nun, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 368:369

10.- Kütahya Milletvekili İshak Gazel'in, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 369

11.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ve Hükûmetin, çocukları şiddete yönlendiren, intihara sürükleyen "Mavi Balina" adlı oyunla ilgili bir an önce tedbir alması gerektiğine ilişkin açıklaması 369

12.- Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Uğur Dilipak'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ve bazı siyasetçilerin İstiklal Marşı'na atfen kullandıkları ifadelerine ilişkin açıklaması 370

13.- İzmir Milletvekili Mustafa Ali Balbay'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 370

14.- Giresun Milletvekili Bülent Yener Bektaşoğlu'nun, TMO'nun fındık alış ve satış işlemleri sırasında randıman değerleriyle oynandığı ve bazı kesimlere haksız kazanç elde ettirildiği iddialarının araştırılması için Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanına çağrıda bulunduğuna ilişkin açıklaması 370

15.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 371

16.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Zeytin Dalı Harekâtı'nın 52'nci gününde Türk Silahlı Kuvvetlerinin büyük bir başarıyla ve emin adımlarla Afrin'in merkezine doğru ilerlediğine ve 10 Martı 11 Marta bağlayan gece Almanya'da Diyanet İşleri Türk İslam Birliğine bağlı camilere yapılan saldırılara ilişkin açıklaması 371

17.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 11 Mart Berkin Elvan'ın ölümünün 4'üncü yıl dönümüne, 12 Mart Kamışlı katliamının 14'üncü, Gazi katliamının 23'üncü yıl dönümlerine, 12 Mart muhtırasının 47'nci yıl dönümüne ve Afrin'de şu anda sivillere yönelik büyük bir tehlike olduğuna ilişkin açıklaması 372:373

Sayfa

18.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne, 12 Mart Gazi olaylarının 23'üncü yıl dönümüne, 11 Mart Berkin Elvan'ın ölümünün 4'üncü yıl dönümüne, 12 Mart muhtırasının 47'nci yıl dönümüne ve CHP Grubu olarak Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'a görevinde başarılar dilediklerine ilişkin açıklaması 373:374

19.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne, 12 Mart Erzurum'un kurtuluşunun 100'üncü yıl dönümüne, Berlin'de Koca Sinan Camisi'ne yönelik saldırıyı şiddetle kınadığına, 12 Mart askerî darbesinin 47'nci yıl dönümüne ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin Afrin'de hiçbir sivilin burnu kanamadan operasyon gerçekleştirdiğine ilişkin açıklaması 374:375

20.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 381:385

21.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 385:386

22.- Aydın Milletvekili Deniz Depboylu'nun, arıtma tesislerinin Aydın genelinde tam faaliyete geçecek ve tam sorunu çözecek nitelikte sayıya ulaştırılamadığına ilişkin açıklaması 393:394

23.- Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, Aydın Milletvekili Abdurrahman Öz'ün CHP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 396:397

24.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, uçak kazasında hayatını yitiren genç kızlara Allah'tan rahmet dilediğine ve statülerinin bir tartışma konusu yapılmasının utanç verici olduğuna ilişkin açıklaması 407

25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, uçak kazasında hayatını kaybeden 11 genç kadına Allah'tan rahmet dilediğine ve konuyla ilgili sosyal medyada sorumsuzca ve yakışıksız ifadeler kullananları kınadıklarına ilişkin açıklaması 407:408

26.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İran semalarında meydana gelen uçak kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması 408

27.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, uçak kazasında hayatını kaybeden 11 genç kadına Allah'tan rahmet dilediğine ve sosyal medyada hem bu kazayla hem de başka meselelerle ilgili ayrıştırma dilini kınadıklarına ilişkin açıklaması 408

Sayfa

28.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine geçilmeyerek Komisyona iade edilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması 409

29.- Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ile İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 419

30.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 419

31.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Manisa Milletvekili Erkan Akçay ile Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 433

32.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde Komisyon adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 445

33.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde Komisyon adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 452:453

34.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde Hükûmet adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 453

35.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 453:454

36.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 460

37.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Parlamentoda kendilerini savunma imkânı olmayan siyasi partiler hakkındaki sözleri doğru bulmadıklarına ilişkin açıklaması 477

38.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerinde yapılan soru-cevap işlemi sırasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 486

39.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 489

40.- Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un, Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 495:497

Sayfa

41.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 500

42.- Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un, Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 501

43.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü'nün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 503

44.- İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü'nün, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 504

45.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin televizyon yayınının olmadığı bir günde yapılmasına ve gece boyunca çalışılarak bitirilmesi konusuyla ilgili gruplar arasında bir iletişimin bulunmadığına ilişkin açıklaması 506:507

46.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin sabaha kadar çalışılarak bitirilmesi kararının kendileriyle hiçbir iletişim kurulmadan alınmasına ilişkin açıklaması 507:509

47.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'ni sabaha kadar çalışarak bitirmek kararıyla bu işlemin kamuoyundan kaçırılmasının amaçlandığına ilişkin açıklaması 509

48.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, ülkenin geleceğini ilgilendiren ve seçimleri düzenleyen yasanın görüşmelerinin halkın gözlerinden kaçırılarak yapıldığına ilişkin açıklaması 510

49.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi görüşmelerinin Meclisin çalışma usullerine uygun olarak ve kabul edilen grup önerisi istikametinde yapıldığına ilişkin açıklaması 510:511

50.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 540:541

51.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 541

52.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin gece yarısı geçirilmesi operasyonunun Twitter'da gündemin ilk maddesi olduğuna ilişkin açıklaması 543

53.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ikinci bölümü üzerinde AKP ve MHP Grupları ile Hükûmet ve Komisyonun konuşma hakkını kullanmamasına ilişkin açıklaması 554

Sayfa

54.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 554:555

55.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 555:556

56.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 556:558

57.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ikinci bölümü üzerinde yapılan soru-cevap işlemi sırasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 568

58.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 569:570

59.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 570:571

60.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Meclisin salı günkü çalışmasının yapılmayacağıyla ilgili duyumlar aldıklarına ve bunun nedeninin açıklanmasını beklediklerine ilişkin açıklaması 602

61.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin televizyon yayını kapalıyken sabaha kadar çalışılarak geçirilmesine ilişkin açıklaması 603

62.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Çorum'un Osmancık ilçesinde meydana gelen bir trafik kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması 619

63.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çorum'un Osmancık ilçesinde meydana gelen bir trafik kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması 619

64.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Çorum'un Osmancık ilçesinde meydana gelen bir trafik kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması 620

65.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Çorum'un Osmancık ilçesinde meydana gelen bir trafik kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması 620

66.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nde oyunun rengini belli etmek üzere yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 624:625

67.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, MHP Genel Başkan Devlet Bahçeli'yle ilgili ifadelerden büyük bir üzüntü duyduklarına ve kendisinden CHP Grubu adına özür dilediklerine ilişkin açıklaması 629

Sayfa

68.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Mecliste her an şiddete uğrama ihtimali olduğuna ve bu konuda önlem alınması gerektiğine ilişkin açıklaması 629:630

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI 375

A) TEZKERELER 375:376

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Terörizmle Mücadele Küresel Forumu (TMKF) çerçevesinde 21-23 Mart 2018 tarihlerinde Malta Attard'da "Terörle Mücadele Çerçevesinde Parlamenterler ile Yargı Aktörleri İlişkisi" konulu çalıştaya Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir heyetin katılması hususuna ilişkin tezkeresi (3/1547) 375:376

VIII.- ÖNERİLER 376,386,394,397,406

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ 376:377,386:393,394:396, 397:406,406:407

1.- HDP Grubunun, 12/3/2018 tarihinde Grup Başkan Vekili Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş tarafından, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere uluslararası örgütlerin ve insan hakları kuruluşlarının Afrin'e yönelik askerî operasyonda artan sivil can kaybı tespitlerinin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 12 Mart 2018 Pazartesi günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 376:377,386:390

2.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, Aydın ve çevresinde yaşanan hava kirliliğinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/582) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin, ön görüşmelerinin Genel Kurulun 12 Mart 2018 Pazartesi günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 390:393,394:396,397:398

3.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma saatlerinin düzenlenmesine; bastırılarak dağıtılan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınmasına ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ve 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde gruplar adına yapılacak konuşmaların birden fazla konuşmacı tarafından yapılabilmesine ilişkin önerisi 398:406,406:407

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR 378,417,426,490,497

1.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya'nın HDP grup önerisi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 378

Sayfa

2.- İstanbul Milletvekili Hüda Kaya'nın, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına ve Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması 378:381

3.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde MHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 417:418

4.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde MHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması 418

5.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ankara Milletvekili Levent Gök'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması 426:427

6.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Ankara Milletvekili Levent Gök'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 427:428

7.- Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un, Ankara Milletvekili Levent Gök'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 428:431

8.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 431:432

9.- Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 490:491

10.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 491:492

11.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine ve CHP Grup Başkanına sataşması nedeniyle konuşması 492:494

12.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında AK PARTİ Genel Başkanına sataşması nedeniyle konuşması 494:495

13.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 497:498

Sayfa

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER **408,413,419,433,445,455, 460,468,478,487,498,502, 504,511,541,543,558,571, 603,620,625,630**

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ *408:409,413:417,419:426, 433:444,445:452,455:460, 460:467,468:477,478:486, 487:488,498:500,502:503, 504:506,511:540,541:543, 543:553,558:568,571:602, 603:619,620:624,625:627, 630*

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) 408:409,413:417,419:426, 433:444,445:452,455:460, 460:467,468:477,478:486, 487:488,498:500,502:503, 504:506,511:540,541:543, 543:553,558:568,571:602, 603:619,620:624,625:627, 630

XI.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER **410**

1.- Anayasa'ya aykırılık iddiaları nedeniyle 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlanmasının İç Tüzük hükümlerine uygun olup olmadığı hakkında 410:412

XII.- DİSİPLİN CEZASI İŞLEMLERİ **628**

1.- İzmir Milletvekili Musa Çam'a 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nde oyunun rengini belli etmek üzere yaptığı konuşmasında sarf ettiği bazı ifadeleri nedeniyle İç Tüzük'ün 163'üncü maddesi uyarınca Meclisten geçici olarak üç birleşim çıkarma cezası verilmesi hakkında 628:629

XIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI **631**

1.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, milli sporcu öğrencilerin burs durumuna ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/20594) 631:635

2.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, spor ve eğitim tesisleri ile yetişmiş personel sayılarına,

Lisanslı sporcu sayısının nüfusa oranının artırılması için yapılacak çalışmalara,

Sayfa

İlişkin soruları ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/20812), (7/20815) 636:638

3.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, Denizli'ye yeni bir stadyum yapılmasın yönelik çalışmalara,

Denizli'deki öğrenci barınma imkânlarına,

İlişkin soruları ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/20813), (7/20814) 639:642

4.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde yeni stat inşaatı için ayrılan bütçeye,

Gelir vergisi indiriminin süresinin uzatılmasından yararlanan sporculara,

İlişkin soruları ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/20816), (7/20817) 643:645

5.- İzmir Milletvekili Mustafa Ali Balbay'ın, Macaristan'a bir organizasyon için giden halk dansları topluluğu üyelerinin iltica ettiği iddiasına ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/20818) 646:648

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yurt dışına iltica eden sporculara ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı 7/21104) 649:651

7.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, organize sanayi bölgelerine dair çeşitli verilere ilişkin sorusu ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Faruk Özlü'nün cevabı (7/23358) 652:654

8.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, serbest bölgelerle ilgili çeşitli verilere ilişkin sorusu ve Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin cevabı (7/23391) 655:656

9.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebeler ile ilgili gerekli bildirimlerin yapılmadığı iddiasına ve açılan soruşturmaya ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Ahmet Demircan'ın cevabı (7/23464) 657:661

10.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde Bor Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi'nin ne zaman kurulacağına ilişkin sorusu ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Faruk Özlü'nün cevabı (7/23539) 662:664

11.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin üçüncü OSB ihtiyacına ilişkin sorusu ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Faruk Özlü'nün cevabı (7/23540) 665:667

12.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, TBMM Başkanlığı tarafından dağıtılan 2018 yılı ajandalarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın cevabı (7/23626) 668:669

13.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakandan sorusu ve Maliye Bakanı Naci Ağbal'ın cevabı (7/23680) 670:672

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.01'de açılarak on bir oturum yaptı.

Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne,

Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne,

Erzurum Milletvekili Kamil Aydın, 12 Mart Erzurum'un düşman işgalinden kurtuluşunun 100'üncü yıl dönümüne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir,

Bursa Milletvekili Erkan Aydın,

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer,

Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak,

Mardin Milletvekili Erol Dora,

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne;

İstanbul Milletvekili Serap Yaşar,

Kayseri Milletvekili Sami Dedeoğlu,

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın,

Giresun Milletvekili Sabri Öztürk,

Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç,

Afyonkarahisar Milletvekili Hatice Dudu Özkal,

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş,

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne;

Lütfiye İlksen Ceritoğlu Kurt, Afrin'de hayatını kaybeden şehitlere Allah'tan rahmet, gazilere şifalar dilediğine ve 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutladığına,

Adana Milletvekili Zülfikar İnönü Tümer, uzman jandarmaların sorunlarına,

İzmir Milletvekili Mustafa Ali Balbay, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutladığına ve Hükûmetin MESAM'ın yönetiminden elini çekmesi gerektiğine,

Denizli Milletvekili Kazım Arslan, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladığına ve MESAM'a kayyum atanması kararının acil kaldırılması ve hukuksuzluğa son verilmesi gerektiğine,

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, emeklilik hakkı elde etmiş ancak prim borcu bulunan yurttaşların sorunlarına,

Mersin Milletvekili Aytuğ Atıcı, resmî ilanların yerel basına verilmemesi uygulamasından derhâl vazgeçilmesi gerektiğine,

Adana Milletvekili İbrahim Özdiş, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanından, kadın çiftçilere pozitif ayrımcılık ve destek verme konusunda ne gibi çalışmaları olduğunu öğrenmek istediğine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutladıklarına ve kadınların istihdamı konusunda yaşanan ayrımcılık sorununun araştırılması amacıyla verdikleri önergeye siyasi partilerin desteğini beklediklerine,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutladığına ve kadının özgürlüğü, eşitliği ve saygınlığının cumhuriyet değerlerinin korunmasına bağlı olduğuna,

Konya Milletvekili Leyla Şahin Usta, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladığına, Afrin'de mücadele içerisinde olan askerlerin ailelerine milletvekilleri ve kadınlar olarak büyük destek verdiklerine ve bugünün, kadınların acılarıyla değil, mutluluklarıyla ve iyilikleriyle anıldığı bir gün olmasını temenni ettiğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladığına ilişkin bir açıklamada bulundu.

MHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, kadınların istihdamı konusunda yaşanan ayrımcılık sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan, İstanbul Milletvekili Arzu Erdem ve arkadaşlarının (10/1013) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin,

HDP Grubunun, 8/3/2018 tarih ve 7072 sayıyla, Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp tarafından, ceza infaz kurumlarında yaşanan hak ihlali iddialarının araştırılması ve bu ihlallerin bir an önce giderilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 8/3/2018 tarih ve 1774 sayıyla, Balıkesir Milletvekili Mehmet Tüm ve arkadaşları tarafından, bireysel silahlanmayı azaltmanın ve ateşli silah alışverişinin engellenmesi yollarının belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Mart 2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü, Elâzığ Milletvekili Ömer Serdar'ın HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında şahsına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu, Elâzığ Milletvekili Ömer Serdar'ın HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Elâzığ Milletvekili Ömer Serdar, İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü'nün sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Sataşmaları nedeniyle birer konuşma yaptılar.

İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü, Elâzığ Milletvekili Ömer Serdar'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında yer alan ve görüşmeleri yarım kalan, İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/914) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 533), görüşmelerine devam edilerek 31'inci maddesine kadar kabul edildi.

2'nci sırasında yer alan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Arasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Göç Örgütü Arasında Örgüt ve Ofisin Türkiyedeki Yasal Statüsü Ayrıcalıkları ve Bağışıklıklarına İlişkin Anlaşmayı Tadil Eden Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/848) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 517),

3’üncü sırasında yer alan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/428) ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun (S. Sayısı: 167),

Görüşmeleri, Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Sağlık Bakanı Ahmet Demircan, Antalya Milletvekili Ahmet Selim Yurdakul’un 533 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 13’üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç, Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak’ın 533 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 14’üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak, Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Maliye Bakanı Naci Ağbal, İstanbul Milletvekili Garo Paylan’ın 533 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 16’ncı maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Maliye Bakanı Naci Ağbal, İstanbul Milletvekili Garo Paylan’ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Garo Paylan, Maliye Bakanı Naci Ağbal’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, ön lisans muhasebe bölümü mezunlarının sorunlarına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Muş, İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü’nün 533 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın ikinci bölümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, görüşülmekte olan 533 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın sakıncalı hususlarıyla ilgili Hükûmete yapıcı önerilerini sunduklarına ve iyi niyet göstergesi olarak sorun barındırmayan maddelerdeki önergeleri geri çektiklerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İstanbul Milletvekili Garo Paylan, Maliye Bakanı Naci Ağbal’ın yaptığı açıklaması sırasında şahsına,

İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş’un yaptığı açıklaması sırasında şahsına,

Sataşmaları nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Komisyonların bulunmayacağı anlaşıldığından, 12 Mart 2018 Pazartesi günü saat 14.00’te toplanmak üzere birleşime 22.06’da son verildi.

Mithat Sancar
Başkan Vekili

Fehmi KÜPÇÜ	*Sema KIRCI*
Bolu	Balıkesir
Kâtip Üye	Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 90

9 Mart 2018 Cuma

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal ve 19 Milletvekilinin, TBMM'de yaşandığı iddia edilen bir taciz vakasının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2574) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.02.2018)

2.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu ve 23 Milletvekilinin, Siirt'in işsizlik sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2575) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.02.2018)

3.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu ve 23 Milletvekilinin, Kırıkkale'nin işsizlik sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2576) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.02.2018)

4.- İzmir Milletvekili Murat Bakan ve 20 Milletvekilinin, beyin göçünün nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2577) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.02.2018)

5.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu ve 23 Milletvekilinin, Kırşehir'in işsizlik sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2578) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.02.2018)

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 25 Milletvekilinin, et ithalatının topluma etkisinin ve ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2579) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.02.2018)

7.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer ve 25 Milletvekilinin, bireysel silahlanmanın ortaya çıkaracağı toplumsal tehlikelerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2580) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.02.2018)

8.- Hatay Milletvekili Serkan Topal ve 21 Milletvekilinin, Hatay'daki kültürel mirasın restorasyonu ve korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2581) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.02.2018)

9.- HDP Grubu adına Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Suriye'de yürütülen askeri operasyonların ve bu operasyonların diplomatik sonuçlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2582) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

10.- Ağrı Milletvekili Dirayet Taşdemir ve 20 Milletvekilinin, çocuk istismarının cinsiyetçilikle ilişkisinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2583) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

11.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş ve 20 Milletvekilinin, işçi intiharlarının neden ve sonuçlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2584) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

12.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker ve 25 Milletvekilinin, intihar vakalarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2585) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

13.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 Milletvekilinin, bakanlıkların yurt dışı teşkilatlarında göreve atanan kişilerin yeterliliğinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2586) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

14.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 Milletvekilinin, kamu kurum ve kuruluşları tarafından ulusal basın kuruluşlarına verilen reklamlar için yapılan harcamaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2587) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

15.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 Milletvekilinin, kaybolmaya yüz tutan mesleklerin ustalık belgesine sahip olanlara sağlanan desteklerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2588) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

16.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 Milletvekilinin, kredi sicil affından yararlanamayan kişilerin bu aftan yararlanamamasının sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2589) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

17.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 Milletvekilinin, ücretli öğretmen atamasının ortaya çıkaracağı sonuçların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2590) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

18.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz ve 22 Milletvekilinin, KOBİ'lerin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2591) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

19.- Adana Milletvekili Zülfikar İnönü Tümer ve 23 Milletvekilinin, tarım topraklarının korunması ve tarımda verimin arttırılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2592) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

20.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz ve 21 Milletvekilinin, kayıt dışı ve kayıtlı çocuk çalışanların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2593) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

21.- İstanbul Milletvekili Didem Engin ve 23 Milletvekilinin, down sendromlu bireylerin ve ailelerinin yaşadıkları sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2594) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

22.- İstanbul Milletvekili Selina Doğan ve 21 Milletvekilinin, intiharların nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2595) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

23.- İstanbul Milletvekili Gülay Yedekci ve 21 Milletvekilinin, çocuk istismarının engellenmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2596) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

24.- Antalya Milletvekili Mustafa Akaydın ve 22 Milletvekilinin, kamu hastanelerinin borçlarının ve borçlanmalarına neden olan koşulların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2597) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

25.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu ve 21 Milletvekilinin, İstanbul'da yapımı devam eden üçüncü havalimanı inşaatındaki çalışma koşullarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2598) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

26.- İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü ve 19 Milletvekilinin, çözüm sürecinin 6551 Sayılı Kanun ve hükümetin icraatları açısından araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2599) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

27.- MHP Grubu adına Grup Başkanvekili Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Erzurum'un sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2600) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

28.- HDP Grubu adına Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, İstanbul'da yapımı devam eden üçüncü havalimanı inşaatında meydana gelen iş kazalarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2601) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

29.- MHP Grubu adına Grup Başkanvekili Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, tıbbi ve aromatik bitki çeşitliliğinin korunması, sürdürülebilmesi ve değerlendirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2602) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

30.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter ve 19 Milletvekilinin, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı çalışanlarının taleplerinin ve yaşadıkları sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2603) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

31.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter ve 19 Milletvekilinin, Üsküdar'da bazı mahallelerin kentsel dönüşüm kapsamına alınmasıyla ortaya çıkan imar sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2604) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

32.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 23 Milletvekilinin, Beslenme Dostu Okullar Projesi'nin uygulanmasında yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2605) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

33.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz ve 21 Milletvekilinin, işsizliğin ve kayıt dışı çalışmanın nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2606) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

34.- Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen ve 21 Milletvekilinin, trafik kazalarının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2607) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

35.- İzmir Milletvekili Murat Bakan ve 22 Milletvekilinin, Türkiye ekonomisi ile ilgili çeşitli hususların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2608) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

36.- İzmir Milletvekili Murat Bakan ve 23 Milletvekilinin, tarım politikası ile ilgili çeşitli hususların ve çiftçilerin mağduriyetlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2609) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

37.- İzmir Milletvekili Murat Bakan ve 22 Milletvekilinin, çevresel etki değerlendirme süreçlerine halkın ve sivil toplumun etkin katılımını sağlamak için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2610) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

38.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş ve 20 Milletvekilinin, Diyarbakır'ın Sur ilçesinde yürütülen kentsel dönüşüm politikası neticesinde ortaya çıkan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2611) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.02.2018)

39.- Şırnak Milletvekili Leyla Birlik ve 20 Milletvekilinin, tıbbi ve aromatik bitki üretimi ile ilgili çeşitli hususların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2612) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

40.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi ve 25 Milletvekilinin, öğrenci mahkumların sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2613) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

41.- HDP Grubu adına Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, toplumun giderek militaristleştiği yönündeki iddianın araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2614) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.02.2018)

42.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek ve 19 Milletvekilinin, emeklilerin çeşitli sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2615) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.02.2018)

43.- Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir ve 20 Milletvekilinin, özelleştirme politikalarının sosyoekonomik yaşama etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2616) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.02.2018)

44.- Adıyaman Milletvekili Behçet Yıldırım ve 20 Milletvekilinin, gıda takviyeleri, diyet takviyeleri ve tıbbi bitkisel ürünler arasındaki tanımlamaların ve yasal mevzuatın netleştirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2617) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.02.2018)

45.- HDP Grubu adına Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, 28 Şubat 1997 tarihinde gerçekleşen askeri müdahale ile 28 Şubat 2015 tarihinde gerçekleştirildiği belirtilen Dolmabahçe Mutabakatı'nın araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2618) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.02.2018)

No: 91

12 Mart 2018 Pazartesi

Tasarı

1.- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/929) (İçişleri; Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm; Çevre ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2018)

Rapor

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Dağıtma tarihi: 12.03.2018) (GÜNDEME)

No: 91'e Ek

12 Mart 2018 Pazartesi

Sözlü Soru Önergeleri

1.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, engelli maaşlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1227) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

2.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi bünyesindeki Bölge Kan Merkezinin kan taşıma çantası ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1228) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

3.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ithaline izin verilen hayvan yemlerinin denetimine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1229) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

4.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri-Yerköy yüksek hızlı tren hattının yapım ihalesine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1230) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

5.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri Erkilet Havaalanı'nın yenilenmesi çalışmalarına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1231) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

6.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, otizmli bireylerin sayısına ve eğitimine ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1232) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

7.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri'de 2017 yılında Valilik tarafından yapılan yardımlara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1233) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

8.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde İŞKUR'a yapılan başvurulara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1234) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

9.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, iş ve meslek danışmanlığı uygulamasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1235) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

10.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri ilindeki Suriyeli sığınmacılara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1236) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

11.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, İŞKUR'a başvuran üniversite mezunlarının işe yerleştirilme oranlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1237) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

12.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamu iktisadi teşebbüslerinin yurt dışında kurduğu şirketlere ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1238) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

13.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde imalat sanayine yapılan yatırımlara ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1239) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

14.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, İşsizlik Sigortası Fonu'nun son beş yıldaki kullanımına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1240) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

15.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, evsel atık su ve yağmur sularının geri kazanılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1241) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

16.- Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Samsun'un ilçelerinde sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarınca yapılan nakdi yardımlara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1242) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

17.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda bakanların yurt dışı ziyaretlerine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1243) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

18.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Ulukışla ilçesine bağlı Porsuk Köyü'ndeki bataklık ve sazlık alanların ıslah edilerek tarıma kazandırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1244) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

19.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda geçici görevle yurt dışına gönderilen personele ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1245) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

20.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, mevsimlik ve geçici işçi statüsünde sigortalı olarak çalışanlara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1246) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

21.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, İŞKUR'a kayıtlı üniversite mezunlarının branşlarına göre dağılımına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1247) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

22.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2002-2017 yılları arasında özelleştirilen kurumlara ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1248) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

23.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, işsizlik oranına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1249) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

24.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2002-2017 yılları arasında İşsizlik Sigortası Fonu'na yapılan başvurulara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1250) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

25.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilindeki tarihi mağaraların yerli ve yabancı turizme kazandırılmasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1251) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

26.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kayıt dışı çalışmanın önlenmesi adına yapılan çalışmalara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1252) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

27.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, nişasta bazlı şeker ve tatlandırıcıların insan sağlığına etkilerinin araştırılıp araştırılmadığına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1253) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

28.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, iş yeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1254) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

29.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Ulukışla ilçesindeki İmrahor Deresi'nin ıslah çalışmalarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1255) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

30.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, barajların doluluk oranına ve 2018 yılında sulama ve içme suyu sorunu yaşanması olası illere ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1256) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

31.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Sukraloz E955 katkı maddesinin bulunduğu ürünlere ve insan sağlığına etkilerinin araştırılıp araştırılmadığına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1257) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

32.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, uyuşturucu madde bağlılığı tedavi merkezlerine ve 2017 yılında bu merkezlere başvuran kişi sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1258) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

33.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, şeker pancarı ekimine kota uygulamasının kaldırılmasına ve şeker pancarı üreticilerinin desteklenmesine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1259) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

34.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kanser ilaçlarının temininde yaşanan sorunlara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1260) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

35.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2010-2017 yılları arasında ithal edilen küçükbaş ve büyükbaş hayvan miktarına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1261) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

36.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Avrasya Tüneli'nden 2017 yılında yapılan araç geçişlerine ve geçiş garantisi verilen araç sayısına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1262) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

37.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, İşsizlik Sigortası Fonu için son beş yılda ücretinden kesinti yapılan işçi sayısına ilişkin Maliye Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1263) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

38.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Osmangazi Köprüsü'nden 2017 yılında yapılan araç geçişlerine ve geçiş garantisi verilen araç sayısına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1264) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

39.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, elektrik faturalarına yansıyan TRT payına ilişkin Maliye Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1265) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

40.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 Aralık ayı itibarıyla İŞKUR'a başvuran üniversite mezunlarının işe yerleştirilme oranlarına ilişkin Maliye Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1266) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

41.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında devlet olanakları ile köylerde yapılan spor alanlarına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1267) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

42.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, vatani görevini yapanların askerlikleri süresince sigortalı sayılmaları için düzenleme yapılmasına ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1268) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

43.- Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Samsun'un bazı ilçelerindeki sulama ve drenaj kanallarının bakımına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1269) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.02.2018)

44.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, 2003-2018 yılları arasında TOKİ'ye devredilen hazine arazilerine ve TOKİ'nin faaliyetlerine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1270) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

45.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, özelleştirme kapsamında yapılan kamuya ait mülkiyet satışlarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1271) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

46.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, akaryakıt ve köprü ücretlerinde indirim yapılması talebine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1272) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

47.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, salgın hastalığa yakalanan ve sağlık sorunları nedeniyle hayatını kaybeden Suriyeli sığınmacı sayısına ve Hatay ilindeki sığınmacılarda görülen hastalıklara ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1273) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

48.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, son on beş yılda iptal edilen milli bayram kutlamalarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1274) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

49.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, çocuk hastalıklarında artış olduğu iddiasına ve çocuk aşılarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1275) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

50.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, son on beş yılda yapılan din görevlisi alımlarına ve din görevlisi olarak iş başlayıp başka kurumlara geçen personel sayısına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1276) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

51.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, son beş yılda kaçak ve sahte içki konusunda yapılan denetimlere ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1277) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

52.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, 2016-2018 yılları arasında uyuşturucudan yakalanan ve tedavi altına alınan kişilere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1278) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

53.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri'de IŞİD terör örgütüne yönelik yapılan operasyonlara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1279) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

54.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri'de FETÖ operasyonları kapsamında haklarında işlem yapılan kişilere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1280) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

55.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri'de işsizlik, çocuk işçiler ve kayıt dışı çalışanlarla ilgili bazı verilere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1281) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

56.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kaçak kazılara ve önlenmesi için alınan tedbirlere ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1282) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.02.2018)

57.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, 2017 yılında Kayseri'de uyuşturucu kullanımı nedeniyle haklarında adli işlem yapılanlara ve uyuşturucu kullanımına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1283) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

58.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri Devlet Tiyatrosu için bir çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1284) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

59.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, şeker pancarı üretimine kota uygulanmasına ve şeker üretimine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1285) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

60.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri'nin Sarıoğlan ilçesine bağlı Karaözü Mahallesi'nin köprü ihtiyacına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1286) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.02.2018)

61.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri ilindeki öğretmen, öğrenci ve derslik sayılarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1287) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.02.2018)

62.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri ilinin 2017 yılı ihracat ve ithalat verilerine ilişkin Ekonomi Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1288) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.02.2018)

63.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri ilinde son on yılda çocuk istismarına yönelik açılan davalara ilişkin Adalet Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1289) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.02.2018)

64.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, besi çiftliklerine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1290) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

65.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, belediyelerdeki tam teşekküllü gıda laboratuvarlarının sayısına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1291) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

66.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 5262 sayılı Kanun kapsamında üretim yapan çiftçilere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1292) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

67.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, konvansiyonel gıda üretiminde kullanılan gıda katkı maddelerine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1293) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

68.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, nişasta bazlı şurubun gıda imalatında kullanılmasına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1294) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

69.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, GDO'lu yem ithalatının yasaklanmasına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1295) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

70.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, subay ve astsubayların askeri okullarda geçen sürelerinin fiili hizmetten sayılmasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1296) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

71.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TEOG sınavının kaldırılması sonrasında öğrencilerin okul yönetimi ve öğretmenler tarafından nitelikli okul sınavlarına girmek yerine ikametgahlarına yakın okullara yönlendirildiği iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1297) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

72.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, bina yıkımlarında asbest yönünden inceleme yapılıp yapılmadığına ve asbestli olduğu saptanan binalar için alınan önlemlere ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1298) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

73.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, anestezi bölümü mezunlarının istihdamına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1299) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

74.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında GDO saptanan ürünlere ve GDO'lu ürünleri üreten firmaların kamuoyuna açıklanmasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1300) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

75.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sürücü kurslarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1301) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

76.- Mardin Milletvekili Ali Atalan'ın, IŞİD tarafından Ezidi kadın ve çocukların insan ticaretine konu edildiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1302) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

77.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde bulunan Osmanlı dönemine ait cami ve kilise sayılarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1303) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

78.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Bor ilçesinde kaybolmaya yüz tutmuş bir mesleğin korunması ve canlandırılması için yapılan çalışmalara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1304) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

79.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, engelli personel istihdamına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1305) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

80.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Çukurkuyu Kasabası'nda bulunan tarihi bir alana yönelik çalışmalara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1306) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

81.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çocukları olumsuz davranışlara sevk eden internet oyunlarının engellenmesine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1307) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

82.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, prim borçlarına uygulanan gecikme faizinin yıllık enflasyon oranında olmasına yönelik çalışma yapılmasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1308) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

83.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, esnaf ve sanatkarların prim borçlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1309) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

84.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, AVM'lerin şehir dışına taşınması ile ilgili çalışmalara ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1310) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

85.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, meslek lisesi öğrencilerinin sanayi sektöründe istihdamının yaygınlaştırılmasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1311) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

86.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, araçlarını yenilemek isteyen şoförlerin ÖTV ve KDV'den muaf tutulmaları konusunda bir çalışma olup olmadığına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1312) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

87.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, şoför esnafına mazot desteği sağlanmasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1313) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

88.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çiftçilerin, esnaf ve sanatkarların ve asgari ücretlilerin elektrik fiyatlarında indirim yapılmasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1314) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

89.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, SGK Genel Kurulunda tarım sigortalıları ile kendi nam ve hesabına çalışan esnaf ve sanatkarlara ayrı ayrı temsil olanağı sağlanmasına yönelik düzenleme yapılmasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1315) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

90.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, SGK prim teşvikinin genişletilmesine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1316) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

91.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, esnafa vergi indirimi sağlanmasına yönelik bir çalışma olup olmadığına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1317) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

92.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kuru üzüm ithalatına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1318) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

93.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri Şehir Hastanesine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1319) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

94.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çırak ve kalfaların SGK primlerinin devlet tarafından karşılanmasına yönelik düzenleme yapılmasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1320) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

95.- Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Bakanlığa bağlı bazı okullarda öğrencilerden para toplandığı iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1321) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

96.- Adıyaman Milletvekili Behçet Yıldırım'ın, Bursa H Tipi Cezaevindeki hasta mahkumlara yönelik kötü muamele iddialarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/1322) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.03.2018)

97.- Van Milletvekili Lezgin Botan'ın, Özgür Suriye Ordusu mensuplarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/1323) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.03.2018)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 15 Temmuz Darbe Girişimi sırasında Mecliste görev ifa eden personele yönelik desteklere ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24288) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

2.- Isparta Milletvekili Nuri Okutan'ın, TBMM arşivinde bulunan gizli belgelerin incelenmesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24289) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.02.2018)

3.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Artvin'de bir tiyatro oyununun gösteriminin engellendiği iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24290) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.01.2018)

4.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Van'ın Gürpınar ilçesinde bir çocuğun hayatını kaybetmesine yönelik yapılan soruşturmaya ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24291) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.01.2018)

5.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, et ithalatına ve hayvancılığın durumuna ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24292) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.01.2018)

6.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bir inşaat firmasının faaliyetlerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24293) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.01.2018)

7.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bir tiyatro oyununun yasaklanmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24294) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.01.2018)

8.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, vergi muafiyetine sahip vakıfların protokol listesine girmesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24295) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.01.2018)

9.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, İstanbul'da bir hastanede çocuk gebeliklerin bildirilmemesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24296) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.01.2018)

10.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ankara Valiliğinin bir tiyatro oyununa ve sanatçısına yönelik yasak kararına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24297) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.01.2018)

11.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, İstanbul Valiliği tarafından iptal edilen Genç Bi Şenlik organizasyonuna ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24298) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.01.2018)

12.- Mardin Milletvekili Ali Atalan'ın, Avrupalı Türk Demokratlar Birliği hakkındaki iddialara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24299) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.01.2018)

13.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, PYD/YPG'nin terör örgütü statüsüne ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24300) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2018)

14.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Suriye sınırından Türkiye'ye girmeye çalışan iki kişiye dur ihtarına uymadıkları gerekçesiyle ateş açılmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24301) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2018)

15.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ankara Yüksel Caddesinde bulunan İnsan Hakları Anıtı'nın bariyerle çevrili olmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24302) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2018)

16.- Van Milletvekili Lezgin Botan'ın, Van'da sosyal medyada paylaştığı haber ve fotoğraflar nedeniyle hakkında dava açıldığı iddia edilen bir gazeteciye ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24303) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2018)

17.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Cumhurbaşkanlığına dair sorulara yanıt verilmemesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24304) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.02.2018)

18.- Gaziantep Milletvekili Akif Ekici'nin, Suriye'deki operasyonlara katılmak üzere askerlik şubelerine başvuran Suriyeli mültecilere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24305) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.02.2018)

19.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Sağlık Bakanlığı tarafından Türk Tabipler Birliği yöneticileri hakkında suç duyurusunda bulunulmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24306) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.02.2018)

20.- Giresun Milletvekili Bülent Yener Bektaşoğlu'nun, Giresun'da doğal gaz alt yapısının hala tamamlanamamasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24307) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2018)

21.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın, TTB Merkez Konseyi üyelerinin gözaltına alınmalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24308) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.02.2018)

22.- İstanbul Milletvekili Celal Adan'ın, Çorum'un ulaşım alt yapısı ihtiyacına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24309) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

23.- İstanbul Milletvekili Celal Adan'ın, Iğdır'ın çeşitli sorunlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24310) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

24.- İstanbul Milletvekili Celal Adan'ın, Karabük'teki taşeron işçilerin kadroya alınma durumuna ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24311) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

25.- İstanbul Milletvekili Celal Adan'ın, Burdur'un çeşitli sorunlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24312) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

26.- İstanbul Milletvekili Celal Adan'ın, Düzce'nin çeşitli sorunlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24313) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

27.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, Özgür Suriye Ordusu üyelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24314) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

28.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Fatih Projesi kapsamında tablet yerine bilgisayar dağıtılması kararı alınmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24315) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

29.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 2003-2017 yılları arasında yurt dışına verilen göçlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24316) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

30.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, Rize'de Belediye tarafından yapılan bir inşaata ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24317) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

31.- Gaziantep Milletvekili Mehmet Gökdağ'ın, televizyon kanallarının siyasi parti liderlerine ayırdıkları canlı yayın sürelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24318) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

32.- Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın, Bursa'da TSK arazisi olan Cephanelik Korusu'nda bulunan ağaçların kesilmesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24319) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

33.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, Sinop Nükleer Santrali Projesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24320) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

34.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, Çay-Kur Genel Müdürünün kadın spor kulüplerine yardım yapmanın günah olduğunu söylediği iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24321) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

35.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Suriye'den Türkiye'ye yapılan roket saldırılarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24322) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

36.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, TMSF'ye devredilen Boydak Holding'e atanan kayyumlara ve şirketin zarara uğratıldığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24323) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

37.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, ÇAYKUR Genel Müdürünün yaptığı iddia edilen bir açıklamaya ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24324) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

38.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Keçiören - ODTÜ otobüs hattına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24325) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

39.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu'nun çalışma hızının doğurabileceği olumsuzluklara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24326) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

40.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, üniversite hastanelerinin 2018 yılı itibarıyla sağlık sektörüne olan borçlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24327) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

41.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Yerlileştirme Yüksek Kurulu'nun çalışmalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24328) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

42.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında gerçekleşen birleşme ve satın almalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24329) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

43.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, siber suçlara yönelik işlemlere ve mevzuatın yeterli olup olmadığına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24330) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

44.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, uluslararası kongre sayısı bakımından dünya sıralamasındaki yerimize ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24331) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

45.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yerel para birimleri ile yapılan ticaret hacmine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24332) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

46.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamu kuruluşlarınca vatandaşlardan tahsil edilen ücretlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24333) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

47.- İstanbul Milletvekili Gürsel Tekin'in, İstanbul'da faturasını ödemediği gerekçesiyle suyu ve doğalgazı kesilen hanelerin durumuna ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24334) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

48.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Kıbrıs gazilerinin geçim sıkıntılarına ve tanınması istenen bazı haklara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24335) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

49.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, emekli maaşlarına dair çeşitli hususlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24336) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

50.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, üniversite hastanelerinin kamu ve özel kesime olan borçlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24337) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

51.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'deki Cankurtaran Tünelinin açılışının gecikmesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24338) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

52.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Gazi Üniversitesindeki bir kadroya yapılan alımda usulsüzlük yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24339) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

53.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Kızılay kumbaralarında toplanan ikinci el kıyafetlerin özel bir şirketçe yurt dışına gönderildiği iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24340) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

54.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, okullarda yaşanan seçmeli ders sorununa ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24341) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

55.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, Balıkesir Kepsut Cezaevinde bir mahkumun öldürülmesi olayına yönelik yargı sürecine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24342) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

56.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Manisa Akhisar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yasaklandığı iddia edilen bir çocuk oyununa ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24343) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

57.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, meslek ve oda birliklerine yönelik başlatılan mevzuat çalışmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24344) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

58.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Altunhisar ilçesine bağlı Ulukışla Köyü'nün camilerine imam görevlendirilmesi talebine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24345) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

59.- Aydın Milletvekili Metin Lütfi Baydar'ın, mitingde söylediği bir söze ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24346) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

60.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde yapılan değişikliğe ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24347) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

61.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Adana ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24348) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

62.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24349) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

63.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Nevşehir ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24350) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

64.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Niğde ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24351) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

65.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Osmaniye ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24352) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

66.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Rize ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24353) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

67.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Siirt ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24354) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

68.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Batman ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24355) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

69.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bayburt ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24356) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

70.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Özelleştirme Fonu'na aktarılan bir şirketin tasfiyesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24357) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

71.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bingöl ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24358) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

72.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, İlbank A.Ş.'de görevli taşeron şirket elemanlarının kadroya alınmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24359) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

73.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bitlis ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24360) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

74.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.'nin hizmet alımlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24361) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

75.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Çankırı ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24362) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

76.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, vazife malulû askerlerin şehit sayılmalarına yönelik bir düzenleme yapılıp yapılmayacağına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24363) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

77.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Eti Bakır A.Ş.'ye satılan taşınmazlarla ilgili Danıştay kararına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24364) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

78.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Diyarbakır ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24365) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

79.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Düzce ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24366) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

80.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Elazığ ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24367) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

81.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Erzincan ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24368) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

82.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Erzurum ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24369) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

83.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Gümüşhane ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24370) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

84.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Hakkari ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24371) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

85.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, İzmir ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24372) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

86.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kahramanmaraş ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24373) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

87.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kafkas Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24374) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

88.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Karabük ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24375) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

89.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kilis 7 Aralık Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24376) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

90.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Karaman ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24377) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

91.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Siirt Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24378) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

92.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kars ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24379) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

93.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kastamonu Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24380) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

94.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kastamonu ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24381) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

95.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Marmara Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24382) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

96.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kilis ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24383) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

97.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Düzce ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24384) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

98.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Muş Alparslan Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24385) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

99.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kırıkkale ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24386) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

100.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Karabük Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24387) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

101.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ağrı ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24388) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

102.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kırşehir ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24389) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

103.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bingöl ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24390) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

104.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24391) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

105.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Aksaray ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24392) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

106.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kütahya ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24393) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

107.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ankara ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24394) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

108.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Mardin Artuklu Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24395) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

109.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bitlis ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24396) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

110.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Mardin ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24397) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

111.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Orta Doğu Teknik Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24398) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

112.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Çankırı ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24399) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

113.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Muş ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24400) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

114.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Yüzüncü Yıl Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24401) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

115.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Nevşehir ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24402) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

116.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kilis 7 Aralık Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24403) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

117.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Aksaray ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24404) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

118.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Niğde ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24405) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

119.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Siirt Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24406) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

120.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Osmaniye ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24407) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

121.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Borsa A.Ş. Genel Müdürlüğünün 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24408) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

122.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Rize ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24409) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

123.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ankara Üniversitesinin 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24410) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

124.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Batman ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24411) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

125.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Erzurum Teknik Üniversitesinin 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24412) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

126.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Çankırı Karatekin Üniversitesinin 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24413) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

127.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Siirt ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24414) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

128.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığının 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24415) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

129.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Şanlıurfa ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24416) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

130.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Emniyet Genel Müdürlüğünün 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24417) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

131.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bayburt ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24418) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

132.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Şırnak ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24419) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

133.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu Başkanlığının 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24420) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

134.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Adıyaman ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24421) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

135.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Doğal Afet Sigortaları Kurumu Başkanlığının 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24422) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

136.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Devlet Personel Başkanlığının 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24423) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

137.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ağrı ilinde 2016-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24424) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

138.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Van ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24425) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

139.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Nevşehir ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24426) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

140.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kafkas Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24427) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

141.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Yozgat ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24428) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

142.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Niğde ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24429) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

143.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Osmaniye ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24430) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

144.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Yüzüncü Yıl Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24431) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

145.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Adıyaman ilinde 2017 ve 2018 yıllarında yeni eğitime açılan okullara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24432) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

146.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Rize ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24433) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

147.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Siirt ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24434) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

148.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Şanlıurfa ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24435) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

149.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Şırnak ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24436) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

150.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Van ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24437) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

151.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Rize Üniversitesinde 2010-2017 arasında yapılan yurt dışı personel görevlendirmelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24438) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

152.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Yozgat ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24439) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

153.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bartın Üniversitesinin 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24440) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

154.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kastamonu Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24441) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

155.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Artvin Çoruh Üniversitesinin 2014-2017 arası düzenlenen tören, fuar ve organizasyonlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24442) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

156.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Marmara Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24443) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

157.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Muş Alparslan Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24444) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

158.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Rize Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24445) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

159.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Karabük Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24446) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

160.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24447) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

161.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Mardin Artuklu Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24448) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

162.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Ocak 2018 itibarıyla boş bulunan engelli kadrolarına ve yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24449) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

163.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kütahya ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24450) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

164.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Mardin ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24451) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

165.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Muş ilinde 2016 - 2018 yılları arasında borcu nedeniyle elektriği kesilen çiftçi ve sulama birliği sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24452) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

166.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, hükümetin su kıtlığına yönelik bir eylem planı olup olmadığına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24453) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

167.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, terör örgütleri tarafından kaçırılan asker ve polislere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24454) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

168.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 2017 yılında İzmir Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'ne başvuran kadınlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24455) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

169.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, uydudan yayın yapan bir televizyon kanalında kamu spotunun buzlanmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24456) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

170.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, kadın cinayetlerindeki artışa ve ateşli silah kullanımına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24457) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

171.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, ekonomik sebeplerle meydana gelen adli vakalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24458) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

172.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Hatay'da vatandaşların bankalardan kullandıkları muhtelif krediler nedeniyle başlatılan icra takiplerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24459) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

173.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Hatay'da Suriyeli sığınmacıların sahip olduğu iş yerlerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24460) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

174.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, UBER adlı şirketin Türkiye'de faaliyet göstermesinin taksicilere etkilerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/24461) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2018)

175.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, vermiş olduğu bir soru önergesi hakkında yapılan bir sosyal medya paylaşımına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24462) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.01.2018)

176.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, Silivri Cezaevi'nde kalan on iki tutuklunun Kırıkkale Cezaevi'ne nakil esnasında darp edildiği iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24463) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.02.2018)

177.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Tarsus T Tipi Cezaevindeki hasta bir mahkumun durumuna ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24464) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.02.2018)

178.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Bakanlıkça müdafilik görevinden yasaklanma konusunda Ağır Ceza Cumhuriyet Başsavcılıklarına gönderilen bir yazıya ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24465) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.02.2018)

179.- İstanbul Milletvekili Erdal Ataş'ın, bir tutuklunun ölüm orucuna başlamasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24466) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.02.2018)

180.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, bir vakfa düzenlenen operasyona ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24467) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.02.2018)

181.- Batman Milletvekili Saadet Becerekli'nin, Konya Ereğli T Tipi Cezaevi'nde tutuklu ve hükümlülere ailelerinin gönderdiği elbiselerin iade edildiği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24468) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

182.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son üç yılda tutuksuz yargılanmak üzere tahliye edilip tekrar tutuklananlara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24469) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

183.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, tutuklu ve hükümlülerin yakınlarının cenazelerine katılması hususunda izlenen usule ve bazı verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24470) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

184.- Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, tutuklu ve hükümlülerin sağlık sorunları nedeniyle yapılan tahliye taleplerinin reddine dair verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24471) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

185.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Adana'nın Aladağ ilçesinde gerçekleşen yurt yangınına dair davaya ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24472) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

186.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın, bir hakimin gerekçeli karar tutanağının üstüne yabancı dilde yazdırdığı bir ibareye ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24473) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

187.- Van Milletvekili Lezgin Botan'ın, Ağrı Patnos L Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı iddia olunan hak ihlallerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24474) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2018)

188.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebeler ile ilgili gerekli bildirimlerin yapılmamasına ve olaya yönelik iddialara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24475) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.01.2018)

189.- Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebeler ile ilgili gerekli bildirimlerin yapılmamasına ve olaya yönelik iddialara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24476) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.01.2018)

190.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Mardin'de bir kadının maruz kaldığı cinsel saldırı olayıyla ilgili dava sürecine ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24477) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2018)

191.- Adıyaman Milletvekili Behçet Yıldırım'ın, İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebelerin ilgili makama bildirilmediği iddiasına ve reşit olmayan gebelerin durumuna ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24478) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.02.2018)

192.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, devlet koruması altındaki çocuklara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24479) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

193.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Adana'nın Yüreğir ilçesinde 3 yaşında bir bebeğe yönelik olarak gerçekleşen cinsel istismar vakasına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24480) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

194.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, kadına yönelik şiddetle mücadeleye ve Bakanlığa yapılan bir bilgi edinme başvurusuna ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24481) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

195.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, güvenlik kameralarının kötü amaçlı kullanılmasının engellenmesine ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24482) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

196.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda yaşanan ATM dolandırıcılığı olaylarına ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24483) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

197.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, TÜBİTAK Başkanının aldığı maaşa ve kendisine verildiği iddia edilen kredi kartına ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24484) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

198.- Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan'ın, geçici barınma merkezlerinde çalışan taşeron işçilerin kadro düzenlemesi dışında tutulduğu iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24485) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.02.2018)

199.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, son beş yılda gerçekleşen işçi ölümlerine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24486) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

200.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, inşaat sektöründe meydana gelen iş kazalarına ve son bir yılda Adana'da iş kazası sonucu gerçekleşen ölümlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24487) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

201.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, İstanbul 3. Havalimanı inşaatında 400 işçinin hayatını kaybettiği yönündeki haberlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24488) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

202.- Bursa Milletvekili Ceyhun İrgil'in, İstanbul'da yapılan çeşitli köprü, tünel, ulaşım hattı inşaatları ile 3. Havalimanı inşaatında hayatını kaybeden işçi sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24489) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

203.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, gece vardiyasında çalışan kadınların faydalanacağı servis hizmetlerine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24490) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

204.- Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in, İzmir'in Çiğli ilçesinde usulsüzlük nedeniyle bir grup işçinin primlerinin iptal edilmesine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24491) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

205.- Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, Burdur'un Bucak ilçesindeki OSB projelerindeki kamulaştırma bedellerine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24492) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.02.2018)

206.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, Sinop Nükleer Santrali Projesine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24493) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

207.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, imar yolsuzluklarıyla ilgili bir demecine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24494) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

208.- İstanbul Milletvekili Gürsel Tekin'in, Türkiye'deki hava kirliliği durumuna ve alınan önlemlere ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24495) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

209.- İstanbul Milletvekili Erdal Ataş'ın, 2004 yılından bu yana yapılan bina yıkımlarında ortaya çıkan asbest miktarına ve tehlikenin önlenmesine yönelik çalışmalara ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24496) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

210.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, İzmir'de eski bir kurşun fabrikasındaki radyoaktif maddelerin bertarafını üstlenen şirketin sahayı terk ettiği iddiasına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24497) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

211.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Ege adalarından bazılarının işgal edildiği iddiasına ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24498) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

212.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, Denizli'nin Güney ilçesine bağlı Çamrak Köyü'nün elektrik altyapısı ihtiyacına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24499) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

213.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, Ankara'daki doğalgaz sayaçlarının değiştirilmesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24500) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

214.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Hatay'ın bazı ilçelerindeki taş ocaklarının yerleşim yerlerine mesafesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24501) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

215.- Çanakkale Milletvekili Bülent Öz'ün, Yeni Çanspor ve Sultangazispor takımlarının maçı sonrasında yaşanan şiddet olaylarına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24502) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

216.- Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan'ın, MMA Dünya Şampiyonu olan bir vatandaşa verilen sözlerin tutulmadığı iddiasına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24503) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2018)

217.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Bakanlıkta yapılan atamalarda liyakatin gözetilmediği iddiasına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24504) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.02.2018)

218.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Bakanlık özel kalem müdürlüğü ile ilgili iddialara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24505) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

219.- Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın, Tarım Kredi Kooperatiflerinde yapıldığı iddia edilen yolsuzluklara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24506) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

220.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, çiftçilere verileceği söylenen damızlık koyunlara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24507) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

221.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tohumculuk şirketlerine ve tohum çeşitlerine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24508) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

222.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, süt ürünleri üretiminde başka maddeler kullanılarak hile yapılmasının önlenmesine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24509) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

223.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, şeker fabrikası sayısına ve şeker üretimine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24510) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

224.- Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak'ın, narenciye üretimine ve üreticilerin sorunlarına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24511) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

225.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, ÇAYKUR'un yurt içi ve yurt dışı satışlarına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24512) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

226.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, veteriner hekimlerin fiili hizmet zammı düzenlemesine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24513) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

227.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kırsal kalkınma projelerinin IPARD düzeyine getirilmemesine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24514) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

228.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, havza bazlı destekleme modeli kapsamında verilen desteklere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24515) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

229.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu personelinin kadroya alınması talebine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24516) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

230.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, IPARD kapsamında desteklenen projelere ve bunlardan iflas edenlere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24517) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

231.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu çalışanlarına bazı mali ve sosyal hakların verilmemesine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24518) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

232.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kimyasal yoğurtlarda kullanılan jelatinin içeriğine ve üretimlerinin denetimine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24519) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

233.- Antalya Milletvekili Devrim Kök'ün, bir televizyon kanalında üreticilerin sağlığa zararlı ilaçlar kullandıkları yönünde yapılan haberlere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24520) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

234.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, aktarlarda satılan bitkisel ürünlerin denetimine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24521) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

235.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Türkiye karasularında görülen balon balıklarının olumsuz etkilerine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24522) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

236.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, canlı büyük baş hayvan ithalatına ilişkin Gümrük ve Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24523) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

237.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yem fiyatlarına getirilen gümrük vergisi indirimlerinin tüketiciye yansıtılmasına ilişkin Gümrük ve Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24524) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

238.- Van Milletvekili Lezgin Botan'ın, Kapıköy Sınır Kapısında yaşanan sorunlara ilişkin Gümrük ve Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24525) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.02.2018)

239.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, bir tv kanalının kapatılmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24526) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.01.2018)

240.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Gaziantep'te düzenlenen bir etkinliğin yasaklanmasına ve parti binasındaki afişin kaldırılmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24527) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.01.2018)

241.- Şırnak Milletvekili Aycan İrmez'in, 25 Ocak 2001 tarihinden beri haber alınamayan iki kişinin akıbetine ve gözaltında kaybedilme iddialarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24528) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.01.2018)

242.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Hatay'ın Samandağ ilçesindeki kıyı kenar çizgisi sorununa ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24529) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.01.2018)

243.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, Temmuz 2017'de Hakkari Yüksekova'da bir kişinin hayatını kaybettiği operasyona yönelik iddialara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24530) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2018)

244.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Halk Özel Harekatı adlı derneğe ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24531) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.02.2018)

245.- Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan'ın, bir kaçırılma olayının adli ve idari makamlarca takip edilmediği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24532) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.02.2018)

246.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, bir vakfa düzenlenen operasyona ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24533) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.02.2018)

247.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, Erzurum'da bir kahvehanenin kapatılmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24534) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

248.- Van Milletvekili Lezgin Botan'ın, Erzurum'da bir kahvehanenin kapatılmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24535) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

249.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, Denizli'nin Baklan İlçesi Hadım mahallesinin yol ve aydınlatma taleplerine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24536) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

250.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, son iki yılda gerçekleşen intihar vakalarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24537) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

251.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında kesilen trafik cezalarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24538) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

252.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara'da bazı özel halk otobüslerinde 65 yaş üstü yolculardan ücret talep edildiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24539) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

253.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, Pamukkale Üniversitesi Teknokent'te bulunan bir iş yerinde kaçak elektronik sigara ve likit ele geçirilmesi olayına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24540) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

254.- Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in, Trabzon Büyükşehir Belediyesi toplu ulaşım hizmetlerine dair 2016 Sayıştay Raporundaki bazı hususlara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24541) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

255.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, Ankara Niğde otobanının Ankara'daki şehir içi ulaşıma etkisine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24542) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

256.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, Nisan 2017-Şubat 2018 tarihleri arasında sosyal medya paylaşımı nedeniyle gözaltına alınanlara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24543) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

257.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, Denizli Bozdağ Kayak Merkezine dair çeşitli hususlara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24544) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

258.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Türk şeker fabrikaları için belirlenen özelleştirme modeline ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24545) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

259.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı önünde meydana gelen patlamaya ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24546) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

260.- Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın, Ankara Çukurambar'da bulunan vergi dairesinde gerçekleşen patlamaya ve zarar gören arşiv kaydı olup olmadığına ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24547) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

261.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, tıbbi sekreterlik bölümü mezunlarının istihdamına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24548) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

262.- İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu'nun, Bulgarcanın doçentlik sınavlarında geçerli bir dil olarak sayılması taleplerine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24549) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

263.- İzmir Milletvekili Tacettin Bayır'ın, İzmir'de bir okulda meydana gelen doğalgaz kazanı patlamasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24550) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

264.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, 2018 yılında yapılacak öğretmen atamalarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24551) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

265.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Fatih projesine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24552) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

266.- Van Milletvekili Lezgin Botan'ın, İzmir Gaziemir'de bulunan bir lisede doğalgaz sıkışması nedeniyle gerçekleşen patlamaya ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24553) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

267.- İzmir Milletvekili Aytun Çıray'ın, Fatih Projesi kapsamında tablet yerine bilgisayar dağıtılması kararı alınmasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24554) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

268.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, okuma yazma bilmeyenlere dair verilere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24555) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

269.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Siverek ilçesine bağlı Altaylı Köyü'nün okul ihtiyacına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24556) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

270.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, ilköğretimde bazı seçmeli derslerin zorunlu olarak seçtirildiği iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24557) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

271.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, lise mezuniyet oranına ve artırılması için yapılacak çalışmalara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24558) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

272.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, eğitim kalitesinin artırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24559) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

273.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, açık öğretim lisesi mezunlarına ve örgün öğretime teşvik çalışmalarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24560) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

274.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2002-2017 yılları arasında özel eğitim kurumlarında mevcut öğrenci sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24561) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

275.- İzmir Milletvekili Mustafa Ali Balbay'ın, okullarıyla ilişiği kesilen üniversite öğrencilerine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24562) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

276.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, mesleki teknik eğitim ve istihdam ilişkisinin sağlanmasına yönelik çalışmalara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24563) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

277.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, meslek eğitimine dair çeşitli hususlara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24564) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

278.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, öğretmen atamalarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24565) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

279.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, 2016-2017 döneminde bünyesinde kreş açılan kamu kurumlarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24566) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

280.- Eskişehir Milletvekili Cemal Okan Yüksel'in, askerlik şubelerine başvurduğu iddia edilen Suriyelilere ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24567) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.02.2018)

281.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, bir yayın kuruluşu tarafından paylaşılan ve bir ÖSO mensubunun görüntüsünün yer aldığı videoya ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24568) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

282.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 669 sayılı KHK gereğince Sağlık Bakanlığı'na devredilen sağlık astsubaylarının TSK'ya nakil taleplerine ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24569) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

283.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Ladik Sulama Projesine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24570) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

284.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın İmamoğlu ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24571) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

285.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Feke ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24572) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

286.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Ceyhan ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24573) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

287.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Çukurova ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24574) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

288.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, sulama birliklerinin kaldırılmasına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24575) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

289.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Aladağ ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24576) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

290.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Karaisalı ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24577) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

291.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Kozan ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24578) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

292.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Karataş ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24579) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

293.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Saimbeyli ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24580) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

294.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Sarıçam ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24581) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

295.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Pozantı ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24582) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

296.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Seyhan ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24583) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

297.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Tufanbeyli ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24584) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

298.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Yumurtalık ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24585) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

299.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Adana'nın Yüreğir ilçesinde bulunan sulama birliklerinin mali durumuna ve akıbetine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24586) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

300.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, Beykoz'a bağlı Yenimahalle ve Hekimbaşı mahallelerinin orman alanına dönüştürülmesine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24587) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

301.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Altunhisar ilçesi Ulukışla köyünün içme suyu sorununa ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24588) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

302.- Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebeler ile ilgili gerekli bildirimlerin yapılmamasına ve olaya yönelik iddialara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24589) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.01.2018)

303.- Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, Kırıkkale Hacılar F Tipi Cezaevi'ne sevk edilen bir grup mahkumun darp edildiği iddiasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24590) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.01.2018)

304.- Isparta Milletvekili İrfan Bakır'ın, Ankara'da bir fizik tedavi hastanesinin bir hasta için maluliyet raporu düzenlememesine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24591) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

305.- Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen'in, muayene katılım paylarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24592) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

306.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yıldaki Alzheimer ve şizofreni hastalıklarına ait verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24593) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

307.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, işsiz bireylere yapılacak psikolojik yardımlara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24594) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

308.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kayıtlı spor salonu sayısına ve kas geliştirici ilaç kullanımı nedeniyle hayatını kaybedenlere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24595) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

309.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında hastalık bazında kayıt sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24596) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

310.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yerli üretim yapan ilaç firmalarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24597) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

311.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, acil servislerdeki yığılmayı önlemek üzere bazı hastanelerde poliklinik hizmet saatlerinin uzatılmasını öngören genelgeye ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24598) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

312.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, nükleer santrallerden çıkan radyoaktif atıkların insan sağlığına etkilerine ve Sinop'ta yapılacak nükleer santrale ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24599) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

313.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, şehit aileleri ve gazilerin kamu ve özel sağlık hizmetlerinden ücretsiz faydalanmaları talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24600) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

314.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, özel hastanelerin acil servislerinde ücret alındığı yönündeki şikayetlere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24601) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

315.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, sağlık meslek lisesi mezunlarının istihdam sorunlarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24602) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

316.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, Lyme hastaları ve hastalığın yaygınlığıyla ilgili verilere ve hastalıkla mücadeleye ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24603) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

317.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, İzmir'in Menderes ilçesine bağlı Bulgurca Mahallesi'nde bulunan atıl durumdaki sağlık ocağına doktor ve hemşire ataması yapılmasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24604) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

318.- Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, tıbbi sekreterlik lise ve önlisans mezunlarının istihdamına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24605) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.02.2018)

319.- Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, bazı internet sitelerine erişimin engellenmesine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24606) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.02.2018)

320.- Muğla Milletvekili Ömer Süha Aldan'ın, Muğla'da yer alan bir tünelin işletmesine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24607) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.02.2018)

321.- Zonguldak Milletvekili Şerafettin Turpcu'nun, Kanal İstanbul Projesine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24608) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

322.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, Türk Telekom'un özelleştirme sonrası karşılaştığı iddia olunan mali sorunlara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24609) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

323.- Kocaeli Milletvekili Haydar Akar'ın, Yap İşlet Devret modeli ile inşa edilen köprü ve tüneller için 2017 yılında işletmeci şirketlere yapılan ödemelere ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24610) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

324.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, Avrasya Tünelinin ulusal ekonomiye katkısına yönelik tartışmalara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24611) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.02.2018)

325.- İzmir Milletvekili Aytun Çıray'ın, e-devlet üzerinden verilen UYAP ve benzeri hizmetlerin teknik altyapısının ve güvenliğinin geliştirilmesine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/24612) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.02.2018)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

1.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, İstanbul'da bir özel hastanede görevli bir doktorun hasta bir bebeği ismi yüzünden muayene etmediği iddiasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21767)

2.- Hakkari Milletvekili Nihat Akdoğan'ın, İstanbul Kartal'daki bir özel hastanede bir bebeğin muayenesinin doktor tarafından reddedildiği iddiasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21768)

3.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde Devlet Hastanesi'nde alerji ve immünoloji bölümlerinin açılmasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21769)

4.- İstanbul Milletvekili Didem Engin'in, Çayırbaşı Devlet Hastanesinin yapımındaki gecikmeye ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21770)

5.- Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen'in, Adana'nın ilçelerindeki devlet hastanelerindeki uzman doktor açığına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21771)

6.- Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen'in, yıktırılan Yüreğir Devlet Hastanesinin yeniden inşasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21772)

7.- Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen'in, 2018 yılı bütçesi kapsamında Adana'da yapılacak yatırımlara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21773)

8.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, sağlık ve sosyal hizmetler alanında çalışanların sorunlarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21774)

9.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Gaziantep'te hastaneden taburcu edildikten hemen sonra hayatını kaybeden Suriyeli genç bir kadına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21775)

10.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, SSK'dan Bakanlığa devredilen taşınmazlara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21776)

11.- Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'ın, Diyarbakır'da yaşayan kelebek hastalarına uygun yara örtüsü temin edilememesine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/21777)

12.- İzmir Milletvekili Ali Yiğit'in, uluslararası kredi değerlendirme kuruluşlarıyla yapılan anlaşmalara ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Mehmet Şimşek) yazılı soru önergesi (7/21880)

13.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, TBB Temmuz 2017 bültenine göre bireysel kredi riskinin en fazla büyüdüğü Doğu ve Güneydoğu illerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22346)

14.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Din İşleri Yüksek Kurulu'nun müzik dinlemek ile ilgili bir açıklamasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22939)

15.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Halk Bankası'nın 2016 yılı hesaplarına yönelik Sayıştay raporuna ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22940)

16.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, kırmızı et ithalatına ve et üreticilerinin sorunlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22941)

17.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bir özel eğitim merkezinde otizmli çocuğa şiddet uygulayan öğretmen hakkında yapılan incelemeye ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22942)

18.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, polis araçları ve askeri araçların karıştığı kazalara ve bir çocuğun yaralanması ile ilgili soruşturmaya ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22943)

19.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında çocukların maddi refahı sıralamasında OECD ülkeleri arasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22944)

20.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında yalnız kadınların insani gelişmişlik endeksi sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22945)

21.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında eğitim kalitesine göre yapılan sıralamadaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22946)

22.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında internet özgürlüğü sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22947)

23.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında kadınların siyasi gücüne göre yapılan sıralamadaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22948)

24.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılı basın özgürlüğü sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22949)

25.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında kadınların eğitime erişimi bakımından dünya sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22950)

26.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında çocuk yoksulluğu bakımından OECD sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22951)

27.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında çocukların sağlık ve güvenliği bakımından OECD sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22952)

28.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında kadınların ekonomik yaşama katılımı bakımından dünya sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22953)

29.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında kadınların iş gücüne katılımı bakımından dünya sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22954)

30.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında çocukların eğitimi bakımından OECD sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22955)

31.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında demokrasi endeksi bakımından dünya sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22956)

32.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında sivil özgürlükler bakımından dünya sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22957)

33.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında cinsiyet eşitsizliği bakımından dünya sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22958)

34.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında çocuk gelin sayısı bakımından dünya sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22959)

35.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında kadına yönelik şiddet bakımından dünya sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22960)

36.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'nin 2017 yılında yoksul çocuk oranı bakımından OECD sıralamasındaki yerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22961)

37.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 15 Aralık 2017'de Antalya Gazipaşa Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltına alınan bir kişinin ölümüne ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22962)

38.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bir TV kanalının ana haber sunucusunun ölüm ile tehdit edilmesi olayına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22963)

39.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 6 Aralık 2017'de Ankara'da bir alışveriş merkezi önünden bir vatandaşın kaçırıldığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22964)

40.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, İstanbul Taksim'de ve diğer illerde güvenlik nedeniyle yasaklanan yılbaşı kutlamalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22965)

41.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, İzmir'de hastaneye olan borcu nedeniyle icra takibine muhatap olan bir vatandaşa ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22966)

42.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Başbakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22967)

43.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22968)

44.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Başbakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22969)

45.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22970)

46.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, ülke genelindeki icra dosyası ve icra dairesi sayılarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22971)

47.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, yaşlı hizmet merkezlerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22972)

48.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bireysel silahlanma istatistiklerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22973)

49.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, RTÜK ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22975)

50.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22976)

51.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Milli Kütüphane ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22977)

52.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, MİT ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22978)

53.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, MGK Genel Sekreterliği ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22979)

54.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Merkez Bankası ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22980)

55.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22981)

56.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kara Kuvvetleri Komutanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22982)

57.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Jandarma Genel Komutanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22983)

58.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22985)

59.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Emniyet Genel Müdürlüğü ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22986)

60.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Diyanet İşleri Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22987)

61.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22988)

62.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, DSİ ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22989)

63.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Devlet Personel Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22990)

64.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22991)

65.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, DHMİ ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22992)

66.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22993)

67.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, BDDK ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22994)

68.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Atom Enerjisi Kurumu ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22995)

69.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Atatürk Orman Çiftliği ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22996)

70.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Atatürk Kültür Merkezi ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22997)

71.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22998)

72.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TTK Genel Müdürlüğü ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/22999)

73.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TRT ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23000)

74.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TPAO ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23001)

75.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TÜİK ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23002)

76.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Genelkurmay Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23003)

77.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Hava Kuvvetleri Komutanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23004)

78.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23005)

79.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Yargıtay Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23006)

80.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Sayıştay Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23007)

81.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Danıştay Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23008)

82.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, SGK ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23010)

83.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Sahil Güvenlik Komutanlığı ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23012)

84.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23013)

85.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, YÖK ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23015)

86.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, BOTAŞ ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23016)

87.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23017)

88.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, DMO ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23018)

89.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, EÜAŞ ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23019)

90.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TEİAŞ ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23020)

91.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TETAŞ ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23021)

92.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Et ve Süt Kurumu ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23022)

93.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TKİ ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23023)

94.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Eti Maden ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23024)

95.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23025)

96.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Hamitabat Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23026)

97.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, MKE ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23027)

98.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TİGEM ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23028)

99.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencilerine gönderildiği iddia edilen bir ankete ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23029)

100.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TCDD ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23030)

101.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, PTT ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23031)

102.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, OHAL İşlemlerini İnceleme Komisyonuna yapılan başvurulara ve Komisyonun kararlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23032)

103.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TMO ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23033)

104.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, askerlerin zehirlenme vakalarına ve yemek temin eden şirketlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23034)

105.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, 6183 sayılı Kanun'da yapılan bir değişikliğin yerel gazetelere etkisine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23035)

106.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker'in, MEB tarafından yayınlanan bir kitaba ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23036)

107.- Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'ın, Diyanet'in resmi internet sitesindeki Dini Kavramlar Sözlüğü'nde yer alan nikah tanımına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23037)

108.- Gaziantep Milletvekili Akif Ekici'nin, yurt dışına göçlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23039)

109.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, resmi hizmetler için kullanılan uçaklara ve uçak alımlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23040)

110.- Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, Sevakin Adası'nın Türkiye'ye tahsisi ile ilgili anlaşmaya ve Ege Denizi'ndeki adalarla ilgili iddialara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23042)

111.- İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü'nün, Kamu Güvenliği Müsteşarlığınca hazırlandığı iddia edilen bir belgeye ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23043)

112.- Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in, KHK ile ihraç edilen kamu çalışanlarının özel sektörde istihdamında yaşanan sorunlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23044)

113.- Mersin Milletvekili Aytuğ Atıcı'nın, Mersin Limanı'ndan kalkan bir gemide tespit edilen patlayıcı maddelere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23045)

114.- Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen'in, Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde gözaltına alınan Eğitim-Sen üyelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23046)

115.- İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, İSKİ tarafından tespit edilen mevzuata aykırı yapılara ve derelerde yapılan ıslah çalışmalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23047)

116.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, Rize Şehir Hastanesi'nin deniz dolgusu üzerine yapılacak olmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23048)

117.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Halkbank eski genel müdürüne ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23049)

118.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Cumhurbaşkanı'nın bir açıklamasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23050)

119.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 10 Ocak 2018 itibarıyla cezaevlerinde tutuklu ya da hükümlü olarak bulunan sarı basın kartlı kişilere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23051)

120.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, çiftçilere destek ödemesi yapılırken Ziraat Bankası tarafından yüksek komisyon kesildiği iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23052)

121.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Şavşat ilçesinde yabancı yatırımcılar tarafından arsa alındığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23053)

122.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, FETÖ soruşturmalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23054)

123.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın müftülüklere gönderdiği 2018 yılı çalışma programına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23055)

124.- Şırnak Milletvekili Aycan İrmez'in, bir internet sitesinde yayınlanan ve İçişleri Bakanlığı'na ait bir genelgeyle ilgili olduğu iddia edilen bilgilere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23056)

125.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, YÖK ve üniversitelerde FETÖ ile mücadele kapsamında açılan soruşturmalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23057)

126.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, bir güvenlik firmasının çalışanların maaşlarından yapılan kesintileri kullandığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23058)

127.- Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in, Şanlıurfa Harran Üniversitesi Rektörü hakkındaki iddialara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23059)

128.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, Van'da sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan sorunlara ve bir çocuğun hayatını kaybetmesi ile ilgili soruşturmaya ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23060)

129.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, kamu kurum ve kuruluşlarında sözleşmeli bilişim personeli istihdam edilmesini düzenleyen Yönetmeliğe ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23061)

130.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Türkçe Olimpiyatları hatıra paralarının halen tedavülde olmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23062)

131.- Mersin Milletvekili Serdal Kuyucuoğlu'nun, yerel basının sorunlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23063)

132.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, Antalya'da düzenlenecek bir fuardaki alkollü içecek yasağı iddialarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23064)

133.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, Tokat Çekerek Irmağı üzerinde devam eden HES projelerinin etkilerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23065)

134.- Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, TOKİ'nin 2018 yılında dar gelirli vatandaşlar için yapacağı projelere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23067)

135.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, kapatılan üniversitelerin akademik personelinin işe alınmaması talimatı verildiği iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23068)

136.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Kızılcahamam Soğuksu Milli Parkı içerisine inşa edilecek olan Diyanet Eğitim Merkezi'ne ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23069)

137.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Kızılırmak suyunu Ankara'ya taşıyan boru hattındaki sorunlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23070)

138.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu'nun çalışmalarına, personeline ve bütçesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23071)

139.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bağlı kurum ve kuruluş hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Recep Akdağ) yazılı soru önergesi (7/23072)

140.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Recep Akdağ) yazılı soru önergesi (7/23073)

141.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bağlı kurum ve kuruluşların merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Recep Akdağ) yazılı soru önergesi (7/23074)

142.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Bekir Bozdağ) yazılı soru önergesi (7/23076)

143.- Bartın Milletvekili Muhammet Rıza Yalçınkaya'nın, bir din görevlisinin Eski Başbakan Bülent Ecevit hakkında söylediği iddia edilen sözlere ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Bekir Bozdağ) yazılı soru önergesi (7/23078)

144.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, Diyanet İşleri Başkanlığının çeşitli alanlardaki faaliyetlerine ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Bekir Bozdağ) yazılı soru önergesi (7/23079)

145.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, TRT World kanalı ve Anadolu Ajansı çalışanlarına ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Bekir Bozdağ) yazılı soru önergesi (7/23080)

146.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bağlı kurum ve kuruluş hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Hakan Çavuşoğlu) yazılı soru önergesi (7/23081)

147.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Hakan Çavuşoğlu) yazılı soru önergesi (7/23082)

148.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bağlı kurum ve kuruluşların merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Hakan Çavuşoğlu) yazılı soru önergesi (7/23083)

149.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bağlı kurum ve kuruluş hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Fikri Işık) yazılı soru önergesi (7/23084)

150.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Fikri Işık) yazılı soru önergesi (7/23085)

151.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bağlı kurum ve kuruluşların merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Fikri Işık) yazılı soru önergesi (7/23086)

152.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bağlı kurum ve kuruluş hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Mehmet Şimşek) yazılı soru önergesi (7/23087)

153.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Mehmet Şimşek) yazılı soru önergesi (7/23088)

154.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23090)

155.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2003 yılından bu yana işkence ve kötü muamele suçlarından dolayı zaman aşımı nedeniyle dosyasına düşme kararı verilen kamu görevlilerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23091)

156.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2003 yılından bu yana işkence ve kötü muamele suçlarından mahkum olan kamu görevlilerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23092)

157.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2003 yılından bu yana işkence ve kötü muamele suçlarından beraat eden kamu görevlilerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23093)

158.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23094)

159.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23095)

160.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2003 yılından bu yana işkence ve kötü muamele suçlarından mahkum olan ve af ya da şartlı salıvermeden yararlanan kamu görevlilerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23096)

161.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2003 yılından bu yana işkence ve kötü muamele suçlarından mahkum olan ve hakkında erteleme, paraya çevirme hükümleri uygulanan kamu görevlilerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23097)

162.- Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'ın, Elazığ T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda yaşandığı iddia olunan hak ihlallerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23098)

163.- Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'ın, Ağrı Patnos L Tipi Kapalı Cezaevinde sağlık hizmetlerine erişimle ilgili sorunlara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23099)

164.- İzmir Milletvekili Zeynep Altıok'un, Ankara'da bir kadının tehdit edilmesi olayına ve kadına karşı şiddet vakalarına karşı alınması gereken önlemlere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23100)

165.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın, Enis Berberoğlu'nun yargılandığı davaya ve hakim görevlendirmeleri ile ilgili çeşitli hususlara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23101)

166.- Hakkari Milletvekili Nihat Akdoğan'ın, Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde iki avukatın üstünün aranmasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23102)

167.- İstanbul Milletvekili Erdal Ataş'ın, Elazığ T Tipi Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23103)

168.- Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan'ın, Manisa Üçpınar T Tipi Cezaevinde bir tutukluya yönelik kötü muamele iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23104)

169.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın, 2013 yılında İstanbul-Maltepe Gülsuyu'nda bir kişinin öldürülmesiyle ilgili dava sürecine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23105)

170.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, son beş yılda Türkiye genelinde ve Denizli'de icra takibine muhatap olan kişi sayısına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23106)

171.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 2018 yılı başı itibarıyla cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlülerle ilgili bazı bilgilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23107)

172.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Cumhurbaşkanı'nın UYAP ve FETÖ ile ilgili bir açıklamasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23108)

173.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23109)

174.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23110)

175.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23111)

176.- Diyarbakır Milletvekili Feleknas Uca'nın, Diyarbakır'da bir kadının öldürülmesi olayına ve kadın cinayetlerine ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23112)

177.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamındaki uygulamalara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23113)

178.- İstanbul Milletvekili Yakup Akkaya'nın, Şırnak'ta faaliyeti durdurulan bir şirketten 3294 sayılı Kanun uyarınca muhtaç ailelere dağıtılmak üzere kömür alınmasına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23114)

179.- Diyarbakır Milletvekili Altan Tan'ın, 2015-2017 yılları arasında kurum içi eğitimler kapsamında anlaşma yapılan şirketlere ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23115)

180.- Bursa Milletvekili Ceyhun İrgil'in, bakanlığın müdahil olduğu çocuk istismarı davalarına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23116)

181.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Adana ve Türkiye genelinde kayıp çocuk sayılarına ve bu konuda yapılan çalışmalara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23117)

182.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Avrupa Birliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23118)

183.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Avrupa Birliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23119)

184.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Avrupa Birliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23120)

185.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, AB sürecine yönelik olarak belirlendiği ifade edilen yeni takvime ve vize serbestisi sürecine ilişkin Avrupa Birliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23121)

186.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23122)

187.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23123)

188.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23124)

189.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23125)

190.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23126)

191.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23127)

192.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, işsizlik sigortası kapsamındaki uygulamalara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23128)

193.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, 2015, 2016 ve 2017 yıllarında kamu ve özel sektör kuruluşları için yapılan sağlık harcamalarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23129)

194.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, 6111 sayılı Kanun kapsamında prim alacaklarının tahsiline dair verilere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23130)

195.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, 6736 sayılı Kanun kapsamında prim alacaklarının tahsiline dair verilere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23131)

196.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, 7020 sayılı Kanun kapsamında prim alacaklarının tahsiline dair verilere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23132)

197.- İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, tıbbi cihaz sektörünün sorunlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23133)

198.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, yaşlılık aylıklarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23134)

199.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Murgul Eti Bakır işçilerinin sorunlarına ve sendikal haklarının engellendiği iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23135)

200.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, bir güvenlik firmasının çalışanların maaşlarından yapılan kesintileri kullandığı iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23136)

201.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, istihdam politikalarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23137)

202.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi olarak çalışmalarının engellendiği iddia edilen kişilere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23138)

203.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23139)

204.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23140)

205.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23141)

206.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, İstanbul Kadıköy'deki Kalamış sahilinde yapılan çalışmalara ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23142)

207.- Antalya Milletvekili Mustafa Akaydın'ın, Antalya'nın bazı ilçelerindeki koruma alanlarının SİT statülerinin değiştirilmesine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23143)

208.- Diyarbakır Milletvekili Altan Tan'ın, 2015-2017 yılları arasında kurum içi eğitimler kapsamında anlaşma yapılan şirketlere ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23144)

209.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Gaziantep Kamil Ocak Stadyumu'nun yıkımına ve yerine yapılması öngörülen projeye ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23145)

210.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23146)

211.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23147)

212.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23148)

213.- Antalya Milletvekili Niyazi Nefi Kara'nın, Bodrum'da faaliyet gösteren bir tur firmasına ait teknenin Yunanistan'da alıkonulduğu iddiasına ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23149)

214.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23153)

215.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23154)

216.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23155)

217.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kırşehir ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23156)

218.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Nevşehir ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23157)

219.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Çankırı ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23158)

220.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Osmaniye ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23159)

221.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kilis ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23160)

222.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Eskişehir'de kurulacak termik santral hakkında yapıldığı iddia edilen bir toplantıya ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23161)

223.- Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in, Şanlıurfa'nın Akçakale ilçesinde yaşanan elektrik kesintilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23162)

224.- Hakkari Milletvekili Nihat Akdoğan'ın, Yüksekova'da elektrik sayaçlarının direklerin tepesine yerleştirilmesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23163)

225.- Manisa Milletvekili Tur Yıldız Biçer'in, Manisa'nın Akhisar ilçesinde yapılan hava kirliliği ölçümlerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23164)

226.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, tarımda kullanılan elektrik enerjisi miktarına ve fiyatına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23165)

227.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, Rize'nin ilçelerine doğalgaz hattı kurulmasına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23166)

228.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23171)

229.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23172)

230.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23173)

231.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnü Bozkurt'un, Şeker Kurumunun kapatılmasına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23174)

232.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, Ankara'daki tarım arazilerine, tarımsal üretim ve hayvancılık verilerine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23175)

233.- Gaziantep Milletvekili Akif Ekici'nin, Gaziantep Oğuzeli ilçesinde yapılan arazi toplulaştırmalarına ve tapu alamayan çiftçilere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23176)

234.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Gümrük ve Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23179)

235.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23183)

236.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23184)

237.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23185)

238.- İstanbul Milletvekili Erdal Ataş'ın, kamu görevinden ihraçları sonrasında açlık grevi sürdüren iki kişiye ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23186)

239.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Çorum Belediyesi tarafından okullara dağıtıldığı iddia edilen bazı kitaplara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23187)

240.- Ordu Milletvekili Seyit Torun'un, İstanbul'da iptal edilen metro projelerine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23188)

241.- İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, İstanbul'da 2016 yılında belediyelerce tahsil edilen emlak vergilerine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23189)

242.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin Valiliği tarafından bir tiyatro oyunu için alınan yasak kararına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23190)

243.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'de görevli bir kaymakamın sosyal medya paylaşımlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23191)

244.- Şırnak Milletvekili Aycan İrmez'in, sokağa çıkma yasakları sırasındaki uygulamalarla ilgili hak ihlali iddialarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23192)

245.- Şırnak Milletvekili Aycan İrmez'in, Şırnak'ta yapılan bir askeri operasyon sonrası cenazelerin teslimiyle ilgili iddialara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23193)

246.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından köylere yönelik hizmetlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23194)

247.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, yok olma tehlikesi altındaki dillere ve Türkçe'de bulunmayan bazı harflerin kullanımına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23195)

248.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, bir bürokrata ulaşamamasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23196)

249.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, son beş yılda Türkiye'den başka ülkelere göç eden kişilere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23197)

250.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23198)

251.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23199)

252.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23200)

253.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kırşehir ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23201)

254.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Nevşehir ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23202)

255.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Çankırı ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23203)

256.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Osmaniye ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23204)

257.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kilis ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23205)

258.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Kamu Özel İşbirliği sözleşme tutarlarının hesaplanmasına ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23206)

259.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23207)

260.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23208)

261.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23209)

262.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlarca doğrudan temin yoluyla yapılan alımlara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23210)

263.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlarca yapılıp iptal edilen ihalelere ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23211)

264.- Bitlis Milletvekili Mizgin Irgat'ın, OHAL uygulamasının sanatsal faaliyetlere etkisine ve Uşak'ta düzenlenen bir fotoğraf yarışmasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23212)

265.- Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in, Urfa Kalesi'nde kayalıklardan düşerek hayatını kaybeden bir ziyaretçiye ve alınacak güvenlik önlemlerine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23213)

266.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23214)

267.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, son bir yılda Bakanlık bünyesinde cinsel taciz gerekçesiyle yapılan şikayetlere ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23216)

268.- İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu'nun, kamu görevlilerinin 2018 yılı maaş artışlarının toplu sözleşme hükümlerine uygun olmadığı iddiasına ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23217)

269.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, vergilendirme ile ilgili çeşitli verilere ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23218)

270.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 2017 yılında vergi gelirlerindeki artışa rağmen bütçe açığının artmasının nedenine ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23219)

271.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23220)

272.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23221)

273.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23222)

274.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın, öğrencilere dağıtılan bir kitaba ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23223)

275.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Eskişehir ve Manisa'daki okullarda öğrencilere yaptırılan bir ankete ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23224)

276.- İstanbul Milletvekili Erdal Ataş'ın, kamu görevinden ihraçları sonrasında açlık grevi sürdüren iki kişiye ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23225)

277.- İstanbul Milletvekili Edip Semih Yalçın'ın, öğrencilerin ve velilerin ödev konusundaki şikayetlerine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23226)

278.- Isparta Milletvekili Nuri Okutan'ın, Elazığ'da öğretmen ve öğrencilerin bir siyasi partinin il kongresine katılımı için SMS ve yazı gönderilmesine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23227)

279.- Mardin Milletvekili Erol Dora'nın, ilk ve orta okullarda verilen Yaşayan Diller ve Lehçeler dersine ve ilgili öğretmen atamalarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23228)

280.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar'ın Emirdağ ilçesindeki mesleki ve teknik anadolu lisesine yeni bölümler eklenmesi talebine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23229)

281.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın, İstanbul'da bir okul müdürünün öğrencilere hakaret ettiği ve bir öğretmenin öğrencisini darp ettiği iddialarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23230)

282.- Van Milletvekili Lezgin Botan'ın, Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğünce öğretmen ve öğrencilerin bir siyasi partinin il kongresine katılımı için yazıldığı iddia edilen yazıya ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23231)

283.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, kırtasiye esnafının sorunlarına ve özel okulların kitap alımlarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23232)

284.- Giresun Milletvekili Bülent Yener Bektaşoğlu'nun, okullara dağıtılan bir kitapta yer alan ifadelere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23233)

285.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, özel okullara dair çeşitli istatistiklere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23234)

286.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, TSK'ya et temin eden ve ürünlerinde at eti tespit edilen bir firmaya ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23235)

287.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23236)

288.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23237)

289.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23238)

290.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlıkça yapılan zeytinyağı ihalesiyle alınan yağlarda küspe yağı bulunduğu iddiasına ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23239)

291.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23240)

292.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23241)

293.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23242)

294.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde kullanılan kiralık araçların masraflarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23243)

295.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Mart 2017 itibarıyla Bakanlık bünyesinde sulamada su ve enerji israfının önlenmesine yönelik çalışmalara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23244)

296.- Manisa Milletvekili Mazlum Nurlu'nun, çiftçilerin su kullanım bedellerinden kaynaklanan mağduriyetlerine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23245)

297.- İstanbul Milletvekili Erdal Ataş'ın, içilebilir su kaynaklarına ve korunmasına yönelik çalışmalara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23246)

298.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, kuraklığa karşı alınan önlemlere ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23247)

299.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23261)

300.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2017 arasında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23262)

301.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık merkez teşkilatında kullanılan araçlara, bunlar için yapılan harcamalara ve Kurum lojmanlarına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23263)

302.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kilis ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23264)

303.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Osmaniye ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23265)

304.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, Rize Yat Limanı Projesi'nin durumuna ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23266)

305.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, Doğu Karadeniz'de balıkçılığın desteklenmesine yönelik çalışmalara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23267)

306.- Çanakkale Milletvekili Bülent Öz'ün, Çanakkale'nin ilçeleri arasında duble yol yapılması talebine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23268)

307.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, kamyon şoförlerine verilen K1 belgesine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23269)

308.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, bir güvenlik firmasının çalışanların maaşlarından yapılan kesintileri kullandığı iddiasına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23270)

309.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamuda çalışan üniversite mezunlarının özel hizmet tazminatının değişip değişmeyeceğine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23272)

310.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ev hayvanlarına dair çeşitli hususlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23273)

311.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, bazı işlerde çalışan taşeron işçilerin kadroya alınmamasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23274)

312.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, emekliliğe hak kazandıkları için kadroya alınmayan taşeron işçi sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23275)

313.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadroya alınacak taşeron işçilerin dava ve alacaklarından feragat etmeleri şartına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23276)

314.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamuya ve KİT'lere ait lojman sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23277)

315.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2003'ten bu yana TOKİ tarafından yapılan taşınmaz satışlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23278)

316.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yüksek yoğunluklu tatlandırıcı ithalatına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23279)

317.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2012 yılından bu yana Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan başka kurumlara geçen personel sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23280)

318.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, taşeron düzenlemesinin kapsamı dışında bırakılan bazı kurumlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23281)

319.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 696 sayılı KHK'nın 657 sayılı Kanun'da değişiklik öngören 17'nci maddesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23282)

320.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 696 sayılı KHK'nın mevsimlik işçilere uygulanan süre sınırının Maliye Bakanlığınca uzatılabilmesine yönelik hükmüne ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23283)

321.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, taşeron uygulamasının kapsamına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23284)

322.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ülkemizdeki konut sayısına ve deprem denetimlerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23286)

323.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında zorunlu trafik sigortası yaptıran ve sigortadan faydalanan kişi sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23287)

324.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında meydana gelen konut ve işyeri yangınlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23289)

325.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamu kuruluşu, KİT ve belediyelere ait konuk evlerinin sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23290)

326.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadrosu KİT'lerde olup başka kurumlarda çalışan kişiler olup olmadığına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23291)

327.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, KİT'lerde kiralanan araçlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23292)

328.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında vatandaşlık için başvuran Suriyeli sayısına ve kabul edilen başvurulara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23293)

329.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2003'ten bu yana kent merkezlerinde kapatılan ve arsası satılan okul sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23294)

330.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Başbakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23295)

331.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamu yararına çalışan derneklere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23296)

332.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çocuk işçilere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23297)

333.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Eti Maden İşletmelerinin ihracat miktarının azalmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23298)

334.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Eti Maden İşletmelerinin çeşitli sorunlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23299)

335.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Eti Maden İşletmesi Genel Müdürlük hizmet binasının kirasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23300)

336.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, toplu taşıma araçlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23301)

337.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2002-2017 arasında toplu taşımaya yapılan zamlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23302)

338.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, KİT'ler tarafından yurt dışında kurulan şirketlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23303)

339.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde Elsan A.Ş. leasing kredi kefili mağdurlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23304)

340.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Muğla'nın Datça ilçesindeki Kurubük Koyu için ihaleye çıkılacağı iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23305)

341.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, İstanbul'da iptal edilen metro ihalelerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23306)

342.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, kamuda çalışan çeşitli personelin kadro talebine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23307)

343.- İstanbul Milletvekili Bihlun Tamaylıgil'in, İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebeler ile ilgili gerekli bildirimlerin yapılmadığı iddiasına ve açılan soruşturmaya ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23308)

344.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa'nın Soma ilçesine bağlı bir mahallenin taşınması ile ilgili çeşitli hususlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23309)

345.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, bazı turizm işletmelerinin reklamlarında "helal turizm" ifadelerini kullanmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23310)

346.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, yardımcı doçentliğin kaldırılmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23311)

347.- İstanbul Milletvekili Eren Erdem'in, Türk Telekom A.Ş.'ye ve ÖGER Telekom'un bankalara olan borcuna ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23312)

348.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, emekli bir subaya askeri sosyal tesislere giriş yasağı konulduğu iddialarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23313)

349.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, minibüsler için yapılan bir düzenlemeye ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23314)

350.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, İzmir'e yönelik yatırımlara ve yapılması planlanan projelere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23315)

351.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sanal uyuşturucu ile mücadeleye ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23316)

352.- Mersin Milletvekili Serdal Kuyucuoğlu'nun, Başbakanlık, bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar bünyesinde kullanılan kiralık araçlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23317)

353.- Mersin Milletvekili Serdal Kuyucuoğlu'nun, bakanlıklar ile bağlı kurum ve kuruluşlarca yapılan kira harcamalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23318)

354.- Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, Tekirdağ'ın Ergene ilçesinde faaliyet gösteren bir fabrikada işçilerden e-devlet şifrelerinin istendiği iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23319)

355.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'da engelli vatandaşların toplu taşım araçlarını kullanımında yaşadıkları güçlüklere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23321)

356.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, kıyılardaki dolgu alanlara ve çevreye etkilerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23322)

357.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, Hrant Dink cinayetine ve sorumlularla ilgili yapılan işlemlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23323)

358.- Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan'ın, Batman'a tıp fakültesi kurulması talebine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23324)

359.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, çevre şube müdürlüklerinin yetkilerinin artırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23325)

360.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, özel çevre koruma bölgelerine ve Finike Denizaltı Dağları Özel Çevre Koruma Bölgesi'ne ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23326)

361.- Van Milletvekili Lezgin Botan'ın, genç nüfusun istihdam sorunlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23328)

362.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Recep Akdağ) yazılı soru önergesi (7/23329)

363.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Bekir Bozdağ) yazılı soru önergesi (7/23330)

364.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Hakan Çavuşoğlu) yazılı soru önergesi (7/23331)

365.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Başbakan Yardımcısı'ndan (Mehmet Şimşek) yazılı soru önergesi (7/23332)

366.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2002 yılı öncesi ve sonrasında cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlü sayılarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23333)

367.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23334)

368.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, ceza ve infaz kurumlarında izlenmesine izin verilen televizyon kanallarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23335)

369.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, Tekirdağ ve ilçelerindeki personel açığına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23336)

370.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, engelliler destek birimi ve sesli kütüphane bulunan belediyelere ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23337)

371.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, parçalanmış ailelerle ilgili verilere ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23338)

372.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sığınma evlerine dair çeşitli verilere ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23339)

373.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sığınma evi açan ve açmayan belediyelere ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23340)

374.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, polis merkezlerinde doldurulan aile içi şiddet formlarına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23341)

375.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, polis kayıtlarındaki aile içi şiddete maruz kalan kadın sayısına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23342)

376.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, aile içi şiddete uğrayan ve hayatını kaybeden kadınlara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23343)

377.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bütçesinden Niğde için ayrılan kaynağa ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23344)

378.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çocuk evi, sergi evi, çocuk yuvası gibi kuruluşlara dair çeşitli verilere ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23345)

379.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, koruyucu aile sayısının artırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23346)

380.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, boşanmış veya eşini kaybetmiş kadınlara yönelik çalışmalara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23347)

381.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, vatandaşların sosyal hizmetlerden yararlanma konusunda bilgilendirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23348)

382.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23349)

383.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlığın görev alanında faaliyet gösteren kuruluşlara dair çeşitli verilere ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23350)

384.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarından nakdi yardım alanlara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23351)

385.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarından eğitim yardımı alanlara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23352)

386.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarından sağlık yardımı alanlara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23353)

387.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarından barınma yardımı alanlara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23354)

388.- Mersin Milletvekili Serdal Kuyucuoğlu'nun, engelli vatandaşlara yönelik desteklere ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23355)

389.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Avrupa Birliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23356)

390.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23357)

391.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2016 ve 2017 yıllarında yapılan bürokrat görevlendirmeleriyle ilgili mahkeme kararlarına ve çifte maaş ödendiği iddialarına ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23359)

392.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23360)

393.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son on yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23361)

394.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık hizmet binalarında son üç yılda yapılan tadilatlara, mobilya ve büro malzemeleri için yapılan harcamalara ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23362)

395.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yabancı yazılım projelerine ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23363)

396.- İstanbul Milletvekili Yakup Akkaya'nın, engellilerin ihtiyaç duyduğu tıbbi araç ve cihazların üretimine ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23364)

397.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kilis ilinde 2010-2017 yılları arasına ait işsizlik verilerine ve İŞKUR'a başvuran vatandaş sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23365)

398.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Osmaniye ilinde 2010-2017 yılları arasına ait işsizlik verilerine ve İŞKUR'a başvuran vatandaş sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23366)

399.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Aksaray ilinde 2010-2017 yılları arasına ait işsizlik verilerine ve İŞKUR'a başvuran vatandaş sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23367)

400.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Yozgat ilinde 2010-2017 yılları arasına ait işsizlik verilerine ve İŞKUR'a başvuran vatandaş sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23368)

401.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kırşehir ilinde 2010-2017 yılları arasına ait işsizlik verilerine ve İŞKUR'a başvuran vatandaş sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23369)

402.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Türkiye genelinde 2010-2017 yılları arasına ait işsizlik verilerine ve İŞKUR'a başvuran vatandaş sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23370)

403.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Nevşehir ilinde 2010-2017 yılları arasına ait işsizlik verilerine ve İŞKUR'a başvuran vatandaş sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23371)

404.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2010-2017 yılları arasına ait işsizlik verilerine ve İŞKUR'a başvuran vatandaş sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23372)

405.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23373)

406.- Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen'in, Kadın İstihdamı Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kuruluna ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23374)

407.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, zorunlu staj yapan öğrencilerin sorunlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23375)

408.- İstanbul Milletvekili Yakup Akkaya'nın, engellilerin istihdamına ve sağlık hizmetlerinden yararlanmalarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23376)

409.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23377)

410.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bütçesinden Niğde için ayrılan kaynağa ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23378)

411.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23379)

412.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa'daki hava kirliliğine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23380)

413.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Uşak'ın Banaz ilçesindeki bazı mera ve orman vasfında bulunan arazilerin kapsam dışına çıkarılması talebine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23381)

414.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, Tekirdağ'da yapılması planlanan bir termik santrale ve çevreye muhtemel etkilerine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23382)

415.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23383)

416.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yurt dışındaki temsilciliklerle ilgili çeşitli verilere ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23384)

417.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, pasaportlarla ilgili çeşitli verilere ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23385)

418.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yurt dışında kullanılan arazi ve konutlara ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23386)

419.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Avrupa Konseyindeki büyük donör statüsünden çıkmak istenmesine ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23387)

420.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23393)

421.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, tarımda kullanılan motorin miktarına ve fiyatına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23394)

422.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, trona rezervine ve değerlendirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23395)

423.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Malatya'nın Doğanşehir ilçesine bağlı bir mahallede açılmak istenen madene ve çevreye etkilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23396)

424.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23399)

425.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, tarımcılığa yönelik desteklere ve bütçeden ayrılan paya ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23400)

426.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem'in, gıda denetimlerine ve personel istihdamına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23401)

427.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, tarımda kullanılan motorin miktarına ve fiyatına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23402)

428.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23404)

429.- Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, 2017 yılında Batman Adliyesi'nde gerçekleşen gözaltında intihar vakasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23405)

430.- Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın, Bitlis'te bulunan Garzan Mezarlığındaki cenazelerin çıkartıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23406)

431.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, Denizli'nin Buldan ilçesindeki bir mahallenin yol sorununa ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23407)

432.- Hakkari Milletvekili Nihat Akdoğan'ın, Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde zarar gören taşınmazlara ve zarar tespit komisyonlarının çalışmalarından kaynaklanan uyuşmazlıklara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23408)

433.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23409)

434.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23410)

435.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23411)

436.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde Gümüşler Manastırı için yapılacak çalışmalara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23412)

437.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23415)

438.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Nevşehir ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23416)

439.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kırşehir ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23417)

440.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Osmaniye ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23418)

441.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kilis ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23419)

442.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Çankırı ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23420)

443.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23421)

444.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23422)

445.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, eğitim kurumlarında meydana gelen şiddet olaylarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23423)

446.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnü Bozkurt'un, yardımcı doçentliğin kaldırılmasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23424)

447.- Muğla Milletvekili Akın Üstündağ'ın, Muğla'nın Menteşe ilçesindeki bazı okullarda din kültürü ve ahlak bilgisi dersine girdiği iddia edilen bazı kişilere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23425)

448.- Edirne Milletvekili Erdin Bircan'ın, Edirne'deki bir okulun müzik öğretmeni ihtiyacına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23426)

449.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, okullara dağıtılan bir kitapta yer alan ifadelere ve kitabı hazırlayan derneğe ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23427)

450.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23428)

451.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, iş göremez raporu verilen TSK personeline ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23429)

452.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Çankırı ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23430)

453.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kırşehir ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23431)

454.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Nevşehir ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23432)

455.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Osmaniye ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23433)

456.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kilis ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23434)

457.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23435)

458.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Yozgat ilindeki orman ve mera alanlarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23436)

459.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Aksaray ilindeki orman ve mera alanlarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23437)

460.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kilis ilindeki orman ve mera alanlarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23438)

461.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Çankırı ilindeki orman ve mera alanlarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23439)

462.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Osmaniye ilindeki orman ve mera alanlarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23440)

463.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilindeki orman ve mera alanlarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23441)

464.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Nevşehir ilindeki orman ve mera alanlarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23442)

465.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kırşehir ilindeki orman ve mera alanlarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23443)

466.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23444)

467.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, doğal alanlar ile türlerin korunmasına yönelik çalışmalara ve Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı ile ilgili çalışmalara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23445)

468.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Murat Dağı'nda açılması planlanan maden ocağına ve dağın korunmasına yönelik çalışmalara ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23446)

469.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23469)

470.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Kırşehir ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23470)

471.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Nevşehir ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23471)

472.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Çankırı ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23472)

473.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Osmaniye ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23473)

474.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bütçesinden Niğde için ayrılan kaynağa ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23474)

475.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, baz istasyonlarına dair çeşitli hususlara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23475)

476.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Van Ferit Melen Havaalanı yeni terminal binasının tamamlanma tarihine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23476)

477.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, termal turizm alanı olan Niğde Ulukışla Çiftehan Köyü'ne ulaşımın kolaylaştırılmasına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23477)

478.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlık bünyesinde olası bir depreme yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23478)

479.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, tren seferleri ve TCDD ihaleleriyle ilgili çeşitli iddialara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23479)

480.- Aydın Milletvekili Deniz Depboylu'nun, Aydın'ın İncirliova ilçesindeki tren yolu ile ilgili düzenlemelere ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23480)

481.- Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, İzmit marinaya yönelik tadilat çalışmalarına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23481)

482.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, Bursa-Ankara Yüksek Hızlı Tren Projesi'ne ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23482)

483.- Kocaeli Milletvekili Haydar Akar'ın, OGS ve HGS ile ilgili çeşitli hususlara ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23483)

484.- Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in, pilotların ve kabin ekibinin çalışma süreleri ve sağlık kontrollerine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23484)

485.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, OHAL süresince ertelenen grevlere ve işten çıkarılan işçi sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23485)

486.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda yargı yoluyla işe iadesine karar verildiği halde işe başlatılmayan işçi sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23486)

487.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda yasaklanan miting, toplantı ve gösterilere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23487)

488.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, OHAL kapsamında malvarlıklarına el konulan şahıs ve şirketlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23488)

489.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, OHAL kapsamında kayyum olarak atanan kişi sayısına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23489)

490.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2003 yılından bu yana TMSF tarafından yapılan satışlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23490)

491.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, izin almaksızın yardım toplama yetkisine sahip vakıf ve kamu yararına çalışan derneklere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23491)

492.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ulusal medikal kurtarma ekiplerine dair çeşitli hususlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23492)

493.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yasak yerlerde tütün kullanımına dair denetimlere ve kesilen cezalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23493)

494.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sürücü davranışları geliştirme eğitimi alan kişilere ve veren kurumlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23494)

495.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, taşeronlara kadro düzenlemesinin OHAL KHK'sı ile yapılmasının yaratabileceği sorunlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23495)

496.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadro alamayan taşeron işçilerin mahkeme yolunun kapalı olmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23496)

497.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadroya alınacak taşeron işçilerin başvuru süresine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23498)

498.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TRT'nin kurum dışı kaynaklardan temin edilen programlarının giderlerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23499)

499.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, gıda üretiminin denetlenmesinde Sağlık Bakanlığı ve belediye birimlerinin de yetkilendirilmesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23500)

500.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, MKE'nin hurda temininde ortaya çıkan sorunların giderilmesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23501)

501.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, MKE'nin yurt dışından hammadde temininde ortaya çıkan sorunların giderilmesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23502)

502.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TRT'deki taşıt kullanımlarına yönelik olarak Sayıştay raporunda yer alan tespitlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23503)

503.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, KİT'lerde kullanılan makam araçlarına, bunların yakıt giderlerine ve istihdam edilen taşeron şoförlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23504)

504.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TRT'ye ait Sayıştay denetim raporunda ihalelerle ilgili olarak yer alan tespitlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23505)

505.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ÇAYKUR'a ait boş lojmanlara ve misafirhanelerdeki konaklama durumuna ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23506)

506.- Bursa Milletvekili Ceyhun İrgil'in, İstanbul'da bir hastanede çocukların hamilelik durumunun polise bildirilmemesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23507)

507.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, Katar Şeyhi'nin Türkiye'yi ziyaretine ve Türkiye - Katar ilişkilerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23508)

508.- Kırklareli Milletvekili Vecdi Gündoğdu'nun, emeklilerin sosyal güvenlik sorunlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23509)

509.- Kırklareli Milletvekili Vecdi Gündoğdu'nun, emeklilerin ekonomik sorunlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23510)

510.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa'da bulunan Beyaz Fil binasının kültür varlığı tescilinin kaldırılmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23511)

511.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, devre mülk satışlarına ve bunların aidatlarına dair şikayetlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/23512)

512.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, OHAL süresince gözaltına alınan, tutuklanan veya yargılanan avukat sayısına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23513)

513.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, OHAL süresince sosyal medya paylaşımları nedeniyle hakkında işlem yapılan kişi sayısına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23514)

514.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, son 5 yılda tutuklu ve hükümlü çocuklara yönelik yapılan araştırmalara ve incelemelere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23515)

515.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, son beş yılda cezaevlerinde hakkında soruşturma açılan çocuklara ve kurum personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23516)

516.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, son 5 yılda intihar girişiminde bulunan tutuklu ve hükümlü çocuklara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23517)

517.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, son beş yılda tutukevlerinde disiplin cezası verilen çocuk sayısına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23518)

518.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, cezaevlerinde ve çocuk eğitim evlerinde öğrenime devam eden çocuklara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23519)

519.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, ceza infaz kurumlarındaki çocuklara dair çeşitli hususlara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23520)

520.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlü yabancı çocuklara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23521)

521.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, tutuklu ve hükümlü kız çocuklarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23522)

522.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, çocuk tutuklu ve hükümlüler ile çocuk ve gençlik ceza infaz kurumlarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23523)

523.- Antalya Milletvekili Niyazi Nefi Kara'nın, 3 Haziran 2017'de yapılan Adli Yargı Hakim ve Savcı Adaylığı sınavına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23524)

524.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23525)

525.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ülke genelinde Bakanlığa bağlı hizmet veren özel bakım evi sayısına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23526)

526.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ülke genelinde hizmet veren rehabilitasyon merkezlerine ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23527)

527.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarından yardım alan kişi sayısına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23528)

528.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'de sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarından yardım alan kişi sayısına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23529)

529.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda yapılan evlat edinme başvurularına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23530)

530.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda yapılan koruyucu ailelik başvurularına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23531)

531.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, koruma altına alınan çocuk sayısına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23532)

532.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, engelli ve yaşlı evde bakım ücreti ödenen kişi sayısına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23533)

533.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yıla ait evlenme ve boşanma verilerine ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23534)

534.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yardımlar için belirlenen ihtiyaç sahibi kavramının tanımına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23535)

535.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında Bakanlıktan aldığı yardım kesilen kişilere ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23536)

536.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, resmi ve sivil yardım kuruluşu sayısına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23537)

537.- Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın, Polatlı'da bir ilköğretim okulunda gerçekleştiği iddia olunan cinsel istismar olayına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23538)

538.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 1 Ekim 2008 tarihinden önceki SSK isteğe bağlı sigortalılık işlemlerinden kaynaklanan mağduriyetlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23541)

539.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda iş kazalarında yaşamını yitiren mültecilere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23542)

540.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son on yılda ve OHAL süresince intihar eden kişilerin mesleklere göre dağılımına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23543)

541.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, istihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılmasına yönelik politikalara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23544)

542.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, iş arayanların sektörlere ve branşlara göre dağılımına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23545)

543.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2016 ve 2017 yıllarında yapılan İŞKUR uygulamalarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23546)

544.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, eleman temininde güçlük çekilen mesleklere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23547)

545.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, üç Türk öğrencinin Malezya'da gözaltında tutulduğu iddiasına ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23548)

546.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23549)

547.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda maden sahalarında meydana gelen iş kazalarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23550)

548.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TEİAŞ faaliyetlerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23551)

549.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TEİAŞ'ın taraf olduğu davalara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23552)

550.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kış saati uygulamasının kaldırılmasının enerji tüketimine etkisine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23553)

551.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, elektrik dağıtım firmalarının kayıp kaçak bedellerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23554)

552.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23557)

553.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde yöresine ait bazı ürünlerin coğrafi işaretleme ile kayıt altına alınmasına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23558)

554.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarımdaki girdilerin fiyatlarının düşürülmesine yönelik çalışmalara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23559)

555.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2010 yılından bugüne kadar yapılan et ithalatına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23560)

556.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, afet dolayısıyla borçları ertelenen çiftçi sayısına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23561)

557.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TİGEM'e ait kültür dışı arazinin kültür altına alınması için yapılan çalışmalara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23562)

558.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, hububat tohumluğunun artırılması için yapılacak çalışmalara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23563)

559.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında münavebe uygulanan arazi miktarına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23564)

560.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TİGEM'in elinde bulunan bakım maliyetleri yüksek eski araçlara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23565)

561.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılında yurda kaçak girdiği saptanan şeker miktarına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23566)

562.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, genç çiftçilere sağlanacak desteklere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23567)

563.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılındaki şeker üretimine dair verilere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23568)

564.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çiftlik muhasebe veri ağına dahil tarımsal işletmelere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23569)

565.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, gıda üretimi ve satışı yapan yerlerin denetimine ve sonuçlarına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23570)

566.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, lisanslı depoculuk uygulamasından Niğde'nin yararlandırılmamasına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23571)

567.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılındaki tropikal meyve ithalatına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23572)

568.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarımsal sanayi kuruluşlarına ve bu kuruluşlarda istihdam edilen kişi sayısına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23573)

569.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarımla uğraşanların ticari üretim yapabilmelerine yönelik yapılacak çalışmalara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23574)

570.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2018 yılında tarımsal verimin ve kalitenin artırılması için alınan önlemlere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23575)

571.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sulama projeleri kapsamı dışında kalan tarım arazilerinin sulama sorununa ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23576)

572.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarım arazilerinin drenaj problemini çözmek için yapılan çalışmalara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23577)

573.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2018 yılında erozyonla mücadele kapsamında yapılan çalışmalara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23578)

574.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarımda kullanılan gübre, zirai ilaç ve makina fiyatlarının düşürülmesi için alınan tedbirlere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23579)

575.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarım ürünlerindeki fiyat istikrarsızlığını önlemek için alınan önlemlere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23580)

576.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, patatesin iç pazarda tüketiminin artırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23581)

577.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'de elma üretiminde kullanılacak tesisler için teşvik sağlanmasına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23582)

578.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, gıda güvenliği alanında yapılan çalışmalara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23583)

579.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, Bosna Hersek'ten ithal edilen sığır karkas etlerinde hastalık tespit edildiği iddiasına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23584)

580.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda işlenen tecavüz ve cinsel istismar suçlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23585)

581.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda intihar eden kişi sayısına ve bu konuda yapılan çalışmalara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23586)

582.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, Ankara Hayvanat Bahçesi'nin geleceğine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23587)

583.- Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, hafriyat kamyonlarının neden olduğu kazalara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23588)

584.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Kalkınma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23589)

585.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin turistik olarak tanıtılmasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23590)

586.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin tanıtımı için belgesel hazırlanmasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23591)

587.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'ye bir açık hava müzesi yapılmasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23592)

588.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son on yılda onarılan kilise sayısına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23593)

589.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün yıllık kira gelirine ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23594)

590.- Adana Milletvekili Zülfikar İnönü Tümer'in, 2017 yılı bütçe açığı ve Hazine borçlanması arasındaki bağlantıya ilişkin Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23595)

591.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, okuma yazma bilmeyenlere dair bazı verilere ve okuma yazma kurslarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23596)

592.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çalışanlarına kreş imkanı sunan iş yerlerine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23597)

593.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, beslenme dostu okul sertifikası olan okul sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23598)

594.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, taşımalı eğitime dair çeşitli hususlara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23599)

595.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2018 yılında yapılacak engelli öğretmen atamalarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23600)

596.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, okullardaki hizmetli ihtiyacına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23601)

597.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, aday öğretmenler için uygulanan sınavın baraj puanında düzenleme yapılmasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23602)

598.- Muğla Milletvekili Nurettin Demir'in, Muğla'da bazı ilkokullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine branş öğretmeni yerine gönüllü öğreticiler adı altında başka şahısların girdiği iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23603)

599.- Aydın Milletvekili Metin Lütfi Baydar'ın, 2002 yılından bu yana Diyanet İşleri Başkanlığından Bakanlığa öğretmen olarak geçiş yapan kişilere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23604)

600.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde 2018 yılı için planlanan yatırımlara ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23605)

601.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde Çamardı ilçesinin köy ve kasabalarının içme ve sulama suyu sorununa ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23606)

602.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde Akkaya Barajı'nın temizlenmesine ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23607)

603.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Adana'nın Pozantı ilçesi ile Niğde'nin Çamardı ilçesi arasındaki yolda yapılması istenen altyapı geliştirmesine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23622)

604.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'ye havaalanı yapılması talebine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23623)

605.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin ilçelerinden geçen demiryolu hattının yüksek hızlı tren projesi kapsamında olup olmadığına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23624)

606.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde Tepeköy Çiftlik yol çalışmasının başlama zamanına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/23625)

12 Mart 2018 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.59

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69'uncu Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümünü kutladığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, ömrünü vatana ve millete hizmete adamış vatan şairi Mehmet Akif Ersoy'un ölümsüz eseri İstiklal Marşı'nın 12 Mart 1921 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından millî marş olarak kabul edilmesinin 97'nci yıl dönümünü kutlamanın onurunu ve gururunu yaşıyoruz.

12 Mart 1921 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen İstiklal Marşı, aziz milletimizin diriliş destanıdır; istiklale giden zamanlarda maddi ve manevi zorluklarla mücadele eden milletimizin ortak duygusunun ve inancının sembolüdür.

Görev yapmaktan onur duyduğum bu çatı altında defaten okunarak alkışlarla onaylanan, aynı zamanda bir kanun metni olarak İstiklal Marşı'nda ortaya konan inanç ve güven, bugün de ihtiyacımız olan atmosferi yansıttığı gibi bir yol gösterici olmuştur. Dünyada hiçbir milletin millî marşının olmadığı şekilde, istiklal ve bağımsızlık mücadelesi sonrasında değil öncesinde yazılıp kabul edilmesiyle de kurucu, yön gösterici, ümit verici bir metin olarak İstiklal Marşı'mız eşsizdir.

Milletimizin millî ve manevi değerlerini yeni nesillere aktaran değerli şahsiyetlerden birisi olan Mehmet Akif Ersoy İstiklal Savaşı'nın zor zamanlarında tüm millete ve siperlere ümit aşılamıştır. İstiklal Marşı'mızın şairi Mehmet Akif Ersoy "Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın." derken, verilen mücadelenin büyüklüğünü, milletimizin zor şartlar altında gösterdiği kahramanlığı ifade etmiştir.

Sayın milletvekilleri, İstiklal Marşı'mızın kabulünün 97'nci yıl dönümünü tekrar kutluyor, başta cumhuriyetimizin kurucusu büyük önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere millî şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u ve tüm kahraman şehitlerimizi, gazilerimizi saygı, rahmet ve şükranla anıyorum. (AK PARTİ, CHP ve MHP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, gündeme geçmeden önce üç sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümü nedeniyle sayın milletvekillerinin gündem dışı sözlerini bu konuya ayırmış bulunuyorum.

Gündem dışı ilk söz, İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümü münasebetiyle söz isteyen Manisa Milletvekili Erkan Akçay'a aittir.

Buyurun Sayın Akçay. (MHP sıralarından alkışlar)

V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün 12 Mart 2018, milletimizin bağımsızlık destanı İstiklal Marşı'mızın Türkiye Büyük Millet Meclisinde defalarca okunarak coşkuyla, gözyaşlarıyla kabul edildiği tarihin yıl dönümünü idrak ediyoruz. Türk milletinin ruh kökünü dile getiren İstiklal Marşı'mızı bir asırdır tıpkı o günkü gibi aynı şuurla okuyor ve dinliyoruz. İstiklal Marşı'mızın yazılış hikâyesini ve yazıldığı dönemi hatırladığımızda, marşımızdaki mısraların niye bizi böylesine coşkun bir duyguya sevk ettiğini çok daha iyi anlıyoruz. Bu nedenle, İstiklal Marşı'mızın yazıldığı atmosferi hatırlamamız gerekir. İstiklal Savaşı'nın en yoğun yaşandığı günler, vatanımızın büyük bir kısmı emperyalist devletler tarafından işgal edilmiş, ordusu dağıtılmış, silahları elinden alınmış, ekonomisi çökertilmiş, uzun savaş yıllarında yorgun, harap ve bitap düşmüş bir ülke hâlindeydik.

Emperyalistlerin gücünü arkasına alan Yunan kuvvetleri Ankara'ya yürümektedir. Polatlı'dan top sesleri duyulmaktadır. Meclisin Kayseri'ye nakli dahi düşünülmektedir. Düşman yüzlerce yıldır hür ve bağımsız yaşayan vatanımızın bağrını hançerlemektedir. Duyulan ızdırap sonsuz, millet kan ağlamaktadır. Bakışlar nerede bir ay yıldızlı al bayrak görse ürpermekte, her al renk, Türk milletine bayrağını, istiklalini hatırlatmaktadır. Her Türk evladının kalbinde, beyninde şu vardır: Balkanlarda, Kafkaslarda ve dünkü vatanımızın daha nice bölgelerinde olduğu gibi, Anadolu'da da bu mübarek bayrak bir gün inecek midir? Her Türk evladı âdeta şu mısraları mırıldanmaktadır: "Ya Rab, bu uğursuz gecenin yok mu sabahı?/ Mahşerde mi biçarelerin yoksa felahı!" İşte, memleket böylesine bir ruh hâlindeyken 21 Mart 1921'de Türkiye Büyük Millet Meclisinde Mehmet Akif Ersoy'un kaleme aldığı ve Hamdullah Suphi Tanrıöver tarafından okunan İstiklal Marşı'nın mısraları Anadolu semalarında duyuldu. "Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,/ Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak." diye başlayıp "Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;/ Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal." diyerek devam eden bu ses cephede amansızca savaşan Türk ordusunu ve yeise düşen Türk milletini ayağa kaldırır. Kahraman ordumuza ithaf edilen bağımsızlık destanımız işte bu atmosferde, bu düşüncelerle, milletimizin gönül dünyası en içten duygularla hissedilerek, Mehmet Akif tarafından gaz lambasının soluk ışığında Tacettin Dergâhı'nda kaleme alınmıştır. Akif, Tacettin Dergâhı'ndaki evinin duvarlarını defter yaparak yazdığı bu marşı taşa kazırcasına bir anıt eser hâlinde gözler önüne dikmiştir. Milletin ruhunu okuyan vatan şairi millî mücadele aşkını öylesine çarpıcı, öylesine güzel ifade etmiştir ki İstiklal Marşı onun kaleminden çıkıp milletimize mal olmuştur. İstiklal Marşı'mız aziz Türk milletinin yokluklar içerisinde gösterdiği büyük kahramanlığın belgesi, harap ve bitap düşmüş bir ülkenin küllerinden doğuşunun muştusu olmuştur. Destansı bir mücadelenin umudunu, azmini, kararlılığını, inancını gönüllere taşıyan İstiklal Marşı'mızı her Türk vatandaşı aynı aşkla söylemeye devam edecek, bu coşku Türk Bayrağı'yla birlikte semalarda ilelebet yankılanacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle, Türk milletine tercüman olan İstiklal Marşı'mızın kabul edilişinin 97'nci yıl dönümünü kutluyor, başta vatan şairimiz Mehmet Akif Ersoy ve İstiklal Savaşı'mızın Başkomutanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün kahramanlarımızı minnetle yâd ediyor ve Akif'in ifadesiyle "Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın." diyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Gündem dışı ikinci söz, İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yılı münasebetiyle söz isteyen Hatay Milletvekili Serkan Topal'a aittir.

Buyurun Sayın Topal. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

SERKAN TOPAL (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

"Millî mücadeleye destek olmak için canı pahasına savaşan Karakol Cemiyetinden Yenibahçeli Şükrü'ye, Hamza Grubundan Yüzbaşı Seyfettin'e, Mim Mim Grubundan Topkapılı Mehmet Cambaz'a selam olsun. İmalat-ı Harbiyeden Eyüp Bey'e, Berzenci Grubundan Ahmet Berzenci'ye, Ferhat Grubundan Mustafa İzzet'e selam olsun. Kuvacı kahramanlara, Yahya Kaptan'a, Ali Çetinkaya'ya, Şahin Bey'e, Sütçü İmam'a ve Ahmet Hulusi Efendi'ye selam olsun. Kadınlarımız Ayşe Çavuş'a, Halime Çavuş'a, Asker Saime'ye, Melek Hanım'a, Tayyar Rahime'ye, Kara Fatma'ya ve Gördesli Makbule'ye bin selam olsun. Daha önce Çanakkale'de, Conkbayırı'nda, Kemalyeri'nde ve daha sonra Adana'da, Maraş'ta, Sakarya'da, Urfa'da, Afyon'da, Antep'te ve İzmir'in dağlarında Mustafa Kemallere selam olsun, selam olsun." (CHP sıralarından alkışlar)

İstiklal Marşı'mızın Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabulünün 97'nci yılı kutlu olsun. Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını, aziz şehitlerimizi, kahraman gazilerimizi ve vatan şairi Mehmet Akif Ersoy'u rahmet ve minnetle anıyorum.

Şair Mehmet Akif'in milletimize armağan ettiği İstiklal Marşı'mızın Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabulünün üzerinden doksan yedi yıl geçmiş. Vatan topraklarımızı emperyalistlerin paylaşmak istediği, milletimizin esaret altına alınmak istendiği, ülkemizin sözde haritalarla paylaşılmaya çalışıldığı bir dönemde İstiklal Marşı'mız milletimize ve ordumuza büyük bir güç ve moral olmuştur.

İstiklal Marşı'nı anlamak için o gün, hangi şartlarda yazıldığını anlamak gerek. İstiklal Marşı'mız vatan sevgisini hücrelerimize kadar hissettiğimiz, millî bilinci yükselten muazzam bir eserdir. İstiklal Marşı'mız, nesilden nesile aktarılan değerli bir mirastır. Bağımsızlığa, zafere olan inancımızın sembolüdür. İstiklal Marşı'mız, en donanımlı düşman ordularına karşı elinde süngüsü, yüreğinde imanı, aklında ise vatanı ve milletiyle başkaldıran ordumuza verilen cesaretin ve umudun adıdır. İstiklal Marşı'mız, ülkemizin her karış toprağının değerli olduğunu, bayrağımızın, vatanımızın bölünmez bütünlüğünü, milletimizin birliğini, beraberliğini ve huzurunu ifade eder. İstiklal Marşı'mız demek, topraklarımız için bir an bile düşünmeden canını veren şehitlerimiz demektir. Devletimizin ne kadar zor şartlarda kurulduğunun, milletimizin yedi düvele karşı nasıl meydan okuduğunun, bağımsızlığımızın simgesidir İstiklal Marşı.

Mehmet Akif Ersoy, yüce değer, millî şair, ideal bir öğretmen, branşına hâkim bir veteriner, cesur bir gazeteci, Türk gencine ufuk çizen fikir ve aksiyon adamı. Büyük ustayı şu sözleriyle de hatırlatmak istiyorum, Mustafa Kemal Atatürk için şu sözleri söylemişti: "Mısır'da on bir yıl kaldım fakat on bir saat daha kalsaydım artık çıldırırdım. Sana halisane bir fikrimi söyleyeyim mi: İnsanlık da Türkiye'de, Müslümanlık da Türkiye'de, hürriyetçilik de Türkiye'de. Eğer varsa, Allah benim ömrümden alıp Mustafa Kemal'e versin." demiştir.

Ne güzel de söylüyor mısraları:

"Bastığın yerleri 'toprak' diyerek geçme, tanı,

Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.

Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı,

Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı."

Ne güzel söylemiş.

Buradan Hükûmete de şunu söylüyorum: Cumhuriyetin değeri olan şeker fabrikalarını lütfen satmayın. Size Kıbrıs Adası'nı da hatırlatmak isterim -Sayın Mehmet Akif Ersoy hatırlatıyor- size de Ege adalarını hatırlatmak isterim.

Konuşmamın sonunda son sözü yine üstadın dizelerine bırakıyorum:

"Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!

Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.

Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal.

Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;

Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal."

Allah bu millete bir daha istiklal marşları yazdırmasın.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Topal.

Gündem dışı üçüncü söz, İstiklal Marşı'nın kabulü ve Erzurum'un düşman işgalinden kurtuluşunun 100'üncü yıl dönümü münasebetiyle söz isteyen Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'e aittir.

Buyurun Sayın Aydemir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci ve Erzurum'un düşman işgalinden kurtuluşunun 100'üncü yıl dönümlerine ilişkin gündem dışı konuşması

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu milletin istiklalini ifade eden marşın şu yüksek mabette kabul edilmesinin 97'nci yıl dönümünü yaşıyoruz. Özel bir gün 12 Mart. Özel çünkü Erzurum'un yeniden millî şahlanışının da 100'üncü yılındayız. Öyleyse gönül diliyle kayıt düşelim ve "Millî şairimiz Mehmet Akif Ersoy milletimizin sesi, İstiklal Marşı ise milletimizin ufkudur." diyelim ve ekleyelim: Akif'in vurguları millî ruhumuzun ifadesidir. Merhum Akif'e bu yüksek marşı yazdıran ilhamın kaynağını en net, en berrak onun dizeleriyle anlayabiliriz. Diyor ki: "İmandır o cevher ki İlahî ne büyüktür / İmansız olan paslı yürek sinede yüktür." Devam ediyor, "Şehamet dini, gayret dini, ancak Müslümanlıktır. / Hakiki Müslümanlık en büyük kahramanlıktır." İşte bu ruh millîdir, yerlidir. Onun içindir ki İstiklal Marşı'mızın başındaki "Korkma!" tekdirinin başka çağrışımları vardır. Bunu en güzel Sayın Cumhurbaşkanımız izah ediyor, hani diyor ya: "Korkma ya Ebubekir, Allah bizimledir." Müjde ve cesaretlendirme, marşımıza dercedilen budur. Budur ki bu aziz yaklaşım geldiğimiz parıltılı noktayı da sağlamıştır. Dünya durdukça zihinlere nakşolunacak marşımızı yazan Akif'i Mithat Cemal Kuntay'ın ifadeleriyle yâd edelim. "Toprak, sen kol kanat ol, öyle kucakla / Bilmezsin, o gökten de, adından da temizdi /Ey yeryüzü, mabet kesilip Allah'a yüksel / Koynunda yatan gölge bizim Akif'imizdi." Milyon kere rahmet olsun.

12 Mart, şahika bir gün dedik, zira Erzurum gibi bir mana kentinin yeniden şahlandığı gündür. Yeniden diyorum çünkü Anadolu'yu bu büyük millete yurt eden vasat zamanı da Erzurum'a aittir. Eğer, 1048 Pasinler Savaşı kazanılmasa 1071 nice olurdu? Sual bu, Başkanım. Öyleyse şahlanmak bu kentin genetiğinde var. Bir dadaş mütefekkir Erzurum'un manasını ne güzel betimliyor: "Varsın bu topraklardan kar beş altı ay kalkmasın, bu topraklar sıcaktır." Alaca'dan Yanıkdere'ye, Mecidiye'den Hamidiye'ye, Aziziye'den Pasinler Ovası'na kadar her zerresi şüheda damgasıyla kaydedilmiş bir mübarek coğrafyadır Erzurum. İlayıkelimetullah için nizamı âlem diyenlerin adresidir." Şahlanışının 100'üncü yılı kutlu olsun.

Bu döneme denk gelen bir başka güzellik daha var. Azerbaycan'ımızın da 100'üncü bağımsızlık yıl dönümü. Erzurum ve Azerbaycan, ruh ikizi iki coğrafya. Büyükelçilik görevlileri ve Azerbaycanlı milletvekilleriyle birlikte dadaş zemininde bu hâli geçtiğimiz hafta kutladık ve orada not düşüp dedik ki: "Erzurum belki fabrikalar şehri değildir ama Erzurum vatan yolunda nefislerini adayan dadaşça ruhun üreticisidir. Erzurum belki -eskilerin deyimiyle- sevâhil kenti değildir ama Erzurum devleti ebet müddet ahdiyle kabaran bir iman dalgasının ifadesidir. Erzurum belki nüfusu çok olan bir şehir değildir ama Erzurum vatan için canını adayanların nüfuz ve nüfuslarının en yüksek olduğu bir belde tasviridir. Erzurum belki zenginlik şehri değildir ama Erzurum vatana adanmışlık noktasında yüreği zenginlerin şehridir. Ve Erzurum rabia şerhinde Alvarlı Efelerin, Yunus Kayaların tedrisinde seyrüsülûk edenlerin şehridir.

Bu güzel güne hususi bir kayıt düşerek bitirelim. Ordumuz Afrin'de yine ve yeni bir zafere yürüyor. Bir ordu ki Çanakkale'den Erzurum'a şüheda ervahı orada; Nene Hatun'un duası, Alvarlı Efe'nin niyazı onların üstünde. Ak niyetli bir Başkomutanın izinde yüce milletimiz tarihin zirvesine yürüyor; Allah muini, Allah yardımcısı. 18 Martın ruhuyla ak bir emel, ak bir yürüyüş; bir mübarek Kızılelma'ya doğru mazlumların gözyaşını, mağdurların ahını dindirmek niyetiyle. Niyet mübarek, sefer mübarek. Allah yâr ve yardımcıları olsun ve kutlu olsun.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aydemir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın değerli hatip dedi ki: "Erzurum belki fabrikalar şehri değil, belki zengin değil." Geçen hafta yapmış olduğum bir seyahatte, eğer Erzurum için...

BAŞKAN – Talebiniz nedir Sayın Tanal?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Talebim şu: Ankara'dan Kars'a giden Doğu Ekspres'i Erzurum'da en az bir buçuk iki saat eğer bekletilebilirse turizm açısından, ekonomik açıdan, hem bir fabrika şehri yani nasıl zengin şehir hâline getirilebilir...

BAŞKAN – Sayın Tanal, benden bir talepte bulunuyorsunuz, talebinizin ne olduğunu söylemeden önce açıklıyorsunuz ne söyleyeceğinizi!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum.

Talebim şu Sayın Başkan: Mümkünse, ekonomik anlamda zayıf olan Erzurum şehrini, fabrika şehri olmayan Erzurum şehrini biz bacasız bir fabrika şehri hâline getirebiliriz. Nasıl olabilir? O da şu olur.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Bitiyor, son cümle Değerli Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Tanal, böyle bir usul yok, lütfen…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Doğu Ekspresi'yle Erzurum'da bir buçuk, iki saat eğer orada mola verilirse turistler Erzurum'da, orada konaklamış olur, gerçekten ekonomiye de katkısı olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tanal.

Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren 15 milletvekiline yerlerinden birer dakika söz vereceğim.

Söz vereceğim sayın milletvekillerinin isimlerini okuyorum: Sayın Özdemir, Sayın Şimşek, Sayın Sürekli, Sayın Hürriyet, Sayın Karayel, Sayın Tüm, Sayın Tanal, Sayın Dedeoğlu, Sayın Durmuşoğlu, Sayın Gazel, Sayın Akın, Sayın Dilipak, Sayın Balbay, Sayın Bektaşoğlu ve Sayın Taşkın; Sayın Ünal'ın yerine Sayın Dedeoğlu konuşacaklar.

Buyurun Sayın Özdemir, sizden başlıyoruz.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ve seçim ittifakıyla ilgili kanun teklifine ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, ben de kurtuluşumuzun ve bağımsızlığımızın bir simgesi olan İstiklal Marşı'mızın kabulünün 97'inci yılını kutluyorum.

Değerli milletvekilleri, AKP'nin yüzde 50+1, MHP'nin yüzde 10 seçim barajı endişesi, korkusu, telaşıyla aceleyle hazırladığı yasa teklifi görüşmelerine Genel Kurulun normalde çalışma günü dışı olan bugün başlayacağız. Mevcut ittifakı kayıran 2 siyasi partinin, hatta 2 kişinin bekası için hazırlanan yasal düzenlemelerle karşı karşıyayız. 16 Nisan referandumunu gayrimeşru kılan, yasa dışı mühürsüz oylar bu teklifle yasal hâle getiriliyor. Bir parti devletine dönüştüğümüz gerçeği göz önüne alındığında sandık güvenliği sadece Hükûmetin belirleyeceği kamu görevlilerine devrediliyor. YSK kriteri belli olmayacak şekilde sandık birleştirmelerine ve sandık taşımalarına karar verebilecek. Sadece 2 partinin çıkarlarını gözeten bu teklife rağmen 2019'da kazanan tam demokrasiye sahip çıkan milletimiz olacak.

BAŞKAN – Sayın Şimşek…

2.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, sulama birlikleriyle ilgili yapılacak yasal düzenlemeye ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sulama birlikleriyle ilgili bir yasal düzenlemenin yapılacak olması Meclis gündemindedir. Bunun bir oldubittiye getirilmemesi, Sayın Tarım Bakanı Fakıbaba ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun Adana-Mersin bölgesine gelerek buradaki sulama birlikleriyle bir toplantı yapıp bir değerlendirme yapmasını; yoksa yapılacak olan sulama birliklerinin hepsi aynı kapsama alındığında işlerini yapan sulama birliklerinin mağdur olacağı, bunların da özel sektöre tekrar devrinin yapılabileceği konuşulmaktadır. Burada yapılacak olan devirde de bu firmaların fiyatlarını kendilerinin belirleyeceği yani çiftçinin dönüm başına ödeyeceği parayı bu firmaların belirleyeceği konuşulmaktadır. Eğer böyle bir düzenleme yapılırsa Çukurova çiftçisi ve Türkiye'nin birçok bölgesindeki sulama birliklerine bağlı olan çiftçiler mağdur olacaktır. Bunun tekrar gözden geçirilmesini ve mutlaka Tarım Bakanı ile Orman ve Su İşleri Bakanının bölgeye gelerek bu yetkili kurumlarla bir toplantı yapmasını talep ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Sürekli…

3.- İzmir Milletvekili Kerem Ali Sürekli'nin, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ve Türk milletinin, bekasına kasteden ihanet projeleri karşısında net duruşunu her zaman gösterdiğine ilişkin açıklaması

KEREM ALİ SÜREKLİ (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

"Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım,

Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım.

Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım,

Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım." Bundan doksan yedi yıl önce 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı'mız kabul edildi. Vatan şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u ve tüm şehitlerimizi saygı ve rahmetle anıyorum.

Yüzlerce yıldır düşmanlarımız zaman zaman değişmiş fakat amaçları değişmemiştir. Türk milleti bekasına kasteden ihanet projeleri karşısında net duruşunu Trablusgarp'ta, Kafkas Cephesi'nde, Sakarya'da, Çanakkale'de, İzmir'de, 15 Temmuzda ve Fırat Kalkanı'nda göstermiştir. Bugün Afrin'de gösteriyor ve yarın da Menbic'te gösterecektir.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet…

4.- Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, emeklilikte yaşa takılan vatandaşların mağduriyetlerinin giderilmesi için Hükûmetin bir an önce harekete geçmesi ve verilen kanun teklifleri ile önergeleri dikkate alması gerektiğine ilişkin açıklaması

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yaş koşulu nedeniyle, emekliliği hak ettiği hâlde emekli olamayan vatandaşlarımız ciddi anlamda mağduriyet yaşıyor; bu konuda mağduriyet yaşayan vatandaşlarımız için aslında çok basit bir düzenleme yapılabilir ve bu mağduriyetleri giderilebilir. Emeklilikte yaşa takılan vatandaşların sigorta, prim gün sayılarını tamamlamalarına rağmen emekli edilmemesi ülkenin kanayan bir yarası hâline geldi. Emekliliği hak etmelerine rağmen yaşları bahane edilerek yıllarca bekletilen insanlarımızın büyük bir haksızlığa uğradığı açık. Bu insanlarımızın erken emeklilik talebi yok, zaten kazanılmış hakları var ve bunları istiyorlar; hepsi bu. Bu konuda Hükûmetin bir an önce harekete geçmesi ve tarafımızca verilen kanun teklifleri ve önergelerimizi dikkate alması büyük bir önem arz etmektedir, buradan da duyurmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Karayel…

5.- Kayseri Milletvekili İsmail Emrah Karayel'in, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

İSMAİL EMRAH KARAYEL (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün 12 Mart, İstiklal Marşı'mızın Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilişinin 97'nci yıl dönümü. Kurtuluş Savaşı'nın en zor zamanlarında umudunu ve inancını asla kaybetmeyen Akif, millî mücadelenin heyecanını İstiklal Marşı'nın dizelerine aktararak bütün bir millete umut ışığı olmuştur. İstiklal Marşı'mız, bugünlere hangi bedeller ödeyerek geldiğimizin en veciz ifadesidir. Geçmişini bilmeyen bir millet, geleceğini inşa edemez. İstiklal Marşı'mız, Kurtuluş Savaşı'nda yedi düvele karşı verdiğimiz savaşı anlatırken aynı zamanda Mehmetçik'imizin bugün Afrin'de ülkesinin bekası için verdiği mücadeleye de ışık tutmaktadır.

İstiklal Marşı'mızın kabulünün 97'nci yıl dönümünde merhum Mehmet Akif Ersoy başta olmak üzere istiklal mücadelemizin kahraman şehitlerini ve bütün şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Karayel.

Sayın Tüm….

6.- Balıkesir Milletvekili Mehmet Tüm'ün, 12 Mart askerî darbesinin 47'nci yıl dönümüne ve iktidarın uluslararası şirketlerin kârını artırmak uğruna halkın sağlığını tehdit eden politikalarına hızla devam ettiğine ilişkin açıklaması

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün 12 Mart 1971, askerî darbenin yıl dönümü. Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın ve devrimcilerin idamına neden olan ve 12 Eylül darbe sürecini başlatan 12 Mart darbecilerini ve darbe yapanları şiddetle kınıyorum.

İktidarınızın uluslararası şirketlerin kârını artırmak uğruna halkın sağlığını tehdit eden politikaları hızla devam etmektedir. Ülkemizde son yıllarda nişasta bazlı şekerin yükselişinin yanı sıra, yüksek yoğunluklu tatlandırıcının ülkeye giriş rakamları ve pazar payı da endişe verici bir ortamda artmıştır.

Hükûmete soruyorum: Yüksek yoğunluklu tatlandırıcının son yıllarda ülkeye giriş rakamları nedir? Bu artışın gerekçesi nedir? Ülkemizde en fazla satılan yüksek yoğunluklu tatlandırıcı markaları nelerdir? Bu tatlandırıcıların kalp, yüksek tansiyon, migren, obezite, kanser gibi birçok hastalığa yol açtığı doğru mudur? Yüksek yoğunluklu tatlandırıcı ithalatına sınırlama getirilecek midir? Şeker fabrikalarının kapanması ile bu artış arasında bir ilişki var mıdır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tanal…

7.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, 12 Mart askerî darbesinin 47'nci yıl dönümüne ve Kars'ta 5 aracın Valiliğe tahsis edildiği iddiaları hakkında bilgi almak istediğine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Değerli milletvekilleri, bugün 12 Mart 1971, askerî darbenin yıl dönümüdür. Hem askerî hem sivil darbelerin tamamını kınıyorum. Darbeler, demokrasiyi, insan haklarını, hukuk devletini tehdit eder.

Sayın Bakanlarım, iki bakan olarak buradasınız, Kars'ta 5 tane aracın Valiliğe tahsis edildiği iddia ediliyor. 5 aracın Kars Valiliğine tahsis edilme iddiası doğru mudur? Eğer 5 araç Kars Valisine tahsis edilmişse bu araçların markası, modeli nedir, hangi ihtiyaç ve gerekçeden yapılmıştır?

Kars'ın merkez yolları perişan, ilçelerin yolları perişan, köy yolları perişan. Bu yollar neden yapılmamaktadır ve bir valiye bu kadar araç tahsis edilmesi yerine bu yollar yapılsa daha makul, daha doğru ve yerinde olmaz mı?

Teşekkür ederim, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Dedeoğlu…

8.- Kayseri Milletvekili Sami Dedeoğlu'nun, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

SAMİ DEDEOĞLU (Kayseri) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Dünyada hiçbir millet yok ki istiklal için bu kadar büyük bir bedel ödemiş olsun. Ödediği bedele nazaran istiklal ve hürriyetle birlikte sahip olduğu vatanı bizim kadar kimse hak etmemiştir. Bugün de dünyada hiçbir millet yaşadığı coğrafya ve tarihî misyonu sebebiyle istiklal ve hürriyetini devam ettirmek, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünü muhafaza etmek için milletimiz kadar ağır bir bedel ödemek mecburiyetinde değildir. İstiklal ve hürriyeti için Balkan'dan Çanakkale'ye, Yemen'den Sakarya'ya, Dumlupınar'dan İzmir'e kadar milletimiz ateşle imtihan edilmiş ve savaşmıştır. Hiç şüphesiz ki bu millî ve ilahî iradenin Mehmet Akif Ersoy'a söylettiği ebedi ölümsüz hatırası İstiklal Marşı'mız, Mehmet Akif Ersoy'un kalemiyle değil gönlüyle, kalbiyle yazdığı İstiklal Marşı'mız milletimize ışık tutmuş, yolumuzu aydınlatmıştır. Sadece bir şair değil bir mütefekkirdir, münevver bir gönül insanıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Durmuşoğlu…

9.- Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'nun, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Millî bilincimizin, vatan ve bayrak sevgisinin en veciz ifadesi olan İstiklal Marşı'mız bundan tam doksan yedi yıl önce gözyaşları ve alkışlar eşliğinde defalarca okunarak Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiştir. Büyük şair ve dava adamı merhum Mehmet Akif Ersoy İstiklal Marşını millete armağan ederek "Safahat"ına almamış "Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı." mısrasıyla âdeta yeni bir dirilişin müjdecisi olmuştur. İstiklal Marşı'mızın ruhuyla cumhuriyeti kuran atalarımızın torunları olarak 15 Temmuzda olduğu gibi tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet düsturuyla hep birlikte 2023, 2053 ve 2071 hedeflerine ve daha güçlü yarınlara taşımaya devam edecek, bu vatanın bölünmez bütünlüğüne göz dikenlere karşı tek vücut olmayı sonuna kadar sürdüreceğiz. İstiklal Marşı'mızın kabulünün 97'nci yıl dönümüyle birlikte devletine ve milletine gönülden bağlı olan dadaşlar diyarı Erzurum'un düşman işgalinden kurtuluşunun 100'üncü yıl dönümünü kutluyor, bu özel günde başta Gazi Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarını, vatan şairi Mehmet Akif Ersoy'u, bu vatan için canını feda eden tüm şehitlerimizi ve kahraman gazilerimizi saygı ve minnetle anıyorum.

BAŞKAN - Sayın Gazel…

10.- Kütahya Milletvekili İshak Gazel'in, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

İSHAK GAZEL (Kütahya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

İstiklal Marşı cephede kahraman ordumuzun azmini ve inancını, aziz milletimizin bağımsızlık hususundaki kararlılığını, geleceğe dair ideallerini ve bu vatana olan aşkını ifade eder. İstiklal Marşı'mız, millî ruhun uyanışı ve bağımsızlık mücadelesine dönüşmesinde öncü olmuş bir kahramanlık ve bağımsızlık destanıdır. İstiklal Marşı'nın mündemiç olduğu ruh Kurtuluş Savaşı'nda nasıl bir rol oynadıysa, 15 Temmuzda da aynı ruh yine bir işgal girişimine karşı harekete geçmiş ve milletimizin bağımsızlık aşkını tekrar ortaya koymuştur. İstiklal Marşı'mız bizim devleti ebet müddet duamızdır.

Duamızın kabulü dileklerimle, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gazel.

Sayın Akın…

11.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ve Hükûmetin, çocukları şiddete yönlendiren, intihara sürükleyen "Mavi Balina" adlı oyunla ilgili bir an önce tedbir alması gerektiğine ilişkin açıklaması

AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Başkan, emperyalizme karşı bağımsızlığımızın simgesi ve güvencesi olan İstiklal Marşı'mızın kabulünün 97'nci yılını kutluyor, Mehmet Akif Ersoy'u saygı, minnet ve rahmetle anıyorum. Mehmet Akif'in dediği gibi "Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın."

Sayın Başkan, geçen hafta, Balıkesir'in İvrindi ilçesinde, ilkokul 4'üncü sınıf öğrencisi bir evladımız kendisini tavana iple asarak canına kıydı. Ailesini ve bizleri yasa boğan bu olayın, dünya genelinde intihara sürükleyen oyun olarak bilinen "Mavi Balina" isimli oyundan kaynaklı olduğu anlaşıldı. Çocuklarımızı şiddete yönlendiren, intihara sürükleyen "Mavi Balina"yla ilgili, Hükûmet, bir an önce tedbir almalıdır. İnternet üzerinden yapılan televizyon ve radyo yayınlarıyla ilgili kapsamlı bir sansür düzenlemesi yapan Hükûmet, muhalefeti susturmak yerine, evlatlarımız için bir an önce güvenli bir teknoloji sunmalıdır. Buradan, Hükûmeti, bilgisayar oyunlarını denetlemeye ve bu tür çevrim içi oyun sunan sitelere erişime engelleme getirmeye davet ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Dilipak…

12.- Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Uğur Dilipak'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ve bazı siyasetçilerin İstiklal Marşı'na atfen kullandıkları ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Bugün, şanlı İstiklal Marşı'mızın TBMM'de kabulünün 97'nci yıl dönümü. Bu vesileyle, millî şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u minnetle ve şükranla yâd edelim.

Bazı siyasi partilerin yöneticileri, İstiklal Marşı'mıza atfen, sosyal medyada ve yazılı medyada "O ezanlar ki şehadetleri dinin temeli ama benim yurdumun üstünde ebedî inlemesin artık, ne olur ya! Resmen ağzıma ağzıma okuyor her sabah." Bu sözleri, bu cümleleri kuranlar bu millete ait olamazlar. Bunların kökleri, özleri dışarıdadır. Bunların vatan ve milletten ne anladığını bilmiyoruz. Yine, o malum şahıs "Hayatta hiçbir laftan tiksinmedim şehitler ölmez, vatan bölünmezden tiksindiğim kadar." diyor. İnşallah kusarsın da bu tiksintin geçer, geçmezse de milyonlar seni tiksindirmeye devam edecektir. Şehitler ölmez, vatan bölünmez, ezan dinmez.

BAŞKAN – Sayın Balbay…

13.- İzmir Milletvekili Mustafa Ali Balbay'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Emperyalizme karşı verdiğimiz bağımsızlık mücadelesi sonrasında İstiklal Marşı'mızın Mecliste okunmasının 97'nci yılını kutluyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Bosna-Hersek de bağımsızlığını verdi, 1995 yılında kuruldu. Bugün Bosna-Hersek'in millî marşının sözleri yok çünkü Bosna-Hersek Parlamentosunda ortak bir söz üzerinde anlaşılamadı ve Bosnalılar yirmi yıldır istiklal marşlarının sadece müziğini dinliyorlar. Bu gösteriyor ki ülkeyi kurmanız yetmez, ortak paydaları güçlendirmeniz gerekir. Bugün Atatürk ve silah arkadaşlarının kurduğu cumhuriyetin sürmesi için de İstiklal Marşı'mızda olduğu gibi ortak paydaları çoğaltmak gerekiyor. Şeker fabrikalarını satmak İstiklal Marşı'mızın ruhuna saygısızlıktır. İstiklal Marşı'mız "Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı." diyor. Sizin bu cennet vatanın fabrikalarını yabancılara peşkeş çekmeniz İstiklal Marşı'mıza saygısızlıktır diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bektaşoğlu…

14.- Giresun Milletvekili Bülent Yener Bektaşoğlu'nun, TMO'nun fındık alış ve satış işlemleri sırasında randıman değerleriyle oynandığı ve bazı kesimlere haksız kazanç elde ettirildiği iddialarının araştırılması için Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanına çağrıda bulunduğuna ilişkin açıklaması

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Burada geçen haftaki konuşmamda TMO'nun fındık alış ve satış işlemleri sırasında randıman değerleriyle oynandığı ve belirlenen fiyatlar üzerinden bazı kesimlere haksız kazanç elde ettirildiği iddialarının araştırılmasını istemiş ve Bakan Sayın Eşref Fakıbaba'ya çağrı yapmıştım. Ancak konuşmam ve önergem ofisten basına yapılan imzasız açıklamayla yalanlandı. Bu saygısız davranışı kınıyorum. Böyle bir yöntem yoktur. Bu Parlamentoda milletvekillerinin yasama faaliyetleri kapsamında yaptığı çalışmaların asıl muhatabı Başkanlık Divanı ve ilgili bakanlıktır. Açıklama gerçeği yansıtmamaktadır çünkü 40 ve 60 randıman fındık bugüne kadar üretilmemiştir. Giresun bölgesinde alınan fındıkların randımanı 48-58 arasındadır, bunun altında fındık alınmadı. Şimdi, 48'in altında fındık satılmışsa bu kurum zarara uğratılmış, birilerine haksız kazanç sağlanmıştır; söylediğim budur. Sayın Bakanı bu iddiaların araştırılması için acilen cevap vermeye çağırıyorum.

İstiklal Marşı'mız daim olsun, uzun olsun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Taşkın…

15.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Devletimizin ve milletimizin bağımsızlığının sembolü olan İstiklal Marşı'mızın 12 Mart 1921'de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilişinin 97'nci yıl dönümünü kutlamanın onurunu hep birlikte yaşıyoruz. "Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın/ Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın/ Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın/ Kim bilir, belki yarın belki yarından da yakın." diyerek merhum Mehmet Akif Ersoy İstiklal Savaşı'nda milletimizin ne için savaştığını, hangi duygularla vatanını koruduğunu, tarihimizi, millî karakterimizi, millî mücadelenin heyecanını ve duygularını İstiklal Marşı'mızda ifade ederek milletimizin hissiyatına tercüman olmuştur.

İstiklal Marşı'mızın kabulünün 97'nci yıl dönümünde, merhum Mehmet Akif Ersoy başta olmak üzere istiklal mücadelemizin kahraman şehitlerini ve tüm şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim sayın milletvekilleri.

Şimdi, söz talebinde bulunan sayın grup başkan vekillerine söz vereceğim.

Sayın Akçay, buyurun.

16.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Zeytin Dalı Harekâtı'nın 52'nci gününde Türk Silahlı Kuvvetlerinin büyük bir başarıyla ve emin adımlarla Afrin'in merkezine doğru ilerlediğine ve 10 Martı 11 Marta bağlayan gece Almanya'da Diyanet İşleri Türk İslam Birliğine bağlı camilere yapılan saldırılara ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Zeytin Dalı Harekâtı'nın 52'nci günündeyiz. Türk Silahlı Kuvvetleri büyük bir başarıyla ve emin adımlarla Afrin merkezine doğru ilerlemektedir ve Afrin kent merkezi üç koldan sarılmış durumdadır. Terör örgütünden temizlenen yerleşim birimlerinde askerlerimize gösterilen sevgi, destek ve teveccüh harekâtın haklılığını bir kez daha vurgulamaktadır. Zeytin Dalı Harekâtı'ndaki başarı Türkiye'nin terörle mücadele kararlılığını yedi düvele ilan etmektedir. Afrin'den sonra Menbic, oradan da Fırat'ın doğusu mutlaka terörden temizlenecektir.

Terörizmin Orta Doğu'yu ne hâle getirdiği aşikârdır. Irak'ın hâli ortada, toparlanma sancıları yaşıyor; Suriye bölünme kulvarına girmiş, âdeta kevgire dönmüştür. Bu iki ülkenin geleceği Türkiye'nin terörle mücadeledeki başarısına bağlı hâle gelmiştir. Terörle mücadelede kaybın ve kazancın ortası yoktur. Türkiye'nin güvenliği, bölgenin huzuru için terörle ve teröristle mücadelede kesin bir başarıya mutlaka ulaşılacaktır.

Geçtiğimiz akşam, 10 Martı 11 Marta bağlayan gece Almanya'da Diyanet İşleri Türk İslam Birliğine bağlı camilere saldırılar düzenlenmiştir. Saldırıyı terör örgütü PKK üstlenmiştir. Başta Almanya olmak üzere Avrupa'daki Türk camilerine yönelik saldırılar devam etmektedir. Elbette yaşanan saldırılar karşısında Avrupa'daki sivil toplum kuruluşlarımız ve vatandaşlarımız soğukkanlılıklarını korumaktadırlar. Ancak camilere saldırı üzerinden çakılan kıvılcımın yangına dönüşmemesi için Alman yönetimine büyük görev düşmektedir. Saldırıları üstlenen PKK mensuplarının bir an önce yakalanarak yargı önüne çıkarılması gerekmektedir.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Danış Beştaş, buyurun lütfen.

17.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 11 Mart Berkin Elvan'ın ölümünün 4'üncü yıl dönümüne, 12 Mart Kamışlı katliamının 14'üncü, Gazi katliamının 23'üncü yıl dönümlerine, 12 Mart muhtırasının 47'nci yıl dönümüne ve Afrin'de şu anda sivillere yönelik büyük bir tehlike olduğuna ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Dün 11 Mart, Berkin Elvan'ın ölüm yıl dönümüydü. Gezi direnişi sırasında Okmeydanı'ndaki evinden ekmek almak için dışarı çıktığı sırada polisin attığı gaz bombası fişeğinin başına isabet etmesiyle ağır yaralanan ve iki yüz altmış dokuz gün yoğun bakımda tedavi gören 15 yaşındaki Berkin Elvan 11 Mart 2014'te maalesef yaşamını yitirmişti. Berkin Elvan'ın yaralandığı tarih olan 16 Haziran 2013'te Okmeydanı Cemal Kamacı Spor Salonu önünde görev yapan 7 polis, soruşturmayı yürüten Cumhuriyet Savcısı Adnan Çimen'in HSK'nin 16 Ocaktaki kararnamesiyle Büyükçekmece Savcılığına atanmasının ardından görevlendirilen Cumhuriyet Savcısı Abdullah Yıldırım'a ifade vermişti ve polislerin tamamı iddialara ilişkin "Hatırlamıyorum. Gaz kullanmadım, kalkan tuttum." şeklinde beyanda bulunmuşlardı. Ve o dönemde dönemin Başbakanı Erdoğan, Gezi direnişi sırasında polis saldırılarına ilişkin "Şimdi, soruyorlar 'Polise talimatı kim verdi?' diye, talimatı polise ben verdim. İşgal kuvvetlerini mi izleyecektik?" demiş, "Polisimiz demokrasi testinden başarıyla geçmiştir ve âdeta bir kahramanlık destanı yazmıştır." ifadesini kullanmıştı. Sevgiyle Berkin Elvan'ı anıyorum. Kara kaşlarını, gözlerini asla unutmayacağız.

Yine, bugün Kamışlı katliamının yıl dönümü. 12 Mart 2004'te saat 13.00 sıralarında Deyr-El Zor'dan gelen Araplar ile Kürtler arasında Kamışlı Stadyumu'nda yapılan bir futbol maçı sırasında bir arbedeyle başlamıştı ve Güney Kürdistan'daki kazanımlardan öfkelenen Saddam ve Baas yanlısı Deyr-El Zor şehrinin holiganlıkla nam salan taraftarları Kamışlı şehir merkezinden stadyuma doğru ellerinde çeşitli silah, kesici madde ve diğer araçlarla yürümüş ve Kürt seyircilere saldırmıştı. O saldırıda 7 Kürt hayatını kaybetti, onları da saygıyla anıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen; bir dakika ek süre veriyorum size de.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sağ olun Sayın Başkan.

Diğer günlerde yine, Şam ve diğer Suriye kentlerinde büyük gösteriler düzenlendi Kürtler tarafından. Bu gösterilerde de 36'sı Kürt olmak üzere 50 kişi hayatını kaybetmişti.

Yine bugün, Gazi katliamının yıl dönümü. 12 Mart 1995 tarihinde, çoğu polis kurşunuyla 22 kişinin öldürüldüğü olayın üzerinden yirmi üç yıl geçti ve hâlâ katliamın asıl failleri bulunamadı.

Aynı zamanda 12 Mart 1971 muhtırasının da yıl dönümü. 12 Mart 1971'de üç kuvvet komutanı ve Genelkurmay Başkanının imzasıyla TRT haber bültenlerinden okunan Hükûmete yönelik muhtırayla, ordu, Süleyman Demirel'in Adalet Partisi Hükûmetini düşürmüştü.

Şimdi hâlâ ülkenin darbelerle yönetildiğine dair yöntemler aslında değişmemiş durumda. 15 Temmuz darbe girişiminin ardından yaşanan sivil darbe hâlâ devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Tamamlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Son ek sürenizi veriyorum Sayın Danış Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hâlihazırda eş genel başkanların içinde olduğu 9 milletvekilinin rehin olarak tutulduğu, 9'unun milletvekilliğinin düşürüldüğü bir parti mensubu olarak kırk yedi yılda hiçbir şeyin değişmediğini, demokratik kültürün önüne konulan engellerin bir biçimde aynı kapıya çıktığını ifade etmek istiyorum.

Ve Afrin meselesi; Birleşmiş Milletler kararı, ateşkes kararı Afrin için de geçerlidir. Afrin'de şu anda gerçekten sivillere yönelik büyük bir tehlike var. Biz başta Birleşmiş Milletler ve uluslararası güçler ve tabii ki Türkiye Hükûmetine, yönetimine de çağrıda bulunmak istiyoruz; bu ateşkes kararına uyulmasını istiyoruz. Çocukların, sivillerin ölmediği hiçbir savaş ve saldırı savaşı yoktur. Afrin'de şu anda gerçekten "kuşatma" diye geçen haberler orada yaşayan yüz binlerce yurttaşın hayatını tehdit eder niteliktedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Son cümlem.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen, ek süre vermeyeceğim Sayın Danış Beştaş çünkü dört dakika oldu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bugün Afrin'de yaşananları izleyen bütün dünyaya ve Türkiye'ye seslenmek istiyorum: Afrin'de insanlık ölüyor, insanlığın ölmesine izin vermeyelim diyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Özel, buyurun.

18.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne, 12 Mart Gazi olaylarının 23'üncü yıl dönümüne, 11 Mart Berkin Elvan'ın ölümünün 4'üncü yıl dönümüne, 12 Mart muhtırasının 47'nci yıl dönümüne ve CHP Grubu olarak Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'a görevinde başarılar dilediklerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün, Gazi Meclisimizin İstiklal Marşı'nı kabulünün 97'nci yılı. 12 Mart 1921'de Birinci Meclis tarafından kabul edilen ve Mehmet Akif Ersoy'un Türk milletine emanet ettiği İstiklal Marşı'nın yıl dönümünde, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, sırtında paltosu yokken ev alacak bir ödülü reddeden vatan şairi Mehmet Akif Ersoy'u rahmetle ve minnetle bir kez daha anıyoruz.

O güne dönecek olursak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından İstiklal Marşı için güfte yarışması açılmış, kazanana 500 lira ödül verilmişti. Gelen güftelerin hiçbir tanesi uygun görülmedi. İstiklal Savaşı'na da bizzat katılan şair Mehmet Akif Ersoy'a bu şiirin yazdırılmasına karar verildi. Vatan şairi para almayı kabul etmeyince "Onun bir çaresini buluruz." diyerek ikna ettiler. 12 Mart günü Meclisin yüce çatısı altında Hamdullah Suphi Tanrıöver şiiri okudu. Meclis, ayakta ve gözyaşları altında dakikalarca süren alkışla kabul etti ve Mehmet Akif Ersoy 500 lira ödülü Darül Mesai Vakfına bağışladı. 8 Martı da yeni geçtiğimiz bugünlerde Darül Mesainin kadına ve çocuğa meslek öğretmek için kurulmuş bir vakıf olduğunun ve cepheye üniforma ve kıyafet diktiğinin de altını çizip İstiklal Marşı şairinin sırtında paltosu yokken ev alacak parayı bağışladığı vakfın da bir kadın ve çocuk koruma vakfı ve cephe için çalışan bir vakıf olduğunun altını çizmek isteriz.

12 Mart 1995'te yaşanan Gazi olayları, üzerinden geçen yirmi iki yıla, Mecliste kurulan komisyonlara rağmen -dört gün süren, 22 kişinin ölümü ve 155 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanmıştı- hâlâ karanlık bir sayfa olarak durmaktadır. Bu konunun bir kez daha altını çizmek isteriz.

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 11 Martta annesinin kucağına 15 kilo olarak verilen Berkin Elvan'ı bir kez daha anıyor, o kara kaşlarından Berkin Elvan'ı –yokluğunda- Cumhuriyet halk Partisi Grubu olarak özlemle öpüyoruz.

12 Mart muhtırasının 47'nci yılı. 12 Mart muhtırasında bu darbe girişimine karşı Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Sekreteri Bülent Ecevit'in direnişinin, oradan doğan Karaoğlan efsanesinin ve Cumhuriyet Halk Partisinin bir muhtıraya karşı direnişiyle Türkiye siyasetine kazandırdıklarının altını çiziyor, o günlerdeki karanlık, zor olağanüstü hâl, sıkıyönetim uygulamalarının... Bugün 15 Temmuz darbe girişimini fırsata çevirenlerin 20 Temmuz sivil darbe girişimiyle yirmi aydır bu ülkeyi OHAL'le yönetiyor olmasının da bu Parlamento açısından büyük bir talihsizlik ve utanılacak bir durum olduğunun altını çizmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son uzatma süreniz.

Buyurun, bir dakika.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Son olarak da şunu ifade etmek isterim: Burada hep birlikte görev yapıyoruz. Sayın Meral Danış Beştaş, tahmin ediyorum, ilk kez grup başkan vekili sıfatıyla oturumda görev alıyor. Ahmet Yıldırım'ın ayrılışından, ayrılış sürecinden ve orada yaşananlardan duyduğumuz üzüntünün bir kez daha altını çizerek Sayın Beştaş'a Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak görevinde başarılar diliyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Bostancı...

19.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün 97'nci yıl dönümüne, 12 Mart Erzurum'un kurtuluşunun 100'üncü yıl dönümüne, Berlin'de Koca Sinan Camisi'ne yönelik saldırıyı şiddetle kınadığına, 12 Mart askerî darbesinin 47'nci yıl dönümüne ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin Afrin'de hiçbir sivilin burnu kanamadan operasyon gerçekleştirdiğine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

İstiklal Marşı'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabulünün 97'nci yıl dönümündeyiz. İstiklal Marşı, 1918'de Mondros Mütarekesi, 19 Mayıs 1919'da Gazi Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerinin ortak bir irade etrafında toplanması, Meclisin açılması, çok zor şartlarda bu milletin bir varlık-yokluk kavgasına, savaşına girmesinin ardından oradaki toplumsal ve politik şartları ince bir duyarlılık, güçlü bir ses, geleceğe de mesaj veren bir anlatımla ortaya koyan bir marştır. Dönemin ve bütün zamanların büyük şairlerinden Mehmet Akif Ersoy tarafından kaleme alınmıştır, kendisine sipariş edilmiştir, ancak onun tarafından yazılabileceği ifade edilmiştir ki bu görüşlerin ne kadar doğru olduğunu hem dönemindeki durumdan gelen şiirlerden hem de İstiklal Marşı'nın kendisinden çıkartmak mümkün.

İstiklal Marşı'nın sözlerini hepimiz biliyoruz. Bu ülkenin "Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak." diye bu yurdun üstünde tüten ocakların kaderlerini birbirine bağlayan, 1921'in, o tarihî şartlar içerisinde bu kader ortaklığını aynı zamanda geleceğe de bir mesaj olarak ileten bir marş, bir İstiklal Marşı olması bakımından da hem zamanına hem de gelecekteki insanlara, bu ülkenin çocuklarına konuşan bir marştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Bostancı.

Bir dakika ek sürenizi veriyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Mehmet Akif Ersoy'un nasıl bir ahlak ve vicdan insanı olduğunu herkes bildiği için, bunu ayrıca anlatmaya gerek görmüyorum.

Erzurum'un kurtuluşunun 100'üncü yıl dönümü. Erzurumlu hemşehrilerimize buradan selam gönderiyorum.

Almanya'nın Berlin şehrinde Koca Sinan Camisi'ne yönelik saldırıyı şiddetle kınıyorum.

Batının iki yüzünden bahsedilir. Bir yüzü bağnazlık ve yobazlıktır, körlüktür, vahşettir, sömürgeciliktir; diğer yüzü hoşgörüdür, evrenseldir, bütün kültürlere ve medeniyetlere açıktır. Her ikisine ilişkin de sayısız örnek olduğunu biliyoruz. Ümit ederiz ki Avrupa kendi içinde gün geçtikçe büyüyen ve şüphesiz birtakım nedenleri olan bu bağnazlığa, bu hoşgörüsüzlüğe, bu saldırganlığa karşı yine kendi müktesebatında bulunan değerler çerçevesinde mukabele eder.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bostancı, son ek süreniz, bir dakika.

Buyurun, tamamlayın lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – 12 Mart 1971'deki askerî darbenin yıl dönümündeyiz. Cemal Madanoğlu tarafından daha önceki günlerde girişilmek istenen bir cunta darbesine karşı sonradan yapılmıştır. O dönemleri hatırlayalım, askerî darbelerin sivil ayağı olarak birtakım insanlar millî demokratik devrim tezlerini ortaya koyuyorlardı; o dönemi yaşayanlar ve literatürü takip edenler bilirler, askerlerin ve sivillerin ortaklaşa bu memleketi yönetmesi gerektiğine, Türkiye'nin toplumsal şartlarının ancak buna izin verdiğine yönelik bir yaklaşımdı, askerî darbeleri meşrulaştıran bir yaklaşımdı. Bu ülke darbelerden çok çekti. Kerameti kendinden menkul askerî darbeler ile yine bir askerî darbe olan 15 Temmuza karşı çıkan ve hukuk çerçevesinde, Anayasa çerçevesinde buna mukabele eden uygulamaları aynı mecrada değerlendirmeyi hiç uygun bulmadığımızı ifade etmek isterim.

Afrin'de Türkiye'nin operasyonu devam ediyor. Hilal, inşallah, dolunay olacak. Orada terör örgütü kendi karakterine uygun şekilde sivilleri kalkan yapmak istiyor. Terör örgütüne destek olanlar halkların, insanlığın düşmanıdır. Terör örgütü kendi karakterine uygun bir şekilde davranıyor ama Türk Silahlı Kuvvetleri hiçbir sivilin burnu kanamadan bu operasyonu gerçekleştiriyor, gerçekleştirmeye devam edecek.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bostancı.

Gündeme geçiyoruz sayın milletvekilleri.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) TEZKERELER

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Terörizmle Mücadele Küresel Forumu (TMKF) çerçevesinde 21-23 Mart 2018 tarihlerinde Malta Attard'da "Terörle Mücadele Çerçevesinde Parlamenterler ile Yargı Aktörleri İlişkisi" konulu çalıştaya Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir heyetin katılması hususuna ilişkin tezkeresi (3/1547)

12/3/2018

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Terörizmle Mücadele Küresel Forumu (TMKF) çerçevesinde 21-23 Mart 2018 tarihlerinde Malta Attard'da "Terörle Mücadele Çerçevesinde Parlamenterler ile Yargı Aktörleri İlişkisi" konulu çalıştaya Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir heyet katılması öngörülmektedir.

Söz konusu çalıştaya katılım sağlanması hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

İsmail Kahraman

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Şimdi grup önerilerini görüşeceğiz sayın milletvekilleri.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VIII.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- HDP Grubunun, 12/3/2018 tarihinde Grup Başkan Vekili Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş tarafından, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere uluslararası örgütlerin ve insan hakları kuruluşlarının Afrin'e yönelik askerî operasyonda artan sivil can kaybı tespitlerinin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 12 Mart 2018 Pazartesi günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

12/3/2018

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 12/3/2018 Pazartesi günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Meral Danış Beştaş
Adana
HDP Grubu Başkan Vekili

Öneri:

12 Mart 2018 tarihinde Adana Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş tarafından verilen, 7083 grup numaralı, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere, uluslararası örgütlerin ve insan hakları kuruluşlarının Afrin'e yönelik askerî operasyonda artan sivil can kaybı tespitlerinin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 12/3/2018 Pazartesi günkü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, öneri sahibi Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Hüda Kaya konuşacaklar.

Sayın Kaya, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

Sayın milletvekilleri, lütfen, süreniz içinde konuşmanızı tamamlamanızı rica ediyorum sizden.

HDP GRUBU ADINA HÜDA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri ve bizleri izleyen sevgili halkımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Partimiz adına verdiğimiz Afrin araştırma önergesi hakkında konuşmak için söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşmamı partili kimliklerimizin de ötesinde, bulunduğumuz mahalli ve yeryüzünü barış yurduna çevirmek için elçilerin veya vicdanının mesajını dikkate alması gereken insanlar olarak dinlemenizi hassaten rica ediyorum.

Yeryüzünde veya evrende varoluşun esası, esprisi, yok etmek, şiddet, nefret ve savaş değildir arkadaşlar. Bilakis yaşamın, varoluşun ruhu ve hikmeti sevgi, adalet, barış ve güzelliklerin ikamesi içindir. Tüm kutsal kaynaklar ve kitabımız Kur'an da hep bu noktayı vurgular. Bırakın kan dökmeyi, kanı kutsamayı, nefreti, şiddeti artırmayı, insanların aralarında küskünlüklerin uzamasını bile hoş görmez.

Toplumumuz, iktidar medyası tarafından bilinçli olarak, gece gündüz aralıksız olarak bir nefret ve şiddet sarmalında tutuluyor. Kanın, öldürmenin ve ölmenin kutsallığı anlatılıyor.

Değerli halkımıza sesleniyorum: Sizlere söylendiği gibi inancımızda, Kitabımızda kendi hâlinde yaşayan bir şehir halkına saldırmak cihat değildir, fetih değildir. Bizlere öğretildiği gibi millîlik yoktur Kitabımızda. Bunların inancımızda olduğunu iddia etmek başta Allah'a ve onun barış ve adalet mesajını bizlere ileten Hazreti Peygamber'e büyük bir iftiradır

Afrin savaşı, Türkiye güvenlik sorunu yaşadığından dolayı başlamamıştır arkadaşlar. Afrin savaşını, AKP iktidarı kaybettiği gücünü kan ve nefret politikaları üzerinden tekrar kazanmak için başlatmıştır.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Ne alakası var?

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Doğruyu söylemiyorsunuz Sayın Vekilim.

HÜDA KAYA (Devamla) – Ve ne yazık ki bu kirli politika ve uluslararası kirli ilişkiler uğruna yoksul ve arkası zayıf olan halkımızın çocukları kurban ediliyor. Savaşı topluma dayatan -çocuklarını asla ateş altında göremezsiniz ama- televizyon yayınlarıyla insanlarımızı ve gençlerimizi kendi istikballeri uğrunda kolay kurbanlar olarak ateşe sürmekten kaçınmayan bu iktidarın, halkımızı, ülkemizi nasıl bir cehenneme sürüklediği görülmelidir sevgili halkımız.

Afrin'de savaşa karşı çıktığımız için "hain" deniliyor, "terörist" deniliyor. Kim ne derse desin dün olduğu gibi bugün de haksız bir savaşa karşı çıkmaya, hakikatleri haykırmaya devam edeceğiz. Suriye savaşı kışkırtılırken, pek çok ülkeden selefi, dinci, kadın düşmanı sapkınlar desteklenip kutsanırken de biz bu kirli savaşa karşı çıkmıştık ve susmamıştık. 2013'te bir grup vicdanlı insanla beraber "Üçüncü bir yol mümkündür." diye imzalı bir basın açıklaması yapmıştık ve o günlerde bu iktidarın savaş politikasını kutsayan, tartışılmasına bile tahammül edemeyen yandaş çevreler, özellikle sosyal medyadaki trolleri ve troliçeleri şahsıma ve diğer imzacı arkadaşlarımıza ahlak ve vicdana sığmayan çok çirkin saldırılar yaptılar, günlerce tehdit ve linçle karşılaştık. Sonuç ne oldu? Aradan geçen yıllar ve bir ülkenin harap olması, binlerce kadının köle pazarlarında satılmasına sebep olacak büyük bir yıkımdan sonra iktidarın geldiği Suriye politikası; yıllar önce bizim dediğimiz aynı nokta idi. Bugün de yakılan, yıkılan bir ülkede, Suriye'de bu korkunç savaş devam ederken IŞİD gibi, Emevici, köleci, kadın düşmanı, saltanatçı bu dinci yapılar girdikleri yerlerde yüzyılın büyük acılarını yaşattılar; uluslararası kadın pazarları kurdular, tarihî yaşamı katlettiler. İşte, bu vahşete maruz kalan bölge halklarının ölümlerden, tecavüzlerden, kölelikten kaçıp sığındığı ender bölgelerden biriydi Afrin ve bugün yine bu kadın düşmanı, sapkın, ÖSO'nun içinde barındırılan, bu vahşeti uygulayan katliamcılarla, bir katliamla Afrin şehir halkı da sivil halkı da karşı karşıyadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kaya.

HÜDA KAYA (Devamla) – Buna onay vermemiz mümkün değildir. Sizin vicdanlarınıza bir kez daha sunuyorum arkadaşlar. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Bostancı…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Konuşmacı açık bir şekilde AK PARTİ'yi kan ve katliam planları üzerinden var olmaya çalışan bir siyasi parti olarak tanımlamıştır; sataşmadır.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bostancı, iki dakika… (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya'nın HDP grup önerisi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; halkımız kan ve vahşet üzerine var olmak isteyen hiçbir politikaya onay vermez. Halkımızı kimse aptal yerine koymasın; bu, bir.

İkincisi: Suriye'nin kuzeyinde bir tezgâh düzenleniyor. Silah verilen "YPG" diye bir terör örgütü var. Emperyal güçler ha bire silah aktarıyorlar parasını almadan çünkü onlara görev veriyorlar. Ne görevi? Orta Doğu coğrafyasında halkları birbiri aleyhine düşman edecek bir askerî görev. Bu "YPG" denilen terör örgütü önce orada Kürtlerin kafasına vurmuş, onun şerrinden kaçan Kürtler Türkiye'ye ve Kuzey Irak'a sığınmışlar. Arapların kafasına vurmuş -Birleşmiş Milletlerin insan hakları gözlem raporlarında vardır- Arap köylerini yerle yeksan etmiş; silah marifetiyle totaliter bir yapı orada egemenlik kurup daha sonra da yine o emperyal siyasetin bir aparatı olarak vazife görmeye amade orada pozisyon alıyor. Aynı zamanda Türkiye'ye yönelik de kendine göre heva ve hevesleri var.

Şimdi, böyle bir terör üzerinden örgütlenmiş, hizmete amade, Kürtleri de kullanan bir yapıya destek anlamına gelebilecek sözleri kendisi demokratik zeminler üzerinde hayat bulan bir iradenin ifade etmesini ben hayretle karşılıyorum. Çünkü bunlar demokrasinin düşmanı, bunlar Kürtler dâhil, Arapların, Acemlerin, Türkmenlerin, herkesin düşmanı. Terörün karakteri belli, bugün de orada sivilleri kalkan olarak kullanmaya çalışıyorlar.

Bu tavrı büyük bir aymazlık, demokratik zeminleri terörün emrine sunan kirli bir yaklaşım olarak değerlendiriyorum.

Saygılarımla. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın hatip konuşmasında grubumuza ve hatibimize yönelik açıkça "Kürtleri kullananlara destek verilmesi, aymazlık ithamı ve demokratik zemin üzerinden yine bu tip meseleleri savunma" diyerek birçok yerden sataşmada bulunmuştur. Söz istiyoruz.

BAŞKAN – Sataşmadan dolayı söz istiyorsunuz.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Hüda Hanım konuşacak.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kaya.

Lütfen yeni bir sataşmaya neden olmayınız.

2.- İstanbul Milletvekili Hüda Kaya'nın, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına ve Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

HÜDA KAYA (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, burada partilerin üzerinden polemik yapmak istemediğimi konuşmamın başında da ifade ettim, vicdanlarınıza seslendim; varsa, Kur'an'daki o barış, adalet referanslarından bir zerre inanç kaldıysa yüreğinizde, bu duygularınıza seslendim.

OKTAY ÖZTÜRK (Mersin) – Sen mi tayin edeceksin onu?

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Yani teröristlere mi bırakalım oraları?

HÜDA KAYA (Devamla) – Parti kimlikleriyle konuşmadım.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Hayır, oraları teröristlere mi bırakalım biz?

HÜDA KAYA (Devamla) – Burada fanatik bir particilik yapmıyoruz biz, sadece ve sadece insanlığa çağrıda bulunuyoruz.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Sabahtan beri teröristleri savunuyorsunuz.

MEHMET ALTAY (Uşak) – Ya, bir de onlara çağrıda bulunun!

HÜDA KAYA (Devamla) – Demokrasiye karşı diyorsunuz…

MEHMET ALTAY (Uşak) – Sivil insanları kalkan yapanlara bir çağrıda bulunsana!

HÜDA KAYA (Devamla) – …bugün Suriye toprağında IŞİD'in yaptığı katliam ve vahşetlerden kaçan insanlar…

MEHMET ALTAY (Uşak) – Sivil insanları kendine kalkan yapanlara bir çağrıda bulunsana!

HÜDA KAYA (Devamla) – Sesini kes, dinle! Sus, sesini kes, dinle!

MEHMET ALTAY (Uşak) – Sen kes sesini!

BAŞKAN – Sayın Kaya, sayın milletvekillerine sadece başkan vekili müdahale edebilir, siz lütfen konuşmanızı yapın.

MEHMET ALTAY (Uşak) – Sen işine bakacaksın!

HÜDA KAYA (Devamla) – …Ermeniler, Araplar, Türkmenler, Ezidiler, Kürtler, Orta Doğu'daki bütün halklar IŞİD'in vahşetinden kaçıp Afrin'e sığındılar. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, lütfen müdahale eder misiniz?

BAŞKAN – Lütfen, sayın milletvekilleri…

HÜDA KAYA (Devamla) – Lütfen, sözümü kesiyorlar ama.

BAŞKAN – Lütfen, siz sözünüze, konuşmanıza devam edin, benim yetkilerime karışmayın, müdahale etmeyin.

HÜDA KAYA (Devamla) – Ben konuştuğumu anlamıyorum. Başkan, ben konuştuğumu anlamıyorum, seslerini kessinler.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, siz de sessizce dinleyin lütfen.

HÜDA KAYA (Devamla) – Susun lütfen, dinlemeyi öğrenin. Dinlemeyi öğrenin, dinlemeye bile tahammülünüz yok. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

HÜDA KAYA (Devamla) – Bakın, siz Türkmenlerin, Kürtlerin, Arapların, Ezidilerin, Ermenilerin, bütün halkların…

SALİH CORA (Trabzon) – Onların en büyük düşmanı sensin!

HÜDA KAYA (Devamla) – IŞİD vahşetinden Afrin'e kaçtılar, oraya sığındılar, orada demokratik bir yönetim oluşturmaya, yaşamlarını orada kurmaya çalışıyorlar. Siz gidip böyle bir şehir halkını katletmek üzere IŞİD'e, ÖSO'ya… (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Kaya… Sayın Kaya…

HÜDA KAYA (Devamla) – …ÖSO katillerine, IŞİD katillerine teslim etmeye çalışıyorsunuz.

SALİH CORA (Trabzon) – Yazık, yazık! Yazık sana!

BAŞKAN – Sayın Kaya… Sayın Kaya…

(Mikrofon Başkan tarafından kapatıldı)

HÜDA KAYA (Devamla) – Bu savaş Kürtlerin…

SALİH CORA (Trabzon) – Teröristleri savunuyorsun.

BAŞKAN – Sayın Kaya, buyurun yerinize geçin, sözünüz bitti.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, sözleri bitmedi.

BAŞKAN – Bugün, yaşadığımız günler içinde Afrin'de bu ülkenin bütünlüğünü, bu ülkenin bayrağını, bu ülkenin milletini korumak için bir harekâta girişen ve bu uğurda şehit olan askerlerimizi…

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ben ÖSO'yu söylüyorum. ÖSO, IŞİD'dir; ÖSO, El Kaide'dir.

BAŞKAN – …ve Türkiye Cumhuriyeti'nden oluşan bir bütünü siz "Orada kirli bir savaş yapıyorsunuz ve sivil halkı öldürüyorsunuz." diye nitelendiremezsiniz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – ÖSO, katiller ordusudur.

BAŞKAN – Hayır "ÖSO" demediniz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ben "ÖSO" dedim.

BAŞKAN – Asla bu kürsüden sizin böyle konuşmanıza izin vermeyeceğim. Asla!

HÜDA KAYA (İstanbul) – Kesinlikle "ÖSO" diyorum.

BAŞKAN – Lütfen yerinize oturun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Kesinlikle "ÖSO" diyorum.

BAŞKAN – Lütfen… Lütfen…

Sayın Bostancı, sizi dinliyorum.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sizden izin isteyen var mı?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Siz neyi kastettiğimi çok iyi biliyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Lütfen Sayın Kaya.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sizi protesto ediyorum. Herkes sizin gibi düşünmek zorunda mı?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Saptırmayın, saptırmayın! Sizin gibi düşünmüyoruz.

BAŞKAN – Sayın Kaya, yerinize oturun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, siz müdahale edenlere deyin.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Azarlayacak başka kimse bulamadınız mı ya?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Utanmıyorsunuz ya!

HÜDA KAYA (İstanbul) – İnsanlığınızı kaybetmişsiniz, utanması gereken sizsiniz.

BAŞKAN – Sayın Bostancı, buyurun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Vicdanınızı bir dinleyin.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, grup başkan vekilini dinliyorum. Lütfen…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ya, bir dinleyin önce ya!

HÜDA KAYA (İstanbul) – ÖSO'ya mı sahip çıkıyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Kaya…

SALİH CORA (Trabzon) – Evet, ÖSO'ya sahip çıkıyoruz, ÖSO orada özgürlük mücadelesi yapıyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Oraya da söyleseniz Sayın Başkan.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Katillere mi sahip çıkıyorsunuz? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Kaya, lütfen susar mısınız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Kaya'nın dışında hiç kimsenin ismini bilmiyor musunuz siz ya?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Onlara da söyleyin. Onlara niye söylemiyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, siz de lütfen…

Grup başkan vekilleri ayakta.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Herkes sizin söylediklerinizi söylemek zorunda mı?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

HÜDA KAYA (İstanbul) – Beni konuşturmadılar…

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – "Sayın Kaya… Sayın Kaya…" Ya insanı hakikaten çileden çıkarıyorsunuz artık!

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bostancı.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

20.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, sayın konuşmacı "Ahlak ve vicdana hitap edeceğim, öyle bir konuşma niyetiyle çıktım." derken, bu iddiada bulunurken daha ilk cümlesinde AK PARTİ'yi kanlı katliamlar üzerinden var olmaya çalışan bir siyasi heyet olarak suçladı.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Eleştirebilirim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Daha ne dediğini bilmiyor.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ne demek? Çok bilinçli konuşuyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaya…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ne dediğini bilmiyor.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Hakaret ediyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Kaya…

HÜDA KAYA (İstanbul) – Hakaret ediyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – İkincisi…

BAŞKAN – Bakın, Grup Başkan Vekili konuşuyor. Lütfen…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ne dediğinizi bilmiyorsunuz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Allah Allah!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Kendi konuşmanıza bakın.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Bizim hatibimiz konuşurken hiç müdahale etmediniz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – İkincisi: Bu "YPG" denilen terör örgütü IŞİD'le ortaktır...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Hadi ya!

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Sizin dışınızda kimse bunu söylemiyor.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ya komedisiniz!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – …ve bu coğrafyada ayı emperyal güç tarafından kullanılmaktadırlar.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Allah'ım Ya Rabb'im!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ahlakın, dinin, vicdanın, insanlığın, Kürtlerin, Arapların, Türkmenlerin yanında olan hiç kimse bu terör örgütüne destek çıkamaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Sizi de güncellemişler.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hele ki demokratik zeminlerde var olan bir iradenin böyle bir konuşma yapması kabul edilemez.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Allahuekber! Aman Allah'ım!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Evet, Allahuekber.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Evet.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bu konuşmayı şiddetle kınıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Tamam, biz de sizi kınıyoruz, politikanızı kınıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bir kere, bu kürsü hiç kimsenin malı değil, halkın kürsüsüdür ve o kürsüyü kullanmaya hak kazandık, bu birincisi. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Teröristlerin değil ama milletin!

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz bitireceğim.

BAŞKAN – …bunu defalarca konuştuk, tartıştık.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben konuşmamı tamamlayabilir miyim?

BAŞKAN – Bu Meclisin düzeni, şu anda kürsüde bulanan Meclis Başkan Vekili olarak benim sorumluluğum. Çalışma düzeninden, temiz bir dil kullanılmasından sorumlu olan benim. Bana görevimi hatırlatmayın lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, size görevinizi hatırlatmak değil, İç Tüzük'e hepimizin…

BAŞKAN – Söyleyeceğinizi söyleyin, onu dinliyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bravo! (Alkış!)

BAŞKAN – Sizin alkışınıza hiç ihtiyacım yok.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Vardır vardır.

BAŞKAN – Çok komik duruma düşüyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz sözlerimi söyleyebilir miyim.

BAŞKAN – Buyurun.

Sayın Danış Beştaş'ı dinliyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bu kürsüye de bu kürsünün hukukuna da Meclis Başkan Vekilliğinin hukukuna da hepimiz riayet etmek zorundayız. Burada siz bizim milletvekilimizi azarlayamazsınız takdir edersiniz ki. O mikrofonu kapatmak da tıpkı Mahmut Toğrul'a yapıldı, linç girişiminde bulunuldu, burada da sözü kesiliyor.

Bir kere, şunu hatırlatmak istiyorum ben: Hiç kimsenin, bu Mecliste ne kimseyi linç edecek bir dile ne de azarlamaya hakkı vardır.

BAŞKAN – Sizin talebiniz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – İkincisi…

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, bir dakika…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Talebimiz şu: Sayın Bostancı izin verirse burada, Afrin'de…

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, talebiniz nedir?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Zabıtlara geçsin diye söylüyorum…

BAŞKAN – Sataşmadan dolayı mı söz istiyorsunuz, zabıtlara geçsin diye mi?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Evet, evet, sataşmadan dolayı söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Zabıtlara geçsin diye mi istiyorsunuz, sataşmadan dolayı mı?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sataşma da olabilir, zabıtlar da olur.

BAŞKAN – Hangisini tercih ediyorsunuz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sataşmadan söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçenizi söyleyin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Bostancı açıkça bizi terörü desteklemekle suçladı. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – Aynen öyle, aynen öyle. Mehmetçik'e kimse laf edemez. (HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Öyle bir şey olduğunu düşünmüyorum, hayır.

Siz söyleyeceklerinizi söyleyin, zapta geçirelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – IŞİD'i…

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – Artık kesin sesinizi ya! Ayıp ya!

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Ne bağırıyorsun ya, ne bağırıyorsun!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, ama işlem yapamıyoruz. Lütfen...

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – Şu Avrupa parlamentosunun bir tanesinde böyle konuşamazsınız.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Hepsini her yerde konuşuyoruz, hiç merak etme.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – Burada olabildiğine konuşuyorsunuz. Utanmıyorsunuz! Bu millete, bu ümmete hakaret etmekten bıkmadınız ya!

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Gel, oralarda görürsün ne konuşulduğunu. Adamların orada.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen… Rica ediyorum.

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – Ayıp ya!

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Ne ayıp? Ne ayıp?

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – Her gün çıkıyorsunuz, hakaret… Utanmıyorsunuz, utanmıyorsunuz!

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Konuşmak ne zamandan beri ayıp?

BAŞKAN – Sayın…

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Hakkımız konuşmak.

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – Hakkınız değil.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Hakkımız...

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – Millete hakaret etmek hakkınız değil.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Dinlemek zorundasın.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkanım…

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, siz söyleyeceklerinizi söyleyin, zapta geçsin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Söyleyeyim ama…

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – Utanmıyorsunuz ya! Yeter be!

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Ne yetti, ne?

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – Bağırma!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Almışsın iktidarı, almışsın devleti, iki tane laftan korkuyorsun, bir eleştiriden korkuyorsun.

ABDULLAH BAŞCI (İstanbul) – “Almışsın iktidarı.” diyor. Bağırma!

(AK PARTİ ve HDP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.10

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.28

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69'uncu Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Danış Beştaş, sizi dinleyeceğim.

69/2'ye göre yerinizden söz verme durumundayım, bir dakika süre veriyorum.

21.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Doğrusu, bir önceki oturumda Meclis İçtüzüğü'ne aykırı bir işlem yapıldı. Burada, Genel Kurulda dinleyen sayın milletvekilleri de işitmez oldular. Söylediğimiz sözleri işitmeden, işitmeye tahammül etmeden, bir tepkiyle ve -geçen hafta yaşananlar ortada- bir lince dönüştürecek kadar söze cevap vermekten âcizler; bunu belirtmek istiyorum.

Meclis Başkan Vekili olarak siz de 67 ve 66'ya göre eğer kaba ve yaralayıcı bir dil varsa bu konuda hatibi temiz bir dille konuşmaya davet edip sonra ancak sözünü kesme ya da salondan çıkarma gibi yaptırımları uygulayabilirsiniz. Ama bunların hiçbirine siz fırsat vermediniz ve Meclis başkan vekilleri açıkçası kendi üye oldukları partiye göre değil, tarafsız bir şekilde Genel Kurulu yönetmek zorundadırlar. Tarafsızlıkları tartışma götürmez bir realitedir, İç Tüzük'e…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Danış Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Tamamlayacağım Sayın Başkan. Bir talebim var.

BAŞKAN – İç Tüzük'ün bahsettiğiniz maddelerini okursanız, benim Başkan olarak, Genel Kurulu yöneten Başkan olarak -bir dakika size söz vermiştim- Meclis Başkan Vekili olarak hatibin konuşmasını, sözünü kesme yetkim var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, o zaman zabıtlara geçsin diye bir usul tartışması açmak istiyorum, usul tartışması talebim var, usul tartışması açmak istiyoruz 63'e göre.

BAŞKAN – Hangi gerekçeyle?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Siz, Meclis Başkan Vekili olarak gündeme ve Meclis çalışma usullerine uymaya davet gibi konularda açıkça 66 ve 67'ye aykırı bir uygulama yaptınız ve hatibimiz kürsüdeyken, süresi dolmamışken, on bir saniyesi varken mikrofonu kapattınız ve "Otur yerine." şeklinde emredici bir dil kullandınız; bu, yetkinizi aşar. Siz, gündeme ve çalışma usullerine bizim gibi uymak zorundasınız. Hiçbir hatibimiz başka bir partinin düşüncelerini savunmak zorunda değildir. Temiz dil AKP'nin diliyse biz bunu reddediyoruz, temiz dil objektif kriterlere göre belirlenir, kaba ve yaralayıcı olması da aynı yönteme dâhildir. Bu nedenle 63'e göre usul tartışması açılmasını istiyoruz.

BAŞKAN – Ben 61'e göre sayın hatibin sözünü kestim, yetkim dâhilinde davrandığımı düşünüyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – 61'de böyle bir şey yok.

BAŞKAN – 66'ya göre…

Bu konuda usul tartışması açılması taraftarı değilim. Ayrıca sayın konuşmacınızın konuşma metnini Tutanak Hizmetlerinden istedim, gelsin, ona göre karar verelim, tamam mı?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Tamam.

Sayın Başkan, son söz, 63'e göre bizce bunu açmak gereklidir. Diğer yönden de bizim hatibimiz ÖSO'ya ilişkin orada katliam uyarısı yaptı. ÖSO kimdir; Türk askeri midir, Türkiye'nin askeri midir?

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, bakın, tutanakları istettim, bakacağız, inceleyeceğiz. Tutanakları istettim, henüz gelmedi, ona göre talebinizle ilgili karar vereceğim.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- HDP Grubunun, 12/3/2018 tarihinde Grup Başkan Vekili Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş tarafından, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere uluslararası örgütlerin ve insan hakları kuruluşlarının Afrin'e yönelik askerî operasyonda artan sivil can kaybı tespitlerinin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 12 Mart 2018 Pazartesi günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Erkan Akçay konuşacaklar.

Buyurun Sayın Akçay. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; HDP grup önerisi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Terörle mücadele kapsamında sürdürülen Zeytin Dalı Harekâtı'nın 52'nci günündeyiz. Öncelikle şu gerçeği ortaya koymalıyız: YPG, PKK uzantısı bir terör örgütüdür, terör eylemlerinde sivilleri kalkan olarak kullanmaktadır ve kullanmıştır. PYD-YPG'nin gerçek yüzü uluslararası kuruluşların raporlarına da yansımıştır. Uluslararası Af Örgütünün Ekim 2015'te yayınladığı "Gideceğimiz Hiçbir Yer Yoktu" başlıklı raporunda, PYD-YPG'nin 2012 sonrasında başvurduğu zorla yer değiştirme, yakıp yıkma ve masum insanların kurşuna dizilmesi çarpıcı örneklerle anlatılmaktadır. Bir diğer raporsa İnsan Hakları İzleme Örgütünün Haziran 2014 tarihli raporudur. Bu raporda, PYD-YPG'nin sebep olduğu yaşam hakkı ihlalleri, 18 yaş altı çocukların silahlandırılması gibi ihlaller ve terör faaliyetleri anlatılmaktadır. Bütün bu raporlar görmezden gelinemez. Unutulmasın ki yaşam hakkına en büyük tehdit terör örgütlerinden gelmektedir.

Harekâtın hedefi, bölgede önce güvenliğin, ardından barış ve huzurun tesis edilmesidir. Güvenlik olmadan barış ve huzur olmaz. Türk Silahlı Kuvvetleri, yaşam hakkının garanti altına alınması, bölgedeki tüm terör tehditlerinin bertaraf edilmesi için meşru, hukuki ve haklı bir mücadele içerisindedir. Sivillerin zarar görmemesi için azami dikkat ve titizlik gösterilmekte, siviller şefkatle kucaklanmaktadır. Terör örgütünden kurtarılan yerleşim birimlerinde Mehmetçik'e gösterilen sevgi ve teveccüh, açılan kucaklar her şeyi özetlemektedir. Bunları görmemek vicdansızlıktır.

Terörle mücadele kapsamında yürüttüğümüz Zeytin Dalı Harekâtı, Türk milletinin topyekûn millî şuur ve heyecanlı desteğiyle devam etmektedir. Suriye'nin kuzeyine yuvalanan teröristler, bulundukları her yerden temizlenmektedir ve temizlenecektir çünkü biz Türkiye olarak terörle mücadele ediyoruz, egemenlik haklarımızı ve varlığımızı savunuyoruz, güvenliğimizi savunuyoruz.

Konuşmama son verirken istiklal ve istikbal mücadelesinde can veren aziz şehitlerimizi rahmetle anıyor, başta Zeytin Dalı Harekâtı olmak üzere, terörle amansız mücadele eden kahraman Mehmetçik'imize Cenab-ı Allah'tan hayırlı muvaffakiyetler diliyor, hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Sayın Danış Beştaş, tutanakların bir kısmı geldi fakat gelen kısımda da gördüğümüz kadarıyla ben Sayın Kaya'nın konuşmasına 2 kez ihtarda bulunmuşum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – "Kaya..." "Kaya..." dediniz.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – "Sayın Kaya" dediniz sadece.

BAŞKAN – Tutanaklardan konuşuyorum, bakın tutanaklardan.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Evet "Sayın Kaya" dediniz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – "Sayın Kaya" dediniz.

BAŞKAN – Buyurun, siz de bakın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz de bakalım.

BAŞKAN – 2 kez ihtarda bulunmuşum, daha sonra da sözünü kesmişim. Buyurun...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – "Sayın Kaya" demek bir ihtarda bulunmak mı?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Bana müdahale ediliyor, benim sözümü kesiyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, sadece "Sayın Kaya" dediniz ama lütfen sözleriniz...

BAŞKAN – Lütfen tutanaklara bakın, yalan söylemiyorum, buyurun, bakın. Buyurun...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Estağfurullah. Biz "yalan" demiyoruz.

BAŞKAN – Buyurun...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz dinledik. Getirsinler arkadaşlar…

BAŞKAN – Lütfen buyurun, buyurun...

Halkların Demokratik Partisi grup önerisi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ardahan Milletvekili Sayın Öztürk Yılmaz konuşacaklar.

Buyurun Sayın Yılmaz. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Halkların Demokratik Partisinin Afrin'le ilgili araştırma önergesi konusunda söz almış bulunuyorum.

Öncelikle, kritik bir aşamaya geliniyor, Afrin kuşatması başlamak üzere, bununla ilgili olarak uluslararası tablonun nasıl olduğuna da bakmak gerekir çünkü Fırat Kalkanı alanı ile Zeytin Dalı Harekâtı'nın başladığı alan uluslararası toplumun bakışı açısından farklı.

Biliyorsunuz, Şam'ın doğusundaki Doğu Guta bölgesindeki insan haklarıyla alakalı olarak Güvenlik Konseyinin bir kararı oldu. O kararın Suriye geneline teşmil edilmesi konusunda bir iradenin olduğunu görüyoruz. Bunu gündeme getirenlerin, esasen Afrin'i de bu alana alıp ateşkes kapsamına sokmak istediklerini biliyoruz ve kuşatma başladığında da kente girilmeden önce bazen uluslararası toplumun duyarlılığı açısından birkaç şeyi hatırlatmakta fayda görüyorum. Bir kere, her şeyden önce kentin güvenliği, iki; kentte kentin yerel, gerçek sahipleriyle doğrudan bir ilintisinin kurulması gerekir. Yani kent meclisi veya kent konseyi şeklinde bir yapılanmaya acilen gidilmesi lazım çünkü kentin düşmesi hâlinde, o kentte, uluslararası meşruiyet açısından gelebilecek eleştirilerin hem bertaraf edilmesi hem ordumuzun güvenliği ve hem de diğer olabilecek yansımalar açısından bir an önce oranın sakinleri tarafından oluşturulmuş bir meclisin varlığı ve görüntüsü bazı meşruiyet tartışması açmak isteyenlerin önünü kesebilecektir. Bu önemlidir, bunu unutmayalım.

Fırat Kalkanı alanıyla burayı karıştırmayalım çünkü Fırat Kalkanı alanında IŞİD'e karşı bir mücadele vardı, burada PKK'ya karşı bir mücadele var ve onun yandaşlarına karşı bir mücadele var. Dolayısıyla aynı uluslararası toplumdan Türkiye'ye dönük eleştirilerin kaynağına baktığımız anda ikisi aynı tonda gelmiyor. Bunu öncelikle belirtmek isteriz.

Bir başka konu, en önemli konulardan bir tanesi esasen buraların güvenliğiyle alakalı: Yerel halkın nasıl tutulacağı, yerel halkla ilişkiler ve burada oluşabilecek yapı, güvenlik yapısı, kentin yönetimi ve kentin idaresiyle alakalı unsurlar. Bunlar genelde kentin içerisine girilmeden önce yapılması gereken hususlar. Kent düştükten sonra olabilecek bir kaos ortamı ve ortaya çıkabilecek çevrelerin eleştirisi bundan sonra meşru olabilecek bir şeyi de alıp götürebilir. O nedenle, esasen bunun hemen, acilen yapılması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZTÜRK YILMAZ (Devamla) – Bunun adına "kent meclisi" denebilir veya "kent konseyi" denebilir. Bunun meşruiyet açısından ve uluslararası toplumun bakışı açısından önemli olduğunu düşünüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yılmaz.

ÖZTÜRK YILMAZ (Devamla) – Çünkü "yerel sahipler" dediğimiz anda yerel sahiplerin ne olduğunun da ortaya çıkması, bu konuda olabilecek duyarlılıkları ve eleştirileri geçiştirebilir.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına Hatay Milletvekili Hacı Bayram Türkoğlu konuşacaklar.

Buyurun Sayın Türkoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HACI BAYRAM TÜRKOĞLU (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Halkların Demokratik Partisinin grup önerisi üzerinde söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Afrin'de Zeytin Dalı Harekâtı'nın 51'inci gününe girmiş bulunuyoruz. Bu arada, Zeytin Dalı Harekâtı sebebiyle hayatını kaybeden şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, gazilerimize acil şifalar diliyorum.

Bu arada, tabii, tüm şehitlerimizi de anmadan geçemeyeceğim. Gerek Çanakkale Muharebesi'nde gerek Kurtuluş Savaşı'mızda tüm cephelerde, otuz beş yıldır maruz kaldığımız PKK'yla mücadelede şehit düşen tüm kardeşlerimize, şehitlerimize de bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum.

Şimdi, grup önerisinde iddia edildiği gibi, Zeytin Dalı Harekâtı'nda, Afrin'de Türk Silahlı Kuvvetleri ve onunla birlikte hareket eden ÖSO mensupları hiçbir zaman bir işgalci pozisyonunda bu mücadeleye girmediler, girmemişlerdir de. Tarihin derinliklerine baktığımız zaman, Türk Silahlı Kuvvetleri, Türk ordusu hiçbir ülkede yaptığı mücadelede işgalci konumda değildir. Afrin'de de biz uluslararası hukuktan kaynaklanan meşru müdafaa hakkımızı kullanmak üzere oradayız.

Türkiye Cumhuriyeti devletinin Suriye'ye yaklaşık 920 kilometre sınırı var. Orada 3'e 5 kutrunda, 4'e 5 kutrunda, 6'ya 5 kutrunda kilometrelerce açılan, önceden hazırlığı yapılan hendeklere, kazılara baktığımız zaman, gelecekte Türkiye'ye karşı yapılacak bir mücadelenin hazırlığı önceden yapılmış.

Türk Silahlı Kuvvetleri bugün Zeytin Dalı Harekâtı'yla Afrin'deyse öncelikle kendi ülkemizin güvenliğini koruma maksatlı. Tabii "Hafızayıbeşer nisyan ile maluldür." derler, biz Afrin tarafından Amanoslara yıllardır sızan teröristleri unutmadık. PKK/PYD-YPG unsurları aynı dalın kolları, aynı terörist gruplar. Hâlâ Amanoslarda 50'nin üzerinde teröristle mücadele edilmekte, Silahlı Kuvvetlerimiz, güvenlik güçlerimiz onlarla mücadele hâlinde. Orada da amacımız hem ülkemizin güvenliğini korumak hem de Suriye'nin kuzeyindeki terör koridoruna mâni olmak. Oradaki insanlarımızın da gelecekle ilgili güvenliği tehdit altında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HACI BAYRAM TÜRKOĞLU (Devamla) – Türk Silahlı Kuvvetlerinin temizledikleri bölgedeki müşfik hareketlerine şahit oldukça bununla da iftihar ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Türkoğlu.

HACI BAYRAM TÜRKOĞLU (Devamla) - AFAD'ımız orada, Kızılayımız orada, her türlü ihtiyaçlarını da karşılamakta, hiçbir sivilin de burnu kanamamaktadır diyorum.

Ben şehitlerimize bir kez daha rahmet diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

HACI BAYRAM TÜRKOĞLU (Devamla) - Türk Silahlı Kuvvetlerimizin başarıyla inşallah bu operasyonu tamamlayıp yurda dönmesini talep ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı talep ediyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Karar yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN - Halkların Demokratik Partisi grup önerisini oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler…

Elektronik cihazla oylama yapalım.

Oylama için üç dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.47

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.57

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69'uncu Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Halkların Demokratik Partisi grup önerisinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi öneriyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı vardır, öneri kabul edilmemiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, gerçekten yok, elimizi vicdanımıza koyalım.

BAŞKAN – MHP sıralarından da el kaldırıldı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Gelin, sayalım.

BAŞKAN – Lütfen… Lütfen… Ben buradan gözlüyorum.

Teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir grup önerisi vardır; okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, Aydın ve çevresinde yaşanan hava kirliliğinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/582) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin, ön görüşmelerinin Genel Kurulun 12 Mart 2018 Pazartesi günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

12/3/2018

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 12/3/2018 Pazartesi günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Özgür Özel

Manisa

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan Aydın ve çevresinde yaşanan hava kirliliğinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla (10/582) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin görüşmesinin Genel Kurulun 12/3/2018 Pazartesi günlü (bugün) birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, öneri sahibi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Aydın Milletvekili Sayın Hüseyin Yıldız konuşacaklar.

Sayın Yıldız…

Beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.59

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.06

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69'uncu Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini görüşeceğiz.

Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Aydın Milletvekili Sayın Hüseyin Yıldız'ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Yıldız. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Devletimizin ve milletimizin bağımsızlığının simgesi olan İstiklal Marşı'mızın 97'nci yılını kutluyorum. Allah, milletimize bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın.

Değerli arkadaşlar, yine, Berkin Elvan'ı saygıyla anıyorum. 14 yaşında maalesef bu dünyadan göç etti.

Yine, Türk halk müziğinin çok değerli sanatçısı Emre Saltık'ı da anıyorum.

Değerli arkadaşlar, ben bu kürsüye sık sık gelip Aydın'la ilgili, jeotermallerle ilgili burada konuşmalar yaptım. Aydın'daki jeotermallerle ilgili araştırma komisyonu kurulsun diye önerge verdik, değerli AKP milletvekillerinin sayesinde reddedildi.

Şimdi, yine, burada Orman ve Su İşleri Bakanına teşekkür ediyorum. Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, 14/8/2017'de Manisa, İzmir ve Aydın valiliklerine birer yazı gönderiyor, diyor ki: "Eğer yer altı suları miktarı ve kalite özelliklerinin ortaya konulması ve değerlendirilmesi konusunda uygulamalarda Gediz havzasının içinde, Aydın havzasının içinde arsenik yüksekse o bölgede madencilik faaliyetleri ve jeotermal faaliyetleri ruhsatları iptal edilir, ruhsat verilmeyecek." Bu yazı gittikten sonra valiliklere 4 tane ihale oldu jeotermal kuyuların açılması için. AYÇEV diye bizim bir derneğimiz var Aydın'da, bütün siyasi partiler o derneğin içinde var, AKP'lisi, MHP'lisi, CHP'lisi; bütün siyasi partiler, o Aydın'ı koruma derneğinin içinde var ama ne hikmetse bu yasayı valiler uygulamadığı için ve o derneğin İkinci Başkanı -Aydın Devlet Hastanesinde bir doktor arkadaşımız- Metin Aydın ertesi gün, imza kampanyasını başlattığı için başka bir ilçeye sürgün gitti değerli arkadaşlar.

Değerli arkadaşlar, Aydın'ın nüfusu 1 milyon 200 bin; şu an sadece 4 firma kazansın diye Aydın'ın her tarafında ruhsat verilerek… Alttaki bütün kaynaklarımızdan, su kaynaklarımızdan ve açık su kaynaklarımızdan şu an zehirli su akıyor. Eskiden Aydınlılar "Dağlarından yağ, ovalarından bal akar." diye övünürdü, şu Aydın dağlarından da ovalarından da zehir akıyor arkadaşlar. Son dört yıl içerisinde ölüm oranı yüzde 80 arttı, kanser oranı yüzde 48 arttı, çocuk ölüm oranı yüzde 27 arttı yani 4 tane firma para kazanacak diye maalesef göz yumuluyor Hükûmet tarafından arkadaşlar. İşte, Orman ve Su İşleri Bakanının genelgesi ama diğer bakan bu genelgeye uymuyor; hangisine inanalım, hangisine?

Değerli arkadaşlar, bir şehri yok ediyorsunuz. Şu an Aydın'ın hastanelerinde kuyrukta bekliyor insanlar, yatacak yer dahi yok.

Onun için, gelin, siz verin bu önergeyi, bir araştırma komisyonu kuralım, Aydın AKP milletvekilleri olarak, destek verelim, beraber gidelim, araştıralım, hangi jeotermal elektrik santrali zarar veriyor bu çevreye, onun hesabını yapalım. Yoksa ortak mısınız?

Değerli arkadaşlar, şimdi, yasa çıkarmışsınız, jeotermal suyunun yüzde 67'siyle konut ısıtılır, yüzde 18'i seracılıkta kullanılır, yüzde 6'sı jeotermal enerjisi olarak kullanılır diyorsunuz ama Aydın'da tam tersini yapıyorsunuz; yüzde 95'i şu an, yüzde 95'i jeotermal tesislerinde kullanılıyor.

Şimdi, bir şey daha söyleyeyim, şu an sağlık ocakları bahçesine kuyu açıyorsunuz, atalarımızın yattığı mezarlıkların kenarlarına jeotermal kuyuları açıyorsunuz. Gelin, bu sevdadan vazgeçin, biraz çevreci olun. Aydın halkını biraz düşünmek zorundasınız değerli arkadaşlar. Gözlerinizi dolar bürümüş sizin. Yani bizden sonra gelen çocuklarımıza, torunlarımıza doğru bir şehir bırakmamız lazım. Gelin, size destek verelim, siz araştırma komisyonu kurun, biz de destek verelim.

Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yıldız.

Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin üzerinde şimdi de Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Aydın Milletvekili Sayın Deniz Depboylu konuşacaklar.

Buyurunuz Sayın Depboylu. (MHP sıralarından alkışlar)

Geçmiş olsun, ayağınızdan bir rahatsızlık geçiriyorsunuz herhâlde.

MHP GRUBU ADINA DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Aydın'daki hava kirliliğiyle ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisi tarafından verilmiş olan önerge üzerinde, Milliyetçi Hareket Partisi adına, grubum adına söz almış bulunmaktayım. Sözlerime başlamadan önce aziz Türk milletini ve Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Aydın'da, evet, bir hava kirliliği var, bunu, birçok kez grubumuz adına ben dile getirdim ve bu hava kirliliğinin yaz kış devam etmesini de dikkate aldığımızda en önemli ve belki de tek etkeninin jeotermal santrallerden salınan gazlar olduğu noktasında herhâlde hepimiz hemfikiriz. Aydınlılarımız maalesef bu buharla birlikte salınan ağır metalleri solumak durumunda kalıyor ve tabii ki yine, bu ağır metallerin yarattığı kirlilikle de başa çıkmak zorunda kalıyor.

2007 yılında çıkarılan jeotermal yasasıyla Aydın topraklarının yüzde 80'i jeotermal santrallerin kullanımına açıldı. Şu anda Türkiye'de üretimde olan tüm jeotermal santrallerin yüzde 85'i Aydın'da. Türkiye'de gelecekte yapılması düşünülen tüm jeotermal santrallerin yine yüzde 70'i Aydın'da planlanıyor. Aydın'da jeotermal santrallerin yapılması için de birçok zeytin ağacı ve incir ağacı maalesef kesilmek durumunda kalınıyor.

Adnan Menderes Üniversitesi bir araştırma yapmıştı ve burada hava kirliliğinin, özellikle havada bulunan sülfürün 1.000 ila 2.000 ppm arasında bulunduğunu bildirmişti ve biz biliyoruz ki bir insanın etkilenmeye başladığı en düşük düzey 2 ppm yani Aydın gerçekten zehir soluyor. E bu noktada tabii ki bunları bizim masaya yatırmamız gerekiyor. Ayrıca Aydın'da şu anda 23 jeotermal tesisinden 13'ünde ÇED raporu alınmadı. Bunlarda ÇED raporu da aranmıyor ama Aydın tarım bölgesi. Bunların dikkate alınması gerekiyor.

Ülkemizde jeotermal kaynakların yüzde 67'si konut ısıtması, yüzde 18'i sera, yüzde 9'u termal tesis ısıtmasında kullanılırken Aydın'da maalesef bunun yüzde 95'i elektrik için kullanılıyor ve yerel halk da zaten bunun diğer nimetlerinden yararlanamıyor. Kaldı ki şimdi bir de jeotermal alanı olarak zengin bulunan çiftlik bölgesinin de ihaleye açıldığını biliyoruz. Burada da seracılığın yapılmayacağı ortada çünkü bu da yine elektrik üretimi için ihaleye açılmış durumda. E bütün bunların da dikkate alınması gerekiyor. Sadece hava değil, toprak ve su da önemli.

Yalnız, burada, Cumhuriyet Halk Partisi de iğneyi biraz kendine batırmak durumunda çünkü Büyükşehir Belediyesi hâlâ arıtma tesislerini yapmadı. Bu noktada da dikkat edilmesi lazım.

O nedenle tüm kirliliğin araştırılması için bir araştırma komisyonu kurulması noktasında biz destekliyoruz.

Saygılarımı sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Önce alkışlıyoruz, bir de tutanağa geçmesi açısından bir cümle söyleyelim.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Bir hususa itiraz etti, tutanak açısından…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yıldız.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Arıtma yapılmadığını söyledi. Büyükşehirin komple, her ilçede arıtması var yani bu jeotermalin arıtmayla ilgisi yok; çıkan suların hepsi zaten Menderes Çayı'na akıyor, arıtmayla ilgisi yok. Belediye olarak normal evlerin arıtması yapılıyor, çıkan pis sularla beraber. Yani jeotermallerle büyükşehirin arıtma yapma şansı yok zaten. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim Sayın Yıldız.

Cumhuriyet Halk Partisi Grup…

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Sayın Başkanım, 60'a dayanarak söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Peki, buyurun Sayın Depboylu, bir dakika veriyorum.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

22.- Aydın Milletvekili Deniz Depboylu'nun, arıtma tesislerinin Aydın genelinde tam faaliyete geçecek ve tam sorunu çözecek nitelikte sayıya ulaştırılamadığına ilişkin açıklaması

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, evet, Sayın Milletvekilimizin hava, toprak, su kirliliğiyle ilgili jeotermalin üzerinde durması gayet isabetli ve biz buna zaten katılıyoruz. Ancak, büyükşehir belediyeciliğinin de yapması gereken arıtma tesislerinin Aydın genelinde tam faaliyete geçecek ve tam sorunu çözecek nitelikte sayıya ulaştırılamadığını ve bu arıtma tesislerinin de eksik olduğunu hepimiz biliyoruz. Bence burada biraz daha öz eleştiri yapıp eksik olan kısımları ne zaman planlayacağınızı veya gerçekleştireceğinizi dile getirseniz herhâlde daha iyi olur. Bunlar şu anda sayısal olarak benim elimde yok ama gerekirse de getiririm.

Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hükûmet destek vermiyor CHP'li belediyelere, ondan.

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Gelin, önergemize destek verin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri yani grup önerisiyle ilgili…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, bu konunun netliğe kavuşması açısından şöyle ifade edeyim…

BAŞKAN – Konumuz Aydın Belediyesinin arıtma tesislerinin azlığı veya çokluğu değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır, tabii ama Sayın Vekil dile getirdi. Çok kısa şunu söylemek gerekiyor: Aydın Büyükşehir Belediyesinin bütün büyükşehir belediyeleri gibi görevi dâhilinde olan işlerle ilgili ciddi gayretleri var, yatırımları var, tamamlananlar var. Orada hiç yok gibi ifade edilmişti. Sonra Sayın Vekilimiz eksikler olduğunu söyledi "Olması gerektiği gibi değil." dedi. Belediyecilik hizmetleriyle ilgili, bu konuda daha detaylı, dökümlü bir bilgiyi yarın Aydın Büyükşehir Belediyesinden alıp -arıtmalarla ilgili- Genel Kurula arz ederiz. Bir eleştiri varsa, çevre konusunda yapılabilecek bir şey varsa bunları da not ederiz. Ancak ilk ifadede "Aydın Büyükşehir Belediyesi arıtmalarını yapmadı." denildi diye itiraz ettik.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Hayır, öyle demedim; tutanaktan bakabilirsiniz.

MEVLÜT KARAKAYA (Adana) – "Yapılmayanlar var." dedi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi birkaç tane eksik olduğu ifade ediliyor.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim, kayıtlara geçti.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkan, bir kelime, sadece bir kelime…

BAŞKAN – Sayın Yıldız, Grup Başkan Vekiliniz yeterli açıklamayı yaptı.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Aydın, 2014'te büyükşehir oldu.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim Sayın Yıldız.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – 2014'ten önce Nazilli Belediye Başkanlığı tabii ki arıtma yapmıştı ama şu an planlaması yapıldı, başlandı. İnşallah kısa sürede yapılacak.

BAŞKAN – Tamam, peki.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, Aydın ve çevresinde yaşanan hava kirliliğinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/582) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin, ön görüşmelerinin Genel Kurulun 12 Mart 2018 Pazartesi günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin üzerinde şimdi de Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Bitlis Milletvekili Sayın Mahmut Celadet Gaydalı konuşacaklardır.

Buyurun Sayın Gaydalı. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu araştırma önergesi üzerine Halkların Demokratik Partisi adına söz almış bulunmaktayım. Sizleri ve kamuoyunu saygıyla selamlarım.

Değerli milletvekilleri, çağımızın hâlâ tedavisi bulunmamış en kötü hastalıklarından birisi kanserdir. Dünyada her yıl milyonlarca kişi bu hastalık yüzünden yaşamını yitirmektedir. Aynı zamanda yine Türkiye'de de binlerce kişi bu hastalığın kurbanı olmaktadır. Her ne kadar kader gibi görünse de uygulanan çevre ve ekoloji politikalarıyla bu hastalığa âdeta davetiye çıkarılmaktadır. Yaşam, üzerine siyaset yapılmayacak kadar kıymetli bir şeydir fakat bugün bakıldığı zaman, özellikle kansere davetiye çıkaran hava kirliliği yanı başımızda durmaktayken önlemler alınamamaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü, kansere yol açan başlıca çevresel nedenler arasında hava kirliliğini işaret etmesine rağmen Türkiye'de 81 ilin sadece 6'sının havası temiz çıkmıştır. Partikül madde ve kükürtdioksit açısından sadece 6 ilimizin havası standartlara uygundur. Büyük şehirler neredeyse nefes alınamaz durumda.

Hava, su ve toprağın kirlenmesi insanoğlu tarafından gerçekleştirilmektedir. Sanayi atıkları, atık su kirliliği, kullanılan kimyevi deterjanlar ile ısınma ve ulaşım için kullanılan yakıtlara ilaveten, bir de bilinçli olarak yakılan, kesilen ormanlar ve savaşlarda kullanılan çeşitli bombalar, dünyamızı hızla bir sona doğru sürüklemektedir. Bu da insanoğlu için hayırlı bir son olmayacaktır. Dünyada ekonomik çıkarlar için yapılan ticaret ve sağlıksız gıda maddesi üretimi ve GDO'lu tohumlarla insanoğlunun metabolizması ve sağlığı üzerinde oyunlar oynanmaktadır. Gıda kartellerinin şeker pancarı üzerinde oynadığı oyun da budur. Nişasta bazlı şeker dayatması, emperyalist güçlerin ve onların siyasi uzantılarının bir oyunudur. Slogan olarak: "Önce zayıflat, sonra sat, mısır şurubunu yuttur, toplumu hasta et, sonra da ilaç sat."

Son sözüm şu: Söz konusu önerge her ne kadar Aydın ili ve çevresi için ele alınmış olsa da kurulacak komisyonun bütün yurt sathında çalışma yapmasını ve eylem planlarının öncelikli illere verilmesini öneririz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gaydalı.

Cumhuriyet Halk Partisinin grup önerisinin üzerinde şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Aydın Milletvekili Sayın Abdurrahman Öz konuşacaklar.

Buyurun sayın Öz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; CHP Grubu tarafından verilmiş olan grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, İstiklal Marşı'mızın kabulünün 97'nci yılı tüm milletimize kutlu olsun diyorum. Allah, milletimize bir daha, tekrar İstiklal Marşı yazdırmasın diye dua ediyorum.

Yine, ülkemizin güney sınırında başta Afrin olmak üzere devam eden terörle mücadelede şehit askerlerimize ve güvenlik güçlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Nazillili şehit kardeşimiz, uzman çavuş Mehmet Dinek başta olmak üzere tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize acil şifalar, ailelerine da sabırlar diliyorum.

Değerli arkadaşlar, Aydın ilimizin her seferinde Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri tarafından, maalesef olumsuz şekilde jeotermal üzerinden gündeme getirilmiş olmasından AK PARTİ Milletvekili olarak, Aydın Milletvekili olarak rahatsız olduğumu ifade etmek istiyorum. Benzer şekilde verilen her grup önerisinden sonra burada CHP'li, Cumhuriyet Halk Partili Aydın Büyükşehir Belediyesinin başarısızlığı gündeme geliyor ve biz burada karşılıklı milletvekilleri olarak Aydın Büyükşehir Belediyesinin başarısızlığını konuşuyoruz. Bir kere, Aydın ilinin marka değerini olumsuz etkileyen bu tartışmadan Aydın Milletvekili olarak rahatsız olduğumu ifade ediyorum. Aydın'ın tarımıyla, üretimiyle, jeotermal santralleriyle, güneş enerjisi üretimiyle, rüzgâr enerjisi üretimiyle, toprağının üstünde 42 çeşit meyve ve sebzesiyle, inciriyle, süt üretiminde, büyükbaş hayvan ve küçükbaş hayvan üretiminde Türkiye'nin önde gelen illerinden olduğunu ve Aydın'ın marka değerinin olduğunu buradan ifade ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Belediye Başkanı 2 defadır seçiliyor, başarısız olsa seçilir mi, başarılı bir Belediye Başkanı var.

ABDURRAHMAN ÖZ (Devamla) – Aydın, uzun yaşamla ön plana çıkmış bir uzun yaşam ilidir ve hepiniz biliyorsunuz ki 80 milyon insanımızın birçoğu, aileleriyle emekliliklerinde Aydın'da yaşamak isterler. Bu sebeple bizler Aydınlılar olarak öncelikle Allah'a ne kadar şükretsek azdır.

Aydın nüfusunda emeklilerin de yoğun olması hasebiyle hastalıkların görülmesinde artış olması normaldir. Ancak bu araştırma önergesinden önce, buraya gelirken ben verileri aldım. Kanser dâhil olmak üzere bütün hastalıklarda Türkiye ortalamasının altında olduğunu ben buradan ifade etmek istiyorum. Bunun gerekçesinin de Aydın'da zeytinyağının, incirin, her türlü sebze ve meyvenin taze ve bol, beslenme alışkanlığının sebzeye dayalı olması olduğunu buradan ifade ediyorum.

Grup önerisinin amacının jeotermali araştırmaktan çok, siyasi bir kriz çıkarmak veya siyasi bir söylem oluşturmak amacını taşıdığını görüyorum, Aydın Büyükşehir Belediyesinin başarısızlığını gizlemeye yönelik olduğunu görüyorum. Bu sebeple grup önerisine katılmadığımı ifade ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Öz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Grup önerisinin kriz çıkarmaya yönelik olduğunu söyledi.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – O kelimeyi düzeltiyorum.

BAŞKAN – Düzeltti.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ayrıca, Aydın Büyükşehir Belediyesinin başarısızlıklarının gündeme geldiğini söyledi. Bundan dolayı grubumuz adına cevap hakkı kullanmak istiyoruz İç Tüzük 69'a göre.

BAŞKAN – Sayın Özel, şimdi bizim konumuz, Aydın Büyükşehir Belediyesinin yaptıkları, yapmadıkları değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama Cumhuriyet Halk Partili bir belediyeye…

BAŞKAN – Aydın Büyükşehir Belediyesini eleştirilebilir de insanlar, savunabilir de yüceltebilir de.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Grubumuzu da… Hayır canım, eleştirir tabii ama gerçek olmayan bilgiler verdi Sayın Başkan.

BAŞKAN – Kendi açısından öyle bakıyor.

Ben Sayın Yıldız'a yerinden bir dakikalık söz vereyim.

Buyurun Sayın Yıldız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Belediye Başkanı çok başarılı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hem bir lafı söyleyip söz hakkı doğunca da inerken "Geri aldım." demek olmuyor; o, televizyona yansımıyor.

BAŞKAN – Kastı dışında ağzından çıkmış olabilir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, televizyona yansımıyor, bir şey olmuyor yani.

BAŞKAN – Kastını aşmış olabilir. Geri aldı sözünü.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Hayır, sadece "kriz" kelimesi amacını aşan bir kullanım olduğu için onu geri aldım, sonraki ifademde onu düzelttim.

BAŞKAN – Tamam, tamam.

Sayın Öz, teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Neyse… Neyse… Bu seferlik kabul ediyoruz, bir daha olmasın çünkü kürsüde vatandaş duyuyor, burada duymuyor.

BAŞKAN – Sayın Yıldız, bir dakika…

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

23.- Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, Aydın Milletvekili Abdurrahman Öz'ün CHP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Demin, sayın vekilim, bu ölüm oranlarına baktığında ben bunu ezbere söylemedim, Tabipler Odasının verilerine göre söyledim. MHP'nin Milletvekili Sayın Deniz Hanım da bu verileri net olarak söyledi.

Değerli arkadaşlar, bizim derdimiz, burada birbirimizi karalamak değil, Aydın'ın sorununu Türkiye Büyük Millet Meclisine getirip çözmek. Araştırma komisyonu için kendileri getirsin öneriyi; biz destek verelim, araştıralım diyorum. Bundan daha açık ve net bir söz var mı?

Sayın vekilim, yani bizim, burada, Aydın'ı suçlamak, değerini düşürmek değil tabii ki… Şu an, göç alan bir şehir göç verdi; 8 milletvekiliydi 2002'de, 2007'de ama göç verdiğimiz için 7 milletvekiline düştü. Sayın vekilim bunun farkında değil herhâlde? Onun için, burada AKP getirsin, araştırma komisyonunu kuralım, gidelim orada incelettirelim; bizim tek derdimiz bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Bunun kabahati kimde? Jeotermallerde mi, yoksa büyükşehirde mi? Bugün, Özlem Çerçioğlu, Türkiye markası olmuş, dünya markası olmuş bir belediye başkanımız, en başarılı belediye başkanımız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yıldız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, tutanaklar biraz geç geldi, elimize ulaştı. Siz ifade etmiştiniz. Usul tartışmasına ilişkin bizim sözlerimizin…

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, ben, konuyla ilgili konuşacaksınız zannettim, şu işlemi bir bitireyim, sonra size söz vereceğim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bitirin, sonra söz istiyorum, evet.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, Aydın ve çevresinde yaşanan hava kirliliğinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/582) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin, ön görüşmelerinin Genel Kurulun 12 Mart 2018 Pazartesi günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunacağım: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Öneri kabul edilmemiştir.

Sayın Danış Beştaş…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, elimde mevcut tutanaklar var. Meclis Başkan Vekili olarak siz "Lütfen, sayın milletvekilleri… Siz sözünüze devam edin…"

BAŞKAN – Okudum ben Sayın Danış Beştaş, okudum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hepsini okudunuz mu?

BAŞKAN – Okudum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hiçbir yerde, İç Tüzük'te geçen, özellikle 66'da, 67'de geçen "kaba ve yaralayıcı söz kullanıldığı" konusunda ne bir uyarınız ne de bu konuda bir sözünüz söz konusu. Sadece "Sayın Kaya, Sayın Kaya" diye müdahaleleriniz var. Bu tutanak da açıkça göstermiştir ki İç Tüzük 66 ve 67'ye göre aykırı, taraflı bir tutumla yönetmişsiniz ve bu her meseleyi ilgilendiren bir olgu yani sadece bugüne dair değil.

Milletvekili, kürsüde istediği gibi konuşur, buradaki sınırlama, İç Tüzük'tür ve İç Tüzük'ten alır yetkilerini Meclis Başkan Vekili.

Bizim milletvekilimiz, hem azarlandı hem sözü kesildi hem de uyarı yapılmadı. Bu nedenle, 63'e göre usul tartışmasının açılmasını istiyoruz.

BAŞKAN – İşlemlerimi bitireyim, değerlendireceğim.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma saatlerinin düzenlenmesine; bastırılarak dağıtılan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınmasına ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ve 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde gruplar adına yapılacak konuşmaların birden fazla konuşmacı tarafından yapılabilmesine ilişkin önerisi

12/3/2018

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 12/3/2018 Pazartesi günü (bugün) toplanamadığından İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Mehmet Naci Bostancı

Amasya

AK PARTİ Grubu Başkan Vekili

Öneri:

Bastırılarak dağıtılan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınması ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi;

Genel Kurulun;

12 Mart 2018 Pazartesi günkü (bugün) birleşiminde 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

13 Mart 2018 Salı günkü birleşiminde 517 sıra sayılı Kanun Tasarısı'na kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

14 Mart 2018 Çarşamba günkü birleşiminde 167 sıra sayılı Kanun Tasarısı'na kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

15 Mart 2018 Perşembe günkü birleşiminde 463 sıra sayılı Kanun Tasarısı'na kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

16 Mart 2018 Cuma günkü birleşiminde 361 sıra sayılı Kanun Tasarısı'na kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

Yukarıda belirtilen birleşimlerinde gece 24.00'te günlük programların tamamlanmaması hâlinde günlük programların tamamlanmasına kadar;

Çalışmalarına devam etmesi;

534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi ve bölümlerinin ekteki cetvellerdeki şekliyle olması;

534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde gruplar adına yapılacak konuşmaların birden fazla konuşmacı tarafından yapılabilmesi;

Önerilmiştir.

534 sıra sayılı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137)		
Bölümler	Bölüm Maddeleri	Bölümdeki Madde Sayısı
1. Bölüm	1 ila 13'üncü maddeler arası	13
2. Bölüm	14 ila 26'ncı maddeler arası (23'üncü maddesinin birinci fıkrası; ikinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile üçüncü fıkrası	16
Toplam Madde Sayısı		29

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Grup Başkan Vekili Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'yı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Bostancı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; grup önerimiz, pazartesiden cumaya kadar olan süre içerisinde Meclisin çalışma takvimine ve hangi kanunları müzakere edeceğine ilişkin bir öneri. Yüce Meclis nasıl takdir ederse, şüphesiz, bu çalışma o şekilde şekillenecek.

Birinci yasamız 534 sıra sayılı Yasa, ittifakla ilgili yasa. Bu, son derece önemli ve bugün inşallah, grup önerimiz kabul edilir ve bu yasaya geçebilirsek geniş bir şekilde müzakere edeceğiz. 16 Nisan referandumu sonrasında yeni bir dönem başladı, bu bağlamda ittifak yasasını görmek gerekir. Türkiye siyasetinin geçmişinde de ittifaklar yapılmıştır, bunlara yasal bir çerçeve kazandırma kastı güdülmektedir.

533 sıra sayılı Yasa ise geçen hafta başladığımız ve 30'uncu maddesinde kaldığımız yasa. Onu da yine yüce Meclis takdir ederse görüşeceğiz.

Ben bu vesileyle söz almışken 97'nci yıl dönümünde bulunduğumuz, 12 Mart 1921 tarihinde yüce Meclis tarafından kabul edilen İstiklal Marşı üzerine kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum. Gerçi, Mecliste kıymetli arkadaşlar bazı mülahazalarda bulundular bu konuya ilişkin.

Osmanlı İmparatorluğu son yüz yıl içerisinde 57 irili ufaklı savaşa girmişti, çok dramatik bir dönemdir. Cumhuriyete doğru bakacak olursak: 1911 Trablusgarp, İtalyanların işgali ve buna mukabele; 1912-1913 yıllarında Balkanlarda yaşanan dramatik gelişmeler, savaşlar -ki üzerinde çok durmak gerekir- ve 1914'te Birinci Dünya Savaşı başladı. Bütün imparatorlukların yıkıldığı bir tarihî dönemdir; sadece Osmanlı İmparatorluğu değil, Avusturya-Macaristan ve Romanov Hanedanlığı'nın olduğu Çarlık Rusya'nın da aynı tarihsel süreç içerisinde sona erdiği, ulus devletlerin yükseldiği bir tarihsel dönemi işaretler.

Birinci Dünya Savaşı'nda "Hasta adam yıkılıyor." denilen Osmanlı İmparatorluğu yedi cephede birden dünyanın muazzam güçlerine karşı savaş vermiş ve hemen hemen hiçbir cephede bu savaşı kaybetmemiştir ama 1918 Mondros Mütarekesi, müttefiklerinin kaybı sebebiyle savaşta mağluplar safında bulunmuş ve neticede Osmanlı İmparatorluğu parçalanmıştır. Bundan sonraki dönemde Anadolu'da ve Rumeli'de müdafaa-i hukuk cemiyetleri kurularak "Milletin istiklaline ve istikbaline yine millet el koyacaktır."

anlayışı çerçevesinde halkın örgütlendiğini görürüz. Gazi Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919'da Samsun'da karaya çıkıp sonra hepimizin bildiği bir dizi görüşmelerle bu müdafaa-i hukuk cemiyetlerini birleştirerek milletin ortak iradesi çerçevesinde bu İstiklal Harbi'ni gerçekleştirmiştir. Gazi Mustafa Kemal'e ve silah arkadaşlarına ve isimsiz Mehmetçiklere Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda oynadıkları o tarihî rol bakımından minnet duyuyoruz; bunu ifade etmek gerekir.

1921 kritik bir dönemdir, daha Büyük Taarruz'a bir yıl var. Böyle bir zamanda İstiklal Marşı'nın gündeme gelmesi ve bunun yazılması son derece önemlidir. Büyük şair Mehmet Akif Ersoy -ki başka şiirlerini de biliyoruz, nasıl bir ahlak ve vicdan insanı olduğunu biliyoruz, İstiklal Harbi'ne yapmış olduğu katkıları biliyoruz, Sebîlürreşad dergisini biliyoruz- İstiklal Marşı'nın sözlerini muhteşem bir şekilde kaleme almış ve Meclis tarafından kabul edilmiştir. Bu tür marşlar aslında, diğer türden şiirlerde olduğu gibi, bir kolektif temsildir, halkın duyarlılıklarını ifade etmektir. Şairin dediği gibi "Duyup da anlatamadıklarını söze dökmektir." Mehmet Akif Ersoy bunu başarıyla yapmıştır. İstiklal Marşı hem geçmişin o karanlık dönemlerinde o dönemin insanları için bir umut ışığı olmuş hem de gelecekte büyük işler başarma iradesini pekiştiren bir anlatımla tarihteki yerini almıştır.

Cumhuriyet bu süre içerisinde büyük işler yaptı. Osmanlı İmparatorluğu muhteşem bir imparatorluktu. Bizim iddiamız, Türkiye Cumhuriyeti'nin de Osmanlı İmparatorluğu'nun inşallah ihtişamını…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) - …geçecek tarzda kudretli ve muktedir bir cumhuriyet olarak yoluna devam etmesidir. Bu, milletin ortak iradesi ve dayanışmasıyla olacaktır, İstiklal Harbi'nin de söylediği budur.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bostancı.

Adalet ve Kalkınma Partisi grup önerisi üzerinde şimdi de Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Adıyaman Milletvekili Sayın Behçet Yıldırım konuşacaklar.

Buyurun Sayın Yıldırım. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA BEHÇET YILDIRIM (Adıyaman) – Teşekkürler Başkanım.

AKP'nin grup önerisi çalışma saatleri üzerine ama AKP'nin bu konuda sicili hiç de iyi değil çünkü her zaman görüyoruz, şu sıralarda 3 kişiyle, 5 kişiyle yasama faaliyetlerini yürütmeye çalışıyorlar. Bugünkü kalabalığın nedeni, büyük haksızlıklara ve gasplara yol açacak, AKP ve saray için kurtuluş olarak görülen ittifak yasası; ittifak yasası için bugün burada fazla kalabalık bulunuyorsunuz, diğer zamanlar 3 kişi, 5 kişi. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Geçenlerde biz bunun maalesef acı sonuçlarını gördük. Grubumuzdan Mahmut Toğrul'un Afrin üzerinde konuştuğunda -Birleşmiş Milletlerin, Suriye İnsan Hakları Gözlemevinin tespitleri- dile getirdiği olaylar sanki başka bir yerden, başka bir yerin bildirisiymiş gibi sunuldu, arkadaşımız linç edilmeye kalkıldı. Orada demografik yapının değiştirilmesini bir tek biz değil, bağımsız dünya kuruluşları da söylüyor, Birleşmiş Milletler de söylüyor. Çocukların, sivillerin öldürüldüğünü herkes kabul ediyor, bir tek AKP kabul etmiyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kim öldürüyor çocukları, kim; öldüren kim? Açıklamalara bak!

BEHÇET YILDIRIM (Devamla) – Askerlerimiz de ölüyor, sivillerimiz de ölüyor, herkes ölüyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Saçmalama, saçmalama!

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım lütfen.

Sayın milletvekilleri...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Askerlerimiz terörle mücadele yapıyor, terörle.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri... Sayın milletvekilleri...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bir dinleyin ya!

BEHÇET YILDIRIM (Devamla) – Mahmut Toğrul'un görüşleri bir tek onun değil, benim de görüşüm. Tarafsız kurum ve kuruluşlar da bunu söylüyor.

Şimdi, ara verilince 40-50 kişinin 1 kişiye saldırmasını da millî ve yerli nasıl tarif ediyorsunuz, onu da anlamak mümkün değil.

Bu haksız ve hukuksuz Afrin saldırısı, maalesef, iktidarı sağduyudan ve gerçeklerden uzaklaştırmış; baskı, şiddet, gözaltı, tutuklama ve hatta işten atmalarla toplum susturulmaya çalışılmaktadır. Bunun toplumda, bildiğiniz gibi öyle fazla karşılığı yok. Adıyaman'a her gittiğimizde halkımızla bir araya gelip konuşuyoruz, bu savaşı destekleyeni henüz hiç görmedim. Savaşı destekleyenler iktidardan beklentileri, çıkarları olanlardır ve iktidarın kurmuş olduğu bu korku egemenliğine teslim olan kişilerdir. AKP tabanında da bizim bu savaşa karşı duruşumuzdan dolayı bizi kutlayan arkadaşlara da rastlıyorum. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

KEREM ALİ SÜREKLİ (İzmir) – Ne diyorsun sen ya!

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Savaş değil, terörle mücadele ediyoruz biz.

BEHÇET YILDIRIM (Devamla) – Şimdiye kadar Afrin'de çatışmalar ve bombalamalar kısmen kırsalda ve köylerde oluyordu ama bundan sonra şehirde olacağı için çok daha vahim sonuçlar doğurur diye düşünüyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hangi gözlükle bakıyorsun sen? Hangi gözlükle bakıyorsun da görmüyorsun?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen!

BEHÇET YILDIRIM (Devamla) – Buradan bir kez daha iktidara sesleniyorum: Bu savaşı durdurun, Kürtleri kazanın, onarılması imkânsız yıkımlara, olaylara fırsat vermeyin. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Adını koy, adını koy. Terörle mücadele yapıyor devlet.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, duymuyorum konuşmacıyı, lütfen!

BEHÇET YILDIRIM (Devamla) – Çete artıklarından Türkiye'mize bir fayda gelmez, onların kılavuzluğu ve vicdanıyla hareket etmeyin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen kimin kılavuzusun, sen?

BEHÇET YILDIRIM (Devamla) - ÖSO'nun Kürt halkıyla bir hesabı olabilir, vicdansızlıklar yapabilirler ama hepimizin çocukları olan, evlatları olan güvenlik güçlerimizin de oradaki halkın da büyük felaketler yaşamasına izin vermeyin. Çok istekli olan havuz medyasının silahşorlarını, yorumcularını, spikerlerini savaşa gönderin ya da onları susturun.

Savaş bir insanlık suçudur. Bunun acısını maalesef hep birlikte yaşıyoruz, yaşayacağız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa)- Hadi oradan, hadi!

BEHÇET YILDIRIM (Devamla) - Hepimiz sizin gibi düşünmek zorunda değiliz. Sizler ülkenin geleceğini savaşta bulabilirsiniz, bizler barışta buluruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Savaş değil, terörle mücadele yapıyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yıldırım.

BEHÇET YILDIRIM (Devamla) - Bunları bu kürsüden ifade etmeyeceğiz de nerede ifade edeceğiz? Hoşunuza gider veya gitmeyebilir, dinlemek zorundasınız. (HDP sıralarından alkışlar)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yazıklar olsun, yazıklar olsun sana!

BEHÇET YILDIRIM (Adıyaman) – Helal olsun bana.

BAŞKAN – Sayın Yıldırım…

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yazıklar olsun sana!

BEHÇET YILDIRIM (Adıyaman) - Yaşasın Türk ve Kürt halkının kardeşliği!

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) - Başkan, susturur musunuz şunları.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Gelin kürsüde konuşun, kürsüde; öyle sataşmakla olmaz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sana yazıklar olsun!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bildiriyi eline vermişler, bildiri okudun!

BEHÇET YILDIRIM (Adıyaman) – Bunu yüreğimden yazdım, yüreğimden.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nasıl yürek olduğu belli.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Yürek var mı acaba!

BAŞKAN – Sayın Yıldırım, teşekkür ederim.

Adalet ve Kalkınma Partisi grup önerisi üzerinde şimdi de Miliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Erkan Akçay konuşacaklar.

Buyurun Sayın Akçay. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet ve Kalkınma Partisinin grup önerisi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu grup önerisiyle Genel Kurulun çalışma saatleri ve haftanın gündemine ilişkin bir grup önerisi getirilmekte ve bu arada da adı "ittifak yasa teklifi" olarak ifade edilen 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin getirilmesi de önerilmektedir.

Değerli milletvekilleri, bu 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'yle, sadece önümüzdeki seçimler için değil, bundan sonra devamlı uygulanabilecek, isteyen her partinin faydalanabileceği kalıcı düzenlemeler getirilmektedir. Bu teklifle, Türkiye'nin demokrasi yolunda, yolculuğunda özellikle Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, sadece 2019 seçimlerine değil, kişilerden ve partilerden bağımsız bir şekilde cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişin önemli bir merhalesi, bir adımı atılmaktadır.

Teklifle, siyasi partiler seçim öncesi ittifak yapabileceklerdir. Yeni sistemde, partilerin, seçim sonrasında koalisyon değil, öncesinde ittifak yapmalarına imkân tanınmaktadır. Bu teklif, Türk siyasetine, demokrasimize önemli kazanımlar sağlayacaktır. Anayasa'nın 67'nci maddesinde öngörüldüğü şekilde, temsilde adalet, yönetimde istikrar doğrultusunda millî irade hem yürütmede hem de Türkiye Büyük Millet Meclisinde daha güçlü şekilde tecelli edecektir. Seçmene karşı şeffaf, dürüst ve tutarlı siyasetin önü açılmaktadır. Ülkemiz her seçim döneminde, öncesi ve sonrasıyla, hile, hülle ve belirsizliklerden kurtulacaktır. Her şey vatandaşın önünde şeffaf bir şekilde seçimlerden önce tamamlanacak, böylelikle verilen oylar adresine ulaşabilecektir.

Ayrıca bu teklifte, seçim güvenliğini artıracak düzenlemeler de yapılmakta, sandıktaki oyların boşa gitmesi büyük ölçüde önlenmektedir. Seçimlere katılımın artması teşvik edilmektedir ve seçmen iradesinin tam olarak yansıtılması esastır.

Bu vesileyle, kanun teklifinin Genel Kurula gelme safhalarında görev alan Millî Mutabakat Komisyonu ile Anayasa Komisyonunun kıymetli üyelerine teşekkürlerimizi sunuyor ve bu grup önerisini desteklediğimizi belirtiyor, muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Adalet ve Kalkınma Partisi grup önerisi üzerinde şimdi de Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Mahmut Tanal konuşacaklar.

Buyurun Sayın Tanal. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa hükümleri ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümlerine göre yönetilir. Anayasa'mızın 88'inci maddesinin ikinci fıkrası "Kanun tasarı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülme usul ve esasları İçtüzükle düzenlenir." der. İç Tüzük'ümüzün 52'nci maddesi "Genel Kurula sevk edilen bir komisyon raporu veya herhangi bir metin, aksine karar alınmadığı müddetçe dağıtımı tarihinden itibaren kırksekiz saat geçmeden görüşülemez." der. "Bekleme süresini doldurmadan bir işin gündemin 1'inci sırasına alınabilmesi için, hükûmetin veya komisyonun gerekçesini belirtmesi kayıt ve şartıyla ancak görüşülebilir." der. Fakat burada, AK PARTİ'nin grup önerisinde Hükûmetin veya esas komisyonun bu kanun teklifinin öncelikle, ivedilikle görüşülmesine ilişkin herhangi bir gerekçesi yoktur. Bunun gündemin 1'inci sırasına alınması ayrı bir sorun, bunun kırk sekiz saat beklemesi ayrı bir sorun.

Bu, bugüne kadar Türkiye Büyük Millet Meclisinde tartışılmış mı Sayın Başkanım? Tartışılmış. 1991/27 esas, 1991/50 no.lu Kararı'yla Anayasa Mahkemesi "Bir işin öncelikle ve ivedilikle görüşülebilmesi için iki şart olacak. Bir, ya hükûmetin gerekçeli kararı olacak veya iki, esas komisyonun kararı olacak. Bu kararlar olmadan, kırk sekiz saati beklemeden sizin bunu çoğunluğun oylarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine getirmeniz, çoğunluğun azınlığı ezmesidir. Bu, demokratik hukuk devletine aykırıdır." der. Bu anlamda Anayasa'mızın "Başlangıç" bölümüne, 2'nci maddesine, 7, 8, 11, 87, 88, 153'üncü maddelerine aykırıdır. Anayasa'mızın 153'üncü maddesinin son fıkrası "Anayasa Mahkemesi kararları herkesi bağlar." diyor. Peki, bu sadece 91 yılının kararı değil, 1980 yılında da yine aynı, benzer bir karar var.

Sizden istirham ediyorum yani bu kadar acele ettiğiniz nedir, kırk sekiz saati geçirmeden niçin bu kadar acilen getiriyorsunuz, sıkıntı ne? Vatandaşın, burada atanamayan öğretmenlerin sorunu var, burada asgari ücretlinin sorunu var, taşeronun sorunu var, iş bulamayan insanların sorunu var, çiftçinin sorunu var; bunları halletmiyoruz, bu mu esas sorunumuz?

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tanal.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

SÜREYYA SADİ BİLGİÇ (Isparta) - Size sataşmadı Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Doğru, sataşmadı ama Sayın Tanal konuşmasının…

BAŞKAN – Açıklama mı yapmak istiyorsunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben sizden çok kısa bir bilgi talep edeceğim.

Sayın Tanal konuşmasının içeriğinde de söyledi; 52'ye göre, kırk sekiz saati beklemeden görüşülmesi için karar alınabilir ama bu karar için Hükûmetin ya da Komisyonun gerekçeli bir yazısının olması gerekiyor.

BAŞKAN – Kanuna geçtiğimiz zaman bu tartışmaları yapalım Sayın Özel.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Var mı bu karar?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır. Şimdi 1'inci sıraya alıyoruz, bu tartışmayı yaptığımız takdirde bütün düzenimiz bozulacak. Yani bu karar varsa ona göre olumlu oy verirler ama yoksa niye versinler?

BAŞKAN – Şimdi, bakın Sayın Özel, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun bir grup önerisini görüşüyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 1'inci sıraya da bu kanunu çekiyor; çekemez.

BAŞKAN – Buna Genel Kurul karar verecek.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama Sayın Başkanım, şunu anlatmaya çalışıyorum…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir karar olacak, çekeceksiniz.

BAŞKAN – Bu her zaman yapılan bir şeydir, her zaman da yapılagelinmiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır, tamam da…

BAŞKAN - İlk defa böyle bir örneği yaşamıyoruz Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, şunu ifade etmek istiyorum: 52'nci maddeye göre, bu kanunun 1'inci sıraya çekilmesi için gerekçeli bir yazı lazım. Şimdi milletvekilleri olarak bunu burada konuşmazsak birazdan "O, orada konuşulacaktı." olur. Şunu söylüyorum: Eğer böyle bir yazı varsa İç Tüzük'e uygun olarak bu talep edilebilir, kırk sekiz saat geçmeden görüşülebilir. Ama böyle bir gerekçeli yazı yoksa bunun 1'inci sıraya çekilmesi önerilemez.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - İç Tüzük ihlali olur, eylemli İç Tüzük ihlali.

BAŞKAN – Peki, Danışma Kurulunda grup önerisi olarak getirdikleri zaman ne yapmayı öneriyorsunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Zaten grup önerisi bu. Milletvekilleri grup önerisine oy verirken şunu bilmeli…

BAŞKAN – Sayın Özel, şimdiye kadar biz burada kanun tekliflerini veya tasarıları görüşürken onları 1'inci sıraya almak için hangi yöntemi izliyoruz? Danışma Kurulu, grup öneriş, değil mi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, şunu anlatmaya çalışıyorum…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kötü emsal, emsal olmaz Başkanım.

BAŞKAN - Kötü emsal değil, Meclisin çalışması bu pratik üzerine kurulmuş.

Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Öyle değil Sayın Başkanım, anlatmaya çalıştığım şu: Bu kanun bugün dağıtıldı, bugün görüşülüyor. Şimdi kırk sekiz saat geçmeden… Bunu normalde yapamayız, ana kural bu. İstisnası, Hükûmetten ya da Komisyondan gerekçeli bir yazıyla bu bizden talep edilirse olabilir. Bu aşamada eğer böyle bir yazı varsa zaten söyleyecek bir şey yok. Ama böyle bir yazının olup olmadığının sorgulanma aşaması bu aşama.

BAŞKAN – Peki, yoksa?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoksa, alamayız 1'inci sıraya, açıkça İç Tüzük ihlali.

BAŞKAN – Olur mu? Danışma Kuruluna Meclis karar veriyor, Genel Kurul karar veriyor Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, Sayın Başkanım, 52'yi lütfen okuyun.

BAŞKAN – Ben onu okudum, okuyarak da çıktım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bakın…

BAŞKAN – Ama şu anda buna karar verecek olan yetkili organ Genel Kurul.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama, hayır Sayın Başkan, eğer ki…

BAŞKAN – Ben bu konuda ısrar ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben de ediyorum ve usul tartışması açıyorum.

BAŞKAN – Eğer bu konuda bir şeyiniz varsa, buyurun, geçelim, arkada bir konuşalım, bir karara bağlayalım.

Grup başkan vekillerini toplantıya çağırıyorum.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.51

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.21

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69'uncu Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Sayın milletvekilleri, bir önceki oturumda Sayın Özel ve Sayın Tanal bir konuyla ilgili Genel kurulumuzda bir bilgi paylaşımında bulunmuştu. Ben, bu konudaki gerekli açıklamayı yaptıktan sonra grup önerisini oylarınıza sunacağım.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, bir komisyon raporunun dağıtımından kırk sekiz saat geçmeden gündeme alınmasını içeren grup önerisini İç Tüzük'ün 49'uncu maddesine göre işleme almanın Parlamento teamüllerine uygun olduğuna ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Adalet ve Kalkınma Partisi grup önerisinin İç Tüzük'ün 52'nci maddesine aykırı olduğu yönünde bir iddia bulunmaktaydı açıkladığım gibi.

Belirtmek isterim ki bir komisyon raporunun dağıtımından kırk sekiz saat geçmeden gündeme alınmasını içeren grup önerisini İç Tüzük'ün 49'uncu maddesine göre işleme almak Parlamento teamüllerine uygundur. Bu uygulama, güçlü bir teamül olarak da bugüne kadar devam etmiştir. Daha önce 19/4/2010 ve 31/1/2012 tarihlerinde bu konuda Genel Kurulumuzda bir usul tartışması açılmış ve uygulamaya devam edilmiştir. 29/5/2012, 12/6/2012, 26/6/2012, 30/10/2012, 16/1/2013, 19/2/2013, 18/6/2013 ve 21/2/2014 -ve benzerleri gibi- tarihli Genel Kurul bileşimlerinde de aynı içerikli öneriler oylanarak kabul edilmiştir. Ayrıca, 24'üncü Dönemin başında 1 sıra sayılı Kanun Teklifi ile 26'ncı Dönemin başında geçici bütçe kanunu tasarısının da kırk sekiz saat geçmeden gündemin 1'inci sırasına alınmasına dair Danışma Kurulu önerisi de kabul edilmiştir. Dolasıyla da bundan sonraki uygulamamızda bugün itibarıyla aynı şekilde devam edeceğiz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, sadece…

BAŞKAN – Bir oylamayı yapayım Sayın Özel.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma saatlerinin düzenlenmesine; bastırılarak dağıtılan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınmasına ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ve 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde gruplar adına yapılacak konuşmaların birden fazla konuşmacı tarafından yapılabilmesine ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Bu noktada, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmiştir.

Sayın Özel…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sadece tutanağa geçmesi açısından, içeride de ifade ettiğim bir husus: İç Tüzük değiştikten sonra uygulama farklılıkları var; bu madde öyle değil, geçmişten gelen ve...

BAŞKAN – Geçmişten gelen, evet.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - …tartışmanın hep yapıldığı bir madde ama Meclis başkan vekilleri arasında da uygulama farklılıkları olmaması, yeni yapılmış İç Tüzük'teki bazı ifade ve ibarelerin nasıl yorumlanacağı konusunda çelişkiler ortaya çıkmış. Bunun giderilmesine yönelik bir çaba olarak da Meclis Başkanı Başkanlığında 4 sayın Meclis başkan vekilinin ve uygun görülürse partilerin grup başkan vekillerinden birer kişinin de bulunacağı -uygulama birliğinin sağlanması için- bir toplantı gündeme gelmişti; yaklaşık dört aydır gerçekleşmediği için bazı sıkıntılar oluyor. Bu konudaki talebimizi, sizin tarafınızdan Meclis Başkanlığına iletilmek üzere, Genel Kurulun huzurunda bir kez daha tekrar ediyoruz.

BAŞKAN – Tamam, peki, teşekkür ederim.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, uçak kazasında hayatını kaybeden 11 genç kıza Allah'tan rahmet dilediğine ve bu olayla ilgili yakışıksız ifadelerle sosyal medya paylaşımlarında bulunanları kınadığına ilişkin konuşması

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, bir bilgiyi ve bir konuyu da sizlerle paylaşmak isterim: Dün meydana gelen uçak kazasında 11 genç kızımızı kaybetmiş bulunmaktayız. Bu konuyla ilgili olarak, öğrendiğim kadarıyla, sosyal medyada "zengin çocukları" "beyaz Türkler" şeklinde bazı yakışmayan ifadeler yer almaktadır. Ben inanıyorum ki hepimiz, insanlar arasında dil, din, cins, ırk ve sosyal statü bakımından bir farklılık gözetmemekteyiz. Bu olaya bu tarzda yaklaşanları kınıyorum. Hayatını bu kazada kaybeden genç kızlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum ve yakınlarına da başsağlığı dileklerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sayın Bostancı, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

24.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, uçak kazasında hayatını yitiren genç kızlara Allah'tan rahmet dilediğine ve statülerinin bir tartışma konusu yapılmasının utanç verici olduğuna ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

İnsanlar doğarken çıplak doğarlar, ölürken de aslında çıplak bir şekilde ölürler. Hayatın içinde, aralarında statü, sınıf, gelir farklılıkları olabilir ama doğum ve ölüm bütün bu farklılıkların bittiği, insanın çıplak insan olarak kaldığı zamanlardır. Tarihsel olarak da insanlığın yaklaşımı, doğuma ve ölüme böyle olmuştur, ölüme de saygı göstermişlerdir.

Dün gerçekleşen kazada hayatını yitiren genç kızlarımıza ben de Allah'tan rahmet diliyorum. Onların sınıflarının, statülerinin böyle bir tartışmanın konusu yapılması da utanç vericidir. Sonuçta, dramatik bir hadise olmuş ve sivil havacılık tarihine de geçen acı bir kaza yaşanmıştır. Tüm ailelere ve sevenlerine başsağlığı diliyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bostancı.

Sayın Özel…

25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, uçak kazasında hayatını kaybeden 11 genç kadına Allah'tan rahmet dilediğine ve konuyla ilgili sosyal medyada sorumsuzca ve yakışıksız ifadeler kullananları kınadıklarına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, duyarlılığınız ve konuya göstermiş olduğunuz yaklaşım için biz de teşekkür ediyoruz.

Öncelikle, dünkü kazada hayatını kaybeden 11 genç kadını rahmetle anıyoruz. Tabii, aileleri açısından çok büyük bir acı. 8 arkadaş ve 3 mürettebat, hepsi kadın olmak üzere, böyle bir günde hayatlarını kaybettiler, ailelerinin acılarını paylaşıyoruz. Konuyla ilgili, sosyal medyada sorumsuzca ve

birtakım yakışıksız benzetmeler yapılarak aileleri de rencide edecek, hepimizin de yüreğini dağlayacak ifadeler okuduk. Bu ifadeleri Cumhuriyet Halk Partisi olarak kınıyor, bir kez daha hatıraları önünde saygıyla eğiliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özel.

Sayın Akçay…

26.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İran semalarında meydana gelen uçak kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz de Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak dün İran semalarında meydana gelen elim uçak kazasında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyoruz; ailelerine, yakınlarına başsağlığı dileklerimizi, taziyelerimizi sunuyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim.

Sayın Danış Beştaş…

27.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, uçak kazasında hayatını kaybeden 11 genç kadına Allah'tan rahmet dilediğine ve sosyal medyada hem bu kazayla hem de başka meselelerle ilgili ayrıştırma dilini kınadıklarına ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de söz konusu kazada 11 genç kadının yaşamını yitirmesini büyük bir üzüntüyle karşıladığımızı, ailelerine başsağlığı dileklerimizi ifade etmek istiyorum, Allah'tan rahmet diliyorum.

Doğrusu, sosyal medyada hem bu kazaya ilişkin hem de başka meselelerde çok ciddi bir linç dili, ötekileştirme, ayrıştırma dili var; bu da aslında toplumsal olarak ölümde bile acıların ayrıştırıldığını, gözyaşlarının bile neredeyse farklı kabul edildiğini ortaya koymaktadır. Bu dili de reddettiğimizi ve kınadığımızı, ölümde herkesin eşitlendiğini bir kez daha ifade ediyor ve ailelerin acısını paylaştığımızı söylemek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler kısmına geçiyoruz.

1'inci sıraya alınan Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Burada.

Hükûmet? Burada.

Komisyon Raporu 534 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

(x) 534 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu teklif İç Tüzük'ün 91'inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN - Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçmeden önce, Sayın Özel size söz veriyorum. Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

28.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine geçilmeyerek Komisyona iade edilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Biraz önce bir başka itirazımız olmuştu; şu anda 1'inci sıraya alındı ve görüşmelerine başlamak üzere olduğunuz anlaşılıyor. Ancak söz konusu kanunla ilgili, Anayasa'ya aykırılıklar içerdiğine ilişkin grubumuzun çok ciddi iddiaları vardır. Bu sebepten dolayı, Başkanlığınızdan kanun teklifinin görüşmelerine geçilmeyip -kanun teklifinin Anayasa'ya uygunluk yönünden denetlemesinin yapılmadığı da anlaşılıyor; bu, Komisyonun görevidir- Komisyona iade edilmesini talep ediyoruz efendim.

BAŞKAN – Şimdi, sizin de benzer bir itirazınız mı olacak Sayın Danış Beştaş?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Evet.

BAŞKAN - Şöyle yapalım, kısa bir açıklama yapmak isterim. Bildiğiniz gibi, tasarı ve teklifler Meclise geldiği zaman Meclis Başkanlığı bu tasarı ve teklifleri ilgili komisyonlara gönderiyor. Komisyonlarda incelendikten ve karara bağlandıktan sonra ilgili teklif veya tasarılar, hepimizin bildiği gibi, matbaada basılıyor ve sıra sayısı alıyor. Biraz önce yaşadığımız gibi, Danışma Kurulu veya grup önerisi neticesinde herhangi bir tasarı veya teklif -şimdi söz konusu olan teklifte olduğu gibi- gündemin ilk sırasına alınıyor. Bu noktaya geldikten sonra artık Anayasa'ya aykırılık iddialarında her madde görüşülürken verilen önergelerle Genel Kurul kararıyla sonuca varabiliyoruz. Ama uygulanan bir yöntem var, onu şimdi de uygulayalım, bir usul tartışması açalım; grup başkanlıklarına, gruplara üçer dakikalık söz vereyim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Aleyhte Muharrem Erkek…

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Lehte…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Aleyhte…

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Lehte…

BAŞKAN – O söz üzerine bu konuyu da konuştuktan sonra ben tekrar tutumumu açıklarım, ona göre kaldığımız yerden devam ederiz.

Aleyhte Sayın Muharrem Erkek ve Meral Danış Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben ayrıca talebimizi ifade etmek için söz istemiştim ama.

BAŞKAN - Efendim, ne dediniz Sayın Beştaş?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Talebimizi ifade etmek için…

BAŞKAN – Aynı talepte olduğunuz için…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Neyse tamam.

BAŞKAN - Lehte Mehmet Doğan Kubat ve Ramazan Can.

Lehte olmak üzere İstanbul Milletvekili Sayın Mehmet Doğan Kubat'ı dinliyoruz.

Buyurun Sayın Kubat. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

XI.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Anayasa'ya aykırılık iddiaları nedeniyle 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlanmasının İç Tüzük hükümlerine uygun olup olmadığı hakkında

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok değerli arkadaşlarım; açılan usul görüşmesinde 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılık sebebiyle Komisyona iadesine ilişkin Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun yapmış olduğu itiraza, Başkanlık makamının bu konuda bir işlem yapılamayacağına ilişkin tutumu lehinde görüşlerimi ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygılarımla selamlarım.

Değerli arkadaşlar, geçmişte de buna benzer çeşitli tartışmalar yaptık. Bir tasarı veya teklifin Anayasa'ya aykırılığı elbette iddia edilebilir ancak bunun da usulü yine İç Tüzük'te düzenlenmiş. Bildiğiniz üzere, Genel Kurula gelmeden önce, 23'üncü maddeye göre Başkanlık makamına tasarı, teklif geldiği zaman Başkanlık makamı 67'nci maddenin ikinci fıkrasına göre o tasarı ve teklifin Anayasa'ya uygunluğunu da içeren bir denetim yapar. Bunun sonrasında, komisyona sevkten itibaren komisyon, 38'inci madde gereğince, gelen tasarı ve teklifin Anayasa'nın özüne ve sözüne açıkça veya örtülü biçimde aykırı olup olmadığı yönlerinden bir inceleme yapar; böyle bir aykırılık görürse zaten reddeder, görüşmelere geçemez. Şimdi, Komisyon bu incelemeleri yapmış ve kararını vermiş, şu elimde gördüğünüz teklifi 534 sıra sayısıyla Genel Kurula göndermiş.

Genel Kurulda bu Anayasa'ya aykırılık iddialarının nasıl yapılacağı yine İç Tüzük'te düzenlenmiş. İç Tüzük'ün 87'nci maddesinin birinci fıkrası dikkatle okunduğu zaman, kanunlarda veya İç Tüzük'te aksine bir hüküm yoksa bir kanun teklifinin veya tasarısının tümünün veya bir maddesinin komisyona iadesi hakkında Hükûmetçe, milletvekillerince veya esas komisyonca önerge verileceği anlaşılıyor. 88'inci maddeye baktığımız zaman, bir kanun tasarısı veya teklifinin tümünün komisyona geri verilmesini isteme yetkisinin iki makama verildiğini görüyoruz: Biri Hükûmet, biri de esas komisyon. Hâl böyle olunca zaten 81 ve 91'inci maddeler gereğince, tümünün görüşmeleri yapıldıktan sonra, Genel Kurul bu Anayasa'ya aykırılık iddialarını değerlendirip belki de reddedecektir maddelere geçilmesini. Anayasa'ya aykırılık önergeleri maddeler üzerinde tek tek verilip 84'üncü maddeye göre işlem yapılması gerektiğinden, Başkanlık makamının şu aşamada bu konuda herhangi bir yetkisi bulunmadığından ve yapılan iş usule, Tüzük'e ve Anayasa'ya da uygun bulunduğundan dolayı Başkanlık makamının tutumunun lehinde olduğumu ifade ediyor, yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kubat.

Şimdi de aleyhte olmak üzere, Çanakkale Milletvekili Sayın Muharrem Erkek konuşacaklar.

Buyurun Sayın Erkek. (CHP sıralarından alkışlar)

Üç dakika süreniz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; ben de yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bu haklı uyarımızı yapmak zorundayız, en azından tarihe not düşmek zorundayız. Bu teklifin maddelerine geçilmeden önce bu usul tartışmasını açmak zorundaydık çünkü açıkça, başından sonuna Anayasa'ya aykırı bir teklifle karşı karşıyayız.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – 18 yaşı desteklemiyor musunuz?

MUHARREM ERKEK (Devamla) – 18 yaşı destekliyoruz, sonuna kadar.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – E, nasıl aykırıdır Anayasa'ya?

MUHARREM ERKEK (Devamla) – Çünkü bu teklif seçim güvenliğini temelinden sarsıyor. Seçimler demokrasinin oluşması için, egemenliğin oluşması için en temel unsur; bunu yok ediyor, seçim güvenliğini yok ediyor. Anayasa'nın 67'nci maddesine, 68'inci maddesine açıkça aykırılıklar var.

Temsilde adaleti yok ediyor çünkü cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçilecek ilk seçimden sonra. Bu hükûmet sisteminde seçilen Cumhurbaşkanı yürütmenin başı olacak, hükümet dışarıdan oluşacak ama yüzde 10 barajıyla birlikte böyle bir teklifi getirdiğimiz zaman ve illerde ittifakın aldığı toplam oylar tek parti gibi kabul edilip dağıtıldığı zaman, işte temsilde adaleti yok ediyorsunuz. Anayasa'nın 67'nci maddesinin çok açık bir hükmü var, diyor ki: "Seçim kanunları, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenir." İşte bu teklif, maalesef ne temsilde adaletle ne de yönetimde istikrarla bağdaşmıyor, açıkça Anayasa'ya bir aykırılıkla karşı karşıyayız.

Anayasa'nın 2'nci maddesindeki demokratik hukuk devleti, Anayasa'nın 6'ncı, 7'nci ve devamı maddelerindeki egemenlik ve egemenliğin kullanılmasına yönelik milletin yetkili organlarını belirlemesinde yani tüm bu maddelerde seçim tek unsur. Egemenlik kayıtsız şartsız milletinse ve egemenlik, milletin iradesi bu Mecliste tecelli edecekse, irade buradaysa bu Meclisin oluşumunu yakından ilgilendiren çok temel bir teklifle karşı karşıyayız. Bu teklif yasalaşırsa, illerde milletvekilleri dağıtılırken yani egemenlik, millî irade oluşurken bu Parlamentoda oturacak milletin temsilcilerinin dağıtımında uygulanacak hükümler, bu Anayasa'nın en temel ilkelerine açıkça aykırı.

Temsilde adaleti yok ediyorsunuz, yönetimde istikrarı yok ediyorsunuz, siyasi partilere dahi güvenmiyorsunuz. Anayasa'mızda siyasi partilerin demokrasinin vazgeçilmez unsuru olduğu yazdığı hâlde siyasi partilerin denetimini, sandık kurulu için liste sunmasını bile engelleyen bir teklifi burada görüşmeye geçmeden önce, bu teklifin teklif sahipleri tarafından çekilmesi ya da Komisyona iadesi Anayasa'ya aykırılık yönünden önem arz etmektedir.

Takdirlerinize sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Lehte ikinci olarak Kırıkkale Milletvekili Sayın Ramazan Can konuşacaklar.

Buyurun Sayın Can. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Sayın Başkanımızın tutumunun yerinde olduğunu belirtiyorum, İstanbul Milletvekilimiz Sayın Doğan Kubat'ın da beyanlarına aynen iştirak ediyorum.

Bir defa, Türkiye Büyük Millet Meclisine kanun teklifi geldiğinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı 23'üncü maddeye istinaden, yetkisine dayanarak onu komisyonlara havale ediyor. Komisyonlar, bir defa, bir denetleme fonksiyonu ifa ediyor ve komisyon Anayasa'ya aykırılıkla ilgili iddiaları tartışıyor, müzakere ediyor ve bir rapor hâline getiriyor. Komisyonda alınan karar neticesinde de anılan raporu bir Danışma Kurulu veyahut da grup önerisi şeklinde Genel Kurulun gündemine alıyoruz. Genel Kuruluda da aynı şekilde, Anayasa'ya aykırılık, esas yönünden, usul yönünden veyahut da maddi hukuk açısından Genel Kurulun takdirine sunuluyor ve Genel Kurul değerlendirmesini yapıyor.

Bunun ötesinde, buradan geçen, yasalaşan hükme dahi Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunulabiliyor. Nitekim, Anayasa Mahkemesinin kurulmasındaki gaye de budur. Anayasa Mahkemesi, kanunların Anayasa'ya uygun olup olmadığını murakabe ediyor, denetliyor. Buradan çıkan kanun dahi Anayasa'ya aykırı olabilir. Anayasa'ya aykırı olabileceği cihetinden dolayı Anayasa Mahkemesi kurulmuş. Kaldı ki Komisyondan geçti, Genel Kurula geldi ve Genel Kurulda milletvekillerinin takdirine sunulacak. Buradan çıkan, yasalaşacak bir kanunu -ihtimaldir, Genel Kurulun takdiridir- Genel Kurulun bu takdirine karşı da nitelik, sayı açısından gerekli şartlar oluştuğunda kanunu beğenmeyen, aleyhinde olan Anayasa Mahkemesine götürebilecek. Netice itibarıyla Anayasa Mahkemesinin kurulmasındaki sebep de budur. Dolayısıyla buradan şöyle bir sonuç çıkabilir mefhumumuhaliften: Bütün tartışmalara rağmen, Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa'ya aykırı kanun çıkarma yetkisini de haizdir. Niçin? Çünkü Anayasa Mahkemesinin bu kanunları şekil ve esas açısından inceleme yetkisi vardır.

Buradan hareketle bütün bu tartışmaları Genel Kurulun takdirine sunuyor, Başkanın kararının usule uygun olduğunu ve Başkanın tutumunun lehinde olduğumuzu beyan ediyor, Genel Kurulu tekrar saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Can.

Aleyhte son olarak Adana Milletvekili Sayın Meral Danış Beştaş konuşacaklar.

Sayın milletvekilleri, Halkların Demokratik Partisi Grubunun Başkanlığımıza yazılı bir itirazları da var aynı konuda olmak üzere.

Buyurun Sayın Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

Üç dakika süre veriyorum size.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sizin de ifade ettiğiniz gibi, Anayasa'ya aykırılık önergemizi ayrıca sunduk yazılı olarak.

Açıkçası önümüzde duran ittifak yapılmasına dair teklif birçok boyutuyla Anayasa'ya aykırı. Komisyon aşamasında da Anayasa'ya aykırılık boyutlarıyla ilgili aslında çok geniş tartışmalar yapıldı fakat maalesef, Meclis Başkanlık Divanı her ne kadar Komisyonda reddedildiğini söylese de objektif bir Anayasa'ya uygunluk tartışması yapıldığını söylemekten uzak bir noktadayız.

Özellikle bu kanun teklifinde seçme ve seçilme hakları gibi en temel haklar meselesinde ve özgürlüklerde hakkın özüne ciddi bir şekilde zarar verildiğini ifade etmek istiyorum. Her şeyden önce, OHAL koşullarında seçim düzenlemeleri yapılıyor. "OHAL" adı altında yapılan, sürdürülen bu düzen içinde seçimin yapılması bir yana, bir de seçimin yapılmasını öngören kanunlar da değiştiriliyor. Bu da hakkın özüne çok ciddi bir müdahaledir. Bu, tüm hakların, aslında hakkın özünün yok sayılması anlamına geliyor. Seçme ve seçilme hakkı anayasal bir haktır.

Düzenlemenin 1'inci maddesiyle seçmenin seçmen listeleri üzerindeki denetimi de tümüyle ortadan kaldırılmaktadır. Aynı binada yaşadığı seçmenleri denetleme, izleme ya da bu konuda uyarıda bulunma, müdahale etme şansı da ortadan kalkıyor. Bunu, kanunun içeriğini konuştuğumuzda ayrıntılı bir şekilde ifade edeceğiz.

Yine 67'nci maddeye açıkça bir aykırılık var, Anayasa'ya bir aykırılık var. Teklifin 2'nci maddesindeki valilerin seçimlere dair karar süreçlerinde yetkilendirilmesi, seçimlerin tarafsızlığını tümüyle ortadan kaldıran bir düzenleme niteliğindedir ve YSK denetiminde ve kontrolünde yapılacak seçimlerin artık tarihe kavuşacağı anlamına gelmektedir.

Yani bir bütün olarak -önergemizde ayrıntıları var ancak- Meclis İç Tüzük'ünün 87'nci maddesi gereğince biz bu tasarının maddelerine geçilmeden reddedilmesi gerektiğini düşünüyoruz ve bu nedenle bu önergemizi verdik ve bu sözü almış durumdayız. Yani seçim hukukunu bu kadar temelden etkileyen, birçok seçmen iradesinin sandığa yansımasını ortadan kaldıracak böyle bir teklifin Anayasa'ya aykırılığı konusunda Genel Kurulun ve sayın milletvekillerinin oyunu gerçekten seçmen lehine, halk lehine vermesi gerektiğine inanıyoruz. Bu nedenle önergemiz doğrultusunda karar verilmesini ve usul tartışmasında Başkanlık Divanı tutumu aleyhinde olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, tutumumda herhangi bir değişiklik olmadığından şimdi kanunu görüşmeye geçiyoruz.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince teklifin tümü üzerinde gruplar adına yapılacak konuşmalar birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilecektir.

Teklifin tümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Sayın Mustafa Kalaycı konuşacaklardır.

Buyurun Sayın Kalaycı. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına görüşlerimizi açıklamak üzere huzurlarınızdayım. Bu vesileyle yüksek heyetinizi hürmetle selamlıyorum.

Bugün çok önemli bir tarihin yıl dönümünü idrak ediyoruz. Bağımsızlığımızın manifestosu, millî varlığımızın manzum ifadesi olan İstiklal Marşı'mız doksan yedi yıl önce bugün yani 12 Mart 1921 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde büyük bir coşku ve heyecanla kabul edilmiştir. Her kelimesinde inanç, her dizesinde iman, her kıtasında cesaret ve kararlılık olan İstiklal Marşı'mız karanlık ufkun ardından doğacak şafağı müjdelemiş, bu çerçevede bağımsızlık özlemini ateşlemiştir. Türk milletinin iman dolu varlığının istilacıların uçaklı, zırhlı ve ezici silahlarından daha üstün, daha kudretli ve daha tesirli olduğu millî şairimiz Mehmet Akif Ersoy tarafından dile getirilmiştir. Merhum şairimiz İstiklal Marşı'nı milletimize hediye etmiş ve "Allah bir daha bu millete İstiklal Marşı yazdırmasın." diyerek en içten dua ve beklentisini de o tarihlerde ifade etmiştir.

Türkiye, Millî Mücadele yıllarından sonra tarihinin en zorlu döneminden geçmektedir. Millî güvenliğimiz ve millî çıkarlarımız tehdit altındadır. Ülkemizin güney sınırları boyunca mazisi bir asrı bulan iğrenç bir kumpas tedavüldedir. Türkiye, meşru bir savunma bilinciyle varlığına, birliğine, bekasına yönelmiş düşmanca emellere karşı mücadele vermektedir. Terörle girdiğimiz bu yüksek mücadele mutlaka başarıyla sonuçlanacaktır çünkü Allah bu milletin yardımcısıdır. Milletin azim ve kararlılığıyla başlayan Zeytin Dalı Harekâtı yine milletimizin destek ve dualarıyla sonuna kadar sürecektir. Yürekler toplu vurmakta, onu sindirecek bir güç ise Allah'a hamdolsun bulunmamaktadır. Zafere olan inancımız tamdır. Allah kahramanlarımızı korusun, Türk milletini ve Türkiye'yi sonsuza kadar var kılsın. Bugün hepimize düşen en büyük görev, İstiklal Marşı'mızda anlamını bulan mücadelenin şuuruna vararak vatanımıza sahip çıkmak ve cumhuriyetimizi sonsuza kadar yaşatmak olmalıdır.

Bu düşüncelerle, kükremiş sel gibi bentlerini çiğneyerek aşan ve engellere sığmayarak taşan kahraman şehitlerimizi ve millî şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u minnet ve şükranla anıyor, hepsine Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum; ruhları şad, mekânları cennet olsun.

Değerli milletvekilleri, 2016 yılının 15 Temmuzunda FETÖ eliyle kanlı bir darbe girişimi yaşanmıştı, alçakça ve açıkça Türk milletini hedef almışlardı. FETÖ içeriden başlattığı kalkışmayla Türkiye'yi felce uğratacak, ardından iç savaş şartları vuku bulacak, sonuç olarak Türkiye işgale açık hâle gelecekti. Bizden istenen teslim olmamızdı, hayat ve tarihsel haklarımızdan vazgeçmemizdi; parçalanmamız ve bin yıldır yurt edindiğimiz bu topraklardan çıkarılmamız planlanmıştı. Aziz milletimiz bu zillete boyun eğmedi, bu hıyanete "Tamam." demedi. Türk milleti darbe girişimine karşı canını siper etti, kutsal vatanını savundu. 15 Temmuz gecesi ülkesini ve milletini savunmak üzere sokaklara çıkan herkes millî birlik ve beraberliğimizin aşılamaz olduğunu bir kez daha ispatlamışlardır.

Ardından 7 Ağustos Yenikapı buluşmasıyla Türkiye yepyeni bir döneme girmiş ve adımını atmıştır. Milletimizin 15 Temmuzda sergilediği millî birlik ve beraberlik şuuru, 7 Ağustos Yenikapı toplantısıyla birlikte siyasi zemine kesin olarak taşınmıştır. Bu tarihten sonra Türkiye'de kimsenin menfi ve menfaate dayalı siyasi hesaplarla hareket etme lüksü kalmamıştır. Millet vicdanında cevap ve cevaz bulan uzlaşma, aynı zamanda millî dayanışma iradesinin siyasete de egemen olması lazımdı; ülkemizin geleceği için bu şarttı, "Önce ülkem ve milletim." diyen ilkeli bir duruşun hayata geçirilmesinin zorunluluğu ortaya çıkmıştı.

Milliyetçi Hareket Partisi, bu ilkeyle hareket ederek Türkiye'de toplumsal ve siyasi sistemi kısır tartışmalara sokan hükûmet etme sistemiyle ilgili sorumluluk üstlenmiştir. Uygulamalardan doğan aksaklıkların aşılarak çağın şartlarını, millî çağrıların gereklerini karşılayabilecek bir sistemin hayata geçirilmesini samimiyetle dile getirmiştir.

Sonuçta Adalet ve Kalkınma Partisiyle beraber Türkiye'nin yönetim ve hükûmet etme sistemini yeni baştan ele aldık, bunun üzerinde çalıştık, gerekli anayasal değişiklikleri Mecliste gerçekleştirdik. Ardından 16 Nisan 2017 halk oylamasıyla Türk milleti cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini kabul ve teyit etmiştir. Bu çerçevede 2019 yılında yapılacak olan seçimlerde artık cumhuriyet tarihimizde üçüncü bir dönemin başlayacağı kesinleşmiştir.

1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti, 1946 yılında çok partili siyasi hayata geçişiyle birlikte kuruluş sürecini tamamlamıştır. 1946 yılından sonraki dönemdeyse demokrasisini darbelere rağmen olgunlaştırmış, gelişim sürecini perçinlemiş, gücünü pekiştirmiştir. 2019 yılından itibaren cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin kurum ve kurallarıyla yerleşmesi önümüzdeki en mühim hedeftir.

Bizim kaygımız ülkemizdir; derdimiz milletin huzuru, refahı, esenliği ve güvenliğidir; arzumuz milletimizin beklentilerine cevap verebilmektir, Türkiye'ye bir daha 15 Temmuz ve benzeri hain girişimleri yaşatmayacak siyasi ve yönetim ortamını tesis ve temin etmektir.

Çok partili siyaset hayatımızda bu hâliyle 16 Nisan halk oylaması bir milat, hatta demokratik bir misak olmuştur. Yeni sistemde kutuplaşma ihtimali en aza indirilmiştir. Barajın fiilen yüzde 50+1'e çıktığı göz önüne alındığında siyasi partilerin uzlaşmaktan, ahlaki bir ittifak kurmaktan başka seçeneği de kalmamıştır. Görüştüğümüz kanun teklifiyle yeni sistemin doğasına uygun şekilde siyasi partiler arasında ittifak kurabilmenin yasal altyapısı muvaffakiyetle hazırlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, 21 Şubat 2018 günü Meclise sunduğumuz bu kanun teklifinin Anayasa Komisyonunda yapılan görüşmelerinde konuşma talebi olan tüm milletvekilleri süreye bağlı kalmaksızın görüşlerini ve eleştirilerini dile getirmiştir. Ancak CHP ve HDP milletvekillerince maddelerin tekliften çıkarılması dışında, katkı vermeye dönük hiçbir önerge verilmemesi dikkat çekmiştir. Daha da ilginci, katkı vermek üzere görüşme sürecinin uzatılması talebi kabul edilen CHP, bırakın katkıyı teklifin bir noktasını ya da virgülünü bile değiştirmeye yönelik bir önerge vermemiştir.

Bu kanun teklifiyle, 12 Eylül darbe zihniyetinin ürünü olan, siyasi partilerin ittifak yapmalarını yasaklayan hükümler kaldırılarak siyaset alanı daha demokratik hâle getirilmekte, siyasi partilerin özgürlük alanı genişletilmektedir. Yapılan düzenlemeyle siyasi partiler arasında seçim ittifaklarının yasal altyapısı oluşturulmaktadır.

Aslında ülkemizde siyasi partilerin seçim ittifakı yapmaları yeni bir konu değildir, öteden beri yapılagelmektedir ancak ittifak yapmak kanunen yasak olduğundan siyasi partiler kanuna karşı hile yoluyla ittifak yapmak durumunda kalmışlardır. Türk siyasi hayatında bu yolla yapılan seçim ittifaklarının 5 örneği bulunmaktadır. Bu ittifakların nasıl yapıldığını ve sonucunun ne olduğunu hatırlarsak bu kanun teklifiyle getirilen düzenlemenin önemi ve anlamı daha iyi anlaşılacaktır.

1991 seçimlerinde Refah Partisi, Milliyetçi Çalışma Partisi ve Islahatçı Demokrasi Partisi Refah Partisi çatısı altında ittifak yapmış ve yüzde 16,88 oy oranıyla barajı aşarak 62 milletvekili çıkarmıştır. Milliyetçi Çalışma Partili 19 ve Islahatçı Demokrasi Partili 3 milletvekili seçim sonrası kendi partilerine dönmüştür.

Yine 1991 seçimlerinde Sosyal Demokrat Halkçı Parti ile Halkın Emek Partisi SHP çatısı altında ittifak yaparak 88 milletvekili çıkarmıştır. HEP kökenli 18 milletvekili daha sonra SHP'den istifa ederek DEP'e geçmiştir.

1995 seçimlerinde ANAP ile Büyük Birlik Partisi ANAP çatısı altında ittifak yapmış ve 132 milletvekili çıkarmıştır. Büyük Birlik Partili 7 milletvekili daha sonra istifa ederek partilerine dönmüşlerdir.

2007 seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi ile Demokratik Sol Parti arasında ittifak yapılmış, 13 DSP'li CHP listelerinden seçime girerek milletvekili seçilmiş, seçimden sonra kendi partilerine geçmiştir.

Son olarak 7 Haziran 2015 seçimlerinde Saadet Partisi ile Büyük Birlik Partisi ittifak yapmış ancak bu ittifak yüzde 2,06 oranında oy almış ve milletvekili çıkaramamıştır.

Kanuna karşı hile yoluyla yapılan bu ittifaklarda, siyasi partilerin adaylarının başka bir siyasi partinin çatısı altında seçime girmesi, o siyasi partilerin genel başkan ve yöneticileri ile adaylarının partilerinden ayrılması, diğer partiye üye olmadıklarından aday gösterilmeleri için kanun gereği yazılı muvafakat vermesi, seçim sonrası siyasi partilerine dönmek için de ya bir hülle partisi kurup asıl partileriyle birleşme kararı alması ya da partilerine dönüş sonrası olağanüstü kongrede genel başkan ve yönetici seçilmesi söz konusu olmuştur.

İşte bu kanun teklifiyle, siyasi partilerin kanuna karşı hile yoluyla değil, bundan sonra hukuki ve meşru bir zeminde ittifak yapmaları amaçlamaktadır. Yapılan düzenlemenin özü budur. Ülkemizde yapılmış olan ittifaklar ile başka ülkelerde yapılan seçim ittifakı uygulamaları dikkate alınarak ittifak müessesesine dair bir düzenleme getirilmektedir. Seçmen iradesinin ittifaklar yoluyla Meclise daha fazla yansıması sağlanacağından, bu düzenleme temsilde adalet ilkesine de uygun nitelik taşımaktadır. Her siyasi partiye aynı şartları öngören ve eşit imkânlar sunan bu kanun teklifiyle siyasi partilere şeffaf bir ortamda ve hukuki zeminde seçim ittifakı yapabilme imkânı sağlanmaktadır. Seçmene karşı da dürüst ve tutarlı siyasetin önü açılmaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak Adalet ve Kalkınma Partisiyle kurduğumuz birliktelik millî hislerin tezahür ve tembihidir, milletimizin talep ve umududur. Milliyetçi Hareket Partisi huzur ve beka için güç birlikteliğinden yanadır, bunun da seve seve gereğini yapmaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisini dillerine dolayıp iftiralar atanlar, gitsinler, kendi partilerine baksınlar, kendi dertlerine yansınlar. Bunlar telaş ve panik içinde, çılgınca iftira yağdırsalar da biz işimize bakacağız, millet ne diyor ona kulak vereceğiz.

Değerli milletvekilleri, kendi partilerine güvenemeyenler, kurdukları örtülü ittifaklarla milletin huzuruna çıkmaktan ve seçmene güvenmediğini açıklamaktan korkanlar, seçim güvenliği bahanesiyle seçim ittifaklarına giden süreci sabote etmek için ortalığı velveleye vermektedir. Sandık kurulu mührü olmayan zarflar ve oy pusulaları konusunda kara propaganda yapılmakta, ikircikli tavır sergilenmekte, milletimize yanlış bilgiler verilerek kargaşa ve kaos ortamı oluşturmaktan medet umulmaktadır. Geçmişte yapılan tüm seçimlerde, sandık kurulu mührü olmayan oy pusulalarının geçerli sayılmasına dair tüm siyasi partilerin seçim kurullarına ve Yüksek Seçim Kuruluna başvuruları vardır. Cumhuriyet Halk Partisi de HDP de işine gelince sandık kurulu mührü olmayan oy pusulalarının geçerli sayılması için başvuruda bulunmuş ve bu yönde kararlar alınmasını sağlamıştır. Mesela, 7 Haziran 2015 seçimlerinde CHP ve HDP'nin yaptıkları itirazlar üzerine İstanbul İl Seçim Kurulunun 2015/02-47 ve 2015/02-49 sayılı Kararları bu yöndedir. CHP ve HDP'nin itirazı doğrultusunda, sandık kurulunun hatasından doğan şekil noksanlıklarının tek başına oyun iptaline neden olmayacağı yönünde karar verilmiştir.

Bu konuda Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul İl Başkanlığının 11 Haziran 2015 tarihli ve 35/215 sayılı itiraz dilekçesinde hangi gerekçeler ortaya konmuş bakalım: "Sandık kurulu başkan ve üyelerinin sehven yaptığı hata nedeniyle sandığa yansıyan seçmen iradesinin değiştirilmemesi ve yok sayılmaması gerekmektedir. Birleşik oy pusulası ve zarflarda Yüksek Seçim Kurulunun mühür ve işaretleri dışında işaret ve mühür bulunmamaktadır. Zarflar ve oy pusulalarında Yüksek Seçim Kurulunun filigranı ve zarflarda ilçe seçim kurulu mührü bulunmakta olup bu hâlde sandık kurulunun görevini tam olarak yaptığına inanan seçmenin bu hususu kontrol etme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Yine, sandık kurulunun ihmalinden doğan ve seçmenin iradesini etkileyecek bir şekil noksanlığı tek başına oyun iptaline neden olacak bir husus değildir. Seçmen iradesinin sandığa yansıması esastır." Bunları kim söylüyor? Hepsini CHP söylüyor. Şimdi ise bu görüşlerinin tam zıddını, "Bu oylar geçersiz olmalı, kanunda hüküm var." diyor. Cumhuriyet Halk Partisi itiraz ederken de kanundaki hüküm orada duruyordu. Kanunda o hüküm vardı da madem niye itiraz ettiniz?

Bakınız, Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul İl Başkanlığı, itirazının dayanağı olarak Anayasa'nın 67'nci maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1 no.lu Protokol'ün 3'üncü maddesinde ifadesini bulan "vatandaşın seçme hakkı" ve Yüksek Seçim Kurulunun bu yönde aldığı kararları göstermiştir. Yüksek Seçim Kurulu, tam da CHP'nin ortaya koyduğu gerekçelerle sandık kurulunun ihmalinden doğan ve seçmenin iradesini etkileyecek bir şekil noksanlığının tek başına oyun iptaline neden olmayacağı yönünde 1984 yılından beri müstakar hâline gelen birçok karar vermiş bulunmaktadır, uygulama hep böyledir. İşte, bu uygulama bu kanun teklifiyle kanuna dercedilmektedir. Böylelikle siyasi partilerin işine gelince veya gelmeyince itiraz etmesi gibi işlemlerin ve gereksiz tartışmaların ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan, CHP, bu kanun teklifinin ekinde yer alan muhalefet şerhinde, teklifin 6'ncı maddesiyle getirilen, oy pusulaları ve zarflarının filigranlı kâğıt kullanılarak hazırlanmasının olumlu bir düzenleme olduğunu ama bunun mühürsüz oy kullanımının zeminini hazırlamak için yapıldığını iddia etmektedir. Hâlbuki oy pusulaları ve zarflarında "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı bulunması hükmü 1979 yılında 2234 sayılı Kanun'la getirilmiş olup yıllardır filigranlı hazırlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, seçimlerin güvenli ve huzurlu bir ortamda gerçekleştirilmesi devletin görevidir. Bu kapsamda, vatandaşımızın hiçbir baskı ve etki altında kalmadan, hür iradesiyle seçme hakkını kullanabilmesi için ve ihtiyaç hâlinde kullanılmak üzere Yüksek Seçim Kuruluna seçim güvenliğini sağlamada güçlük çekilebilecek yerlerde sandık taşıma ve birleştirme yetkisi veriliyor. Geçmiş seçimlerde belli yerlerdeki sandık sonuçlarına bakılırsa, örnek veriyorum: "Sandık seçmen sayısı 300, kullanılan oy sayısı 300, geçerli oy sayısı 300 ve bir partiye veya bağımsız adaya çıkan oy sayısı 300" şeklinde birçok sandıkta sonuçlar görülecektir. Soruyorum, bu normal midir? Açık ifade ediyorum, bu durum, ağırlıklı olarak PKK tehdit ve baskısının olduğu sandıklarda söz konusu olmuştur. Şimdi, seçmenin hür iradesiyle tercihini yapabilmesine yönelik ve gerektiğinde kullanılmak üzere tedbir öngörülüyor. Belki de hiç ihtiyaç duyulmayacak ve bu tedbir hiç uygulanmayacak.

Yine, seçmene yönelik olası baskı ve etkiyi bertaraf etmek amacıyla aynı binada oturan seçmenlerin hane bütünlüğünü koruyarak aynı muhtarlık bölgesinde farklı sandıklara kaydedilebilmesi düzenlenmektedir. "Boş dairelere hatalı seçmen kaydı ve listeye bakarak komşularını denetleme olanağı ortadan kalkıyor." deniliyor. Hâlbuki seçmen listeleri partilere gönderiliyor. Seçmen kayıtlarını siyasi partilerin ve seçmenin denetleme imkânı mevcut. Yine, sandık listeleri oluşunca sandık seçmen listelerini denetleme imkânı bulunmakta. Ayrıca, sandık seçmen listeleri muhtarlıklarda askıya çıkmakta, inceleme ve itirazlara imkân verilmektedir.

Son olarak tasarının milletimize, ülkemize ve partilerimize hayırlar getirmesini diliyorum.

Hepinizi tekrar saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kalaycı.

Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın hatip konuşmasında, mühürsüz oylarla ilgili Cumhuriyet Halk Partisinin çelişkili politikalar izlediğini iddia etmek suretiyle bir sataşmada bulunmuştur efendim.

Ayrıca, bu teklifin komisyon sürecinde de sadece madde metninden çıkarma önergeleri vermenin dışında...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Eleştiridir.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – ...komisyon çalışmalarına bir katkı sunmadığını belirtmek suretiyle de partimizi yaralamıştır.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sadece eleştirdi Sayın Başkan.

Eleştiriye bile dayanamıyorsun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Dayansanız eleştiriye biz katlanacağız.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altay. (CHP sıralarından alkışlar)

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

3.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde MHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, sayın hatip konuşmasında, mühürsüz oy pusulalarıyla ilgili Cumhuriyet Halk Partisinin İstanbul'da yapılan -benim hafızamda kalan kısmıyla- bir yerel seçimle ilgili bir itirazından yola çıkarak mühürsüz oyları meşrulaştırma gayretine Cumhuriyet Halk Partisini dâhil etmek istedi, bu doğru değildir.

Değerli arkadaşlar, yanlış yanlıştır; nerede yapılırsa, kim yaparsa yapsın yanlış yanlıştır. Türkiye'de uygulama şudur: Muhtar seçimlerinde, muhtarlıkla ilgili oy pusulalarında mühür olmaz. Niye olmaz? Muhtarlık seçimlerinde adaylık müessesesi yoktur, muhtarlık seçimlerinde "muhtar adaylığı" diye bir kavram da resmen yoktur. Zarftan, sandıktan kim çıkarsa o muhtardır ama bunun dışında -biraz önce değerli bir milletvekili arkadaşım beni uyardı- bir kâğıt parçasının oy pusulasına dönüşmesi için onun mühürlenmesi lazım. Bu kanuna siz "Sehven mühür basılmamış pusulalar geçerli sayılacak." diye şimdiden yazarsanız peşinen sandık kurulu başkanlarını, ilçe seçim kurulu yöneticilerini, başkanlarını kanun dışılığa itersiniz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin en temel görevi kanun yapmaktır. Ben çok yadırgadım, sayın milletvekilimi çok sever, sayarım, çok başarılı ve çalışkan bulurum ama AK PARTİ'yle birlikte bu kanun dışılığı savunması belki kendisi için zor olmuştur -ne kadar zor olduğunu da tahmin ediyorum- ama bu doğru değil değerli arkadaşlar.

Öte yandan "Cumhuriyet Halk Partisi Komisyona katkı sunmadı." ifadesi doğru değildir. Biz, demokrasinin katledilmesine yönelik olarak büyük bir refleks sunduk. Biz, adil ve özgür seçimlerin…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (Devamla) – Var mı bir şansımız Başkanım, bırakayım mı?

BAŞKAN – Maalesef, bu aşamada yok.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Kesin, son kararınız mı Başkanım?

BAŞKAN – Evet, siz de biliyorsunuz.

Teşekkür ederim.

ENGİN ALTAY (Devamla) – İnşallah, başkasına böyle bir ayrıcalık yapmazsınız.

BAŞKAN – Yok. Bu konuda çok eşit davranıyorum, siz de biliyorsunuz Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Peki. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Çok kibarsınız Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Biz kural ve kaide partisiyiz Sayın Elitaş, sizin gibi değiliz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, şimdi sizi dinleyelim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Az önceki Milliyetçi Hareket Partili sayın hatip konuşmasında, aynı şekilde "İşlerine geldiği zaman itiraz ediyor, işlerine geldiği zaman kabul ediyorlar." diyerek sanki mühürsüz oy kullanımının aslında bizce kabul edilir bir şey olduğu şeklinde bir algı yaratarak sataşmada bulunmuştur. Aynı nedenle söz istiyorum.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

Size de iki dakika süre veriyorum.

4.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde MHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Değerli milletvekilleri, bizim işimize gelirse veya işimize gelmezse bazı şeyleri kabul etmemiz söz konusu değil. Bu, özellikle son referandumda mühürsüz oyların geçerli olmaması, oyların mühürlü olması gerektiği konusunda toplumda, kamuoyunda çok net bir algı, çok net bir bilinç oluşmuşken şimdi bu uygulamanın getirilmesi gerçekten aslında AKP-MHP koalisyonunun "Hep bana, hep bana, oylar hep bana yasası"nın tezahüründen ibarettir. O zaman hiç mühür koymamanız gerekir. Hiçbir şeye mühür koymayın, tamamen mühürsüz olsun, zaten mühürsüz oylar geçerli olacaksa mühür konmasının bir âlemi var mıdır?

Bizim itirazımızı örnek veriyor sayın hatip. İtirazımız üzerine, sandık kurulu hatası nedeniyle 1 oyun geçerli olduğu tespit edilmiş. Şimdi, sandık kurulu hatasının olması ve bu nedenle 1 oyun geçerli olduğunun tespit edilmesi başka bir şeydir, oyların tamamının mühürsüz olarak kabul edilmesi, buna cevaz verilmesi başka bir şeydir.

Bizim işimize gelen nedir, biliyor musunuz? Bizim işimize gelen demokratik, şeffaf seçimdir ama asıl işte işinize gelmeyen budur maalesef. Eğer demokratik, şeffaf bir seçimden korkmuyorsanız o zaman… Bir tehlikeli söz daha vardı konuşmanın içerisinde, yurttaşların denetimine verilen seçmen listeleri, yurttaşların kendi komşularının, kimlerin olduğunun, oylarını kullanabileceğinin denetlenebilirliğini şimdi diyor ki hatip "Partilere bırakıyoruz." Neden yurttaşlar denetimi partilere bıraksınlar? "Yurttaş denetimi" diye bir şey olmayacak mı bu ülkede? İşte, demokrasi anlayışı budur, bizim işimize gelmeyen de budur.

Teşekkürler. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kalaycı, açıklama mı yapacaksınız yerinizden?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun, bir dakika.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ile İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkanım, ben hiçbir siyasi partiye sataşmadım. Gerek CHP'nin gerekse HDP'nin 7 Haziran seçimlerinde yaptıkları itiraz başvurusunun içeriğini okudum, ilave bir şey söylemedim, artı veya eksi bir şey demedim, ben kendilerine de bunu verebilirim.

Yine "işine gelince" lafını ben her siyasi parti için kullandım yani her siyasi parti sandık kurulu mührü yoksa…

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – O sizin işinize geliyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - …kendi işine geliyorsa itiraz ediyor, uygulama böyle ve 1984 yılından bu tarafa da bu oyların geçerli sayılmasına yönelik Yüksek Seçim Kurulunun aldığı kararlar var, artık istikrar hâline gelmiş, müstakar hâle gelmiş kararlar var; ben bunları ifade ettim, bir suçlamada bulunmadım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de Sayın Kalaycı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, 60'a göre söz talep ediyorum.

BAŞKAN – Açıklama mı yapacaksınız yerinizden?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun, bir dakika…

30.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkanım, Sayın Kalaycı yıllardır tanıdığım bir ağabeyimizdir, kişiliğini de biliriz ve burada hiç kimseyi bilerek kıracak, incitecek bir laf etmez. Lakin Sayın Kalaycı'nın söylediklerinden Cumhuriyet Halk Partisinin farklı tutum aldığı algısı çıktığı için ben İç Tüzük'e göre sataşmadan söz aldım.

BAŞKAN – Açıklamıştınız onu zaten.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yoksa kendisinin şahsen bize sataşması mizacına aykırıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN - Halkların Demokratik Partisi Grubu adına ilk olarak Adana Milletvekili Sayın Meral Danış Beştaş konuşacaklardır.

Buyurun Sayın Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

HDP GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, aslında ittifak yasası üzerine Anayasa Komisyonunda görüşlerimizi uzun uzun ifade ettik. Aslında buna "ittifak yasası" demek de doğru değil bize göre çünkü sanki buna karşı çıkanlar ittifaklara, iş birliğine, farklı partilerin bir arada seçime girmesine karşıymış gibi bir algı yaratılıyor; bu, doğru değil. Biz Halkların Demokratik Partisi olarak demokratik ittifaklara zaten inanan ve bunu yaşama geçiren bir partiyiz. Biz şu anda birçok bileşeniyle, farklı kesimlerin temsiliyetiyle, bütün farklılıklarla bir arada parti olarak demokratik bir ittifakla yolumuza devam ediyoruz.

Ancak burada garip olan şu ki önümüzdeki öneride sanki demokratik kriterler varmış gibi Meclis Genel Kurulunda bir yasanın ne kadar tehlikeli olduğunu izah etmeye çalışacağım, bu da garip bir durum ve ben ne dersem diyeyim, ne anlatırsak anlatalım, parmak çoğunluğuyla bu yasa önerisi diğerleri gibi Genel Kuruldan geçecek. Aslında sözlerimiz doğru, tutanaklara geçiyor, tarihe geçiyor ama bu, antidemokratik bir yöntemle bunun dayatıldığı ve parmak hesabıyla geçtiği realitesini asla değiştirmiyor.

Komisyondan her zaman olduğu gibi yangından mal kaçırırmış gibi geçirildi alelacele. Bugün de önümüze kırk sekiz saat geçmeden geldi. Bir acele var, bu aceleyi önümüzdeki günlerde göreceğiz. Her ne kadar iktidar partisi yetkilileri "Seçim yok, 2019'da yapılacak." gibi beyanlarda bulunsalar da bu açıklamanın kendisi bile içinde bir seçim niyetinin olduğunu, bir baskın seçimin her an olabileceğini ve hazırlıkların yapıldığını gösteriyor.

Tabii ki biz HDP olarak seçimlere her zaman hazırız. On binlerce yöneticimizin cezaevinde olmasına rağmen, her gün hukuksuz operasyonlar, müdahaleler olmasına rağmen seçimden bir kaygımız yok. Burada açıkçası iktidar partisi ve MHP ortaklığıyla bu hazırlandı ve hazırlanma sürecinde demokratik teamüller işletilmedi, diğer partilere danışılmadı, kamuoyunun bilgisi olmadı; tümüyle iki partinin kendi arasındaki hukuk, ortaklık, koalisyon bir resmiyete dökülmeye çalışılıyor. Bu yapılırken ne hukuk tanındı ne ilke ne siyaset etiği. OHAL koşullarında üstelik bu düzenlemeler yapılıyor. Yani Sayın Başbakanın daha önce "OHAL koşullarında seçim yaptılar dedirtmeyiz." lafının üzerinden daha aylar geçmişken OHAL koşullarında seçim yapılması bir yana, Seçim Kanunu değiştiriliyor, bunu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Evet, demokrasi nedir gerçekten? Demokrasi halk iktidarıdır en genel anlamıyla ve halk iktidarı olarak her yerde tanımlanır. Hatta Abraham Lincoln bu konuda demokrasiyi şöyle tanımlar, güzel bir tanımdır: "Halkın halk eliyle, halk için hükûmeti" şeklinde tanımlamıştır ama bu öneride halk var mı, halk neresinde var, halk iradesi nasıl tanınıyor; bunu bulabilirseniz bulun, biz bulamadık çünkü halk iradesinin nasıl budanacağı konusunda fazla bir mesai yapılmış ve gerçekten çok ince ayrıntılara kadar burada halk devre dışı bırakılmıştır.

Halk tabii ki belirli bir zümreyi, sınıfı ya da partiliyi tanımlamıyor, bir inanç grubunu tanımlamıyor. Ülke sınırları içinde yaşayan herkes dili, kimliği, ideolojisi, inancı ne olursa olsun bu halk kavramının içindedir ama burada "halk" derken, "millî irade" derken AKP-MHP koalisyonunun sadece ittifakı destekleyenleri kastettiğini, ülkeyi adım adım kutuplaştırma ve düşmanlaştırma sarmalına sürüklediğini her geçen gün acı bir şekilde deneyimlemeye devam ediyoruz. Bu, aynı zamanda bir kutuplaştırma yasasıdır çünkü Cumhurbaşkanı, AKP'nin Genel Başkanı birçok konuşmasında bu yasaya "millî" demeye başladı, "millî ittifak". Niye millî ittifak? Bu toplumun yüzde 50'si o millînin içinde değil mi? 80 milyonun 40 milyonu millî değil, diğerleri mi millî? Bunun neresinden tutarsanız iler tutar bir tarafı gerçekten yok. Bu, millî ittifak falan da değil.

Peki, ne oluyor? Şu anda zaten parlamenter sistem askıda. Şu anda bu Meclisin objektif olarak çalıştığını, yasama işlevini gördüğünü kim iddia edebilir? Biz etmiyoruz, böyle bir iddiamız asla yok.

Daha üç gün önce, Antep Milletvekilimiz Afrin konusunda burada konuşma yaptı diye hem de arada, beş dakikalık arada şu Meclis Genel Kurulu salonunda linç tehlikesiyle karşı karşıya kaldı ve arkadaşımız şu anda kırk beş günlük raporla… Kürek kemiği kırılmış ve araya girenler olmasa Allah korusun başka bir şey de yaşanabilirdi. Burada sözün gücü değil, gücün üstünlüğü var, kaba kuvvet var, şiddet var. Bu salonda şiddet uygulayan parlamenterlerin olduğu bir dönemde biz parlamenter sistemin ya da sözün gücünün olduğunu söyleyebilir miyiz? Bu Parlamentonun şu anda 10 üyesi hapishanede, içinde 2 eş genel başkanımız var. Milletvekilleri içerdeyken Seçim Yasası değiştiriliyor tıpkı Anayasa değiştirildiği gibi. İşte, burada, en temel hedeflerden biri tabii ki partimiz. Halkların Demokratik Partisinin baraj altına indirilmesi, oy almaması, zaten Meclisteki sandalyelerimiz, milletvekillerimiz gasbedilirken olası seçimlerde de HDP'nin milletvekili kazanamaması, milletvekilliğine oy veren halkın da yönetim dışında ve Parlamento dışında bırakılmasıdır. Kayyumlar zaten bunun en belirgin örneğidir. 93 belediyeye kayyum atandığı tarih dünyada yoktur. Halk iradesi şu anda kayyumlara teslim edilmiştir.

Şimdi, tabii ki, "Bu seçim yasaları hiç değişmemeli." de demiyoruz; aman, böyle bir iddiamız yok. Bu ülkede Anayasa başta olmak üzere seçim yasaları, Siyasi Partiler Yasası, birçok mevzuat gözden geçirilmeye ve değiştirilmeye muhtaçtır. Ama bu demokratikleşme yönünde, bu ilerleme yönünde, Avrupa Birliğine uyum yönünde… Biz bunu söylerken tersine bir değişiklik var, diktatör yönetimlere doğru, faşizme doğru, geriye doğru bir yasallaşma süreci yaşıyoruz. Yüzde 10 barajı duruyor. Hani derler ya, el insaf! Yüzde 10 barajını Kenan Evren getirdi, sonrasındakiler hep buna sahip çıktı. Yüzde 10 barajı dururken bu yasanın gerçekten halk lehine, halk iradesinin sandığa yansıması ya da temsilde adalet olacağını iddia etmek mümkün mü? Tabii ki, değil. Burada temsilde adalet değil, temsilde adaletsizlik yasallaştırılıyor.

Bir de diğer yandan, tabii ki, şöyle bir mesele var: Burada bir suç listesi var önümüzde arkadaşlar. Bir yazar yazmıştı, köşe yazarı, hatırlamıyorum gerçekten, kendisinden özür diliyorum adını hatırlamadığım için. Niye suç listesi?

Şimdi, mühürsüz oy geçerli, seçmen mahalledekini denetleyemeyecek; efendim, sandık kurulu başkanı iktidar partisinin memuru olacak, bir de gerçekten memuru olacak, bunu artık partiler önermeyecek, bunun gibi -hepsini değerlendireceğiz- bir dolu hüküm var. Bunların hepsi normalde suç, bunlar hile, bunlar dolandırıcılık ama buraya konularak yasallaştırılıyor ve bu yasayla seçime gidilecek.

Şimdi, ilginç bir bölüm var. Mesela bu mühürsüz oy meselesi çok konuşulduğu için ona bir örnek vereyim halk diliyle: Farz edelim ki, Fitnat teyze Erzurum'da ya da Diyarbakır'da -önemli değil- sandığa gidiyor, giriyor perde arkasına ve oy vermeyi, mühür basmayı unutuyor, olur ya, istediği partiye oy veremiyor; çıkıyor dışarı, sandık kurulu başkanına "Aman, billah, kurban olayım, ben oy vermeyi unuttum. Benim oy vereceğim parti buydu ama unuttum, siz benim yerime ona oy basar mısınız ya da iradem bu, geçerli kabul eder misiniz?" diyor. Şimdi, bunu anlatınca Nasrettin Hoca fıkrası gibi gerçekten; niye? Demez mi "Bre adam, ben unuttum, sen niye benim oyumu, irademi kabul etmiyorsun?" Ama edilmeyecek. Şimdi, burada bir eşitsizlik yok mu? Sandık kurulu başkanı mühür basmayı unutacak, geçerli olacak ama okuma yazma bilmeyen ya da ilkokul mezunu olan bir vatandaş -Fitnat teyze ya da Şemsettin amca ya da Ahmet, önemli değil- oy vermeyi unutunca geçersiz olacak. Bu kadar büyük bir garabetle karşı karşıyayız. Gerçekten, Türkiye'nin bu yasaya, bu değişikliğe ihtiyacı yok; temsilde adaletsizliği derinleştirecek bir kanuna ihtiyacımız yok, temsilde adalete ihtiyaç var. Dün koalisyona ve ittifaka karşı çıkanlar bugün koalisyonu kutsamaya, ittifakı kutsamaya başladılar. Bu, sadece kendilerini kurtarma yasasıdır, bir suç listesini yasallaştırma yasasıdır diyorum.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Danış Beştaş.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına son olarak, Iğdır Milletvekili Sayın Mehmet Emin Adıyaman konuşacaklar.

Buyurun Sayın Adıyaman. (HDP sıralarından alkışlar)

Sizin de süreniz on dakika.

HDP GRUBU ADINA MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Noam Chomsky demokrasiyi tarif ederken "Demokrasi, içindeki insanların izleyici değil, oyuncu olduğu sistemdir." der. Yine, Robert Dahl "Demokratik kurumların gelişiminde üç büyük kilometre taşı bulunmaktadır: Bir, oylama yoluyla kamusal kararlara katılma hakkı; iki, temsil etme hakkı; üç, muhalefet yapma hakkı." der. Mahatma Gandhi de demokrasiyi tarif eder, Mahatma Gandhi şöyle der: "Demokrasinin ruhu, birtakım şeyleri ortadan kaldırarak elde edilebilecek bir şey değildir. Demokrasi, kalbin değişmesidir."

Değerli milletvekilleri, şimdi, bu yasa teklifi, tam da demokrasiyi doğrudan ilgilendiren, halkın iradesinin Parlamentoya ve kamusal yönetime nasıl yansıyacağının aslında bir tarifi. Çağdaş demokrasilerin olmazsa olmazı demokratik, özgür, şeffaf ve adil seçimlerdir. Dolayısıyla, bu düzenleme, tüm bu temel prensipleri yok eden bir düzenlemedir. Halkın iradesinin sadece sandığa yansıması yetmiyor ama aynı zamanda seçimin usul ve esaslarına, yöntemine ilişkin ilkeler de şeffaf ve demokratik bir seçimin olup olmadığının ölçütüdür. Şimdi, olağanüstü hâl koşullarında yapılan değişiklikler ve Halkların Demokratik Partisinin milletvekillerinin yokluğu, seçmen iradesinin itibarsızlaştırılmasının bir göstergesidir bu düzenlemeler.

Şunun altını açıkça çizmek gerekiyor: Çok önemli yasal düzenlemeler yapıldı bu Mecliste ve bu düzenlemeler olağanüstü hâl koşullarında yapıldı. Genel başkanlarımız, eş başkanlarımız dâhil olmak üzere 9 milletvekilimizin tutuklu olması, 63 belediye eş başkanının yine yargı eliyle âdeta rehin tutulması koşullarında, adil, özgür ve güvenilir bir seçimden bahsetmenin mümkün olmadığı, bu düzenlemelerin meşruluğunun tartışılır olduğu tartışmasızdır.

Daha önemlisi, biz, seçim güvenliğini ve buna ilişkin yasal düzenlemeleri, kaygıları tartışırken, aslında en önemli problemlerin başında da seçilmişlerin güvenliği, seçilmişlerin güvencesi problemiyle karşı karşıyayız. Bırakın, yargı eliyle biz seçilmişler üzerindeki baskı, tehdit ve tutuklama uygulamalarını, Parlamentonun bu kürsüsünde dahi bizim söz söyleme, düşüncelerimizi ifade etme noktasında bir güvencemiz yok, linç girişimleriyle âdeta karşı karşıya kalmış durumdayız. Gelinen aşamada biz seçilmişlerin güvenliği başlı başına bir problemdir. Bu yasa teklifi aslında çoğunluğun değil, çokluğun iradesini yansıtan bu anlayışla hazırlanmış olup farklı kesimleri, farklı düşünceleri, farklı partileri ve toplumun farklı kesimlerini bu müzakere sürecine dâhil etmeyen trajikomik bir düzenlemedir.

Kanun hükmünde kararnamelerle âdeta bu olağanüstü hâl koşullarında Parlamento devre dışı bırakılmıştır. Seçime dair kanuni düzenlemelerin özgür bir ortamda yapılması gerekir. Milletvekilleri üzerindeki gözaltı, tutuklama tehdidi; gazetecilerin, akademisyenlerin, sivil toplum kuruluşlarının, basın ve tüm toplum kesimlerinin susturulduğu, âdeta baskılandığı ve kimseye söz söyleme hakkının tanınmadığı bu süreçte bu yasayı bu Parlamentoya getirmek, bu antidemokratik yasayı bu Parlamentodan geçirmek aslında tam bir provokasyondur. Dolayısıyla çağdaş demokrasilerin temel ölçütlerinden biri yurttaş iradesinin ve temsiliyetinin ülke yönetimine tam olarak yansımasıdır. 1980 askerî darbesinin bir ürünü olan yüzde 10'luk barajı, "yönetimde istikrar" kavramının Anayasa değişikliğinden sonra yani yüzde 50+1'le sağlanacağının mümkün olduğu koşullarda hâlâ muhafaza etmek, bu düzenlemede

buna yer vermemek aslında 80 darbesinin cunta anlayışına sığınmanın bir ifadesidir. Bu yüzde 10'luk baraj toplumsal kesimlerin, hatta toplumun marjinal fikirlerinin, yeni düşüncelerin, yeni önermelerin Parlamentoya yansımasının önüne konulmuş en büyük engeldir. Bu da sonuç itibarıyla tek adam rejiminin yukarıdan aşağıya doğru inşasının başka bir şekilde ifadesidir.

Yine, eş başkanlık ve parti içi demokrasi sorunu temel sorunlardan bir tanesidir. Seçim mevzuatımızda eş genel başkanlık düzeyinde düzenleme yapılmış olmasına rağmen, Komisyon aşamasında bizim Halkların Demokratik Partisinin eş başkanlık kurumunun ya da sisteminin il ve ilçe düzeyinde de uygulanması yönünde vermiş olduğumuz teklif AKP ve MHP oy çokluğuyla maalesef reddedildi. Oysa eşit ve katılımcı bir demokraside, özellikle kadın-erkek fırsat eşitliği noktasında, siyasette kadınların etkin, aktif ve temsiliyetinin bir ifadesi olarak eş başkanlık sisteminin il ve ilçeler düzeyinde uygulanması demokratik bir gerekliliktir, hatta bir zorunluluktur.

Bu yasa teklifi, esas itibarıyla, iki siyasi partinin çıkarları doğrultusunda hazırlanmış, iktidarda kalma ve barajı aşma kaygısı üzerinden oluşturulmuş, kapalı kapılar ardında düzenlenmiş; toplumun farklı kesimlerinin, hatta Yüksek Seçim Kurulunun, seçime katılma yeterliliği bulunan Parlamento dışındaki 10'a yakın siyasi partinin görüşlerinin alınması gerekirken bunlar dahi hesaba katılmadan, salt iki partinin çıkarı üzerinden antidemokratik bir siyaset mühendisliğiyle düzenlenmiş bir tekliftir ve bu anlamıyla bu teklif genel ve eşitlikçi, özgürlükçü bir düzenleme değil, iktidarın sürekliliğini sağlayan, ülkeyi merkezîleştiren, yetkileri tek elde toplayan bir düzenleme.

Yine, 7 Haziran ve 1 Kasım seçimleri sonrasında Halkların Demokratik Partisine yönelen siyasi operasyonlar, kriminalize etme, dokunulmazlıklar, tutuklanmalar, vekilliklerin düşürülmesi ve tasfiye süreci maalesef hâlâ devam etmektedir. Pratikteki uygulamalarla bu devam ederken bu yeni düzenlemeler de demokratik siyaset zeminini kapatmaya, demokratik siyaset zeminini yok etmeye yönelik düzenlemelerdir.

AK PARTİ Genel Başkanı 7 Haziran seçimleri öncesinde birtakım cümleler sarf etmişti. Mesela yüzde 10 barajıyla ilgili "Biz getirmedik ki biz kaldıralım." deyip yüzde 10 barajına sığınmıştı. Yine "Tek başına iktidar olmazsak eğer ülke kaosa sürüklenir." ya da "Baraj olmazsa Türkiye koalisyonlarla yönetilir." gibi cümlelerle aslında yüzde 10'luk baraja yani cunta rejiminin getirdiği bir ilkeye sığınmıştı.

Değerli milletvekilleri, eş genel başkanlarımız ve milletvekillerimizin tutuklu olduğu bu süreç boyunca yani iki yıla yakın bir süreç boyunca temel yasalara ilişkin -seçim ve Anayasa değişiklikleri dâhil- bu Parlamentoda yapılan tüm düzenlemeler esas itibarıyla eksiktir, hatta meşruluğu tartışmalıdır. Çünkü 6 milyon insanın iradesini temsil eden milletvekillerinin iradesinin yasaların tartışılma sürecinde Parlamentoya yansımaması geçen her yasayı meşruluk anlamında tartışmalı hâle getirir. Bu düzenleme de keza aynı niteliktedir. Şu anda Parlamentoda halk iradesi tam anlamıyla tecelli etmediğinden bu düzenleme bu yönüyle de eksik ve meşruluğu tartışılacak bir yasal düzenlemedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Devamla) – Bu itibarla, biz bu yasal düzenlemeyi Anayasa'ya ve eşitlik, adalet ilkelerine aykırı bulduğumuzdan karşı çıkıyoruz ve ret oyu veriyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ilk olarak Ankara Milletvekili Sayın Levent Gök konuşacak.

Buyurun Sayın Gök. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

CHP GRUBU ADINA LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldım. Hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, İstiklal Marşı'mızın kabulünün yıl dönümünde Mehmet Akif Ersoy'u, İstiklal Marşı'mıza ilham veren bağımsızlık savaşımızın önderi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve tüm şehitlerimizi saygıyla ve minnetle bir kez daha anıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüştüğümüz bu kanun teklifi, kamuoyunda "ittifak yasası" adıyla bilinen kanun teklifi, 16 Nisan referandumuna hâkim olan iktidar partisinin ve onu destekleyen diğer partinin tüm söylemlerinin ana fikirlerinin çöktüğü bir tekliftir. Bu teklif, 16 Nisandan önce iktidar partisi ne söylediyse elinin tersiyle bir kenara konulduğu, 16 Nisandan önce Cumhurbaşkanının, Başbakanın, Milliyetçi Hareket Partisinin, tüm iktidar kadrolarının yüksek sesle dile getirdiği bir ana fikrin yerle bir olduğu bir kanun teklifidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 16 Nisandan önce bu halka, oy verecek herkese iktidar partisi, Cumhurbaşkanı ne söylüyordu: "Başkanlık gelecek, koalisyonlar bitecek." Öyle denmedi mi? Sayın Anayasa Komisyonu Başkanı burada. Referandumdan tam bir ay önce, 13 Şubat 2016'da konuşuyor Sayın Şentop, diyor ki: "MHP'nin, CHP'nin, HDP'nin başkanlık sisteminde bir araya gelme, hükûmet olma şansları yok ki. Artık bu sistemde başkan kim seçilirse hükûmet odur. Artık istiyorlarsa… Onlar ne yaparlarsa yapsınlar." "Başkanlık sisteminde artık koalisyonlar kalkıyor." diyor Sayın Şentop. Bunu söyleyen Anayasa Komisyonu Başkanı. E, Anayasa Komisyonu Başkanı böyle söylüyor da ülkenin Başbakanı neler söylüyor? Ülkenin Başbakanı o tarihlerden önce, referandumdan önce çıkıyor, diyor ki: "Başkanlıkta koalisyon yok. Biz neler gördük. Anayasa değişikliğiyle artık Cumhurbaşkanlığı sistemi gelecek, Türkiye'de koalisyonlar dönemi sona erecektir." E, Anayasa Komisyonu Başkanı öyle söylüyor, Başbakan böyle söylüyor. E, Cumhurbaşkanı durur mu değerli arkadaşlarım? Cumhurbaşkanının durması mümkün mü? Başbakanın, Anayasa Komisyonu Başkanının bunları söylediği yerde Cumhurbaşkanı "Arkadaş, biz bu ülkede neler gördük, neler. Bu ülkeyi 1970'lerin, 1990'ların koalisyon günlerine layık görenler tabii ki başkanlık sistemine karşı çıkarlar. Biz Türkiye bir daha o dönemleri yaşamasın diye bu sistemi getiriyoruz." diyor. Öyle mi? Sayın Grup Başkan Vekili başını sallıyor. E, halktan bir özür dilemeye ihtiyaç duymuyor musunuz? Söylediklerinizi doğru mu? Söylediklerinizin neresi doğru? (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Anlayalım da ondan sonra.

LEVENT GÖK (Devamla) – Cumhurbaşkanı devam ediyor, hızını alamıyor "Biz Güneş otelleri, örneklerini gördük, daha başka neler gördük, biz o yüzden koalisyonları kaldırıyoruz, başkanlık sistemini getiriyoruz." diyor. Peki, şimdi, o Güneş otelleri gören Sayın Cumhurbaşkanı, acaba siz bu ittifak yasasında aranızda neler gördünüz, onları niye anlatmıyorsunuz halka? O zamanlar öyleydi de şimdi böyle mi? (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Hiç bir şey yok, anlatacak hiçbir şey yok, her şey açıkta ve yasal.

LEVENT GÖK (Devamla) – Bu, bir kirli ittifaktır. Bu, halka yalan söyleyen iktidar partisi sözcülerinin, ona destek veren bütün partilerin sözcülerinin yalanlandığı bir tekliftir değerli arkadaşlarım. Halka yalan söylenilmiştir, oy alınmıştır ve hemen, dakika bir gol bir, halktan alınan oyların karşısına bir başka fikirle çıkılmıştır. Deniyor ki: "Biz koalisyonumuzu kurduk." Adını bile koyuyorlar, daha seçim ortada yok, seçim yasası daha geçmemiş, Anayasa Mahkemesinin denetiminden geçmemiş, Cumhurbaşkanı ile Sayın Devlet Bahçeli el sıkışıyor, cumhur koalisyonunu açıklıyorlar. Diyorlar ki: "Siz de kurun." Kurmazsam… Size ne? "Kurun kardeşim. Biz millîyi kurduk." Siz nasıl millî oluyorsunuz? Nereden çıkıyor sizin millîliğiniz? Türkiye'de yaşayan vatandaşları bölmeye ne hakkınız var sizin? Türkiye'de yaşayan binlerce vatandaşımız, Saadet Partili olsun, Cumhuriyet Halk Partili olsun, diğer partilerden olsun, bunlar Türkiye'nin vatandaşı değil mi? Daha baştan Türkiye'yi bölen bir anlayışla koalisyon dönemlerini başlatan bu yasanın ana fikri koalisyonlara açık bir yasadır. Bu, 16 Nisan referandumunun ana fikrinin çöktüğü bir yasadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu yasayla devletin sopasıyla devletin hile yapmasının önü açılıyor, devletin sandıklara çöreklenmesi amaçlanıyor. Her maddesinde ayrı ayrı yapılan değişikliklerle bütün sandıklarda -yapılan değişiklik teklifine bakın, bütün maddeler birbiriyle irtibatlıdır- devletin sopası gösterilerek hile yapmanın önü açılıyor. Buna ne hakkınız var sizin? Aynı binada oturan kişileri farklı sandıklara niçin götürüyorsunuz? Ha, şunu diyor gerekçede, o maddenin gerekçesinde: Seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkesi açısından, aynı binada oturanlar başka mahallere gidebilirmiş. Hayır, o, ondan çıkmıyor. Geçenlerde Sayın Şentop bunu ifade etti. "Biz kimi örgüt üyelerinin sandıklara müdahalesini engellemek için bunu yapıyoruz." dediğiniz anda karşınıza şu çıkıyor: Şimdi, Afrin'de harekât götürüyoruz, sınırlarımızın ötesinde teröre karşı bir mücadele veriyoruz. Siz diyorsunuz ki: "Ben kendi ülkemde güvenliği sağlayamıyorum." Bunun Türkçesi bu. Yoksa, haneleri niçin boşaltıyorsunuz? Haneleri niçin başka yerlere götürüyorsunuz? Seçimin güvenliği, seçimin serbestliği, gizli oy aynı apartmanda oturan kişilerin başka yerlere taşınmasıyla nasıl sağlanabilir? Siz kendi ülkenizde güvenliği sağlayamadığınızı itiraf ediyorsunuz.

Sayın Başkan, seçimlerin ilanından itibaren artık her türlü hukuk seçim hukukuna aittir; ilçe seçim kurulları, il seçim kurulları, Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir. Peki, siz diyorsunuz ki: "Valiler devreye girecek." Valiler diyecek ki oy verme gününden bir ay kadar önce: "Ben şurada sandık güvenliğini uygun görmüyorum, sandıkları naklet." Seçim kurulunun, seçim hâkimlerinin devreye girdiği bir yerde devletin valisini nasıl sokarsın işin içerisine? Devletin valisi AKP'li. Bir başka maddeyle… Şimdiye kadar siyasi partiler başkanlar verebiliyorlardı sandık kurullarına; onları kaldırıyorsunuz, kamudan gelen kişileri hem başkan hem de başkan yardımcısı olarak getiriyorsunuz. Nerede kaldı sizin halka güvenmeniz? Nerede kaldı siyasi partilerin demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu? Niye kaldırıyorsunuz siyasi partilerin verdikleri başkan adaylarını? Çünkü her şey, sandıklara devletin çöreklenmesi üzerine kurulmuş.

Şimdi, bakın, değerli milletvekilleri, 1 başkan ve 6 asil üye olacak her sandıkta. Başkan kamudan, başkan yardımcısı kamudan, AKP var, MHP var -etti 4- 7'nin 4'ünü ittifakla iktidar partisi elinde tutuyor. Oynanan oyuna bakın değerli arkadaşlarım.

Bir başka maddeyle, mühürsüz oyları geçerli sayma maddesi getiriyorsunuz. Kim sayacak o sandıktaki o oyları? 4 kişi; 2 kamu görevlisinin, AKP temsilcisinin, MHP temsilcisinin verdiği 4 oyla iktidar partisi lehine verilen mühürsüz oyları geçerli saymak için yapıyorsunuz bunları. Bütün bunların her biri birer hukuk ayıbıdır. Devletin hukukunu yok ediyorsunuz, insanların hukuki güvenilirliğini yok ediyorsunuz; adaleti yok ediyorsunuz, temsilde adaleti mahvediyorsunuz.

Baraj… Kendine güvenmiyorsan gel ittifaka, yüzde 1 oy al; kendine güveniyorsan gir seçime tek başına, yüzde 9,99 oy al ama barajı geçeme. Bunun neresi adalet? Korkaklıktır bu, korkaklıktır. (CHP sıralarından alkışlar)

Barajın altında kalacağı belli olan bir partiye destek vererek siz işin içinden sıyrılamazsınız. O partinin de bunu kabul etmemesi gerekir. "Benim baraj sorunum yok. Ben alnımın akıyla, kendim, tek başıma girer oyumu alırım." demesi gerekir. Böyle bir tabloyu niçin yaşatıyorsunuz?

Türkiye, iktidar partisinin olanakları ile Cumhurbaşkanının olanakları, Başbakanın olanakları, bakanların olanakları, Hükûmetin olanakları, diğer muhalefet partisinin olanakları, valilerin, kaymakamların, emniyet müdürlerinin, polislerin, herkesin işin içine girdiği, sandık güvenliğinin yok edildiği bir seçime doğru hızla gidiyor. Türkiye, demokrasiden uzaklaşıyor. Türkiye'de demokrasi bir kez daha askıya alınıyor. Biz o nedenle bu teklifi şiddetle reddediyoruz ve sizi halkımıza şikâyet ediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Akçay…

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Levent Gök konuşması esnasında hakarete varan sataşmalarda bulundu, "kirli ittifak" olarak niteledi bu ittifak çalışmasını. Cevap vermek istiyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Duyamıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Akçay, Sayın Gök'ün konuşmasında "kirli ittifak" sözcüklerinin kullanılmasından dolayı grubuna bir sataşma olduğunu iddia etti ve sataşmadan dolayı söz talebinde bulundu.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Biz Sayın Akçay'ı duyamadık.

BAŞKAN – Ben de "Duyamadık." dediğiniz için size söyledim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Benim bir önerim var: Grup başkan vekillerinin mikrofonları meram anlatma noktasında açılsa da Genel Kurul da… Sadece Sayın Akçay'a göre demiyorum, Sayın Elitaş'ın da hakkını hukukunu savunuyorum.

BAŞKAN – Ben bunu söylüyorum, zaten ihtar ediyorum, "Mikrofonlarınızı açın." diyorum ama…

Buyurun Sayın Akçay. (MHP sıralarından alkışlar)

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

5.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ankara Milletvekili Levent Gök'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; doğrusu, Sayın Levent Gök niye bu kadar, böyle esip gürledi şaşırdım. Aslında, içinde o kadar hararet ve öfke olmadığını da ben tahmin ediyorum.

Şimdi, "kirli ittifak" diyor. Sayın Levent Gök, siz gizli ve örtülü bir ittifak peşindesiniz, siz hile ve hülle peşindesiniz; rahatsızlığınız bundan. Şimdi, kirli ittifak veya kirli koalisyon görmek isteyenler Güneş Motel rezaletine bakacaklar. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Kim yaptı onu?

ERKAN AKÇAY (Devamla) – Ayrıca, 1991 seçimlerinde Sosyal Demokrat Halkçı Parti ile Halkın Emek Partisi örtülü bir ittifakla seçime girdi. Ayrıca, 2007 seçimlerinde CHP ile DSP bir ittifakla seçim yapmadı mı? Peki, illa, bu yaptığınız ittifak çalışmasına "kirli ittifak" mı diyelim? Kirli ittifak demiyorum ama hile ve hülle diyorum.

Saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Bostancı…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, esasen, konuşma bölündüğü için, Sayın Muharrem Erkek'ten sonra mı söz alayım yoksa arada mı alayım… Herhâlde Muharrem Bey'e de söyleyeceklerimiz vardır ama siz yine, Erkan Bey'e söz verdiniz, o çerçevede, usul esasında tekrar söz verirseniz…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne çerçevesinde?

BAŞKAN – Sataşmadan dolayı mı?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne dedi de sataştı?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Evet, "kirli ittifak" efendim…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, siyasette bunlar subjektif kavramdır; kimine göre temiz olan, kimine göre kirlidir, ne var bunda ya! Siyasi kirden bahsettik biz, ahlaki ya da başka kirden bahsetmedik, siyasi kir diyoruz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkanım, bana da sataştı.

BAŞKAN – Tamam, size de söz vereyim sonra.

Buyurun Sayın Bostancı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

6.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Ankara Milletvekili Levent Gök'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; "kir" dediğinizde ahlaki, siyasi ya da vicdani, sonuçta kirli bir durumdan, normal, kabul edilebilir, meşru olmayan, karanlık, entrikacı ve millet vicdanıyla çelişen bir durumdan bahsediyorsunuz demektir, o açıdan, bir hakarettir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bakın, Sayın Levent Gök…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet, şu an olduğu gibi, bu teklifte olduğu gibi.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Demokrasi kirlendi Hocam.

BAŞKAN – Sayın Altay, rica ediyorum, lütfen… Duyamıyorum çünkü.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Kavramların tanımından bahsediyorum. Yani bunlardan bile fayda umarak gürültü yapmayı planlıyorsanız içinde bulunduğunuz duruma ilişkin bu da bir anlam taşır diye düşünüyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Önemli bir tespit, bravo Hocam.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) - Sayın Başkan, Güneş Motel olayını herkes biliyor. Onu kirli ittifak hâline getiren Güneş Motelde görüşen insanların bakanlık karşılığı hükûmete verdikleri destektir, açıktır. Orada, bakanlık yapanlar da sonradan yargılandılar, hatırlarsınız. Kirli ittifak budur. Şu anda yapılan… 16 Nisan referandumu sonrası zaten cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi Türkiye siyasetinde çeşitli kesimleri bir araya gelmeye zorluyor, sevk ediyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bunun adı Çek Cumhuriyeti sistemidir, Çek Cumhuriyeti. Çek Cumhuriyeti'nden kopya aldınız.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) - Tıpkı referandumda "evet" "hayır" denildiği gibi, 2019 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de bir oylama olacak, bir Cumhurbaşkanı seçilecek, bir de ikinci sırada birisi olacak. Şimdi, sizin iddianız var ise… Siz de yüzde 50'nin üzerinde oy almak istiyorsunuz, nasıl yapacaksınız? Ne tür bir ittifak düşünüyorsunuz? Nasıl tanımlıyorsanız bu ittifakı?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Biz milletle ittifak yapacağız, milletle.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – "Millet…" Partiler ne oluyor, partiler? Partiler milletin temsilcisi değil mi? Bakın, partilere hakaret ediyorsunuz. Partiler milletin temsilcisidir. Burada yapılan, partilerin bir araya gelmesidir, takdir edecek olan da millettir. Burada, ittifaka ilişkin, ittifak kuracak partilere…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) - …ilişkin halkımızın farklı bir takdiri olursa onu görürüz.

Saygılarımla. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bostancı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN - Sayın Altay, Anayasa Komisyonu Başkanı Sayın Şentop sizden önce söz istedi, onu da dinleyelim.

Açıklama mı yapacaksınız Sayın Şentop?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hayır, ismimi zikrederek Sayın Hatip, Sayın Gök…

BAŞKAN – Sataşmadan dolayı mı?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Birkaç kere sataşma vardı, sataşmadan dolayı…

BAŞKAN – O zaman kürsüye lütfen…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sataşmadık, söylediklerinizi tekrar ettik. Daha önce söylediklerinizi hatırlattı millete, sataşma mı bu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ama anlaşılmamış söylediklerim. Onun için ben bir daha anlatayım, belki anlaşılabilir.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Çarpıttı efendim, çarpıttı. Sayın Şentop'un söylemediği şeyleri varmış gibi söyledi.

BAŞKAN – Sayın Şentop, kürsüye lütfen, iki dakika. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

7.- Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un, Ankara Milletvekili Levent Gök'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın hatip az önce benim ismimi de zikrederek birkaç hususta söylediklerime atıf yaptı ama…

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ne güzel Hocam, sizin isminizi anmış.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) - …söylediklerimin anlaşılmadığını anladım, bir kere daha anlatıyorum, sonra tekrar anlatacağım bunları detaylı olarak.

Öncelikle ittifak, koalisyon meselesi. Onunla ilgili olarak daha önce de konuştuk, Komisyonda da çok konuştuk, tutanaklarda da var. Aynı şey değil, çok temel bir fark var. Koalisyon, seçimden sonra oluyor. Seçime girerken herkes kendi vaatleriyle, beyannameleriyle seçime giriyor…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çek Cumhuriyeti öncesinde ne olmuş? İşte aynısı.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) - …fakat daha sonra, tabii, kimse iktidara gelemiyor, millete verdikleri vaatleri, beyannamelerini çöpe atıyorlar, bambaşka bir hükûmet programı kurarak koalisyon yapıyorlar. İttifakta ise seçim öncesinde millete bir beyanda bulunuyorsunuz, millet bunu onaylar, size yönetme yetkisi verirse veya milletvekili çoğunluğu verirse o zaman milletin onayıyla bunu gerçekleştirmiş oluyorsunuz. Birçok fark var ama temel fark, koalisyon seçim sonrası…

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Seçim öncesi koalisyon.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) - …milletin görmediği, onaylamadığı bir tablo…

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Güneş Motel'i niye örnek veriyorsunuz o zaman?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) - …ittifak ise milletin daha önce, seçim öncesi gördüğü, propagandalarda, beyannamelerde gördüğü ve onay verdiği -veriyorsa- bir tablo. İkisi arasında çok temel böyle bir fark var.

Seçim güvenliğiyle ilgili de daha sonra uzunca bahsedeceğim fırsat olursa.

MURAT EMİR (Ankara) – Barajı da söyler misiniz Sayın Şentop, barajla ilgili sözünüzü de?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Seçim güvenliğiyle ilgili Komisyonda anlattığım husus seçim günündeki sandık güvenliği değil. Tehdit, seçim gününde sandıklarla ilgili değil, bunu sağlıyorsunuz ama deniyor ki: "Bu sandıktan başka bir partiye oy çıkarsa işte malınıza canınıza zarar vereceğiz." diye tehdit ediliyor. Bunu da evet, bu güvenliği de sağlayabilir hükûmet ama milleti korkutuyor, böylece hür iradesiyle karar verme imkânını elinden alıyor. Bu konuyu uzunca anlatacağım, inşallah bu son anlatışım olur, herkes anlar.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Şentop.

Sayın Altay…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bostancı "Siz kimle ittifak yapacaksınız?" dedi oradan. Ben de dedim ki: "Biz milletle yapacağız."

BAŞKAN – Evet.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – O da dedi ki: "Partiler ne oluyor? Partilere hakaret ediyorsunuz?" Söylemediğim bir sözü söylemişim gibi çarpıtarak bana atfetti. Ben hiçbir partiye hakaret etmedim ama Sayın Bostancı, o kürsüden, milletin kürsüsünden -beni millete- bu şekilde, söylediklerimi çarpıtmak suretiyle yanlış anlaşılmaya sebep verecek bir hâl oluşturdu. Söz talep ediyorum.

BAŞKAN – Ama o size cevap olarak vermedi Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Efendim, "Partilere hakaret." dedi. Bundan daha büyük siyasi sataşma ve hakaret olur mu? Hakaret ettiyse o etmiştir. Ben hakaret etmem.

BAŞKAN – Sayın Altay, sinirlenmeyin, sesinizi de yükseltmeyin. Ben duyuyorum sizi, mikrofon açık.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır, duymuyorsunuz beni.

BAŞKAN – Size yönelik olarak, sizin partinize ve sizin şahsınızda bu cümleyi sarf etmedi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Nasıl sarf etmedi?

BAŞKAN – Evet, genel olarak böyle bir şeyi söyledi.

Buyurun Sayın Bostancı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – "Partilere hakaret ediyorsun." dedi, bana söyledi.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan… Sayın Başkan…

BAŞKAN – Bir dakika. Sayın Bostancı'yı dinleyelim. Ben veririm size söz. İki dakika, ne olacak.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İyi ama niye o zaman? Bunu şimdiye kadar bitirmiştim ben.

BAŞKAN – Çözelim işi, ondan sonra.

Buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Evet, ben kürsüdeyken Engin Bey yerinden "Biz milletle ittifak edeceğiz." dedi "Siz kiminle ittifak edeceksiniz?" dediğimde.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Evet.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Yani Cumhuriyet Halk Partisi almış olduğu oyun ötesinde başka partilere oy vermiş olan insanları da kendi çatısı altında toparlayarak Cumhurbaşkanlığı seçiminden başarılı çıkacağı iddiasında bulundu. Şimdi, bunu neyin yerine söyledi? Partilerin ittifakına ilişkin bir tartışma yaşıyoruz ve burada bir tanımlama getirildi partilerin ittifakının kirli olduğuna dair. Çünkü biz böyle bir öneri getiriyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – O sizinkiyle ilgili. O cevabını verecek, o açıklayacak.

BAŞKAN – Sayın Altay, lütfen…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Levent Gök "Kirli ittifak." dedi

BAŞKAN – Evet, dedi.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bakın, biz bunun üzerine cevap için söz istedik, oraya çıktık.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Diyor ki yani partilerin ittifakı kirli ittifaktır. "Peki, siz ne yapacaksınız?" dediğimde "Milletle yapacağız." dedi. Millet kime oy veriyor?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Vermeyebilir ya.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Kime oy veriyor? Partilere oy veriyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Millet partilere oy da vermeyebilir.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Şunu diyebilirsiniz… Şunu diyebilirsiniz…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bağımsızlara da oy verir millet. Ne alakası var?

BAŞKAN – Şimdi bir dakika… Sayın milletvekili, dinliyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bir dakika… Şunu diyebilirsiniz: Partilerle yapmak da rızaya dayalı olduğu sürece, millet tarafından meşru karşılandığı sürece kim ne söyleyebilir?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Görürse görür, görmezse görmez.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sataşılana vermiyorsunuz söz, sataşana veriyorsunuz Sayın Başkan.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hukukça bir düzenleme yapılıyor.

BAŞKAN – Şunu anlıyorum Sayın Bostancı…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Dolayısıyla ben anladığımı söyledim. Anladığım…

BAŞKAN – Siz partilerin yaptığı ittifaka "kirli ittifak" demek suretiyle partilere hakaret edildiğini söylemiş oldunuz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Dolaylı olarak burada partilere yönelik bir eleştiri olduğunu ifade ettim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, bu "kirli ittifak" meselesi Levent Gök'ün cevap vereceği bir meseledir.

BAŞKAN – Evet.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben de konuşurum, ayrı, kekeme değiliz ama nitekim ben de iddia ediyorum kirli bir ittifaktır bu ittifak. "Partileri kirli." demiyorum "İttifakın ruhu kirli." diyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ruh nasıl oluyor? Ruh hangi varlıkta vücut buluyor?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Gerekçesi, yöntemi kirli diyorum. Neyse, benim derdim şu: Adam bana "Partilere hakaret ettin." dedi etmediğim hâlde. Bu bir sataşmadır, söz talep ediyorum.

BAŞKAN – "Adam" dediğiniz Sayın Bostancı mı oluyor?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Bostancı, benim arkadaşım.

BAŞKAN – E, biraz daha nazik konuşursanız daha iyi olur.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Siyasette bunlar var Sayın Başkan. Söz veriyor musunuz?

BAŞKAN – Lütfen.

Buyurun iki dakika ama biraz daha nazik. Birbirinizle arkadaş olsanız da nazik davranmanızı…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Siz onunla arama giremezseniz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Burası kamusal bir alan. Aranızda ne şekilde hitap ederseniz edin birbirinize.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, bu Parlamentoda ne sözler havada uçuştu Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun iki dakika. (CHP sıralarından alkışlar)

8.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Bir, AK PARTİ ile MHP'nin ittifak yapmasında bana göre bir sakınca yok. İttifakı nerede yapıyorsun? İki türlü; hem 600 üyeli Parlamento seçimleri için yapıyorsun hem Cumhurbaşkanlığı seçimleri için yapıyorsun. Bu memlekette sizden başka partiler de var, sizin gibi düşünmeyen çok da insan var. Başka partiler de 600 üyeli Parlamento için başka bir partiyle ittifak yapmak yerine milletin tümünün gönlüne girmek anlamında milletle bir ittifak yapma noktasında olabilir. Bu, başka partilere hakaret değil. Bu nasıl bir mantık? Bağımsızlar var, bağımsız olarak Parlamentoya girecek insanlar olabilir.

Cumhurbaşkanlığı ittifakına gelince… Evet, orada da milletle yapacağız. Benim öngörüm, AK PARTİ ile MHP'nin ortak Cumhurbaşkanı adayı dışında da başka Cumhurbaşkanı adayları siyasi partiler tarafından gösterilecek. Neticede, bizim gösterdiğimiz aday birinci turda seçilemez ise ikinci turda başka partilerin ve başka grupların -imzayla da olabilir- desteğini alarak ikinci turda da seçimi alacağız. İşte, "Milletle ittifak yapacağız." demekten muradım budur, bundan niye rahatsız oluyorsunuz? Yani "AK PARTİ artı MHP eşittir Türkiye." değil, bu paranoyadan kurtulun.

Saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hiç öyle bir iddiamız yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Öyle mi? Ben öyle anladım.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Hep yanlış anlıyorsun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tabii canım…

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Hep yanlış anlıyorsun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Anlat. Doğru konuşun, doğru anlayalım.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – En çok aldatılan parti olarak böyle konuşmayın.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Gök.

LEVENT GÖK (Ankara) – Efendim, konuşmama cevap veren, gerek MHP Grup Başkan Vekili Sayın Akçay gerekse AKP Grup Başkan Vekili Sayın Bostancı'nın yaptıkları değerlendirmelerde, Sayın Akçay özellikle şahsımı hedef alan bir konuşma yaparak ve Sayın Bostancı da gürültü çıkardığımı ifade ederek bir değerlendirmede bulunmuştur. İkisine de ayrı ayrı sataşmadan dolayı söz istiyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Birinde uzlaşın.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Sayın Levent Gök'e hiçbir şekilde sataşmadım, söylediği sözler üzerinden eleştiri getirdim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – "Gürültü yaptı." dedin. Yaptığı konuşmayı "gürültü" olarak değerlendirdin. Ne ayıp şey ya!

BAŞKAN – Sayın Gök, bakın, Sayın Bostancı gerçekten sizin şahsınızla ilgili bir sataşmada bulunmadı. Keza Sayın Akçay da sizin şahsınızla ilgili bir sataşmada bulunmadı.

MURAT BAKAN (İzmir) – Milletvekiline "Gürültü yapıyor." demek sataşmadır.

BAŞKAN - Her iki konuşmacı da sizin kullanmış olduğunuz "kirli ittifak" -tırnak içinde kirli ittifak- cümlesine, tabirine ve tanımlamasına itirazda bulundu ve onları cevapladı.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, kullandıkları cümleler içerisinde benim yapmış olduğum konuşmanın birçok yönlerine atıfta bulundu Sayın Akçay.

BAŞKAN – E, ama yani şahsi düşüncesini söyleyebilir. Hakaret etmek başka, sizin ileri sürdüğünüz fikrin karşısında kendi fikrini söylemek başka.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, bakın, ama yani hakaretin ötesinde…

BAŞKAN – Sayın Levent Bey, size yerinizde söz vereyim. Burada bir sataşma yok, gerçekten söz konusu değil.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, her iki grup başkan vekili de ayrı ayrı sataştı. Yani bakın, ben sizi yormam. Sayın Başkanım…

BAŞKAN – Şu ahengimizi bozmamak için size yerinizden bir dakika söz veriyorum. Ben her iki konuşmacının da konuşmasını dinledim. Şahsınızı hedef alan, gerçekten doğrudan şahsınızı ilgilendiren hiçbir sataşma olmadı.

Buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, şöyle yapalım izin verirseniz: Ben sizi de yormak istemem ama en azından iki dakikayla ben her ikisine de bir cevap verme hakkımı kullanayım.

BAŞKAN – Buyurunuz, yerinizden vereceğim size söz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Kürsüden konuşayım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Lütfen, usulümüzü biliyorsunuz, sataşma olursa kürsüden veriyoruz, açıklama yaparsanız yerinizden söz veriyoruz. Yerinize geçin…

LEVENT GÖK (Ankara) – Uzatmam. Sayın Başkan…

BAŞKAN - Sayın Gök, lütfen…

LEVENT GÖK (Ankara) – Peki, yerimden mi veriyorsunuz efendim?

BAŞKAN - Yerinizden buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – İki dakika mı veriyorsunuz?

BAŞKAN - Bir dakika… Bir başlayın bakalım konuşmaya.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Başkan, hiç mi hatırımız yok?

BAŞKAN - Ama bir de "usul" denilen bir şey var. Hatır her zaman düşüncemizdedir, kalbimizdedir ama "usul" denilen bir şey var, onu uygulamaya çalışıyoruz.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

31.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Manisa Milletvekili Erkan Akçay ile Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, elbette bizim gerçekleri söyleme hakkımız var. Örneğin, Türkiye Büyük Millet Meclisi bir araştırma yaptırıyor ve şöyle bir raporu koyuyor ortaya: "Macaristan'da normal baraj yüzde 5'tir ama partiler ittifaka girerse yüzde 10'dur" diyen bir Meclis raporu var ortada, üçlü olursa daha fazladır. Romanya'da "Normal baraj yüzde 5'tir, eğer ittifaka girerseniz yüzde 8 yaparım." diye maddeler var. Şimdi, siz Meclisin yaptığı bütün bu araştırmayı da bir kenara bırakacaksınız, her iki parti de kendisini kollayan, koruyan, hele oy pusulasında nereye oy basarsan bas, hatta neredeyse "Boş oy verseniz de ittifaka yazılır." gibi bir anlayışı getiren bir anlayış gerçekçi değildir, şık değildir; bunu en başta ittifaka giren partilerin kendilerinin reddetmesi gerekir. Benim anlatmaya çalıştığım bunlardır. Bu ittifak yasası, adını tekrar koyuyorum, bir kirli ittifak yasasıdır Sayın Başkanım.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına şimdi de Çanakkale Milletvekili Sayın Muharrem Erkek konuşacak. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Erkek, sizin de süreniz on dakika.

CHP GRUBU ADINA MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, İstiklal Marşı'mızın 1921'de Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabulü vesilesiyle büyük şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u bir kez daha minnetle, saygıyla anıyorum.

Bugün aynı zamanda 12 Mart 1971 darbesinin yıl dönümü. Tüm darbelere ve tüm darbe girişimlerine karşı her zaman çok net bir duruş gösterdik (CHP sıralarından alkışlar) ve hep şunu söyledik Cumhuriyet Halk Partisi olarak sizin iktidarınız süresince: Gelin, bütün mevzuatımızı 12 Eylül darbe hukukundan arındıralım. Ama hiçbir zaman bunu yapmaya cesaret göstermediniz, girişimde de bulunmadınız, bu konudaki bütün tekliflerimizi de reddettiniz. İşte bugün, 12 Eylül darbe hukukunun tipik uygulamaları olan OHAL gibi, yüzde 10 barajı gibi demokrasiye ağır darbe vuran bu uygulamalarla birlikte siz de yürüyorsunuz, darbe hukukuna sarılarak yürümeyi tercih ediyorsunuz.

Konuşmama başka bir açıdan başlayacaktım ama Sayın Naci Bostancı, grup başkan vekilimize…

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Vekilim, Erzurum'un da 100'üncü kurtuluş yıl dönümü, onu da söylerseniz seviniriz.

MUHARREM ERKEK (Devamla) – Peki, o da kutlu olsun. Erzurum, çok önemli efendim, peki, onu da söyleyelim.

Sayın Naci Bostancı, grup başkan vekilimize cevaben "Siyasi partilere hakarettir bu." dedi. Bakın, bu teklifin içeriğinde öyle hükümler var ki asıl bu teklifle siyasi partilere hakaret ediliyor. Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatımızın, demokrasinin vazgeçilmez unsurları, bunu hepimiz biliyoruz, Anayasa'mızda da yazıyor ama siz bu teklifle sandık kurullarının oluşumunda, sandık kurulu başkanlarının seçiminde siyasi partilerin liste sunma hakkını dahi elinden alıyorsunuz. İki siyasi parti bir araya geldi, bu teklifi hazırladı; iki siyasi parti şimdi Türkiye'deki siyasi partilere güvenmediğini açıkça ifade ediyor. Siyasi partilerin katılımına çok ciddi bir darbe vuruyorsunuz, siyasi partilerin liste sunma hakkını elinden alıyorsunuz bu teklifle.

Değerli milletvekilleri, bu teklifin temelinde 16 Nisan 2017 referandumunda gerçekleşen Anayasa değişiklikleri var. AK PARTİ iktidarı maalesef son yıllarda, belki de son on yılında Türkiye'yi demokratikleştirmek yerine otoriterleştirmeyi tercih etti ve hızla demokrasiden uzaklaştı. 2010 referandumunda, o referandumdaki Anayasa değişikliği paketini eğer bir soğana benzetirsek, soğanın cücüğü Anayasa Mahkemesi ve HSYK'ydi, o zaman HSYK'ydi. Amaç yargıyı ele geçirmekti ve 2010 referandumunda çıkan "evet" sonucunda yargı ele geçirildi ama maalesef başka unsurların eline geçti ve yaşadıklarımız, bugün yaşadığımız ağır sorunların altında 2010 referandumunda çıkan "evet"in de büyük etkileri var.

2017 referandumundan sonra, 16 Nisan 2017 referandumundan sonra iki hususu hemen devreye soktunuz: HSK'yi yeniden seçtiniz. Bu sefer yargıyı siz tek başınıza ele geçirmeyi tercih ettiniz. O zaman birlikte olduğunuz yapıyla birlikte, şimdi tek başınıza. Bir şeyi daha yaptınız, Cumhurbaşkanı AK PARTİ'nin Genel Başkanı oldu yani 316 milletvekiliyle Parlamentoda çoğunluğu bulunan partisinin Genel Başkanı oldu ve yasama organının da bir şekilde başına geçmiş oldu. Kuvvetleri tek elde topladınız, kuvvetler ayrılığını yıktınız. Hâlbuki savunduğunuz ve "başkanlık sistemi" diye nitelediğiniz bir sistemde kuvvetler ayrılığının çok sert olması gerekirdi.

Ve millete hep şunları söylediniz o referandum sürecinde: "Baraj kalkacak." dediniz çünkü artık hükûmet dışarıdan kurulacak. Evet, cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde gerçekten hükûmet artık Meclisin içinden çıkmayacak, bakanlar dışarıdan atanacak, Meclisin onayı gerekmeyecek, güvenoyu olmayacak. O zaman yüzde 10 barajı neden? Biri çıkıp -lütfen- yüzde 10 barajının hâlen neden devam ettiğini haklı gerekçelerle izah etmeli ama edemezsiniz çünkü bu sistemde baraj hiç olmamalı.

Avrupa'dan örnekler veriliyor seçim ittifaklarıyla ilgili. Evet, Avrupa'da bazı ülkelerde seçim ittifakları yapılıyor. İttifaklar yapılabilir ama ittifaklar ilkeli olmak zorundadır, mertçe olmak zorundadır, dürüst olmak zorundadır. Ben "kirli" ifadesini kullanmayayım, rahatsız oldunuz. Avrupa'daki ittifak yapılan ülkelerin tamamında hükûmetler parlamentonun, meclisin içinden çıkıyor ve oralarda doğal olarak, hükûmet meclisin içinden çıktığı için, barajlar var, 2, 3, 5… Ve ittifaka katılmayan partiler için yani tek başına seçime giren partiler için orada barajlar yarı oranda düşürülüyor, ittifak yapan partiler için yükseltiliyor. Bazı sistemlerde ittifak tek listeyle seçimlere giriyor.

"Adalet" diyoruz ya, işte, istikrarın da hepsinin temelinde adalet olmalı, yoksa ülkeyi kaosa sürüklersiniz. Şimdi size bir örnek vereceğim: Bugün seçim olsa, 2 milletvekili çıkartan bir seçim çevresi; A partisi 30 bin aldı, B partisi 25 bin aldı, C partisi 14 bin aldı, D partisi 12 bin aldı. Bugün seçim olsa, 1 milletvekili 30 bin çıkartan, 1 milletvekili de 25 bin çıkartan parti alıyor yani ilk 2 parti. Sizin bu getirdiğiniz teklif yasalaştığı zaman C partisi ile D partisi ittifak yaparsa 1 milletvekili 14 bin alan partiye gidiyor. Şimdi bu adalet mi, bu temsilde adalet mi? Eğer bu sistemle seçimler yapılacaksa, ittifak yapacaksanız tek listeyle seçime gitmek zorundasınız. O zaman ahlaklı olur, o zaman ilkeli olur, o zaman mertçe olur. İttifakın aldığı toplam oyları, illerde milletvekillerini dağıtırken ittifakı tek parti gibi düşünüp dağıtacaksanız o zaman tek listeyle gitmeniz gerekir. Birkaç milletvekili fazla alabilmek uğruna temsilde adalete ve demokrasiye bu kadar yara vermeniz gerçekten üzüntü verici.

Yarın öbür gün siyaset bilimcileri, hukukçular, araştırma yapan öğrenciler, akademisyenler bu Meclis tutanaklarını okuyacaklar. Kim ne söylemiş, tez konuları olacak belki. Demokrasiye ağır darbe vuranlar da hepimiz tarihe geçeceğiz. Bu doğru bir şey değil. Doğrusu ne? İttifakın aldığı ortak oylar da milletvekillerine dağıtıldıktan sonra, partilere dağıtıldıktan sonra yani tüm partilerin aldığı oylar ortaya çıktıktan sonra milletvekillerini dağıtmak. Bu şekilde dağıtacaksanız o zaman seçime tek listeyle gidin.

Neden bu ittifak temiz değil, neden bu ittifakta sorun var? Çünkü temelinde pazarlıklar var. Bir partinin barajı aşarak Meclise taşınması sağlanıyor, öbür taraftan da bir kişinin yüzde 50+1'i alması sağlanıp cumhurbaşkanı seçilmesi. "Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi" diye getirdiğiniz sistemde ve referandum sürecinde savunduğunuz gerekçelere baktığımızda böyle bir ittifak teklifi tasarısına hiç gerek yoktu. Neden ittifaka gerek var, neden koalisyonlara gerek var? Seçilecek olan cumhurbaşkanı yürütmenin başı olacak, istediği kişiyi atayacak, hükûmeti istediği gibi oluşturacak, hükûmet o olacak tek başına.

Niye böyle, demokrasiye ağır bir darbe vuran, seçim güvenliğini zedeleyen ve dürüst olmayan, adaletli olmayan ittifaklara ihtiyaç diyorsunuz? İşte hepsi yüzde 50+1 için maalesef. Onun için birçok akademisyen "Bu ittifak teklifi değil, seçim hileleri teklifi." diyor.

Ayrıca, bu ittifakta bir şey daha var. 16 Nisan 2017 günlü referandumda, oyun devam ederken, oyun bitmemişken Yüksek Seçim Kurulu kararının da -bizim söylediğimiz gibi- bu teklifle siz de açıkça yasaya aykırı olduğunu söylüyorsunuz. Eğer o karar yasaya uygunsa, hukuka uygunsa niçin bugün bu değişikliği getiriyorsunuz? İleri sürülen konular, tezler doğru değil; geçmişte de bazı mühürsüz oylar kabul edildi ama sandık bazında itirazlar sonucunda verilen kararlardır o, siz bugün Türkiye'de bütün sandık kurulu mührü olmayan oyları geçerli kabul ediyorsunuz. Bu, seçim güvenliğine vurulan çok ağır bir darbedir. Bunları yapmaya hakkımız yok; demokrasiye, temsilde adalete bunları yapmaya hakkımız yok, açıkça da Anayasa'ya aykırı bir teklifi maalesef bugün görüşmek zorundayız. Eğer gerçekten dürüst, adil, eşit bir seçim yapmak istiyorsanız yapmanız gereken şuydu: Önce OHAL'i kaldıracaktınız, OHAL'i kaldırmanız gerekirdi. Çünkü OHAL süreçlerinde, OHAL rejiminde demokrasi ve hukuk askıdayken yapacağınız her seçim tartışmalı olacak, meşruiyeti hep tartışılacak. Bir, OHAL'i kaldırmanız gerekirdi; iki, barajı kaldırmanız gerekirdi. Bunları yapmadınız, bunları yapıp bu ittifak teklifini getirseydiniz çok daha ilkeli bir siyaset yapmış olurduk diye düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika ek süre vereyim size.

Buyurun Sayın Erkek.

MUHARREM ERKEK (Devamla) – Bugün bu ittifakı yapıyorsunuz, yarın bu ittifak başarılı olursa, yarın sizin desteklediğiniz kişi Cumhurbaşkanı olursa bakanlıklar bazı partilere dağıtılacak doğal olarak, ittifakın içindeki partilere veya ittifakın dışından bu ittifakı destekleyen partilere bakanlıkları dağıtacaksınız; bunun adı "koalisyon"dur. Bakın, Güney Amerika'daki başkanlık sistemlerinde, hepsinde koalisyonlar vardır. Çok partili sistemlerde siz böyle bir cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini getirirseniz koalisyonlar olmak zorundadır. Bunu hep söyledik ama siz aksini söylediniz; biz haklı çıktık. Niye bu ittifakı, niye bu koalisyonu 7 Haziran 2015'ten önce yapmadınız? AKP, MHP isteseydi… 7 Haziranda millet "Koalisyon kurun." dedi. Niye yapmadınız? Ülke kaosa sürüklendi. Yazık değil mi? Keşke o zaman yapsaydınız, bugünleri yaşamasaydık. Bizim mücadelemiz demokrasi mücadelesi ama maalesef, bu ittifakı getirenlerin, bu teklif sahiplerinin mücadelesi saray rejimini tahkim etme mücadelesi.

Teşekkür ediyorum, takdirlerinize arz ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Sayın Ahmet Sorgun konuşacaklar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Sorgun.

AK PARTİ GRUBU ADINA AHMET SORGUN (Konya) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; ben de sözlerimin başında Gazi Mecliste coşkuyla, ayakta alkışlarla kabul edilen İstiklal Marşı'mızın kabulünün 97'nci seneidevriyesinde Akif merhuma ve kadimden beri hiç ayırt etmeksizin bütün şehitlerimize rahmet diliyorum. Akif merhumun "Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın." duasına yine Gazi Meclisten "Amin." diye cevap veriyorum ve ilave ediyorum: Allah bir daha bu millete ne İstiklal Marşı yazdırsın ne de 15 Temmuzlar göstersin.

Evet, Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında AK PARTİ Grubu adına söz aldım. Bu vesileyle bütün Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu süre içerisinde elbette 26 maddelik teklifin her bir maddesini ayrı ayrı, tek tek irdeleyecek değilim. Bunlar görüşülürken madde madde irdelenecek, değerlendirilecek. Ama bu teklifin tümünü, geneli üzerinde değerlendirerek dört kısma ayırabiliriz. Bir: Seçim güvenliğine ilişkin düzenlemeler var. İki: Siyasi partilerin seçim ittifakına ilişkin düzenlemeler var. Üç: 16 Nisan 2017 halk oylamasına ilişkin, ona uyum çerçevesinde yapılan düzenlemeler var ve nihayet, bunların dışında, seçimlere dair faydalı -gerekli- düzenlemeler var.

Her şeyden önce şunu açıklıkla ifade edelim ki bu teklifle getirilen düzenleme, değişiklik ve yeniliklerin tamamı ama tamamı 298 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde sayılan seçimlerin serbest, eşit, genel, gizli oy ve açık sayım döküm esasına dayanarak seçmen iradesinin daha fazla sandığa yansımasını sağlamayı hedeflemektedir; "Daha fazla seçmen oyu nasıl geçersiz olur?" değil, "Daha fazla seçmen oyu nasıl geçerli olur?" müspet yaklaşımını ortaya koymaktadır.

Değerli milletvekilleri, kanunlar ne kadar çok şekilci düzenlemeler içerirse ömrü de o kadar kısa olur. Tali mevzuatla, yönetmelik ve genelgelerle düzenlenebilecek hususlar kanunla düzenlenmeye kalkılırsa zamanın ruhunu, gereklerini, gelişme ve değişimleri takip edemez ve eskir, değişmek zorunda kalır. Nitekim, bu kanun da böyle olmuş ve çıktığı 1961 yılından bu yana yani elli yedi yılda 38 defa değişikliğe uğramıştır. Tam da işte bu sebeple, görüşmekte olduğumuz teklifle, oy kullanma kabinlerinin, oy sandıklarının, zarf ve pusulaların ebadı, şekli, rengi, cinsi gibi seçmen iradesiyle hiç ilgisi olmayan ama hiç ilgisi olmayan, tamamen şeklî seçim materyalleri konusunda yetki Yüksek Seçim Kuruluna veriliyor. Böylece daha kullanışlı, daha ekonomik, daha güzel ve yenilikçi seçim malzeme ve materyallerinin kullanılmasının da önü açılıyor. Kanuni düzenlemeler işin esasını, ruhunu, özünü korumaya dönük olmalı, yoksa şeklini korumaya dönük değil. Yani elbisenin içindekini korumalı, insanın üstündeki elbiseyi değil, elbisenin içindeki canı, insanı korumalı. Elbise eskiyince değişir, mevsime göre değişir, coğrafyaya, şartlara göre, yaza, kışa göre değişebilir ama her yerde her zaman, daima insan vardır ve insan merkezdedir.

Değerli milletvekilleri, teklifin 2'nci maddesinde getirilen, yatağa bağımlı seçmenler için seyyar sandık kurulu uygulaması, gerçekten çok insani, çok medeni, alkışlanması gereken bir düzenlemedir. Böylece yatağa bağımlı seçmen sandığın ayağına gitmiyor, artık sandık seçmenin ayağına gidiyor; bu, yeni bir anlayıştır işte. Artık içimizi burkan, vicdanımızı sızlatan, sedyelerle seçmen taşıma görüntüleri de inşallah bundan sonra tarih olacak.

Seçim güvenliğine ilişkin, seçim güvenliğinin sağlanmasında güçlük çekilen bir kısım yerlerde, seçimlerin temel ilkeleri korunmak şartıyla, sınırlı istisnai düzenlemelerle seçmen iradesinin hiçbir baskıya maruz kalmadan, özgürce sandığa yansımasını sağlayıcı düzenlemeler getiriliyor.

Sandık bölgesi, sandık alanı, sandık çevresi; bunlar sadece sandıkla ilgili kavramlar. Bu kavramlar her zaman tartışmalara, kavram kargaşalarına sebep olmuş ve sıkıntılar meydana getirmiştir. Burada da işte bir sadeleştirme ve net bir tanımlama yapılmaktadır.

Çok önemli bir değişiklik de sandık kurulu başkanlarının ilçede görev yapan bütün kamu görevlileri açısından hiçbir ayrım gözetmeden ama hiçbir ayrım gözetmeden kurayla belirlenecek olması. Böylece "Sandık başkanları senin listenden oldu, benim listemden oldu." tartışmasına son verilecek, ayrıca kamu görevlilerinin eğitim seviyelerinin ortalaması, bütün Türkiye eğitim seviyesinin ortalamasıyla karşılaştırıldığında herhâlde sandık başı iş ve işlemleri daha düzenli yapılabilecektir diye söylersek acele etmiş olmayız.

Yine, teklifin 8'inci maddesi, sandık çevresinde cebir, şiddet veya tehdit hâllerinde seçmenin de kolluk güçlerine bizzat ihbarda bulunmasını düzenliyor. Buna muhalefetten birçok arkadaşımızın itiraz ettiğini biliyorum ama bunun, herhâlde çağrı ile ihbarın farkını yeterince kavramamaktan kaynaklandığını düşünüyorum.

Biliyorsunuz sandık başkanının ve sandık kurulunun çağrı yetkisi var ama seçmene üstelik "bizzat" şartı getirilerek ihbar yetkisi, daha doğrusu imkânı tanınıyor. Biraz önceki konuşmalarda dinlediğimde komşuların denetiminden söz eden arkadaşlarımızın bu ihbarın gelmesinden niçin rahatsız olduğunu doğrusu kavramakta güçlük çekiyorum. İhbar, haber vermedir. Bu metinde böyle bir şey olmasa bile sandık başında bir cebir, bir şiddet, bir tehdit olduğunda seçmenin vatandaşlık görevi olarak…

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Balyoz davası da tıpkı böyle bir ihbarla başlamıştı, otoparktan ihbar gelmişti.

AHMET SORGUN (Devamla) - …insani vatandaşlık görevi olarak bizzat kolluk güçlerine gidip bunu haber vermesinde ne mahzur var, doğrusu bunu kavramakta güçlük çekiyorum.

Bir başka husus, geçtiğimiz yıl 16 Nisanda Anayasa değişikliğini yaptık. Buna uyum çerçevesinde milletvekili seçilme yaşı 25'ten 18'e indirildi. Buna paralel olarak belediye başkanları, il genel meclisi üyeleri, belediye meclis üyeleri ve muhtarlar için de seçilme yaşı 25'ten 18'e indiriliyor, şimdiden gençlerimize hayırlı uğurlu olsun diyebiliriz.

Bu teklifin kamuoyunda mutlaka en çok tartışılan, tartışmada karşılık bulan düzenlemesi hiç şüphesiz -biraz önce de konuşulduğu gibi- ittifaka ilişkin olanlar. Peki, bugüne kadar hiç ittifak yapılmadı mı? Eğer yapılmadı diyorsanız 1991 seçimlerinde yapılan neydi?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Siz karşıydınız bunlara ya. Hani bunlara karşıydınız?

AHMET SORGUN (Devamla) - 2010-2017 referandumlarında, 2014 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yapılan neydi o zaman?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hani koalisyonlar bitiyordu?

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Hani sıkıyönetim bitecekti?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, gürültü oluyor.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

AHMET SORGUN (Devamla) – Elbette onlar da bal gibi bir ittifaktı ama o ittifaklar kaçak göçek, gizli saklı, deyim yerindeyse merdiven altı ittifaklardı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hastanın evine sandık da şimdi hiç duyulmamış bir olay.

AHMET SORGUN (Devamla) – Şimdi, bunun yerine açık, dürüst, şeffaf ittifakların önündeki engeller kaldırılıyor, engeller; mecburiyet getirilmiyor. Yapılacak ittifaklara bir isim koyma veya koymama, yapılmış bir ittifaktan süresinde vazgeçme gibi esneklikler ve özgürlükler de düzenlemenin içinde.

Ayrıca, bu düzenlemeyle -hep tersinden bakılıyor- bir kısım küçük siyasi partilerin birleşerek baraj problemini aşmasının önündeki engeller de…

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – "Küçük siyasi parti" diye kime dediniz?

AHMET SORGUN (Devamla) - Bu sadece bir parti için değil, başka siyasi partiler için de… Niçin bugün neredeyse barajı savunur hâle geldiğini gördüm muhalefet partilerinin.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Tabii, yüzde 50 barajı yerine yüzde 10'u makul bulabilir insanlar.

AHMET SORGUN (Devamla) - Üzerinde en çok tartışma yapılan konu, fazlasıyla da haksız tartışma yapılan konu, hiç şüphesiz, oyların geçerliliği veya geçersizliği.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Küçük siyasi parti kim?

AHMET SORGUN (Devamla) - Bildiğiniz gibi, bu iki hususta meydana geliyor: Bir, bir oy pusulasının kendi zarfından başka bir zarfa konulması. İki, zarfın veya pusulanın sandık kurulunun ihmali, hatası sebebiyle mühürlenmemiş olmasından veya daha doğru bir deyimle eksik mühürlenmiş olmasından, bu deyimin daha doğru olduğunu düşünüyorum. Birlikte yapılan seçimlerde oy pusulalarının tek zarfa konulması, dolayısıyla da tek sandığa atılması düzenlemesi, bundan kaynaklanan gereksiz oy iptallerinin önüne geçecek.

Değerli milletvekilleri, gelelim eksik mühre, üzerinde en çok spekülasyon yapılan konu bu. Gerek zarfın gerek oy pusulasının, sandık kurulunun unutması, hatası, kusuru sebebiyle mühürlenmemiş olması…

NİHAT YEŞİL (Ankara) – Görevi ihmaldir, görevi ihmal.

AHMET SORGUN (Devamla) - …durumunda oyun geçerli olup olmayacağı sürekli, ta başından bu tarafa, doğrudur, tartışma konusu olmuştur; sürekli il, ilçe seçim kurullarını, Yüksek Seçim Kurulunu hep meşgul etmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan bütün siyasi partiler ve diğer siyasi partiler olmak üzere, bağımsızlar olmak üzere hep bu konuya itiraz etmişler. Burada yapılan itirazlar ve Yüksek Seçim Kurulunun verdiği kararlar elimizde. Bu konuda ısrarla denmiştir ki bütün siyasi partilerce: "Neden seçmenin hatası olmayan bir hususta, sandık kurulunun hatasından dolayı ceremeyi seçmen çeksin?" İtiraz edilmiştir ve Yüksek Seçim Kurulu da buna dayanarak 1984 yılından bu tarafa aidiyeti sabit olan, filigranıyla, seçim kurulunun mührüyle, amblemiyle sahteliği asla iddia edilmeyen oyların geçerli olduğuna hükmetmiş ve bu konuda da içtihatları müstakar hâle gelmiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Fazla basılan pusulayı ne yapacaksınız? Bu ülkede sorular çalındı ya.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Sayın Tanal, dinliyoruz. Dinliyoruz Sayın Tanal, lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, "filigranlı" diyor. Bakın Değerli Başkanım, Yüksek Seçim Kurulu fazla basıyor.

AHMET SORGUN (Devamla) – Değerli milletvekilleri, bakın, sahteliği asla iddia edilmeyen, resmiyeti her şeyiyle sabit olan…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu ülkede sorular çalındı, bu ülkede liyakat yok ki.

BAŞKAN – Sayın Tanal, söz hakkı sizde değil, Sayın Sorgun'da.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – E, bana sordunuz, ben de açıklama getiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Lütfen, ben size sormadım "Lütfen konuşmayın." dedim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım da ben açıklama getiriyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Sorgun.

AHMET SORGUN (Devamla) – Süreme ilave eder misiniz Sayın Başkan.

Evet, sahteliği asla iddia edilmeyen, resmiyeti her şeyiyle sabit olan bu materyaller üzerinden fırtına koparmak her şeyden önce ülkemize ve seçmen iradesine açıkça bir haksızlıktır diye düşünüyorum.

Nihayet, teklifin tamamına bir bütün olarak baktığımızda, daha çok oyun kullanılmasını kolaylaştıran, daha çok kolay sayım dökümü sağlayan, daha az şekilci, daha çok oyun geçerli olmasını, daha az oyun iptal edilmesini hedefleyerek seçmen iradesinin sandığa azami şekilde yansımasını sağlayan bir düzenleme olduğu çok açık görülmektedir.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Bizim oylarımızı da siz atın, tamam olsun.

AHMET SORGUN (Devamla) – Değerli milletvekilleri, teklif, siyasi partiler ve seçmen açısından var olan hiçbir hak ve özgürlüğe sınırlama ve yasak getirmiyor, asla. Metindeki 26 maddenin hiçbirinde, var olan hiçbir hak ve özgürlük ne eksiltiliyor ne geri gidiyor ne sınırlandırılıyor. Bilakis, aksine, var olan bir kısım yasak ve engeller kaldırılıyor, bu çok net.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Olağanüstü hâli kaldıracak mısınız?

AHMET SORGUN (Devamla) – Var olan bütün yasak ve engeller kaldırılıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Olağanüstü hâli kaldıracak mısınız?

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Kaldırılan yasaklar hangisi?

AHMET SORGUN (Devamla) – Bu görüştüğümüz konu ne? Olağanüstü hâlle ne alakası var?

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Tanal, sus, dinle, öğren.

BARIŞ YARKADAŞ (İstanbul) – Nasıl ne alakası var?

BAŞKAN – Sayın Sorgun, siz Genel Kurula hitap edin lütfen, cevap vermeyin.

BARIŞ YARKADAŞ (İstanbul) – Olağanüstü hâle bağımlı yaşıyorsunuz Sayın Başkan.

MURAT EMİR (Ankara) – Genel Kurula hitap edin, alay etmeyin Genel Kurulla.

AHMET SORGUN (Devamla) – Değerli milletvekilleri, bakın, elbette bütün düzenlemelerde olduğu gibi bu düzenlemede de birtakım eksiklikler olabilir.

BARIŞ YARKADAŞ (İstanbul) – OHAL bağımlısı oldunuz.

AHMET SORGUN (Devamla) – Muhalefete göre ideal düzenlemeler, en mükemmel düzenlemeler olmayabilir, bu mümkündür de. Aslolan, ideali, mükemmeli yakalamaya çalışmaktır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Doğru, buna katılıyorum.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Hayır, hangi yasakları kaldırdınız?

AHMET SORGUN (Devamla) - Eskilerin deyimiyle kul kusursuz olmaz, kul kusurdan ari değildir.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Yok canım, partinde ne var, kusursuz yahu.

AHMET SORGUN (Devamla) - Konuşmamı bu konuda Hazreti Mevlâna'nın hepimize ders olacak bir uyarısıyla tamamlıyorum.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Keşke o derse bir çalışsanız yahu, o dersten biraz alsanız payınızı.

AHMET SORGUN (Devamla) - Hazreti Mevlâna buyurur ki: "Yüzde inat etme, doksan da olur/ İnsan dediğin noksan da olur/ Sakın ben ben deme, elde neler var, sen yoksan da olur/ Kusursuz dost arayan, dosttan da olur" diyor, teklifin ülkemiz, milletimiz, demokrasimiz açısından hayırlar getirmesini diliyor, hepinizi tekrar tekrar saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Sorgun.

Şimdi Komisyon adına Anayasa Komisyonu Başkanı Sayın Mustafa Şentop konuşacaklardır.

Buyurun Sayın Şentop. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yirmi dakika süreniz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Sözlerimin başında, istiklalimizin en parlak ifadelerinden biri olan İstiklal Marşı'mızın kabulünün 97'inci yılı malumunuz. İstiklal Marşı'mız İstiklal Harbi'nin sonunda yazılmamıştır, başında yazılmıştır; istiklalimizin bu bakımdan sadece sembol bir ifadesi değil, aynı zamanda şahididir de; on kıtası, birlikte, milletimizin ortak değerlerini de en güzel ifade etmektedir. İstiklal Marşı'nı milletimize hediye eden yüce ruhlu şair, mütefekkir Mehmet Akif Ersoy'u, başta Gazi Mustafa Kemal olmak üzere Kuvayımilliye'mizin büyük kahramanlarını tazim ve minnetle anıyorum.

Değerli arkadaşlar, bir de bugün 12 Mart; malum, 1971'de bir askerî muhtıra ve onunla beraber başlayan bir darbe sürecinin de yıl dönümü. 15 Temmuzdan sonra artık tarihimizin kederli sayfalarında uzak bir hatıra olarak hatırlanacak olan bu yıl dönümünü bir şuur vesilesi olarak da huzurunuzda anmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, huzurunuzda görüşmeye başladığımız bu kanun teklifi, bir tasnif yapacak olursak üç ana bölümden oluşuyor. Bunlardan birincisi yerel seçimlerle ilgili düzenlemeler. Tabii, her tasnif eksiktir ama anlamayı kolaylaştırdığı için müracaat ediyoruz. Yaklaşık üç madde; birisi, kelime ve ibare değişikliklerini içeren 24'üncü madde olmak üzere üç madde gibi. Bunlar arasında, Anayasa referandumunda kabul edilen değişikliklere paralel olarak seçilme yaşının 18'e indirilmesi gerek belediye başkanlığında gerek belediye meclis üyeliğinde ve muhtarlıkta, ihtiyar heyetinde. Yine, 2014 seçimlerinde ciddi sıkıntı yaşadığımız oy pusulalarının hepsinin birlikte tek bir zarfa konulması suretiyle seçmen iradesinin geçersiz sayılmasına yönelik ihtimalleri ortadan kaldıran, düzelten hükümler içeriyor.

İkinci başlık seçim güvenliğiyle ilgili. Burada yaklaşık 12 maddemiz var. Karma seçmen listesinden sandık ve seçim bölgelerinin birleştirilmesi dâhil olmak üzere sandık kurulu başkanlıklarıyla ilgili düzenlemeler, bunlar da bu ikinci seçim güvenliği başlığımızda.

Üçüncüsü de seçim ittifakıyla alakalı düzenlemeler. Bu da yaklaşık 9 madde civarında hüküm içeriyor.

Değerli arkadaşlar, burada bazı hususlara da değinildi, onlara cevap da içermek üzere bir çerçeve üzerinde konuşmak istiyorum öncelikle ittifakı sona bırakarak seçim güvenliği ve yerel seçimlerle ilgili.

Tabii, burada, yerel seçimlerle ilgili 18 yaş, 18 yaşın etkin kullanılmasını, bir anlam ifade etmesini sağlayacak olan husus, kanunumuzda bulunan askerlik yapmış olma şartının, askerlikle ilişiğinin olmamasına dönüştürülmesi şeklinde bir düzenleme. Malum, 18 yaşındakiler askerlik çağına girmemiş olduğu için, eğer askerlik yapma şartını muhafaza etseydik 18 yaşın bir kıymeti kalmayacaktı, dolayısıyla bunlar Anayasa değişikliğinin getirmiş olduğu düzenlemeler.

Diğer husus, muhtar oy pusulalarının, belediye başkanlığı ve belediye meclis üyelikleriyle ilgili birleşik oy pusulalarının aynı zarfa konulması suretiyle birçok oy 2014 yerel seçimlerinde geçersiz olmuştu, bunu giderecek bir düzenleme bu. Bu bakımdan, daha çok seçmen iradesinin, sandığa yansıyan seçmen iradesinin geçerli kılınması yönünde, mümkün olduğu kadar geçerli kılınması yönünde yapılan düzenlemeler.

Seçim güvenliğiyle ilgili hususlar burada konuşuldu.

Değerli arkadaşlar, seçim günü seçim güvenliğiyle ilgili esasen bir problem yok. Bizim burada karma seçmen listesi yani aynı binada bulunan kişilerin farklı sandıklarda oy kullanmasını sağlayacak düzenlemeler ile sandık bölgelerinin, seçim bölgelerinin birleştirilmesine yönelik düzenlemeler, seçim sonrasına yönelik tehditleri izale edebilecek bir imkân sağlayan düzenlemeler.

Öncelikle şunu açık olarak belirtelim: Bunlar bir seçenek olarak ortaya konuluyor yani Yüksek Seçim Kurulu burada zorunlu olarak bir birleştirmeye gitmeyecek. Bir yerde bu tür sıkıntıların olma ihtimali varsa… Umarız önümüzdeki seçimlerde belki hiç uygulanma kabiliyeti bulmayacaktır bu hükümler ama zaman zaman bu yönde bazı şikâyetlere rastlamıştık. Dolayısıyla Yüksek Seçim Kurulundan taleplerimiz de oldu ama Yüksek Seçim Kurulu kanuni bir temeli olmadığı için bu yapacağı, alacağı kararı, bu birleştirmeyi, bunu yapamayacağını ifade etmişti. Bunun üzerine Yüksek Seçim Kuruluna gerekli görüldüğü takdirde bu tür birleştirmeleri yapma imkânı sağlıyoruz burada. Ama ihtiyaç olursa kullanılacak hükümler bunlar. Nasıl bir şey? Tabii, bu konu Komisyonda da çok tartışıldı arkadaşlarımızla, bunların cevapları da orada verildi; raporumuzda da mevcut, özet olarak.

Şunu ifade edeyim: Tabii, değerli arkadaşlar, seçmenlerin kontrolü, seçmen listelerindeki kontrol için çok güçlü bir sistemimiz var. Zaten siyasi partiler seçimlerden önce de birçok aşamada seçmen listelerini Yüksek Seçim Kurulundan alabiliyorlar talepleri üzerine. Seçim süreci başladıktan sonra da güncelleme için listeler askıya çıktığı zaman bu listelerde henüz sandık ataması yapılmadığı için herkes yine haneleriyle ve bulundukları binayla bağlantılı bir çerçevede listede yer alıyor. Dolayısıyla bazı arkadaşlarımızın ifade ettiği, işte, "Komşular birbirine listede var mı, yok mu bakamayacaklar." iddiası doğru bir iddia değil. Seçmenlerin listesini güncellemek için askıya çıktığı ilk zamanda bu usulle yapıldığı için listeler, bunu kontrol etme imkânı var. Ayrıca, tabii ki sadece askıda listeden kontrol yapılmıyor, siyasi partilere dijital ortamda verilen seçmen listeleri de siyasi partilerin elindeki önceki verilerle, ne kadar seçmen arttı, ne kadar değişiklik oldu, bunu tespit etme imkânı verecek şekilde yapılabiliyor.

Daha sonra -güncellemeden sonra- tekrar güncellenmiş listeler veriliyor ki itiraz imkânı sağlanıyor, böylece siyasi partiler gerek genel merkezleri itibarıyla kontrol edebilirler gerekse il, ilçe teşkilatları itibarıyla kontrol edebilirler. Bütün bu işlemler gerçekleştikten sonra, seçmen listesi kesinleştikten sonra sandık ataması yapılıyor. Bu da yine siyasi partilerimizin de kontrol edebileceği açık bir şekilde yapılıyor. Buradaki mesele, mesela -rastladığımız, bilgi verilen olaylar bakımından bunu söylüyorum- bir köyde tehdit, "Burada bir oy başka partiye çıkarsa malınıza, canınıza zarar veririz." diye bir tehdit... Seçim günü yok böyle bir şey ama seçimden sonra sayıldığı zaman oylar, tabii, oyun şahsen kime ait olduğu belli değil ama bir toplu cezalandırma usulüyle karşılaşıldığına dair bilgiler az da olsa elimizde var. Dolayısıyla burada eğer böyle bir tehlike, böyle bir ihtimal görülürse Yüksek Seçim Kurulunun kararıyla bu tür karma listeler ve sandık birleştirmeleri yapılacak. Burada "valinin veya il seçim kurulunun talebi" diyoruz metinde. Dolayısıyla valiler bu işi yapmayacak. Onlar sadece ellerindeki bilgilere dayanarak, bilgilere istinaden bunu Yüksek Seçim Kuruluna arz edecekler. Yüksek Seçim Kurulu bunları yeterli görüyorsa bu uygulama için, o zaman birleştirme yönünde karar verebilecek. Yoksa burada idarenin seçimle ilgili bir tasarrufu söz konusu değil.

Bir başka konuşulan, tartışılan husus, arkadaşlar, sandık başkanlıklarıyla ilgili. Sandık başkanlıklarıyla ilgili bugünkü sistemde -bazı arkadaşlarımız söylediler- önce ilçe seçim kurulu başkanı bir liste hazırlıyor. Bunun hazırladığı liste kamu görevlilerinden oluşan bir liste. İlçe seçim kurulunda üyesi bulunan siyasi partiler de birer tane liste verme imkânına sahip sandık başkanlıkları için. Bunlar arasından, bilahare, kurayla sandık başkanları belirleniyor. Bu, tabii, teorik husus. Kanun metninde yazan husus yeni yeni anlaşılmaya ve siyasi partiler tarafından ilçe seçim kurulları tahrik edilerek uygulanmaya başladı.

Ama bakın, en son halk oylamasıyla ilgili verileri arz edeyim size: Sandık kurulu başkanları arasında toplam 122.173'ü kamu görevlisi. Şu anlamda kamu görevlisi bu: İlçe seçim kurulu başkanının hazırladığı listeden çıkanlar bunlar. Geri kalan 18.281 AK PARTİ'nin ilçelerde vermiş olduğu listelerden çıkmış kurayla, 11.739 Cumhuriyet Halk Partisinin verdiği listelerden çıkmış, 7.513 Milliyetçi Hareket Partisinin verdiği listelerden, 5.488 HDP'nin verdiği listelerden, 1.477 de diğer…

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – O kuraları çeken eli takdir etmek lazım.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Kurayla… Yok, öyle değil sayın vekilim, öyle değil, hayır. Liste veriyorsanız kuraya giriyorsunuz. Liste vermemişseniz ilçede, ilçe seçim kurulu size ayrıca bir liste yapıp koymuyor kuraya. Onun için çoğu yerde, ilçelerimizde zaten liste vermediği için siyasi partiler -liste vermediği, bu işi bilmediği için olabilir- kuradaki çıkma sayısı az.

Burada bir hususa daha dikkat çekmek isterim. 122.173 kamu görevlisi, sadece kamu görevlisi değil, az önce de ifade ettim, ilçe seçim kurulu başkanının hazırlamış olduğu listeden çıkanlar… Siyasi partilerin vermiş olduğu listelerdekilerin de önemli bir kısmı kamu görevlisi. Siyasi partiler de başkanlık için verdikleri listelerde büyük ölçüde kamu görevlilerinin isimlerini vermiş. Bu şekilde bakacak olursak en son referandumda sandık başkanları aşağı yukarı yüzde 90'ın üzerinde zaten kamu görevlisi kökenli. Daha geriye gidersek bu uygulamanın 2014'ten itibaren canlanmaya başladığını -kanunda bulunmakla beraber- ifade edeyim. Daha önce yüzde 100 civarında zaten kamu görevlilerinden oluşuyordu. Buradaki mesele, kanunda yer alan "iyi hâlle tanınma" ifadesi gibi muğlak bir ifadenin uygulamada çıkardığı sıkıntılar. Ayrıca, sandık başkanları arasında çok çok nadir de olsa okuma yazma bilmede sıkıntısı olan, sandık tutanağını imzalamakta sıkıntı yaşayan, parmak basma gibi bir talepte bulunan sandık kurulu başkanları var. Dolayısıyla burada kamu görevlileri…

Kamu görevlileriyle ilgili düzenlemenin dikkatle okunması gerektiğini düşünüyorum. Şöyle: Burada, arkadaşlar -okunmuyor, onun için söylüyorum- ilçede ikamet eden bütün kamu görevlilerinin listesi ilçe seçim kurulu başkanlığına gönderilecek. Yani kaymakam, mülki amir, mülki idare amiri orada bir eleme yapmayacak, ilçede ikamet eden bütün kamu görevlilerinin listesini, o ilçedeki listeyi gönderecek ve bunlar arasından kurayla, sandık sayısının 2 katı kadar kamu görevlisi sandık başkanı adayı olarak belirlenecek. Bunlar arasında tabii ki yargı mensupları gibi, güvenlik güçleri mensupları gibi olanların veya sağlık sebebiyle raporlu olanların çıkması durumunda sandıkların hepsine birer başkan bulunabilmesi için 2 katı kura belirlendi.

Dolayısıyla kamu görevlileri, bir kere, resmen siyasi partili değil ama elbette hepsinin siyasi görüşü olabilir. Yer yer bunlar değişebilir, çoğunluğu bir partiden, bir başka ilçede başka partiden olabilir ama biz bütün kamu görevlilerinin bu kuraya dâhil olmasını sağlamak suretiyle burada objektif bir usul, bir yöntem belirlemiş oluyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Parti temsilcileri olsa ne olurdu Hocam? Parti temsilcileri vardı, ne oldu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Sorulara daha sonra cevap vereceğim, hepsini önce bitireyim de.

Şimdi, kolluk kuvvetlerinin sandık çevresindeki olaylara müdahalesi konusunda… Malumunuz, sandık çevresinde bir olay varsa kolluk görevlilerini çağırma yetkisi sandık kurulu başkanının ve sandık kurulu üyelerinin. Fakat -bazı yerlerde yaşanan hususdur bu- sandık kurulunun oluşum şekliyle ilgili sorunlardan… Nedir? Tabii kanunun bütününe bakarsanız, biz Komisyonda bunu gördük… Arkadaşlarımızın bir kısmı eleştirilerini yöneltirken… Tabii bu eleştiriler metnin ve seçim sürecinin işleyişiyle ilgili doğru bilgiler içermiyor. Mesela "seçim bölgesi" diyoruz, seçim bölgesini sözlükteki anlamıyla bölge olarak düşünüyor. Hâlbuki açık tanımı var kanunda, "Her muhtarlık bir seçim bölgesidir." diyor. Şimdi, burada eğer sandık kurulu üyelerinin oluşumunda, sandık kurulunun oluşumunda bir eksiklik varsa, bir sıkıntı varsa o çevredeki kişiler arasından sandık kurulu başkanı üyeleri ikmal ediyor, tamamlıyor. Bakıyorsunuz, sandık çevresindeki bir olayda, sandık kurulu başkanı o olayı önleyecek şekilde kolluk güçlerine haber vermiyor, onları davet etmiyor, sandık kurulu üyeleri de davet etmiyor. İşte böyle bir durumda seçmene, bu konuda kolluk güçlerine haber verme imkânını tanıyoruz. Fakat bunun da suistimal edilmesini önlemek için, SMS gibi, telefon gibi bir yolla, yöntemle değil şahsen, bizzat başvurması suretiyle, kendi kimliğini ortaya koyarak ihbarda bulunması suretiyle sağlamış oluyoruz. Detayında düzenlemeler var zaten; olayla sınırlı olarak oraya gelecekler ve yine bölgedeki ve sandık çevresi alanındaki yönetim sandık kurulu başkanının ve sandık kurulunun yetkisinde. Bu bakımdan, ihbar edilen olay doğru çıkmazsa veya çözüldükten sonra derhâl oradan ayrılması öngörülüyor.

Değerli arkadaşlar, seçim ittifakıyla ilgili hususlara da hızlıca değineceğim. Tabii, bu düzenlemenin en çok tartışılan yönü, konuşulan yönü seçim ittifakları. Malumunuz -burada arkadaşlarımız, Sayın Kalaycı çok detaylı bir şekilde anlattılar- 1991'den itibaren Türkiye'de aşağı yukarı her seçimde, milletvekili seçiminde seçim ittifakları fiilen oldu ama bunun hukuki bir temeli, kanuni bir temeli yoktu. Biz bu düzenlemeyle önce seçimlerde siyasi partilerin ittifakını engelleyen hükümleri, mesela "Bir siyasi parti başka bir siyasi partiyi destekleyemez." şeklindeki Siyasi Partiler Kanunu'ndaki bir hükmü, bunun gibi hükümleri, engelleri kaldırdık ve seçim ittifakıyla ilgili bir kılavuz mahiyetinde temel bir düzenleme yaptık. Burada, düzenlemede çok fazla detaylara girmedik, belli başlı unsurları belirledik. Seçim takviminin başlangıcından itibaren yedi gün içerisinde seçim ittifakıyla ilgili bir beyannameyle partiler Yüksek Seçim Kuruluna başvuruyor. Oy pusulasında yer alırken yine kura sistemi devam ediyor, kurayla yerleri belirlenecek, kendi içlerindeki sıralama da aynı şekilde kurayla belirlenecek. Sonra, oy pusulasındaki oyun kullanımıyla ilgili hususlar, tartışılan konuların başında onlar geliyor.

Değerli arkadaşlar, bugün de değerli bir arkadaşımız bir oy pusulası örneği gösterdi. Oy pusulasının nasıl hazırlanacağına dair özel bir hüküm var -Milletvekili Seçimi Kanunu'nda 26'ncı madde- oy pusulasında partilerin sütunları ve bu sütunlar arasındaki mesafeler dâhil olmak üzere bunların ölçüleri de verilmek suretiyle. Fakat bugün benim görmüş olduğum oy pusulasında ittifak içerisinde yer alan partilere ait sütunlar, ittifak içinde yer almayan siyasi partilere ait sütunların 1,5 katı kadar büyük gösterilmişti. Böyle bir şey mümkün değil. Ben bunun doğru anlaşılmadığını düşündüğüm için bununla ilgili bir örnek gösteriyorum. Siyasi partilere ayrılan sütunların hepsi eşit, ittifak içindekiler de ittifak dışındakiler de. İttifakla ilgili farklılık, sadece ittifak yapan siyasi partilerin üstünde ittifaka dair -ittifakın ismiyle beraber- bir bölümün bulunmasıdır. Yani ittifak içindeki siyasi partilerin sütunlarının diğerlerinden daha geniş olduğuna dair bir yaklaşım yanlıştır, bunun hiçbir temeli yok, kanuna da aykırı bu zaten. Bunun bilinmesi için bunu gösteriyorum.

MURAT EMİR (Ankara) - Hileyi sayımda yapıyorsunuz, sayımda

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) - Değerli arkadaşlar, şimdi, bakınız, burada, oy pusulasında bir siyasi partiye ayrılan bir alan içerisinde istediğiniz yere mührü basabilirsiniz, bu geçerlidir. O mühür için ayrılan bir yer var ya, sade oraya değil, istediğiniz yere basabilirsiniz, istediğiniz sayıda basabilirsiniz, oy geçerlidir yani bir siyasi partiye ait bir sütun içerisinde olmak kaydıyla 40 defa mühür bassanız o alana, bu geçerlidir. Ne zaman geçersiz? Ancak bir başka partiye ayrılan sütuna taştığı zaman geçersiz. Hatta iki siyasi parti arasında 0,75 santimetrelik bu alanda, bu alana taşsa bile geçerlidir, diğer siyasi partinin alanına girdiği zaman geçersiz oluyor. Biz aynı mantığı ittifakla ilgili de sürdürüyoruz. İşte, ittifakla ilgili bir alan var, bu alanın içinde olmak kaydıyla kaç defa olursa olsun, neresine basılırsa basılsın aynı mantık, bugün geçerli olan mantık neyse aynı mantık burada da geçerli, bunu geçerli sayıyoruz. Onun için ittifakın ortak oylarıyla ilgili tartışmaya mahal yok. İttifak alanı içerisinde basılan bir oy olduğu için bunun nereye verildiği yani ittifaka verildiği belli. Sonra, bunun dağılımıyla ilgili adilane bir formül geliştirdik. Partilerin, siyasi partilerin, ittifak içerisindeki siyasi partilerin aldıkları oy oranında bu dağıtılmış olacak. Bunun siyasi partilerin aldığı hazine yardımına hiçbir etkisi yok. Oy oranında dağıtıldığı için, hazineden alınan yardım oy sayısına göre değil, oy oranına göre verildiğinden oranı değiştirmeyeceği için hazine yardımını da etkilemeyecektir. Bilhassa o maddeye biz dokunmadık.

MUSA ÇAM (İzmir) – Barajı niye düşürmüyorsunuz Hocam?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, bu bakımdan oyların dağılımıyla ilgili de yapılan spekülasyonlar komik spekülasyonlardır, bunların hiçbir anlamı yok.

Vaktim çok daraldı. Arkadaşlarımız temas ettiler…

MUSA ÇAM (İzmir) – Barajdan bahset Hocam.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Oy pusulalarıyla ve zarflarla ilgili olarak bunların sandık kurulu tarafından mühürlenmemiş olmasına dair hüküm çok açık, net. Zarflar da oy pusulaları da filigranlı olarak imal ediliyor. Filigran bir basım tekniği falan değil; filigran, kâğıdın imalatı esnasında kâğıda eklenen özel bir doku. Dolayısıyla bunun üretiminde, taklidinde çok ciddi, yüzde 100'e varan bir imkânsızlık olduğunu ifade edeyim.

MURAT EMİR (Ankara) – Taklide gerek yok.

NİHAT YEŞİL (Ankara) – 1 tane unutabilirsin, 10 tane unutabilirsin ama tümünü unutmak diye bir şey var mı?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Ayrıca, bunun dışında, sandık kurulu mührü dışında ilçe seçim kurulu mührü de mevcut, arıyoruz. Birçok arkadaşımız ifade etti, 84'ten bugüne kadar bütün siyasi partilerimizin bunların geçerli sayılması yönünde talepleri var, Yüksek Seçim Kurulunun da istikrarlı kararları var, o kararları buraya dercetmiş oluyoruz.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Şentop.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, yerimden söz talep ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel, yerinizden bir dakika, lütfen.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

32.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde Komisyon adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Sayın Komisyon Başkanı bir bilgiyi paylaşıyor, diyor ki: "Biz iki parti yan yana olacağız, üstümüzde 'ittifak' yazacak." Sayın Komisyon Başkanının bahsettiği sistem ile dünyadaki bütün örnekleri bugün gösterdik; Macaristan, Polonya, Hırvatistan -ittifakın olduğu yerler- her birinde katılan bütün partilerin -bakın, beş partinin- logosu var, bir tek alan ayrılmış, bir tek alan. Diyorsunuz ki: "Ben tek başıma yapmıyorum bu işi, biz ikimiz ittifak yapacağız." Ve nasıl biriniz geçince öbürünüz de geçiyor ya barajı; size bir tane yer ayırıyorlar, sizin gibi birleşip parsel bazında kendinize özel bir düzenleme yapmıyorlar şeyin üzerinde. Eğer tek başına girme gücün varsa… Birileri diyor ya: "Er meydanı burası." Er meydanında var mı "Güreşeceğiz ama ben 40 kiloyum, 90 kiloluk ağabeyimle güreşeceksin; o kazanınca ben de seni yenmiş olacağım."

O zaman tek liste yapıyorlar, logolar yer alıyor ama sizin gibi yan yana durup "İkimize bir, oraya da bas buraya da bas, ikisine bas, basmasan da olur." böyle bir yaklaşım yok. Getirin, gösterin bana dünya üzerinden.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özel.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi Hükûmet adına Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit Gül konuşacaklar.

Buyurun Sayın Bakan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine Hükûmetimiz adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milletler zor dönemlerden geçerken kendilerine umut olacak bir ses ararlar. O sesle umutsuzluk yok olur, gelecek güzel günlere olan inanç artar.

Birinci Dünya Savaşı sonrası ülkemizin dört bir tarafı işgal edilmiş, millet yoksul ve savaş yorgunu idi. İşte bu ahvalde "Milletin kaderini yine milletin kendisi değiştirecektir." diyen bir lider, Kuvayımilliye'yi amil, iradeyimilliyeyi hâkim kılmak isteyen bir Meclis, milletine "Korkma!" diye haykıran bir şair umut olmuştur. Yakılan meşaleyle kara bulutlar dağılmaya, Anadolu yeniden aydınlanmaya başlamıştır. Gazi Meclis, Anadolu mücadelesi devam ederken bunun ruhunu söyletmek, halkın heyecanını ifade etmek için bir marş yarışmasına çıkılması kararı almıştır. "Çanakkale Şehitlerine" şiiriyle gönüllerde silinmeyen iz bırakan Mehmet Akif düzenlenen yarışmaya katılmadı. Gelen şiirler bekleneni karşılamayınca Akif'in yarışmaya katılması talep edildi ve bu yarışma için ikna edildi. Büyük şair "Allah bir kez daha bu millete İstiklal Marşı yazdırmasın." diyerek muhteşem bir İstiklal Marşı yazdı. Bugün, İstiklal Marşı'nın Gazi Meclis tarafından kabul edilişinin 97'nci yıl dönümü. İstiklal Marşı'nın yazarı, büyük dava adamı, vatan şairi Mehmet Akif'i bu vesileyle rahmet ve minnetle anıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mehmet Akif, kalemini milletin istiklaline inandıklarını söyleyerek adayan, milletin istikbali için her zorluğa göğüs geren bir fikir ve dava adamıdır. Akif'in altmış üç yıllık ömrü bir destandır. Ömrü boyunca aklı ve bilimi merkeze almış, her zaman cehalete karşı mücadele etmiş bir münevverdir. Bu büyük vatan şairi, Mehmetçik cephede canı pahasına mücadele ederken kendisi de cephe gerisinde bu mücadeleye fikirleriyle, konuşmalarıyla hep destek olmuştur. Bu milletin bağımsızlık iradesinin en güzel şekliyle ifadesi İstiklal Marşı'dır. "Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım,/ Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım." İstiklal Marşı'mız, Anadolu topraklarının her bir köşesinde işgale karşı şanlı mücadelenin verildiği dönemde yazıldı ve Millî Mücadele'yi zafere ulaştıran da milletimizin işte bu birlik, beraberlik ve bir arada yaşama iradesi olmuştur. Bu duygularla İstiklal Marşı'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilişinin 97'nci yıl dönümünü kutluyor, İstiklal Marşı'mızı bize armağan eden ilk Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Burdur Milletvekili Mehmet Akif ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütün üyelerini rahmet ve şükranla, şehitlerimizi de rahmetle, minnetle yâd ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Genel Kurulun huzurunda değerlendirilen kanun teklifimiz, genel hatlarıyla mahallî idareler seçimine ilişkin, ittifaklara ilişkin ve seçim güvenliğine ilişkin düzenlemeleri ihtiva etmektedir. Seçim güvenliği, demokrasinin güven içinde olması demektir. Dürüstlük, millet iradesine saygının bir gereğidir. Demokrasilerde söz ve karar milletindir, millî egemenliğin asli sahibine aittir. Millet iradesinin üstünlüğü de işte bu saygıyı gerektirmektedir. Millet iradesinin en temel tezahürü olan seçimlerin de güven içinde, gizlilik ve dürüstlük içerisinde yapılması bu bakımdan oldukça önemlidir. İşte bu teklifle, Türkiye'de seçimlerin gizlilik ve dürüstlük ilkesine uygun bir şekilde, daha demokratik, daha şeffaf bir şekilde yapılmasına yönelik şartlar tahkim edilmektedir, seçimlerin güvenli ve tarafsız bir şekilde yürütülmesini sağlayacak ilave tedbirler getirilmektedir ve bu şekliyle, vatandaşlarımızın seçme hakkının ve seçilme hakkının tam anlamıyla güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifteki bu maddelerde, 15 Temmuz hain FETÖ darbe girişimine karşı Cumhurbaşkanımızın "Milletin iradesinden başka hiçbir güç tanımadım." diyerek bu milletle, aziz milletimizle beraber millî iradenin savunmasını yapan, bir destan yazan milletimizin 7 Ağustosta Yenikapı ruhuyla bir araya gelmesinin ruhunu taşıyan bir mana vardır. 16 Nisanda milletimiz işte bu ruha oy vererek, destek vererek bu referandumu, Anayasa değişikliğini kabul etmiştir ve bu Anayasa değişikliğinin bir sonucu olarak bugün karşımıza bu değişiklik teklifi gelmektedir. Bu değişiklikle artık bu seçim sisteminin, bu hükûmet sisteminin adı cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi olmuştur. cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde krizler, koalisyonlar asla görülmemektedir ve bu sistemin garantörü bürokrasi aygıtı değil bizzat milletin kendisi olan bir cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçilmiştir.

Çok değerli arkadaşlar, koalisyon ile ittifakın birbiri arasındaki farkı gerçekten eğer bilmeden söylüyorsak çok büyük bir eksiklik olduğunu düşünüyorum. Yok, bilerek söylüyorsak da bunun milletin zekâsı ile aziz Türk milletinin…

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Doğru, doğru!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - … yine yaklaşımına gerçekten büyük bir haksızlık olduğunu düşünüyorum. Buradaki koalisyon ile ittifak arasındaki farkı, koalisyonun seçimlerden sonra sandıktan bir istikrarın çıkmaması üzerine farklı partilerin bir araya gelerek hükûmet etme anlamında bir zorunluluk olduğunu, oysa ittifakın cumhurun ittifakı olarak…

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 2 parti bir araya gelmiyor mu ititfakta?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - …milletin kendi iradesiyle arzu edenlerin bir araya gelmesine yönelik bir tercih olduğunu elbette kabul etmek lazım. Esasen 16 Nisan seçimlerinde de cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin Türkiye'deki siyasetin daha da kuşatıcı bir iklime ulaşacağını hep söylemiştik. Bugün yüzde 50 + 1'le hükûmet etme anlamındaki bir zorunluluğun gereği işte bu sistem, daha kuşatıcı, daha kucaklayıcı, toplumu ve milletin iradesini merkeze alan bir sistem olarak demokrasi tarihimizde çok saygın yerini almaktadır. Daha şimdiden farklı kesimlerin bile bir araya gelme iradesini ortaya koyduğu bir siyasetin daha demokratikleşmesi, daha katılımcı bir hâle gelmesine gerçekten çok büyük katkı sağlayacak bir düzenlemedir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İşiniz zor, inanmadığınızı anlatıyorsunuz. İşiniz zor.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, ittifak ve koalisyon birbirinden tamamıyla farklı iklimlerin bir kavramıdır. İttifakta milletin tercihine, kabulüne, rızasına sunulan bir araya geliş vardır. İttifakta siyaset mühendislerine, kaos ve kriz tüccarlarına asla yer yoktur. Seçimden önce ittifak modeliyle bir arada olma iradesini ortaya koyan partilerin bir araya gelmesi ve milletin önüne bir proje, milletin önüne bir gelecek vizyonu çıkarması anlamında çok önemli bir birlikteliktir ve işte ittifakın patronu milletin bizatihi kendisidir, inşa edicisi, yalnızca ve yalnızca millet olacaktır. Sandıktan milletin mutabakatı, iradesi çıkacaktır. Hükûmeti de Meclisi de işte bu irade ortaya koyacaktır. Hiç kuşkusuz siyasi ittifaklar, halkın temayülünü sandığa, oradan da Meclise yansıtan, demokratik meşruiyeti daha derin bir yasama tablosuna hizmet edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekillerim; burada "cumhur koalisyonu" diye isimlendirilen birtakım değerlendirmeler oldu ama koalisyon, seçimden sonra bir hükûmet krizi olursa nasıl bir araya geliriz şeklinde bir tartışmadır, bir değerlendirmedir. Ama bizim ittifakımızın adı "Cumhur İttifakı"dır. "Cumhur"un ne anlamına geldiğini bilmeyenler için de gerek varsa söyleyelim: Cumhur, halk demektir. Bu ittifakın merkezinde halk vardır, millet iradesi vardır, milletin rızası vardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bugün "Siz millîsiniz de niçin böyle bir sınırlandırma yapıyorsunuz, kategorize ediyorsunuz?" diye soranlara söylüyorum…

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İttifakın adı tek parti iktidarı.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Millîden anladığımız, millî dediğimiz Türk'üyle, Kürt'üyle, Alevi'siyle, Sünni'siyle -80 milyon İstiklal Marşı'na, 80 milyon ay yıldızlı bayrağa- 80 milyona bu vatana, istiklaline ve istikbaline âşık olan herkese yapılan bir çağrıdır. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) "Millî" ifadesinden neden rahatsız oluyorsunuz?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kimse rahatsız olmuyor, rahatsız olan yok.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Rahatsız olan sizsiniz.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Kimse rahatsız olmuyor Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Millî Mücadele gibi millî duruş, millî mutabakat milletin bizatihi kendisidir. Bir ırk, bir etnik, bir bölgesel ayrım, tefrika ya da birtakım ayrıştırıcı dil değil, bütün millete yapılan bir çağrıdır. Elbette bundan rahatsız olmayın. Biz "Cumhur İttifakı" deriz, siz başka ittifak dersiniz; son tahlilde kararı verecek olan yüce milletimizdir, milletimizin tercihidir. Milletimizin tercihinden hiçbir zaman korkmadık, hiçbir zaman kaçmadık; egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. İşte, bu sistem de bürokratik vesayetlerin, sandıkta vesayete açık, millete kapalı olan sistemin tarihin çöp tenekesine gitmesi, milletin bihakkın hâkim olduğu, egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu bir ittifakın imkânını sağlayan bir düzenlemedir.

Çok Değerli Başkanım, çok değerli milletvekillerim; şimdi sanki iki parti oturmuş, AK PARTİ ve MHP ittifakını belirlemişler. Kanunda da "AK PARTİ-MHP ittifakı böyle olacak, şöyle olacak." diye bir düzenleme yapmışız gibi konuşuluyor.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Aynen öyle, aynen öyle yapmışsınız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Aynen öyle, aynen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Değerli arkadaşlar, aynen öyle, yanlış anlıyorsunuz, milletimiz çok şükür ki gerçekleri görüyor.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Ne güzel, bizim yerimize açıkladınız, sağ olun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Burada kanun konjonktürel bir şekilde oturulup çalışılmamıştır. Kanun, asla AK PARTİ ve MHP'nin geleceği ya da kendileri için daha iyi olsun diye değil, Türk demokrasisinin geleceği daha zengin olsun…

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Böyle mi zengin olacak?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Demokratik katılımı, demokrasiye sahip çıkmayı, sandığın gücünü daha da güçlendirelim diye ittifak yapmak isteyen partilerin hüllelerle ki bunu eleştirenlerin de zamanında yaptığı, yapmak zorunda olduğu… Elbette siyasetin bir doğal tezahürüdür, bunu asla eleştirmiyoruz. Türkiye'de -az önce de burada ifade edildi- bütün seçimlerde ittifaklar yapılmıştır. İttifaklar yapıldı ama nasıl oluyor? Bir parti amiral parti oluyor, diğer partiler o partinin içerisinde seçime gidiyor. (CHP sıralarından gürültüler)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani siz amiral parti misiniz?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, dinliyoruz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Ama diğer partilerin bir tüzel kişiliği, amblemiyle seçime girilemiyor. Bu, demokrasinin; bu, sandığın daha güçlü olmasını elbette zorluyordu.

Bakın değerli arkadaşlar, biz 16 Nisan referandumunda bu kampanyayı anlatırken birileri "Partiler kapanacak, siyasi partiler kapatılacak, iki parti kalacak, şu olacak, bu olacak." diye bir propaganda yaptı. Bakın, şimdi, görüldüğü üzere biz milletimize asla yanlış söylemedik. Biz koalisyonlar dönemi kapanacak dedik ama milletin merkez olduğu, milletin patron olduğu ittifaklar her zaman olacak dedik, bugün de onu yapıyoruz, başka bir şey söylemiyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Milletin paydasında, milletin geleceği için, milletin hakem olduğu, patron olduğu ittifaklar her zaman yapılacak. İşte, buna imkân tanıyan bir düzenlemeyi bugün Genel Kurulun huzuruna getiriyoruz.

Çok değerli arkadaşlar, bakın, siyasi partiler birtakım sebeplerle ittifak yapınca kendi amblemiyle… Yıllarca partisine oy vermiş bir seçmen geliyor, oy pusulasında kendi partisini göremiyor ama demokrasi anlamında da sandığa gidip partisine oy vermek istiyor. İşte, bu getirdiğimiz düzenleme, teklif herkesin kendi tüzel kişiliğiyle genel başkanının ismini gördüğü, amblemini gördüğü, logosunu gördüğü, alıştığı kendi partisine oy vermeye imkân getiriyor. Ama eskiden ne oluyordu bu düzenlemeden önce? İşte, seçimler geldiğinde partiler ittifak yapıyor ama bir partiye mecbursun, mahkûmsun ve hazine yardımı alamıyorsun, parti amblemini alamıyorsun ve demokratik katılımla sandığa gidişi de gerçekten olumsuz etkiliyordu.

Bakın, biz önümüzdeki seçimde, seçimlere katılım hususunda verileri alalım. Allah nasip ederse burada olanlar en azından bunu konuşacaklardır. Sandığa gitme oranı, demokrasiye sahip çıkma oranı, seçimlere katılma oranı bu teklifle daha da fazla artacaktır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sahte oylar fazlalaşmasın da…

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Çünkü partiler ittifak yaparak kendi varlıklarını, mevcudiyetini bu ittifak modeliyle sağlayabileceklerdir.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Bu da aldatmaca.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Değerli arkadaşlar, biz demiyoruz ki sadece AK PARTİ, MHP oturur, iki parti ittifak yapar. Bu ilkelerle kim ittifak protokolü yapıyorsa 12/A maddesinde nasıl olacağı belli. Genel başkanlar oturur, bir araya gelir; biz "millî mutabakat" diyoruz, biz "Yenikapı ruhu" diyoruz, "bütün Türkiye" diyoruz, "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." diyoruz ve bu milleti, sokakta bulmadığımız bu vatanı sonuna kadar savunacağız diyoruz. İlkelerimizi ortaya koyarak protokolümüzü milletin önüne getireceğiz.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – İlke mi, çıkar mı? İlke değil çıkarlarınız söz konusu.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Birileri de başka bir şey söyler, protokolünü milletin önüne getirir, ittifak yapar. Millet hangisine isterse oy verir.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – 15 Temmuzu istismar etmeyin artık.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Gelin, sizler de bu imkândan yararlanın. Biz "Sadece iki parti bu ittifakı yapar, başkalarına kapalıdır." demiyoruz ki.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Barajı kaldırın, yüzde 10 barajını kaldırın, herkes girsin.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Bütün partilere bu ittifak imkânını elbette gündeme getiriyoruz ve buna imkân sağlayan bir düzenlemeyi yapıyoruz.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Sayın Bakan, barajı kaldırın, hukukçusunuz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, yine bir diğer yenilik, seçimlere ve demokrasiye katılımı çok fazla artıracak olan bir diğer düzenleme, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, hasta, yatağa bağımlı olan seçmenlerimizin, vatandaşlarımızın oy kullanmasına imkân tanıyan bir düzenlemedir.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Özgür bırakın. Hani özgürlük, hani eşit temsil?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, hepimiz seçimlerde adaydık, çalıştık. Okullarda oy kullanırken sedyelerle, o tekerlekli sandalyelerle, çocuklarının omzunda oy kullanmaya gelen büyüklerimizi görünce hepimizin içi sızlıyor, öyle değil mi? Ama şimdi bu seyyar sandıkları Yüksek Seçim Kurulu kurarak bu şekilde demokrasiye katılımı da yine artıracak.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Mezarlığa da koyacak mısınız, mezarlığa?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Bir diğer katılım, Anayasa değişikliğiyle milletvekillerinin 18 yaşa kadar seçilmesini düzenleyen bir maddeyi getirdik ve aziz milletimizin oylarıyla kabul edildi. Şimdi, nasıl Hükûmette ve yasamada bu anlamda bir değişiklik olduysa yerel yönetimde de mahallî idarelerde yine 18 yaşında -gençliğimize güveniyoruz- Türk genci gerçekten bu yaşta Türkiye'nin sorumluluğunu alacak, kendi mahallî ihtiyaçlarını karşılayacak. Yerel seçimlerde de başarılı olacak gençlerimizdir, onlara güveniyoruz ve bu şekilde bir düzenleme de elbette yine gündemdedir.

Değerli arkadaşlar, "Valiler sandıkları birleştirecek, seçim bölgelerini birleştirecek." diye bir hezeyanla bu milletimize yanlış, yalan bilgiler söylemeyin.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – E, yazmışsınız kanuna.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Valiler seçim güvenliğini haleldar eden bir olay olması hâlinde bu konuyu belgeleyecek, talepte bulunacak ya da il seçim kurulu talepte bulunacak.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Vallahi, kürsüde vekili linç ediyorsanız artık sandık başında millete ne yaparsınız belli olmaz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hangi vali? Hangi vali?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Kim karar verecek? Yüksek Seçim Kurulu karar verecek. Yüksek Seçim Kurulu Anayasa'da nasıl teşekkül ettirildiği belli olan bir kuruldur. Ve burada, televizyonlarda da görüyoruz, vatandaşlarımızın gözünün içine bakarak "Valiler sandık birleştirecek." diye bir yalan, yanlış bilgi veriyorsunuz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Referandumda yapmadınız mı?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Asla öyle bir şey yok. Buradaki amaç…

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Yaptınız, yaptınız.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Hâlâ "Yaptınız." diyenler var, böyle bir şey yok.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Referandumda yaptınız.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Valiler talep edecek ve Yüksek Seçim Kurulu ancak uygun görürse, makul, zorunlu görürse yapacak.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Referandumda ne hile olmuşsa siz onu kanun hâline getiriyorsunuz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bir yerde seçim güvenliğiyle ilgili eğer ihtimal varsa, bu belgelenirse o mahaldeki seçmenler oy kullanamasın mı yoksa bir başka mahallede ya da bir uygun yerde anayasal hakkı olan seçme hakkını kullansın mı? İşte bu hakkı biz bu teklifle yine milletimize vermeyi teklif ediyoruz ve bu şekilde bir düzenleme yapıyoruz. Nihai karar yetkisi Yüksek Seçim Kurulunundur.

Bir diğer yenilik değerli arkadaşlar, sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından kurayla belirlenmesidir. Değerli arkadaşlar, mevcut uygulamada, burada kanunda "tanınmış, okur-yazar kimselerden" diyor yani ilkokul mezunu bile olmasa, okuma yazma biliyorsa bu kişi sandık kurulu başkanı olabiliyor. 1979'da, o zamanki koşullara göre düzenlenmiş bir madde. Şimdi biz ne getiriyoruz? Bu uygulamayla, bu teklifle, yine sandık kurulu başkanını belirlemek için orada oturan tüm kamu görevlilerinin listesi geliyor ve bunlar arasından bir kuraya tabi tutuluyor. Sandık kurulu başkanını belirlemeyi mevcut uygulamada –ki bir iki seçimdir uygulanmaya başlandı- kanunda olmasına rağmen YSK resen -bunu uygulayıcılar, hakkı teslim edenler, herkes bilir- bu şekilde yapıyordu ama şimdiki düzenlemeyle, burada, diyelim ki filan partinin… Az önce de burada söylendi "şu kadar AK PARTİ'nin, bu kadar CHP'nin, bu kadar şu partinin" diye hep sayıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Hemen toparlamama izin verir misiniz?

BAŞKAN – Buyurun, bir dakika ek süre veriyorum Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Şimdi, burada sandığa gittiniz, şöyle bir soru olsa: "Ya, bu sandık başkanı hangi partinin verdiği listeden kurada çıktı?" "Filan partinin." dendiğinde, isterse AK PARTİ olsun, o partinin seçmeni olmayanda o sandığa güven konusunda bir şüphe uyandırır mı? Uyandırır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Geçen seçim oldu.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, şimdi ne oluyor? Şimdi herkes bilecek, 80 milyon Türk milleti, aziz milletimiz sandığa gittiğinde "Bu sandık kurulu başkanı, bütün memurların arasından, hiçbir şekilde ayrıma tabi tutulmaksızın, üniversite mezunu ve okumayı yazmayı, seçim mevzuatını bilen eğitimli kişilerdendir, hiçbir şekilde politik değildir, hiçbir şekilde bir parti vermemiştir, kuradan çıkmıştır." diyecek, oyunu daha güvenle verecek.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – AKP'li olmayanı memur olarak alıyor musunuz? Partili olmayanı devlete almıyorsunuz ki.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Bakın, değerli arkadaşlar, son olarak bu 7 Haziran seçiminde -mahallî seçim değil- Maltepe Seçim Kurulunun kararı üzerine Cumhuriyet Halk Partisi müracaat ediyor ve diyor ki: "Sandık kurulunun ihmalinden dolayı vatandaşın ne günahı var? Vatandaş oyunu atmış, evine gitmiş, akşam seçim sonucuna bakıyor ama 'Senin oyun geçersiz.' diyor." Oradaki partili ya da diğer sandık kurullarının ihmalinden dolayı. İşte bu ihmali ortadan kaldıran bir düzenleme yapıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İhmali şikâyet edeceksiniz. Kamu görevlilerini şikâyet edeceksiniz, onun yolu o.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Hani güvenecektik kamu görevlilerine, hani güvenecektik, hani işlerini iyi yapıyordu kamu görevlileri?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Seçimde oy kullanan seçmenin oyunu koruyan bir düzenlemedir.

Ayrıca, son cümle olarak…

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Bakan son cümlelerini bağlıyor Sayın Başkan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Bir cümleyle bağlayabilirim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Son bir dakika süre vereyim.

Tamamlayın lütfen Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Tecavüz etmeden verdiğiniz süreye de şu cümleyle bağlamak isterim: Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; sanki sandık kurullarında hiçbir siyasi partinin temsilcisi yok. Orada oturuyor, birileri sandıkları açıyor, mühürlüyor, zarflıyor, sayıyor, döküm tutanağı tutuyor, sayım tutanağı tutuyor. Değerli arkadaşlar, ya, koca siyasi partiler olarak biz her seçime girdik, her siyasi partinin orada sandık kurulu üyesi vardır ve yine, ayrıca sandık müşahidi de orada vardır. Oy pusulasına bakar, varsa itirazını yapar, tutanağa geçirir, dilekçesini yazar önce sandık kuruluna, ilçe seçime, il seçime, Yüksek Seçime. İlk defa seçime girmiyoruz ki. "Ya dayak yememişsin ya sayı saymayı bilmiyorsun." diye bir laf var. İlk defa seçime girmiyoruz. Bütün seçim kurulları Türkiye'de kurumsallaşmıştır.

Demokrasi için hayırlı olsun diyorum, Türk siyaseti için hayırlı olsun diyorum.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Adalet Bakanına yakışıyor mu?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, buyurun…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, bir Adalet Bakanı diyor ki: "Ya dayak yememişsin…" Bu, bir Adalet Bakanının sarf edeceği cümle mi ya?

BAŞKAN – Sayın Tanal, ne yapıyorsunuz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ne yapıyoruz? Sayın Adalet Bakanının sarf ettiği cümleyi görüyor musunuz siz? "Ya dayak yememişsiniz ya…"

BAŞKAN – Ben Sayın Danış Beştaş'a söz verdim. Her ayağa kalktığınızda sizi dinlemek zorunda mıyım ben? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Danış Beştaş.

Süreniz bir dakika.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

33.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde Komisyon adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biraz önce Sayın Anayasa Komisyonu Başkanının beyanında sandık kurulu başkanlarının memur üyeler arasından seçilmesi noktasında, mevcut yasanın siyasi partiler tarafından yeni yeni anlaşılmaya başlandığını, fark edilmeye başlandığını ve eleştirilerin buradan getirildiğini söyledi. Buna ilişkin şu açıklamayı yapma ihtiyacı doğdu: Siyasi partiler bu uygulamanın farkındaydı ama geçmişte kamu görevlilerine karşı gerçekten, güvenden kaynaklı bir teamül oluşmuştu. Yani hani sandık kurulu başkanları. üye listeleri verilmese de bu teamül geçerliydi. Ancak özellikle Fetullahçı yapılanmanın kamu kurumlarına sızması ve sonrasında özellikle mülki idare amirlerinin, il valiliklerinin iktidar partisi il başkanı gibi çalışmaları ve özellikle yandaş sendikaların il sandık kurulu başkanlarını tespit etmesinden sonra OHAL…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Zabıtlara geçsin bari.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Listelerinin yandaş sendikalar tarafından hazırlanması, OHAL rejimi, ihraçlar ve kadrolaşma gibi kamusal alanda yaratılan ciddi bir tahribat var. Bu da güveni sarsmıştır ve son iki seçimdir siyasi partiler bu teamülün aksine, sandık kurullarına üye vermeye başlamışlardır. Yani bu konuda bir açıklama yapma ihtiyacı duyduk.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Birleşime…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, söz talebim var, lütfen.

BAŞKAN – Şimdi girdiniz ama sisteme.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani ben aslında…

BAŞKAN – Şimdi ışığınız yandı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, şöyle ifade edeyim…

BAŞKAN – Peki, bir dakika yerinizden buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ağır bir sataşma var ama ikinci dakikayı uzattığınızı görünce kürsüden söz talebi yerine yerimden yaptım yoksa sıkıntı yok.

BAŞKAN – Buyurun bir dakika, tamam, buyurun, peki.

34.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde Hükûmet adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, öncelikle, Sayın Bakanı, o, son yaptığı ve yakışıksız benzetme ve göndermeden dolayı kınadığımızı ve bir düzeltme beklediğimizi ifade etmeliyim. (CHP sıralarından alkışlar)

Adalet Bakanları "Dayak yememişsin, sayı saymayı bilmiyorsun." falan demezler, Adalet Bakanları adaleti ve adil bir seçim hukukunu savunurlar.

Valilerin önermesi işine gelince… Seçim hukukunda, seçim kararı alındıktan sonra hâkimler artık konuşur, idareciler, siyasetçiler susar. İdarecileri harekete geçmeye davet eden yetki, sorulurken… Her şey seçim hukukunu zedeler.

"Yalan yanlış bilgi." diyor ama "Koalisyon ile ittifak ayrı şeyler." diyor. Sayın Bakandan iyi bir siyaset bilimciye danışmasını ve bir daha dosta düşmana karşı böyle laflar etmemesini öneririm. Siyaset biliminde "birleşme" "birlik" "yenilenme" "bir araya gelme" "beraberlik" "koalisyon" "ittifak" hepsi aynı anlama karşılık gelir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Özel.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İngiltere'de parlamento hukukunda kullanılan terim de tek ve ortak bir terimdir. Bir siyasi parti yüzde 1 oy alıp, ittifak yapıp Meclise milletvekili yollayabilirken ittifak yapmayan, yapamayan, belki kimsenin onunla ittifak yapmadığı parti yüzde 9,99 oyla yani bugünkü hesapla 5,5 milyon oy alacak, dışarıda kalabilecek bir parti, 500 bin oy alan girecek. Makbul muhalefet ağabeyin yanında girecek, iyi muhalefet yapan iktidar tarafından veya başkası tarafından cezalandırılacak. Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bu yapılan işlerin hepsi bir tek şeye benziyor; her darbeden sonra yapılan seçimler tartışmalıdır, yine aynı dönemdeyiz. "Türkü yine o türkü, sazlarda tel değişti/ Yumruk yine o yumruk, bir varsa el değişti!" diyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

35.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 15 Temmuz bir darbe değildir, bir darbe girişimiydi…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 20 Temmuzu kastettim Sayın Bakan, 15 Temmuzu hep beraber bastırdık, 20 Temmuzda siz darbe yaptınız.

BAŞKAN – Sayın Özel, lütfen…

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – …ve Türkiye'de diğer darbelerden farklı olarak darbecilere bu aziz millet darbe vurmuştur ve bugün yargı önünde hesap sormaktadır, bunu ifade etmek istedim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

Bir dakika ek süre veriyorum.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Az önceki deyim bir Türk atasözü olarak bir misaldir, dolayısıyla -ifade etmek adına- onun haricinde herhangi bir şey yok, Türkçenin çok güzel deyimlerindendir. Dolayısıyla bunu ifade etmek istedim, onun haricinde başka bir bağlamda herhangi bir şey yoktur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Birleşime kırk beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.19

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 21.04

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69'uncu Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon? Yerinde.

Hükûmet? Yerinde.

Şimdi, şahsı adına yapılacak olan konuşmaları dinleyeceğiz.

İlk olarak Adıyaman Milletvekili Sayın İbrahim Halil Fırat konuşacaklar.

Buyurun Sayın Fırat. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlamadan önce İstiklal Marşı'mızın kabulünün 97'nci yıl dönümünü kutluyor, İstiklal Marşı'mız ve Çanakkale Destanı'mızı yazan, içinde yaşadığı devrin hakikatlerini idrak etmiş millî şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u rahmetle anıyorum. Bu ülkeye hizmet etmiş olan aziz şehitlerimize rahmet niyaz ediyor, kahraman gazilerimizi de şükran ve minnetle anıyorum. Rabbim bu millete tekrar istiklal marşları yazdırmasın inşallah.

Ayrıca, biliyorsunuz, 12 Mart 1971 muhtırasının yıl dönümü. 15 Temmuz darbe girişimiyle Allah'ın izniyle bundan sonra darbe devri -darbe dönemi- Türkiye'de kapanmıştır.

Diğer bir husus, biliyorsunuz, bizim güney sınırımızı, özellikle insanlarımızın, vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğini teminat altına almak adına, Zeytin Dalı Operasyonu'yla bütün terör örgütlerine karşı -FETÖ'sü olsun, DEAŞ'ı olsun, PKK'sı, PYD'si, YPG'si- milletimizin güvenliğini teminat altına alacak olan bu Zeytin Dalı Harekâtı'nda mücadele eden kahraman Mehmetçik'lerimize başarılar diliyorum. Allah yâr ve yardımcıları olsun inşallah.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özgürlükçü ve çoğulcu demokratik rejimler, özgür, eşit, serbest ve dürüst şekilde yapılan seçimlere dayanmaktadır. Seçimler, demokratik düzenin başlıca meşruiyet kaynağı ve yönetimlerin halk tarafından benimsendiğinin göstergesidir. Demokratik yönetimin temeli olan serbest seçim hakkı, her türlü etkiden uzak, hür iradeyle kullanılan oylarla bir anlam ve değer taşır.

Anayasa'nın 67'nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkeleri, seçimlerin güvenli, huzurlu bir ortamda gerçekleştirilmesi ve seçmenin hiçbir etki ve baskıya maruz kalmadan hür iradesini sandığa yansıtabilmesidir. Bu konuda gösterilecek özen, demokratik rejimin geliştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Seçimlerin dürüstlük kurallarına uygun bir biçimde yapılmasını sağlamak devletin en önemli görevleri arasındadır. Bu görevin bir gereği olarak seçimin güvenli ve tarafsız olmasını sağlayacak ilave tedbirlerin alınmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kapsamda, teklifimizle birlikte, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'da ve diğer seçim kanunlarında bazı değişikliklerin yapılması öngörülmektedir.

Teklifimizle, seçim güvenliğinin sağlanmasında güçlük yaşanabilecek yerlerde, seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkeleri gereğince seçmenlerin hiçbir etki ve baskı altında kalmadan seçme haklarını kullanabilmeleri amacıyla, sandıkların seçim güvenliğinin tam olarak sağlanabileceği en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin ve muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesine, birleştirilen seçim bölgeleri veya sandık bölgelerinde seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine Yüksek Seçim Kurulunca karar verilecektir.

6771 sayılı Kanun'la Anayasa'nın 76'ncı maddesinde yapılan değişiklikle milletvekili seçilme yaşı 25'ten 18'e indirilmiştir. Anayasal bir zorunluluk bulunmamakla birlikte, teklifle mahallî idare organlarına seçilme yaşı da 18'e indirilmektedir. Bununla birlikte, muhtarların, il genel meclisi üyelerinin, belediye meclisi üyelerinin ve belediye başkanlarının yaşının da 18'e indirilmesi sağlanmış olacaktır. Böylece genç nüfusun yerel yönetimlerde karar alma organları ile idaresinde daha fazla temsil edilmesinin önü açılmaktadır.

Sandık kurulu başkanının iyi ün yapmış kişiler arasından belirlenmesi ve sandık kurulunun siyasi partiler tarafından bildirilenler dışındaki üyesinin ihtiyar meclisi ve ihtiyar heyeti üyeleri arasından belirlenmesi yerine, bu kişilerin ilçede ikamet eden tüm kamu görevlileri arasından belirlenmesine yönelik değişiklik yapılmaktadır. Buna göre, ilçe seçim kurulu başkanı, mülki amirler tarafından yerleşim yeri esasına göre bildirilen kamu görevlileri arasından önce ad seçmek suretiyle ihtiyaç duyulan sandık kurulu başkanının 2 katı sayıda kamu görevlisini tespit edecek, sonra bu kamu görevlileri arasından mâni hâli bulunmayanları sandık kurulu başkanı olarak belirleyecektir. Asıl ve yedek üyelerin seçimi de bu şekilde olacaktır.

Değerli milletvekilleri, hâlen mahallî idare organları seçimlerinde il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık seçimleri ile belediye seçimlerinde oy pusulaları farklı zarflara konulmaktadır. Bu durum, seçmenlerce başka seçim türüne ait oy pusulalarının sehven farklı zarflara konulması veya zarfın atılacağı sandıkların karıştırılması gibi nedenlerle oyların geçersiz sayılmasına sebep olmaktadır. Bunun en önemli örneğini de 2014 seçimlerinde, zarfların içerisinde muhtarlık oy pusulalarının görüldüğü ve bu şekilde de bu oyların geçersiz kılındığı şekilde görüyoruz.

Bu itibarla, uygulamada ortaya çıkan sorunların önüne geçilmesi amacıyla, mahallî idare organları seçimlerinde oy pusulalarının tamamının aynı zarfa konulmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. 6771 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle, Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinin aynı gün yapılması hükme bağlandığından mahallî idare organlarının seçimlerinde yaşanan benzeri sorunların önüne geçilmesi amacıyla birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde de oy pusulalarının aynı zarfa konulması öngörülmektedir.

Mevcut düzenlemeye göre, kolluk güçleri, sandık çevresine sadece sandık kurulu başkanı veya üyelerden birinin çağrısı üzerine gelebilmektedir. Teklifle seçmenlerin şahsen yapacakları ihbar üzerine de kolluk güçlerinin sandık çevresine gelebilmeleri öngörülmektedir. Kolluk güçleri, sandık

kurulunun talimatına uymak zorunda oldukları gibi, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılacaklardır. Teklifle Siyasi Partiler Kanunu ve seçim kanunlarında yer alan yasaklar kaldırılarak siyasi partilere milletvekili seçiminde ittifak yaparak seçimlere birlikte girme imkânını veren düzenleme de yapılmaktadır, siyasi partilerin seçimlerde ortak hareket etmelerine dair usul ve esaslara yer verilmektedir. Böylece ülkemizde uzun zamandır yapılmakta olan fiilî ittifakların kanuni temelde yapılmasına imkân sağlanmaktadır.

Yüksek Seçim Kurulu, seçim güvenliğinin sağlanması amacıyla, vali veya il seçim kurulu başkanının talebi üzerine sandıkların taşınmasına, seçim veya sandık bölgelerinin birleştirilmesine karar verebilecektir. Buna göre, seçim güvenliğinin sağlanmasında güçlük yaşanabilecek yerlerde seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkeleri gereğince seçmenlerin hiçbir etki ve baskı altında kalmadan seçme haklarını kullanabilmeleri amacıyla o yerdeki sandıkların seçim güvenliğinin sağlanacağı en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin -muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere- seçim bölgelerinin birleştirilmesine karar verilecektir.

Değerli dostlar, değerli arkadaşlar; ayrıca, biliyorsunuz, bizim seçimlerde -ben seçim kurullarında da çok görevde bulundum ama- engellilerin rahatsızlıkları sebebiyle oy kullanmasında engeli bulunanların önünün açılması adına anayasal bir hak olan seçme hakkını kullanabilmeleri amacıyla Yüksek Seçim Kuruluna yetki verilmektedir. Bu kapsamda Yüksek Seçim Kurulu, seyyar sandık kurulu oluşturma, oyların kullanılması, sayımı ve dökümü ile birleştirilme işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirleyecektir.

Değerli milletvekilleri, diğer bir husus, Yüksek Seçim Kurulunun da müstakar kararları olduğu ve 1984'ten bu yana da hep o şekilde karar verdiği, sandık kurulu mührü olmaması sebebiyle o seçim pusulalarının iptaline ilişkin iptal edilmemesi gerektiği yönünde kararları olmuştur. Bunun için de bu değişiklikle sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen filigran, amblem ve il seçim kurulu mührü bulunan zarfların geçerli sayılacağı hükme bağlanmaktadır. Buna göre üzerinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı ve Yüksek Seçim Kurulu amblemi ile ilçe seçim kurulunun mührü bulunması sebebiyle yetkili seçim kurulları tarafından gönderildiği hususunda şüphe bulunmayan zarfların sadece sandık kurulunun ihmaliyle mühürlenmemesi bu zarfları geçersiz kılmayacaktır.

Yani kısaca, bu teklifle özgür, eşit, serbest ve dürüst şekilde seçim yapılmasını öngörmekteyiz. Teklifimizin ülkemize, milletimize, siyasi partilerimize ve demokrasimize hayırlar getirmesini diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Fırat.

Şahsı adına son olarak Kocaeli Milletvekili Sayın Fatma Kaplan Hürriyet konuşacaklar.

Buyurun Sayın Kaplan Hürriyet. (CHP sıralarından alkışlar)

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, bugün İstiklal Marşı'mızın kabulünün yıl dönümü, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün şehitlerimizi rahmet ve minnetle anmak istiyorum.

534 sıra sayılı Teklif hakkında söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu akşam burada sadece Türkiye'nin gelecek yıllardaki siyasetini değil, bir bütün olarak toplumumuzu da şekillendirecek bir kanun teklifini görüşüyoruz. En son söyleyeceğimi en önce söylemek istiyorum. Hak gasbetmenin, seçimlere hile karıştırmanın, kul hakkı yemenin nasıl yasal hâle geleceğini bu teklifle birlikte göreceğiz değerli arkadaşlar.

"İttifak" diye önümüze getirdiğiniz bu teklifin asıl nedeni korkudur. Bir taraf "Meclise giremem." diye, diğer taraf "Tek başıma yüzde 51'i alamam." diye korkuyor ve bu korkuyla birlikte, kendi lehinize tedbir almaya çalışıyorsunuz ama hata üstüne hatalarla dolu bu teklif.

Kanun teklifinin gerekçesini bile kendinizin dahi inanmadığı beylik laflarla doldurmuşsunuz. Mesela, ne demişsiniz bu teklifin gerekçesinde? "Özgürlükçü ve çoğulcu demokratik rejimler, özgür, eşit, serbest ve dürüst şekilde yapılan seçimlere dayanmaktadır. Demokratik yönetimin temeli olan serbest seçim hakkı, her türlü etkiden uzak, hür iradeyle kullanılan oylarla bir anlam ve değer taşır." demişsiniz. Gerçekten bu değerlere inanıyorsanız nasıl böyle bir teklif getiriyorsunuz, milletin önüne böyle bir teklifi nasıl koyuyorsunuz, gerçekten inanması bizim için güç. Hem serbest seçim hakkından, hür irade ve çoğulcu demokratik rejimden bahsediyorsunuz hem de "Fazladan nasıl sandalye kazanırım, oy almadan nasıl milletvekili çıkarırım, nasıl milletin hakkını yerim?" onu düşünüyorsunuz bu teklifle birlikte.

Bu teklife bütünüyle baktığımızda, iki ayrı alanda kaygılarımızı artıran düzenlemeler var. Birisi sandalye hırsızlığının önünü açacak olan seçim ittifakı; diğeri de seçim güvenliğinden çok, ittifak yapan partilerin güvenliğini sağlayan ama seçimleri şaibeli hâle getirecek olan düzenlemeler var. Her ikisinde de ne yazık ki demokrasiye, çoğulculuğa, adalete, hukuka, şeffaflığa, adil temsiliyete ve seçim güvenliğine ciddi yaralar açacak ve telafisi mümkün olmayan düzenlemeler yer alıyor.

Bu teklif "ittifaklar" adı altında, aslında bal gibi ihale şartnamesine benzeyen bir yapı ya da asıl adı "koalisyon" olan sistemle siyaseti kilitleyecek, demokrasi ve çoğulculuğu yok edecek, seçime ilişkin hükümlerle de seçim sonuçlarını güvensiz hâle getirecek. Bu teklifle birlikte Türkiye'nin geleceği kurgulanmakta, mühürsüz referandumla kurulan tek adam rejimini tahkim etme ve milleti tek tipleştirme hedeflenmektedir bu teklifi getirenler tarafından. Çok uzak değil, bundan üç yıl öncesinde birbirlerine siyaset alanından söven, edepsizce yakıştırmalarda bulunan iki parti şimdi çıkarları doğrultusunda birbirleriyle çok da güzel uyuştu ve şimdiden koalisyonunu kurdu bile.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ayıp, ayıp, hiç yakışıyor mu bu laflar?

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Devamla) – Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop bir televizyon programında daha yasalaşmayan bir ittifak bu görünümlü bu koalisyon hakkında beş yıl süreli olacağını söyledi ama şunu da unutmamak lazım: Siyasette neyin ne zaman ne olacağı hiç belli olmaz. Üç yıl önce birbirlerine küfürler yağdırırken tutup da şimdi çıkarlar doğrultusunda "Bu ittifak beş yıl sürecek." demek bize göre abesle iştigaldir değerli arkadaşlar.

Bu teklifle diğer partilerin siyaset yapma hakkı barajla kapatılıyor, kendileri için siyaset yapma hakkıysa ittifakla birlikte açılmış oluyor ve bunu yapanlar ne yazık ki barajın üzerine kocaman bir merdiven dayayarak barajı uzun atlamayla atlamış oluyor. "Gelin, biz barajı kaldıralım, vatandaşların gönül verdiği tüm partiler Mecliste olsun." dediğimizdeyse "Olur mu öyle şey?" deniyor ne yazık ki.

"Milletin bekası" diye diye sadece iki partinin bekası güvenceye alınıyor bu teklifle birlikte. Yüzde 2, yüzde 3, yüzde 5 alan parti oy oranı kendisinden nispeten daha fazla olan partiyle ittifak kurduğunda yani başka partinin kuyruğuna takıldığında Mecliste temsil edilecek, almadığı oyu almış sayılacak ama yüzde 9,9 alan bir parti, sırf tek başına girdiği için ve bunu deme cesaretini gösterdiği için "Hodri meydan, ben tek başıma bu seçime giriyorum." deme cesaretini gösterdiği için ama ittifak yapmadığı için Meclise giremeyecek, kendisine oy veren milyonlarca vatandaşın temsiliyetini Mecliste sağlayamamış olacak. Peki, nerede temsilde adalet? Nerede hak? Nerede hukuk? Nerede vicdan? Nerede kul hakkı? Hani hep Müslümanlıktan bahsediyoruz ya. İşte, buyurun size kul hakkı. Yeterli oy alınmadığı hâlde alınmış gibi gösterilerek milletvekili çıkarılacak bu sistemle birlikte ne yazık ki. Peygamberimizin söylediği gibi, hak edilerek kazanılan bir şey, haksız olarak kazanılan çok şeyden üstündür; bunu da unutmamak lazım değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Mühürsüz oyların geçerli olması, sandıkların taşınması, seçmenlerin rastgele birbirinden ayrıştırılması, seyyar seçim sandığı oluşturulması, baraj şantajı gibi birbirini aratmayan garabet düzenlemeler bulunuyor bu teklifte. Her seçim döneminde illa bir yerlerde hep trafoya kedi girerdi, elektrikler kesilir, bir anda seçim sonuçları değişir, şaibeli açıklamalar yapılırdı. 16 Nisan referandumunda bu sefer trafoya kedi değil, YSK girmişti ne yazık ki; bunu da hep bas bas söylemiştik. Kanun maddesi çok açık olmasına rağmen, mühürsüz oyları geçerli saymıştı 16 Nisan referandumunda YSK. Şimdi, bu teklifle birlikte bu hukuksuzluk kanuna bağlanıyor yani bundan sonra artık trafoya kimsenin girmesine gerek kalmayacak, bu teklif zaten sizin işinizi görmüş olacak.

Ülkemizde yumurtalara bile mühür vuruluyor değerli arkadaşlar. Bugün, mühürsüz bir yumurta ne yazık ki ceza sebebi zabıtalar tarafından ama milletin iradesini temsil eden zarfları, oyları, pusulaları mühürsüz olsa da ne yazık ki kabul edeceğiz bu teklifle birlikte yani "Milletin iradesinin, milletin verdiği oyun bir yumurta kadar değeri yok." diyeceğiz herhâlde bu teklifle birlikte; bu, onu gösteriyor.

Algı yönetimi bile düşünülmüş. Pusulaların hazırlanmasına baktığımızda ittifak partisinin bulunduğu bölüm büyük büyük, algıyı yönetecek, seçmen iradesini sakatlayacak ve oy verme iradesini değiştirecek şekilde düzenlenmiş. Peki, ya geçersiz olması gereken oylar ittifak partileri lehine geçerli sayıldığında seçilen milletvekili kimi temsil edecek? Almadığı oyu nasıl temsil edecek? Bu da yine bir başka soru olarak karşımıza çıkıyor bu teklifte.

Aynı binada oturan vatandaşlara farklı yerlerde oy kullandırılması, partili Cumhurbaşkanının memuru olan valilerin seçimlere doğrudan karışması, sandıkların yerinden oynatılmaması seçimin sigortası olduğu hâlde, engelli ve hasta seçmenlerin durumlarını istismar edecek şekilde seyyar hâle getirilmesi, kolluk kuvvetlerinin her an sandık alanına müdahale edebilecek duruma gelmesi; hukuksuzlukların yasal zırha büründürülmesi aslında bize göre.

Biz aslında şunu söylüyoruz: Seyyar seçim değil, temiz seçime ihtiyacımız var bizim, şaibesiz seçime ihtiyacımız var, vicdanlara uygun bir seçime ihtiyacımız var ama bu teklif bundan çok uzak. Hilenin önünü açmak, sandalye hırsızlığını yasalaştırmak, siyasi yankesicilik yapmak, sandık güvenliğini hiçe saymak, halkın ve siyasi partilerin denetimini ortadan kaldırmak, bunu da devletin gücünü alet ederek yapmak ne yazık ki namussuzlukların da yolunu açacak değerli arkadaşlar. Adaletin gözleri, adil olsun diye bağlıdır, namussuzlara göz yumsun diye değildir değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Birçok hukuksuzluğu da beraberinde getirecek olan bu teklifle adaleti çıkarınız için kullanırsanız, bumerang gibidir ve gün gelir onu kullananı vurur ve bu teklif de emin olun, eninde sonunda sizleri vuracak; bunu da buradan ifade etmek istiyorum.

Aslında bu teklif bir anlamda da sandıkla gelen AKP'nin sandıkla gitmek istemeyişi yani saltanatını sürdürmek isteyişinin de bir başka ifadesi; ben buna mafya saltanatı diyorum, bunu ne yazık ki devam ettirmek istiyorsunuz ve bunu yaparken de her konuşmacı aynı şeyi söylüyor: "15 Temmuz" "15 Temmuz" "15 Temmuz" Bu teklifi açıklarken sürekli 15 Temmuzu kullanıyorsunuz ama aslında siz 15 Temmuzu bu teklifle birlikte istismar ediyorsunuz. Bunu da buradan açıkça ifade etmek istiyorum.

Bu teklifte her türlü kazan-kazan sistemini kurmak, her türlü avantajlı duruma geçmek adına bütün planlamaları yapmışsınız, en ince ayrıntısına kadar ne yazık ki planlamışsınız. Aslında tek istediğiniz, tek kale maç oynamak; başka hiçbir müdahale kabul etmiyorsunuz.

Daha da önemlisi "12 Eylül darbe yasalarıyla mücadele edeceğiz." diye diye geldiniz, propaganda yaptınız, oy aldınız; şimdi, bu darbe yasalarına kocaman bir kucak açıyorsunuz ve bunlara sahip çıkıyorsunuz. Bu yaptığınız, yine -aslında şaşırtıcı demeyeceğim- artık bizi çok da şaşırtmıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Devamla) – Toparlamak için son bir dakika rica ediyorum.

BAŞKAN – Toparlayın, bir dakika ek süre veriyorum size.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Devamla) – Son olarak şunları ifade etmek istiyorum: Bu ittifak, halkın gerçek sorunlarına dair de hiçbir çözüm üretmiyor. Aslında, Türkiye Büyük Millet Meclisi temenni yeri değildir, çözüm yeridir. Burada bunların konuşulması lazım, halkın gerçek ihtiyaçlarının konuşulması lazım ama bu teklife baktığımızda, halkın gerçek ihtiyaçları değil, iki partinin çıkarlarını konuşmak durumunda kalıyoruz değerli arkadaşlar.

Bu teklifle birlikte bütün inandığımız değerlerin, demokrasinin, hukukun üstünlüğünün altına dinamit koyuyorsunuz, ülkeye çok büyük kötülük yapıyorsunuz, üzerinde yaşadığımız bu toprakların geleceği için çok büyük haksızlık yapıyorsunuz.

Son olarak şunu söyleyeceğim, sevdiğim bir söz vardır: "Tilkinin bağladığı çakalın kurtardığı aslandan kral olmazmış." Sizin de bu yaptığınız tekliften ne yazık ki bu ülkeye hayır gelmeyecek değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Yanlışın, yalanın, haksızlığın, hilenin, oy hırsızlığının etrafında asla ve asla ittifak olmaz. Yarın öbür gün büyük krizler yaşamamak için bu teklife "hayır" demek lazım diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kaplan Hürriyet.

Buyurun Sayın Bostancı.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

36.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, kayıtlara geçsin diye söz aldım.

Sayın Kaplan, hukukun üstünlüğünden, özgürlükten, demokrasiden, herkes için önemli olan değerlerden bahsetti ancak bu değerlerden bahsederken "oy hırsızlığı" "yasal hâle getirilen hile" "kuyruğa takılmak" "siyasi yankesicilik" vesaire gibi kavramları kullanması…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Millî irade hırsızlığı" da var Hocam, tutanağa geçsin.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – …yücelttiği kavramları da ne kadar yücelttiği, onları anlatırken nasıl bir dil kurduğunun da önemli şahitleridir. Bu yanlış bir dildir, Meclise yakışmaz, hukukçu birisine de yakışmaz, reddediyoruz. Kendisini dinlemeyi de zorlaştıran bir dildir.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Dinlemeyin canım, zaten dinlemiyorsunuz!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Zırvalıyor!

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi soru-cevap işlemini yapacağız.

Süremiz yirmi dakika; bu sürenin on dakikası sorulara, diğer on dakikası ise cevaplara ayrılmıştır.

Sayın Gürer.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi diye sunduğunuz Başkanlık sistemiyle koalisyonlar döneminin sona erdiğini söylüyordunuz, koalisyonları kötülüyordunuz, yüzde 10 ülke barajını da düşüreceğinizden söz ediyordunuz. Dün söylediklerinizin bugün tam tersini söylüyorsunuz. Hani koalisyonlar kalkıyordu? Adını "ittifak" koyup seçim öncesi koalisyon kuruyorsunuz. Tek parti iktidarı ruhuna bu düzenlemeyle "El Fatiha" diyorsunuz. Yaptığınız düzenleme, aynı zamanda seçmen iradesini haksız biçimde bir başka partiye aktarma değil mi? Kanun tasarısında Yüksek Seçim Kurulunun 16 Nisan referandumunda haksız yere aldığı mühürsüz oy kararını savunmuştunuz. Karar kanuna uygunsa neden yasayla mühürsüz oy düzenlemesi yapıyorsunuz? 16 Nisanda yapılan kanunsuzluğu da bu şekilde onaylıyor musunuz? Hasta ve engelliler için evlere sandık götürecek sandık görevlilerini sosyal yardım görevlilerinden mi seçmeyi düşünüyorsunuz ki tam tarafsızlık hâli oluşsun?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Arslan…

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Adalet Bakanına soruyorum: 16 Nisanda yapılan referandumda kanuna açıkça aykırı olmasına rağmen mühürsüz oy ve zarfların geçerli sayılmasına YSK karar vermiştir. Böylece aksi yönde verdiği önceki kararlarını inkâr etmiştir. Şimdi de yıllardan beri kanuni olarak uygulanan mühürsüz oy ve zarfların geçersizliği, hukuka aykırı olmasına rağmen bu kanun tasarısıyla meşrulaştırılmak isteniyor. Yapılacak bu değişiklikle oy hırsızlığının ve seçim yolsuzluğunun önünü açıyorsunuz. Hangi sandıkta verildiği belli olmayan, sandık kurulu mührü basılmamış oyların sandığa ve torbaya girmesine fırsat vermiş olmuyor musunuz? Bu uygulama, seçim güvenliğini ortadan kaldırmayacak mı? Böyle bir seçim, demokratik bir seçim sayılabilir mi? Yapılacak bu seçimler, adil bir seçim olarak kabul edilebilir mi? Bu yanlışlığı kanuna bağlamış olsanız bile Anayasa'mıza ve hukuka aykırı olmayacak mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Demirtaş…

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Bakan, sarayın hedefindeki Türk Tabipleri Birliği ve Türkiye Barolar Birliği gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütleriyle ilgili Hükûmetin çalışma başlattığı kamuoyuna açıklandı. Kanun değişikliğiyle adlarından "Türk" ve "Türkiye" ibaresinin çıkarılması, mesleği yapanların üye olma zorunluluğunun kaldırılması, meslek örgütlerinin bölünmesi amaçlanmaktadır. Hem "Yerliyiz." hem "Millîyiz." diyeceksiniz hem "Türk" ve "Türkiye" ifadelerinden rahatsız olacaksınız hem de meslek örgütlerini bölmeye çalışacaksınız. 2009 yılında bu projeyi Türkiye'nin gündemine getirenler FETÖ'cü oldukları için üniversiteden ihraç edilmişlerdi.

Sayın Bakan, sizin de üyesi olduğunuz Barolar Birliğindeki "Türkiye" ifadesinden, meslek örgütlerindeki "Türk" ifadesinden neden rahatsızsınız? Bir FETÖ projesi olan bu çalışma hâlâ devam etmekte midir? Hükûmetiniz bu FETÖ projesinden vazgeçmeyi düşünmekte midir? Baroların bölünmesi, yürütmeye tamamen bağımlı kılınmasıyla meslek dayanışmasının zayıflatılması avukatlık yapmış bir bakan olarak sizi rahatsız etmiyor mu?

BAŞKAN – Sayın Tanal…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, seçime OHAL döneminde mi gidilecek, yoksa OHAL kaldırıldıktan sonra mı seçime gidilecek?

Soru iki: Siz kürsüde "Avrupa'da bulunan ülkelerin çoğunda bu şekilde ittifak örnekleri var." dediniz. Avrupa'daki örneklerin çoğunda, o seçim barajı olan ülkelerde deniliyor ki: "İttifak yapan siyasi partilerin o barajı aşması lazım." Yüzde 5'se yüzde 5'i aşacak. Yani o barajı aşmadan barajı aşmış gibi bir işlem yapılmıyor. Böyle bir örnek var mı? Yani benim görebildiğim kadarıyla, siz bu örneği Çek Cumhuriyeti'nden almışsınız. Çek Cumhuriyeti'nde yok, Finlandiya'da yok, Hırvatistan'da yok, İspanya'da yok, Letonya'da yok, Macaristan'da yok, Polonya'da yok, Yunanistan'da yok, Slovakya'da yok. Hangi ülkede var? Yani bir parti seçim barajını aşamıyor… Kendi ifadenizle dediniz ki: "Amiral gemisinin arkasına takılan bir kuyruk var." Bu, bu mudur?

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Topal… Yok galiba.

Sayın Çakırözer…

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Anayasa Mahkemesinin kararlarına birinci derece mahkemelerinin uymaması konusunda ne düşünüyorsunuz? Şahin Alpay altı yüz gündür, Mehmet Altan beş yüz elli gündür tutuklu. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden de hak ihlali yönünde karar çıkarsa nasıl davranacaksınız? Şahin Alpay'ın bu uzun tutukluluğunun yanı sıra insan haklarına sığmayan koşullarda anjiyo olması konusunda gerekli incelemeyi yaptırdınız mı?

OHAL Komisyonuna bugüne kadar kaç kişi başvurdu, kaçına hak iadesi kararı çıktı? Bu kadar düşük oranda hak iadesini nasıl değerlendiriyorsunuz? Kalanların hepsi, mutlak surette, sizin gözünüzde suçlular mı?

Aynı şekilde, ülkemizde cezaevlerindeki tutuklu gazeteciler konusunda son rakamlar nelerdir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Yeşil… Yok.

Sayın Özdemir…

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, düzenlemenin 2'nci maddesinde seçmenlerin baskı altında olabileceği kaygısıyla sandıkların birleştirilmesi, taşınması düzenlemesi yapılıyor. Sandıkların nerede, nasıl birleştirileceğine kim, hangi gerekçeyle karar verecek?

Baktığımız süreçte, parti devletine dönüştüğümüz ve ülkeyi yöneten iktidar partisi yani Hükûmet ile devlet arasındaki bağın koparıldığı gerçekliği ortadayken vali ve il seçim kurulu başkanları seçmenlerin nerede baskı altında olmayacağına nasıl karar verecekler?

Yine düzenlemenin 8'inci maddesinde ihbar üzerine kolluk kuvvetlerinin sandık çevrelerine gelmeleri… Burada da ihbarın kim tarafından ne şekilde yapılacağını, ihbarın gerçekleşip gerçekleşmediğini denetleme imkânı yoktur. Bu durum, yetkinin kötüye kullanılması sonucunu doğurmayacak mı? Kolluk kuvvetlerinin kolaylıkla seçim çevrelerine dâhil edilmeleri özgür, eşit, serbest seçim ilkesini zedelemeyecek midir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Pekşen…

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Devlet Demiryolları, Devlet Hava Meydanları İşletmesi, Çukurova Hava Meydanı, TÜBİTAK Marmara Teknoloji Merkezi, TRT, TKİ gibi birçok kurumda Sayıştay tarafından düzenlenmiş olan raporlarla çok ciddi zimmet, yolsuzluk, irtikap, rüşvet vesaire gibi rapora bağlanmış, belgeli suçlamalar var. Ne enteresandır ki bu suçlamalarla ilgili Ankara Cumhuriyet Başsavcılığında, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığında hiçbir hukuksal süreç başlamamakta. Çok enteresan, Twitter üzerinden, şuradan buradan bir küçük mail atmış olan insanlarla ilgili birkaç dakika sonra müthiş bir yargılama hızı görülüyor ama milyarlarca dolarlık yolsuzluklarla ilgili Hükûmetinizin bu savcılarla talimat yönünde bir ilişkisi var mı, doğrusu ben merak ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bektaşoğlu…

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Son zamanlarda çocuk tecavüzleri ve kadın cinayetlerinde büyük bir artış var. Bununla ilgili, Sayın Bakan aracılığıyla Aile Bakanlığına sormak istiyorum: Bakanlığınızın sorumluluğunda kaç kadın sığınmaevi vardır? 2018 yılı içinde yenilerinin yapımı gündeme gelecek midir?

İkinci sorum: Bakanlığınızın dışında belediyelerin de kadın sığınmaevi kurmalarını destekleyici, özendirici çalışmalar yapmakta mısınız, yapmak ister misiniz?

Üçüncü sorum: Türkiye'deki kadın sığınmaevlerini sadece kısa süreli barınma özelliğinden çıkararak, eksiksiz personel, uzmanlar ve sağlık personelinin görev yaptığı, anne ve çocuklara özellikle şiddete karşı tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin de verildiği, sosyal alanları da olan güvenlikli tek bir model hâline getirmeyi düşünmekte misiniz?

İlim Giresun'daki kadın sığınmaevinin kapasitesini artırarak modernize etmek ister misiniz, edecek misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim.

Sayın Hakverdi…

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 2010 yılındaki referandumda ölülere "evet" oyu verme çağrısı yapıyordu o dönem beraber yol yürüdüğünüz Fetullah Gülen, şimdiki FETÖ. Bu dönem, oy kullanmayanlara, oy kullanamayanlara, oy kullanmaya gidemeyenlere sandığı götürmek istiyorsunuz. Bu durumda mezarlıklara sandık götürecek misiniz, yoksa ölüleri sandığa taşımayı düşünüyor musunuz? (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Yıldırım…

BEHÇET YILDIRIM (Adıyaman) – Teşekkürler Başkanım.

AKP iktidarının en iddialı olduğu işkence konusunda son zamanlarda hoş olmayan haberler ve iddialar gündeme gelmektedir. Gerek aileler gerek avukatlar gerek basın sık sık bunları dile getirdi. Hemen hemen her gün yurdun dört bir yanından bu haberleri almaktayız. En son, Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Cezaevinde Demokratik Bölgeler Partisi Eş Genel Başkanı Sayın Mehmet Arslan'ın çıplak aramaya karşı çıktığı için onlarca gardiyan tarafından bayıltılıncaya kadar darbedildiği haberi basına düştü. Sanırım bu olay size kadar ulaşmıştır. Bu kabul edilemez işkence iddiaları için Bakanlık olarak bir yaptırımınız oldu mu?

BAŞKAN – Son olarak Sayın Çam…

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, HAS Parti Ankara İl Başkanı iken yüzde 10 seçim barajının antidemokratik olduğu ve iktidarınız döneminde bunu değiştireceğinizle ilgili açıklamalarınız var. Bugün neden bunu değiştirmiyorsunuz?

Sayın Şentop Hocam, siz de Habertürk gazetesinden Kübra Par'a vermiş olduğunuz 30 Ekim 2016 tarihli röportajda diyorsunuz ki: "Seçim barajı sıfırlanacağı ya da çok sembolik bir orana çekileceği için daha güçlü milletvekilleri gelecek." Neden bunları yapmıyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun.

Süreniz on dakika.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Gürer'in "Koalisyonu bitireceğiz." diyordunuz şeklindeki sorusu… Elbette, koalisyonu az önce de ifade etmeye çalıştık. Türkiye'de cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle koalisyon dönemi sona ermiştir. Seçim günü hükûmetin kurulacağı bir sisteme evrilmiştir 16 Nisan referandumu sonrasında. Bu nedenle, bugün Genel Kurulun huzurunda olan ve tartıştığımız mesele koalisyon değil siyasi partilerin ittifak yaparak seçimlere gitmesi ve bunun önündeki, yasak vardı, bu yasağın kaldırılmasına yönelik bir iradedir. Elbette, siyasi partiler bu konuda kendileri seçim öncesi bir siyasi mutabakatı hazırlayarak milletin önüne çıkacaklar ve milletin iradesi de hangi yönde tecelli ederse, sandıktan çıkarsa yine ona göre bir seçim sonucu ortaya çıkacaktır. Zaten bu, cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin de doğal bir sonucu olarak yine bir mutabakatı, bir araya gelmeyi, ortaklaşmayı öngören bir modeldir, bu modelin doğal bir sonucudur. Dolayısıyla bu hususta, koalisyon dönemleri bitmiştir ama bir ittifak anlamında, bir arada olma, birlikte ya da ortak müştereklerde buluşabilme anlamında bir imkânı getiren bir düzenleme bugün Genel Kurula sunulmuştur.

Yine mühürle ilgili hususta da değerli arkadaşlar, burada siyasi partilerin seçimlerde farklı hususlarda hep seçim günü itirazları olmuştu. En son -az önce de ifade etmeye çalıştım- 7 Haziran seçiminde… Sandık kurulu üyelerinin ihmalinden dolayı, sandık kurulu mührünün basılmamasından dolayı vatandaşlarımızın oyu heba olmaktaydı bazı yerlerde. Şimdi, burada, Yüksek Seçim Kurulu uygulamada, sandık kurulunun kendi hatasından kaynaklanan bir ihmalden dolayı bütün seçmenlerin ya da bir kişi bile olsa o oyu ortaya koyan, iradesini ortaya koyan kişinin oyunun haleldar olmaması için, bu hususta, oyun geçersiz olmamasına karar veriyordu. Bu hususla ilgili birçok siyasi partinin -CHP olsun, MHP olsun, HDP olsun- ortak olarak birçok yerde haklı itirazları vardı ve bu konu da kanundan doğan bir ihtiyaç, fiilî olarak ortaya çıkan bir ihtiyaçtan kaynaklı bir durumdur.

Bakın, kanunda yine bu hususla ilgili geçerli oyları ifade ederken, geçerli oylar hangileridir, bunları ifade ediyor; daha sonrasında da yine hangileri geçersiz olur? Yine, bu konuda, arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan oylar geçersizdir ama sandık kurulunun ihmalinden dolayı, eğer bir ihmal söz konusuysa bunlar geçerli olacaktır.

Bakın, yine "Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış oy pusulaları geçersizdir ancak kazaen yırtılması, zarfların açılması esnasında yırtılması gibi…" diyor, hemen bir istisna var. Yani buradaki temel mantık, seçmen iradesini ortaya koyduktan sonra sandığa, sandık kurulunun bir ihmali nedeniyle verilen oy heba olmasın şeklinde… Kanunun ruhu da bu şekildedir.

Burada hepimiz biliyoruz ki oy pusulaları filigranlı bir şekildedir ve Yüksek Seçim Kurulunun filigranı vardır, ilçe seçim kurulunun mührü vardır. Dolayısıyla orada bütün partilerin de temsilcilerinin bulunduğu bir yerde eğer bir ihmal olursa bu ihmalden dolayı pazar günü demokrasi için oy kullanmaya gelen vatandaşlarımızın oyunun heba olmaması adına -uygulamadaki bir YSK kararının, yine yerleşik içtihadının da doğal bir sonucu ki demokrasinin de gereğidir- bu şekilde bir düzenleme yapılmıştır.

Burada yine mührle ilgili, arkadaşlar -kanunun lafzında da var- dışarıdan herhangi bir şekilde oy pusulasının kabulü söz konusu değil. YSK'nin filigranı, ilçe seçim kurulunun mührü olacak ve sandık kurulunun ihmali nedeniyle olacak; dolayısıyla asla orada yolsuz bir işlem söz konusu değil, bunu ifade etmek isterim.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Bu ülkede sorular çalındı Sayın Bakan, pusulaların çalınmayacağını nereden biliyorsunuz?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Seyyar sandık görevlileriyle ilgili olarak "Seyyar sandık görevine de yine sosyal yardım görevlileri ya da sosyal yardımlaşma vakfından yetkililer mi katılacak?" şeklinde bir soru. Muhtemelen bakanlık kastedildi ya da vakıf kastedildi. "Bunlar mı görevli olacak?" Hayır. Burada görevli olanlar: Her siyasi partinin nasıl sandıklarda görevlisi varsa, yine, her siyasi partinin bu seyyar sandıklarda da sandık görevlisi olacak.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 1 kişi için kaç kişi gidebilir Sayın Bakan?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Siyasi parti denetiminde, gözetiminde yine bu seçimlerde sandık seçmenin yanına götürülecek ve her seçmene değil, yatağa bağımlı, oy kullanamayacak olan kişilere yönelik, seçmenlere yönelik bir düzenleme söz konusu. Sayın Arslan'ın sorusu da benzerdi, bu vesileyle ifade etmiş oldum ortak bir şekilde.

Sayın Demirtaş'ın "Kamu kurumu niteliğindeki kurumlarda 'Türkiye' 'Türk' ifadelerinden rahatsız mısınız da bu şekilde düzenleme yapıyorsunuz?" sorusu. Hayır, biz "Türkiye" "Türk" ibarelerinden asla rahatsız olmayız, bundan gurur duyarız ama bugün Mehmetçik'imiz, Türk askerimiz teröristlere karşı mücadele ederken eğer o teröristlerin yanında ve Mehmetçik'in karşısında açıklama yapan birileri varsa elbette o "Türk" ifadesi de tartışmaya açılacaktır. Burada, asla "Türk" "Türkiye" ibareleriyle ilgili bir düzenlemeden vazgeçilmesi değil, bunun disipline edilmesi anlamında bir düzenleme var.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Barolar Birliğinin bu yönde bir açıklamasını duymadık Sayın Bakan. Barolar Birliğinin böyle bir açıklaması yok Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Demirtaş, bu konularla ilgili genel bir düzenleme kamuoyuyla paylaşılacak aşamada olduğunda Hükûmetimiz de bunları değerlendirecektir. Elbette orada da tüm partilerimizin ve kamuoyunun önerilerini alacağız. Şu anda "Şu şekilde somutlaşmıştır." ya da "Şu kurumlarda…" şeklinde bir şey ifade etmek bugün itibarıyla mümkün değil.

Sayın Tanal'ın "Seçime OHAL döneminde mi gidilecek?" şeklinde bir sorusu var. Elbette, OHAL'le ilgili Anayasa 119'da, 120'de, devamındaki maddelerde ne şekilde karar alınacağı düzenlenmiştir. Bu, anayasal bir yoldur, olağanüstü yönetim biçimidir. Bu, usullerine göre, yine Millî Güvenlik Kurulu tavsiyesiyle, Bakanlar Kurulu kararıyla ve yüce Meclisin onayıyla tasvip edilirse elbette gündeme gelecektir. Bu konudaki takdir yine, elbette yüce Meclisimizin olacaktır nihai olarak ama şunu ifade etmek lazım: Anayasa referandumunda ve Avrupa'nın birçok ülkesinde, yine OHAL döneminde de seçimler olabilmiştir. Önemli olan yine bu konuda seçimlerin demokratik katılımla, özgür ve seçim hukukuna uygun şekilde gerçekleşmesidir.

"Avrupa'daki ittifak örneklerinde -barajı geçmeyen partiler- her parti barajı geçmek zorunda, aksi takdirde ittifak yapamaz." şeklinde bir soru tevcih edilmiştir. Az önce de gösterildi, oradaki usul Türkiye'deki, bizim bugün getirmiş olduğumuz tekliften farklı. Bizim teklifte, ittifak partileri yine kendi içerisinde, ittifak unvanının altında bir arada oluyorlar. Her ittifak partisi bu şekliyle, yine kendi unvanıyla, kendi logosuyla, amblemiyle seçime girebilmekte ama orada bir parti gibi giriyor ve dolayısıyla, o partilerin de bir bütün olarak yine barajı geçmesi söz konusu. Ama diyelim ki öyle bir farklılık olsa bile bu, Türkiye'ye özgü. Yani orada da partiler ayrı ayrı girmiyor. Biz burada oturmuşuz, Türk parlamenterler olarak bir teklif üzerinde çalışmışız. "Sui generis", kendimize, kendi ihtiyaçlarımıza göre, Türkiye'deki pratiğe göre, ihtiyaca göre yapılmıştır. Elbette ayrı ayrı da olabilir, bir de olabilir ama bir olmasının ayrı mahzurlarını az önce anlatmaya çalıştım. Her partinin kendi tüzel kişiliğiyle, kendi amblemiyle girmesi Türkiye siyasetine ve geleneğine daha uygundur diye böyle bir model uygun görüldü. Parlamentomuzun uygun görmesiyle de böyle bir değerlendirme yapılabilir. Farklı uygulamalar da var; ittifak partileri bir araya gelince, işte, iki parti olunca baraj daha yukarıya çıkıyor, üç parti olunca… Her ülkenin -bu uygulama çok yaygın da değil- farklı örnekleri var. Türkiye'nin bu tecrübesi de yine, dünya demokrasisine elbette önemli bir katkı sağlayacaktır.

Anayasa Mahkemesinin kararlarına yerel mahkemelerin uymamasına yönelik düşüncelerimiz… Sayın Çakırözer'in sorusu var. Elbette, Anayasa'ya göre, Anayasa Mahkemesinin kararları bağlayıcıdır ve Anayasa Mahkemesinin kararlarına mahkemeler uyacaktır, uymalıdır. Burada bir ihlalle ilgili konuda nasıl bu karara uyulacağı da yerel mahkemece takdir edilecektir. Takdir edersiniz ki yerel mahkeme kendi dosyasına göre, son tartışılan konuyla ilgili de bir değerlendirme yapmıştır ve yine, Anayasa Mahkemesine bu konuyla ilgili, uygulamamasına yönelik bir müracaat vardır. Elbette, bu süreçle ilgili hukuki süreçler değerlendirilecek ama genel ilkeler böyle. Mahkeme de ihlalle ilgili nasıl karar verecek? Kendi dosyasına göre değerlendirmesini yapıyor ama bireysel başvuruyu getiren de AK PARTİ Hükûmeti, bu reformun da elbette en güzel şekilde uygulamasını yakinen takip edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bitti mi, ek süre vereyim mi?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Yazılı da verebilirim.

BAŞKAN – Bir dakika ek süre vereyim size isterseniz, toparlayın.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Anjiyo olan bir…

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Şahin Alpay.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Kim?

BAŞKAN – Şahin Alpay.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Ailesi ve avukatıyla yapacağı görüşler nedeniyle dilekçe vererek planlanan 28 hastaneye sevk işlemine gitmediği; 2 Ocak 2018, 5 Ocak 2018 tarihlerinde Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Eğitim Araştırma Hastanesi, Prof. Dr. Necmi Ayanoğlu ve Silivri Ceza İnfaz Kurumu Devlet Hastanelerinde anjiyo işlemi, MR çekimi, psikiyatri, dâhiliye polikliniklerine sevk işleminin yapıldığı; 12 Ocak 2018, 22 Ocak 2018 tarihlerinde planlanan hastane sevklerine dilekçe vererek kendi isteğiyle gitmediği yönünde uzun bir bilgi notu da var, ben size de ifade edeyim. Elbette, bu konuyla ilgili -sağlık- mutlaka, onlar devletin hukukuna emanettir, burada hassas olmak gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika daha ek süre vereyim size.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Bakan, operasyon öncesi kelepçeyle bekletilme…

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Bu hususta elbette farklı bir durum varsa -ben notu da veririm Sayın Çakırözer- gereken ne varsa yasal anlamda, mevzuat anlamında, o hususta titizlikle kamu görevlilerimiz de bizler de takipçisi olacağız.

"Tutuklu olan herkes sizin gözünüzde suçlu mu?" Elbette, tutukluluk hiçbir şekilde bir mahkûmiyetle, kesin hükümle sonuçlanmadığı için tutuklamayla ilgili, tutuklanan kişiyle ilgili, yargılaması devam eden biriyle ilgili böyle bir şeyi söyleyemeyiz çünkü beraatizimmet asıldır, masumiyet karinesi vardır; asla öyle bir ifade kullanamayız ve bir kişinin suçlu olup olmadığının kararını verecek olan da mahkemelerdir. Dolayısıyla bizim bu konuda bir yürütme organı olarak -ya da herhangi bir vatandaş da bunu diyemez- öyle bir düşüncemiz asla söz konusu olamaz.

BAŞKAN – Sayın Bakan, toparlar mısınız lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Tamam.

Ben teşekkür ediyorum.

"Sandıkların birleştirilmesiyle ilgili kim karar verecek?" Yüksek Seçim Kurulu karar verecek ve hangi sandıkların birleşeceğine ilişkin, Yüksek Seçim Kurulu, valiliğin müracaatı ya da diğer hususlarla tüm ilgili değerlendirmeleri objektif bir şekilde yapacaktır.

"İhbar üzerine kolluk sandık mahalline gelecek, bu tehdit oluşturur mu?" Bu hususta şahsen müracaat söz konusu ve sandık kurulu kolluğu geri gönderme, görevi bittiğinde, işi bittiğinde geri gönderme, mahallinden gönderme anlamında yetkilidir. Dolayısıyla bu konularda asla bir suistimal olmayacağı gibi varsa seçim güvenliğine ilişkin bir tehlike onu ortadan kaldırmaya matuftur.

Diğer soruları da yazılı olarak arz ederim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın milletvekilleri, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunacağım ama bir yoklama talebi var.

Sayın Özel, Sayın Gürer, Sayın Kaplan Hürriyet, Sayın Emir, Sayın Tanal, Sayın Çakırözer, Sayın Bektaşoğlu, Sayın Pekşen, Sayın Arslan, Sayın Demirtaş, Sayın Gök, Sayın Yarkadaş, Sayın Arık, Sayın Hakverdi, Sayın Köse, Sayın Adıgüzel, Sayın Özdemir, Sayın Gündoğdu, Sayın Bakan, Sayın Çam, Sayın Kuşoğlu.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

BAŞKAN – Pusula veren sayın milletvekilleri lütfen Genel Kurulu terk etmesinler.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, şimdi birinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci bölüm 1 ila 13'üncü maddeleri kapsamaktadır.

Birinci bölüm üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Mehmet Parsak konuşacaklardır.

Buyurun Sayın Parsak. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

MHP GRUBU ADINA MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri ve aziz Türk milleti; teklifimiz üzerinde birinci bölüme dair olmak üzere partimiz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Birinci bölümde hem seçim güvenliğine dair hem de ittifaka dair düzenlemeler söz konusu olduğu için iki temel başlık altında da değerlendirmelerimiz olacak ama kanun teklifindeki sıra uyarınca önce seçim güvenliğine dair düşüncelerimizi, arkasından da ittifaka dair düşüncelerimizi paylaşacağız.

Sayın milletvekilleri, teklifimizin 1'inci maddesinde aynı seçim bölgesinde kalmaları şartıyla farklı sandık bölgelerine seçmenlerin kaydedilebileceği yönünde bir değerlendirme var ama biz bu teklifimizi sunduğumuzdan bu yana mesele öyle bir sunuluyor ki sanki Kızılcahamam'da olan bir seçmen Şereflikoçhisar'a kaydedilebilecek. Bu, kesinlikle söz konusu değildir. Aynı mahallede olmak kaydıyla aynı binada oy kullanacak seçmenlerin bir sandıktan diğerine kaydedilebilmesi burada düzenlenmektedir. Bu da şunun için: Mevcut mevzuatımıza göre, şehirlerde 150, köy ve kasabalarda 200 seçmenin aynı sandığa kaydedilebilmesine dair hüküm kaldırıldığı için ve esasen bu yürürlükteki uygulama itibarıyla da yaklaşık 300 ve 400 arasında seçmen bakımından uygulanabildiği için ve bugün de özellikle büyük şehirlerimizde aynı binada bin, 1.500, 2 bin seçmenin oy kullanması mümkün olduğu için buna olması gerektiği gibi bir düzenleme getirilmektedir.

2'nci maddede seçim güvenliği gerekçesiyle vali veya il seçim kurulu başkanının talebi üzerine sandıkların birleştirilmesi düzenlemesi vardır. Burada da gene, teklifimizi sunduğumuzdan bu yana, valiler sandıkların birleştirilmesine, sandıkların taşınmasına karar verecek gibi, asla gerçeği yansıtmayan ithamlarla karşılaşmaktayız sayın milletvekilleri. Burada bir güvenlik söz konusu olduğunda -ki bu sadece kriminal anlamda güvenlik değil, söz gelimi deprem, sel vesair gibi her anlamdaki güvenlik çerçevesinde- valinin talebi ya da il seçim kurulunun talebi üzerine ama en nihayetinde, hâkimlerden oluşan ve siyasi partilerin de temsilcilerinin bulunduğu Yüksek Seçim Kurulunun kararıyla ancak mümkün olabilecektir.

3'üncü maddede ve 4'üncü maddede sandık kurullarının başkanlarının ve üyelerinin belirlenmesine yönelik düzenlemeler söz konusu. Sayın milletvekilleri, biraz önceki hatipler de ifade ettiler, aslında mevcut mevzuatımızda bunların kamu görevlisi olması gibi bir zorunluluk olmamasına rağmen

-yuvarlayarak söylüyorum- son referandum itibarıyla 120 bini kamu görevlilerinden, 40 bini de siyasi partilerden bildirilenler arasından tespit edilmiş. Ama siyasi partilerin bildirdiklerinin de önemli bir çoğunluğunun gene kamu görevlileri olduğunu nazara aldığımızda, esasen uygulamamızda da çok büyük bir çoğunlukla kamu görevlileri tarafından düzenlenen bu alanla alakalı mevcut mevzuatta "iyi ün sahibi olmak" gibi bir müphem kavramı ortadan kaldırıp, tüm kamu görevlilerinin ilçedeki listelerinin kaymakam tarafından yapılıp ilçe seçim kurulu başkanının da seçim kurulu huzurunda sandık sayısının 2 katı kadar gerekli sandık kurulu başkanını kura yoluyla tespit etmesi durumu söz konusudur. Dolayısıyla, burada da hangi sandık kurulu başkanının ya da hangi sandık kurulu üyesinin hangi siyasi partinin mensubu olduğu, seçmeni olduğu asla bilinmemektedir. Dolayısıyla, bu yöndeki ithamların da hiçbir gerçeklik payı yoktur.

5'inci maddede sandık ve kabinlerin gizliliği sağlayacak nitelikte olması gerektiğine dair detaylı bir düzenleme söz konusudur.

6'ncı maddede oy zarflarının filigranlı olması yönünde bir düzenleme söz konusudur. Bakın, nasıl ki parada "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası" yazan bir filigran varsa zarflarda ve pusulalarda da "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" yazan bir filigran söz konusudur. Bu sonraki maddelerde de gene karşımıza gelecek, onu o aşamasında tamamlamış olacağım.

7'nci maddede sandık çevrelerine ilişkin düzenleme söz konusudur. Bu, mevcut kanunumuzda 100 metre yarıçap esasına dayanan karmaşık bir düzenlemeyle düzenleniyor ve okullar, spor salonları, sınıflar vesaire dair 100 metre yarıçapın esasen çok da hayat bulmadığını da görüyoruz. Dolayısıyla burada bu durumu da netleştiren ve karmaşıklığı ortadan kaldıran dolayısıyla bu yönüyle de seçim güvenliğini artıran bir düzenleme getirmiş oluyoruz.

8'inci maddede, mevcut kanunda, cebir, şiddet veya tehdit hâlinde sadece sandık kurulu başkanına veya sandık kurulu üyelerine tanınan kolluğa müracaat yetkisini, kolluğa haber verme yetkisini seçmenin bizatihi kendisine de tanıyoruz. Bakın, bir cebir, şiddet durumu var, seçmen olarak sandığa gittiniz; sandık kurulu başkanından veya sandık kurulu üyelerinden istirham ediyorsunuz ama kolluk getirilmiyor, çağırılmıyor. İşte böylesi bir durumda, telefonla, SMS'le vesaire değil kimliğinizi ortaya koymak suretiyle doğrudan doğruya, şahsen kolluğa müracaat edip, haber verip onların gelmesini sağlayabiliyorsunuz ama karar gene siyasi partilerin de bulunduğu sandık kuruluna ait; bunun da doğrusunun böyle olduğunun bilinmesinde fayda var.

Devam ediyorum sayın milletvekilleri, 9'uncu maddede ve 11'inci maddede… Sadece bu teklifimiz bakımından değil ta referandum sürecinden bu yana -tırnak içinde ifade ediyorum çünkü doğru değildir, tam bir algı operasyonudur ve yalandan başka hiçbir şey değildir- mühürsüz oy tartışmaları yürütülüyor. Bakın "mühürsüz oy" diye bir şey yok sayın milletvekilleri. Yüksek Seçim Kurulunun mührü var, Yüksek Seçim Kurulunun amblemi var, Yüksek Seçim Kurulunun filigranı var, ilçe seçim kurulunun da mührü var ama sandık kurulu görevi olduğu hâlde bu görevini yerine getirmemiş ve pusulanın arkasını mühürlememiş; bundan dolayı, seçmen olarak bizim irademiz sandığa yansısın mı, yansımasın mı sorusu çerçevesinde, biz, olması gerektiği gibi, millî iradeyi esas aldığımızdan dolayı "Bunlar sandığa yansıyabilsin, seçmenin oyu geçerli olabilsin." değerlendirmesini yapıyoruz.

10'uncu maddede ittifakın ortak oyları düzenlemesi; 12'nci, 13'üncü maddelerde de bu ittifakın ortak oyları da dâhil olmak üzere ittifaktan kaynaklanan düzenlemelere ilişkin olarak tutanakların düzenlenmesi gibi bir durum söz konusu.

Gelelim ittifak müessesesine sayın milletvekilleri: İttifak ilk defa bizim icat ettiğimiz bir düzenleme değil. Gerek dünyada özellikle Avrupa'da gerekse ülkemizde şu ana kadar, onlarca yıldır pek çok sayıda uygulaması olan bir düzenleme. Biz "Avrupa'da da var, dünyanın pek çok yerinde

de var.” dediğimiz zaman “Ama sizin getirdiğiniz düzenlemenin bir benzeri Avrupa’da hiçbir yerde yok.” deniyor. Evet, yok çünkü Avrupa’daki hiçbir ülkenin düzenlemesi de bir diğeriyle bire bir aynı değil. Aynı olması da gerekmez, bilakis doğru da olmaz çünkü her ülkenin kendine ait birikimi, siyasi tecrübeleri, güncel ihtiyaçları var. Dolayısıyla, biz de bir diğer Avrupa ülkesiyle bire bir aynı olarak değil, kendi ihtiyaçlarımızı, birikimimizi, tecrübemizi nazara alarak bir ittifak düzenlemesi yaptık.

Peki, nedir o bizim birikimimiz? İttifak, yasalarımıza ilk defa 1950 yılında girmiş ama hemen 1954’te ittifak yasaklanmış, yasayla yasaklanmış ve o günden bu yana, yarım asrı aşkındır ittifak yasal olarak yasak. Ama bu yasak hüküm ifade etmiş mi? Etmemiş sayın milletvekilleri, konuşmacımız da ifade etti detaylarıyla birlikte. 1991’den bu yana 5 ayrı seçimde pek çok siyasi parti ittifak yapmış. Nasıl yapmış? Hülle yoluyla, kanuna karşı hile yapmak yoluyla yapmış çünkü ittifak yasal olarak mümkün değil. İşte, biz bu düzenlememizle, yasal olarak o yasak olan hükmü ortadan kaldırıp onun yerine ittifaka dair yasal zemini oluşturup ama şimdiye kadar olduğu gibi örtülü, kanuna karşı hile yapmak suretiyle ya da hülle yapmak suretiyle değil, doğrudan doğruya seçmenin iradesine müracaat ederken birden fazla siyasi parti bir araya gelip programlarını, yaklaşımlarını bir beyannameye, bir protokole kaydetmek suretiyle, kendi tüzel kişiliklerini, kendi listelerini, kendi amblemlerini koruyarak ve seçmenin karşısına pusulada da yan yana çıkmak suretiyle bir ittifak düzenlemesi yapıyoruz. Bu ittifak düzenlememize dair, ne yazık ki asla gerçeği yansıtmayan “kirli ittifak, oy hırsızlığı, siyasi yankesicilik” gibi pek çok ithamda bulunuldu. Asıl bunlar, bizim teklifimizi yani tertemiz teklifimizi kirletme amacına yönelik olarak kirli iddialardır. Söz konusu iddiaların bundan başka hiçbir anlamı, hiçbir kıymeti yoktur. Bunun bilinmesi lazım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Biz Cumhur İttifakı’na yönelik olarak bir düzenleme yapmadık. Evet, “İttifakları yasal zemine kavuşturalım.” dedik.

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Adrese teslim olmuş, adrese.

MEHMET PARSAK (Devamla) – Ama tartışmalar genellikle Cumhur İttifakı ekseninde de yoğunlaştığı için kalan süremde ona dair de bir değerlendirme paylaşmak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, Cumhur İttifakı 15 Temmuzda meydanlarda, tankların üstünde kurulmaya başlanmış, ardından 7 Ağustosta Yenikapı ruhuyla olgunlaşmış, 16 Nisan şuuruyla şekillenmiş ve bugün için bu noktaya gelip hedefi de “2023’te lider ülke Türkiye ülküsü” olan çok önemli, çok esaslı bir ittifaktır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ve esasen, milletimiz bu ittifaka bugünden yürekten sahip çıktığı için de bu kirli iddialar ortaya atılmaktadır.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Afyonkarahisar) – Kandırmayın milleti, kandırmayın milleti! Doğruyu anlatın millete, kandırmayın! Doğruyu anlatın millete, kandırmayın!

MEHMET PARSAK (Devamla) – Ama biz bugünden biliyoruz ki Cumhur İttifakı mutlak surette muzafferiyetini karşılayacaktır.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Parsak.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Sayın Erol Dora konuşacaklardır.

Buyurun Sayın Dora. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 534 sıra sayılı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin birinci bölümü üzerinde Halkların Demokratik Partisi adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, konuşmama Anayasa'nın 67'nci maddesini hatırlatarak başlamak istiyorum. 67'nci maddenin ikinci fıkrasında "Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır." denilmektedir. Bu bağlamda, seçimlerin güvenli ve huzurlu bir ortamda gerçekleştirilmesi ve seçmenlerin hiçbir etkiye maruz kalmadan hür iradesini sandığa yansıtabilmesi anayasal bir şarttır.

Değerli milletvekilleri, şimdi bu teklife baktığımızda, seçim süreçlerinin şeffaflığını ve seçimde elde edilen verilerin denetlenebilmesini artırmak ve daha güvenilir seçimler yapmak yolunda ilerlediğimizle ilgili bir kanaate ulaşmak gerçekten mümkün değildir.

Yasa teklifinin kanun yapım tekniği bakımından en büyük temel sorunu ise mevcut mevzuatta hâlihazırda devam eden problemleri gidermek, mevcut kanun maddelerinde yer alan muğlak, açık uçlu ve tartışmalı ifade ve konuları bir niteliğe kavuşturmak yerine, seçim mevzuatını daha da muğlak ve yeni çelişkilere, yeni sorunlara yol açacak bir zemine çekiyor olmasıdır.

Bakınız, teklifin daha 1'inci maddesinde aynı binada oturan seçmenlerin hane bütünlüklerinin korunması ve aynı seçim bölgelerinde kalmaları şartıyla farklı sandık bölgelerine kaydedilebilecekleri şeklinde bir düzenleme yapılmaktadır. Bu düzenleme, her şeyden önce kanun yapım tekniğiyle bağdaşmamaktadır çünkü muğlaktır çünkü belirsizdir. Bu maddede öngörülen düzenleme, seçmenin sandık seçmen listesi üzerindeki denetim hakkını elinden almakta, aynı zamanda seçimlerde "seçmen kaydırma" olarak bilinen seçim hilelerine zemin hazırlamakta ve bu hilelere yasal meşruiyet kazandırmaktadır. Geçmiş seçimlere ilişkin kısa bir basın taramasında bile seçmen kaydırmaya dair çok sayıda örnek olayla karşılaşılabilmektedir. Benzer biçimde, seçmen olduğu hâlde çok sayıda yurttaşın sandık seçmen listesinde yer almadığı, literatürde "seçmen silme" olarak bilinen hileye dair haberlerle de sıkça karşılaşılmaktadır.

Nitekim, bu maddenin nasıl uygulanacağı konusunda Komisyon görüşmeleri süresince Yüksek Seçim Kurulu temsilcisine doğrudan bazı sorular yönelttik: "Aynı binada ikamet eden hanelerden hangilerini, hangi usul ve esasa göre başka bir sandık bölgesine kaydedeceksiniz? Bir haneyi başka bir sandık bölgesine kaydederken hanenin oturduğu dairenin numarasını mı esas alacaksınız, binada oturan hanelerin soyadlarını alfabetik sıraya koyup buna göre mi kaydıracaksınız? Binada oturan seçmenleri nüfusa kayıtlı bulundukları il ve ilçe esasına göre mi belli sandıklara kaydedeceksiniz?" şeklinde sorular sorduk. Yüksek Seçim Kurulu temsilcisi aynı binada oturan haneleri rastgele başka sandık bölgelerine kaydedecekleri biçiminde bir ifade kullanmıştır. Değerli arkadaşlar, bir hukuk devletinde bir usule bağlanmamış, çerçevesi çizilmemiş bir rastgele yöntemden söz etmek asla mümkün değildir. Buradan da anlaşılacağı üzere, bu uygulama son derece suistimale ve keyfî kararlara yol açabilecek problemleri beraberinde getirecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin bu bölümünde yer alan bir diğer hukuk garabeti düzenleme ise mülki idare amiri olarak Hükûmet tarafından atanan valilere sandık taşıma, sandık birleştirme ve sandık seçmen listelerini karma hâle getirme gibi son derece muğlak, son derece açık uçlu, son derece suistimale ve keyfiyete açık yetkiler verilmesi yönündeki kanuni değişikliktir. Bunun, teklifin en kritik ve seçimlerin sivil ruhuna doğrudan zarar veren düzenlemelerinden birisi olduğu açıktır.

Bilindiği üzere, seçimlerin siyasi partiler tarafından yüksek yargının denetimi altında yapılması esas olandır. Mülki idare amirlerine, valilere seçim süreçlerine dair böylesine doğrudan müdahale edebilme yetkisi veren böyle bir düzenleme, seçimlerin sivil karakterini temelden tehlikeye sürükleyen niteliktedir. İktidar partisince kurulan hükûmet tarafından yani yürütme erkini temsil eden erk tarafından doğrudan atanan valilerin böylesine nötr olması gereken bir konuda yetkilendirilmesi, seçimlerin

tarafsızlığını da ortadan kaldırmaktadır. Kaldı ki tüm antidemokratik uygulamalarıyla giderek baskıcı bir hâl almış olan OHAL sürecinde yapılması muhtemel bir seçimde valilerin böylesine bir yetkiyle donatılması, Anayasa'da açıkça tarif edilen seçimlerin serbest ve eşit bir ortamda gerçekleştirilme ihtimalini dahi ortadan kaldırmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin bu bölümünde yer alan ve seçimlerin güvenilirliğini âdeta ortadan kaldırmaya kasteden diğer bir düzenlemeyse sandık kurulu başkanlarının sadece kamu çalışanları arasından belirleneceğine ilişkin değişiklik ile mühürsüz oy pusulası ve oy zarflarının geçersiz sayılmayacağına ilişkin değişikliktir. Anayasa'nın 68'inci maddesinde açıkça ifade edilmiş, öncelikle ve tekrar tekrar belirtmemiz gereken husus şudur: Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Oysa bu teklifte ne yapılmak isteniyor? Anayasa'da demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olarak tanımlanan siyasi partiler, sandık kurullarına başkan önerme hakkından menedilmektedirler. Bununla yetinilmiyor, 16 Nisan referandumunda mühürsüz oy pusulalarına ilişkin YSK'nin son dakikada aldığı usulsüz ve hukuksuz kararın aynı zamanda kanunsuz bir karar olduğunu açıkça beyan eder nitelikte bir düzenlemeye daha gidiliyor ve bundan sonra mühürsüz oy pusulası ya da zarfların geçersiz sayılmayacağı şeklinde bir ucube uygulama getirilmek isteniyor.

Değerli milletvekilleri, maalesef bununla da yetinilmiyor. Oy verme süreci boyunca, oy sayım, döküm süreci boyunca yine birçok hak ihlalinin önünü açmaya dönük ve açıkça Anayasa'ya aykırı bir başka uygulama daha getirilmek istenmektedir. Seçmenlere kolluk güçlerini sandığa çağırmak için ihbar yetkisi getirilmektedir yani seçim günü demokratik bir siyasetin, siyasi rekabetin en sağlam zeminini sağlamamız gerekirken burada, bu teklifle, âdeta bir siyasi tarafın diğer bir siyasi tarafı sandık alanında kriminalize edebilmesinin, ortamı terörize edebilmesinin, siyasi rekabetin siyasi bir engellemeye dönüşmesinin önü açılmaktadır.

Değerli arkadaşlar, Meclisin ve kamuoyunun huzurunda altını çizerek belirtmeliyiz ki bu kanun teklifi, maalesef, ülkemizi dış dünyada küçük düşürmekten, itibarsızlaştırmaktan başka bir sonuca yol açmayacaktır. Bir an düşünmenizi öneririm, seçim günü, bu hakkı suistimal etmek isteyen insanlar sürekli biçimde kolluk güçlerine sandıklara müdahale etmeleri için ihbarda bulunsalar ve kolluk güçleri de her ihbara karşılık sandığın başına gitse gün boyu oluşacak görüntüyü tahayyül edebiliyor musunuz? Bu görüntünün, oy kullanmak için sandığa gelen yurttaşlarımız üzerinde hatta küçük çocuğunun elinden tutarak oy vermeye giden yurttaşlarımız üzerinde nasıl bir etki yaratacağını tahayyül edebiliyor musunuz? Veya bu silahlı sandık görüntülerinin dış basında nasıl işleneceği, ülkemizi ziyaret etmek isteyen bir yabancı turistin kafasında nasıl bir algı oluşturacağını tahayyül edebiliyor musunuz?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şunu kavramamız gerekir: Demokratik olmayan bir seçim sistemiyle, demokratik olmayan bir seçim mevzuatıyla ve demokratik olmayan OHAL koşullarında gerçekleşecek bir seçimden demokratik sonuçlar çıkmasını bekleyemeyiz. Böylesine bir süreçte halkın hür iradesinin sandıklara yansıyacağı beklentisine giremeyiz. Bu anlayış, her şeyden önce halkı yanıltmak, halkı aldatmak ve halkın iradesine saygısızlık anlamına gelecektir. Birbirinden farklı birçok kimliği ve kültürü bir arada yaşatabilmenin en sağlam enstrümanı gerçek demokrasidir. Adaleti sağlamanın en sağlam enstrümanı hukukun üstünlüğü ve kuvvetler ayrılığıdır. Çağdaş dünyadan kopmadan ve çağımızda mutlu yurttaşlardan oluşan bir Türkiye yaratabilmenin asgari koşulu da evrensel demokratik ilkelere doğru hızlı adımlarla ilerlemektir diyor, hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Dora.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Murat Emir konuşacaklar.

Buyurun Sayın Emir. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, her rejimin seçimlere ihtiyacı vardır, diktatörlüklerde bile seçimler yapılır ama rejimin temel karakterini belirleyen, rejime demokratik niteliğini kazandıran, o seçimlerin serbest, adil ve eşit yapılmasıdır. İşte bu nedenle, üzerinde konuştuğumuz kanun teklifi son derece önemlidir ve üzerinde hassasiyetle durulması gerekmektedir. Oysa getirilen teklife baktığımızda, hiç kusura bakmayın, kirli bir ittifakın kirli bir ürününü görüyoruz.

Şimdi, özellikle bize bu takdim edilirken deniyor ki: "Bunu, rejim değişikliğinin -yani bize göre bu ucube başkanlık sisteminin- bir sonucu olarak getirdik." Niye? "Çünkü artık Türkiye'de rejim değişti ve buna göre de yasaları ve seçim yasalarını da yenilememiz lazım." diyorsunuz. Oysa bu teklife baktığımızda, bir tek yerel yönetimlerde 18 yaş düzenlemesinin getirildiğini görüyoruz, onun dışındakilerin hepsi, bakarsanız ya seçim güvenliğini yok etmeye dönük ya da ittifakın önünü açmaya dönük.

Şimdi, ittifak konusuna gelmişken bir konunun altını çizmekte yarar var. Yeni getirilen sistemde -sizler de çok iyi anımsayacaksınız- artık koalisyonların biteceği, artık baraja dahi ihtiyaç olmadığı, artık herkesin Mecliste temsil edilebileceği çünkü artık Türkiye'de yönetimde istikrarın nasılsa sağlandığı anlatıldı bize ve bu nedenle de artık temsilde adalet ilkesi gereği seçimlerin barajsız veya çok düşük bir barajla yapılması gerektiği herkes tarafından ve özellikle de daha önceki Anayasa değişikliğini getirenler tarafından yani sizler tarafından defaatle anlatıldı.

Oysa bugün, yüzde 10'luk seçim barajına, dünyada hiçbir yerde görülmeyen, adaletsizliği herkesçe malum olan, herkesin kabul ettiği ve Anayasa Mahkemesinin de adaletsiz ve yüksek bulduğu bu yüzde 10'luk seçim barajına sıkı sıkıya sarılıyorsunuz çünkü bir gerçek varsa değerli arkadaşlar, sizler 12 Eylülün fikrî devamısınız. 12 Eylülün getirdiği antidemokratik, diktatöryal yasaların hepsine sıkı sıkıya sarılıyorsunuz ve kendi diktatörlüğünüzü inşa etmekte sonuna kadar kullanıyorsunuz.

Şimdi "Bu tasarı ne getiriyor?" diye kabaca bakarsanız seçim güvenliğini yok etmek, sandığın dibine kadar, sandık çevresinin içerisine kadar, sırasında sandık kurulu başkanı olarak, sırasında oraya çağrılan kolluk kuvveti olarak ve sırasında oradaki görevlilerin saptanmasına kadar, oradaki sandıkların yerlerinin değiştirilmesine kadar ve sandıkların taşınmasına kadar kamu gücünün sandığın etrafında biriktirildiğini görüyorsunuz ve burada dışlanan aslında siyasi partiler ve dolayısıyla da millettir değerli arkadaşlar. Bunun ötesinde de barajı aşmaya dönük olarak ittifakın alt düzenlemeleri yapılıyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada öncelikle bakılması gereken sandık başkanlarının belirlenmesi meselesi. Şimdi -daha önce anlatıldı- sandık başkanlığı için deniyor ki: "Şimdiye kadar zaten kamu görevlileri geliyordu, bundan sonra da bu kamu görevlilerini böyle yazmakta ne sakınca var?"

Şimdi, çok kolaydı aslında kamu görevlilerinin arasından atamak yerine daha katılımcı, daha herkesin içinde olacağı, daha şeffaf, herkesin kabul edeceği bir sandık kurulu oluşturmak olanaklıydı ve oraya bir eğitim standardı getirilebilirdi. Madem kamu görevlileri geliyordu, o zaman bu düzenlemenin ihtiyacı nedir? Bakın, valiye bu hakları veriyorsunuz, sandık bölgelerini değiştirme yetkisi veriyorsunuz. Vali sizin döneminizde âdeta AKP il başkanı olarak çalışıyor. Vali, Yüksek Seçim Kuruluna "Şu bölgede ben sandık güvenliğini sağlayamıyorum." diyecek ve dedikleri gibi, bunu belgelere bağlayacak ve Yüksek Seçim Kurulu buna karşı direnecek! Türkiye'de yaşıyoruz ve bunların hiçbir gerçekliği yok arkadaşlar. Burada sandık kurulu başkanları her ne kadar kurayla seçiliyorsa da aslında kabul etmeliyiz ki makbul memurlar arasından seçilecek çünkü oradaki memurlar en nihayetinde, bir toplam içerisinden tercih sırasına göre tercih edilecekler ilçe seçim kurulu başkanı tarafından.

Şimdi, biraz önce değinmiştim bunun getirilen ucube başkanlık sistemiyle hiçbir ilişkisi olmadığına. Bakın, o kadar farkında ki bunu yapanlar, o kadar farkındalar ki Cumhurbaşkanı ile partileri ve milletvekili listelerini aynı zarfa koyuyorlar. Düşünebiliyor musunuz, Türkiye Cumhuriyeti'nin ayrıca zarf parası vermemek için bunu yaptığını düşünebiliyor musunuz? Peki, bu hangi ihtiyaçtan kaynaklanmıştır? Çünkü ittifak yoluyla barajı geçmiş gibi görünmek ve ittifak yapmayan partilere haksız bir avantaj sağlamak için yapılan ittifak aslında gerçek bir ittifak değildir çünkü ittifakların yararlarından yararlanmak ama bedelini ödememek üzerine kurgulanmıştır ve bu ittifakı yapanlar, ittifak yapanlar lehine haksız kazanımlar olacağını biliyorlar ve biraz önce Sayın Bakanın konuşmasında da dinledik, sıkıştıkları yerde de diyorlar ki: "Siz de yapın. Evet, biz bunu getirdik ama herkes ittifak yapabilir." Oysa biz burada bir kural koyuyoruz yani ittifak yapmayanlar için de bir kural koyuyoruz. İttifaka zorlama hakkımız elbette yok. Bir de diyor ki: "İttifakın önüne engel getirmedik ki sadece, Cumhur İttifakı'nı biz kuruyoruz." E, bir de getirseydiniz. Yani Sayın Bakanı dinleyince doğrusu ben tedirgin oldum. "İttifak sadece bizim için geçerlidir." demediniz diye bu yasa tek başına eşitlikçi bir yasa olmuş mu oluyor?

Şimdi, bir ittifak yapılıyor ve bunun üzerinden adayları Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'a bir oy götürme, oy taşıma ihtiyacı var ve bunun kendi tabanlarından otomatik olarak gidemeyeceğini gördükleri için de aynı zarfa koyarak aslında seçmenin iradesine bir şekliyle ipotek koyma gayreti var. Burada oy hırsızlığı var, 2 defa D'Hondt sistemi uygulanıyor. Önce alacağınızı alıyorsunuz, sonra kendi aranızda üleşiyorsunuz. Bu, millî iradeye saygısızlıktan oy hırsızlığına kadar değişebilecek bir tanımlamaya dâhil olabilir değerli arkadaşlar.

Mühürsüz oyların kabul edilmesi: Bakın, iktidar adına konuşan herkesin getirdiği Yüksek Seçim Kurulu kararlarının aslında yerel sandık düzeyindeki itirazlar olduğunun burada kayda geçirilmesi lazım. Oysa bizim bilmemiz gereken Seçim Kanunu'dur, Yüksek Seçim Kurulunun uygulamalarıdır, genelgeleridir, içtihatlarıdır ve bugüne kadar da bu böyle yapılmıştır. 16 Nisan referandumunda da yasalar ve uygulamalar, içtihatlar ayaklar altına alınmıştır ve bu bilindiği için de bugün bu düzenlemeye gidiyorsunuz.

Şimdi, bakın, buradaki mühür yani pusulanın arkasındaki mühür, o pusulanın orada kullanıldığının tek karinesidir, onun olmadığı bir pusulanın orada kullanıldığını kimse bilemez. Dolayısıyla da daha sonrasında… Deniyor ki: "Yeni pusulalar üretmek çok olanaklı değil çünkü Yüksek Seçim Kurulu filigranlı üretiyor zaten, arkasında mühür var. Oysa bakın, Yüksek Seçim Kurulu her seçimde fazlasıyla üretiyor bunları ve bir sorun yaşandığında, bir itiraz yaşandığında başka bir yerden o sandıkların tekrar doldurulmayacağının hiçbir garantisi yok. Ve bakın, ilk başta konuştuk, madem sandık kurulu başkanlarını eğitimli seçeceğiz, kamu görevlileri arasından da seçiyoruz, o hâlde zaten şimdiye kadar önemli bir sorun olmamış olan mühürleme işlemi için böylesine bir güvenlik sistemini, güvenlik önlemini yok saymanın, yok etmenin bir anlamı var mı? İşte, bunların hepsi, teker teker özüne baktığınız zaman, seçim güvenliğini yok etmeye dönük uygulamalar. Burada bir güç biriktiriliyor. Aslında, bu güç biriktirme bana sorarsanız bir ihtiyaçtan kaynaklanıyor. "Cumhur İttifakı" dersiniz, biz başka bir şey deriz, "kirli ittifak" deriz ama burada bir sıkışmışlık olduğu, bir duvara dayanmışlık olduğu ortada. Bunu aşmaya dönük olarak da oy artırmadan milletvekili sayısını artırmak ve yasamayı da bir şekliyle gasbetme arayışı var. Oysa zaten yürütmeyi seçmiş olacaksınız, zaten bu, ayrı bir zarfta, ayrı bir iradeyle seçiliyor olsa buraya müdahale etme ihtiyacınız yok ki. Ama siz de biliyorsunuz aslında getirilen sistemin ucube bir başkanlık sistemi olduğunu ve bunun üzerinden de tek adam rejimini inşa etmek için de işte böylesine, neredeyse oy hırsızlığına varabilecek kadar düzenlemeler yapmanız gerektiğinin siz de farkındasınız.

Dolayısıyla değerli arkadaşlar, demokratik rejimimize ağır bir darbe vuracak, neredeyse altmış beş yıllık demokratik hukuk içerisinde seçim yapma geleneğimize son verecek, Türkiye'yi derin tartışmaların içerisine atacak ve Türkiye'ye dışarıdan bakıldığında diktatörlük görüntüsü verecek bir şaibeyi kendinizden bile sakınınız diyorum ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Emir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Aydın Milletvekili Sayın Abdurrahman Öz konuşacaklar.

Buyurun Sayın Öz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin görüşmelerinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Kanun teklifi görüşmelerinde Anayasa Komisyonu olarak verimli ve başarılı bir çalışma yaptık. Teklif, önce Komisyon üyelerinin ortak kararıyla alt komisyona sevk edilmiş, alt komisyon çalışmasından sonra Anayasa Komisyonu çalışmalarına devam etmiştir. Sonrasında, Komisyonun görüştüğü ve karara bağladığı metni, bugün, burada, kanun teklifi olarak görüşüyoruz.

Kanun teklifinin 1'inci maddesinde 298 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde değişikliğe gidilmiştir. Bu değişiklikte, Anayasa'da yer alan seçimin serbestliği ve gizli oy ilkesinin sağlanması amaçlanmıştır. Aynı binada oturan seçmenlerin hane bütünlüğü korunarak aynı seçim bölgesinde -burada seçim bölgesinden kastedilen muhtarlık sınırıdır- farklı sandıklarda oy kullanmasına imkân verilmiştir. Bu düzenleme bir zorunluluk olmayıp Yüksek Seçim Kurulunun her seçim döneminde aldığı ilke kararları doğrultusunda uygulama imkânı bulacak bir düzenlemedir; YSK'ye seçimin gizliliğini ve serbestliğini sağlamaya yönelik tedbir alma bakımından verilmiş genel bir yetkidir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, aynı muhtarlık sınırları içerisinde kalınmış olması ve aile bütünlüğünün bozulmamış olmasıdır. Yani Keçiören'deki bir mahallede oturan vatandaş yine aynı mahallede oy kullanacak; Keçiören'de oturan bir vatandaş Altındağ'da, Yenimahalle'de veya başka bir ilçede oy kullanmayacaktır. Bu maddenin devamında 5'inci maddenin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükten kaldırılan bu fıkrada bir sandıkta kaç seçmenin oy kullanacağı düzenlenmekteydi. Bu teklifin 2'nci maddesinde YSK'ye genel yetkileri arasında bir sandıkta kaç seçmenin oy kullanacağını belirleme yetkisi verildiğinden bu fıkra hükümsüz kalmış ve yürürlükten kaldırılmıştır.

2'nci maddede, yine aynı kanunun 14'üncü maddesinde değişiklik yapılmıştır. YSK'ye seçimlerin güvenliğine yönelik alacağı tedbirlere ek olarak üç fıkrayla yeni yetkiler verilmiştir. Biraz önce bahsettiğim 1'inci maddede kaldırılan fıkra burada (15)'inci fıkra olarak, YSK'ye genel bir yetki olarak verilmiştir. (16)'ncı fıkrada seçim güvenliğine yönelik tedbir alma yetkileri düzenlenmiştir. (17)'nci fıkrasında ise hastalığı veya engeli sebebiyle yatağa bağımlı olan seçmenin oy kullanmasını kolaylaştırmak için seyyar sandıkların kullanılabilme imkânı getirilmiştir.

Hepimiz buraya seçilerek geldik. Seçimlerde yatağa bağımlı şekilde yaşayan seçmenlere oy kullandırılması zorluğunu bütün milletvekilleri olarak, parti ayrımı gözetmeksizin, hep beraber yaşadık. Hatta yeri geldi, dedik ki: "Keşke seyyar sandık olsaydı, seçimlerde oy kullanma daha kolay olsaydı." Benzer uygulamalar diğer ülkelerde de vardır. Bu açıdan bakıldığında, yıllardır şikâyetçi olduğumuz, çözülmesini talep ettiğimiz bir sorunun çözümü için YSK'ye yetki verildiği görülmektedir. Yine bu maddede YSK'ye verilen yetki, YSK tarafından her seçim döneminde çıkarılan ve genel uygulamayı gösterecek olan ilke kararlarıyla hayat bulacaktır.

3'üncü maddede, 298 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinde değişiklik öngörülmüştür. Bu maddede de sandık kurulu başkanlarının belirlenmesinde yeni ve objektif kurallar belirlenmiştir. Yürürlükten kaldırılan metin 1979 yılı şartlarına göre düzenlenmiş olan ifadeleri içerdiği unutulmamalıdır. Kaldı ki sandık kurulu başkanları uzun zamandır kanunun bu metnine bağlı kalmaksızın YSK uygulamalarıyla belirlenmektedir. Mevcut düzenlemeye göre ilçe seçim kurulları siyasi partilerin verdiği listeler üzerinden seçilmekteyken yeni düzenlemeye göre il mülki amirinin verdiği listeler üzerinden, memurlar üzerinden, yerleşim yeri olarak o ilçede oturan memurlar üzerinden kura çekme yöntemiyle belirlenecektir. Bu da şimdiye kadar uygulamada partili sandık kurulu başkanlarının vermiş olduğu ihmal veya partililiğe dayalı kararlardan kaynaklanan sorunların bundan sonra olmasını daha aza indirecek bir düzenleme olarak ortaya çıkacaktır.

4'üncü madde, 3'üncü maddeyle bağlantılıdır; burada da sandık kurulu başkanı olarak verilen kamu görevlilerinden sandık kurulu başkanı olarak seçilmeyenlerin sandık kurulu üyesi olarak seçilmesi düzenlenmiştir. Bu iki madde birbiriyle bağlantılıdır.

Değişiklik teklifinin 5'inci maddesi, 298 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinde değişiklik önermektedir. Bu maddeyle de her seçimin en büyük tartışmalarından biri olan, oy pusulalarının hangi zarfa konulacağı tartışmasına son verilmektedir. Asıl olan, vatandaşın oy tercihinin doğru sayılması, vatandaşın tercihinin doğru yansıtılmasıdır. Sandığa giderek pusulaya basarak oy vermiş vatandaşın oyunu yanlış zarfa koydun diye yıllardır geçersiz sayan bir yönteme son verilmiştir. Haddizatında yapılan, tüm partilerin şikâyet ettiği, geçersiz oy tartışmalarına sebep olan uygulamaya son vermekten başka bir şey değildir. Bir seçimde muhtarlık seçimi hariç kullanılan tüm pusulaların tek zarfa konulması esası getirilerek vatandaşın iradesinin sandığa ve seçim sonuçlarına doğru yansıması amaçlanmıştır.

6'ncı maddede, 298 sayılı Kanun'un 78'inci maddesinde değişiklik yapılmıştır. Cumhurbaşkanlığı, milletvekilliği ve yerel seçimlerde kullanılacak tüm pusula ve zarfların YSK filigranı taşıyan kâğıtlar olacağı öngörülmüş, sahte oy pusulası tartışmasına son verilmek istenmiştir. Filigran, hem oy pusulasında hem de zarfta öngörülen çift emniyet tedbiri olduğundan sahte oy tartışması bundan sonraki seçimlerde daha az olacaktır. Bu sebeple bu uygulama da kanaatimce doğru bir uygulamadır.

7'nci madde, yıllardır tartışılan ve uygulamada "sandık çevresi" "sandık alanı" diye iki tartışmalı kavramdaki tartışmayı ortadan kaldıran bir düzenlemedir.

8'inci maddede, 298 sayılı Kanun'un 82'nci maddesinde değişiklik öngörülmektedir. Bu maddede sandık güvenliğine yönelik ek düzenlemeler mevcuttur. Sandık güvenliğini sağlamak amacıyla sandık çevresine güvenlik görevlisi çağırma yetkisi, sandık görevlileri ve müşahitlerin yanında seçmene de verilmiş bir yetki olarak düzenlenmiştir. Burada amaçlanan sandık güvenliğinin en üst düzeyde sağlanmasıdır, maddede buna yönelik tedbirler alınmıştır.

9'uncu madde, yine 298 sayılı Kanun'un 98'inci maddesinde değişiklik öngörmüştür. Bu maddede, sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen, YSK filigranı, YSK amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarfların geçerli olacağı düzenlenmiştir. Burada da sandık kurulunun sehven veya başka bir amaçla seçmen iradesini ortadan kaldıracak şekilde bir davranışta bulunmasının seçim sonuçlarına etkisinin en aza indirilmesi amaçlanmıştır. Zarfta filigran mecburiyeti getirilmesinden sonra sahte oy pusulası tartışması sona erdiğinden, filigranlı ama sandık kurulu mührü taşımayan oyların geçerli sayılması öngörülerek seçmen iradesinin yine en üst düzeyde ortaya konulması amaçlanmıştır.

10'uncu maddede, 298 sayılı Kanun'un 100'üncü maddesinde değişiklik öngörülmüştür. Bu maddeyle, siyasi hayatımızda bir ilk gerçekleşmekte ve şimdiye kadar siyasi partilerin gayriresmî olarak yaptıkları ve hülle yoluyla aşmaya çalıştıkları seçimlerde ittifak uygulamasına ilk kez yasal bir zemin kazandırılmıştır. "İttifak" ifadesi de kanunda ilk bu maddede geçmektedir. Maddede yeni getirilen ittifak müessesesine uygun olarak, ittifaka verilen oyların, ittifaka basılan "evet" mührünün ittifak partileri yönünden nasıl geçerli olacağına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

11'inci madde, 298 sayılı Kanun'un 101'inci maddesinde değişiklik öngörmüştür. Mühürsüz oylar kural olarak yine geçersizdir ancak filigranlı oy pusulasının sandık kurulunun ihmaliyle mühürlenmemiş olması hâlinde, bu pusulaların geçerli olacağı bu maddede açıkça düzenlenerek seçmen iradesinin sandığa yansıtılması amaçlanmıştır. Teklifin 12'nci ve 13'üncü maddeleri sandık sonuç tutanaklarıyla ilçe seçim kurullarının birleştirilmesine ilişkin düzenlemeler içermekte olup yine ittifak yasasına uygun olarak teknik ifade değişiklikleri içermektedir.

Değerli arkadaşlar, kanun teklifinin birinci bölümü 13 maddeden ibaret olup sizlere kısaca bu 13 maddeyle ilgili açıklamalarda bulundum. Sözlerimin sonunda bu yasa teklifiyle getirilen ittifak müessesesinin memleketimize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Kanaatim odur ki yıllardır bir şekilde gayriresmî yollarla, zorlamalarla ve pazarlıklarla yapılan gizli ittifakların bu kanunla ete kemiğe bürünmesi, gizli değil, açık, kanuna ve hukuka uygun olarak yapılıyor olması ülkemiz demokrasisi açısından önemli bir gelişmedir.

Yine, bu kanunun sadece AK PARTİ ve MHP arasında gündemde olan "Cumhur İttifakı" olarak tanımlanan ittifak görüşmeleri üzerinden gündeme getirilip daha doğmadan boğulmaya çalışılmasını doğru bulmadığımı ifade etmek istiyorum. Bu kanun teklifi seçime girme yeterliliğine sahip tüm partiler yönünden düzenlemeler içermekte olup ittifaka yönelik düzenlemelerin tüm partiler yönünden geçerli olduğu unutulmamalıdır. Birçok ülkede her ülkenin kendi şartlarına göre belirlemiş olduğu yöntemle ittifak uygulanmaktadır. Bu teklif hazırlanırken değişik ülke uygulamaları incelenmiş ve ülkemiz şartlarına en uygun metin teklif olarak Genel Kurulunuza sunulmuştur.

Teklifin tekrar memleketimize, milletimize, demokrasimize hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Öz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, müsaadenizle…

BAŞKAN – Sayın Özel, açıklama mı yapacaksınız?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kısa, 60'a göre.

BAŞKAN – Buyurun bir dakika.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Parlamentoda kendilerini savunma imkânı olmayan siyasi partiler hakkındaki sözleri doğru bulmadıklarına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, pek çok konuşmacı ittifak yasasını savunmak için daha önce yapılan gizli hile, hülle… Bunu maalesef Sayın Meclis Başkanı da teklif sırasında yaptı. Bundan önce ittifaklara karşı çıkan iki tane parti vardı. 7 Haziranda Büyük Birlik ile Saadet ittifak yapacağında biz ilkesel olarak "Bu doğru bir şey." demiştik. O gün karşı çıkanlar bugün ittifakı savunuyorlar ve "Kirli ittifak, hile, hülle yapılıyordu eskiden." gibi, geçmişteki kanunun ittifaka olanak vermeyen ve kendilerinin imkân tanımadığı şekilde Kenan Evren'in barajını savundukları için, bunu aşmak partilerin çabalarıydı. Burada kendilerini savunma imkânı olmayan siyasi partilerin yapmış oldukları bu tip birlikteliklere "hile, hülle, kirlilik, pislik" gibi lafların söylenmesini Parlamentoda olan bir muhalefet partisi olarak -onlar ifade edemeyecekleri için- doğru bulmadığımızı ve bu dili sakıncalı bulduğumuzu ifade ederim.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi şahsı adına Kars Milletvekili Sayın Ayhan Bilgen konuşacaklar.

Buyurun Sayın Bilgen. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

AYHAN BİLGEN (Kars) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında bundan beş altı yıl önce Meclisin Meclis Araştırma Merkezi'nin Venedik Komisyonuyla ilgili yaptırdığı güzel bir çalışma var. Bu çalışma kütüphanede var. Bizim bugün üzerinde tartıştığımız paket, neredeyse altı yıl önce bu Meclisin Araştırma Merkezi tarafından mahkûm edilmiş. Seçimlerin nasıl olması gerektiğine dair çok net makaleler var, değerlendirmeler var. Venedik Komisyonu, biliyorsunuz, Türkiye'nin de üyesi olduğu bir komisyon. Dolayısıyla dışarıdan bir tartışma, bir teorik, bir akademik tartışma falan değil. Türkiye'nin üyesi olduğu bir mekanizmanın, seçimler nasıl olmalı, siyasi partiler nasıl yarışmalı, buna dair çok net tespitleri var.

Ben paketin tek tek maddeleriyle ilgili değil, aslında ruhuyla ilgili iki noktaya sadece dikkat çekmek istiyorum. Sonuç itibarıyla, 16 Nisanda Türkiye bir sistem değişikliği yaptı, farklı isimler kullanılabilir ama iki kritik değişiklik yaptı. Bu iki kritik değişiklikten birisi, parti ile devlet sisteminin mekanizmasının iç içe geçirilmesidir. Dünyada parti ve devletin iç içe geçtiği sistemlerin geçiş dönemlerini yönetemediklerinde ne kadar büyük bir tehlikeyle karşı karşıya kaldıklarına dair, en azından Sovyetler sonrasının çok ciddi örnekleri vardır. Parti, devletle iç içe geçtiğinde, evet, bir süre ömrünü uzatır, partinin ömrü uzar; devletin birikiminden, devletin meşruiyetinden -tırnak içerisinde- gücünden faydalanır, ömrünü uzatır ama sonra parti çürüdüğünde devleti de çökertir. Bu ikili ilişki neredeyse Balkanlarda, Kafkasya'da, Baltık ülkelerinde defaatle örneği yaşanmış bir ilişki biçimidir. İkinci tehlike ise toplumun sosyolojisi ile siyasetin topluma biçtiği gömleğin çelişmesi sorunudur.

Değerli arkadaşlar, iki partili sistem, daha açık söyleyelim, iki kutuplu toplumsal ilişki Türkiye gerçeğiyle örtüşmemektedir. Bakın, bizim şimdi ayrıntısını tartıştığımız, mekanizmalarını somutlaştırmaya çalıştığımız sistemin dünyada başarılı olduğu örnek Amerika örneğidir. Amerika'da niye iki parti vardır? Evet, vardır başka partiler ama neden iki parti yarışır? Çünkü Amerika'nın tarihi bunu doğurmuştur. Güney-kuzey savaşından, köleliğin kalkmasından federal ile merkez arasındaki ilişkiye kadar iki partili sistemin sosyolojik, tarihî arka planı vardır. Bizde böyle bir arka plan var mıdır? Böyle bir arka plan yoktur, tarihî olarak da yoktur. Türkiye'deki siyasi partiler Osmanlı'nın son dönemindeki siyasal akımların uzantılarıdır. Yani daha yakın tarihe gelin, çok partili hayatta CHP'nin içerisinden Demokrat Partinin çıkma sebebi toprak reformudur. Yani son derece ciddi sorunlarla siyasal ayrışmalar oluşmuştur ama eğer siz sosyolojik gerçeklikten kopuk bir siyasal dayatma içerisine girerseniz toplumda sadece kamplaşmayı derinleştirirsiniz ve toplumdaki kamplaşmayı aşabilecek siboplar sisteminizde yoksa… Ki biz bugün bunu tartışmıyoruz yani ne yazık ki bu siboplarla ilgili kafa yormak, bunu tartışmak; madem bir değişiklik yapıldı, bu değişikliğin risklerini nasıl en aza indiririz, toplum bundan nasıl en az etkilenir, en az zarar görür, nasıl faydalanabilir, bunun arayışına girmek yerine, bunu pekiştirecek, bunu derinleştirecek, yarılmayı kopuşa dönüştürebilecek işler yapmaya çalışıyoruz. Bunu tek tek maddelerin içerisine sızmış, sinmiş bir ruh olarak tarif etme ihtiyacı duyuyorum.

Değerli arkadaşlar, eğer bir seçmen kitlesi siyaseten, politik olarak, programatik olarak ikiye ayrılmamışsa yani bir toplum kendi doğallığında iki ayrı eksende durmuyorsa sistemin siboplarının olmamasının iki büyük felaketi olur. Bunlardan biri toplumsal çatışmadır yani artık bir siyaset yarışından çıkar iş, rövanşizme dönüşür. Kim kazanırsa kazansın hem kaybetme korkusu siyaseti siyaset olmaktan çıkarır, âdeta bir savaşa çevirir hem de öbür tarafın toplumsal psikolojisi gittikçe başka bir gerilimle travmatik hâle gelir. Dolayısıyla da aslında, hani yanlışın neresinden dönülürse kârdır. Elbette ki 16 Nisanda olan biten, Türkiye sosyolojisi, Türkiye gerçekliği, Türkiye tarihi tartışılarak yapılmış bir tercih değildir. Yani daha ayrıntısına girmek istemiyorum ama Türkiye'ye biçilmiş bir gömlektir ve ne yazık ki biz, bu sosyolojiye aykırı siyasi projenin bedelini birkaç yıl sonra, bu seçimleri yaptıktan sonra çok acı biçimde göreceğiz, çok acı biçimde test edeceğiz.

Herkesi selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bilgen.

Şahsı adına son olarak Şanlıurfa Milletvekili Sayın Kemalettin Yılmaztekin konuşacaklar.

Buyurun Sayın Yılmaztekin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında şahsım adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, İstiklal Marşı'mızın bu çatı altında kabul edilişinin 97'nci seneidevriyesi vesilesiyle, vatan şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u ve Millî Mücadele'de şehit düşen ecdadımızı rahmet ve minnetle yâd ediyorum. Rabb'im mekânlarını cennet, makamlarını ali eylesin. Rabb'im bu yüce millete yeniden İstiklal Marşı yazdırmasın.

Kıymetli milletvekilleri, bu teklifle, siyasi partilerin ittifaklarıyla ilgili olarak kılavuz niteliğinde temel bir düzenleme yapılmaktadır. Malumunuz olduğu üzere, demokratik bir düzenin ihdası, hiçbir baskı, zorlama ve etkiye maruz kalmadan, halkın, hür iradesini sandığa yansıtarak yönetime katılmasına bağlıdır. Bunun için gerekli şartları oluşturmak ve güvenlik tedbirlerini almak devletin en temel vazifelerindendir. İşte bu teklifle, seçim bölgelerinin birleştirilmesine, birleştirilen seçim bölgeleri veya sandık bölgelerinde seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine Yüksek Seçim Kurulunca karar verilmesine imkân tanınmaktadır. Ayrıca, bu tasarıyla, Siyasi Partiler Kanunu ve seçim kanunlarında yer alan yasakların kaldırılması suretiyle, siyasi partilerin milletvekili seçimlerine ittifak yaparak girmelerine olanak sağlamak gibi birçok değişiklik öngörülmektedir. Aslına bakarsanız, pratikte zaten uygulanmakta olan ittifakın, meşru bir zamanda yapılmasına imkân tanıması açısından Meclis çatısı altındaki veya dışındaki tüm siyasi partilerin desteklemesi gereken bir düzenleme olduğunu düşünüyorum. Eğer diyorsanız ki "Ben ittifak yapmak istiyorum ama bunu halkımıza anlatamam. İttifak yapmak istediklerim sırtını terör örgütlerine dayıyor, şehitlerin akan kanlarının failleridir bunlar." o zaman o sizin bileceğiniz bir iştir diyorum.

Kıymetli milletvekilleri, Türkiye'nin bekasının şer mahfillerince tehdit edildiği bir dönemde birlik ve beraberlik ruhuyla hareket etmenin önemi her zamankinden daha fazladır. Şu herkesçe bilinmeli ve akıldan hiç çıkartılmamalıdır ki Türkiye, istiklaline ve istikbaline yöneltilecek her türlü tehdit ve saldırıya karşı koyacak güç ve kararlılıktadır hamdolsun. Afrin'i terörden arındırıp Menbic ve Tel Abyad için uygun zamanı beklerken Kıbrıs'ta bir oldubittiye izin vermeyecek, ilk fırsatta Kandil ve diğer terör yuvalarını teröristlerin başına geçirecek, Müslümanların ilk kıblesi Kudüs'ü de kendi kaderine terk etmeyecek azim, inanç ve mücadele kabiliyetine de sahiptir bu millet ve bu devlet Allah'ın izniyle.

Kıymetli milletvekilleri, kimisi çimento, iş makineleriyle teröristlere tüneller yaparak, kimisi terör örgütlerine tırlar dolusu silah ve mühimmat vererek, kimisi sivil toplum kuruluşları eliyle finansman sağlayarak, yürüttüğümüz millî mücadeleyi akamete uğratmaya çalışırken onlara destek olan, mücadelemizi itibarsızlaştırmak için algı operasyonlarına başvuranlar, çok açık ve net söylüyorum ki bu milletin vicdanında esfelisafilinde yerini almıştır. Bu millet nasıl 15 Temmuz günü uçakla, tüfekle, tankla saldıran "FETÖ" denen hainler güruhuna geçit vermemiş, onları yerle yeksan etmişse Suriye'de, Irak'ta da aynısını yapacak ve teröristlerin başını ezecek, buraları da asıl sahiplerine teslim edecek inşallah.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) - FETÖ'yü siz bela ettiniz bu ülkenin başına.

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Devamla) - Konuşmamı cennetmekân Sultan Abdülhamit Han'ın mektubundan bir bölümle bitirmek istiyorum. "Helal etmiyorum." diyor Sultan Abdülhamit Han. "Beni lif lif yolsalar, cımbız cımbız zerrelerimi koparsalar, sarayımı yaksalar, hanumanımı, hanedanımı söndürseler, çoluğumu çocuğumu gözümün önünde parçalasalar helal ederdim de Sevgilinin, Muhammed (SAV)'in yolunda yürüdüğüm için beni bu hâle getiren ve milletimi ateşe atan insanlara hakkımı helal etmiyorum." diyor. Bizler de helal etmiyoruz. Âlemibekaya irtihalinden yüz sene sonra Gazi Meclisin çatısı altında şimdi ben de aynı şekilde sesleniyorum: "İslam'ın sancaktarlığını yapıyor ve yapıyoruz." diye saldıranlara ve onlara destek olanlara hakkımızı helal etmiyoruz.

Sözlerimin sonunda yeni kanunun hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, teklifin birinci bölümü üzerinde İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre verilmiş bir önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

TBMM Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanunun birinci bölüm konuşmalarının İç Tüzük'ün 72'nci maddesi uyarınca devamını arz ve teklif ederiz.

Özgür Özel	Mahmut Tanal	Muharrem Erkek
Manisa	İstanbul	Çanakkale

Hüseyin Yıldız	Ünal Demirtaş
Aydın	Zonguldak

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı talep ediyorum.

BAŞKAN – Karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.49

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 23.04

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69'uncu Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

Birinci bölüm üzerinde İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre verilen görüşmelere devam önergesinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi önergeyi yeniden oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı vardır, önerge kabul edilmemiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, yanınızdaki kâtip üye "Yok." diyor.

BAŞKAN – Yani bakar mısınız…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, nasıl olabilir böyle bir şey?

BAŞKAN – Lütfen, rica ediyorum…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, kâtip üyeler arasında uyuşmazlık olunca tabii ki elektronik yapacaksınız.

BAŞKAN – Peki, peki, peki; elektronik oylamayla yapalım.

Bir dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı vardır, önerge kabul edilmemiştir.

534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Hükûmet yerinde.

Şimdi soru-cevap işlemini yapacağız.

Süremiz on beş dakika, bu sürenin yarısı sorulara, diğer yarısı ise cevaplara ayrılmıştır.

Sayın milletvekilleri, ismini okuduğum sayın milletvekillerinin tekrar sisteme girmelerini rica ediyorum.

Sayın Tanal, Sayın Arslan, Sayın Gürer, Sayın Bektaşoğlu, Sayın Yeşil, Sayın Çakırözer, Sayın Pekşen, Sayın Yıldız, Sayın Özdemir.

Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Yeni yasa düzenlemesiyle aynı binada oturan seçmenlerin hane bütünlüklerinin korunması ve aynı seçim bölgesinde kalmaları şartıyla farklı sandık bölgelerine kaydırılması hangi ihtiyaçtan doğmuştur? Seçimde seçmen pusulasının evlere ulaşmasında aynı apartmandakiler birbiriyle iletişim sağlayıp oy kullanmaya giderken bu süreçte kaosu artırmaktan ve oy kullanmaya gitmekten dahi seçmeni alıkoymaktan başka ne fayda sağlayacağı düşünülmektedir?

Sandık kurullarıyla ilgili ciddi değişiklikler yapılmakta, iktidar partisine avantaj sağlayacak düzenlemeye gidilmektedir. Valileri ve kamu yöneticilerini müdahil kılan seçimde leke ve çizik bulunsa dahi özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin anlaşılmayan zarfların geçerli kılınması uygulamasında hakkaniyetle uygulama yapabilmesi olası mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim ben de.

Sayın Tanal…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, barajı aşamayan bir partinin barajı aşması için yapılan bu düzenleme muvazaalı bir işlem değil midir? Kanun koyucunun çoğunluğuna dayanarak muvazaalı işlem yapması hakkını kötüye kullanması değil midir? Türkiye Büyük Millet Meclisinin muvazaalı işlem yapmaktan kaçınması gerekmiyor mu? Türkiye Büyük Millet Meclisinin dürüst işlem yapması gerekmez mi? Bu düzenlemeyle barajı aşamayan bir partinin ittifak sonucu barajı aşmış gibi gösterilmesi adaleti zedelemez mi, adaletsizlik değil mi? Bu bir avantaj sağlamıyor mu diğer siyasi partilere? Yani burada -asıl amaç- kanun koyucunun adaleti sağlamaya yönelik bir düzenleme sağlaması gerekmiyor mu?

Teşekkür ederim, saygılar.

BAŞKAN - Teşekkür ederim ben de.

Sayın Arslan…

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Bakan, bugün Meclisimizde 534 sayılı, 26 maddelik, kısa adı "ittifak yasası" olan tasarıyı görüşüyoruz. Adalet Bakanı olarak çıkaracağınız bu yasa temsilde adaleti yok etmeyecek midir? Getirdiğiniz yeni düzenlemeyle seçimlerin adil ve adaletli yapılmasına ve seçim güvenliğinin yok edilmesi yönündeki bu düzenlemeyi adaleti gerçekleştirecek bir bakan olarak nasıl kabul edeceksiniz? İktidardan düşmemek için yüzde 10'luk barajı düşürmek yerine, yüzde 1'lik partilerin Meclise girmesini içinize nasıl sindireceksiniz? Bu teklif, iktidarınızın düşmemesi için barajı aşamayan partilerin Meclise girmesine yönelik hazırlanan bir tekliftir, çok partili demokratik seçimi ortadan kaldıracaktır. Bu düzenleme siyasi partiler arasındaki eşitliği ortadan kaldıracak, iktidarla birlikte olan yüzde 10'u aşamayan tüm partiler Meclise girecek, iktidarla birlikte olmayan, ittifak yapmayan yüzde 9'luk partiler Meclisin dışında kalacaktır. Bu durumu hukuki ve vicdani buluyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bektaşoğlu…

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, valiler Hükûmet tarafından atanmaktadır. Kanun teklifi valilerin seçime müdahalesini gerektiren düzenlemeler içermektedir. Bu düzenlemeler "seçimlerin tarafsızlığı" ilkesine gölge düşürmeyecek midir? İlçe seçim kurulları mevcut durumları ortadan kaldıracak, adrese teslim oy uygulamasına geçilmek hedeflenmektedir. Bu ittifak Allah aşkına nereden çıktı, onu da merak etmekteyiz? Sizin isteğiniz demokratik bir seçim mi yapmaktır yoksa hileyle seçimi kazanmak mıdır? Bu yazıktır, ayıptır, hakikaten de günahtır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Yeşil…

NİHAT YEŞİL (Ankara) – Sayın Bakan, sandık kurullarının seçim zarflarını mühürlememesi veya unutması zaten bir görev ihmali değil midir? Dolayısıyla bu konunun sanki normal bir vaka gibi kanuna geçirilmesi veya YSK filigranlı zarfların geçerli olacağı kanuna uygunsuzluk, hukuksuzluk, hileli bir durum oluşturabileceği gibi 16 Nisan referandum seçimlerinde yaşanan benzer gayriahlaki olayları tekrar gündeme getirecektir.

İki: Art niyetli kişilerin sözde sorun varmış gibi kolluk kuvvetlerini çağırarak alanın tamamen boşaltılması durumunda kontrolsüz kalan sürede sandık güvenliği sağlanamayacağı için tereddütlü durumlar oluşacak ve bol şikâyetli bir seçim geçecektir.

Daha önce parti temsilcisi… Sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından belirlenmesine yönelik geliştirilen öneri kıstası partili olmaktır. Bu husus, seçim güvenliğine gölge düşürmez mi? Seyyar sandık uygulamasında kontrol sağlanması güçtür. Bu konuda…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çakırözer…

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, OHAL döneminde yaşanan ihraç kararlarına itirazları değerlendirmek için kurulan OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonuna başvuralar bugün doldu. Bugün itibarıyla toplam kaç başvuru yapıldı? Kaçı incelendi? İncelenenlerin kaçında göreve iade kararı verildi, kaçı reddedildi? Komisyon bu hızla giderse 100 binin üzerindeki başvuruyu kaç yılda inceleyecek? Hem Komisyonun inceleme hem de Ankara'da oluşturulan iki mahkemenin iptal başvurularını karara bağlama süreçlerinin hızlandırılması için önlemler düşünüyor musunuz?

Son beş yılda cezaevlerinde her yılı ayrı ayrı olmak üzere kaç intihar vakası yaşandı? 15 Temmuz darbesi sonrasında ilan edilen OHAL döneminde bugüne kadar kaç intihar vakası yaşandı, kaçı ölümle sonuçlandı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çakırözer.

Sayın Pekşen…

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Sayın Bakanım, 12 Eylül sonrasında bildiğiniz gibi 1982 Anayasası da halk oylamasına sunulmuştu. Ama o 1982 Anayasası'yla ilgili daha sonra on binlerce siyasetçi çok ağır ithamlarda bulundu. O Anayasa referandumunda toplumun nasıl baskılandığını, insanların iradelerinin nasıl baskı altına alındığını, kolluk kuvvetlerinin, valilerin, devlet bürokratlarının nasıl toplumu baskıladığını çok açık biliyoruz.

Az önce sizin söyleminizin bir sehven söylenmiş söz olduğunu düşünüyorum. Yoksa bir Adalet Bakanının "Siz ya dayak yemeyi ya da sayı saymayı bilmiyorsunuz." demesini Türkiye Cumhuriyeti tarihinde söylenmiş bir söz olarak kabul etmek istemem. Böyle bir anlayışla mı bu Anayasa referandumu veya bu seçimler yürütülecektir, yoksa gerçek anlamda bir adil seçim yapmayı düşünüyor musunuz? Buna ilişkin bir niyetinizi, iyi niyetinizi nereden anlayacağız?

BAŞKAN – Sayın Yıldız…

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, 2002, 2007, 2011 ve 2015 milletvekili adayıydım. 2002'de MHP koalisyon ortağıydı. O dönemlerde -Aydın milletvekili olarak- valiler tarafsızdı, kaymakamlar tarafsızdı, yargı tarafsızdı. Maalesef 2007'den beri her atanan vali, kaymakam, hâkim, bürokratların hepsi AKP'nin bir örgütü gibi, il başkanı gibi, ilçe başkanı hareket ediyorlar ve 2015'te Aydın'da bunu gördüm. Vali bütün

muhtarları topladı, "AKP köyde birinci parti çıkmadığı takdirde hakkınızda işlem yapacağız." diye tehditte bulundu. Şimdi siz ilde valilere, ilçelerde kaymakamlara yetki veriyorsunuz. Kamu kurumunda çalışan, bürokraside çalışan memurların hepsi sizin yandaşlarınız ve bütün sandıklarınızı onlara teslim ediyorsunuz. Size gerçekten samimi olarak soruyorum: Bu seçim şaibeli olmayacak mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özdemir…

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin dahi kanunsuz, yasaya aykırı bulduğu ve bu kanun teklifiyle, yasalaştırılması da yine bu kanunu tartışmalı kılan, siyasi literatürümüze "mühürsüz oylar" olarak giren ve bu kanunla yasalaştırılan bir düzenleme yapılmakta. İlk kanun koyucu bu maddeyi düzenlerken Sayın Bakan, kötü niyet ve hileyi engellemek için, bir önlem amacıyla, YSK filigranına, ilçe seçim kurulu mührüne ek olarak o sabah, oylama öncesi sandık kurulu mührünü zorunlu kılmışken biz bugün hile ve kötü niyetin yolunu açan bir düzenlemeyle mühürsüz oyları kabul eden madde getiriyoruz. Sandık kurulunun ihmali yoluyla, sehven olabilir bu, unutkanlığı olabilir… Bu, suistimale açık değil mi? Nasıl belirlenecek? Çok ucu açık; kasıt var mı, hile karışır mı, kötü niyet olur mu? Bu konuda nasıl bir düzenleme yapılacak?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Bakan, buyurun.

Süreniz yedi buçuk dakika.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – "Aynı hanede olmak koşuluyla binaların ayrı sandıklarda olmasının ne gibi faydaları olacaktır?" şeklinde Sayın Gürer'in bir sorusu vardı. Anayasa'nın 67'nci maddesinin ikinci fıkrasında seçimlerin ve halk oylamasının serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esasına göre yargı yönetim ve denetimi altında yapılacağı hüküm altına alınmıştır ve bu ilkeler çerçevesinde, aynı binada oturan seçmenlerin hane bütünlüğü korunarak aynı seçim bölgesinde, mahalle ve köyde kalmaları şartıyla farklı sandıklarda oy kullanmalarına imkân tanınmaktadır bu teklifle. Özellikle belli meslek mensuplarının ikamet ettiği lojmanda, aynı aileye mensup kişilerin oturduğu sitelerde oy vermenin gizliliğinin sağlanması açısından da bu düzenlemeye bir ihtiyaç söz konusu olmaktadır.

Yine, 298 sayılı Kanun'da muhtarlık bölgesi askı listeleri askıya çıkmakta, seçime katılan tüm partilere de elektronik ortamda bu bilgiler verilmektedir. Askıya çıkan o listeler muhtarlıktaki bütün seçmenlerin de kontrolüne sunulmaktadır. İtirazlar üzerine de yine liste güncellenmektedir, askı sürecinde her türlü itiraz ilgililer tarafından yapılabilmektedir. Dolayısıyla bu sandıkların da yine Yüksek Seçim Kurulu tarafından bu şekilde değerlendirilmesi imkânı vardır ve bu konu da gerçekten, çok öyle uzak bir yer değil, bir sınıfta değil de öbür sınıfta olacaktı. Burada seçim güvenliğini sağlamaya yönelik bir düzenleme söz konusudur, asla bir partiye ya da farklı bir yere, farklı bir netice doğmasına yönelik bir düzenleme değil. Bu, seçimlerin güvenliği hususunda görülen ihtiyaçtan dolayı yapılan bir düzenlemedir.

Sayın Tanal'ın "Barajı aşamayan partinin barajı aşması anlamındaki bu düzenleme muvazaalı değil midir?" şeklinde bir sorusu vardı. Burada da değerli arkadaşlar, esasen siyasal katılımı, demokratik katılımı çok artıracak ve birçok partinin de ve birçok siyasal kesimin de Mecliste temsiline imkân tanıyacak bir düzenleme bugün Genel Kurulda değerlendirilmektedir, müzakere edilmektedir ve esasen,

yüzde 1-2 gibi küçük sayılabilecek ve Mecliste temsil edilemeyecek birtakım görüşlerin, Türkiye'deki farklı temsil ve kesimlerin de Mecliste bu anlamda temsiliyetini sağlayacak bir düzenlemedir. Elbette bir zorunluluk, bir icbar söz konusu değildir. Partiler talep ederse, siyasi olarak karar verirlerse bu anlamda bir değerlendirme söz konusudur. Elbette Genel Kurulun oylamasıyla, takdiriyle bu, gündeme gelecek ve yasalaşacaktır.

Sayın Arslan'ın "Seçim güvenliğini, adil seçimi engellemez mi; yüzde 1'lik partinin Meclise girmesi, çok partili demokratik seçimin eşitliğini ortadan kaldırır, seçim adaletini ortadan kaldırır mı?" şeklinde benzer bir sorusu, bir değerlendirme. Bilakis bu temsilde adalet anlamında, farklı kesimlerin ve seçmenlerin "Benim partim zaten barajı aşamaz." şeklinde sandığa gitmesini de belki motivasyonunu azaltan bir durumun yine sandığa gitme anlamında pozitif bir katkısı olacağını düşünüyoruz. Bu hususta ittifakın yapılabilmesine imkân getiren bir düzenlemedir. Elbette yine siyasi partiler karar verecek ve seçmen de nihai kararı verecektir.

Sayın Bektaşoğlu'nun valilerin müdahil olması hususunda bir eleştirisi söz konusu. Değerli arkadaşlar, valilerin gözetiminde ve denetiminde bir seçim gerçekleşmeyecektir. Anayasa'nın 79'uncu maddesinde de düzenlendiği gibi, yine, seçim işlemleri ve seçim hukuku yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında gerçekleşecektir. Burada asla valilerin seçim hukukuna ilişkin, seçim işlemlerine ilişkin bir denetimi, gözetimi, bir kararı söz konusu değildir. Seçim güvenliğine ilişkin ola ki bir mahalde, bir sandık bölgesinde yaşanan bir güvenlik meselesinden dolayı seçime katılamama, sandık güvenliğinin sağlanamaması hususunda bir değerlendirme olduğunda bu hususla ilgili talebi Yüksek Seçim Kuruluna ifade edecektir, Yüksek Seçim Kurulu son tahlilde karar verecektir. Bildiğiniz gibi, Yüksek Seçim Kurulu da yine her partinin de orada temsilcisinin bulunduğu yargısal bir organdır, anayasal bir organdır. Dolayısıyla valilerin bu konuda nihai karar verecek bir merci olmadığı, bu mercinin Yüksek Seçim Kurulu olduğu ve dolayısıyla da Anayasa'ya uygun bir düzenleme olduğu elbette ifade edilmektedir.

"İttifak nereden çıktı?" sorusu yine Sayın Bektaşoğlu'nun. İttifak, Türk siyasi parti geleneğinde görülen bir uygulamadır zaten. Şimdiye kadar birçok seçimde, hemen hemen tüm seçimlerde bu konuda hangi parti olursa olsun ittifakı yaşadığı, yaptığı görülmektedir ama Siyasi Partiler Kanunu'nda, 298 sayılı Kanun'da ve Milletvekili Seçimi Kanunu'nda bulunan engellerden dolayı yasal bir hâl değildi, şimdi yasak ortadan kalkmakta, yasal bir hâle getirilmektedir. Elbette bunun kararını da siyasi partiler verecektir. Dolayısıyla, ittifak yeni bulduğumuz, bizim icat ettiğimiz bir şey değil; siyasal organizmanın canlı bir şekilde duymuş olduğu ihtiyaçtır, biz bu ihtiyacı kodifike ediyoruz, bir düzenleme imkânı getiriyoruz; yapılan düzenleme sadece budur.

"Seçim kurulunun yetkisi alınıyor." şeklinde bir iddia ve soru var. Asla öyle bir yetkinin alınması söz konusu değil. Bütün bu işlemler, sandıklara yönelik işlemler, seçmen kayıtları, sandık kurulu başkanlarının ve üyelerinin belirlenmesi, hepsi -ilçe seçim kurulu huzurunda- Yüksek Seçim Kurulu marifetiyle, kararıyla gerçekleştirilmektedir.

Sayın Yeşil'in yine mühürle ilgili bir değerlendirmesi var, bunu daha önceki oturumlarda da hep söyledik. Değerli arkadaşlar, mühür meselesi, CHP'nin de son 7 Haziranda itiraz ettiği, sandık kurulu üyelerinin bir ihmali nedeniyle vatandaşların, seçmenlerin seçme hakkının ortadan kalkmasına yönelik bir ihmalin, bir suistimalin, bir kötü niyetin ya da iyi niyetli de olsa bir ihmalin faturasının vatandaşa çıkmaması adı altında yapılan bir düzenlemedir. Zaten Yüksek Seçim Kurulunun da seçimlerde, 1984'ten beri, genel itibarıyla yerleşik içtihadı, kararı bu yöndedir. Dolayısıyla yeni bir karar değil bu anlamdaki bir uygulama, ki Anayasa'daki seçme hakkının da gereğidir. Vatandaş oyunu kullanıyor ama sandık kurulundaki 5 kişinin, 6 kişinin, 7 kişinin o sandıkta pusulayı mühürlememesinin, sandık kurulu

mührünü ifa etmemesinin, görevini yerine getirmemesinin faturasının asla seçmene çıkarılmaması gerekiyordu. O hususta bir düzenleme yapılmıştır. Kaldı ki "Oy pusulaları mühürsüzdür." şeklindeki bir iddiayı kabul edemeyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, süreniz bitti, bir dakika ek süre vereyim mi yazılı olarak mı bildirirsiniz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamamlansın efendim.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – İki dakika verin isterseniz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bir dakika ek süre vereyim size, tamamlayın lütfen.

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – "Oy pusulası mühürsüzdür." iddiasının kabulü mümkün değildir. Yüksek Seçim Kurulunun, ilçe seçim kurulunun mührü olan ve bakıldığında filigran olan oy pusulasıyla ilgili sandık kurulundaki 7 kişinin ihmalinden dolayı mühür yapılmaması, mühürlenmemesinden kaynaklı seçim hakkının haleldar olmasına, ortadan kaldırılmasına yönelik bir düzenlemedir. Elbette kim, hangi partiye oy verecek seçim günü sandıkta belli olacaktır. Dolayısıyla bütün partiler için eşit bir şekilde düzenleme yapılmıştır, Anayasa'ya ve hukukun evrensel ilkelerine ve seçme hakkına uygundur.

Sandık başkanlarının siyasi partilerden seçilmemesi… Bu hususta bir sıkıntı olur mu? Değerli arkadaşlar, zaten uygulama siyasi partilerin getirdiği, önerdiği kişilerden değil… Zaten hep seçim kurulundan yine kamu görevlilerinden belirlemiş olduğu isimler üzerinden oluyordu, burada da bu şekilde bir düzenleme yapılmıştır. Yine kamu görevlileri arasından kurayla seçilmektedir, dolayısıyla objektif bir düzenleme getirilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Özel…

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

38.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerinde yapılan soru-cevap işlemi sırasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şunun için söz aldım: Sayın Bakan birkaçtır şunu söylüyor, diyor ki: "Zaten CHP'nin de bu konuda başvurusu var." Sayın Şentop da ifade etti, Komisyon tutanaklarında da var. Dört partinin, bu konuda kendi lehlerine olan durumlarda başvuruları, aleyhlerine olan durumlarda da itirazları var. Bu, seçim hukukunun doğasının gereği. Ama bugüne kadar hiçbir ihmal, kasıt ya da kusura peşinen göz yumulacağı, izin verileceği, bundan sonra olmasa da makul karşılanacağına ilişkin bir kanuni düzenleme yoktu. Arıza burada. Yoksa kendi partisinin mühürsüz oya itirazı da var, sayılmasın dediği de var, sayılsın dediği de. İşine nasıl geldiyse. Bu, seçim hukukunun gereği, hepimiz onu yaşıyoruz, biliyoruz. Ama burada yapılan iş başka.

Madem cevap vereceksiniz Sayın Bakan, madem artık Hükûmet istikrarı sağlanıyor öbür tarafta, yüzde 10 seçim barajı niye lazım Meclise? "İttifakla küçük partiyi koruyoruz." diyorsunuz ya, yüzde 10 seçim barajı niye lazım Meclise, onu bir söyleyin.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özel.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Bakan cevap verecekti ama Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

1’inci maddede aynı mahiyette olmak üzere iki adet önerge vardır. Birlikte işleme alacağım. Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Fatma Kaplan Hürriyet	Muharrem Erkek	Tufan Köse
Kocaeli	Çanakkale	Çorum
Murat Emir	Hüseyin Yıldız	Akın Üstündağ
Ankara	Aydın	Muğla
Uğur Bayraktutan	Haluk Pekşen	
Artvin	Trabzon	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
İstanbul	Adana	İstanbul
Ertuğrul Kürkcü	Mahmut Celadet Gaydalı	Ayşe Acar Başaran
İzmir	Bitlis	Batman

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde ilk olarak Trabzon Milletvekili Sayın Haluk Pekşen konuşacaklar. (CHP sıralarından alkışlar)

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; bizim Karadeniz’de çok ünlü bir film var, “Oflu Hoca” filmi. Emin olun, onun senaristleri bile bu kadar yetenekli değil. Yani maşallah, bu seçimlerin güvenliği, seçim ittifakı, yani müthiş bir hikâye. (CHP sıralarından alkışlar) O kadar güzel bir hikâye ki hikâyenin iki ana başlığı var. Unutulan bir tek kısmı var yalnız, mezarlığa sandık koymayı unutmuşsunuz. Niye? Çünkü mezarlıktan seçmen üretilmiş, tam 2 milyon 537 bin. 2 milyon 537 bin kişi gerçekte ölü oldukları hâlde nüfus kayıtlarında hâlâ yaşıyor ve sağ gözüküyor. Demek ki 2 milyon 537 bin seçmenimiz var. Ama yetmemiş, hızınızı alamamışsınız, bir de hiç var olmayan, gerçekte hiç dünyaya gelmemiş olan kişilere de sahte birer vatandaşlık numarası vererek bir de böyle seçmen kişiler üretmişsiniz. Maşallah o anlamda da sizleri kutluyorum.

Şimdi, böyle bir durumda seçimler nasıl organize edilecek, nasıl yapılacak? 2 milyon 537 bin kişiye ilişkin "Alo, mezarlıktan arıyorum, oy kullanabilirim…" Bu insanlar sağ olduklarına göre, bunları diriltiğinize göre oy kullanmalarında da hiçbir mahzur yok. Gerçekten kutluyorum sizi, insanlık tarihinde bu kadarını, gerçekten…

Hani o "hamur abi" vardı, biliyor musunuz? Aslında ona, kanunları uygulayan devletlerde "Hammurabi" derler ama sizin döneminizde bunların adı olsa olsa "hamur abi" olur. Yani maşallah, kanunları da böyle muvazaa zinciri içerisine aldınız ve inanılmaz bir uygulama beceriniz var. Müthiş bir yetenek gerçekten. Seçmen sahte, kayıtlar sahte, sonuçların da gerçek olmasını beklemek bizim için de cidden büyük bir cesaret olacak yani. Kutluyoruz sizi.

Anayasa oylamasında, referandumda o sahte oylara niye ihtiyaç duyduğunuzu anladık. 2 milyon 537 bin sahte oy niye üretilmiş? O sahte oylar atılsın diye üretilmiş. Şimdi de tam böyle… On gündür soruyorum, "Ya, bu sahte vatandaşları niye ürettiniz, bu sahte kimlikler nüfusta niye hâlâ kayıtlı, bu insanlara bir vatandaşlık numarası sahte olarak niye verdiniz?" diyorum, ne Sayın Adalet Bakanından ne devletin seçim kurulundan ne nüfus, vatandaşlık işlerinden çıt çıkmıyor. Niye? Ya, hepiniz biliyorsunuz. Hani bir laf var ya: "Hepiniz oradaydınız." Oradasınız. Merak edeniniz oldu mu? Hiç merak edeniniz olmuyor mu: "Ya, şu kayıtlara bir bakalım Allah aşkına, gerçekten kim sahte, kim değil." diye. Ben burada söylüyorum, anlatıyorum ama benim ağabeyim gitti dedi ki: "Ya, sen onu bunu söylüyorsun, bizim aile kayıt tablosuna bir bak, burada da anneannemizin annesi de meğerse yaşıyormuş." Rahmetli anneannemin annesini dirilttiğiniz için sizi kutluyorum ama adresini, ikametgâhını bulamadım, nerede oy kullanacağını da öğrensem gidip oy kullanırken de en azından tanışma fırsatım olur. (CHP sıralarından alkışlar) Şu hâle bakar mısınız ya, memleketin konuştuğu şeylere bakar mısınız ya, şu hâle bakar mısınız.

Oflu Hoca filminin finali şöyle oluyor, diyor ki: "Ya, sandık korkusu Allah korkusunun önüne geçmişse her yol mübahtır." Tam böyle olmuş. Muvazaaya bakar mısınız ya. Sandığa takılacak diye bir siyasi parti, ideolojisi olan, siyaset tarihinde yeri olan, güçlü bir söylemi olan bir siyasi parti muvazaaya muhtaç hâle gelmiş. Ne olmuş? Muvazaa yapacaksınız ve Anayasa Mahkemesi bu muvazaayı görmeyecek. Size yemin ediyorum, bunu Anayasa Mahkemesi bile görmeye mecbur. Bunu görmeyen Anayasa Mahkemesi, siyasi tarihte, o 900 rakımlı tepede hiçbir şekilde oturamaz, onu orada oturtturmayız. (CHP sıralarından alkışlar) Burada nefes yoruyoruz, zannediyorsunuz ki buradan seçimlere bu yasayla gideceğiz ve oradan bir sonuç elde edeceksiniz. Bunlar boş hayaller, bunlar boş hayaller. Emin olun, bütün siyasi iktidarlar aynen… Tıpkı Saddam'ın döneminde de seçimler böyle yapılmıştı, Kaddafi de seçimleri aynen böyle yapmıştı. Siz de bu tuzağa doğru hızla gidiyorsunuz ama bilin ki 2019'dan sonra gideceğiniz yer Yüce Divandır. Eğer bu yasalara güveniyorsanız… Bu yasaları da size bir cümleyle hatırlatayım: Saddam'ı yargılayan yargıca Saddam kızıyor: "Bu nasıl yargılama? Bu nasıl bir yargı düzeni?" diyor. Ne dedi yargıç ona? "Bu yasaları siz çıkardınız, siz." Bu yasaları çıkarmaya devam edin. Bu yasaları bir gün Türkiye önünüze koyacak, buna emin olun. Bu yasaları önünüze koyacağız ve kendi çıkardığınız bu yasalardan dolayı çok ahlarla vahlarla karşılaşacaksınız. Bizim gibi ülkelerde siyaseti yasaların arkasına sığınarak yapmaya çalışırsanız emin olun siyaset yapacak yasa da bulamazsınız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Pekşen.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Muş.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – İç Tüzük 60'a göre bir söz talebim var.

BAŞKAN – Buyurun, yerinizden bir dakika.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

39.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Pekşen daha önce de buna benzer bir konuşmayı Mecliste yapmıştı, ben de kendisine cevabımı vermiştim. Şimdi burada kendisine bir hatırlatmada daha bulunmak istiyorum: Seçmen listeleri askıya çıkar biliyorsunuz, siyasi partiler bununla alakalı itirazda bulunabilirler. Elinde, kendisinin iddia ettiği gibi bulgular varsa seçmen listeleri çıktığı zaman gider, bu itirazlarını hukuk içerisinde yapar ve çözüm bulunur. Aslında Sayın Pekşen'in derdi şu: 2019'un neticesini CHP şimdiden kabul ettiği için onun altyapısını ve mazeretini üretme çabasından başka bir şey değildir. Doğmamış çocuğa don biçiliyor burada.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Ne alakası var?

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Sahte oy diyor, daha seçim yapılmamış, sandık kurulmamış, oy kullanılmamış ama Sayın Pekşen "Şu kadar sahte oy üretildi, şu kadar sahte oy var." gibi bir tabir kullanmak suretiyle 2019'un neticesini şimdiden kendisi ilan etmiş durumda.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – 2010 referandumunda oldu.

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Teşekkür ediyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sandık kurulu mührü olmazsa olur bunlar.

BAŞKAN – Sayın Pekşen…

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Sayın Başkanım, dinlediniz, doğrudan şahsıma sataşma var, bu sebeple söz istiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Doğru canım, daha ne diyecek?

BAŞKAN – Sayın Pekşen, size de yerinizden açıklama vereyim.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Ama sataşma var Sayın Başkan, açıklama o değil, bu haksızlık.

BAŞKAN – Şimdi, bakın Sayın Pekşen, yani doğrudan şahsınızı ve kişiliğinizi hedef alan bir sataşma söz konusu olmadı.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Sayın Başkanım, daha nasıl olacak?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Daha ne diyecek? "2019 seçim sonuçlarını peşinen kabul etmiş." diyor, algı yaratıyor.

BAŞKAN - Sadece dedi ki: "Eğer böyle elinde bulgularsa var idiyse süresi içinde itiraz edebilirdi seçmen listelerine."

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Tamam Sayın Özel, çıkıp cevap verebilirsiniz kabul etmiyorsanız, çıkıp deyin, "Biz kazanacağız." deyin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, özür dilerim, Sayın Grup Başkan Vekili diyor ki: "Cevap verebiliyorsanız çıkıp cevap verin." Şimdi söylüyor bunu. Siz söz vermiyorsunuz…

BAŞKAN – Ben "Söz vermiyorum." demedim, "Yerinizden söz vereyim." dedim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, bu durumu suistimal ediyor yani kürsü hakkını biz…

BAŞKAN – Peki Sayın Pekşen, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Tartışma daha uzun sürecek iki dakikadan, o yüzden buyurun.

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

9.- Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Sayın Başkan, tartışmadan endişe etmeyelim.

BAŞKAN – Ben endişe etmiyorum Sayın Pekşen. Niye endişe edeyim?

HALUK PEKŞEN (Devamla) – Oflu Hoca filmi tam sizin ilçenizde çekildi. Sürmene'de çektiler Oflu Hoca filmini. Dikkatli de seyretmişsinizdir umarım.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Ben de Sürmeneliyim.

HALUK PEKŞEN (Devamla) – Bak bir şey anlatayım size: Bu sandıklarda sağ gözükenler kendileri mi gitti yazıldılar oraya ki onlara gidip itiraz edeceğiz? Kimin sağ olduğunu siz iyi biliyorsunuz. Onları bildiğiniz için de zaten bunları ihdas ettiniz. Bu sandıklarda kimin sağ olduğunu, kimin ihdas edildiğini, kime vatandaşlık numarası verildiğini kim bilecek?

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Anneannen AK PARTİ'li mi?

HALUK PEKŞEN (Devamla) – Yani böyle bir şahıs mı var ki ben bileceğim? Sahte isimlere vatandaşlık numarası verdiklerinizi kim bilebilir? Ne demek bu, gidecekler vatandaşlar itiraz edecekler? Sahte...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – İtham onlar.

HALUK PEKŞEN (Devamla) – İtham değil. Belge burada Sayın Bakan. (CHP sıralarından alkışlar) Bak, Hükûmetin Bakanısınız... Hükûmetin Bakanısınız, belge burada. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

HALUK PEKŞEN (Devamla) – Bu sahte vatandaşlık numaralarını o bilgisayarlara kim girdi? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sandık listesine hiç bakmamışsınız.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

HALUK PEKŞEN (Devamla) – Bu sahte vatandaşlık numaralarını kim yazdı orada? FETÖ'nün ürettiği yöntemlerle iktidarda kalmaya gayret ediyorsunuz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sen sandık listesine hiç bakmamışsın bugüne kadar.

HALUK PEKŞEN (Devamla) – Bir taraftan FETÖ diyorsunuz, bir taraftan da FETÖ'nün ürettiği yöntemlerle iktidarda kalıyorsunuz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Seçmen listesine bakmamışsın sen. Onun için kaybediyorsunuz zaten.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

HALUK PEKŞEN (Devamla) – Bu iktidarı FETÖ yöntemleriyle aldınız. FETÖ'nün hepsi siyasi iktidarınızı ayakta tutmak için hâlâ devam ediyor. Onun için FETÖ'nün siyasi kanadına dokunamıyorsunuz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Siz sandık listesine bakmadığınız için hep kaybediyorsunuz, sandık listelerini yok saydığınız için hep kaybediyorsunuz.

HALUK PEKŞEN (Devamla) – Bak, sandık listelerini bilgisayarlarda yapıyorsunuz; bu entrikalarla, bu yöntemlerle oy devşirmeye çalışıyorsunuz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sizin siyasi parti il başkanlıklarınız ne yapar, ilçe başkanlıklarınız ne yapar? İlçe başkanı itiraz etmeyi bilmiyor mu? Tıpkı mühürsüz diye, yalan diye ifade ettiğiniz oylara itiraz etmekten vazgeçtiğiniz gibi...

HALUK PEKŞEN (Devamla) – Ankara Büyükşehir Belediyesini, İstanbul Büyükşehir Belediyesini, daha kim bilir ne kadar şaibeli belediyeleri bu yollarla aldınız. Gelin, yüreğiniz yetiyorsa bir komisyon kuralım, araştıralım, var mısınız? Hadi bir komisyon kuralım, araştıralım, yüreğiniz yetiyor mu? (CHP sıralarından alkışlar)

HALİL ELDEMİR (Bilecik) – Yapma ya!

ADNAN BOYNUKARA (Adıyaman) – CHP'ye üfürükçü girmiş.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, FETÖ yöntemleriyle iktidara geldiğimizi ve iktidarda tutunmaya çalıştığımızı ifade etti. Bu, grubumuza açık bir sataşmadır. Bu anlamda, İç Tüzük 69'a göre söz talep ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun, iki dakika.

Yeni bir sataşmaya neden olmayın lütfen.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

10.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sayın hatip az önce de söylediğim gibi, bir şekilde mazeret üreterek 2019'da milletten yiyecekleri tokadın acısını ve şiddetini kendi tabanına unutturmanın yollarını aramaktadır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Göreceğiz onu, göreceğiz. Göreceğiz, tokadı kim yiyecek göreceğiz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Kılıçdaroğlu niye oy kullanamadı?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Türkiye'de ilk defa seçim yapılmıyor, Türkiye'de düzenli olarak seçimler yapılmaktadır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – MHP kendi düşürmediği barajın altında kaldı, DSP kendi düşürmediği barajın altında kaldı, göreceğiz o tokadı.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bununla alakalı yapacağınız tespitleri az önce de ifade ettim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Kılıçdaroğlu niye oy kullanamadı?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Seçmen listelerine, gider, itirazınızı yapar, düzeltirsiniz.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Ya, onlar seçmen mi ki…

HALİL ELDEMİR (Bilecik) – Genel Başkanlarının bile haberi yok listeden Başkanım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Genel Başkana laf söyleme.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Kaldı ki teknik olarak kendisi bir hukukçudur. Bir kişinin nüfustan nasıl düşürüldüğü, nasıl nüfus kayıtlarından kaldırıldığı gayet açıktır hukuk içerisinde.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Kim üretti onları?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Ya bununla alakalı ailesi tarafından resmî ölüm ilanı bildirilir ya da ilgili merciler bunu bildirir ya da Medeni Kanunu'na göre gaiplik ilanı çıkarılmak suretiyle bunlar kayıtlardan düşürülür. Yüz seksen sene önce, iki yüz sene önceki hadiselerden sayın hatip bahsetmektedir.

Yalnız şunu da ifade etmekte fayda var: Bakın, Cumhuriyet Halk Partisi seçmen listeleri konusunda o kadar acemi ki kendi Genel Başkanlarına oy kullandıramayan bir partidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şimdi çıkmış, seçmen listeleriyle ilgili burada ahkâm kesmekte, bize ders vermektedir.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Muhtara talimat veren, sildiren kim? Sizlersiniz, sizler.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Kılıçdaroğlu ölüler arasında mı?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın hatibe tavsiyem şudur: Sayın Hatip, bak, 2019 seçimlerinde de Sayın Genel Başkanınızın oy kullanmama gibi bir durumu olabilir. Siz listeleri yakın takip edin, aynı durumla karşı karşıya kalmayın, Genel Başkanınıza mutlaka ama mutlaka oy kullandırın.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Siyasi mevta hâline getirmeyin.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Listeleri takip edin, seçim tarihlerini yakın takip edin.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – O işleri çok iyi biliyorsunuz. Kaymakama talimat verip de kütüğü sildirdiniz.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Teşekkür ediyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Siyasi tarihimize, kendisine oy veremeyen tek ve ilk Genel Başkan olarak Kılıçdaroğlu tarihe geçmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Utanmadan konuşuyorsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Özel…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, "Sayın Genel Başkanına oy kullandıramayan tek siyasi parti" diyerek hem Genel Başkanın şahsına sataşarak… (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sataşma değil, doğruları söyledi ama. Yanlış mı?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, ama lütfen…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hem partimize hem de Genel Başkana sataşma var, cevap hakkını kullanmak istiyoruz.

BAŞKAN – Ama bu, gerçek bir şey.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Nasıl gerçek bir şey Başkanım?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ama doğru olan bir şeyi söylüyor Sayın Başkanım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, siz İç Tüzük'e göre yorum yapmayın.

BAŞKAN – Buyurun, iki dakika.

Yani bu, gerçek olan bir şey, o açıdan. Söylenince niye sataşma oluyor diye düşündüm de o yüzden sordum.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Kayıtlara geçmiş, tescillenmiş.

11.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine ve CHP Grup Başkanına sataşması nedeniyle konuşması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bu şundan dolayı gerçektir: O dönemde iktidarda ne istediyse verdiğiniz FETÖ'cüler her kademede vardır.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Ya, ne alakası var?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Bu FETÖ'cüler orduya kumpas kurar, CHP "Balyoz kumpası" diye kitap yazar, siz "Ateş olmayan yerden duman çıkmaz, Allah'ın bildiğini kuldan saklamayalım." dersiniz, günü geldiğinde "Millî orduya kumpas kurmuşlar." dersiniz.

Şimdi, Sayın Genel Başkana itibar suikastı yapılmak için kendisinin bir muhtar tarafından kaydının doğrudan sildirildiği ve Genel Başkana karşı o sizin hâlâ daha utanmadan, sıkılmadan istismar ettiğiniz nahoş olay, FETÖ'nün, Genel Başkanın aleyhine, partiniz lehine kurduğu ucuz, basit, aşağılık bir kumpastı. (CHP sıralarından alkışlar) Hâlen daha bu aşağılık kumpastan siyasi rant bekliyorsanız o zaman şunu sorarlar size: Bizim Genel Başkan, sizin yönettiğiniz bir seçimde, sizin varlığınızda,

sizin kumpasınızda bu sıkıntıyı yaşadı ama bizim Genel Başkanımız şu sıkıntıyı yaşamadı: Sizin Genel Başkanınızın 1980 darbesi sonrası o şeffaf zarflarla yapılan, oyu attığında hem Anayasa'ya "evet" dediğin hem Cumhurbaşkanına "evet" dediğin ortak oylama sırasında Genel Başkanınızın oy kullandığı sandıktan tek bir "hayır" oyu çıktı ancak hem Sayın Genel Başkan hem Emine Hanım o sandıkta oy kullanıyordu.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Darbe anayasasına "evet" demişsiniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Üç senedir söyleyin diyoruz, 1980 Anayasası'na "evet" diyen hanımefendi değilse Genel Başkanınız mı? Siz önce darbe anayasasına "evet" diyen Genel Başkanınızla hesaplaşın, sonra gelin bize hesap sorun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Kenan Evren'e "evet" dediler, Kenan Evren'e.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

ŞAHİN TİN (Denizli) – Boş şeyler konuşuyorsun, geç bunları, geç.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Kenan Evren'e niçin "evet" dediniz?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Kenan Paşa'nın yattığı yerden gurur duyduğu adamlarsınız. "Bu kadarını ben bile akıl edemedim." dedi.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Muş.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Özel Genel Başkanımıza bir sataşmada bulunmuştur.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Sayın Genel Başkanımıza" de bari.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Dolayısıyla, bu bir sataşmadır, bununla alakalı İç Tüzük 69'a göre söz talep ediyorum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Efendim, gerçeği söyledi, sataşma değil, bu da gerçek.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Gerçek ya, bu da gerçek. Verme Başkan, bana vermemeye çalışıyordun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Öyle diyordu Elitaş, "gerçek" diyordu.

BAŞKAN – Ama ben şimdi hiçbir şey duymadım ki Sayın Muş'tan sizin bu gürültünüzden.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – "Gerçek" diye bağırıyorlardı.

BAŞKAN – Ben onun gerçek olup olmadığını bilmiyorum ama Sayın Kılıçdaroğlu'nun oy kullanamadığını biliyordum, onu bilmiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, siz tartışmaya karışmayın. Bakın, Sayın Başkan…

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sizinki tescilli.

BAŞKAN – Sayın Muş, sizi dinliyorum, tekrar eder misiniz lütfen.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, Genel Başkanımızın darbe anayasasını desteklediğini ifade etmektedir. Dolayısıyla bu, grubumuza açık bir sataşmadır.

BAŞKAN – Buyurun, iki dakika…

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Oy verdi, oy.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Kendileri destekledi, Sayın Baykal şahit. Hayır efendim, biz "Değiştirelim." dedik, Sayın Baykal "Yok." dedi. Darbe anayasasını değiştirelim diye komisyon kurduk, kaçtınız, gelmediniz. Sayın Baykal Genel Başkandı o zaman.

BAŞKAN – Sayın Elitaş…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sen Sayın Baykal'a laf söyleme, Genel Başkanın onun sayesinde geldi, partinin başına geçti, siyaset yaptı, Başbakan oldu.

BAŞKAN - Sayın Özel…

12.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında AK PARTİ Genel Başkanına sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, siz Ankara'dasınız, İstanbul'dan aday oluyorsunuz, İstanbul'a gidip kaydolmamışsınız, bunu bile hesap edememişsiniz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Taşımayı da bilmiyor.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Seçmen listeleri asılmış, ona da gidip bakmamışsınız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Gitmiş, gitmiş ağabeyciğim, o değil, tersi. Olayı bile bilmiyorsun, olayı bile bilmiyorsun.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Ondan sonra "Vay efendim, bize kumpas kurdular."

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Oflu Hoca bile bunu düşünemez.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Değerli dostlar, bakın, Genel Başkanına oy kullandırmayan bir parti Türkiye'yi nasıl yönetecek, ben sizlerin takdirine bırakıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Yazıklar olsun.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Darbe anayasasına "evet" diyen, bir partiyi nasıl yönetecek?

MEHMET MUŞ (Devamla) - Kendi Genel Başkanının oy kullanmasını organize edemeyen, bundan âciz olan bir parti Türkiye'nin hiçbir meselesine merhem olamaz, Türkiye'nin hiçbir sorununa çözüm üretemez.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – En azından "Kandırıldık, Allah bizi affetsin." demedi bizim Genel Başkanımız.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Soruya cevap ver Sayın Başkan, soruya cevap ver.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Bakın, biz şuradan sokağa çıkalım, önümüze çıkan 100 vatandaşa soralım "Darbelerle alakalı ne düşünüyorsunuz? 'AK PARTİ' deyince ne düşünüyorsunuz? 'CHP' deyince ne düşünüyorsunuz?" diye.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bizde en azından birileri çıkıp bir şey söylüyor, sizde bir tane Allah'ın kulu yok itiraz eden.

MEHMET MUŞ (Devamla) - O 100 kişinin hangi cevabı vereceğini bu Meclistekilerin tamamı çok iyi bilmektedir.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Soruya cevap verecek misiniz?

MEHMET MUŞ (Devamla) - Dolayısıyla, 1980'de bir sandık bulunmuş, şeffafmış, oradan Genel Başkanımız "evet" kullanmış. Bunu imaya yönelik bir yorum ve söylemi kabul etmemiz kesinlikle mümkün değildir.

MURAT EMİR (Ankara) – Darbe anayasasına kim "evet" dedi, onu söyle sen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır, bütün sandıklar…

MEHMET MUŞ (Devamla) - AK PARTİ darbelere, darbecilere ve onları alkışlayanlara rağmen iktidara gelmiştir ve onlara rağmen de iktidarda kalabilmeyi başarmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kenan Evren olmasaydı bu kadar gelemezdiniz.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – 12 Eylülün ürünüsünüz, 12 Eylülün ürünüsünüz.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Bakın, eğer bu darbelerle alakalı bir söz açacak olursanız Cumhuriyet Halk Partisinin sicili çok ama çok bozuktur. 1960 darbesinde ve sonrasında yöneticilerinizin, partililerinizin neler söylediği çok açıktır. O botların altını birilerinin nasıl hararetle öpmek istediği hâlen milletin hafızasından çıkmamıştır. Benden size tavsiye, hiç bu sulara girmeyin, bunlar sizi aşar, burada boğulursunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Komisyon Başkanına söz vereceğim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Âciz parti" diyor adam ya.

BAŞKAN – Size de söz vereceğim. Komisyon Başkanı on beş dakikadır bekliyor, kendisine söz vereyim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam, tamam.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başkan.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

40.- Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un, Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; Sayın Pekşen burada dile getirmiş olduğu iddialarını Anayasa Komisyonunda da dile getirdi fakat tabii, sadece iddia dile getirip gidiyor arkadaşlarımız. Evet, sizden sonra Komisyonda bu konuya cevap verildi ama tabii, durmadığınız için Komisyonda cevabını muhtemelen bilmiyorsunuz, tutanaklarda var.

Şimdi, özellikle Yüksek Seçim Kurulundan Seçmen Kütüğü Genel Müdür Vekili arkadaşımız orada detaylı bir açıklama yaptı. Hatta Sayın Ceyhun İrgil oradaydı, o da bazı sorular sordu, onlara da cevaplarını verdi.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Nedir o açıklama?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bir kere -oradaki ifadelerden okuyorum, birkaç şey söyleyeceğim üzerine- 298 sayılı Kanun'un 47'nci maddesi kapsamında elektronik ortamda bütün seçmen bilgileri siyasi partilere veriliyor. Bu, seçimden önce değil sadece yani askıya çıktığı zaman değil, her yıl bunları bütün siyasi partiler alabiliyor. Böylece siyasi partiler aldıkları bilgileri, her aşamada yıllar itibarıyla -burada ölü seçmen var mı, iddia edildiği gibi Suriye'den gelenler vesaire var mı, yok mu- bütün bunları birbiriyle karşılaştırma imkânına sahip.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen, bir dakika ek süre daha veriyorum size.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Hocam, nereden bilecek ki seçmen sağ mı, ölü mü, nereden bilecek?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen… Bakın, Sayın Komisyon Başkanının süresinden alıyorsunuz, lütfen.

Buyurun, bir dakika.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ölen var mı, bunları kontrol edebiliyorlar.

Yine, ayrıca, Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü olarak seçmen kütükleri üzerinde Yüksek Seçim Kurulu bir yıl içerisinde çapraz incelemeler yapıyor seçmenlerle ilgili olarak. Farklı kimlik bilgilerini, işte, SGK'den, başka yerlerden almış oldukları bilgilerle ilgili işlemleri takip ederek bir anormal durum var mı, yok mu… Mesela, 2013 yılında bununla ilgili tespit edilmiş sadece 560 kayıt olduğunu söylüyorlar fakat bu 560 kayıt şöyle: Şahısların isimleri aynı, soy isimleri aynı, anne baba adları aynı ama T.C. kimlik numaraları farklı çünkü artık T.C. kimlik numarası da var hepsinin. Yani büyük bir benzerlik olmasına rağmen… Hatta, Sayın Ceyhun İrgil soruyor "Duplikasyon mu?" diyor, o "Hayır, duplikasyon değil, isim, soy isim, ana baba adı aynı, benzer gibi gözüküyor ama T.C. kimlik numaraları farklı." diyor.

Şimdi, burada…

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – İşte o sahte, o sahte, belgeleri de burada.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bunlar farklı şahıslar yani T.C. kimlik numarası itibarıyla.

Şimdi, değerli arkadaşlar, yine, yaş itibarıyla da kayıtlarla ilgili incelemeler yapılıyor. Bir kere şunu…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Başkanım, Haluk Pekşen anneannesinin annesiyle tanışmak istiyor, hiçbir art niyeti yok.

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan…

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Siz yardımcı olun Uğur Bey, siz yardımcı olun.

BAŞKAN – Sayın Başkan, siz de son bir dakikada toparlayın lütfen.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bitiriyorum, bitiriyorum.

Sayın Pekşen, aynı şekilde 2,5 milyon kayıt olduğunu dile getiriyor, bir de 2 isim vermişti. Verdiğiniz isimleri not almıştı arkadaşlar, onlara bakıldı. Bunlardan birinin ölü olduğunu, seçmen olmadığını; diğerinin ölüm kaydının olmadığını fakat seçmen listesinde bulunmadığını tespit ettiler. Niçin öyle, niçin öyle? Çok basit. Çünkü adrese dayalı nüfus kayıt sistemimiz var.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – 2'si de aynı kişi Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Pekşen…

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bir şahsın yaşadığına dair bir kayıt olsa da sizin soyağacında tespit ettiğiniz gibi, adres bilgisi yoksa seçmen olamıyor. Dolayısıyla bu sistem… Siz "2,5 milyon." diyorsunuz. Partinizde bunların listesi var, arkadaşlar baksınlar. Çünkü hiçbir siyasi partiden -CHP dâhil- seçmenlerle ilgili, düzeltilmesi için -ki 2,5 milyon çok çok uçuk bir rakam- bununla ilgili böyle bir itiraz Yüksek Seçim Kuruluna yapılmamış.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Bu şimdi Türkiye'nin gündemine oturdu, şimdi oturdu.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Elinizde listeler var, kontrol edin.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – İnsanlar nereden bilecek iki yüz yıl önce ölmüş olan insanları sağ gösterdiğinizi?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – 2,5 milyon değil 2,5 kişi varsa yapın itirazınızı… (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Gelin, işte, araştıralım bunu, bunu Meclis araştırsın.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Özel…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın grup başkan vekili konuşması sırasında ilk başta, ilk konuşmasında yapmadığını da yaparak "Âciz bir partisiniz." demiştir. O konuya cevaben grubumuz adına söz hakkını istiyoruz kürsüden 69'a göre.

BAŞKAN – Buyurun, iki dakika.

Bakalım kim noktalayacak, hangi grup başkan vekili noktalayacak bu tartışmayı?

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

13.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O zaman tansiyonu biraz düşürelim.

Ben böyle bir sandıktan falan bahsetmedim. 1982 Anayasası oylanırken zarflar inceydi, içerideki renkler başkaydı; bu, vatandaş üstünde bir baskıydı, bunu bütün siyasi partiler eleştiriyor. Öyle onun arkasına sığınmayın. Ama o meşhur seçimde…

ŞAHİN TİN (Denizli) – Sen oy kullandın mı o zaman?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - …kullandıkları sandıkta bir tane "hayır" oyu çıkmış. "Bu Emine Hanımın mı, Genel Başkanın mı?" diye sorduk, cevap veriyoruz: İkisinin de değil çünkü sandıkta görevli solcu öğretmenin oyu o. Sizinkilerin ikisi birden bence "Evet" oyu kullandılar. (CHP sıralarından alkışlar)

Benim Genel Başkanım sizin kurduğunuz kumpasla bir kere oy kullanamadı ama benim Genel Başkanım 12 Eylülü, 28 Şubatı ayakta alkışlayan FETÖ'ye "Ne istedin de vermedik?" deyip de her şeyi vermedi arkadaşlar.

Benim Genel Başkanım…

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Kasetle gelen dekontla gider.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - …"Bir tek kimse Cumhurbaşkanı olamaz bu ülkede, o da sensin; seni yargılamazsam namerdim." diyen birine sırf bu sisteme tutunabilmek, görevinden ayrılmamak için kapılarını açmadı, onlarla birlikte ittifaklara girmedi.

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Hangi kasetle geldi Genel Başkanın?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Benim Genel Başkanım…

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Hangi kasetten sonra geldi senin Genel Başkanın?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - …bozkurt işaretini görünce "Biz eşrefimahlukatla gezeriz, insanla gezeriz, senin gibi hayvanlarla gezmeyiz." gibi bir lafı söyleyip sadece şimdi ittifak ortağı oldu diye, gönlü olsun diye "Eşrefimahlukatla, insanlarla gezeriz." deyip aşağıladığı o siyasi partinin simgesini yapmadı.

Benim Genel Başkanım oy atmaz, benim Genel Başkanım oy kullanamaz belki…

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Hangi kasetle geldi, söyle bakalım.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - …ama yalan atmaz, iftira atmaz, kumpas kurmaz, kumpasçılara destek olmaz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Hangi kasetle geldi senin Genel Başkanın?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Muş gelince Meclis bu hâle geliyor Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bir not düşmek istiyorum.

Bu Genel Kurulda 1980 ihtilalinden sonra yapılan Anayasa referandumunda oy kullanmayanlar çoğunlukta herhâlde, ben oy kullanan azınlıklardan biriyim. Bir gerçeği açıklayayım, zarfların içi şeffaf filan değildi; o, öyle yaratılan bir algıydı, algı operasyonuydu, zarflar da şeffaf değildi.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) - Öyleydi Başkan. (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Bunu da not olarak bildireyim.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Devam edelim.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son olarak Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran konuşacak.

Buyurun Sayın Acar Başaran.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Değerli arkadaşlar… (AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, konuşmacı kürsüde, lütfen…

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Süremi tekrar başlatır mısınız?

BAŞKAN – Yeniden başlatırım, buyurun; üç saniye olmuş zaten.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Özgür Bey…

BAŞKAN – Sayın Acar Başaran, bir dakika, sürenizi baştan başlatacağım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Yok Başkan, konuşamıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel, tartışma bitti, kürsüde bir konuşmacı var, dinliyoruz.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Konuşmacıdan da sizden de özür dilerim, ağır tahrik altında cevap vermek zorundaydım.

BAŞKAN - Tamam Sayın Özel.

Buyurun Sayın Acar Başaran, sürenizi yeniden başlatıyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; arkadaşlar bayağı tarihten, tarihteki darbelerden, o dönemin koşullarından söz ettiler; ben görmedim, sadece duydum. Ama herhâlde Kenan Evren mezarında şu anda yattığı yerden şey diyordur… Rahmet okuttunuz bana, ben bile bu kadarını düşünmemiştim. Şu andaki içinde bulunduğumuz durum tam da böyle ibretlik bir durum. Ancak ben bu ittifak yasasından söz etmeden biraz hani yakın tarihimize bakmamız gerektiğini düşünüyorum.

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU (Erzurum) – Yarın sizler…

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Dinlerseniz Hanımefendi… Gelip buradan istediğinizi söyleyebilirsiniz.

Yakın tarihten söz etmek gerekiyor. Şimdi, hukuk devletlerinde bir kanun varsa eğer, bir hukuki çerçeve çizildiyse o kanuna, o yasal mevzuata uyulur. Ama bizim yakın tarihimizde artık bunun tam tersi işlemeye başladı. Önce fiiliyatta birtakım gelişmeler oldu; sonra yasalar, kanunlar o fiiliyata uyarlanmaya başlandı. Bunu ilk ne zaman duyduk? Mesela bir Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı gibi davranmaktan vazgeçti, tarafsız ve bağımsız olmaktan vazgeçti, bir partinin başkanı gibi meydan meydan dolaşıp propaganda yapmaya başladı. Sonra bir partinin genel başkanı da dedi ki: "Artık bu fiilî durumu yasallaştıralım." Hâlbuki aslında şuradaki bütün arkadaşların ortak bir tavırla "Ya, Cumhurbaşkanı tarafsız ve bağımsız olmalı, kendi sınırlarına çekilmeli." demesi gerekirken tam tersi bir tavır takındı ve bu Meclisten -referandum yapıldı- bir kanun çıktı.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Milletin oylarıyla geçti, milletin oylarıyla.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Neyse, daha sonrasında şimdi yine aynı şeyi yapıyoruz. Bir ittifak zaten var yani böyle yokmuş gibi, bu kanun gelince ittifaklar olacakmış gibi birbirimizi kandırmayalım, açık konuşalım, zaten bu Mecliste iki partinin ittifakı var. Bu ittifak yasası hazırlanırken de bu ittifaka dayanılarak yapıldı; iki parti bir araya geldi, bir ittifak yasası düzenledi, getirdi ve şu anda bize burada dikte ediliyor. Burada halkın iradesi, cumhurun ittifakı falan yok; cumhur dediğiniz halktır ama burada yapılan ittifak başkanlık ittifakıdır ve biz burada seçim güvenliğinden söz ediyoruz, mühürsüz zarflardan söz ediyoruz. Ya, değerli arkadaşlar, eğer bir ihmal varsa kanunlar açıktır, o ihmal cezalandırılır, gereği yapılır; kanunen yapılır, hukuken yapılır. Hadi, hukuku da geçtim, bakın, kanunlarımıza göre -her kanuni olan şey hukuki olmak zorunda değildir- kanuni olarak gereği yapılması gerekirken o kişiler ödüllendirilir gibi bir de mühürsüz zarf meselesi yasallaştırılıyor ama hukuka uygun olmuyor, halkın iradesi o sandığa yansımayacak.

Dediğim gibi, burada biz seçim güvenliğinden söz ediyoruz. Değerli arkadaşlar, bu ülkede hiçbir şeyin, hiçbirimizin güvenliği yok, ne seçim güvenliğinden söz ediyorsunuz? Bir milletvekili şu kürsüye geliyor ve bir cümle kullandığı için şu milletin kürsüsünden tıpkı sizler gibi, tıpkı şu anda Başkanlık Divanında oturan arkadaşlar gibi halkın iradesini alarak şu kürsüye gelip konuşan arkadaşımızın sesi kısılıyor. Bu ülkede bir milletvekilinin söz söyleme güvencesi yoksa eğer, seçim güvenliğinden hiç söz etmeyelim.

Yine, bunun karşısında bir ittifak var. O ittifaktan farklı düşünen herkes açısından meydan meydan dolaşılıp "Gereği yapılsın." deniliyor ve kanuna, hukuka uymayacak şekilde gereği yapılıyor. Bakın, biz bir kongre gerçekleştirdik ama bu kongreyi nasıl gerçekleştirdiğimizi bir biz biliriz, bir de bize bu zulmü yapanlar bilir. Biz kongreyi yapmaya giderken delegelerimiz gözaltına alındı, üyelerimiz gözaltına alındı, halkın gelişi engellendi, bize kiralanan minibüsler tehdit edilerek o minibüslerin gelişi engellendi. Hangi seçim güvenliğinden söz ediyorsunuz, hangi baskıdan söz ediyorsunuz? Bir de gelmişler, işte, yok, baskı uygulanıyormuş da sandıklar taşınacakmış da… Eğer bu ülkede bir partinin sesi, sözü kesilmeye çalışılıyorsa o da işte bizlerindir.

Tek bir cümle… Tarafsız ve bağımsız olması gereken Cumhurbaşkanı bir parti başkanı hâline geldi, ona söz söyleyen grup başkan vekilimizin milletvekilliği düşürüldü. Hangi seçim güvenliğinden söz ediyorsunuz, hangi cumhurun ittifakından, hangi millî iradeden söz ediyorsunuz? "Millî irade" derken, "millet" derken sadece size oy verenler mi millet? Sadece size, AKP ve MHP'ye oy verenler mi halk? Peki, bize oy verenler bu milletin bir parçası değil mi? Niye sürekli farklı, ayrıştırıcı, bölüştürücü…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sizsiniz bölücü ya!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – …birbirine saldırgan bir tavırla bize yaklaşıyorsunuz? Bu ülkede hiçbir şeyin güvenliği yok. Bu ülkede barışı savunmak bile suçsa eğer, bana hiç seçim güvenliğinden söz etmeyin.

Ha, şunu da söyleyeyim: 2019 gelecek, hepimiz göreceğiz, halkın kime, nasıl cevap vereceğini. Orada, bir kez daha size gerekli cevabı verecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Bunu hep beraberce deneyimleyeceğiz, göreceksiniz.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından "Siz burada olmayacaksınız!" sesi)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Siz olmayacaksınız! Ayıp ayıp!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeleri kabul edenler… Kabul etmeyenler…

Kâtip üyeler arasında bir anlaşmazlık olduğundan elektronik cihazla yapacağız oylamayı.

Oylama için bir dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı vardır, önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Bir dakika…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – 60'a göre kısa bir söz talebim var.

BAŞKAN – Buyurun lütfen yerinizden.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

41.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Biraz önce Anayasa Komisyonu Başkanı bu seçmenlerin kaydırılması ve yok sayılmasıyla ilgili bir açıklama yaptı. Açıkçası, burada, yine farklı bir algı yaratılması çabası var. Öncelikle nasıl tespit edeceğiz? Mülteciler seçmen olarak kaydedilmiş mi, seçmenler kaydırılmış mı, silinmiş mi? Seçmen kütüklerinden bunların tespit edilebileceğini söylüyor. Sözünü ettiği seçmen bilgileri, 55 milyon seçmenden söz ediyoruz yani bu konuda bir aydınlatma ihtiyacı var. Bu böyle bir liste. Ayrıca, Türkiye'de 15 Şubat 2017 tarihli Yargıtay verilerine göre 92 siyasi partinin olduğunu ve bunların kaçının bu denetimi yapabileceğini de kendisinin takdirine sunuyoruz. Yani burada bizim sözünü ettiğimiz hilelerin, yok saymaların ya da silmelerin, kaydırmaların denetiminin yapılmaması için bu öneride, bu taslakta her türlü yöntem kabul edilmiştir ve…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bitiriyorum.

Bu seçmen kütüklerinin bu şekilde… 92 siyasi partinin, 55 milyon seçmen listesi üzerinde denetim yapmasının mümkün olmadığını kendileri de gayet iyi biliyorlardır.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, 60'a göre yerinden bir dakika söz isteyen grup başkan vekilleri, komisyon başkanları veya diğer milletvekili arkadaşlarım lütfen sözlerini bir dakika içinde tamamlasınlar, uzatma yapmayacağım.

Komisyon Başkanı olarak Sayın Şentop, bir dakika süreniz var, buyurun.

42.- Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un, Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, tabii, ben biraz tuhaf karşılıyorum Sayın Beştaş'ın söylediklerini. Bu teklif içerisinde seçmenlerin denetimiyle ilgili problem olan husus nedir, onu bir somut olarak söyleyebilirseniz memnun olurum. Yani zorlaştırıldığını falan söylüyorsunuz. Nasıl oluyor, anlamadım yani böyle bir mevzu yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Aynı binadakileri, aynı mahalledekileri niye ayırıyorsunuz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ama onu anlattık. 5 defa veriliyor, aşağı yukarı 5 kere listeler veriliyor; askıya çıkılıyor, veriliyor; güncelleniyor, veriliyor. Sandık atanıyor, veriliyor tekrar siyasi partilere.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, niye? Onu biz kürsüden ayrıntılı olarak anlatıyoruz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ama siz bunu takip edemiyorsanız ne yapalım? Bizde bir sistem kuruyorsunuz. Önce her yıl aldığınız seçmen güncellemelerini, yeni seçmen listelerini her yıl yüklüyorsunuz bilgisayara. Bilgisayar otomatik olarak farklılıkları, yeni seçmenleri çıkartıyor karşınıza. Bunları kontrol etme imkânınız var. Herhâlde genel merkezde bir kişi yapmıyordur bu işi sanırım bütün partilerde. Bizde öyle mesela; iller var, ilçeler var, mahalle teşkilatları var, herkes bunu kontrol ediyor partisinde. Kaldı ki bundan da ibaret değil. Güncellemelerde bahsettim yani o dediğimiz husus, farklı yerde oy kullanma meselesi…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – …sandık atamasında söz konusu. Ondan önce de ilana çıkıyordu.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Eskiden komşular bile birbirini denetleyebiliyordu. Şimdi komşular bile diğer komşunun kullanıp kullanmadığını bilemiyor.

BAŞKAN – Lütfen karşılıklı konuşmayalım. Sayın Danış Beştaş ve Sayın Şentop, lütfen, dışarıda sonra konuşursunuz. Yeteri kadar bu konuda açıklama yapıldı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Siz ikna olmuşsunuz Sayın Başkan, belli yani. Açıkçası sizin ikna olmanız yetiyor.

BAŞKAN – Ama sürekli, defalarca açıklama yapılıyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama yani ben ilk kez bu konuda söz aldım ve siz ısrarla her konuda taraf olmak zorunda değilsiniz.

BAŞKAN – Her seferinde, her kişiye tek tek sorarak "Siz anladınız mı? Siz anladınız mı?" demenin anlamı yok, lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – O kürsü tarafsız Sayın Başkan, lütfen, hatırlatıyorum.

BAŞKAN – Ben çalışma düzenini korumakla mükellefim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama siz ısrarla görüşünüzü belirtiyorsunuz. Sayın Başkan, siz ısrarla görüşünüzü belirtiyorsunuz ama.

BAŞKAN – Her seferinde burada anlatılamaz bu. Anlatılıyor, tekrar soruluyor; anlatılıyor, tekrar soruluyor, lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Görüş belirtemezsiniz.

BAŞKAN – Ben sizinle ilgili söylemiyorum, genel olarak söylüyorum Sayın Danış Beştaş, üstünüze alınmayın lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama siz görüş belirtiyorsunuz her seferinde.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – 2'nci madde üzerinde iki adet önerge vardır. Aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
İstanbul	Adana	İstanbul
Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Dora	Ertuğrul Kürkcü
Bitlis	Mardin	İzmir

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde İzmir Milletvekili Sayın Ertuğrul Kürkcü konuşacak.

Buyurun Sayın Kürkcü. (HDP sıralarından alkışlar)

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; bu maddeyle ilgili olarak partimizin görüşünü ifade etmek üzere buradayım.

Tabii ki öykü bu ittifakla başlamıyor, 15 Temmuz darbe girişimiyle başlıyor ve 15 Temmuz darbe girişimi bir devlet koalisyonu doğurdu. Bu, yalnızca bir AKP-MHP ittifakı değil; resmî-gayriresmî ortaklarıyla, JÖH'ü, PÖH'ü, paramiliterleri, SADAT'ı, KAMU-SEN'i, HAK-İŞ'iyle birlikte bir çeşit milliyetçi cephe koalisyonu doğdu.

İktidardakiler istiyor ki bu koalisyon iktidardan hiçbir zaman inmesin. Bunun en sağlam yolu, elbette, ya hiç seçim yapmamak ya da iktidarın seçimle el değiştirmesi ihtimalini ortadan kaldırmak. Ancak hem tarihsel kazanımları bir seferde ortadan kaldırmak mümkün değil hem de Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi, AGİT gibi henüz çöpe atılması ihtimali olmayan, buna gücün de yetmeyeceği kuruluşlar var, Anayasa var. Bunların arkasından dolaşmak daha iyi bir yol olarak ortaya çıkıyor.

Eldeki teklif bu ihtiyaçlara yönelik olarak oluşturuldu. Gene de ortada kaya gibi direnen bir toplumsal muhalefet gücü var. Kürt halkı ile Türkiye'nin toplumsal ve demokratik güçleri, aslında ne ittifak yapılırsa yapılsın yüzde 50+1'i bir türlü garanti etmiyor. O yüzden, onun ortadan kaldırılması, yoldan çıkarılması, önünün tıkanması gerekiyor. Bu iki blok arasındaki kritik dengeyi yıkmak… İşte, bu koalisyonun uğraştığı birinci mesele bu.

Burada formül, MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'den geldi hem 16 Nisan referandumunda hem de bugün. Bu formül, esasında basit, çok kolay anlaşılması mümkün olan bir formül. Eğer davranışlarınız yasaları aşıyorsa o zaman yasaları davranışlarınıza uyduruyorsunuz. Çok veciz bir biçimde ifade etti. "Cumhurbaşkanı her gün suç işleyerek yaşayamaz, ya Anayasa'yı Cumhurbaşkanına uyduracağız ya Cumhurbaşkanı Anayasa'ya uyacak. Madem uymuyor, Anayasa'yı değiştirelim."

Anayasa'yı değiştirdiniz 16 Nisanda. Ama şimdi, 16 Nisan oylamasında hile olan her şey, bu yasa teklifiyle birlikte yasa mesabesine yükseliyor. Yüzde 50+1'i sağlama bağlamak için bundan başka bir yol bulunamıyor.

Bu hilelerden birincisi -2'nci madde kapsamında- sandık seçmen sayılarını Yüksek Seçim Kurulunun keyfine bırakmak.

İkincisi "Güvenlik tehlikede." gerekçesine sığınarak sandık bölgelerini birleştirmek ve seçmenlerin bulundukları yaşam alanlarında birbirleriyle temas ederek bir toplumsal yaşam kültürü içerisinde kanaatlerinin oluşmasını önlemek yani toplumsal sinerjiyi, politik sinerjiyi ortadan kaldırmak, eski tabiriyle, asabiyeyi parçalamak. Böyle olursa sanılıyor ki aslında seçmenler sandıklara gitmekten alıkonulur ve HDP'ye atfedilen, sandık bölgelerinde aynı sandıkta benzer oyların silme kullanıldığı iddiası ortadan kaldırılabilir.

Sevgili arkadaşlar, referandum sonuçları çok açık. Türkiye'de 961 sandıkta 89.158 oyun hepsi "evet" olarak çıktı. 173 sandıkta 6.739 oyun hepsi "hayır" olarak çıktı. Kim yaptı hileyi? O yüzden, bu koalisyon, bize bu ilişkiyi bir özgürlük atılımı olarak sunmak istiyor, bir ittifak olanağının sağlanması olarak bunu bize sunuyor.

Ben size şunu söyleyeyim: Teşekkür ederiz, biz bu ittifak olanağını istemiyoruz çünkü zaten Halkların Demokratik Partisi çok sayıda politik hareketin, sosyal hareketin, kültürel hareketin bir araya geldiği bir ittifaktır. Bizi asimetrik bir ittifak ilişkisine sürüklemenize hiç ihtiyacımız yoktur. Biz, halkın ittifakının bu seçimlerde gerçekleşeceğini biliyoruz. Bu ittifak, Türkiye'nin geleceğinin kendisine dayandığı ittifak olacaktır ve muhtaç olduğumuz güç, alelade ittifaklar içerisinde değil, bu tarihsel ittifakı toplumsal mücadeleye taşımaktadır; muhtaç olduğumuz güç, halkın onur isyanındadır.

Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Bostancı, buyurun bir dakika.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

43.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü'nün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Kürkcü, sistem değişikliğinin Cumhurbaşkanı suç işlerken buna uygun bir yasal değişiklik çerçevesi hazırlanma kastıyla yapıldığını söyledi. Bu, kesinlikle doğru değil, böyle bir durum söz konusu değil. Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi meselesi yahut da başkanlık tartışmaları 80'li yıllardan bu yana Türkiye siyasetinin gündeminde. 2014'te Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi yeni bir hadisedir, böylelikle yeni bir durum olmuştur. Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesiyle birlikte sisteme ilişkin atılmış bir adım ortaya çıkmış oldu, 16 Nisan referandumu bunun tamamlanmasından ibarettir, Sayın Kürkcü'nün dediği gibi değildir.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sayın Başkan, ister istemez bu hakikatin bu şekilde yadsınmasına karşı bir çift söz hakkım var.

BAŞKAN – Buyurun bir dakika.

44.- İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü'nün, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Şimdi ben aranızı bozmak istemem fakat -Sayın Bahçeli burada- hepimiz duyduk, işittik, okuduk, bütün bu tartışma başladığında Sayın Bahçeli şunu söyledi: "Şu an Anayasa'da gösterildiği, kaydedildiği gibi gitmiyor işler. Cumhurbaşkanı, mevcut Anayasa'ya göre her gün suç işliyor. Her gün suç işleyerek Cumhurbaşkanlığı yapılamaz. Ya Anayasa Cumhurbaşkanına uyacak ya Cumhurbaşkanı Anayasa'ya. Teklifleri varsa getirsinler, biz bakalım." dedi. Bütün bu ittifak böyle başlamadı mı? Hepimiz bunu duymadık, işitmedik mi? Şimdi "2014'te başladı…" Bunların bir anlamı yok. 16 Nisan referandumuna giden yol, bu belirlemeyle başladı, ittifak da bunun üzerinde oluştu.

Bu hakikat bugün çok güzel bir biçimde anlatılamıyor olabilir ama hakikat bundan ibaret. O yüzden, hakikate hakikat demek kötü bir şey değil Sayın Bostancı. Kabul edin, kurtulun. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 14'üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen 16'ncı bendin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Fatma Kaplan Hürriyet	Muharrem Erkek	Akın Üstündağ
Kocaeli	Çanakkale	Muğla
Hüseyin Yıldız	Murat Emir	Süleyman Sencer Ayata
Aydın	Ankara	İstanbul
	Tufan Köse	Uğur Bayraktutan
	Çorum	Artvin

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde İstanbul Milletvekili Sayın Süleyman Sencer Ayata konuşacaklar.

Buyurun Sayın Ayata. (CHP sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN SENCER AYATA (İstanbul) – Değerli arkadaşlarım, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Seçim Kanunu'nda yapılan değişikliklerin doğurabileceği sakıncalar ayrıntılı olarak dile getirildi. Ben, bunun siyasi sistemimiz bakımından bazı orta ve uzun dönemli sonuçları ne olabilir, bunlar üzerinde fikir yürütmeye çalışacağım.

Şimdi, birincisi, neyi konuşuyoruz? Oyunun kurallarını konuşuyoruz. Demokrasinin temel unsuru, yapılan seçimlerdir, bizim burada konuştuğumuz konu bu seçimlerin kurallarının neler olacağı, bu konuda yapılan düzenlemeler. Yani daha halkın kullandığı deyimle, oyunun kurallarını konuşuyoruz ama bu kuralların hazırlanmasında iki siyasi parti, aktif ve önemli bir rol oynarken, hatta belirleyici rol oynarken muhalefet -ister Parlamento içi, ister Parlamento dışı- bu sürece katılmadı yani uzlaşmaya dayalı bir oyunun kurallarından söz etmemiz burada söz konusu değil. Kaldı ki bakın, ben polemik yaratmamak için söyleyeyim: Nereden baksanız bu siyasi partiler, yaklaşık 25-30 milyon arasında seçmeni temsil etmekte. Şimdi, siz öyle bir gelecek Türkiyesi düşünün ki 25-30 milyon seçmenin oyunun kurallarına itimat etmediği, onu adil bulmadığı bir Türkiye'de yaşayacağız.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bunun anlamı şudur: Zaten bütün araştırmalar, Türkiye'de ciddi bir meşruiyet erozyonuna işaret ediyor. Bu gelişme, oyunun kurallarına olan güvensizlik, bu meşruiyet erozyonunu derinleştirecektir.

İkinci konu, seçim güvenliği. Bakın, seçim güvenliği, biz nereye gitsek seçmenin bize en çok sorduğu soru hâline geldi. Şimdi, neden? Propaganda eşitsizliğinden söz ediliyor, kamu görevlilerinin seçimlerdeki partizan davranışlarından, kamu kaynaklarının iktidar partisi lehine kullandırılmasından, son seçimlerde mühürsüz oydan ve dolayısıyla şaibeli seçimden. Şimdi, yeni birini ekliyoruz, bu seçim güvenliği konusunda ciddi endişeler yaratan bu düzenlemelerle. Neden önemli bu? Bu, şunun için çok önemli: Hep "Sandık, sandık, sandığa bakın." diyoruz ya "Tabelaya bak." der gibi, eğer 25 milyon kişi sandığa inanmıyorsa, sandıktan millî iradenin tecelli ettiğini görmüyorsa o zaman millet iradesinin yansıdığına da inanmaz. Bu, çok ciddi ve vahim bir sorundur. Bana, yaşlı bir seçmen şöyle dedi: "Bırak o sandığı, o sandık -eskiler bilirler- Zati Sungur'un sandığı oldu; içinden tavşan da çıkıyor, güvercin de çıkıyor." Bu, çok tehlikeli bir durumdur bir ülke için.

Şimdi, eskiden, Türkiye'de şöyle bir şey vardı, Türkiye'nin olumlu bir imajı vardı: Türkiye, dışarıda, demokrasiyi sürdüren bir ülke olarak bilinirdi ama artık Türkiye, adil, özgür seçimlerin yapıldığı ve iktidarın kolaylıkla el değiştirebildiği bir ülke olarak görülmüyor. Bu, çok ciddi olarak yine bir uluslararası meşruiyet kaybıdır.

Son söyleyeceğim şu: Türkiye'de ciddi bir kutuplaşma yaşanıyor. Her toplumda yarılmalar olur, her toplumda ayrışmalar olur ama modern siyasi partilerin görevi, bu ayrışmaların üstüne gidip kızıştırmak değil, bu ayrışmaları yumuşatmaktır. Şimdi, ben soruyorum, samimi olarak soruyorum: Bu ittifak anlaşması, Türkiye'de yaşanan ve çok sorunun kaynağı olan bu kutuplaşmayı yumuşatacak mıdır? Bu, çok önemli bir soru çünkü bakın, bir anda, "yerli ve millî ittifak" deniliyor, karşısındakiler yani bizler oluyoruz -ben üzülerek söylüyorum- bizler de "dış güçlerin sözcüsü, vatan hainleri" oluyoruz. Bakın, bu atmosferde giriyoruz. Şimdi, maalesef, Cumhur İttifakı'nı savunanlar, bu ayrımdan söz ediyorlar. Bu koşullarda getirilen bu yasa, Türkiye'nin en önemli sorunu olan bu kutuplaşmayı daha mı sertleştirecektir yoksa yumuşatacak mıdır?

Benim özet olarak söyleyeceğim şu, bütün bu saydıklarım açıkçası şunu gösteriyor: Seçimler 50+1'le kazanılabilir ama bu, başarı demek değildir, bu, kazanç demek değildir. Toplumda ciddi bir meşruiyet erozyonu varsa, toplumda bu kutuplaşma daha da pekişecekse, toplumda demokrasiye olan inanç kaybolacaksa bu, çok daha büyük bir kayıptır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Ayata.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, 3'üncü maddede aynı mahiyette iki adet önerge vardır, önergeleri birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Fatma Kaplan Hürriyet	Muharrem Erkek	Tufan Köse
Kocaeli	Çanakkale	Çorum
Murat Emir	Hüseyin Yıldız	Akın Üstündağ
Ankara	Aydın	Muğla

Uğur Bayraktutan	Kazım Arslan
Artvin	Denizli

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
İstanbul	Adana	İstanbul

Ertuğrul Kürkcü	Mahmut Celadet Gaydalı
İzmir	Bitlis

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, çok önemli bir konuda çok kısa bir söz istiyorum.

BAŞKAN – Peki, bir dakika…

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

45.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin televizyon yayınının olmadığı bir günde yapılmasına ve gece boyunca çalışılarak bitirilmesi konusuyla ilgili gruplar arasında bir iletişimin bulunmadığına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, şimdi, iktidar partisinden birkaç milletvekili arkadaş bir bildirimde bulunuyor, diyorlar ki: "Gruplarımızı iptal ediyor bizim partiler, bu gece sabaha kadar çalışıp bu kanunu bitireceğiz." Yapın ama "gruplar arası iletişim" diye bir şey var. Bu partiler size bir tek bu gece lazım değil, bu Parlamento bir tek bu gece lazım değil. Yarın öbür gün "gruplar arası iletişim"le geldiğinizde tekrar bunları size hatırlatırız.

Vatandaş şunu bilsin: Neden pazartesi çalışma konuldu? Televizyon yayını yok. Neden yarına kadar bitireceksiniz sabah sekize kadar çalışıp? Vatandaş, Seçim Kanunu'nda yapılanları ve bu ittifak düzenlemesiyle yapılanları duymasın, görmesin, bir gece yarısı olsun diye. Bu ayıp bunun altına imza atan iki siyasi partinin tarihlerine geçer, biz bunu burada tescil ederiz. Siz, vatandaşın televizyonda izlememek üzere bir pazartesi gece yarısı operasyonuyla bunu…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müsaade eder misiniz…

BAŞKAN – Sayın Özel, bakın…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müsaade eder misiniz… Önemli bir konuyu söylüyoruz.

BAŞKAN – Bakın, bir dakikayı uzatmayacağım dedim, diğer grup başkan vekillerine de aynı muameleyi yapacağım.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Grup Başkan Vekili konuşuyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, ben altı dakika dinledim Sayın Şentop'u, altı dakika, bir şey demedim "Verin." dedim.

BAŞKAN – Sayın Özgür Özel, bakın…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bu kadar kritik bir yerde…

BAŞKAN – Ayrıca, şunu da söylemek istiyorum: Böyle bir şey varsa grup başkan vekillerinin hepsi burada, oturup anlaşabilirsiniz. Ben ilk defa sizden duyuyorum şimdi bunu Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Böyle şey mi olur? Ben, bizimle iletişim kuran Adalet ve Kalkınma Partisinden arkadaşı aradım "Böyle bir şey söylüyor milletvekilleriniz." dedim, "Ağabey, doğru, öyle bir karar alındı." diyor. Böyle gruplar arası iletişim mi olur? Nasıl bir çalışma mantığı?

BAŞKAN – Tamam, görüşebilirsiniz, burada zaten grup başkan vekilleri.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam, bunu söyleyeceğim.

Adam gizli gizli gidiyor, onu yapıyor, bize bir şey söylemiyor. Var mı bu Parlamentonun geleneğinde bu?

BAŞKAN – Şimdi, bakın, Sayın Özel…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, bu ayıp benim olmaz. Ben bunu böyle yapmanızdan keyif de alırım, vatandaş görsün gerçek yüzünüzü…

BAŞKAN – Sayın Özel, bakın…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – …nasıl korktuğunuzu, nasıl ürktüğünüzü, nasıl karanlığa sığındığınızı görsün. (AK PARTİ sıralarından "Bağırma!" sesleri, gürültüler)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, ben de…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Danış Beştaş, bir dakika veriyorum ve uzatmayacağım.

46.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin sabaha kadar çalışılarak bitirilmesi kararının kendileriyle hiçbir iletişim kurulmadan alınmasına ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bu sınırlamanızı doğru bulmadığımızı ve reddettiğimizi öncelikle ifade edelim.

BAŞKAN – İç Tüzük bir dakika diyor, lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yani siz kişiye göre söz veriyorsunuz.

BAŞKAN – Hayır, kişiye göre değil, buyurun bir dakika.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz de biraz önce aynı sözleri duyduk, yarın efendim gruplar iptal edilecekmiş, bugün sabaha kadar çalışılacakmış. Bizim bundan bir kaygımız yok, biz sabaha kadar da çalışırız. Ancak iktidar partisinin özellikle gizli kapaklı, alelacele bu yasayı neden böyle gizli çıkardığını da bütün halka anlatırız. Bugünden zaten bu kanunun neden pazartesiye geldiğini, neden araya sıkıştırıldığını, hafta sonu olan kongreleri, olacak kongreleri bütün Türkiye ve biz de biliyoruz. Bu nedenle hiçbir temas kurulmadan, hiçbir iletişim teşebbüsünde bulunulmadan böyle bir karar alınıyorsa yarın burada tekrar birlikte çalışacağız ve karşılıklı birbirimizin yüzüne nasıl bakacağız ve mesaiyi nasıl yürüteceğiz, bunu özellikle söylüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Kesinlikle bu karar tıpkı bugün yapılması gibi antidemokratik, tümüyle kendi kararlarını kendisi alan, halkından gizli, halkından saklanan ve güvenilmeyen bir yasa tasarısı var. Bu şekilde de gizlenerek aslında haksızlıklarını tescil ediyorlar.

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, benim de Sayın Özel'in söylemiyle haberim oldu.

Bir on dakika ara veriyorum, grup başkan vekillerini arkaya davet ediyorum.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, Genel Kurulda söz talebim var, lütfen benim söz talebimi verin.

BAŞKAN – Sizi de bir dakika dinleyeyim.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Evet, bir dakika.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ara vermiştiniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ara verdi.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ara verdiniz efendim.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Hayır, aradan önce ben sisteme girmişim.

BAŞKAN – Sayın Muş, ara veriyorum dedim…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, burada söylenmesi gerekiyor, ben sisteme girdim.

BAŞKAN – …ben içeriye grup başkan vekillerini davet ediyorum, sizin söz hakkınız baki.

Kapanma Saati: 00.24

SEKİZİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 00.47

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69'uncu Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon? Yerinde.

Hükûmet? Yerinde.

Aynı mahiyetteki…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, söz talebimiz var.

BAŞKAN – Tamam, peki.

Buyurun Sayın Özel.

47.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'ni sabaha kadar çalışarak bitirmek kararıyla bu işlemin kamuoyundan kaçırılmasının amaçlandığına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, biraz önce ara verdiniz. Arada da açıkça ortaya çıktı ki bu süreçte, bu kanunu televizyonsuz bir günde gündeme alıp daha sonra gruplara, birinci bölümün görüşmelerini yapıp ikinci bölümün görüşmelerinden sonra, önerge işlemlerine geçmeden Meclisin çalışmalarını sonlandıracağına ilişkin kararını söylüyor -ki bu bile gecenin üçünü buluyor- ama şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi, işte, grup toplantılarını iptal etmek suretiyle sabaha kadar çalışıp bu işi bu gece karanlığında kotarmayla ilgili bir kararlılığı söylüyor. Bu, çok açık bir şekilde, yapılan işe duyulan güvensizliği, karartmayı, gecenin karanlığında bu karanlık işi kotararak kamuoyundan kaçırmayı amaçlamaktadır. Bu durum, tam da meselenin ruhuna uygundur. Bunu yapsınlar. Elbette, bu Parlamento, bu siyaset tarihi…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Buyurun, bir dakika daha…

Tamamlayın yalnız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Elbette siyaset tarihi çok büyük yanlışları, çok büyük hataları geçmişte yazdı. Bazı partiler seçim kanunlarını değiştirdiler, değiştirdikleri kanunun altında kaldılar. Geçmiş örnekleri doludur, bir fırsat olduğunda kürsüden tarih tarih anlatacağım. Adalet ve Kalkınma Partisinin ilk iktidara geldiği dönemde Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve diğer ortakları kendi karar verdikleri, kendi düşürmedikleri barajın altında kalmışlardı. 3 Kasım seçiminde Türkiye'yi AKP'ye emanet etmişti o karar. Bugün de alınan bu kararı, bu ittifakı, parlamenter sisteme kurulan bu tuzağı bu gece karanlığında geçirmeye çalışanlar o tuzağa düşeceklerdir. Vatandaşın gözünün içine baka baka "Televizyonda ittifak konuşulmasın, seçim kanunu konuşulmasın." diyenler siyaset tarihimizdeki bu kara lekeyi siyaset hayatları boyunca taşıyacaklardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Savunabilecekleri değil, torunlarının bile savunamayacağı bir işi yapıyorlar. Buyursunlar yapsınlar, biz buradayız. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, bir dakika….

48.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, ülkenin geleceğini ilgilendiren ve seçimleri düzenleyen yasanın görüşmelerinin halkın gözlerinden kaçırılarak yapıldığına ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütün ülkenin geleceğini ilgilendiren ve insanların iradesini temsil edecek olan seçimleri düzenleyen, bunu yeniden, yeni baştan yaratan iktidar ve onunla koalisyonda olan partinin aslında birlikte, kendileri için dizayn ettikleri bir yasayı görüşüyoruz ve bu yasayı halkın gözlerinin önünde değil halkın gözlerinden kaçırarak görüşüyorsunuz. Çünkü bu Meclis artık öyle bir hâlde ki söze karşı linç girişiminde bulunabiliyor, söze karşı tahammülsüzlük gösterip mikrofonu kapatabiliyor. Böyle bir Meclis hâlinde. Eğer bir şey gerçekten meşruysa, gerçekten yaptığınıza inanıyorsanız, kalben inanıyorsanız buna, bunu halkın karşısında konuşursunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Kerestecioğlu, bir dakika daha.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Halkın karşısında konuşursunuz, halkın karşısında her maddenin ayrıntılı olarak burada tartışılmasına rıza gösterirsiniz ve işte o zaman, hakikaten, aslında yine de büyük çoğunluğunuzla ve bu güç sarhoşluğu içerisinde -ki arkada da bunu gördük gerçekten- hani daha öncesinde hiç olmazsa bir istişare usulü vardı ama bu usulü de artık hiçe sayarak yaptığınız şey ne kadar meşru değil, hakikaten bu herkesin şu anda gözü önünde.

Daha fazla söyleyecek bir şey yok çünkü bu şekilde seçime gitmeyi tasarlıyorsunuz.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Devam, devam…

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Evet, aynı, işte bu "Devam, devam…" laflarıyla, gülücüklerle… Çünkü diyorum ya, güç sarhoşluğu başka bir şey. Ama bir gün o motor durur, tersine döner ama umuyorum size aynı şekilde muamele edilmez.

BAŞKAN – Sayın Bostancı…

49.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi görüşmelerinin Meclisin çalışma usullerine uygun olarak ve kabul edilen grup önerisi istikametinde yapıldığına ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Sayın Başkanım, teşekkürler.

"İttifak yasası" olarak adlandırılan yasa bizim grup önerimiz marifetiyle geldi, Milliyetçi Hareket Partisi destekliyor. Siyasi partiler bu tür teklifleri milletten saklamak bir yana, aksine, millet öğrensin, bilsin, ona göre kanaatini oluştursun ve neticede kararını versin diye, böyle bir kasta yönelik olarak oluştururlar çünkü 2019 seçimlerine esas alınarak yapılacak olan bu ittifak düzenlemesi -yüce Meclis takdir ederse- halkın şüphesiz ki bilgisi dâhilinde düzenlemelerle ve edineceği kanaatlerle oluşacaktır. O yüzden, bir kere, halktan gerçekleri saklamak, ittifak yasasının getirdiklerini halkın gözünden uzak tutmak kanaatlerine katılmıyoruz.

Diğer taraftan, Meclisin yapmış olduğu çalışmaların tutanakları vardır, internetten yayınlar yapılmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Bostancı siz de.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bunun ötesinde, çok çeşitli mecralarda bu konuya ilişkin öteden beri zaten tartışmalar yapılıyor, kanaatler ortaya konuluyor, farklı görüşler, mülahazalar serdediliyor. Bunların hepsi topluma intikal etmiş konular, bundan sonra da etmeye devam edecek. 2019'a kadar bu yasa üzerine Meclisin takdirinden sonra da bunlar çeşitli mecralarda çeşitli vesilelerle dile getirilecek. Halktan hiç kimsenin siyaset üzerine herhangi bir şeyi gizlemesi, bir kere, maddeten de imkânsızdır. Yani bir iddiada bulunurken bunun aynı zamanda ne ölçüde hakikat taşıdığına ilişkin bir muhakemeyi de buna eklemek gerekir.

Dolayısıyla, burada yapmış olduğumuz çalışma Meclisin daha önceki çalışmalarıyla da muvafık, usullerine uygun; vermiş olduğumuz, Meclisin kabul ettiği grup önerisi istikametinde "bitimine kadar" denildiği için buna da son derece uygun bir çalışmadır. Bu çerçevede çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Biraz önce okuduğumuz aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk olarak Denizli Milletvekili Sayın Kazım Arslan konuşacaklardır.

Buyurun Sayın Arslan. (CHP sıralarından alkışlar)

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 534 sıra sayılı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinde vermiş olduğumuz önerge üzerinde söz aldım. Hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz 3'üncü maddeyle 298 sayılı Kanun'un 22'nci maddesi yeniden düzenleniyor ve bazı değişiklikler getiriliyor. Bu değişiklikle sandık kurulunun belirlenmesi amaçlanıyor ve bunun için de öncelikle kaymakamlıklara yetki verilerek ilçede görev yapan bütün memurların adreslerini de temin edecek şekilde belirlenmiş listeleri ilçe seçim kurullarına göndermek suretiyle sandık kurulu başkanlarının o ilçede görev yapan memurlardan oluşmasının sağlanmasına olanak sağlanıyor. Tabii, bu görevlendirilen memurlar içinden bir kurayla 2 misli aday belirlenmek suretiyle de başkanın kim olacağı ortaya çıkmış oluyor.

Tabii burada çok önemli olan bir husus şu değerli arkadaşlarım: Kaymakamlıklar, tamamen iktidarın gözetiminde olan, onun tayininde olan, onun bir yetkilisi gibi ilçelerde görev yapan siyasi bir kurum. Dolayısıyla bu, bir siyasi kurumun eline verilmesi suretiyle, orada belirlenecek isimlerin de yine siyasi anlamda iktidara yakın olan arkadaşlardan bildirilmesi suretiyle ilçe seçim kurullarına verilecek ve dolayısıyla orada kura çekilmiş olsa bile sonuçta iktidar yanlısı bir başkan ortaya çıkacaktır. Burada kuranın çekilmiş olması, tamamen o verilen isimlerin siyasi yönlerinin kamufle edilmesi yönünde yapılan bir işlemdir ki bu, bu hatanın, bu yanlışın üzerini kesinlikle örtmeyecektir.

Tabii bu da -ilk bakışta düzenlemeye baktığımızda- sandık başkanı olacakların, gerçekten, belirli siyasi görüşlere sahip olacağı kuşkularımızı artırıyor ama ne olursa olsun, gerçekten, bu bildirilen isimlerin siyasetten arınmış ve o ilçede görev yapan diğer memurların yani ilçe seçim kurulu geçmişte bunu nasıl tespit etmiş ve görevlendirmişse, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından görevlendirilmesinin daha uygun olacağı aşikârdır. Bunun yapılmamış olması bu yasanın gerçekten güvensizlik konusunu ortaya çıkarmaktadır.

Değerli milletvekilleri, seçim ittifakları yapılabilir. Ancak bu ittifaklar temsilde adaleti mutlak şekilde yerine getirmelidir. Eğer temsilde adaleti gerçekleştiremeyen bir ittifak söz konusuysa bu gerçekten tamamen siyasi amaçlı ve tamamen, bir taraftan iktidarın iktidarda kalmasına yönelik,

iktidarla birlikte ittifakın içinde bulunan diğer küçük partilerin de Meclise girmesine yönelik olarak yapılan bir anlaşmadır ki kesinlikle bu anlaşmayı biz demokratik bulmuyoruz çünkü bir yandan yüzde 1'lik, yüzde 2'lik bir parti Meclise girerken bir yandan da yüzde 9'a yakın oy almış olan bir partinin Meclis dışında kalması ayıbını ortaya çıkarıyor ki kesinlikle bu husus demokratik değildir.

Tabii, burada bazı sözler söylendi "Ya, biz ittifak kuruyoruz, siz de ittifak kurun." dendi. Yani "Biz Cumhur İttifakı kuruyoruz, siz de cümbüş ittifakı kurun." gibi laflar edildi. Gerçekten bu söylenen lafı da esefle karşıladığımızı belirtmek istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, gerçekten bu düzenlemenin, iktidarı tekrar iktidar etmek ve iktidarın yanında olan küçük partilerin de Meclise girememe korkusunu sağlama almak, garantiye almak için yapılan bir kirli, gerçekten, bir siyasi ittifak olduğunu belirtmek istiyorum. Bununla, demokratik bir ülkede demokrasimizi gerçekten geliştirmek, kökleştirmek mümkün değildir. Eğer seçimle giremeyecek olan partilerin Meclise girmesi isteniyorsa barajın aşağıya çekilmesi suretiyle girmesi sağlanmalıdır diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Arslan.

Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde şimdi de İzmir Milletvekili Sayın Ertuğrul Kürkcü konuşacak.

Buyurun Sayın Kürkcü. (HDP sıralarından alkışlar)

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; bu, 3'üncü madde belki de bütün yasa teklifinin en kritik maddesi. Sanki daha kritik gibi görünenler var ama bu hakikaten kritik çünkü esasında, bugüne kadar yani yüz yıllık deneyimin sonucunda seçimler seçime katılacak partiler tarafından en küçük birimde düzenleniyordu ve bütün diğer birimler de bunu yansıtıyordu yani sandık kurulları seçime katılan partilerin temsilcileri ve onların gönderdikleri müşahitler tarafından sevk ve idare ediliyordu yani millet kendi seçimini kendisi yapıyordu.

Şimdi artık, bu 3'üncü madde ve 4'üncü madde olduktan sonra seçimlerin devletleştirildiği sonucuna kolayca varabiliriz çünkü hem sandık başkanı kaymakam tarafından gönderilen listeyle Yüksek Seçim Kurulu tarafından tayin ediliyor hem de 4'üncü maddeye göre bir de sandık kurulu üyesi ve onun yedeği. Böylelikle, şimdi sayıyorum size: Sandık kurulu başkanı merkezden tayin yoluyla geldi; iki, sandık kurulu üyesi merkezden tayin yoluyla geldi; üç, AKP temsilcisi; dört, MHP temsilcisi. 7 sandık Kurulu üyesinden 4'ü iktidar blokunun üyesidir, onunla bağlantılıdır.

Hiç bunların tarafsız olabileceğini falan bana anlatmayın. Bütün devlet memurlarının şu an itibarıyla bir elekten geçtiğini, bunların aynı zamanda devlet tarafından tercih edilen sendikanın üyesi olduklarını, hemen hemen tamamının TÜRKİYE KAMU-SEN üyesi olduğunu bilmiyormuş gibi birbirimize davranmayalım. O zaman nereye geliyoruz? Aslında, yurttaşların seçime katılan partilerinin temsilcilerinden oluşan ve hepsinin birbirini denetlediği bir sandık kurulundan yukarıdan, iktidar tarafından tayin edilen bir başkan ve onun etrafında kümelenmiş olan iktidar bloku üyelerinden oluşan sandık kurullarına. Geçmiş olsun, artık bu gerçekleştikten sonra adil, dürüst, şeffaf bir seçim ihtimali sıfırdır, oradaki diğer partilerin itirazlarının kale alınması ihtimali sıfırdır. Bu süreç aslında sandık başlarında son derece sert gerilimlere de ister istemez yol açacaktır, zaten öyle olduğu içindir ki diğer maddelerde herhangi bir vatandaş "İmdat, polis!" dediğinde sandık başına polislerin toplanmasına da kapı açılmaktadır çünkü böyle bir gerilim haddi içerisinde bu seçimin yapılacağı açıkça ortadadır.

Şimdi, bu şartlar altında gidilecek bir seçimden hakikaten adil bir sonuç beklemek mümkün müdür? Bütün üyelerin birbirini denetlediği bir sandık kurulu aslında güvenli bir seçimin biricik garantisiydi çünkü diyalektik bir biçimde, kimsenin birbirine güvenmediği bir sandık kurulu herkesin güvendiği bir sonucu ortaya çıkartıyordu. Şimdi, 4'lü bir blok ve 3'lü azınlık; bunun içerisinden herhangi bir biçimde adil bir sonuç elde edilmesi ihtimali sıfırdır. Bunu diğer unsurlarla beraber düşünün, damgalanmamış,

"Damgalanmasa daha iyi." denilen oy pusulaları ve zarflarla oy kullanılması, her aşamada tartışmaya yol açabilecek şekilde oy pusulasının mühürlenmesine ilişkin yeni kayıtlar, bunlarla bir araya getirildiğinde, sonuçta sandık kurulu hangi sonucu isterse sandıktan onu çıkartabileceği şekilde, her türlü yasa dışılığı, hukuksuzluğu, keyfîliği yapabilecek şekilde teçhiz ediliyor, donatılıyor ve bununla da halka geleceğini tayin etmek için bir fırsat verildiği söyleniyor. Böyle ittifak elbette böyle bir sonuç doğurur, böyle bir sonucu elde etmek için de zaten böyle bir ittifaka ihtiyaç vardır; o yüzden tencere yuvarlanır, kapağını bulur. Fakat bununla aslında şu yapılmış olacaktır: Bir seçim yoluyla, artık iktidarın hiçbir zaman seçimle el değiştirmeyeceği bir yeni dönemin kapısı açılacaktır. Bu kapıdan geçenler sonunda bir toplumsal cennete değil, bir siyasi cehenneme ulaşacaklardır.

Eğer bu yasa geçerse hayatımız son derece sert ve çetin bir mücadeleye gebedir. Biz bu mücadeleye varız, görüşelim. (HDP sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, karar yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeleri kabul edenler… Kabul etmeyenler…

Kâtip üyeler arasında bir anlaşmazlık olduğundan elektronik cihazla oylama yapalım.

Bir dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı vardır, önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, 4'üncü maddede aynı mahiyette iki adet önerge vardır, önergeleri birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Fatma Kaplan Hürriyet	Muherrem Erkek	Engin Altay
Kocaeli	Çanakkale	İstanbul
Hüseyin Yıldız	Murat Emir	Tufan Köse
Aydın	Ankara	Çorum
Akın Üstündağ	Uğur Bayraktutan	Özgür Özel
Muğla	Artvin	Manisa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
İstanbul	Adana	İstanbul
Sibel Yiğitalp	Mahmut Celadet Gaydalı	Ayhan Bilgen
Diyarbakır	Bitlis	Kars

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk olarak Manisa Milletvekili Sayın Özgür Özel konuşacaklar.

Buyurun Sayın Özel. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyaset tarihine iz bırakacak bir dönüm noktası; seçim sistemi değiştiriliyor. 16 Nisanda bir rejim değişikliğini oya sundunuz, bir referandumdu ama referandumu bir genel seçime çevirerek kazanmaya çalıştınız. Biz "Anayasa Mahkemesinin yapısı" dedikçe "Hâkimler ve Savcılar Kurulunun oluşumu" dedikçe "Meclis" dedikçe sizler hep, biriniz tuttunuz "Ey Kılıçdaroğlu!" dediniz, öbürünüz başka bir şey anlattınız ama içerikten kaçıp seçimi, referandumu bir genel seçime çevirmeye çalıştınız.

Şimdi, önümüzde bir genel seçim var. Her tez kendi antiteziyle yenilebilir. Önümüzdeki genel seçim sizler için iktidarı sürdürmek, iktidara tutunmak, iktidara taşınmak mücadelesi olabilir ama bizler için, demokrasiyi savunanlar için, adaleti savunanlar için, 23 Nisan 1920'de bir saraydan alınıp bu yüce kubbenin altına taşınan millî iradeyi savunanlar için, yapılacak ilk genel seçim bir referandum niteliğindedir. Siz, o genel seçime, o referanduma, bir tek adamlık hevesine, bir saray düzenine karşı bizlerin karşısına tek başınıza çıkamıyorsunuz. Bu gece neden karanlığa sığınıyorsunuz, neden televizyon yayını yok? Neden, yarın, koskoca, kudretli, birinin genel başkanı, "Ben... Ben..." diyen birisi televizyon yayınında bunun tartışılmasından kaçar? Geçmişte "Cumhurbaşkanı olamayacak tek kişi sensin. Seni yargılamazsak namerdim." diyen birisi çıkıp da yarın televizyon saatinde grubunun, oturup altına imza attığı bir teklifi savunmaktan niye kaçar? Milletin gözlerinden kaçırdığınız, gözünün içine bakamadığınız nedir? Somut bir örnek söyleyeyim; örneğin, siz seçmenin gözüne baka baka şunu diyemezsiniz: Bugün seçim olsa, 85 bin geçerli oy olsa ve en yüksek 4 oy; A partisi 30 bin, B partisi 25 bin, C partisi 14 bin, D partisi 12 bin alıyorken, iki bölgeli seçimde birer oy A ve B partisinin oluyorken, getirdiğiniz barajla "Birleşmedik ama biriz. Listelerimiz ayrı, logolarımız ayrı ama biriz. Ona da bassan olur, bana da bassan olur, basmasan da bize sayarız." teklifiyle toplamda 26 bini bulup, önce buradaki bir vekili alıp -hani diyorsunuz ya "Nasıl siyasi yankesicilik?"- sonra kendi aranızda D'Hondt uygulayıp o vekili 14 binlik partiye veriyorsunuz ya, o seçim bölgesinde 25 bin oy alan parti milletvekili çıkaramazken siz 14 bin oy alan partiye o milletvekilliğini veriyorsunuz ya, bu yüzden "millî irade hırsızlığı" diyoruz, işte bu yüzden "siyasi yankesicilik" diyoruz; işte bu yüzden bunu seçmenin gözünün içine baka baka anlatamıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, partinizin İktidar Partisinin Genel Başkanı -kuvvetli retorik- diyor ki: "İki yüz yıldır bu millete istikamet dayatılıyor." Hiç düşündünüz mü neyi kastediyor? Kastettiği şey burada, Sened-i İttifak, 1808; bundan iki yüz on yıl önce, ilk bu lafı söylediğinden iki yüz dört yıl önceydi. Sened-i İttifak, ilk demokrasiye geçiş hamlesidir -Naci Bostancı bilir- padişahın yetkilerinin ilk kez kısıtlanmasının kabulüdür. Sened-i İttifak, saraydan yetkinin yavaşça halka geçmesinin eşiği, demokrasi önünde atlanan ilk eşiktir. Ondan nefret eden birisi, bugün yeni bir Sened-i İttifak yapıyor. Seçimlerin başladığının 7'nci günü ittifak senedini vereceksiniz Seçim Kuruluna ya, işte 1808'deki tek adam rejiminden demokrasiye gidişin ilk adımının rövanşını başka bir ittifak senediyle alıyorsunuz. İşte, bunu görün, seçmeninize bunu anlatacağız, vicdanlarınıza bunu anlatacaksınız. Okuduğunuz, yazdığınız kitaplar ile buradaki demokrasi söylemlerinizle değil Sayın Naci Bostancı, torunlarınız sizi buraya attığınız imzayla tanıyacaklar, hatırlayacaklar. Soracaklar bir gün "Dedeniz böyle bir iş yapmış…" O zaman demokrasi retorikleri değil, burada kullanılan oylar, buradaki bu ayıplar ve demokrasiye geçişi bir şeytanlaşma olarak gören… "Milletime istikamet dayattılar, şimdi ters istikamette gidiyorum ve Parlamentoya verilmiş yetkileri bir sarayda, tek adamda topluyorum, Parlamentoya da hesap vermiyorum." diyorsunuz.

Bu gecenin karanlığı gökyüzünde değil, altına imza attığınız, Sened-i İttifak'la hesaplaşan, demokrasiden geriye giden bu ayıplı iştedir. Bunun için korkuyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Karşınızdayız ve şunu göreceksiniz: Bu sürecin sonunda, yarattıkları karanlıkta birbirine sarılarak ittifak şarkısı söyleyenler değil…

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - …gökyüzünün o kara bulutlarını bir gökkuşağı gibi yarıp…

BAŞKAN – Sayın Özel…

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - …farklı şeyler de düşünseler, farklı dünya görüşlerinde de olsalar birbirinin içine geçmeden…

BAŞKAN – Sayın Özel, teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Bir dakika müsaade ederseniz, toparlayayım Sayın Başkan.

Bu kadar haksızlıktan sonra, siz herhâlde bir hak verirsiniz.

BAŞKAN – Talep etmediniz de o yüzden teşekkür ettim size.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Talep ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun, bir dakika ek süre.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, aynı 46 seçimleri gibi, böyle mi diyor Sayın Özel? 46'dan beri tek başına iktidar yüzü görmediler.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Şimdi şunu görelim: Bir karanlık yarattınız, yarattığınız karanlığı kendi liderleriniz ifade ediyor, birisi diyor ki: "Elimizle barajı 50+1 yaptık." Ve titriyor o eller, tutunacak biri lazım, tek başına olmayacak. Birisi partiyi baraj altına getirmiş "Artık barajı indirelim." diyor, büyük ortak kabul etmiyor, birleşiyorsunuz ve Birinci Dünya Savaşı'nın o meşhur hikâyesi: "Onlar kazanınca biz de kazanmış sayılacaktık."

Ve şimdi gelinen noktada, bu kapkaranlık gökyüzünde bir gökkuşağı açıyor. Farklı da düşünse, Saadetiyle, milliyetçileriyle, solcularıyla, Cumhuriyet Halk Partisiyle, birbirinin işine ve içine karışmadan yan yana durabilenler o gökyüzünü açacaklar ve o gökkuşağından sonra bu kara bulutlarınız dağılıp bu ülkenin gökyüzü yine demokrasinin masmavi rengini görecek. (CHP sıralarından alkışlar)

Yeneceğiz sizi, korkmuyoruz sizden.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Korkun, sarılın birbirinize. Buradayız ve biz kazanacağız. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Yenileceksiniz, yenileceksiniz!

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Bravo(!) Yüzde 20 alacaksınız!

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önerge üzerinde şimdi de Kars Milletvekili Sayın Ayhan Bilgen konuşacaklar.

Buyurun Sayın Bilgen. (HDP sıralarından alkışlar)

AYHAN BİLGEN (Kars) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, böyle heyecanlı konuşmadan sonra ben sadece birkaç soru sorarak bırakacağım.

Bir kere, bir şeyin etrafından dolaşıyoruz, bunu galiba itiraf etmek zorundayız. Artık baraja ihtiyaç kalmadığını, barajın kurulma sebebinin, konulma sebebinin ya da korunma sebebinin ortadan kalktığını defaaten herkes ifade etti ama buna rağmen barajı kaldırmaya niyet etmiyoruz.

Bakın, çok basit rakamlar var. Mesela, Bosna-Hersek'te baraj sıfır, Hollanda'da 0,6 yani 1 bile değil, yarım civarında baraj var, Avrupa Birliği ülkelerinde 2-2,5 civarında, maksimum -zaten üst sınır var- 5'i geçmemesi gerekiyor, Avrupa Konseyi içerisinde en yüksek baraj da Rusya'da, Rusya'da nasıl bir demokrasi olduğunu da bütün dünya biliyor.

Dolayısıyla aslında ihtiyaç kalmamış bir şeyi kaldırmaktan siyasi irade niye çekinir? Yani madem gerek yok, baraj madem bizim için konuldu ve baraj madem artık engel olamıyor, o zaman niye kaldırmaktan kaçınıyoruz?

Şimdi, milletvekili seçiminde ittifak yapmak ile başkanlık yani yeni yürütme organında ittifak yapmanın formüllerini masa başında, Parlamentoda bir yere kadar dizayn edebilirsiniz. Mesela, ben çok düşünüyorum bu yeni sistem üzerinde, şunu çözemiyorum: Birinci turda milletvekilliğinde ittifak yaptınız bir partiyle ve Parlamentoda temsil imkânını buldunuz. Peki, ikinci turda milletvekilliği yok zaten, başkanlık için ittifak yapılacak, onun da bir formülü yok, zaten 2 aday girecek. Birinci turda ittifak yapanlar ikinci turda destek vermeme kararı alırsa bunun bir tedbiri alınabilir mi seçim sistemiyle, böyle bir şey yok yani hiçbir siyasal sistemde benim bildiğim bunun bir tedbiri mümkün değil. Dolayısıyla değerli arkadaşlar, zorlama yöntemlerle aslında sadece krizi derinleştiriyoruz. Elbette ki biz ittifaklara falan karşı çıkamayız; ister koalisyon ister ittifak, birbirine benzeyen, kendisini birbirine yakın hisseden partiler birlikte yol yürüyebilirler ama bunu neden bugün kotarmaya çalışıyoruz, bunun bir izahı var mı? Yani yirmi ay sonra seçim olacak -yerel seçimde ittifakın olmayacağını zaten iki taraf da beyan etti- yirmi ay sonra yapılacak seçimin kurallarını yirmi saat içinde kotarmaya çalışmanın galiba siyasi bir anlamı olsa gerek. Benim bulabildiğim bir tek anlamı var -sadece benim vesvesem olarak kabul edin lütfen- galiba güvenlik bürokrasisi başta olmak üzere, bürokraside byLock ve FETÖ ayıklanması 15 Temmuz sayesinde oldu. Daha önce defalarca raporlar yayınlanmıştı, MGK'nin görüşleri vardı, kamuoyunda tartışmalar yapılıyordu ama bu denli büyük bir tasfiye ya da ayıklanma gerçekleştirilemiyordu; bunun güçlü bir mazereti, gerekçesi olması gerekiyordu. 15 Temmuz bu anlamda zaten bir fırsat olarak da tarif edilmişti ama bu tasfiye yerel yönetimler için kısmen yapıldı, üstü kapalı yapıldı, zımnen yapıldı ama galiba Parlamentoda bu ayıklanma yapılamıyor. Bunu yapmanın en pratik yolu, galiba birkaç hafta içerisinde yapılacak bir seçim çağrısıyla fiilî durum oluşturmak çünkü başka bir şey yok yani bunu bu gece kotarmanın bir siyasi anlamı varsa bu, alelacele bir seçime giderek buradaki ayıklanmayı böyle gerçekleştirmek olabilir. Benim en azından düşünebildiğim, benim aklıma yatan, benim mantığımla izah edebileceğim başka bir formül gözükmüyor.

Tabii ki ilk konuşmalarda, Ahmet Bey'di galiba, Mevlâna'dan bir şiir okudu. Onun yine güzel bir ifadesi var "Hak şerleri hayır eyler." diye başlıyor, sonra da "Görelim Mevla neyler." diye bitiyor. Galiba Türkiye siyasi hayatında bazen kontrol edemediğiniz, göremediğiniz, öngöremediğiniz şeyler bazen hayırlara vesile olur. Ben de bu umudu hâlâ her şeye rağmen korumaya çalışanlardanım. Bazen biz hak etmediğimiz hâlde, layık olmadığımız hâlde ve belki gereğini yapamadığımız hâlde sonu hayra vesile olacak sonuçlar doğabilir.

Herkesi selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

5'inci maddede iki adet önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir — İstanbul
Mahmut Celadet Gaydalı — Bitlis
Ertuğrul Kürkcü — İzmir
Meral Danış Beştaş — Adana
Hüda Kaya — İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde İstanbul Milletvekili Sayın Hüda Kaya konuşacaklar.

Buyurun Sayın Kaya. (HDP sıralarından alkışlar)

HÜDA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

İttifak yasasıyla -bir gecede tamamını geçirip- ülkeyi selamete eriştireceğinizi zannediyorsunuz değerli arkadaşlar. Ülkedeki dramı, bırakın onu şu Meclisteki dramı anlatmaya kelimeler yetmiyor. 28 Şubatı, geçtiğimiz haftalarda… Burada AKP adına konuşan arkadaşlarımız "Biz bu örnekleri anlatıyoruz ki bunları başkaları da yaşamasın diye." demişti. "Başkaları da yaşamasın." diyen iktidar, bir partinin genel başkanını eleştirdi diye aynı anda 2 vekilimizin birden vekilliğini düşürdü.

Seçim güvenliği: OHAL varken Silahlı Kuvvetlerin her çeşit, en ufak yerellere kadar hâkimiyetinin, gücünün, etkisinin olduğunu bildiğimiz hâlde nasıl seçim ve sandık güvenliği sağlanacak ki bunun sağlanamayacağını sizler de çok iyi biliyorsunuz. Böyle demokratik ifadelerle, efendim, sandık güvenliğiyle, şeffaflığıyla, güvencesiyle, sağlıklı bir seçim yapılabilecek, evrensel kriterlere göre bir sonuç alınabilecek gibi bir derdinizin, bir tasanızın olmadığının da farkındayız. Bırakın bu tasanın olup olmamasını, biraz önce Ayşe Acar Başaran Vekilimiz burada, sözünü toparlarken en makul şekilde "2019'da halkın nasıl cevap vereceğini göreceksiniz." dediğinde, burada -görmedim ama sesini duyduk- sözünü bilmeyen bir arkadaşımız "Siz olmayacaksınız." dedi. Planı, zihniyeti, kafası böyle işleyen bir mantalite, bir iktidar, bir plan, bir gelecek bu ülkeye çiziliyorsa, böyle bir plan yapılıyorsa, bir partinin yok olması, hiçleştirilmesi, linç edilmesi, vekillerinin vekilliklerinin düşürülmesi… Kapatamıyorsunuz "Parti kapatan bir iktidar olmayalım." diye, bunun farklı yollarıyla bir partiyi yok etmeye çalışıyorsunuz. Sese, söze, muhalefete, eleştiriye tahammül edemiyorsunuz ve burada, nasıl bir yürek, nasıl bir vicdan, nasıl bir demokratik zihniyettir ki -olmadığını gördük- kalkıyor "Siz olmayacaksınız." diyor bir arkadaşımız burada ve burada Sayın Başkanımız dâhil "Sen ne diyorsun? Bu nasıl bir ifade? Burası bir hukuk devleti, burası demokratik Türkiye Cumhuriyeti." diye bile hiçbir arkadaş, kimse tepkisini göstermedi. Bunun normalde disiplinlik bir cezası olması lazım. Normalde, böyle bir sözün burada söylenemiyor olması lazım; ahlaka, vicdana, demokrasiye, bir zerre insanlığa inancı olanın böyle bir sözü burada sarf edemiyor olması lazım fakat kimseden böyle bir çıtın çıkmadığını görüyoruz.

Sevgili arkadaşlar, sabahtan bu yana, rahmetli Mehmet Akif Ersoy'un sözlerini anmasını ve doyasıya, her şeyde olduğu gibi, istismarını bol kepçe gördük burada.

Mehmet Akif Ersoy'un bir dizesini ben de sizlere okuyacağım arkadaşlar:

“Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim.

Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim.

Adam, aldırma da geç git, diyemem aldırırım.

Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırırım.

Zalimin hasmıyım amma severim mazlumu

İrticain şu sizin lehçede manası bu mu?”

Sevgili arkadaşlar, bir de yine aynı partinin vekilleri bir taraftan Abdülhamit güzellemeleri burada yapıyor, bir taraftan Mehmet Akif Ersoy güzellemeleri yapıyor. Biz, Mehmet Akif Ersoy’un zulüm, mazlum, eleştiri ve o din istismarı yapanlara yönelik yazdıklarını, çizdiklerini okuduğumuzda…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜDA KAYA (Devamla) – …nasıl bir Kur’an emekçisi, adalet emekçisi olduğunu görüyoruz ve bu yazdıklarının muhatabının da kim olduğunu biliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kaya.

HÜDA KAYA (Devamla) – Burada bir zihin karışıklığı olduğunu görüyorum. Bu yasa ülkemizin hayrına olmayacaktır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 5’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ederiz.

Fatma Kaplan Hürriyet	Muharrem Erkek	Ali Haydar Hakverdi
Kocaeli	Çanakkale	Ankara
Hüseyin Yıldız	Murat Emir	Tufan Köse
Aydın	Ankara	Çorum
Akın Üstündağ	Uğur Bayraktutan	
Muğla	Artvin	

“MADDE 5- 298 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde, oy pusulaları ayrı zarfa konulur ve ayrı sandıklara atılır.

Seçimlerde kullanılacak kabinler, içini göstermeyen koyu renk dayanıklı sentetik kumaşla kaplı ve oy vermenin gizliliğini sağlayacak şekilde yaptırılır. Kabinlerin diğer ölçü ve standartları Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.”

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi konuşacaklar.

Buyurun Sayın Hakverdi. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ben iki yıl bu Divanda görev yaptım, arkadaki grup başkan vekillerinin konuşmalarına, anlaşmalarına, uzlaşmalarına çok kez tanıklık etmiş bir vekilim ve bu, gece yarısı, gruplar arası yazılı olmayan ancak etik kurallar olan bu kurallara aykırı bir şekilde, aynı Seçim Kanunu'nda yaptığınız iradeyi yansıtır ve yakışır bir şekilde, her iki grubun da aldığı o tavrı açıkça algılayabiliyorum ve gerçekten, her iki grubun mevcut durumuna da bu tavrın yakıştığını, gece yarısı bir oldubittiye getirerek hemen, alelacele Seçim Kanunu'nu değiştirme iradenizi ben sizlere yakıştırdığımı ifade etmeye çalışıyorum.

Şimdi, millet iradesini, bu iradenin Meclise ve sandığa yansımasını hiçe sayıyorsunuz ve yarın gerine gerine de "Bu kanunu bir günde geçirdik" diye hava atacaksınız. Eşit yarışma kurallarını, adil olmayı, sayımların sağlıklı yapılmasını rafa kaldırıyorsunuz.

Kanun, sadece bugünü düşünen değil, geleceği de kapsayan bir düzenleme içermelidir. Bugün bu kanunun sadece iki amacı vardır, sadece iki amacı; birinci amacı, barajın altında kalan bir partiyi adil olmayan ve vicdana sığmayan bir yöntemle barajı aştı sayarak birkaç vekille temsil edilmesini sağlamaya çalışıyorsunuz. İkinci amacı ise yüzde 50'yi bulamayan iktidar partisine bir yandaş arayıp bir şekilde yüzde 50'yi aşırtmaya çalışıyorsunuz ama şunu bilin: Bu sefer gece yarısı oyunlarıyla halkı kandıramayacaksınız. Siz defalarca kandırılmış olabilirsiniz ama halk sizin bu hilenize bu sefer kanmayacak. AKP Hükûmeti "Seçim barajını kaldıracağız." vaatleriyle gelmişti, "millî irade" diyordu oysa, bu düzenleme, millî iradenin gasbedilmesidir. Bu iş "Ey, Anayasa Mahkemesi, seni de kararlarını da tanımıyorum." diyerek başladı, sonra rejim oylamasında mühürsüz oyların geçerli sayılmasıyla devam etti; şimdi bu hile yolunu yasal hâle getirmeye çalışıyorsunuz. Seçmenden fazla oy pusulası ve zarf basıp, sandığa dışarıdan oy girmesinin yolunu açıyorsunuz mühürsüz oyları geçerli sayarak. Aynı binada oy kullananları keyfî olarak farklı bölgelere dağıtıp seçimin güvenliğini zayıflatıyorsunuz. Zamanında birlikte aynı menzile yürüdüğünüz FETÖ de ölüleri oy kullanmaya çağırıyordu, şimdi oy kullanamayanlara sandığı götürüyorsunuz. Ölüler mi sandığa gidecek, sandık mı ölülere gidecek, buna da muhtemelen karar vermişsinizdir kendi aranızda. "Seçimi kazanmak için her yol mübahtır"ın önü açılmaktadır maalesef.

Şimdi, Sayın Adalet Bakanı, az önce "Ülkemizde bu tip ittifaklar çok görüldü." dedi. Evet, haklısınız, biz de ülkemizde çok ittifaklar gördük. Mesela Dolmabahçe'deki kapalı kapılar arkasındaki ittifakları gördük, Habur'da kurulan ittifakları gördük, devlet içerisinde FETÖ'yle kurulan ittifakları gördük, bugün "Ne olursa olsun biz kazanalım." ittifakını da görmekteyiz. Tekrar söylüyorum, bugün ülkede iktidar hırsınızla hileyi yasal hâle getirdiğinizde ülkenin barışına ve birliğine zarar verirsiniz.

Şunu hatırlatmak isterim: Terazisiyle oynadığınız kantar, gün gelir sizi de tartar.

Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddede iki adet önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Fatma Kaplan Hürriyet	Muharrem Erkek	Akın Üstündağ
Kocaeli	Çanakkale	Muğla
Tufan Köse	Murat Emir	Hüseyin Yıldız
Çorum	Ankara	Aydın
Uğur Bayraktutan		Sibel Özdemir
Artvin		İstanbul

"MADDE 6- 298 sayılı Kanunun 78 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Milletvekili," ibaresi "Cumhurbaşkanı, milletvekili," şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya "hükümlere göre" ibaresinden sonra gelmek üzere "filigranlı kâğıttan" ibaresi eklenmiş ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Oy zarfları, her seçim için ayrı renkte, ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi yer alacak şekilde Yüksek Seçim Kurulunca filigranlı kâğıttan hazırlatılır."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkan, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde İstanbul Milletvekili Sayın Sibel Özdemir konuşacaklar.

Buyurun Sayın Özdemir. (CHP sıralarından alkışlar)

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerine verdiğimiz önerge için grubumuz adına ben de söz aldım. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, telaşla, korkuyla, hızla yasalaştırılmaya çalışılan ittifak yasalarını, yine bir gece yarısı, Meclisin rutin çalışma günü dışında, TV yayınının olmadığı bir gece yarısı, işte, görüldüğü gibi sağlıksız, insani olmayan çalışma koşullarında ve en önemlisi vatandaşlarımızdan gizlenen bir biçimde bir korku ittifakı yasasını görüşüyoruz hep birlikte. Ben de bu kanun teklifinin 6'ncı maddesi üzerine konuşacağım.

Kanun teklifinin 6'ncı maddesinde 298 sayılı Kanun'un 78'inci maddesine eklenen fıkrayla oy zarflarının YSK filigranlı kâğıtta hazırlanması hükme bağlanarak kanun teklifinin ileriki 11'inci maddesinde düzenlenen mühürsüz oy kuralının aslında bir zemini hazırlanmıştır. 6'ncı maddede oy pusulalarının ve zarflarının filigranlı kâğıt kullanılarak hazırlanması elbette olumlu bir düzenleme ancak sonraki maddelerde sandık kurulunun mührünün kaldırılmasıyla bu olumlu güvence ortadan kalkmaktadır. Filigranlı oy pusulaları filigranlı zarfın yanında, yine bu yasayla kaldırdığımız sandık kurulu mührü eğer birlikte uygulanmış olsaydı seçim güvenliği açısından daha sağlıklı bir durum ortaya çıkacaktı, seçmen iradesinin sandığa daha doğru yansıması açısından önemli bir düzenleme olacaktı.

Değerli milletvekilleri, şeffaf, gizli oy, açık sayım, sandıkların güvenliği, seçmen iradesinin tam olarak sandığa yansıması, Anayasa'mız ve taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalarla da güvence altına alınmıştır. Mevcut yasalarımızda daha belirli denetim mekanizmaları oluşturulmuş ancak birçok seçimde hep birlikte şahit olduğumuz gibi birçok sorunlar yaşanmıştır. Eğer Parlamentoda seçim güvenliği yasaları tartışmaları yapıyorsak, seçim sistemimizde var olan sorunları tespit edip, sorunları çözen, denetimi sağlayan ve tüm siyasal partilerin, 81 milyon halkımızın, 60 milyona yakın seçmenimizin iradesini koruyan yasal düzenlemeleri hep birlikte yapmalıydık. Ancak değerli milletvekilleri, geldiğimiz noktada, Sayın Parsak'ın Komisyonda söylediği gibi, tüm siyasal yaşama ilişkin düzenlemelerin -sadece ittifaklarını beyan ettikten sonra- 81 milyon vatandaşımızın ve kendisine oy versin, oy vermesin, bu iki siyasal parti dışındaki tüm seçmenleri ilgilendiren düzenlemelerin bu iki siyasi partinin maalesef genel merkezlerinde, hatta bir siyasal partinin de genel merkezinin bir Cumhurbaşkanlığı makamına dönüştüğü bir ortamda ortak bir mutabakatla oluşması, doğal olarak bu kanunu daha başından itibaren sakatlamıştır. Hazırlanma süreci, Adalet ve Kalkınma Partisi hükûmetlerinin geleneksel hâle getirdiği, uzlaşmadan uzak, katılımcılıktan uzak, çoğunlukçu anlayışın bir tekerrürü olarak karşımıza çıkmıştır.

Muhalefet partisi olarak Milliyetçi Hareket Partisinin de bu ittifak içinde yer alması elbette sorgulanamaz. Ancak seçim kanunlarının tek yanlı, uzlaşıdan uzak ve bugün olduğu gibi bir gece yarısı, hızlı bir şekilde geçirilmesine elbette karşı duruşta olmalarını biz beklerdik. İttifak düzenlemeleri yanında, yerel yönetim, seçim güvenliğiyle ilgili birçok yasal düzenleme de yapılmaktadır ve doğal olarak ittifaklarını ilan eden bu iki siyasal partiyi kayıran ve iki siyasal partinin çıkarlarını önceleyen bir tartışmayı da beraberinde getirmiştir ve görüldüğü gibi, yapılan birçok düzenleme, baraj sorununun ortadan kaldırılması, bir zarfta milletvekilliği ve cumhurbaşkanlığı oylarının birlikte kullanılması ve temsilde adaleti sınırlandıran birçok düzenleme, sandık kurullarının yapısı, kolluk kuvvetlerinin müdahalesi, mühürsüz oy düzenlemesi… Bu kanuni düzenlemeler, doğal olarak şu an oluşmuş olan bu ittifakı korumaya yönelik düzenlemeler.

Sayın Kalaycı geneli üzerindeki görüşmelerde "İttifaklar kutuplaşmayı engelleyecek." dedi. Ama değerli milletvekilleri, bu iki siyasal partinin kutuplaştırması daha ittifakın başında kendi siyasal bekalarını önceledikleri tartışmayla ortaya çıkmıştır. "Cumhur İttifakı" dedikleri, devletin bekasını önceleyen… Aslında, bugün itibarıyla ittifakın içinde yer alan büyük parti yani Adalet ve Kalkınma Partisi bu ülkeyi yönetiyor ve bu ülkeyi beka sorunuyla karşı karşıya bırakan ittifakın tarafı olan partinin ve birlikte…

BAŞKAN – Bir dakika ek süre veriyorum Sayın Özdemir, tamamlayın lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Daha bu ittifakı yaparken diğer bütün partileri devletin bekasını düşünmedikleri… Kendi perspektiflerinden bir senaryo çizmelerine, hapsetmelerine, hatta itibarsızlaştırmalarına şahit olduk.

Evet, düzenlemelerin, kurmuş oldukları ittifak için oylarını artırmaya yönelik ve milletvekili dağılımında bir avantaj sağlamaya dönük olduğuna hepimiz şahit olduk.

Evet, değerli milletvekilleri, hızla demokratik ve hukuksal normlardan uzaklaştığımız bir süreçte tek adam rejiminin mimarlarının önümüzdeki 2019 seçimlerini kendilerinin kazanımları kurgusu üzerine kurmuş olduğu bir yasal düzenlemeyle karşı karşıyayız.

Ve son olarak: Bu iki siyasal parti, Adalet ve Kalkınma Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi tarafından hazırlanan ve Parlamento gündemine getirilen bu görüştüğümüz yasal düzenleme, ittifak içindeki siyasal partilerin siyasi ikballeri için yine birlikte düzenledikleri Cumhurbaşkanlığı sistemindeki yüzde 50+1'i sağlamak için, kendi bekaları için getirilen bir yasa olarak Parlamento tarihimizde yer alacaktır.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı talep ediyoruz.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Elektronik cihazla oylama yapalım, kâtip üyeler arasında bir anlaşmazlık var.

Oylama için bir dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı vardır, önerge reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Mahmut Celadet Gaydalı	Behçet Yıldırım
İstanbul	Bitlis	Adıyaman
Meral Danış Beştaş	Ertuğrul Kürkcü	Hüda Kaya
Adana	İzmir	İstanbul

"Oy zarfları, ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi, sağ üst köşesinde barkod yer alacak şekilde Yüksek Seçim Kurulunca filigranlı kağıttan hazırlatılır."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

Önerge üzerinde Adıyaman Milletvekili Sayın Behçet Yıldırım konuşacaklar.

Buyurun Sayın Yıldırım. (HDP sıralarından alkışlar)

BEHÇET YILDIRIM (Adıyaman) – Teşekkürler Başkanım.

534 sıra sayılı Yasa Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerine HDP adına söz almış bulunmaktayım.

Şimdi, her şeyin başı aslında 12 Eylüldür, Kenan Evren'dir. Eğer Kenan Evren bu yüzde 10 barajını koymamış olsaydı ne bu ittifak yasasını görüşürdük ne de bu koalisyonları konuşuyor, tartışıyor olacaktık. Eğer yüzde 10 barajı olmasaydı küçük partiler sizinle ittifak yaparlar mıydı? Bu soruyla başlıyorum. Amiral sizsiniz ya… Az önce Bakan bunu söyledi. Yüzde 10 seçim barajlı ittifak düzenlemesi zorunlu, mecbur kalmış, mecbur kaldığınız için bu düzenlemeleri yapıyorsunuz. Temsilde adalet ilkesinin açıkça ihlalidir bu. Buradan gönüllü birlikteliklerin çıkması mümkün değildir. Seçim öncesi baraj kaygısıyla yapılan ittifaklar, seçim sonrasında da ciddi kriz ve çatlakları da beraberinde getirecektir. Her platformda koalisyonların sıkıntısından bahseden Hükûmetin, hem kendisini hem de diğer partileri koalisyon yapmaya zorlaması da büyük bir çelişkidir. Halkın iradesinin sandığa yansımasını isteyen bir iktidar yüzde 10'luk seçim barajıyla seçimlere giremez, gitmemeli. Kendisine güvenen, halkta karşılığı olduğunu düşünen bir iktidar, yüzde 10'luk seçim barajı gibi, milletin iradesi önündeki engellemeleri kendilerine kalkan yapmaz. Hem yüzde 10 barajını kaldırmamak hem de halkın iradesinden bahsetmek büyük, koca bir yalandır. Gerçekten halkın iradesinin sandığa ve Meclise yansıması gibi bir derdiniz varsa öncelikle yüzde 10 barajını kaldırmanız lazımdır. Yoksa, bu teklif gibi, minareyi çalıp kılıfını hazırlamaya çalışmak değildir, olmamalıdır.

Şu an görüştüğümüz kanun teklifine ilişkin olarak, bu mevcut kanun teklifinde seçimlerin demokratik, şeffaf olmaması için her şey düşünülmüş. Seçimlerin denetimden kaçırılması için bütün teknik zorluklar yaratılmıştır. Bugüne kadar seçimlerde yapılmak istenen ve yapılan ne kadar kanun dışı, hukuk dışı iş ve eylem varsa hepsi bu düzenlemeyle yasa hâline getiriliyor. Önce OHAL koşullarında seçime gideceksiniz, sonra bütün müdahalelere karşı koruma altında olan sandık çevresini daraltacaksınız, bu da yetmeyecek sandığı ilkin belirlediğiniz yandaş sandık kurulu başkanları ve üyeleriyle kuşatacaksınız. Bu da yetmeyecek, herhangi bir itirazda, herhangi birinin ihbarıyla sandığı güvenlik güçleriyle kuşatacaksınız.

Bakın, bir seçimin antidemokratik olması için saydığım örnekler yeter de artar ancak bununla da sınırlı kalmıyor. Başka ne yapılmış? Oy pusulasındaki mührü kaldıracaksınız. İstediğiniz kadar sandık bölgeleriyle oynayacaksınız, istediğiniz kadar seçmen sayısı ve oy kullanacağı sandıklarla oynayacaksınız. Seçmen listelerini karıştıracaksınız. Bir nevi, seçimlerin şaibeli olması için, denetimden kaçırılması için her şeyi yapacaksınız. Bunun adına da "demokratik seçimler" diyeceksiniz, öyle mi?

Yeri geldiği zaman sandık kurulu başkanlarının belirlenmesine ilişkin olarak yapılan düzenlemeye sadece kamu görevlilerinin sandık başkanı olarak hem de demokratik olmayan bir usulle seçimine ilişkin yapılan itiraza nasıl cevap veriyorsunuz, biliyor musunuz? "Siz kamu görevlilerine güvenmiyor musunuz?" diyorsunuz. Peki, ben de size soruyorum: Siz vatandaşa niye güvenmiyorsunuz? Niye vatandaşı sandık başkanlığından çıkarıyorsunuz? Vatandaşa açıkça "Sen sadece oy ver, gerisine karışma. Karışma hakkını da alıyorum. Sandıktan ne çıkacağı beni ilgilendirmez." diyorsunuz. Bir nevi, sandığı halkın denetiminden kaçırıyorsunuz. Seçimlerin varlık sebebi halkın rızası, halkın iradesi, seçimlerin ana aktörleri ise siyasi partiler değil midir? Madem böyle, sandık kurulu başkanlarının seçiminde siyasi partileri ve vatandaşı niye çıkarıyorsunuz? Niye dışlıyorsunuz?

Niye çıkardığınızı söyleyeyim: Kendi yandaş kamu görevlilerinizle, AKP ve ittifak partinizin üyeleriyle sandık başında çoğunluğu yakalamak için. Sandık başında yapılacak bütün işlemleri ve verilecek bütün kararları kendi lehinize çevirmek için. Aynı binada oturan seçmenlerin farklı sandık bölgelerine kaydırılması, sandığın taşınması, sandık bölgelerinin birleştirilmesiyle sandık halktan kaçırılıyor. Seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenebilmesi, sandık kurulu başkanlarının kamu görevlisi memurlar arasından belirlenmesi, mühürsüz zarfların ve oy pusulalarının kanunen geçerli sayılmasıyla sandık denetimden çıkarılıyor.

Kanunun özü şudur: Sandık kaçırılıyor, sandık kuşatılıyor, sandık denetimden çıkarılıyor. Bu üç amaç üzerinden ve OHAL koşullarında yapacağınız her seçimin sonucu şaibelidir, yeni kriz ve kaoslara gebedir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, karar yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN – Karar yeter sayısı istediniz.

Karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı vardır, önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

7'nci maddede aynı mahiyette iki adet önerge vardır, birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Fatma Kaplan Hürriyet	Muharrem Erkek	Tufan Köse
Kocaeli	Çanakkale	Çorum
Murat Emir	Hüseyin Yıldız	Akın Üstündağ
Ankara	Aydın	Muğla

Uğur Bayraktutan	Mahmut Tanal
Artvin	İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
İstanbul	Adana	İstanbul

Ertuğrul Kürkcü	Mahmut Celadet Gaydalı
İzmir	Bitlis

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk olarak İstanbul Milletvekili Sayın Mahmut Tanal konuşacaklar.

Buyurun Sayın Tanal. (CHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, şimdi, bu, değiştirilmesi istenilen madde teklifin 7'nci maddesi, Seçim Kanunu'nun 81'inci maddesi. Seçim Kanunu'nun 81'inci maddesi, mevcut olan hâliyle, sandık alanını ve sandık çevresini düzenler. Sandık alanı, sandığın kurulduğu alanı 100 metre olarak tarif eder, getirilen düzenleme de bu, sandık alanı olan 100 metrelik alanı iptal ediyor. Yeni düzenlemede sandık çevresi getiriliyor ancak eski düzenlemedeki sandık çevresi 15 metre olarak düzenlendiği hâlde yeni düzenlemede bu 15 metre de kaldırılıyor, herhangi bir sınırlama getirilmiyor. Yani 1 metrelik, 2 metrelik bir yere, gayet rahat, kamu görevlisiyle birlikte, vatandaşa herhangi bir gizlilik ortamı sağlanmadan oy kullanma durumu getirilmiş olacak ki bu, seçimin adil, baskısız ortamını sağlamaktan uzak olan bir düzenleme. Şimdi "Buradaki asıl gerekçe ne?" "Cumhurbaşkanı seçimiyle ilgili düzenleme yapıldı. Bu, onunla ilgili uyum yasasıdır, uyum teklifidir." deniliyor. Baktığımız kadarıyla burada uyumla ilgili herhangi bir düzenleme yok değerli arkadaşlar.

Şimdi "Yurt dışında -Sayın Bakan da bahsetti- ittifaklar, vesaireler var." denildi. Evet, ittifaklar var. İttifaklara baktığımız kadarıyla burada gayet açık ve net, şöyle yapılmış: Mesela, ben, Çek Cumhuriyeti örneğini vereyim. Çek Cumhuriyeti'nde seçim barajı yüzde 5, iki parti eğer ittifak yaparsa 5 artı 5 yani yüzde 10 barajını geçecek, üç parti ittifak yaparsa yüzde 15 barajı aranıyor. Peki bu getirilen düzenlemede ne var? Anlaşılan husus şu, Sayın Bakan da onu söyledi: "Zaten, bir parti amiral, diğeri de kuyruk." dedi. Yani burada amiral olan bir parti kuyruk olan bir partiyi kurtarmanın telaşında. Peki,

böyle olunca dünyanın hiçbir ülkesinde seçim barajını aşamayan bir siyasi partinin, ittifak yaptığı siyasi partiyle seçim barajını aşmış gibi gösterilmesi… Bu, kanuna karşı hiledir, bu muvazaalı bir işlemdir. Gayet açık ve net. Hele hele Türkiye Büyük Millet Meclisinin dürüst hareket etmesi lazım, Türkiye Büyük Millet Meclisinin muvazaalı işlemler yapmaması lazım, hileli işlemler yapmaması lazım, Türkiye Büyük Millet Meclisinin adil davranması lazım. Eğer biz, seçim barajını aşamayan bir siyasi partiyi ittifak nedeniyle seçim barajını, yüzde 10'u aşmış gibi gösterirsek bu adaletsizlik olur değerli arkadaşlar. Toplumu bir arada tutan nedir? Kadını, erkeği, farklı mezhepleri, farklı cinsiyetleri, çocuk, yaşlı, genç, hepimizi bir arada tutan duygu, düzeni sağlayan duygu adalet düzenidir. Bu şekliyle adalet düzenini bozmuş olacağız. Adalet, insanları birbirine kenetleyen bağdır. Burada ben şunu isterdim. Yahu arkadaş, biz bu ittifakı yapıyoruz, millet için yapıyoruz, halk için yapıyoruz, kamu yararı için yapıyoruz yani burada kamunun çıkarı var. Burada değerli arkadaşlar, kamunun çıkarı filan yok. Burada tamamen barajın altında kalması muhtemel olan siyasi partileri kurtarmak için yapılan bir operasyon bu. Burada yani bir kamu yararı olmayan, bir siyasi partinin kişisel çıkarı yüzünden bu yasayı çıkarmaya, halkı bölmeye, parçalamaya hakkımız var mı? Yasanın kucaklayıcı olması lazım.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Nereden biliyorsun barajın altında kalacağını?

MAHMUT TANAL (Devamla) – Yasanın bireysel olmaması lazım. Buradaki ittifak bir çıkar ittifakı, buradaki ittifak bir menfaat ittifakı.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Mahmut, nereden biliyorsun barajın altında kalacağını?

MAHMUT TANAL (Devamla) – Buradaki anketleri görüyoruz Sayın Metiner. Anketlere baktığımız zaman…

MEHMET METİNER (İstanbul) – Nereden biliyorsun?

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım lütfen.

MAHMUT TANAL (Devamla) – …şu anda dört tane siyasi partinin… İttifak yaptığınız parti barajın altına düşüyor. AK PARTİ'nin şu andaki oyları yüzde 37.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Hayal görüyorsun, hayal. Tanal, hayal görüyorsun.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Toplam, görebildiğimiz kadarıyla yüzde 38. Yani AK PARTİ MHP'yle birleştiği zaman toplam oyunuz, anketlerde yüzde 38'i gösteriyor. Yani siz netice itibarıyla siz hangi yasayı getirirseniz getirin AK PARTİ erimeye devam ediyor. Yani MHP'yle ittifak edin, ne yaparsanız yapın…

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – On beş senedir öyle diyorsun ya, on beş sene geçti üzerinden.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Anlayamadım?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Devamla) – Buz da eriyor ya, eriyorsunuz.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – On beş senedir onu diyorsun, problem yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Mahmut Bey, onlara söyleyin: Sizi biz bile kurtaramayız bu şartlar altında.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Biz yine adil yargılamayı isteyeceğiz.

BAŞKAN – Sayın Tanal, teşekkür ederim…

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bir dakika istiyorum Sayın Başkan.

OKTAY ÖZTÜRK (Mersin) – Verme ya, verme ya, yeter ya!

BAŞKAN – Peki, buyurun.

FEVZİ ŞANVERDİ (Hatay) – Çekya'dan yeni geldi Mahmut…

MAHMUT TANAL (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, "Çekya" değil, Çek Cumhuriyeti, yanlış anlamışsın değerli dostum. Yani ben size Çek Cumhuriyeti'ni söyledim, "Çekya"yı söylemedim ki. Siz "Çekya"yı nereden getirdiniz?

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada Anayasa'mızın hükümleri açık ve net bir şekilde diyor ki: Anayasa'nın hükümleri arasında astlık, üstlük, hiyerarşik bir sıralama yok. Mevcut olan yasal düzenlemelerin hepsi birbirine eşit durumda. Birbirine eşit olduğu için burada bizim amacımız gerçekten Parlamentonun saygınlığı açısından, kişisel menfaatler uğruna değil. Burada getirilen bu düzenleme kamunun hangi sorununu halledecek? Fakir fukaranın hangi sorununu halledecek? İşsizin hangi sorununu halledecek? Emeklinin hangi sorununu halledecek? Öğrencinin hangi sorununu halledecek? Çalışanların hangi sorununu halledecek? Burada açık ve net, bireysel çıkarlar için getirilen bir düzenleme. Biraz sağduyuya kulak verelim. Bire bir konuştuğumuz zaman hepiniz bize hak veriyorsunuz ama burada gayet rahat, bir araya geldiğiniz zaman hep birlikte karşı çıkıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FEVZİ ŞANVERDİ (Hatay) – Seninle hiç yan yana bile gelmedik.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Benim sizden ricam: Sabırlı olmaya davet ediyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Sen önce hak verenleri açıkla.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Nasıl?

MEHMET METİNER (İstanbul) – Sana hak verenleri açıkla burada.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Siz bana hak veriyorsunuz bire bir konuştuğumuz zaman. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET METİNER (İstanbul) – Asla!

BAŞKAN – Sayın Tanal, teşekkür ederim.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Sayın Başkan, sataşma yaptı bana.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde şimdi de Adana Milletvekili Sayın Meral Danış Beştaş konuşacaklar.

Buyurun Sayın Meral Danış Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gecenin bu saatinde gizli bir ittifak yasasını görüşmeye devam ediyoruz. "Gizli" diyorum çünkü bu yasa önerisi pazartesi günü televizyonların olmadığı, canlı yayının olmadığı, yarın grup toplantıları olacağı ve halkın ilgisinin burada toplanacağı bir gündem olduğu için halktan gizleniyor. Bir kere önce bunu kabul edelim.

Gerçekten demin otururken ne konuşayım diye düşündüm. Acaba aynı ülke de mi yaşıyoruz ya da aynı topraklarda mı yaşıyoruz, emin olun bilmiyorum. Ya siz bir fanustasınız, başka bir yeri görmüyorsunuz, başka bir algı hissetmiyorsunuz ya da biz başka bir fanustayız. Çünkü bir mesele ancak bu kadar 180 derece zıt değerlendirilebilir. Bu gece sabaha kadar çalışacağız. Varsın çalışalım. Biz hep buradayız zaten, bu sıralardayız. Olmayan, üzülerek söyleyeyim -yüzünüzü söylüyorum- sizlersiniz. 5-6 kişiyle Genel Kurul götürülüyor, oylama istenmezse, oylama olmazsa zaten gelme ihtiyacı bile yok.

Yani değerli milletvekilleri, dışarıda karşılaştığımızda her birinizle en azından sohbet etme, böyle bir iletişim kurma şansı var ama buraya geldiğimizde, Genel Kurulda garip bir gözlük takılıyor ve bu gözlükle karşıdaki milletvekilleri âdeta düşman kategorisinde, söylenilen her söze tepki, söylenilen her söze itiraz ve farklı bir değerlendirme yapılıyor. Bunu hissetmek için burada on beş saat oturmak gerekiyor, biz oturuyoruz çünkü ve ne söylersek söyleyelim karşıda bir tepki var. Şimdi, ne oluyor? Gerçekten, gece ikide ve sabaha kadar hem de beş gün Genel Kurul açık olacakken hem de grup önerisi kabul edilmişken hem de her istediğinizi zaten bu Meclisten geçiriyorken gece çalışmanın mantığı nedir?

Ben bu konuda asla ikna olmadım, olmayacağım. Biz ikna değiliz, biz çalışmaktan kaçmıyoruz ama sizler canınız isteyince ya da öyle gerekince -o gerekliliği bilmiyorum, nedir- o gereklilik olunca vahiy gelmiş gibi burada, işte, bulunuyorsunuz ve sabaha kadar bu yasa geçecek. Bu yasa bu halk yararına değil. Bu yasa bu ülke yararına değil. Bu yasa, demokrasi aleyhine, seçimleri tümüyle, hilelerle, suç delillerini gizleme ve bir dolandırıcılık yasası niteliğindedir. Bunu ben ikinci bölümde ayrıntılı bir şekilde anlatacağım.

Geneli üzerinde de söyledim, eminim daha önce de söylemiştim, çok sık söyleme ihtiyacı duyuyorum, o gözlükleri çıkarsanız, iktidar olma psikolojisinden ve kibrinden bir saat kurtulsanız, bu yasaya objektif olarak baksanız ve geçmiş söylediklerinizi düşünseniz bize hak vereceksiniz. Ama yok, o gözlük çıkmıyor. Orada, karşıda, sürekli bir düşman üretme, bir karşıtlık üretme, konu dışında saldırma, konuyla alakasız belagatler meseleyi karartıyor. Biz ne diyoruz, siz ne anlatıyorsunuz?

Şimdi, burada demin konuştuğumuzda -isim vermeyeceğim, ya o gece bir milletvekilimiz, arada, değerli arkadaşlar arada, beş dakikalık arada burada linç girişimine uğradı- bize şu söyleniyor: "Siz iki grup başkan vekili olarak saldırdınız." Yani biz burada olmasak gerçekten neredeyse kendi kendimizden şüphe edeceğiz. Ya, 50-60 kişi bir milletvekiline saldırmış, kürek kemiği kırılmış yani ya "Bir yere sıkışmış." ya biz saldırmışız ya da "Kendi kendini çarpmış, yaralanmış." deniyor. Yani bu kadar insanın aklıyla alay etmeyin. Söze karşı şiddete başvuran bir iktidar partisi var, söze karşı mikrofonu kesen bir iktidar partisi var; halk iradesine güvenmeyen, halk iradesinin sandıktan çıkmaması için koca koca yasalar hazırlayan bir iktidar partisi var.

Gelin, hakikatlerle yüzleşelim. Bu ülke hepimizin, bu toprakların üzerinde hepimiz yaşıyoruz ve bu demokrasi bugün size lazım değil gibi görünüyor ama emin olun yarın size de lazım olacak.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

8'inci maddede aynı mahiyette olmak üzere iki adet önerge bulunmaktadır, okutuyorum önergeleri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Fatma Kaplan Hürriyet	Muharrem Erkek	Tufan Köse
Kocaeli	Çanakkale	Çorum
Murat Emir	Hüseyin Yıldız	Akın Üstündağ
Ankara	Aydın	Muğla

Uğur Bayraktutan	Çetin Arık
Artvin	Kayseri

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
İstanbul	Adana	İstanbul

Ertuğrul Kürkcü	Mahmut Celadet Gaydalı
İzmir	Bitlis

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk olarak Kayseri Milletvekili Sayın Çetin Arık konuşacaklar.

Buyurun Sayın Arık. (CHP sıralarından alkışlar)

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

"Vatandaş duymasın, izlemesin." diye gecenin ikisinde ittifak yasasını görüşüyoruz, sabaha kadar da devam edecek. Bugün, Türkiye, gelecek nesilleri değil, gelecek seçimleri düşünen, kendi çıkarlarını ülkenin çıkarlarının önünde tutan siyasiler nedeniyle âdeta bir uçurumun eşiğinde.

Bugüne kadar, AKP'ye baktığımızda, iktidarda kalabilmek için her türlü şer odaklarıyla ittifak yapabildiğini görüyoruz. Sayın milletvekilleri, gelin, AKP'nin kurduğu bu şer ittifaklarına hep birlikte bir göz atalım. AKP "büyük şeytan" dediği Amerika'yla Büyük Ortadoğu Projesi'nde ittifak kurmadı mı? AKP iktidarda kalabilmek için Amerika'yla ittifak kurup Conilerin Irak'ı işgal etmesine, orada Müslüman kadınlara tecavüz edilmesine vesile olmadı mı? Kendi iktidarının devamı için bu AKP sözde "çözüm süreci" adı altında şehidimize "kelle", teröristbaşına "sayın" diyerek PKK'yla ittifak kurmadı mı? Kurdu. MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli o günlerde "Bölücülük terazisinin iki kefesinde AKP ile PKK'nın aynı ağırlıkta olduğunu hiç kimse inkâr edemeyecektir." demedi mi? Bu kirli ittifakın sonunda yüzlerce askerimiz, polisimiz şehit olmadı mı? Habur rezaletini hep beraber yaşamadık mı?

Peki, AKP'nin ittifakı sadece bunlarla mı sınırlı? Elbette ki bunlarla da sınırlı değil. Bakınız, Sayın Bahçeli Bursa'nın İznik ilçesinde yaptığı konuşmasında "Erdoğan'ın, Türkiye'yi yıkmak, askerinden polisine kadar millî güç unsurlarını tasfiye etmek maksadıyla şeytanla bile ortaklık kuracak kadar gözü dönmüştür. Karşımızda kirli ittifak değil; kirlenmiş, küflenmiş, küfe batmış, kalleş bir Hükûmet durmaktadır." diyor.

Evet, AKP iktidarda kalabilmek için şeytanla ittifak yapmadı mı, FETÖ'yle ittifak yapmadı mı, bu ülkenin millî ordusuna FETÖ'yle beraber kumpas kurmadı mı? Kurdu. FETÖ'nün gerçek yüzünü ortaya koyan aydınlar, gazeteciler, iş adamları aynı menzile yürüyen bu iki ortağın ittifakı sonucunda canlarından, özgürlüklerinden olmadılar mı? Oldular. AKP'nin bu şeytanla ittifakı sonucunda 15 Temmuzu hep beraber yaşamadık mı? Yaşadık. 248 şehidimiz olmadı mı? Oldu. Değerli milletvekilleri, bu AKP, bugün kırmızı bültenle aradığımız PYD terör örgütünün elebaşı Salih Müslim'le ittifak kurup önüne kırmızı halı sermedi mi? Serdi. PYD'li teröristlere Türkiye'nin sınırlarını açıp lahmacunlarla beslemedi mi?

Burada bir kez daha, Afrin'de Türk milletinin huzuru ve güveni için canını hiçe sayarak, canı pahasına mücadele eden kahraman askerlerimize başarılar, şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize de acil şifalar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, AKP ne zaman, kimle ittifak kursa bu ülke bedelini çok ağır ödemiştir, ağır ödemeye de devam ediyor. Kaderin cilvesine bakınız ki AKP iktidarda kalabilmek için yeni bir ittifak peşinde, hem de kimle? "AKP şeytanla bile ittifak kurabilir." diyen Milliyetçi Hareket Partisiyle. Kimse bizim karşımıza Türklükle de çıkmasın. Ben gerçekten şunu çok merak ediyorum: "Biz her türlü milliyetçiliği ayaklarının altına almış bir iktidarız." diyenler ile kendisini Türk milliyetçisi olarak tanımlayanlar sözde yerli ve millî bir ittifakı nasıl kuruyorlar? Bu AKP'nin sadece iktidarda kalabilmek için daha önceden kurmuş olduğu kirli ittifaklardan hiç mi ders almıyorlar, nasıl yan yana gelebiliyorlar anlayabilmiş değilim.

Sayın milletvekilleri, bu ittifak yerli ve millî kaygılarla değil, daha düne kadar birbirlerine idam ipi atan iki partinin birinin yüzde 50'yi, diğerinin yüzde 10'u bulamama kaygısıyla birbirine can simidiyle sarıldıkları koltuk ittifakıdır. Sayın Bahçeli'nin söylediği gibi, bu bir kirli ittifaktır, şeytan ittifakıdır. Bu ittifakta adalet yoktur. Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırıdır. Sayın Başbakan Kayseri'de yapmış olduğu konuşmasında "'Baraj derdim olmasın.' diyorsan sırtını gel bana daya, gel ittifaka, gel bize." diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Arık.

ÇETİN ARIK (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Toparlayın, peki.

Bir dakika…

ÇETİN ARIK (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu bir siyasi rüşvettir. "Referandumda koalisyonlar kalkıyor." diye yanılttığınız Türk halkı bu siyasi rüşvete itibar etmeyecektir.

Ayrıca, Sayın Başbakan "İttifaka oy ver, mührü nereye vurursan vur, hiç de önemli değil." diyor. Yani "4 diyeceğiz, 9 diyeceğiz, toplayacağız, 51 diyeceğiz." diyor. Gerçi bu toplama işlerini Sayın Bahçeli daha iyi bilir ama AKP ile MHP'nin toplamı Sayın Tanal'ın söylediği gibi, AKP etmiyor.

Değerli milletvekilleri, Türk halkı ittifakını demokrasiden yana, Atatürk Türkiyesinden yana, aydınlık Türkiye'den yana kullanacaktır. Tek adam değil, demokrasi kazanacaktır. Biz haklıyız, biz kazanacağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Arık.

Aynı mahiyetteki önerge üzerinde şimdi de İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu konuşacaklar.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir ülkenin demokratik bir ülke mi, otoriter bir ülke mi olduğunu belirlemede seçimler önemli bir yer tutar. Yalnızca seçmenlerin sandıkta oy kullanabilmesi o seçimi demokratik kılmaz. Seçimde demokrasinin temel şartı, o ülkede her partinin eşit imkânlardan yararlanabilmesidir. İktidar partisi ile devlet arasındaki ayrımın iyice inceldiği, iktidar partisi ile devlet imkânlarını seçimlerde kendi lehine sınırsızca kullandığı, medya, yargı ve eğitimin iktidarın mutlak kontrolünde olduğu rejimlerde seçimler usulen özgürdür. Seçim kurallarına uyulur ama iktidar seçimden galip çıkmak için devletin tüm imkânlarını kullandığından seçimler adil değildir. Böyle rejimlere rekabetçi otoriter rejimler denir. Partiler arasında görünürde bir rekabet vardır ama şartlar eşitsizdir. Rekabetçi otoriter rejimlerin önünde ise 3 yol vardır: Bir, demokratikleşme; iki, istikrarsız otoriterlik; üç, istikrarlı otoriterlik.

Türkiye'de, bundan tam beş altı yıl önce biz demokratikleşmeyi tartışırken bugün demokrasinin nasıl hızla yere çakılacağını hesap ediyoruz. Artık ülke hızla istikrarlı hem de çok istikrarlı bir otoriter rejim hâline geliyor. Yani artık seçimlerin şaibeli olduğu, sandıktan sürekli bir devlet partisinin çıktığı bir rejime doğru gidiyoruz. Hükûmet seçimden galip çıkacak biçimde seçim yasasını kendi çıkarlarına göre değiştirmekle kalmıyor, seçimler artık tamamen şaibeli hâle geliyor. Üzerinde konuştuğum 8'inci madde örneğin; seçmenlere ihbarla sandık çevresine kolluk gücü çağırma yetkisi veriyor.

Hepimizin sandık çevresinde bulunduğuna eminim arkadaşlar. Seçimlerin şeffaf ve kuralına uygun gerçekleşmesinin tek yolu tarafsız bir sandık kurulu ve siyasi partilerin, yurttaşların denetim yetkisidir. Sandıkta sandık başkanının ve siyasi partilerin de üyelerinden oluşan bu kurul özellikle oylar sayılırken sandıklarda oluşan gerginlikleri tarafsız biçimde yatıştırır ancak zorunlu hâllerde, nadiren kolluk güçlerini çağırır. Bugüne kadar da seçim güvenliği böyle sağlanmıştır. Peki, şimdi neden bir de yurttaşa ihbar yetkisi tanınıyor? Yurttaşa aşırı güvenden mi? Hayır. Çünkü bir tarafta yurttaşa ihbar yetkisi tanınırken diğer yandan da seçmen listeleri yurttaşın gözünden, denetiminden kaçırılıyor. Daha öncesinde komşusunu, apartmanında kim olduğunu bilen yurttaşlar artık bilemeyecekler. Bu, sadece partilerin denetimine sunuluyor. Peki, acaba bunun nedeni, sakin geçen bir ortamda iktidarın çok da lehine olmayan sonuçlar, bununla karşılaşılması durumunda ortalığı gerginleştirecek bir muhbir vatandaş icat etmek mi ve güvenlik görevlilerini oraya çağırarak aslında güvenli olan seçimin güvenliğini sarsmak mı? İşte, bütün bunlar gerçekten bu tasarıyı iyice riskli hâle getiriyor.

OHAL sürecinde özellikle farklı siyasi görüşlere sahip kesimler arasında önemli fay hatları oluşmuşken ve toplumsal kutuplaşma son derece artmışken böyle pervasız bir uygulamanın önünü açmak son derece tehlikeli sonuçlar doğurur. Öyle ki bu uygulama muhalefet partilerine mensup müşahit veya seçmenlerin sandık başından uzaklaştırılmasıyla oy sayım ve döküm süreçlerinin şeffaf biçimde denetlenebilmesi ve gözlemlenmesini imkânsız kılar. Kolluk gücü gelir, rahatlıkla "İhbar var, ben müdahale etmek zorundayım." der ve işte, şaibe orada başlar.

Değerli milletvekilleri, seçimin meşruiyeti, tarafsız gözlem ve denetime dayanır. Bu kanun teklifiyle meşruiyeti ortadan kaldırıp polisin gözetiminde zapturapt seçimleri mi yapmak istiyorsunuz? Siz bu ülkede demokratik seçimler yapılsın istiyor musunuz, yoksa hayalinizdeki Türkiye seçimlerin sonucunun önceden belli olduğu istikrarlı otoriter bir ülke midir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Sayın Başkan, tamamlamak istiyorum mümkünse.

BAŞKAN – Bir dakika ek süre veriyorum, tamamlayın lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Bugün sorulacak tek soru budur. Nasıl bir ülke? Demokrasi mi, otoriterlik mi? Aslında bunun cevabı açıktır. Kürsüde mikrofon kapatan ya da söze karşı linç girişiminde bulunan bir iktidar partisinin ya da Mecliste yaptığı konuşmalar nedeniyle onlarcası cezaevinde olan insanların ki bunların başında milletvekillerimiz geliyor, bunların olduğu bir ülkede istenen demokrasi falan değildir, otoriterliktir açıkça. Ancak mesele sadece sizin ne istediğiniz değil, halkımızın ne istediği. Gerçekten, halkımız, sizlere, buna karşı gereken cevabı verecektir. Siz tek değilsiniz, bu ülkede gerçekten başka demokrasi güçleri var. Buna kalben, yürekten inanıyorum, bunun sonucunu göreceksiniz.

Saygılarımı sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 02.16

DOKUZUNCU OTURUM

Açılma Saati: 02.37

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69’uncu Birleşiminin Dokuzuncu Oturumunu açıyorum.

534 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Hükûmet yerinde.

9’uncu maddeyi görüşeceğiz şimdi.

9’uncu maddede aynı mahiyette olmak üzere iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Fatma Kaplan Hürriyet	Muharrem Erkek	Tufan Köse
Kocaeli	Çanakkale	Çorum
Murat Emir	Hüseyin Yıldız	Akın Üstündağ
Ankara	Aydın	Muğla

Uğur Bayraktutan	Mustafa Ali Balbay
Artvin	İzmir

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Filiz Kerestecioğlu Demir	Ertuğrul Kürkcü	Hüda Kaya
İstanbul	İzmir	İstanbul

Meral Danış Beştaş	Mahmut Celadet Gaydalı
Adana	Bitlis

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Katılamıyoruz Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önergeler üzerinde ilk önce İzmir Milletvekili Sayın Mustafa Ali Balbay konuşacaktır.

Buyurun Sayın Balbay. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 12 Martın gecesindeyiz. Bundan kırk yedi yıl önce demokrasiye müdahale edildi; 12 Mart darbesi diyoruz. O gün Parlamento açıktı, o gün siyasi partiler açıktı ama demokrasi kapalıydı. Bugün de ne yazık ki kırk yedi yıl sonra Parlamento açık, üstelik sabaha kadar açık ama -Parlamento üzerinde- tıpkı kırk yedi yıl önceki gibi Parlamentonun şu andaki iradesi dışında böyle bir yasa yapılmasıyla karşı karşıyayız. Öyle ki Sayın Meclis Başkanı bile bu yasanın sabaha kadar biteceğini bu Genel Kurul salonunda öğrendi, ona bile sürpriz oldu.

Bugün bir başka Parlamento daha kapalı sayın milletvekilleri. İsviçre Parlamentosu gündeminde görüşeceği bir konu olmadığı için açılmama kararı aldı ve bununla birlikte, Parlamento Başkanı Sutter 35 bin İsviçre frangı tasarruf edildiğini söyledi. Demokrasinin rayına oturduğu ülkede sorunlar yok, Parlamento kapalı; demokrasinin karaya oturduğu ülkede sabaha kadar bir yasa yapıyoruz ama nasıl yasa yapıyoruz?

Sayın milletvekilleri, demokrasinin en temel kurallarından biridir gizli oy açık sayım ama ne yazık ki şu andaki düzenlemeyle artık bunu genişlettiniz. Şöyle ki: Artık demokrasinin, seçimin kuralı gizli pazarlık, acil yasa, seyyar sandık, bölünmüş seçmen, mühürsüz oy, kontrollü sayım, oynak dağılım, böyle bir tablo artık var. (CHP sıralarından alkışlar)

Bunların her birini tabii ki bu kadar zaman diliminde açacak değilim ama şu anda görüşmekte olduğumuz yasanın bile her maddesi gerçekten demokrasiye bir darbe.

9'uncu maddenin içeriği mühürsüz oy. Arkadaşlar, bir oyun o sandıkta atıldığına ilişkin tek karine, orada mühürün, o sandığın mührünün, o seçmen pusulasının arkasına vurulmasıdır ama bunu ortadan kaldırıyorsunuz. Böylece sandık güvenliği için en önemli unsuru ortadan kaldırmış oluyorsunuz.

Halbuki 2015 yılında Yüksek Seçim Kuruluna defalarca başvurdunuz, şu anda yasayla getirdiğiniz pek çok şeyi YSK'ye önerdiniz "Mühürsüz oy kabul edilsin." dediniz "Seyyar sandık kabul edilsin." dediniz ama YSK dedi ki: "Hayır, ben bunu kabul edersem seçmen iradesine darbe vurmuş olurum." Ama şimdi ne yapıyorsunuz? YSK'yle birlikte, YSK'yi de içine katarak tüm bunları yani daha önce YSK'nin de reddettiği bütün maddeleri yasal hâle getiriyorsunuz ve bu ortamda sayın milletvekilleri şu açık ki bu ittifak AKP-MHP-YSK ittifakıdır. Çünkü bir önceki maddede de olduğu gibi, sizin sandık kurulu başkanına güvenmeyip vatandaşın herhangi birinin bir ihbarda bulunup oraya, sandığa güvenlik güçlerinin gelmesini sağlamanız, orada kontrolün artık daha önceden planlanmış görevlilerin elinde olmasını sağlamanız anlamına gelir.

Buradan örnek vereyim sayın milletvekilleri, Sayın Başkan tabii ki böyle bir konuyla muhatap olmak istemez ama Sayın Başkanın iradesinde içimizden birimiz Genel Kurula müdahale edilmesini istese, dışarıdan burayı kontrol edecek, örneğin "İdare amirleri gelsin." dese Meclis Başkanı kabul eder mi? Kabul eder misiniz Sayın Başkan, mümkün mü böyle bir şey? Etmezsiniz.

BAŞKAN – Koşullar gerekiyorsa kabul edebilirim.

MUSTAFA ALİ BALBAY (Devamla) – Yani sizin dışınızda burayı… Ama siz görmüyor musunuz, siz burada bir olumsuzluk olduğunu fark etmiyor musunuz?

BAŞKAN – Şimdi karşılıklı konuşmayalım ama idare amirlerine de görev düştüğü anları yaşadık bu Mecliste, onu da belirteyim.

MUSTAFA ALİ BALBAY (Devamla) – Ama ben şunu söyledim: O zaman siz kendi iradenizi teslim etmeyi de kabul ediyorsunuz, 12 Martın 47'nci yılı hakikaten maalesef bir kez daha hayata geçmiş oluyor.

Çok özür diliyorum, bu ittifakın sonucu şu ki halka "Sen oy ver, gerisini koyver, oyları biz sayacağız." diyorsunuz. Bu yolun sonu çıkmaz diyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, bir açıklama yapmak isterim.

Belli sayılarda belli idare amirlerinin belli noktalarda görevleri ve sorumlulukları var. Meclis Başkan Vekili olarak idare amirlerini zaman zaman Genel Kurulda göreve çağırdığımız oluyor. Ben bu anlamda çağırabilirim dedim.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Ama siz çağırıyorsunuz Sevgili Başkan.

BAŞKAN – Elbette, tabii ki, tabii ki.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Sizin kontrolünüz dışında çağırabilir mi?

BAŞKAN – Hayır, o tabii ki çağırılamaz.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – O zaman işte, bu yasa da sizin kontrolünüz dışında…

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, burada tutanağa geçmesi açısından bir şey söyleyeceğim.

Konuşmacılar konuşması sırasında konuşma üslubu, retorik gereği bazı sorular sorarlar, o sorulara tarafınızdan cevap gelmesi değildir esas beklenti.

BAŞKAN – Çok doğrudan sordu bana ama. Bir de döndü, bana doğru baktı, o yüzden cevap verdim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çünkü o soru şöyle soruluyor: "Aksini düşüneceğinizi düşünemeyiz bile." diyor. Sizin dışınızda biri yönetebilir mi, bunu kabul eder misiniz?

BAŞKAN – Sayın Özgür Özel, ben gayet güzel dinledim Sayın Balbay'ı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O yüzden bu sorulara cevap vermek bazen vermemekten daha kötü sonuç doğuruyor.

BAŞKAN - İyi de hoş da bir diyalog oldu gecenin bu saatinde aramızda, bırakın böyle kalsın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde şimdi de İstanbul Milletvekili Sayın Hüda Kaya konuşacak.

Buyurun Sayın Kaya. (HDP sıralarından alkışlar)

HÜDA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sabaha karşı bu saatte yine hepinizi saygıyla selamlıyorum değerli arkadaşlar. İttifak yasasıyla ilgili 9'uncu madde hakkında söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, son günlerde toplumda, kamuoyunda İslam'ın bir güncellenmesi meselesidir, aldı başını gidiyor. Aslında, şahsen ben İslam dünyasının iktidarcı, eril, ırkçı saltanatı barındıran, referans olan bu Yezitçi anlayıştan, bu dincilikten kurtulması, kendini güncelleştirmesi ve bir tarihsel yüzleşme yaşaması gerektiğini uzun yıllardır söylüyordum. Bu, son günlerde gündem oldu.

İslam'ın tek kaynağı var, o da Kur'an. Kitabın metni değil değişmesi gereken, değişecek olan metni değil ve zaten bunu söylemek de kimsenin haddine değil. Değişmesi gereken zihniyetlerdir. Kur'an'ın evrensel insani yaşam değerlerini devletlerin, saltanatların kutsanması uğruna heba eden Emevici yönetimler ve yöneticiler zihniyetlerini değiştirmelidirler ve güncellenmelidirler. Saltanatçı, ırkçı ve kadın düşmanı iktidarcı dincilik zaten çürümüştür, er ya da geç değişmek ve güncellenmek zorunda kalacaktır. Çürümüşlükle, nefretle, kan kutsayan dincilikle hakikate ulaşılamayacak, ulaşılamaz da. Bu açıdan, hakikatte, barışta, adalette buluşmaya çağrıda bulunuyorum tekrar. Saltanatçı, egemenci ve Yezitçi iktidar anlayışlarına, dün Hüseyin ve Zeynep'in ve Kerbelâ yoldaşlarının kadınıyla, erkeğiyle hep birlikte "Zillet bizden uzaktır ve biz asla zulme biat etmeyeceğiz:" dedikleri gibi ve zulüm politikalarına karşı çıktıkları gibi biz de bu muhalefetimizi, mücadelemizi onların yolunda sürdürmeye devam edeceğiz.

Değerli arkadaşlar, bugün düşen bir haber: Diyanet İşleri Başkanı Alevileri camiye davet etmiş, Alevilerin de ibadet etmesi gereken yerin, ibadethanelerinin cami olduğunu söylemiş. İslam'ın güncellenmesiydi, yok haddimize değildi falan derken konu Alevilerin de camiye getirilmelerine dayandı. Şu anda ülkemizde yani toplumumuzda bir vakit namazını bile ihmal etmemiş olan 70-80 yaşındaki pirifâniler, dindar, muhafazakar iktidar politikaları sebebiyle bugün camilerin bir parti şubesine dönüştürmelerinden, oradaki nefret söylemlerinden dolayı camileri terk edecek hâle gelmişlerken, en dindar olan insanlarımız bile bu Yezitçi anlayışlardan rahatsızken siz bu camilere Alevileri de davet etmeye çalışıyorsunuz. Hâlbuki her konuşmamda çok sık vurguluyorum bunu ve tekrar ediyorum: Yana yakıla bu inancın, bu zihniyetin, bu politikanın temel referansı olan saltanatçı, Emevici din anlayışının değişmesi gerektiği noktasına bu kadar vurgu yaparken böyle bir anlayışın tesis edilmeye çalışıldığı, böyle bir politikanın yürütüldüğü camilere, sizler ehlibeytin çizgisinde olanları, Alevileri, Yezit anlayışına muhalefet edenleri davet ediyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, insanlar kendi ibadethanelerinin nerede olduğuna inanıyorlar ve mutmainseler insanların tercihlerine, inançlarına saygı gösterilmek zorundadır. "Dinde zorlama yoktur." diye her zaman söylediğimiz ayetikerimeyi hepiniz çok iyi biliyorsunuz. Camilerin, zihniyetlerin, çürümüşlüklerin değiştirilmesi gerekirken bu çürümüşlüklere farklı mezhep ve inançta olan insanları da dâhil etmek erdemlilik değildir, politika değildir arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜDA KAYA (Devamla) – Bizler, İslam dünyasının içine düştüğü bu çürümüşlük durumundan, ahlaktan, vicdandan, adaletten yoksun kalmışlıktan yeniden hakikate, özgürlüğe, adalete dönerek hakikate sahip çıkarak kendimizi güncelleyebiliriz.

Hakikatle güncellenmek üzere sizleri saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kaya, teşekkür ederim.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı…

BAŞKAN – Karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler…

Kâtip üyeler arasında anlaşmazlık var, elektronik cihazla oylama yapacağız.

Oylama için iki dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı vardır, önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddede aynı mahiyette olmak üzere iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
İstanbul	Adana	İstanbul
Ertuğrul Kürkcü	Mahmut Celadet Gaydalı	Mehmet Emin Adıyaman
İzmir	Bitlis	Iğdır

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Muharrem Erkek	Ömer Fethi Gürer	Uğur Bayraktutan
Çanakkale	Niğde	Artvin
Mehmet Gökdağ	Kazım Arslan	Mahmut Tanal
Gaziantep	Denizli	İstanbul
	Akın Üstündağ	
	Muğla	

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Katılamıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk olarak Iğdır Milletvekili Sayın Mehmet Emin Adıyaman konuşacaklar.

Buyurun Sayın Adıyaman. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 10'uncu madde üzerinde söz almış bulunmaktayım, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 10'uncu madde, aslında -298 sayılı Yasa'nın 100'üncü maddesinde- bu teklifin omurgasını teşkil eden 15'inci madde doğrultusunda yani seçim ittifakları doğrultusunda gerekli düzenlemeleri öngören bir madde. Doğrusu, 26 maddelik bu teklifin omurgası 15'inci madde yani seçim ittifakları. Dolayısıyla diğer tüm maddeler esas itibarıyla bu seçim ittifakı üzerinden düzenlenmiş ve bu 26 maddede temel olan mantalite, fikir aslında üç anlayış üzerine ya da üç hedef üzerine kurulmuş. İttifaktaki birinci hedef, şu anda iktidarda olan AKP iktidarının amacına hizmet eden bir düzenleme yani yüzde 50+1'i her hâlükârda bulabilmek yani AKP için bir baraj var, bu baraj yüzde 50+1 çünkü hedeflenen, mevcut Cumhurbaşkanının tekrardan Cumhurbaşkanı seçilmesi. İttifakın diğer partisi açısından da bir hedef var, bu hedef de yüzde 10 barajını aşmak. Şimdi, burada her biri açısından bir barajı aşma hedefi ya da kaygısı var, dolayısıyla düzenleme bu kaygılar üzerine inşa olmuş. Ama üçüncü bir amaç, üçüncü bir hedef daha var; o da her iki partinin ortaklaştığı, aslında ortak amacı olan ve bu amaca bağlı olarak düzenlenen maddelerdir. Bunlar da bu her iki hedefi gerçekleştirmek adına, ne olursa olsun bütün seçim sürecini başından sonuna kadar bu ittifakın lehine çevirecek düzenlemeler. Yani neler bunlar? Örneğin, işte, seçim sürecinde sandık çevresinden tutalım sandık kurulunun başkanına, mühürsüz zarf ve oylardan tutalım sandık sonuçlarının birleştirilmesine kadar yani o her ikisinin ayrı baraj hedefinin ortaklaştığı nokta, işte bu hedefe hizmet eden düzenlemeler. Dolayısıyla bu 10'uncu maddede düzenlenen şey, teknik olarak seçim sonuçlarında ittifak anlayışına göre oyların düzenlenmesi, sandık, seçim sonucunda oyların nasıl yazılacağı, hangi partinin hanesine ne yazılacağı, keza ittifakın ortak oylarının nasıl bölüştürüleceğine ilişkin teknik düzenleme. Hedef, ittifakın az önce saydığım o üç ana mantalitesi olunca, buna göre bu teknik düzenlemenin yapılması da teklifi getiren açısından mantıklı görünüyor fakat belki burada gözden kaçırılan şey şu: Şimdi, defalarca izah ettik, "Biz demokratik ittifaklara karşı değiliz." dedik. İttifakların olması tabii bir durum, doğal bir durum ama bu düzenlemeyle getirilen ittifakın antidemokratik olması, özgürlükçü seçim sistemine, eşitlikçi seçim sistemine aykırı olmasından dolayı kaygımız, hedefimiz, amacımız şu, şunu ifade etmek istiyoruz aslında: Normal ittifaklarda hiçbir parti kendi ilkelerinden, kendi paradigmasından, ideolojisinden ya da halka sunduğu seçim beyannamesinden veya siyasal önermelerinden bir taviz vermez, asgari müştereklerde bir ittifak yapılır ve bu ittifaklarla seçime gidilir. Ama bu düzenlemeyle getirilen ittifak anlayışı, aslında ittifak yapacak siyasi partilerin kendi ideolojilerinden, ilkelerinden,

siyasi önermelerinden taviz vermeyi gerektiriyor çünkü bu ittifak ilkeler ittifakı değil, demokratik ittifak değil. Bu ittifak, sandığın ya da seçimin matematiksel sonuçları üzerinden inşa edilen ittifak. Dolayısıyla, salt teklifi getiren her iki parti açısından söylemiyorum, başka ittifaklar da zorunlu olarak salt yüzde 10'luk barajı aşmak adına ya da Cumhurbaşkanlığını kazanmak için yüzde 50+1'i hedefleyen siyasi partiler, bütün ilkelerinden, bütün siyasi önermelerinden vazgeçecek ve ilkesizce, salt o matematiksel sonuca ulaşmak adına ittifaklar yapacak, bu da sonuç itibarıyla Türkiye siyaset arenasında ilkesizliği, siyaseti ayağa düşüren…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen Sayın Adıyaman.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dolayısıyla, siyaset, aslında kendi amacına yani halka hizmet, halkın iradesinin gerçek anlamda tecellisine yönelik, demokrasiyi, özgürlükleri hedefleyen bir siyaset olmaktan çıkar, tamamen az önce bahsettiğim çıkarları, partilerin çıkarlarını, matematiksel çıkarlarını güncelleyen ya da onları hedefleyen ilkesizce bir siyaset olur ki bu, gelecekte hepimiz için yani ülkedeki bizden sonra doğabilecek, gelişebilecek partiler açısından da gerçekten ülkede ilkesizce bir siyasetin hâkim olması, siyasetin kendi amacının dışında salt rant siyasetine dönüşen bir siyaset niteliği kazanması gibi bir riski taşıyor diyorum. Bu nedenle karşı çıkıyoruz.

Tekrar saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde bir diğer konuşmacı Çanakkale Milletvekili Sayın Muharrem Erkek olacak.

Buyurun Sayın Erkek. (CHP sıralarından alkışlar)

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Aslında Türkiye şu dönemde tam bir monokrasiyi yaşıyor, evet, yaşadığımız monokrasi. Artık demokratik bir hukuk devleti değiliz çünkü Anayasa'mızın 6'ncı maddesinde egemenliğin hiçbir surette hiçbir kişiye devredilemeyeceği yazar ama sizler birlikte egemenliği maalesef bir kişiye devrettiniz. Bu bir gerçek, bu bir gerçek. Artık Türkiye Cumhuriyeti'nde siyasi güç merkezi, egemenlik Parlamentoda değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinde değil, sarayda.

Yine, Anayasa'mızın 7'nci maddesi hepimizin bildiği gibi yasama yetkisinin bu Meclis tarafından kullanılacağını ve hiçbir surette hiçbir zaman bu yetkinin devredilemeyeceğini de yazar ama bu yetki de devredildi, yasama yetkisi paylaşıldı, hatta tamamen devredildi çünkü artık bütün Türkiye biliyor ki en önemli teklifler, en önemli tasarılar, düzenlemeler sarayda belli kişilerin onayından, süzgecinden geçmeden buraya gelmiyor, maalesef. Yargının üzerinde de Parlamentonun üzerinde de ağır bir saray vesayetiyle karşı karşıyayız. Türkiye'de bir saray rejimi var. Belki bu, sizleri mutlu edebilir ama bu, çocuklarımızın geleceği için, bu memleketin tüm güzel çocuklarının geleceği için, demokrasi için iyi bir şey değil. Bunu zaman içerisinde hep birlikte yaşayarak göreceğiz. İşte onun için literatürde bunun adına "monokrasi" diyorlar, "monarşi" diyemiyorlar çünkü monarşi kan bağıyla babadan oğula geçtiği için.

Değerli milletvekilleri, bunu niye paylaşıyorum? 16 Nisan 2017 referandumu, bu ittifak teklifinin de temelini oluşturuyor ve bu referandumdan sonra maalesef Türkiye Cumhuriyeti devleti bir şahıs devleti hâline dönüştürüldü. Hâlbuki böyle olmamalıydı. Bu, yanlış bir şey. Hele hele sizin savunduğunuz -ki bize göre demokratik bir başkanlık sistemiyle uzaktan yakından ilgisi yok- cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini siz bir başkanlık olarak savundunuz ama başkanlık sisteminin zorunlu en temel unsurlarını,

ilkelerini de yerine getirmediniz. Neydi bunlar? Kuvvetler ayrılığı. Başkanlık sistemlerinde çok güçlü ve bağımsız bir yargı ve yasama, yürütme birbirinden bağımsız olmak zorunda. İşte Amerika'da kongre bütçeyi onaylamadığı zaman başkan bir kuruş bile harcayamıyor veya başkanın atamak istediği bir yüksek yargıcı, bir büyükelçiyi senato nitelikli çoğunlukla onaylamadığı zaman o göreve başlayamıyor. Bu fren-denge mekanizmalarının hiçbirini getirmediniz, kuvvetler ayrılığını tesis etmediniz ve maalesef egemenliği şahsileştirdiniz. Şimdi de bu ittifak teklifiyle bu rejimi tahkim etmek istiyorsunuz. Yürütme ile yasamanın oy pusulalarını, Cumhurbaşkanlığı oy pusulası ile milletvekilinin oy pusulasını bir zarfa sokuyorsunuz, yasama ile yürütmeyi bir zarfın içine sokuyorsunuz. Mühürsüz oyları, sandık kurulunun mührü olmayan tüm oyları, Türkiye genelinde yasal hâle getiriyorsunuz. Bu, seçim güvenliği açısından çok çok önemliydi, sandık kurulunun mührü. Filigranlı oy pusulaları, ilçe seçim kurullarının mührü olan oy pusulaları, dışarıda belirli partilere oy verilmesini engellemek için çok önemliydi. Kamu görevlisi değil mi sandık kurulu başkanı artık? Yedeği de kamu görevlisi değil mi? 7 kişilik bir kurul, bir sandık kurulu mührünü niye ihmal etsin, neden ihmal etsin? Sandık bazında itirazlar sonucunda mühürsüz oylar geçersiz kabul edilebilir, o sandığa dışarıdan getirilmediği kanıtlanan, gerçekten sehven unutulan mühürsüz oylar kabul edilebilir ama siz "Türkiye genelinde ben bunları kabul edeceğim" derseniz işte o zaman seçim güvenliğini gerçekten ciddi tehdit altına sokarsınız. Ama bunları yapıyorsunuz.

İttifakta, pusulada ittifakın orasına burasına, ittifaka, partilere basılan oyları geçerli sayıyorsunuz ve ittifakın içindeki partinin biri yüzde 1 bile alsa onu Meclise taşıyorsunuz ama tek başına giren bir parti, yüzde 9,9 bile alsa bir milletvekilini dahi Parlamentoya getiremiyor. Temsilde adaleti yok ediyorsunuz. Hâlbuki yapmanız gereken, eğer gerçekten bu cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika ek süre veriyorum.

MUHARREM ERKEK (Devamla) – Değerli milletvekilleri, asıl yapılması gereken şuydu: OHAL'i kaldırmamız gerekiyordu ve bu yüzde 10 barajını kaldırmamız gerekiyordu. Çünkü bu ittifaklar Parlamento için yapılacak. Cumhurbaşkanlığı seçiminde, sizin getirdiğiniz sistemde böyle bir ittifaka gerek yok çünkü seçilen cumhurbaşkanı zaten hükûmet demek. Yönetimde istikrar sorunu yok artık. Bakanlar dışarıdan atanacak. Hükûmet kurma gibi bir sorun yok. Barajlar ve ittifaklar, hükûmetlerin parlamentoların içinden çıktığı sistemlerde tartışılabilir. Bu sistemde böyle temelinde adalet olmayan ittifaklara hiç gerek yoktu ama madem getiriyorsunuz, bunu barajı kaldırarak ve OHAL'i kaldırarak yapmanız gerekirdi. O zaman belki bir anlam ifade edebilirdi. O zaman belki dürüst, mertçe ittifaklar oluşabilirdi. Ama bu getirdiğiniz teklif açıkça Anayasa'ya aykırı ve asla demokrasiye hizmet etmiyor.

Teşekkür ediyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Erkek.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

11'inci maddede aynı mahiyette olmak üzere iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin teklif metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Ertuğrul Kürkcü	Mahmut Celadet Gaydalı
İstanbul	İzmir	Bitlis
Hüda Kaya	Meral Danış Beştaş	Ayhan Bilgen
İstanbul	Adana	Kars

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer	Akın Üstündağ	Muharrem Erkek
Niğde	Muğla	Çanakkale
Mahmut Tanal	Kazım Arslan	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Denizli	Gaziantep
Uğur Bayraktutan		Bülent Kuşoğlu
Artvin		Ankara

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Katılamıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önergeler üzerinde ilk olarak Kars Milletvekili Sayın Ayhan Bilgen konuşacak.

Buyurun Sayın Bilgen. (HDP sıralarından alkışlar)

AYHAN BİLGEN (Kars) – Sayın Başkan, tabii, bu saatte herkes şaşırabiliyor, herkes karıştırabiliyor. Biraz önceki sözün asıl sahibi, İbrahim Hakkı Hazretleri'ydi. İbrahim Hakkı Hazretleri aynı zamanda iyi bir mantıkçıdır. Bu 11'inci madde üzerinde bir değerlendirme yapmak için galiba önce biraz mantık analizi yapmak gerekiyor. Yaşayan mantıkçılarımızdan galiba en parmakla gösterilebilecek isim de Dücane Cündioğlu'dur. Cündioğlu -takip edenler bilirler- Osmanlı'nın eğitim sisteminin çöküş sebeplerinden birisini mantık, felsefe gibi ilimlerin medreselerden çıkmasına bağlar. Geçtiğimiz yıllarda ilahiyat fakültelerinde de mantık, felsefe derslerinin azaltılması, çıkartılmasıyla ilgili bu tartışma yapıldı. Allah'tan bir grup duyarlı ilahiyatçı, bu konuda daha sert bir tavır koydular, geri adım atıldı.

Şimdi, mühürsüz oyla ilgili, gecenin bu saatinde ya da sabahın bu saatinde iki mantık önermesi, iki cümle değerli arkadaşlar: "Mühürlü de olsa olur, mühürsüz de olsa olur." Bir başka önerme, aynı mantığın aslında devamı: "Mühürlü olsa da olur olmasa da olur." Aslında bizim şu anda yapmaya çalıştığımız şey bu, değerli arkadaşlar. Şimdi, mührü tümüyle kaldırabilirsiniz, gereksiz bir tedbirdir, artık anlamsızlaşmıştır; "Filigran zaten bu işi görüyor." diyebilirsiniz. Hayır, böyle de yapmıyoruz yani bir taraftan mühürlenmesini istiyoruz ama öbür taraftan mühür olmamasının da hiçbir sorun oluşturmayacağını düşünüyoruz. O zaman, gereksiz bir tedbirse neden kaldırmayı konuşmuyoruz, neden bunu tartışmıyoruz?

Değerli arkadaşlar, aslında, tabii, bu mantık tutarsızlığından galiba daha önemli başka bir boyut var, o da gerçekten bu paketin seçim güvenliğiyle ilgili olup olmadığına dair asıl sorudan kopmamak, asıl sorudan uzaklaşmamak. Bakın, Türkiye'deki seçimleri izleyenler, değerlendirenler, Türkiye'nin üyesi olduğu komisyonların yaptıkları tespitlerde, Türkiye'de seçim sisteminin eşit ve özgür olabilmesi, adil olabilmesi için ne tür seçim güvenliği düzenlemelerine ihtiyaç var, en acil olanlar neler; buna dair, maddeler hâlinde saymışlar. Bir: "En temeli, baraj etkisi olan mekanizmaların kaldırılması." diyorlar yani "Sadece yüzde 10 barajı değil, baraj etkisi olan mekanizmalar var Türkiye siyasal sisteminde, oy verme sisteminde; bunların kaldırılması." diyorlar ve tek tek sayıyorlar: Mesela "siyasetin finansmanı". Yani bu konuda bir şeffaflığın olmaması, seçim çalışmalarında, siyasi çalışmalarda kaynak kullanımında eşitsizlik, devlet imkânlarının kullanılması ya da kullanılamaması ciddi bir sorun.

İkincisi: Medya kullanılması. Hatırlayacaksınız, yine yakın tarihte, seçim dönemlerinde, özel kanalların bile, seçimdeki fırsat eşitliğine uymaması durumunda RTÜK tarafından uyarılmamasına dair düzenleme yapıldı yani bir biçimde aslında fırsat eşitsizliği resmîleştirildi, güvence altına alındı. Seçim dışı dönemlerde zaten yok bu eşitlik ama seçim döneminde bile olmayacak. Bunu da baraj etkisi olan mekanizmalardan sayıyor bu komisyonlar.

Bir başkası: Seçim bölgelerinin belirlenmesinde yani seçim bölge sınırlarının çizilmesinde bir partinin çıkarının gözetilmesi değerli arkadaşlar, bu da seçim güvenliğiyle ilgili. Bakın, hiç böyle bir düzenleme yapma ihtiyacı görmüyoruz, ihtiyacını hissetmiyoruz.

Bir başkası, adaylar üzerinde kısıtlama uygulanması yani hangi adayın seçime girip giremeyeceğine dair demokratik kuralların, eşit yarışın ötesinde kısıtlamaların olması. Galiba, benim yaş grubumun da hatırlayacağı, 80'li yıllarda, 12 Eylülden sonra siyaset yasağı -bir genel kısıtlama gibi- 12 Eylül öncesinde siyaset yapanların büyük kısmına geliyordu, onun için de o güne kadar hiç siyaset yapmayanlar, siyasette adı geçmeyenler, partileri kuruyorlardı en azından emanetçi olarak, asıl sahiplerine yasaklı dönem bittiğinde devretmek üzere.

Son bir başlık da değerli arkadaşlar, dezavantajlı gruplara kota ya da benzeri sistemlerle temsil imkânının sağlanması, böylece karar alma süreçlerine katılımın mekanizmalarının güvencelerinin sağlanması. Bütün bunlar, aslında seçim güvenliğinin parçaları ama biz, bunları konuşma ihtiyacı hissetmiyoruz, başkaca şeylerin arayışı içerisindeyiz. Bu arayış, çok iyi bir arayış değil.

Bugüne kadar 40 civarındaki Seçim Kanunu değişiklikleri, nasıl iktidarları kurtarmaya yetmediyse -ki bunların dörtte 1'i neredeyse sadece Özal döneminde olanlardı- bugünkü arayışlar da ne yazık ki bu ülkenin yararına sonuçlar vermeyecek.

Herkesi saygıyla selamlıyorum. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bilgen.

Önergeler üzerinde, şimdi de Ankara Milletvekili Sayın Bülent Kuşoğlu konuşacaklar.

Buyurun Sayın Kuşoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

534 sıra sayılı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 11'inci maddesi üzerinde söz aldım.

Değerli arkadaşlarım, demokrasi, en ideal yönetim biçimi değil ama en makul yönetim biçimidir. Demokrasilerde seçimlerle ilgili sorunlar, sıkıntılar da olur zaman zaman ama bu, demokrasilerin özünü değiştirmez.

Bu kanunla, bu 298 sayılı Kanun'daki değişiklikle evet, bir anlamda arkadaşlarımın da anlattığı gibi, kanuna karşı hile yapılıyor, bir avantaj elde ediliyor iktidar lehine. Bu, önemli bir konu ama inanın, ben bunu önemsemiyorum, inanın, önemsemiyorum. Yani sonuç olarak, bu ülkeyi, bu ülkenin vatandaşları yönetir, bu partiler yönetir. Benim korktuğum, benim önemsediğim konu, bu yasayla bu ülkeyi biz ayrıştırıyoruz, bölüyoruz; ben bunu önemsiyorum. Yoksa, öbür tarafını çok fazla önemsediğim yok, önemlidir ama çok fazla önemsediğim yok.

Biliyorsunuz, birkaç dönemden beri bu Parlamentoda dört tane parti var sadece. Bu partiler sadece düşünceye göre -gerçek konuşalım- ayrışmış partiler değil. Bunlar, etnik yapıya göre ve mezhep yapısına göre ayrışmış partiler, böyle takdim edildi uzun zamandan beri, böyle takdim edildi son birkaç dönemden beri. Bu, ülke için büyük bir sıkıntıdır ve biz 16 Nisan referandumunda da şunu yaptık: Türk'ün binlerce yıllık bir geleneği vardı, ikili bir yönetim sistemi vardı, şu anda olan cumhurbaşkanı-başbakan, daha önce Osmanlı'da olan padişah-sadrazam, ondan önce Selçuklu'da ve daha önce olan hakan-veziriazam ikili sistemi. Çok değerli hakanlar vardı, padişahlar vardı, cumhurbaşkanları vardı; Tonyukuk gibi, Nizamülmülk gibi vezirler vardı, bunlar birbirlerini dengeler, denetlerlerdi. Bunu yok ettik, bu geleneği de yok ettik, tek adam sistemini getirdik. Şimdi ne yapıyoruz o sistemde? Diyoruz ki: İkili olacak. İktidar olabilmek için yüzde 50+1 gerekiyor yani kutuplaşma gerekiyor, ikiye ayrılmak gerekiyor. Peki, yüzde 50+1 neye göre ayrışacak? Biraz önce söylediğim bu etnik yapıya, mezhebî yapıya göre ayrışacak.

Amerika'daki gibi düşünceye yani Cumhuriyetçi Parti-Demokrat Parti ayrımı değil, bölgesel değil; bu etnik yapıya göre ayrışacak, bu mezhebî yapıya göre ayrışacak. Bundan daha tehlikeli bir şey olabilir mi değerli arkadaşlar? Ve daha ittifak yasası çıkmadan, bakın, burada uğraşıyoruz, bu çıkmadan bir ittifak kabul edildi, denildi ki "Biz milliyetçiler, biz şu mezheptekiler, şu etnik yapıdakiler bu taraftayız. Biz millîyiz, biz yerliyiz, siz de olmayanlar da bu tarafta olun." Bu, ülkeyi böler işte, ben bunun için korkuyorum, bunun için endişeleniyorum, sıkıntı da budur.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Yok öyle bir şey, böyle bir ayrım yok.

BÜLENT KUŞOĞLU (Devamla) – Bunu hepimizin önemsemesi lazım, hepimizin bunda sorumluluğu var. Gerçekten, ben, önümüzdeki dönemler için, gelecek yıllar için endişe ediyorum. Sıkıntı budur. Bunu hepimizin görmesi, anlaması, buna göre hareket etmesi lazım, yarınımızdan hepimizin endişe etmesi lazım.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Temelde bir ittifak yok ama.

BÜLENT KUŞOĞLU (Devamla) – Bu denilen ittifaklar olmayabilir ama bu yapıyla devam edersek ne olur, bunu görebilmemiz lazım hepimizin değerli arkadaşlarım, bu sorumlulukla hareket edebilmemiz lazım. En büyük sıkıntı budur. Evet, olabilir, bir parti gelir, bir başka parti gelir, çok adaletli olmayabilir -ki bizim seçim sistemimiz, Siyasi Partiler Kanunu'muz ve seçimlerle ilgili uygulamamız birçok devletten daha iyidir- bunları çok önemsemiyorum, haksızlık da olur, yanlışlık da olur ama sonuçta bu ülke devam eder, bir şekilde idare edilir ama bu yapıyla, bu etnik yapıyla, bu mezhebî yapıyla, bu bölünmüşlükle Türkiye çok fazla devam etmez. Bu ülkeye… Nedir onun adını siz koyun. Buna ne denir, siz söyleyin bunun adını. Bu, çok tehlikeli bir oluşumdur. Hepimiz bu sorumluluğun altındayız. Bu gece oturacağız, böyle bir yasayı çıkaracağız, bu ülkenin belki de tarihindeki en sıkıntılı yasayı çıkaracağız. Ben çok endişe ediyorum, gerçekten bunu samimi olarak söylüyorum, çok endişe ediyorum. Hepimizin tekrar düşünmesi lazım, bu sorumluluğu müdrik olmamız lazım.

Bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kuşoğlu.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Bostancı…

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

50.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, teşekkürler.

Sayın Kuşoğlu'nun samimi kaygılarını iletmek istediği kanaatindeyim ancak birincisi, "Biz, millî ittifakı oluşturanlar şu etnik, şu mezhep grubundan teşekkül eden bir yapıyız." hiç böyle bir yaklaşım olmadı; aksine, bu ittifakın yaslandığı sosyolojiye baktığınızda, Sayın Kuşoğlu'nun "karşıtlık" olarak ortaya koyduğu farklı çevrelerden bir halitanın, daha heterojen bir yapının burada bulunduğunu görürüz.

İkincisi, cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi, esasen iki grup, iki yaklaşım, iki siyaset üzerinde teşekkül ediyor ama bunu illa da bir karşıtlık ve hasımlık olarak görmek son derece yanlış. Aksine merkezkaç siyasetler daha küçük ve fragmante…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Bostancı, lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – …daha küçük merkezkaç siyasetler, yapısı itibarıyla daha etnik ve mezhep esası üzerine kurulu olabilecek yapılar, daha geniş yapıların içerisine girerek esnek ve bütünleşme istikametinde çatıların altında toparlanacaklardır; ister o tarafta olsun, ister bu tarafta olsun. O yüzden Sayın Kuşoğlu'nun ifade ettiği kaygıları esasen giderici bir sistemdir bu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Özel…

51.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ana siyaset neyin üstüne kurulu? Hocamdan dinleyince insan keyif alıyor ama keşke Hocamın o hayali Türkiye'nin önündeki gelecek olsa. Öyle bir şey yok, bir ayrılık hattı bulunuyor. Bu ayrılık, tarafları önce birbirinden uzaklaştırıyor, sonra o uzaklaşan parçalar kutuplaşıyor, diğer kutuptakiler şeytanlaştırılıyor, bu sayede arka taraf kalabalıklaştırılıyor, kendi tarafı konsolide ediliyor. Bunun adı bazen Türk-Kürt, bazen mezhep, bazen bir başka ayrılık -en son bir icat bulmak lazım- nikâhını imama kıydıranlar, nikâhını belediyede kıydıranlar. Yeter ki ayrılsın, uzaklaşsın, kutuplaşsın, taraflardan biri şeytanlaşsın. Bu oyunun farkındayız, kurulan sistemin farkındayız, Türkiye'ye kurduğunuz kumpasın farkındayız. Ama çok yaşlı bir teyze "Ben hep Tayyip Bey'e oy verdim, üç dönemdir verdim, şimdi de 'evet' verecektim…"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müsaadenizle.

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yaşlı bir teyze "Hep Tayyip Bey'e oy verdim, üç keredir verdim, daha da verecektim ama benim kızımdan ileri gelinime, biricik torunumun annesine 'terörist' demeyecekti. İnadına ben de hayır veriyorum gayrı." dedi. Bunu da siz göreceksiniz. Bu yaptığınız ayrıştırmanın, bu ötekileştirmenin, bu bizi şeytanlaştıran dil üzerinden kurduğunuz siyasetin getirisi değil, götürüsünü yaşayacaksınız. Kendi kazdığınız bu çukura, bu tuzağa kendiniz düşeceksiniz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

FEVZİ ŞANVERDİ (Hatay) – Aynaya bak, aynaya!

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

12'nci maddede aynı mahiyette iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Ertuğrul Kürkcü	Meral Danış Beştaş
İstanbul	İzmir	Adana
Hüda Kaya	Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Dora
İstanbul	Bitlis	Mardin

Diğer önerge sahipleri:

Muharrem Erkek	Akın Üstündağ	Mahmut Tanal
Çanakkale	Muğla	İstanbul
Kazım Arslan	Ömer Fethi Gürer	Mehmet Gökdağ
Denizli	Niğde	Gaziantep

Uğur Bayraktutan	Musa Çam
Artvin	İzmir

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

Önergeler üzerinde ilk önce Mardin Milletvekili Sayın Erol Dora konuşacaklar.

Buyurun Sayın Dora. (HDP sıralarından alkışlar)

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Seçimlerin Temel Hükümleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesi üzerinde söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu kanun teklifinin seçim mevzuatımıza getireceği son derece adaletsiz uygulamalardan birisi de 12'nci madde ve diğer birkaç maddede telaffuz edilen "ittifakın ortak oyu" ve "ittifak payı" biçiminde sofistike bir kavramla üzeri örtülmeye çalışılan, aslında geçersiz sayılması gereken oyları geçerli sayma girişimidir.

Değerli milletvekilleri, bu maddeyle sandık sonuç tutanağına tek tek her siyasi partinin almış olduğu geçerli oyların yazılacağı bir bölümden başka, ayrıca seçimde ittifak kuran partilerin ortak geçerli oylarının toplamının yazılacağı bir bölüm eklenmesi düzenlenmektedir. Sandık sonuç tutanaklarına eklenecek bu yeni bölüm, aslında geçersiz kabul edilmesi gereken yani ittifak eden partilerden tam olarak hangisine verildiği tespit edilemeyen, örneğin iki ittifak partisinin tam ortasına basılmış oy mühürlerinin geçerli kabul edilmesi ve sandık sonuç tutanağına ortak oy olarak yazılması öngörülmektedir.

Değerli milletvekilleri, örneğin A partisi ile B partisinin ittifak ederek seçime katıldığını farz edelim. Yine C ve D partilerinin de ittifak etmeden seçime katıldıklarını farz edelim. Şimdi, burada normal şartlarda seçimlere ittifak etmeden katılan C ve D partilerinin tam ortasına basılan bir oy mührü, hangi partiye basılmış olduğu tam anlaşılamadığından "geçersiz" olarak kabul edilecek ve sandık sonuç tutanağında yer alan geçersiz oylar bölümüne kaydedilecektir. Ancak diğer taraftan, seçime ittifak ederek katılan A ve B partilerine ayrılmış özgün sütunların tam ortasına basılan ve hangi ittifak partisine basıldığı tespit edilemeyen oylar ise normal şartlarda "geçersiz" kabul edilmesi gerekirken "geçerli" kabul edilerek ittifak partilerinin ortak hanesine kaydedilecektir.

Değerli milletvekilleri, "ittifakın ortak oyu" ve "ittifak payı" olarak adlandırılarak şirin gösterilmeye çalışılan bu oylar, diğer partilerden farklı olarak, ayrıcalıklı ve adaletsiz bir şekilde, özünde "geçersiz" olup ittifak lehine olacak biçimde "geçerli" kabul edilecek oyları ifade etmektedir. Böylece "geçersiz" kabul edilmesi gereken oyların haksız bir biçimde ittifaka ve ittifak partilerine yazılması sağlanmaktadır. Son 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri'nde Türkiye genelinde oy sayım döküm işlemleri neticesinde "geçersiz" kabul edilen oy sayısı 680 bin civarındadır. Bu düzenlemeyle birlikte, bu geçersiz oyların önemli bir bölümünün ittifak partileri lehine olacak biçimde geçerli olarak kabul edilmesi son derece adaletsiz ve yurttaş iradesini, halk iradesini itibarsızlaştıran bir yaklaşım olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seçim süreçlerinde hep birlikte tanıklık ettik ki kimi zaman çok küçük oy farklarıyla bir siyasi parti, milletvekilliği veya belediye başkanlığı kazanabiliyor veya kaybedebiliyor. Bu realiteyi de dikkate aldığımızda "geçersiz" sayılması gereken oyların, ittifak kuran partiler lehine "geçerli" kabul edilmesini sağlamaya dönük bu düzenlemeyi kabul etmemiz mümkün değildir. Bu nedenle, bu düzenlemenin teklif metninden çıkarılması gerektiği görüşündeyiz. Bunun yerine sandık sonuç tutanaklarında sadece partilerin yalnız başlarına almış oldukları geçerli oyların kabul edilmesini ve bu alınan özgün oyların birleştirilme işleminin il seçim kurulları düzeyinde il seçim tutanakları hazırlanırken ittifak partilerinin oylarının toplanmasını öneriyoruz. Aksi takdirde, seçmen iradesini hiçe sayan ve hangi partiye verildiği belli olmayan, tespit edilemeyen oylarla siyasi partilerin milletvekilliği kazanması adaletsizdir, gayrihukukidir, eşit oy ilkesine de açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Bu duygu ve düşüncelerle tekrar Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dora.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkanım, pek kısa bir söz talebim var.

BAŞKAN – Sayın Özel…

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

52.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin gece yarısı geçirilmesi operasyonunun Twitter'da gündemin ilk maddesi olduğuna ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Bu gece bu operasyonu yapanlara kötü bir haberim var, maksat hasıl olmadı. Şu anda Twitter'da Gurbet Kuşları'ndan, Çukur'dan, Nihat Doğan'dan ve Vartolu dizisinden daha çok konuşulan bir şey var arkadaşlar: "Güvenli seçim" diye bir "hashtag" açtık. Açtığımız "hashtag" Twitter'da birinci sırada. Herkes sizi kınıyor. Yapılan bu gece yarısı operasyonu, Twitter'ın birinci gündemi, yarın da Türkiye bunu konuşur. Hani "Herkes uyurken biz geceleyin gidip bu işi hâlledelim." diyordunuz ya, olmadı arkadaşlar, hiç boşuna sevinmeyin. Teşekkür ederiz ama millet uyandı.

Teşekkür ederiz.

FEVZİ ŞANVERDİ (Hatay) – Geç onları, geç, geç!

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Önergeler üzerinde şimdi de İzmir Milletvekili Sayın Musa Çam konuşacak.

Buyurun Sayın Çam. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygıdeğer üyeleri; 534 sıra sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesi üzerine vermiş olduğumuz önerge üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Anayasa, madde 18: "Angarya yasaktır." Burası Parlamento; bizlerin, kuşkusuz, 81 milyon vatandaşımız ve yurttaşlarımız için sabahlara kadar, olmadı öbür gün de sabahlara kadar çalışmak gibi bir sorumluluğumuz ve bir yükümlülüğümüz var ama bir de insani olması koşulu var bunun. Burada şimdi böyle bir ittifak yaparak, iki günde geçmesi gereken bir temel kanunu "Hayır, biz sabaha kadar çalışacağız ve çıkaracağız." demek gayriinsani bir çalışma koşuludur; bunun altını çizmek istiyorum.

16 Nisan 2017'de bir referandum gerçekleştirdik, bu yapılan referandumla birlikte yeni bir sisteme geçiş yapıldı. Peki, daha ne isteniyor, ne yapılmak isteniyor? Şimdi, bir seçim ittifakıyla birlikte yeni bir koalisyon bu arkadaşlar. Bu, ittifak değil, yeni bir koalisyon. 80 öncesi Birinci ve İkinci MC Hükûmetleri gibi, yeni MC hükûmetlerine doğru gidiyoruz. Benden önce konuşan Bülent Kuşoğlu arkadaşımız son derece diplomatik bir dille bunu dile getirdi. Bu bir ittifak değil; önümüzdeki süreçte, bunun MC hükûmetlerine benzer bir hükûmet modeli olduğunu göreceksiniz ve bunun çok büyük sıkıntılarını ve büyük problemlerini hep birlikte yaşayacağımızı bilmenizi istiyorum.

Peki, bu değişiklikle AKP ne istiyor, daha fazla ne istiyor? Erdoğan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ilk turda seçilmek istiyor arkadaşlar -bunu anlıyoruz- ancak 16 Nisan 2017'de yapılan referandum bunun cepte ve çantada keklik olmadığını açık ve net bir şekilde gösterdi. Sayın Devlet Bahçeli'nin, MHP'nin açık ve aleni bir şekilde destek vermiş olmasına rağmen, 16 Nisanda yapılan referandumda YSK marifetiyle oyların değiştirildiğini ve bunun "evet"e devşirildiğini vicdani ve ahlaki olarak hepimiz biliyoruz arkadaşlar; bunu saklamaya, gizlemeye gerek yok, bu açık ve net. Ama bu yetmedi, dolayısıyla MHP'nin desteğinin devam etmesi yönünde bir irade belirledi ve bu şimdi onun düzenlemesi. Ama bu yetmiyor, aynı zamanda Parlamentodaki çoğunluğunun da korunması şarttır burada yani bu koalisyonun Parlamentodaki çoğunluğunun da korunması şart. Aksi takdirde, Cumhurbaşkanı yeni yetkilerine rağmen Türkiye'yi istediği gibi yönetemiyor arkadaşlar. Ama Parlamentoda çoğunluğu korumak da o kadar kolay değil çünkü Haziran 2015'te AKP yüzde 41 oy aldı ve Parlamentodaki çoğunluğunu kaybetti. Şimdi, tekrar, yapılacak olan seçimde, Parlamento seçimlerinde böyle bir kaosun yaşanmasını AKP lideri ve Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan istememektedir ve dolayısıyla oy birleştirmesi kuralı altında MHP'yle ittifakı geliştirmek istemektedir.

Milliyetçi Hareket Partisinin ise birbiriyle bağlantılı iki hedefi var. Yok olmamak için gelecek seçimde hiç olmazsa grup kuracak kadar sandalye kazanmak, bu arada yakın tehdit olarak da İYİ Partiyi Parlamento dışında bırakmak istemektedir. AKP ile MHP'nin bariz bir şekilde anlaştıkları ilk husus, elbette mevcut yüzde 10 barajının korunmasıdır. İlk yaklaşım ile MHP'nin yüksek seçim barajını kabullenmesi paradoksal görünebilir. Hemen tüm anketler MHP'nin hâlen yüzde 10'un bir hayli altında seçmen desteğine sahip olduğunu işaret etmektedir. Ancak İYİ Parti rekabetinin bir an evvel bertaraf edilmesine şans vermek için barajın olduğu yerde bırakılmasının cazibesi inkâr edilemez. Baraj mevcut seviyesinde tutulduğunda MHP'nin tutunabileceği tek dal oy birleştirmesidir. İşte bugün burada yapılan da yapılmak istenen de sabahlara kadar çalıştırmak istenmesinin nedeni de bu oy birleştirmesinin yapılmasıdır.

Arkadaşlar, korkunun ecele hiçbir faydası yok.

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Biz de onu söylüyoruz size zaten, korkunun ecele faydası yok.

MUSA ÇAM (Devamla) – 1987 ve 1991 yılında daraltılmış seçim bölgesiyle bu ülkeyi yönetmek isteyen Anavatan Partisini hatırlayanınız var mı bugün? Var mı? Yok. Esamesi okunmuyor. Doğru Yol Partisini hatırlayanınız var mı? Yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kimler geldi, kimler gitti? Biz hep buradayız. Önce CHP vardı, hep de olur. Gelir, gidersiniz.

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Bundan sonra biz varız, biz. Siz yoksunuz artık, yok. Millet vicdanında görüyor sizi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Göreceğiz.

MUSA ÇAM (Devamla) – On yıl sonra bu koalisyonun da –eksikliğinin- hatırlanmayacağını bilmenizi istiyorum. Ama esas mesele, Sayın Bülent Kuşoğlu'nun da altını çizdiği ve benim de ekleme yapmak istediğim…

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çam.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Musa Bey, Başkandan bir dakika talep edelim.

MUSA ÇAM (Devamla) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Bir dakika ek süre vereyim size.

Tamamlayın lütfen.

MUSA ÇAM (Devamla) – Söylemek istediğimiz şudur, Sayın Özgür Özel biraz önce söyledi, 16 Nisanda biz de kendi bölgemizde yaşadık: Teyze, abla, amca "Evet, biz iki seçimdir veriyoruz, üç seçimdir veriyoruz, yine vereceğiz." Tamam, bunda hiçbir sorun yok. Ama arkadaşlar, esas mesele, bu yükselen kibrin Türkiye'ye egemen olmuş olmasıdır. Bu, Türkiye'yi kötü bir noktaya götürüyor, bizi kötü bir noktaya götürüyor. Ayrıştırma ve kamplaşma her geçen gün artarak devam etmektedir. Bunu önümüzdeki süreçlerde de hep birlikte göreceksiniz.

Bizim annemizden babamızdan öğrendiğimiz bir tek şey var: "Oğlum, mevkin ve makamın ne kadar büyürse büyüsün, o kadar mütevazı ol. Oğlum, ne kadar zengin olursan ol, o kadar alçak gönüllü ol." Bu kadar seçim kazanacaksın, bu kadar yıl iktidarda kalacaksın "Yetmez daha ver, daha ver, daha ver, hepsini ver." Ne yapacaksınız? Ne yapacaksınız arkadaşlar?

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Altmış yedi yıl ne yaptınız yani?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Kazanamıyorsanız ne yapalım yani?

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Millî irade, millî irade…

MUSA ÇAM (Devamla) – Nereye götüreceksiniz? Nereye götüreceksiniz, nereye? (CHP sıralarından alkışlar)

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Man Adası'na, Man Adası'na…

ŞAHİN TİN (Denizli) – Biz bir yere götürmeyeceğiz.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Altmış yedi senedir yatıyorsunuz.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Musa Bey, millî irade, saygı duyacaksınız.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çam.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, 13'üncü maddede aynı mahiyette olmak üzere iki adet önerge vardır, önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Ertuğrul Kürkcü	Mahmut Celadet Gaydalı
İstanbul	İzmir	Bitlis
Hüda Kaya	Meral Danış Beştaş	
İstanbul	Adana	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer	Akın Üstündağ	Muharrem Erkek
Niğde	Muğla	Çanakkale
Mahmut Tanal	Kazım Arslan	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Denizli	Gaziantep
Uğur Bayraktutan	İlhan Cihaner	
Artvin	İstanbul	

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Katılamıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önergeler üzerinde ilk olarak İstanbul Milletvekili Sayın Filiz Kerestecioğlu konuşacaklar.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Evet, değerli milletvekilleri "Bir yasa nasıl gözden kaçırılır, nasıl halktan kaçırılır?" diye yazdım. İşte buradan yayın yapmaya çalışıyoruz sayenizde çünkü yayınsız bir zamanda yasa görüşmeleri yapıyorsunuz.

Ama sonuçta halkımız bunun kararını verecek. Gerçekten kimse kibirli olmasın. Ben az önceki hatibin kaldığı yerden devam edeyim. Kibrin de bir sonu vardır, sabrın da bir sonu vardır. Bunun sonunu, sanıyorum, göreceğiz. Bu, ülke geleceği açısından iyi olacak. Yani sakın çekinmeyin, sizler için de iyi olacak çünkü belki gerçekten unuttuğunuz bazı şeyleri tekrar hatırlayacaksınız; demokrasiyi, işçi haklarını, emeği, ne bileyim, daha böyle, güzel, umutlu şeyleri sizler de tekrar hatırlayacaksınız. Hani o hep öfke, öfke, öfke; birisi yukarıdan, yukarıdan öfkeyi veriyor, bunlardan dolayı, hani ne söylüyoruz, ne konuşuyoruz, birbirimizi duyamıyoruz ya, belki o zaman hakikaten daha fazla duyar hâle geleceğiz birbirimizi. O iyi günlerde buluşmak üzere deyip ben ittifak, koalisyon, neyse, yasanızı bir kenara koyuyorum.

Size başka bir portreden bahsetmek istiyorum şimdi. DİSK Araştırma Dairesi yakın zamanda bir rapor yayınladı "Türkiye İşçi Sınıfı Gerçeği 2017" başlıklı araştırma raporunun sonuçlarını açıkladı. Şimdi, burada 2017 sonu itibarıyla işçilerin yüzde 66'sı 2 bin liradan az gelir elde ediyor arkadaşlar. Araştırma korkunç bir kayıtsızlığı da ortaya koyuyor, işçilerin yüzde 18'i çalıştığı iş yerinde sigortası olmadığını belirtmiş. 15-24 yaş arası genç işçiler içinde sigortasızların oranı yüzde 34 ile yüzde 43 arasında değişiyor.

Yani gencecik insanların, hayalleri olan, hayata bir umutla başlaması gereken insanların neredeyse yarısı iş hayatına tamamen güvencesiz başlıyor; ne sağlık sigortaları var ve ne emeklilik ne iş güvencesi gibi hakları var. İşçilerin yüzde 71'i ay sonunu zorla getirdiklerini beyan ediyorlar. Bilmiyorum bu bir şey ifade ediyor mu ama onlara ifade ediyor. İşçilerin yüzde 87'si sendikasız. Bu arada sendikalı işçiler en temel haklarını kullanmak istediklerinde iktidarın işçi düşmanı politikalarına tosluyorlar. Neden? Çünkü OHAL bahanesiyle işçilerin grevi yasaklanıyor. Şimdi, sizin Genel Başkanınız şöyle demişti değil mi: "OHAL'i biz iş dünyamız daha rahat çalışsın diye yapıyoruz. Grev tehdidi olan yere biz OHAL'den istifade ederek anında müdahale ediyoruz." demişti Erdoğan. İşte, yoksul mahallelerde örgütlenip "adil düzen" diyerek iktidara gelen bir Hükûmetin hâlipürmelali. O yüzden diyorum iyi günlerde buluşacağız diye. Öyle geldiniz ama şu anda bambaşka bir yerdesiniz ve yabancı yatırımcıları yatırım yapmaya ikna etmek için düşük işçi ücretlerini, sendikasızlık oranlarını öve öve anlatan milliyetçi AKP; geldiğiniz nokta şu anda bu.

Tabii, Hükûmetin kendisi patronlar hükûmeti olduğu için işçi yerine patronun yanında olması da çok doğal. Man Adası'na 15 milyon dolar transfer edenlerin, vergi kaçırmak için Malta'da 5 dolara şirket kuranların hükûmeti bu Hükûmet.

Evet, son nokta şu: 2017 yılında en az 2.006 işçi yaşamını yitirdi. O yüzden iyi günlerde buluşmak üzere diyorum arkadaşlar.

Size ilginç bir şey daha söyleyeyim: Ülkede yeni bir sigortacılık başlamış, Türkiye'de ilk defa ortaya konulan bir ürün. Sigorta sektöründen bir grup diyor ki: "Yeni bir şey pazarladık. Politik şiddet ürünüyle ihtilal, kalkışma, savaş ve iç savaşı sigorta etmeye başladık." Ve çok büyük bir talep geldiğini söylüyorlar.

İşte ülkenin hâlipürmelali. İyi günlerde görüşmek üzere arkadaşlar. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde İstanbul Milletvekili Sayın İlhan Cihaner konuşacak şimdi.

Buyurun Sayın Cihaner. (CHP sıralarından alkışlar)

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Aslında çok tekrara girmeden, değinilmemiş birkaç şeye değinmek istiyorum. Bunlardan birisi, bu tartıştığımız yasanın, çoktan kabul edilmiş yasanın ahlaki zemini. Yani şu soruyu aslında, AKP elitleri aslında onu murat ettikleri için, onların dışındaki tüm AKP'ye destek veren, milletvekilleri dâhil yurttaşlarımıza soruyorum: Şöyle bir hesap yapılmış, herhangi bir oy artışı olmasa, geçen seçimlerde alınan oyun aynısı alındığında AKP ve MHP ittifakının 10 milletvekili artırdığı görülüyor. Bunu siz içinize sindirebiliyor musunuz? Yani oy artırmıyorsunuz…

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Ya seçim olmamış, seçim. Seçim olsun önce.

İLHAN CİHANER (Devamla) – Bakın, geçmiş seçimden bahsediyorum. Bu, şu anlama geliyor: Diğer partilerden alınmış -çok amiyane tabiriyle- apartılmış, kopartılmış, çalınmış milletvekilliği anlamına gelir. Bu ahlaki zemini nasıl içinize sindireceksiniz? Zaten murat edilen şey bu.

Bir soru daha: 2007 ya da 2011 seçimlerinde bu ittifak gündeme gelseydi AKP ya da MHP bu ittifaka "evet" der miydi? Bunun şöyle bir siyasi önemi de var: Türkiye siyasetinde...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Varsayımlar üzerinden suçlamanız hiç de ahlaki değil.

İLHAN CİHANER (Devamla) – Suçlama yok, sadece ahlaki zemini hatırlatıyorum, suçlama yok.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Varsayımlar üzerinden suçlamak ahlaki değil.

İLHAN CİHANER (Devamla) – 2007, 2011 seçimlerinde bu ittifak gündeme gelir miydi? Herhâlde gelmeyecekti çünkü ne AKP'nin bu oy artışına ihtiyacı olacaktı ne de MHP'nin bu artışa ihtiyacı olacaktı.

Türkiye siyasetinde -siyasi sonuçları çok tartışılmıyor bu yasanın- ne olursa olsun darbelerle, siyasi mühendislik çabalarıyla, baskılarla yok edilemeyen dört ana akım siyaset var, daha önceden de bunları anlatmaya çalıştık. Bu dört ana akım siyaseti siz eğer siyasi mühendislikle, baskıyla, darbeyle ortadan kaldırırsanız ya büyük toplumsal gerilimler çıkar ortaya ya da işte benzerlerini yaşadığımız büyük altüst oluşlar olur. Şu anda yapılmak istenen şeylerden birisi de bu. Dolayısıyla, bu siyasi boyutun da görülmesi lazım.

Bir ahlaki sorun daha: Anayasa değişikliği referandumunu propaganda ederken en çok kullanılan şeylerden birisi, baraj kalkacaktı, koalisyonlar ortadan kalkacaktı. Şimdi, bu barajın -o dönemki politikalarınızı da propagandanızı da düşündüğünüz zaman- muhafaza edilmesini ahlaki olarak nasıl sindiriyorsunuz? Çünkü bu sistem doğrudan doğruya barajsız bir sistemi getiriyordu. Özellikle adı Cumhur İttifakı konuluyor bunun. Bu doğrudan doğruya ittifak değil, aslında bir cephe politikası çünkü kendi oluşturduğunuz ittifakın dışındaki tüm diğer bir araya gelme ihtimallerini ahlaken mahkûm etmeye çalıştığınız gibi aynı zamanda kriminalleştiriyorsunuz yani orada var olma ihtimali olan tüm yapıları kriminalleştiriyorsunuz ve bir de aday barajı getiriyorsunuz. Aday barajından kastım, değişik gerekçelerle milletvekilleri tutuklanıyor, adam eksiltiliyor. İşte, en son örneğini Enis Berberoğlu'ndan sonra Ahmet Yıldırım olayında da gördük. Basit bir eleştiriden dolayı milletvekilliği düşürüldü, sırada birçok milletvekili var.

Şimdi, sanırım Cemil Meriç'in sözüydü bu: "Bir diğerine kör, sağır oldu." Şu anda sizin kör, sağır olduğunuz kesim toplumun çok önemli bir kesimini oluşturuyor ve herkes şunu tartışıyor: Bunlar -AKP elitlerini kastediyorum- acaba seçimle giderler mi? Şimdi, bu soruyu da sizlerin bir düşünmeniz lazım. Acaba gerçekten seçimde kaybederse AKP elitleri, normal, demokratik bir sistemde olduğu gibi seçimi kendilerinden sonra gelenlere teslim edecekler mi? Şimdi, tüm bu tartışmalar aslında bu sorunun etrafında dönüyor. Size düşen, bu güvenceyi vermektir.

Tüm AKP'lilerin şunu düşünmesi lazım: Niçin muhalefetteki partiler bir araya geldiler? 2015 seçimlerinde, 2011 seçimlerinde -hatta ona bir dönem MHP de dâhildi- seçimde yolsuzluk, usulsüzlük olmasın diye mücadele ettiler. Kime karşı ettiler bunu, niye ettiler, bunu lütfen bir düşünün. Bu güvensizliğin kaynağı ne? Bu iki soruya yanıt verirseniz, sanırım, burada ne demek istediğimizi de anlayacaksınız.

Bu saatte yapılmasını sorguladı arkadaşlarımız. Niçin bu saatte yapılıyor? Sanırım, bu 24'üncü maddedeki, yerel seçimlerle ilgili olsa gerek…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAN CİHANER (Devamla) – Pardon Başkanım, bir cümle…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Cihaner.

İLHAN CİHANER (Devamla) – …Anayasa'nın 67'nci maddesindeki seçim kanunlarındaki değişikliklerin bir yıl içerisinde uygulanamayacağına dair hükmü herhâlde baypas etmek için olsa gerek çünkü seçim bölgelerinin birleştirilmesi hükmü, sanırım, yerel seçimlerde de etkili olacak. Galiba buna yetişmek için bu saatte getirmiş oldunuz bu değişikliği.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Cihaner.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, böylelikle birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Şimdi ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm, 23'üncü maddenin (1)'inci fıkrası, (2)'nci fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile (3)'üncü fıkrası dâhil, 14 ve 26'ncı maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerinde Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş konuşacaklardır.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkürler Sayın Başkan, daha doğrusu iyi sabahlar diyeyim. Saat dört, halktan gizli, canlı yayının olmadığı bir koalisyon yasası görüşmelerine devam ediyoruz.

Şimdi, Hükûmet ve Anayasa Komisyonundan bazı açıklamalar yapıldı, teknik açıklamalar ve açıkçası halkı yanıltmaya, algıyı yönetmeye dönük beyanlar devam ediyor. Bunlardan bir tanesi de özellikle herhangi bir seçmenin kolluk gücünü çağırabilmesi meselesinde, efendim, sandıklarda yüzde 100 aynı renkte oyların çıktığını, sandık başlarında baskı ve baskı tehdidi olduğunu birilerine mal ederek, özellikle Kürt illerinde bunun böyle yaşandığını ve kolluk gücünün bu şekilde çağrılabileceğini, bunun ne zararı olduğunu anlatmaya çalışıyorlar.

Biz de diyoruz ki: Bölgede, Mardin'de, Urfa'da, Siirt'te, Diyarbakır'da, Hakkâri'de ve diğer bütün illerde, bölge illerinde, Kürt illerinde kolluk gücünün, korucunun, JÖH'ün, PÖH'ün çok ciddi bir baskısı var halk üzerinde ve halk, bırakın sandıkta gidip istediği oyu kullanmayı, sandığa gitmemesi noktasında da ciddi bir şekilde baskı altına alınıyor. Delil mi istiyorsunuz? Size bunun delilini ve belgesini okuyacağım.

Ağırlıklı olarak sadece HDP'nin ve AKP'nin oy aldığı 12 ilde; Ağrı, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkâri, Mardin, Muş, Urfa, Siirt, Şırnak ve Van'da 16 Nisan referandum sandık sonuçlarını inceledik. 306 sandıkta sıfır "hayır" oyu çıkmış. Bu sandıkların neredeyse tamamının köylerde kurulduğunu da not etmek istiyorum. Benzer şekilde, yüzde 90'ın üzerinde "evet" oyu çıkan sandıklar incelendiği zaman 1.638 sandıkta "evet" oyu oranı yüzde 90 ve üzerinde çıkmış. Bu sandıkları da incelediğimiz zaman sandıkların da tamamına yakınının aynen, yine köylerde kurulduğu kaydedilmiş.

Şimdi, burada "evet" yönünde kullanılan oyların dikkatinizi çekmesini istiyorum. Orada tümüyle ya korucular silah zoruyla kendileri oy kullanıyorlar ya da jandarma -bizzat tanıklık ettik, heyetlerin gitmesine izin verilmiyor- ya da farklı birçok hileyle, baskıyla, tehditle oylar sandıklardan bu şekilde çıkarılıyor.

Yine, ağırlıklı olarak HDP ile AKP'nin yüksek oy aldığı bu 12 ilde 1 Kasım 2015 seçimlerinde AKP'nin yüzde 90 ve üzerinde oy aldığı sandık sayısı sadece 919. Ama bu rakam gelin bakın ki 16 Nisanda nasıl artmış? Yüzde 100 oranında artmış ve referandumda bu sandık sayısı 1.638'e yükselmiş. Kasımdan nisana AKP'nin oy oranının yüzde 100 arttığı -resmî sonuçlara göre söylüyorum- bellidir.

Şimdi, seçim hileleri bu nedenle, sadece böyle burada işte sözlü olarak, algıyı tersine çevirerek, yalan yanlış bilgilerle olmaz. Eğer bir baskı varsa, bir tehdit varsa bunun nasıl olduğunu sizin gibi kitaplardan okumadık, sizin gibi uzaktan duymadık. Biz o sandık başlarında korucuların insanları nasıl dövdüğünü, nasıl silahlarıyla o sandık başlarında durduğunu yıllardır, on yıllardır deneyimlemişiz. Baro adına bile, her seçimde baro başkan vekili olarak, yöneticisi olarak gidip orada gözlem yaptığımızda bunları tutanaklarıyla tespit ettik. Ve şimdi bu da yetmiyor, artık diyorlar ki bütün sandıkları zapturapt altına alalım, kolluk gücü bulunsun, her türden kolluk gücü bulunabilir, halk orada oyunu veremesin; hakikat budur.

Diğer mesele, yine Anayasa Komisyonundan yapılan açıklamalarda, ısrarla Anayasa Komisyonunda da deniyor ki: "Ya, sahte oy nasıl olsun? Oy pusulası filigranlı." Şimdi, açıkçası vatandaş filigranlı filigransız, bunu çok bilmiyor. Onlar da diyorlar ki, yüzde 90'ı öyle düşünüyordur: "Ya, Hükûmetin vardır bir bildiği. Filigranlı demek, YSK'nin bastığı oy pusulası demek." Doğru, burada bir yanlışlık yok ama gelin görün ki yasa koyucu bundan önce bir tedbir almış ve demiş ki: "Filigranlı oy olması yetmez, bunun mühürlenmesi gerekir sandık kurulu tarafından." Neden? Çünkü basılan oy sayısı, filigranlı oy sayısı on milyonlarca fazla basılıyor, bunlar başka şekilde kullanılabilir.

Şimdi, bunu daha açık anlatayım. Şimdi, oy pusulasının filigranlı olması mührü gereksiz kılıyor mu? Bu soruya cevap arıyoruz. Kemal Gözler çok iyi bir anayasa hukukçusudur, bu konuda çokça tartışmalar yaptı. Ben de onun yazılarını kendimce takip ediyorum. Şimdi, burada şöyle: Nasıl tek başına bir oy pusulasının filigranlı olması sahte oy kullanılmasını engellemiyorsa filigran da oyun sahte veya hileli olmadığını değil, oyun kendisinin kullanıldığını yani oy pusulasının YSK tarafından basıldığını gösterir. Daha açık bir ifadeyle, oy pusulası filigranlıysa şu doğrudur: YSK tarafından bu oy pusulası basılmıştır, burada bir tartışma yok. Peki, hileli oy nedir, oy pusulasının sahte oluşu nedir? Bunlar aynı şeyler değildir, ayrı şeylerdir. Bir kere, oy kullanmaya gelmemiş bir şahıs düşünelim. Fatma teyze oy kullanmaya gidemedi, o gün yataktaydı. Başka bir kişi Fatma teyze yerine filigranlı bir oy pusulasına tercih mührünü gayet tabii olarak basabilir. Bu durumda, oy pusulası sahte değil, tabii ki sahte değil. Ya da herhangi bir şekilde gidemedi. Burada oyun kendisi hilelidir ama. Oy pusulasının sahte olmaması oyun hileli olarak kullanılmadığı anlamına gelmiyor.

Şimdi, YSK referandumda şöyle bir açıklama da yaptı, açıklamasını söyleyeceğim: Uygulamada gerektiği için seçmen sayısından fazla miktarda oy pusulası bastırmış. Şimdi, YSK'nin resmî açıklaması: Beş gün kala, 7 Hazirana beş gün kala YSK Başkanı Sadi Güven şöyle bir açıklama yaptı, Türkiye'de 53 milyon 741 bin 838 seçmen olduğunu, seçim için de 73 milyon 988 bin 955 oy pusulası bastırıldığını açıkladı. Aradaki farkı bulun, 20 milyondan fazla. Neden olarak da Seçim Yasası'nı gösterdi. Şimdi, ortada filigranlı 20 milyon oy var ve bu yasa da diyor ki: "Seçim pusulası mühürsüz de olsa, mühürlü de olsa geçerlidir. Filigranlı olması yeter." Şimdi, madem öyle -daha önce de vekil arkadaşlar söylediler- niye mühür arıyoruz ki? O zaman filigranlı oy pusulasını eşit sayıda basalım, 53 milyonsa 53 milyon basalım, zimmetleyelim sandık kurulu başkanlarına ve mühür hiç vurulmasın, ne gerek var?

Şimdi, hem mühür vurursan geçerli hem mühür vurmazsan geçerlide kesinlikle bir oyun var, orada başka bir hile var ve bu hile, bu yasa halkın, bizim gözümüzün içine sokula sokula burada gece yarısı geçirilmeye çalışılıyor. Burada, kötü niyetli birilerinin eline geçti filigranlı oy pusulası, bunun garantisi var mı? Yok. Biz çöp kutularından, sokaklardan kullanılmış oylar topladık, bunların fotoğrafını çektik, bunları dilekçemize iliştirip il seçim kurullarına, YSK'ye verdik. Ağrı Taşlıçay unutmadığım ilçelerden biridir ama yanmış, yakılmış, yırtılmış oy pusulalarını belgelediğimiz hâlde seçim kurulları itirazımızı kabul etmedi. Neden? Çünkü iktidar partisinin isteği dışında bir karar veremez. Çünkü YSK, iktidar partisinin talebi ve denetimi, emri dışında bir karar veremez. İşte, burada hileli olup olmamasının ölçüsü filigranın kontrolüyle değil mührün denetlenmesiyle anlaşılabilir. Bu konuda da kamuoyunu yanıltmaya devam ediyorsunuz ama emin olun, vatandaş oyunu nasıl kullanacağını çok iyi bilir ve bu cevabı size en yakın seçimde verecektir diyor, teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Danış Beştaş.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Artvin Milletvekili Sayın Uğur Bayraktutan konuşacaklar.

Buyurun Sayın Bayraktutan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Anayasa Komisyonundaki görüşmeler sırasında ayrıntılı çekincelerimizi ifade ettik, alt komisyonda arkadaşlarımız çekincelerini ifade ettiler ama ne yazık ki hiçbir sonuç alamadık, bir anlamda kulaklar sağırdı. Bir kere, bu sitemimi sözlerimin başında ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, Anayasa'nın 67'nci maddesi seçimlerle, halk oylamasıyla alakalı genel kurallar koymuş, seçimlerin nasıl yapılacağını, eşitlik ilkesini, gizli oyun, açık tasnifin, neler olabileceğinin kurallarını koymuş. Gelinen noktada, ne yazık ki buna ilişkin kuralların ihlal edildiği bir gerçekle karşı karşıyayız.

Değerli arkadaşlarım, seçim yasaları herhangi bir yasa değil, bir tütün yasası, bir fındıkla alakalı yasa değil. Bunu neden söylüyorum? Bu tip yasalarda bir ortak konsensüsün olmaması beklenebilir, eşyanın tabiatı gereğidir, parlamento hukukunun tabiatı gereğidir ama genel kuralları belirleyecek bir ortak uzlaşma noktasında, ortak bir konsensüste, oyunun kurallarını belirleyen bir yasal düzenlemenin bütün siyasi partilerin ortak bir noktada birleşeceği bir noktayla bu Parlamentodan geçmesi gerekiyorken ne yazık ki böyle bir düzenlemeyle karşı karşıya değiliz.

Bakın, öyle bir şey ki böyle bir düzenleme yapılıyor, Hükûmet sıralarında çok sevdiğim Gençlik ve Spor Bakanı oturuyor, Adalet Bakanı da oturmuyor yani Hükûmet bize, seçimle alakalı düzenlemelere gençlik ve spor tarafından, sahalardan, futboldan bakıyor.

O nedenle, bu düzenlemeyi buna ilişkin…

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Adalet Bakanı burada, gelecek biraz sonra, hava alıyor.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Devamla) – Nerede? Göremiyorum Sayın Bakanı, göremiyorum. Biraz sonra gelir herhâlde, öyle tahmin ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, bakın, çok ünlü bir müzikal var, Operadaki Hayalet. Bunu niye anlatıyorum? Bu Parlamentoda da bir hayalet var değerli arkadaşlar, bu Parlamentoda da. Bu Parlamentodaki hayalet ne? Kenan Evren'in hayaleti.

Bakın, otuz yıldır "Kenan Evren darbeci." diyoruz, "Darbe yaptı." diyoruz ama otuz yıldır bu Mustafa Kemal'in Parlamentosunda Kenan Evren'in hayaleti bizim şeyden gitmiyor değerli arkadaşlarım. (CHP sıralarından alkışlar) Niye? Yüzde 10 seçim barajıyla alakalı düzenleme bir garabet gibi, bir cenaze gibi gelip şu Parlamentonun göbeğinde duruyor. Buna ilişkin bütün siyasi partiler diyoruz ki: "Bu yüzde 10 barajını kaldıralım." Ama neyse, hangi siyasal güçse, arkasında hangi güçler varsa bu yüzde 10 barajıyla alakalı düzenlemede çaresiz kalıyoruz değerli arkadaşlarım. Yüzde 10 barajını -hukukçular çok iyi bilirler- kanuna karşı hileyle aşmaya çalışıyoruz. Ne yapıyoruz? Yüzde 10 barajı orada duruyor; şimdi, bir ittifak yasasıyla, bir ittifak düzenlemesiyle karşı karşıya kalıyoruz, bununla burayı aşmaya çalışıyoruz.

Daha önceden, her 2 parti birbirinden ayrıyken meydanlara çıkıyordunuz, diyordunuz ki: "Şehitler ölmez, vatan bölünmez." Şimdi, "Şehitler ölmez sandık bölünmez." diyorsunuz, o noktaya getirdiniz ülkeyi değerli arkadaşlarım, böyle bir tabloyla karşı karşıyayız.

Bakın, şimdi, burada en önemli kırılma noktalarından bir tanesi mühürsüz oyla alakalı düzenlemeler. Biraz önce değerli milletvekili arkadaşlarımız çekincelerini belli ettiler. Siz diyorsunuz ki: "Filigranlı kâğıtlar var, ilçe seçim kurulu bunun altına gereken şeyleri yapabilir." Ama böyle bir tablo yok değerli arkadaşlar. 7 kişiden oluşan bir sandık kurulunun sehven hata yapabileceğini öngörebiliyorsunuz.

Bakın, sandık kurulu başkanlarını kamu görevlisi olarak atamayla alakalı bir zorunluluk getirdiniz. Madde gerekçesinde ne diyorsunuz? Diyorsunuz ki: "Sandık kurulu başkanlarının siyasi partilerin belirlemiş olduğu -hani o afaki bir kelime var- ünlü kişilerden, tanınır kişilerden atanması, yetkin olmayan kişilerin sandık kurulu başkanlığını yapmasıyla alakalı bir fiilî durumu ortaya koyar. O nedenle kamu görevlilerini buraya atarsak kamu görevlileri bunu daha iyi yaparlar, daha yetkindirler, yasayı, mevzuatı bilirler." Ama bunun yanında, kamu görevlilerinden atadığınız sandık kurulu başkanlarının olduğu bir yasal düzenlemede şimdi diyorsunuz ki: "Bu sandık kurulu başkanları mührü unutabilirler."

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'nin en önemli gündem maddelerinden birini oluşturan 16 Nisan gibi bir cenaze ortada duruyorken sandık kurulu başkanları, bu 7 kişi -hadi birisi unuttu, hadi öbürü unuttu- niye unutsun değerli arkadaşlarım? Bu kadar saf mı olduğumuzu zannediyorsunuz bizim? Sehven böyle bir hata olabilir mi? Bunun altında başka bir art niyet var. Bakın, Yüksek Seçim Kurulunun 16 Nisanla alakalı bu vermiş olduğu hilkat garibesi karardaki düzenlemenin kısa öyküsünü size anlatayım: O akşam hani diyordunuz ya "Yüksek Seçim Kurulu verdi bu kararı." Hayır, arkadaşlar, Yüksek Seçim Kurulu durup dururken, resen bu kararı vermedi; o akşam saat 16.10'da, Adalet ve Kalkınma Partisinin Yüksek Seçim Kurulu temsilcisi Sayın Recep Özel -24'üncü Dönem milletvekili arkadaşımız- bir dilekçe veriyor, diyor ki: "Bakın, burada bir anormallik var…" Mühürsüz oyların sayılmasıyla alakalı itirazda bulunuyor, Yüksek Seçim Kurulu 17.10'da bir karar veriyor değerli arkadaşlarım…

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Hayır, hayır.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Devamla) – 17.30'a doğru diyor ki: "Mühürsüz oylar sayılmalıdır." diyor ve genelge gönderiyorlar.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Yüksek Seçim Kurulunun kararı sandıklar açılmadan önce.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Devamla) – Sevgili arkadaşlarım, bakın, mühürsüz oylarla alakalı genelge gönderildiği zaman… Ufak bir ayrıntı unutuluyor, Yüksek Seçim Kurulu kararlarına ilişkin genelgelerin yürürlüğe girmesi için mutlaka Resmî Gazete'de yayımlanması gerekir. Resmî Gazete'de yayımlanmayan bir düzenlemeyle alakalı bütün ilçe seçim kurullarına ve sandık kurullarına yazılar yazılıyor değerli arkadaşlarım. Peki, ne oluyor? O saatte, 16.00'da doğuda sandıklar açılmış. Biz ne diyoruz? Üç ayrı denetim mekanizması olması lazım. Evet, filigran tamam, ilçe seçim kurulunun mührü tamam ama bir tane daha bir şey olmalı değerli arkadaşlarım, o da nedir? Sandık kurulunun mührü olmalı değerli arkadaşlarım. Bakın, burada hukukçular bilirler, siz bir yasal düzenlemeyi, kanun koyucunun emredici hüküm olarak koymuş olduğu bir düzenlemeyi kalkıp da bir başka işlemle, kararnameyle ortadan kaldıramazsınız; bunu başka bir ülkede yapabilirsiniz, gidip Saddam Hüseyin'in, bir diktatörün olduğu ülkede yapabilirsiniz ama Batı demokrasilerinde bunu yaparsanız adama gülerler değerli arkadaşlarım. Çünkü orada üç tane madde var; bir, 298 sayılı Kanun'un 77'inci maddesi var, "Oy pusulaları mühürlenmelidir." diyor; geliyoruz 98'inci maddeye, "Zarflar mühürlenmelidir." diyor; 101'inci maddenin (3)'üncü fıkrası orada kaya gibi duruyor, "Mühürsüz oy pusulaları geçersizdir." diyor ama siz bunu ne yapıyorsunuz? Benim bütün bu dediklerimi göz ardı ederek bir akşamda, bir fiilî darbe yaparak bu durumu ortadan kaldırıyorsunuz değerli arkadaşlarım.

Bakın, başka bir şey daha yapıyorsunuz, hane bütünlüğünü sağlamak kaydıyla, ona dokunmamak kaydıyla, aynı seçim çevresi içerisindeki insanları başka sandık yerlerine gönderiyorsunuz. Önce, dinlediğiniz zaman diyorsunuz ki "Ne kadar güzel bir uygulama."

Değerli arkadaşlarım, seçim güvenliği ciddi anlamda hepimizin kafasında soru işaretleri olan… Siz "Aman efendim, 2019'da yapılacak seçimde olumsuz bir tabloyla karşı karşıya kalacağız." deyip muhtemel bir seçim yenilgisini önümüze gerekçe koyarak şimdiden hazırlanıyorsunuz, bunu meşru hâle getiriyorsunuz. Yok, arkadaşlar, yok öyle bir şey.

Bakın, bir siyasal iklim tersine dönebilir, bugün kendisini güçlü zannedenler yarın çok yalnız kaldıklarını hissedebilirler. 1950 seçimlerinde, 1946'da çok partili siyasal yaşama geçildikten sonra, Cumhuriyet Halk Partisi ve Demokrat Parti aynı masaya oturdular, bu ülkenin özgürlüklerini, demokrasisini belirleyecek, belki eksiklikleri, hataları olan ortak bir seçim yasasını beraber yaptılar.

Şimdi ne yapıyorsunuz? Dediğimiz dedik, çaldığımız düdük. Yok öyle bir şey arkadaşlar. Bu neye benziyor biliyor musunuz? İki takım maç yapıyor, maçın kuralları var -Sayın Bakan da burada, benden daha iyi bilir futbolu- taraflardan bir tanesi diyor ki: "Maçın kuralları budur." Böyle bir şey yok değerli arkadaşlar, böyle bir şey yok. Oy artırmadan milletvekili artırma yasası değerli arkadaşlarım, oy artırmadan. Böyle bir şey olabilir mi? Böyle bir adalet olabilir mi?

Bakın, bir ittifak yapıyorsunuz, bir sandık şeyi var ittifakta, orada bile adalet yok değerli arkadaşlarım.

Sevgili Balbay biraz önce söyledi, diyorsunuz ki "İttifaka oy ver, gerisini koyver." Böyle bir yasa olur mu? Böyle bir düzenleme olur mu değerli arkadaşlarım? Orada bile eşitlik yok. O nedenle, seçim yasalarıyla alakalı düzenlemeler çok tehlikeli düzenlemeler. Bütün dünya demokrasilerinde -her tarafta demiyorum, Saddam tipi demokrasilerde, diktatörlüğün olduğu demokrasilerde, Pinochet'in, Hitler'in, Mussolini'nin olduğu demokrasilerde, onların bahsettiği anlamda, onlarda demiyorum ama- bütün Batı tipi demokrasilerde siyasal partiler seçimleri kaybedecekse, öyle bir tehdit ve tehlike görüyorsa, başka bir şeyle oynamıyorlar; genel kural, önce seçim yasalarıyla oynuyorlar. Seçim yasalarıyla oynamayla alakalı bir olay var. Buradaki tablo net. Lafı evirip çevirmeye gerek yok, çok teknik şeyleri söylemeye de gerek yok, herkes biliyor, sağır sultan da biliyor; sizin yüzde 50'ye ihtiyacınız var, bu tarafın yüzde 10'a ihtiyacı var arkadaşlar. Hiç lafı evirip çevirmeye gerek yok. İki tarafla alakalı bir ortaklık yapılmış. Ama ben bir profesöre, bir akademisyene sordum. Türkiye'nin en önemli akademisyenlerinden birisine, bir anayasa profesörüne "Hocam, bununla alakalı konuşma yapacağım Mecliste. Bana doküman ne tavsiye edersiniz? Dünyada buna ilişkin örnekler var mı?" dedim. Hoca "Böyle bir kitap bulamazsın. Böyle bir kitabı henüz yazmadılar." dedi. Böyle hilkat garibesi bir düzenlemeyle alakalı, kendine özgü, "sui generis", nevi şahsına münhasır da diyemeyeceğim bir cenazeyle alakalı kitap yazmadılar değerli arkadaşlarım. Ama göreceğiz, hep beraber yaşayacağız önümüzdeki günlerde, önümüzdeki günlerde o tabloyu hep beraber yaşayacağız. Bundan dönmeyeceğinizi biliyorum. Saatlerinize bakıyorsunuz, bir an evvel bu yasanın çıkmasıyla alakalı gerekenleri yapıyorsunuz.

"Keser döner, sap döner, bir gün hesap döner." diye bir şey var. Hep beraber ülkemizdeki gelişmeleri göreceğiz. Bu düzenlemeye bu ülke layık değil değerli arkadaşlarım. Bunları dinlemeyeceğinizi biliyorum. Yanlıştan bugün olmasa da bir gün dönüleceğine inanıyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bayraktutan.

Şahsı adına İstanbul Milletvekili…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, çok kısa, buradan da olabilir, tutanağa…

BAŞKAN – Bir şey rica edebilir miyim?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii.

BAŞKAN – Ben bir cümleye başladığım zaman, lütfen cümlemi kesmeyin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Duyuramadım, tamam, bitirin Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Cümlem bitince söz istediğinizi söyleyin, ben size söz vereyim.

Şahsı adına İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu konuşacak ama Sayın Özel bir dakikalık bir söz talebinde bulundu.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

53.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ikinci bölümü üzerinde AKP ve MHP Grupları ile Hükûmet ve Komisyonun konuşma hakkını kullanmamasına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Aksu'yu dikkatle dinleyeceğiz. Bizim için bu ittifak teklifine destek veren, imza atan partilerin anlatıları çok önemli ama bir gerçeği görelim. Bir gece yarısı saat dört buçuk, ikinci bölüm üzerinde -zaten maddeler üzerinde konuşturtmuyorlar, temel kanun uygulaması yaptılar, sadece önerge verebiliyorsunuz- teklifi veren iki parti grubu da Komisyon da Hükûmet de konuşmadı. Sadece burada konuşulabiliyor ve burada konuşmadılar, sadece iki tane beş dakikalık şahıs konuşmasıyla yetiniyorlar, onlar da şahısların konuşması. Bu iki grubun kendisinin altına imza attığı bölümde, onlarca madde adına, on dakikalık konuşmayı AKP Grubu, MHP Grubu, Hükûmet ve Komisyon yapmıyorsa, artık bunu böyle savunamıyorlarsa, çıkıp anlatamıyorlarsa başka diyecek bir şey yok. Elbette, Sayın Aksu'nun ve AKP'den şahıs adına konuşacak arkadaşın düşünceleri değerli ama bunu tarihe not düşmek adına tutanaklara geçirmek istedik.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Muş…

54.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, yasanın tümü üzerinde yapılan müzakerelerde hem Komisyon hem Hükûmet gerekli açıklamaları yaptı.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Neyi tarihe not düşürmüş?

ERHAN USTA (Samsun) – "Savunamıyorlar." diyor. On dakika gruplar adına konuşulmadı ya.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Yasanın ne içerdiği, ne getirdiğiyle ilgili detaylı bilgi Genel Kurula verildi. Aynı şekilde, AK PARTİ Grubu adına da bir konuşma yapıldı.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ayıp ya, söylenecek sözler mi onlar?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ne var ki? Yalan mı söylüyorum? Buna da mı tahammülünüz yok?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Dolayısıyla yasanın tartışılmasıyla ilgili gerekli bilgi Genel Kurula verildi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biz eleştireceğiz, siz hakaret edeceksiniz; biz eleştireceğiz, siz hakaret edeceksiniz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ne hakareti? Kim hakaret etti ya? Sabahtan beri hakaret ediyorsun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Buna da tahammül yok yani bu kadar eleştiriye de yok.

BAŞKAN – Sayın Özel, lütfen müsaade eder misiniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biz eleştiride bulunuyoruz, hep hakaret duyuyoruz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ya, size mi soracağız?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O zaman, böyle…

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Saygı duy.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Aynı şeyi… Sayın Başkan, burada bir konuşma yapıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel, bakın, grup başkan vekili konuşma yapıyor ve 3 keredir size ihtarda bulunuyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Haklısınız.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Muş.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, bu yasanın tümü üzerinde hem Hükûmet hem Komisyon hem teklif sahibi partiler grupları adına detaylı konuşmalar yaptılar. Hükûmet ve Komisyon yasanın ne getirdiğini, içeriğini burada anlattı. Daha sonraki süreçlerde AK PARTİ Grubu adına çıkan şahıslar da gerekli açıklamaları yaptılar. Dolayısıyla maksat hasıl olmuştur aslında, yasanın ne getirdiğiyle alakalı. Ha, bu noktada muhalefet eleştiri hakkını kullanabilir ama çıkan hatipler, konuşmaları takip ettiğiniz zaman…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – … 26 maddeyle alakalı söylenecek olanları, ne getirdiğini, yeniliklerini, nasıl uygulanacağını zaten izahat olarak anlatıyor. Sanki bir mesele anlatılamıyormuş gibi veya savunulamayacakmış gibi bir algı oluşturmanın hiçbir anlamı yok.

Bakın, tutanakları alalım, yasayla ilgili yapılan açıklamalara bakalım, konuşmalar hemen hemen birbirine benzer mahiyettedir çünkü ne getirdiğiyle alakalı aynı şeyi anlatacaksınız. Yani bir yasa ne getiriyorsa onu söylersiniz ama eleştirel açıdan çok farklı şekilde eleştiri yöneltebilirsiniz. Bu, muhalefetin doğal hakkıdır ama bunun üzerine aynı şeyi tekrarlamayıp "Efendim bunu savunamıyorlar." gibi bir anlayış, bizim açımızdan kabul edilebilir değildir. Bunun bilinmesini isterim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Akçay, size de söz vereyim bir dakika.

55.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu kanun teklifinin görüşmelerine başlandığında, zaten teklifin lehinde yaklaşık 85-90 dakika konuşuldu. Birinci bölüm üzerinde konuşmacı arkadaşımız da konuşmacılar da konuştu. İkinci bölümde de konuşmamayı tercih ettik. Sadece şahıs adına arkadaşımız konuşacak. Lütfen, saygı duyulsun. Buradan bir şey çıkarıp işte "Cevap veremiyorlar." veya "Söyleyecek sözleri yok." gibi ifadelerin son derece yakışıksız ve saygısız ifadeler olduğunu ifade etmek isterim. Yani bunun karşılığında "Bütün konuşmacılarınız da kırık plak gibi aynı şeyleri tekrarlıyor." mu diyeyim? Yani bu tür polemiklere gerek olmadığı kanaatindeyim.

Şimdi, baktım, biraz evvel basın toplantısı yapmış Cumhuriyet Halk Partisi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın siz de lütfen Sayın Akçay.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – İşte, diyorlar ki: "Bu ittifak teklifi gece yarısı baskın şeklinde çıkarılıyor. Grup toplantılarını iptal ettiler." Milliyetçi Hareket Partisi olarak 6 Mart Salı günkü grup toplantısında Sayın Genel Başkanımızın "18 Marttaki 12'nci Büyük Kurultayımız nedeniyle son grup toplantımız" şeklindeki ifadesiyle biz daha bir hafta önceden bu grup toplantısını yapmayacağımızı ifade ettik. İlla böyle birtakım olumsuz, gereksiz yorumlar yapmayı yakışıksız buluruz.

Cumhuriyet Halk Partisi de geçen haftaki grup toplantısını bir parti meclisi üyesinin vefatı nedeniyle -Allah rahmet eylesin- ertesi güne bıraktı. İlla bir şeye mi yormak gerekiyor hemen? Yani bu tür gereksiz yorumlardan, birtakım zorlama polemiklerden de kaçınmak gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Biz, bu ittifak yasasının altına imza attık. İki partinin birlikte oluşturduğu üçer kişilik komisyon da gerekli çalışmaları yaptı ve iki aydır da bu ittifak yasasının tartışmaları yapılıyor kamuoyunda. Eğer 100 birimlik bir konuşma yapılmışsa kamuoyunda, televizyonlarda veya Komisyonda, bunun en az 80 birimi bu teklifin aleyhine yapılan konuşmalardır. Basın organlarında, televizyonlarda, Mecliste bunun konuşmaları da yapılıyor. İlla biz Cumhuriyet Halk Partisinin tarzında konuşmak zorunda değiliz. Lütfen, saygıyı da ihmal etmeyelim. Yani çok fazla zorlamaya da gerek yok.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş…

56.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, sabah oldu ve biz bu teklifi tartışıyoruz. Neden gizli diyoruz? Çünkü ittifak tarafları, koalisyon tarafları bunu pişirdiler, yemeği yenilecek hâle getirdiler, sadece onun bir sosu eksikti -öyle tarif edeyim- o da neydi? "Genel Kurula gelecek. Muhalefet istediğini söylesin ama bizim nasıl olsa oy çoğunluğumuz yeterli, biz bunu canlı yayının olmadığı pazartesi günü bir grup önerisiyle getiririz. Biz milletvekillerimizi de Ankara'da tutarız, sabaha kadar da Meclisi çalıştırırız. Siz istediğiniz kadar konuşun, biz buna karar verdik, bunu geçireceğiz." şeklinde bir özet yapabiliriz. Şu anda yaşadığımız, hâlimiz budur.

Konuşmalarımızın tekrar olmadığını sayın grup başkan vekiline özellikle söylemek istiyorum. Hiçbir konuşmacımız sanmıyorum ki -cümleler belki benzeyebilir- diğerini tekrar etmiştir. Çünkü Anayasa Komisyonunda da görüşlerimizi ifade ettik, çok geniş bir muhalefet şerhi yazdık ve şimdi de ne getiriyor ne götürüyor, ne kadar vahim neticeleri olacağını anlatmaya çalışıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – İktidar partisi ve MHP, sonuçta bunu kendileri hazırladıkları için "Bizim sözümüz yok." diyorlar. Diğeri şu, çok önemli: Televizyonlarda iki aydır tartışılıyor, doğru, tek gündem hâlinde kamuoyuna dayatılmış, topluma dayatılmış ama orada muhalefet konuşmuyor. Orada siyaset mühendisleri, bir kısım yazarçizerler her akşam bu ittifak yasa önerisinin ne kadar iyi, ne kadar güzel, ne kadar muhteşem olduğunu anlatıyorlar. Ama orada tek bir sözümüz yansımadı. HDP her gece tartışılıyor ve HDP'siz tartışılıyor. Kendi partimiz adına söyleyeyim, bunun da demokrasiyle, tartışma kültürüyle, düşünce ve ifade özgürlüğüyle hiçbir ilgisinin olmadığını da ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, sadece tutanağa geçsin. Bu kadar eleştiri yapıyorlar.

Şöyle bir gerçeklik var: Bir muhalefet partisi -kendileri de muhalefet partisi, şu anda iktidar refleksi gösteriyor olabilirler- bir eksik hak kullanımı varsa bunun altını çizer, konuşulmuyorsa bunu söyler. Madem iktidar refleksi gösteriyorsunuz, eleştirilmeye açık olacaksınız. Siz muhalefetteyken, muhalefet gibi muhalefet yapıyorken neler söylüyordunuz, ne ağır eleştirilerde bulunuyordunuz? Ne polemikler vardı aranızda, ne hakaret davaları? Şimdi, burada biz size eleştiride bulunuyoruz; hakaret etmiyoruz, bir şey yapmıyoruz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Biz de cevap verdik, cevap vermeyelim mi?

BAŞKAN – Tamam, onlar da kendi düşüncelerini söylüyor Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biz "Selektör yapıyorsunuz." dediğimizde, cevap olarak "İblisçe bunu iddia ettiniz." demiştiniz bize. Sonuçta, geldiğiniz hâl ortada.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özel.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Ya, konuşacak bir şey bulamıyorsun, uzatıyorsun ya.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Cumhurbaşkanlığı sistemiyle ilgili ortada. Buna alınmayacaksınız. İktidarsınız siz artık, iktidar.

BAŞKAN – Sayın Özel, teşekkür ederim. Herkes kendi düşüncesini söylüyor. Lütfen…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Yapacak bir şey yok, iktidar refleksi.

BAŞKAN – Evet, şahsı adına İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu'yu dinleyeceğiz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan… Sayın Başkan… İktidar refleksiyle hareket ettiğimizi söyledi. Şimdi…

MEHMET METİNER (İstanbul) – Kimin nasıl davranacağına da CHP mi karar verecek?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya, benim işim bu, ben bunu söylemek için buradayım.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

Sayın Özel, her konuşmadan sonra mikrofonu açıp konuşmak zorunda değilsiniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, değilim tabii.

BAŞKAN – Ama yapıyorsunuz bunu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Her konuşmadan sonra yapmıyorum, gerekli gördüğüm yerde…

BAŞKAN – Her konuşmadan sonra yapıyorsunuz. Lütfen…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya, bu kadar kritik bir iş bir gecede hallolacak, ben bunda susacağım!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan… Sayın Başkan…

BAŞKAN – Herkese laf atıyorsunuz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Atacağız tabii.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bu refleksimiz -bir refleks var- ittifak refleksidir.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Bu yasa rejimi değiştiriyor, rejimi ya! Tartışmayalım mı? Nerede tartışacağız?

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Daha ne konuşacak ya!

BAŞKAN – Duymuyorum sayın milletvekilleri.

Buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bir de "ittifak refleksi" kavramını getiriyorum.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Parlamento konuşma yeridir, konuşacağız, onun için buradayız. Kusura bakmayın.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Konuşun sabaha kadar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya, siz muhalefetteyken neler diyordunuz.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Biz konuşmayacağız da kim konuşacak? Konuşmuyorsanız gidin, gidin evinizde yatın.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Burada artık, cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle siyasetin dili, dinamiği, kulvarı, tarzı değişmiştir. Bu değişen kulvara, tarza ve dinamiğe göre herkes, bütün siyasi partiler siyasetini ona göre artık ayarlayacak ve bizim refleksimiz bir ittifak refleksidir. Bunu da hatırlatmak isterim. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biz de onu söylüyoruz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Onun için biz bütçeye "Hayır." dedik, ittifakı da savunuyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bütün tekliflerinize "Hayır." diyorlar, siz onların her şeyine "Evet." diyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) – Orayı biz düşünelim ya.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Düşünün! Sizin ittifak dereyi geçene kadar olmasın da…

ERHAN USTA (Samsun) – Bizim adımıza da düşünme ya, orayı biz düşünürüz.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Artık kimseyi dinlemeyeceğim, İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu'yu dinleyeceğim sadece bu aşamada.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 534 sıra sayılı Kanun Teklifi hakkında söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği gibi, aziz milletimiz hükûmet sistemini değiştirme yönünde meşru ve önemli bir karar vermiş, 16 Nisanda bu konudaki son sözünü söylemiştir. Artık yapılması gereken, millî iradenin gereğinin yerine getirilmesi ve cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin tüm kurum ve kurallarıyla hayata geçirilmesidir. Bu çerçevede, Türkiye'nin yüz yüze olduğu karmaşık sorunlar karşısında benzer siyasi tavır ve duruşa sahip partilerin ittifak yaparak seçime birlikte girmeleri de demokratik bir hak, aynı zamanda milletimizin verdiği bir görevin ifası olacaktır. Kuşku yok ki kurulacak seçim ittifakları siyasette uzlaşıyı alenileştirerek gizli kapaklı yapılan blok, platform ve benzeri iş birliklerinin meşru zemine çekilmesini sağlayacak, siyaseti hamasetten ve etik dışı uygulamalardan arındıracaktır.

Kanun teklifiyle, temelde seçim güvenliği ve seçim ittifakına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır; siyasi özgürlükler genişletilmekte, seçmen iradesinin Parlamentoda temsil imkânı artırılmaktadır. Vatandaşlarımızın hür iradesiyle seçme hakkını kullanabilmesini ve seçmen iradesinin tam olarak sandığa yansımasını garanti altına alacak düzenlemeler yapılmaktadır. Yapılan bu düzenlemeler genel ve soyut olup herhangi bir siyasi partiye yönelik bulunmamakta, tüm partilere aynı hak ve imkânı sunmakta, hiçbir anayasal ilkeyi de ihlal etmemektedir. Bu nedenle, kanun teklifinin Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı olduğu yönündeki iddialar gerçekleri yansıtmamaktadır zira partiler, ittifak kurmak ya da seçimlere tek başına girmek konusunda tamamen eşit haklara sahiptir, yapacakları tercih hangi yönde olursa olsun, demokrasimizin sunduğu eşit fırsatların kullanılması anlamına gelecektir.

Unutulmamalı ki 3 Kasım 2019'dan itibaren Türkiye'de yeni bir dönem başlayacaktır. Bu yeni dönemde Türkiye büyüyecek, Türk milletinin refahı artacak, Türk devleti daha kudretli hâle gelecek ve lider ülke olacaktır. Görüştüğümüz kanun teklifi de bu yönde atılan tarihî önemde bir adım olacaktır.

Bu düşüncelerle kanun teklifinin ülkemiz, milletimiz ve demokrasimiz için hayırlı olmasını temenni ediyor, sizleri saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Söz vardır, bir dakikada anlatılır.

BAŞKAN – Şahsı adına ikinci olarak Bursa Milletvekili Sayın Zekeriya Birkan konuşacak.

Buyurun Sayın Birkan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni bu akşam burada tartışıyoruz. Tabii, biz geçen hafta Anayasa Komisyonu olarak da bunu konuşmuştuk ancak bir hususu belirtmem gerekir ki o da şu: Burada az önceki milletvekili arkadaşımızın da söylediği gibi, genel, soyut, eşit olan bir kanunu tartışırken maalesef, muhalefet tarafından çok farklı bir algı yapılmaya çalışıldığını da müşahede etmek istiyorum. Bir akıl tutulması yaşanıyor. (CHP sıralarından gürültüler) Nasıl yaşanıyor? Şöyle yaşanıyor: Sanki bir seçim olmuş, o seçimin sonucunda milletvekilleri hesaplanıyor. Arkadaşlar, böyle bir şey yok. Şu andaki çıkacak olan kanun, hepimiz için olacak olan ve uygulanacak olan bir kanundur.

Peki, ben muhalefete şunu sormak istiyorum: Acaba, siz geçen hafta Komisyonda ve bugün burada söylemiş olduğunuz birçok farazi şeye gerçekten inanıyor musunuz?

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – İnanıyoruz Zekeriya, inanıyoruz.

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Böyle somut bir itirazınız bugüne kadar seçimlerde oldu mu? Olmadı. Peki, bu kanun neyi getiriyor?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Hile hurda.

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Çok basit, somut ve düzenlenmesi gereken, seçimlerde sıkıntı olan konularla ilgili bir düzeni getiriyor. Neyi getiriyor? Daha önceden hülleyle, hileyle yapılan ittifakları artık sona erdiriyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Saadete diyorsun, "Saadet hile yapıyor, hülle yaptı."

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Diyor ki: Her şey şeffaf olacak. İttifak yapmak isteyen partilerin seçimden önce nasıl ittifak yapacaklarını gösteriyor. Bundan niye rahatsız oluyorsunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Saadet ile Büyük Birliğe diyorsunuz.

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Diğer bir konu: Seçimlerde kamuoyuna yansıyan bir şey var; bazı sandıklarda oy kullanırken gizliliğin ihlal edildiği. Yeni bir düzenleme yapmışız, demişiz ki: Bazı hane halkları bölünmeden yine Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurulu kararıyla yeni sandık kurulları kurulabilir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Siz bölüyorsunuz hane halkını.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Seçim apartmanda mı yapılıyor?

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Peki, ne olmuş? Niye bu gizlilikten rahatsız oluyorsunuz? Niye rahatsız oluyorsunuz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Komşuları niye ayırıyorsunuz?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Oy kabininde gizlilik, apartmanda gizlilik mi var?

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Diğer bir nokta: Ben bir tek şunu anlamıyorum. Bakın, "82 Anayasası" "darbe anayasası" "Evren'in ruhu…" Gelin, değiştirelim. "Olmaz." Niye?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Niye değiştirmiyorsunuz?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Barajı kaldırın, barajı.

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Hangi anayasa değişikliğini getirdiniz?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, böyle bir şey yok, karşılıklı konuşmak şeklinde. Lütfen…

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Değerli arkadaşlar, az önce değerli milletvekili arkadaşımız şunu söyledi: Yüksek Seçim Kurulu, referandumda sanki oylar kullanılıp sayım aşamasındayken… Böyle bir şey yok.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Tabii, sayım aşamasında olacak. Ayıp ama ya!

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sandıklar ne zaman açılıyor?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Saat kaçta, saat?

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Sandıklar açılmadan Yüksek Seçim Kurulu kararını vermişti. Algı oluşturuyorsunuz. (Gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, tahammüllü olalım biraz, lütfen

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Değerli arkadaşlar, şu anda, ben şunu çok merak ediyorum: Hepimiz birçok seçimi birlikte geçirdik, birçok engelli, hasta vatandaşımız, kimisi oğlunun sırtında, kimisi yakınının iki taraftan tuttuğu sedyesiyle oy kullanmaya gidiyor. Ya, bir düzenleme yaptık, neresi yanlış? Niye karşı çıkıyorsunuz?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Hepsi yanlış.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Doğru tarafı yok ki.

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bu, şunu gösteriyor: Şu anda, maalesef, muhalefet cephesinde bir telaş, bir panik başlamış durumda, hakikaten başlamış durumda, şimdiden 2019 seçimlerinin telaşı gelmiş durumda.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – O telaş sizde var, sizde, bu yasayı alelacele getiriyorsunuz.

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – 2019 seçimlerine ilişkin bir algı oluşturulmaya çalışılıyor ama ben şunu söylüyorum…

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Çukura kendiniz düşeceksiniz, merak etmeyin.

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – Bakın, Türkiye'de seçimler ilk defa yapılmıyor.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Ama belki son defa yapılacak.

ZEKERİYA BİRKAN (Devamla) – 1946'daki hileli seçimlerden sonra, 1950 yılında kurulan Yüksek Seçim Kuruluyla beraber -ki güzel kurulmuş olan bir seçim kurulu- o gün bugündür Türkiye'de seçim yapılıyor. Lütfen, Türkiye'de yapılan bu seçimleri ufak, günlük, küçük hesaplar için algı operasyonuyla feda etmeyelim.

Tekrar bu yasanın hayırlı olmasını diliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Birkan.

Sayın milletvekilleri, teklifin ikinci bölümü üzerinde İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre verilmiş bir önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanunun ikinci bölümü üzerindeki görüşmelere İç Tüzük'ün 72'nci maddesine uygun olarak devamını teklif ederiz.

Özgür Özel	Murat Bakan	Mahmut Tanal
Manisa	İzmir	İstanbul
Hüseyin Yıldız	Mehmet Gökdağ	
Aydın	Gaziantep	

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN – Karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Var Sayın Başkanım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok diyorlar, yok diyorlar.

BAŞKAN – Kâtip üyeler arasında anlaşmazlık var.

Bir dakika süre veriyorum ve elektronik cihazla oylamayı başlatıyorum.

Buyurun.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı vardır, önerge kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, şimdi on beş dakika süreyle soru-cevap işlemini yapacağız. Bu sürenin yarısı sorulara ayrılmıştır, diğer yarısında da Sayın Bakan bu sorulara cevap verecektir.

Yalnız bu arada ismini okuyacağım sayın milletvekillerinin tekrar sisteme girmelerini rica ediyorum. Sayın Akın, Sayın Özdemir, Sayın Arslan, Sayın Balbay, Sayın Hürriyet, Sayın Yarkadaş, Sayın Gökdağ, Sayın Çakırözer, Sayın Bayraktutan, Sayın Hakverdi, Sayın Tüm, Sayın Tanal, Sayın Tekin, Sayın Budak.

Sayın Arslan, buyurun.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Bakan,

1) Seçim ittifakı yasasını bir pazartesi günü, televizyon yayınının olmadığı bir günde, alelacele, gece karanlığında, halkın bilgisinden uzak bir şekilde yasallaştırmaya çalışmanızın amacı nedir?

2) Meclisteki çoğunluğunuza dayanarak "Biz yaparız, biz ne istersek o olur, muhalefet önemli değildir, önemli olan cumhuriyet ittifakı" mı diyorsunuz?

3) Yapılacak bu düzenlemeyle, ülkemizin geleceği önemli değildir, önemli olan iktidar partisinin ve yavru muhalefetin geleceği midir demek istiyorsunuz?

4) Mühürsüz oylar ve zarflarla seçimi kazanacağınızı mı zannediyorsunuz?

5) Yaptığınız bütün yasa düzenlemelerinde ve gerçekleştirdiğiniz işlerde hep sandık ve oy hesabı yapıyorsunuz. Böyle kısır ve antidemokratik düzenlemelerle bir yere varamazsınız. Yaptığınız bu adaletsizliğin altında siz de bir gün kalacaksınız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Özdemir…

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; az evvel hatip kürsüden telaş, korku, panikten bahsetti. Kimin telaş, korku, panik içinde olduğu bu gece sanırım ortaya çıktı. Beş gün çalışma kararı alıp Meclisi bir gün, gerçekten son derece sağlıksız ve insani olmayan koşullarda ve son derece önemli bir yasayı buradan panik içinde geçirmeye çalıştığını gördü sanırım herkes. Hazırlanma süreciyle tartışma yaratan bu yasa, komisyon sürecinde de uzlaşı ve katılımcılıktan uzak, iki siyasal partinin dayatması sonucu Parlamentomuza geldi. Seçim ve sandık güvenliği açısından gerçekten son derece sorunlar yaratan, seçmen iradesine ipotek koyan, temsilde adaleti ortadan kaldıran bu yasa, bir gecede, "millî irade" diyenler tarafından, millî iradenin şu an uyuduğu sürede vatandaştan gizlenerek çıkarılmaya çalışılıyor. Bunu sizin vicdanlarınıza bırakıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yarkadaş…

BARIŞ YARKADAŞ (İstanbul) – Sayın Bakan, cezaevinde tutuklu bulunan Halkın Hukuk Bürosu'nun 17 avukatı aylardan bu yana tecrit hâlinde. Grup Yorum'un eski üyesi Cihan Keşkek çok eski bir davadan dolayı şu anda hakkında herhangi bir iddianame hazırlanmadığı hâlde yine cezaevinde tutuluyor. Cezaevinde aylardan bu yana iddianame hazırlanmadan tutuklu bulunan kişilerin mağduriyetini gidermek için herhangi bir adım atacak mısınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Balbay…

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ceza infaz kurumlarındaki görevli infaz koruma memurları "sorumluluk" deyince güvenlik elemanı, "özlük hakkı" deyince düz memur işlevi görüyor. Bu ayrımı ne zaman ortadan kaldıracaksınız?

İkinci sorum da… Göreve gelmeden önce, Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkan Yardımcısıyken "Yargıya güven yüzde 20-30'larda." demişsiniz, bugün kaçlarda? Yüksek yargı kararlarının uyulduğu bir Türkiye ne zaman yaşanacak?

Cumhurbaşkanının geçen hafta "Bir ülkede herkes ellerini havaya kaldırmış 'adalet' diye bekliyorsa sorun var." demişti, buna siz nasıl yaklaşıyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Çakırözer….

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir)- Sayın Bakan, ilk bölümde zamanınız yetmemişti bir kez daha şu soruya yanıt verebilirseniz memnun olacağız: OHAL döneminde yaşanan ihraçlara itirazları değerlendirmek için kurulan OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonunun bugün süresi doldu. Bugün itibarıyla toplam kaç başvuru yapıldı? Bunların kaçı incelendi? İncelenenlerin kaçında iade kararı verildi, kaçı reddedildi? Komisyon bu hızla giderse 100 binin üzerindeki başvuruyu kaç yılda inceleyebilir? Hem Komisyonun inceleme hem de Ankara'da oluşturulan iki mahkemenin, iptal başvurularını inceleme süreçlerini hızlandırması için önlemler almayı düşünüyor musunuz?

Son beş yılda her yıl ayrı ayrı olmak üzere kaç intihar vakası yaşandı cezaevlerinde, kaçı ölümle sonuçlandı?

15 Temmuz Darbe Girişimi sonrasında, OHAL döneminde bugüne kadar kaç intihar vakası yaşandı cezaevlerinde, bunların kaçı ölümle sonuçlandı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Akın…

AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Başkan, teşekkürler.

Sayın Başkan, gece sabaha karşı olan bu saatte "Millet, millet." diyerek alelacele her şeyi milletten kaçırmanın akılla, mantıkla ve iradeyle ne alakası var? Bir, onu soruyorum.

İkincisi: Cumhurbaşkanlığı yürütmenin başıdır, milletvekilleri yasamadır. İkisinin de aynı zarfa atılmasını nasıl açıklıyorsunuz? Buna dünyadan örnekler verebilir misiniz? Nasıl bir mantıklı sebebi vardır? Yoksa mantıklı değil şeytani sebepler peşinde misiniz?

BAŞKAN – Sayın Tüm…

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, demokrasi bir uzlaşma rejimidir ama siz sayısal çoğunluğunuza güvenerek her konuda olduğu gibi bu yasayı da oldubittiye getirmeye çalışıyorsunuz. Bu yasayı bu saatte oldubittiye getirmenizin nedeni nedir? Millî iradeyi gasbettiğinizi düşünüyor musunuz?

İkinci sorum da, bu FETÖ'nün siyasi kanadı ne oldu? Biliyorsunuz 120 bin yurttaşımıza FETÖ davasından kamuda görevden el çektirildi. Siyasi olarak şu ana kadar milletvekili, belediye başkanı, kaç kişi FETÖ'yle iş birliği yapmıştır? Bu konuda açıklama yapar mısınız? Yani ordunun üçte 1'i, yargının üçte 1'i gittiğine göre hiç mi içinizde bir milletvekili, bir belediye başkanı yoktur? Bunu açıklar mısınız?

BAŞKAN – Sayın Tekin…

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Sayın Bakanım, "adalet yürüyüşü"nde Sayın Kılıçdaroğlu'na "atlet" diye küçümseme yolunu seçiyordunuz. Bu akşam görüyoruz ki millî atletler Meclis TV'nin kapalı olduğu bir günde başlayıp salıya kadar tüm kanunları geçirme çabasındadır. Bu deparın kolay kolay kırılamayacak bir depar olduğu görülüyor. Bunu olimpiyat komitesine işletmeyi düşünüyor musunuz? Demokrasilerde kırılamayacak bir rekordur. Ayrıca, bu, Cumhur İttifakı mıdır, cukka ittifakı mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan…

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bu yapılan düzenleme, siyasal münavebeye yani siyasal iktidarın el değiştirmesine ilişkin, demokrasilerin vazgeçilmez unsuru olan bu temel kuralın ihlal edilmesine ilişkin bir düzenleme olabilir mi? Eğer bu şekildeki bir düzenleme Parlamentodan geçerse olabilecek bundan sonraki seçimlerin sadece bir plebisitten öteye geçmeyeceğine ilişkin akademik görüşler ve bu konudaki soru işaretlerine katılıyor musunuz?

Ayrıca, yüzde 10 seçim barajına ilişkin biraz önce değerli milletvekilimiz söyledi "Bu konuda Parlamentoya bir düzenleme gelirse destek veririz, tabii ki kaldırırız. Kenan Evren'in hayaleti bu Meclisten çıksın." dedi. Yüzde 10 seçim barajıyla alakalı, amasız, fakatsız, herhangi bir bağlaçsız bu şekilde yüzde 10 seçim barajının kaldırılması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim Sayın Bayraktutan.

Sayın Bakan, buyurun.

Yedi buçuk dakikanız var.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "Bu saatte Mecliste bu yoğun çalışmanın sebebi nedir? 'Muhalefet önemli değildir.' mi diyorsunuz?" şeklinde, benzer birkaç soru vardı. Değerli arkadaşlar, biz vekâletle, bu milletin oylarıyla, temsil için… (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Hak ihlali yapıyorsunuz şu anda.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Burası otel odası değil.

TAMER DAĞLI (Adana) – Ne yapıyorsun sen ya?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Sayın Bakan konuşuyor, lütfen.

TAMER DAĞLI (Adana) – Ne yapıyorsun?

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Uyumasın canım, olur mu!

TAMER DAĞLI (Adana) – Hayır, milletin resmini niye çekiyorsunuz?

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Bak, burada kanun görüşülüyor ya. Uyumasın, uyumasın.

BAŞKAN – Sayın Tüm, lütfen…

TAMER DAĞLI (Adana) – İzin aldın mı? Sil onu, sil.

BAŞKAN – Sayın Tüm, yapmayın böyle. Kişilik haklarının ihlalidir bu, izin almadan sayın milletvekillerinin fotoğrafını çekmeyin lütfen.

TAMER DAĞLI (Adana) – Sil o resmi.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Bu saatlere kadar çalıştırıyorsanız yatmayacaksınız o zaman.

TAMER DAĞLI (Adana) – O çektiğin fotoğrafı sil.

BAŞKAN – Sayın Tüm, lütfen…

TAMER DAĞLI (Adana) – O çektiğin fotoğrafı sil, sil o resmi!

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Çalışacaksınız, burası otel odası değil.

BAŞKAN – Sayın Bakan, baştan başlıyoruz.

Yedi buçuk dakika, buyurun…

TAMER DAĞLI (Adana) – Sil o resmi, ondan sonra…

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Burası otel odası değil.

TAMER DAĞLI (Adana) – Terbiyesize bak, yakışıyor mu?

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Burası otel odası değil, o zaman çalışacaksınız burada.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Uyumak yakışmıyor, uyumak yakışmıyor.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Size yakışıyor mu bu saate kadar bizi bekletiyorsunuz, orada yatıyorsunuz!

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – İzinsiz fotoğraf çekiyorsun.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Çekecek tabii, uyuyorsa çekecek ya.

BAŞKAN – Sayın Tüm, bu yaptığınız davranış hoş ve doğru bir davranış değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, siz Meclis salonunda uyumayı hoş bir davranış kabul edin…

BAŞKAN – Ben onu görmedim, görsem ona da müdahale ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Uyarın.

BAŞKAN – Ama bir kişilik hakları ihlali var, izin almadan fotoğrafını çekemezsiniz, lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kişilik hakkı ihlali yok, burası kamusal alan, adamın gidip de başka yerde fotoğrafını çekmiyor.

BAŞKAN – Lütfen, bunu savunmayın bana.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Meclis binasında, çalışma yerinde adam yatacak, uyuyacak…

BAŞKAN – Savunmayın bunu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yahu, siz savunmayın. Olacak şey mi ya!

SUAT ÖNAL (Osmaniye) – Özgür, neyi savunuyorsun ya, neyi savunuyorsun? Hayret bir şey ya!

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan… Sayın Başkan…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Olacak şey mi!

AHMET GÜNDOĞDU (Ankara) – Özgür Bey, bunun nesini savunuyorsunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ağabey, uyuyor, o da uyumayacak, o da çekmeyecek. Görevinizi yapın.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Muş.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partisinin temel bir karakteristiği var: "Ben istedim, bir şey olmadı, ben her türlü şeyi yaparım."

HAYATİ TEKİN (Samsun) – O sizin karakteriniz kardeşim.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Burada gazetecilik yapacaksanız, çıkın dışarıda gazeteciliğinizi yapın, şu an burası yasama faaliyeti.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – E tamam, uyama yeri mi burası?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yasama faaliyetini uyuyarak mı yapıyor?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Yapan arkadaşların hepsi burada. İnsanların izinsiz fotoğrafını çekemezsiniz, böyle bir hakkınız yok. Böyle bir hakkın yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Allah Allah! Yahu, uyuma yeri mi burası, Meclis salonu.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Kardeşim, böyle bir hakkın yok; sen, ben istemediğim müddetçe fotoğrafımı çekemezsin.

BARIŞ YARKADAŞ (İstanbul) – Yahu, burası ev mi? Kamusal alan burası.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sana hukuk böyle bir hak vermiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Muş.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Meclis burası, Meclis.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Burası kamu alanı ya.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Hukuk vermiyor, neresi olursa olsun.

BAŞKAN – Sayın Muş, teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, sayın grup başkan vekilleri; birbirinizle mi konuşuyorsunuz, benimle mi konuşuyorsunuz?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Kayıtlara girmiştir Sayın Başkanım.

BARIŞ YARKADAŞ (İstanbul) – Milletvekillerine niye eziyet ediyorsunuz sabah beşe kadar? Neyin acelesi var?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

BARIŞ YARKADAŞ (İstanbul) – Dayanamıyorlar işte, uyuyorlar arkada, dayanamıyorlar.

BAŞKAN – Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 04.43

ONUNCU OTURUM

Açılma Saati: 05.04

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69'uncu Birleşiminin Onuncu Oturumunu açıyorum.

534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Hükûmet yerinde.

İkinci bölüm üzerinde soru-cevap işlemine devam ediyoruz. Söz Sayın Bakanda kalmıştı.

Buyurun Sayın Bakan.

Süreniz yedi buçuk dakika.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, "Mühürsüz oylarla seçim mi kazanacaksınız?" şeklinde Sayın Arslan'ın bir sorusu vardı. Değerli arkadaşlar, bu meseleyi, yine, bir kez daha ifade edelim ki kanun teklifimizde sandık kurulunun mühürlemediği, arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan oy pusulaları geçersizdir ve bu ibare yine kanunun 101'inci maddesinde korunmaktadır ve devamında, bizim teklifimizde, yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması oy pusulalarını geçerli hâle getirmektedir. Aslolan mühürdür yani mührün vurulmaması, sandık kurulu tarafından mühürlenmemesi yönünde herhangi bir düzenleme getirilmemektedir, bunu bir kez daha sarahaten ifade etmek isterim.

Bu konuda aslolan, zaten milletin, anasının ak sütü kadar helal oylarıyla iktidara gelinir ve iktidardan ancak sandıkla gidilir ve bu iradeyle gelinir, bu iradeyle gidilir. Burada sandığa giden bir seçmenin oyunun sandık kurulundaki 7 kişinin ihmaliyle eğer mühürlenmemesi hâlinde o oyun geçersiz kılınmaması hususunda seçme hakkının yerine getirilmesi anlamında Anayasa'nın bir amir hükmünün kanuna dercedilmesidir ve bu konuda sandık kurulu eğer ihmal etmişse bu hususta Yüksek Seçim Kurulu gerekli suç duyurularında bulunmaktadır. Sandık kurulunun ihmali bir suçtur.

Bakınız, son uygulamada da, son halk oylaması sonrasında da 30 ilçe seçim kurulu 67 suç duyurusunda bulunmuştur. Niçin suç duyurusunda bulunmuştur? Sandık kurulunun mührü basmaması, oy pusulasının arkasını mühürlememesi bir suçtur ve bundan dolayı da seçim kurulu bu suçun cezai müeyyidesi için suç duyurusunda bulunmuştur.

Sanki hiçbir şekilde oy pusulaları mühürlenmesin, sandık kurulları mühür basmasın diye bir düzenleme getirmiyoruz. Her sandık kurulunda her partinin temsilcisi vardır. Herhâlde 5 siyasi partinin temsilcisi oturup da… Yani burada bizim partinin temsilcisi de var, MHP'nin de var, CHP'nin de var, diğer partilerin de var. Elbette, eğitilmiş, bilinçli ve siyasal katılımı, demokrasiyi önemseyen oradaki, sandık kurulundaki parti temsilcileri "Ya, arkadaş, şu pusulaları aldık, bu pusulaların arkasını da mühürlememiz lazım, bu bizim görevimizdir." diyecektir. Birisi unutsa diğeri hatırlatacaktır. Yani sanki kalkıp da biz mühür basılmasın diye bir kanun çıkarıyoruz gibi bir algının hiçbir şekilde bir geçerliliği yoktur, aslolan sandık kurulunun mührüdür. Ama sandık kurulu ihmali nedeniyle en ücra köşelerden bir demokrasi katılımı için oyunu kullanan bir kişinin oyunun heba olmaması adına bu, çok önemli

bir düzenleme getirmektedir. Esasen bu düzenlemeden önce, 1984'ten beri Yüksek Seçim Kuruluna birçok partinin başvurusuyla, bizim parti de dâhil, her partinin başvurusuyla ve gerekçe olarak "Sandık kurulunun ihmali neden seçmenin oy tercihini ortadan kaldırsın, bu bir haksızlıktır." şeklindeki haklı başvurularla Yüksek Seçim Kurulu 1984'ten 16 Nisana kadar hep bu tercihi yapmıştır, bu şekilde içtihatta bulunmuştur. Dolayısıyla, bu konuda asla mühürsüzlük şeklinde bir irade yoktur, bilakis seçmenin iradesinin sandıktan çıkması hususunda bir irade vardır ve Yüksek Seçim Kurulunun filigranı vardır. 7 kişilik sandık kurulu huzurunda mühürlenmiş paket açılmakta, tek tek sayılmakta ve herkesin huzurunda, tüm siyasi partilerin denetiminde, müşahitlerin denetiminde açık, şeffaf bir şekilde bu oy pusulaları konulmaktadır. Dolayısıyla, asla ve asla burada mühürsüz bir seçim konusundaki iddiaları, bunu kabulümüz mümkün değildir, böyle bir şey kanun teklifimizde de asla yer almamaktadır.

Sayın Yarkadaş "Avukatlar tecritte, iddianame hazırlanmadı. Mağduriyetleri gidermek için adım atacak mısınız?" diye sordu. Eğer bir gün mesleğim sona erer savcı olursam cumhuriyet savcısı olarak açarım çünkü iddianameleri Türkiye'de cumhuriyet savcıları açar, Bakan olarak, yürütme olarak bizim öyle bir görevimiz yoktur; yargı bağımsızdır.

Sayın Balbay'ın "Yargıya güven ne kadar?" şeklinde bir sorusu söz konusu ve daha önceleri bizim yargıya güvenin azaldığına ilişkin ifadelerimizi de atfen söyledi. Değerli arkadaşlar, özellikle 17-25 Aralık yargı darbesi girişimiyle Türkiye'de yargı içerisine sızmış FETÖ terör örgütünün özellikle 15 Temmuz darbe girişiminden sonra ayıklanmasıyla birlikte yargıya güvenin arttığını, özellikle o dönemlerde de bu FETÖ terör örgütünün ideolojik, yanlı, hatta örgüt liderini Mesih bile gösteren kararlarını darbe girişimi öncesi yaşadık ve her geçen gün yargıya güven artmaktadır. Bizler de hem TÜİK hem ilgili kuruluşlarla -avukatlarımıza, yargı mensuplarımıza ve vatandaşlarımıza- "Yargıya daha fazla güven için ne gibi adımlar atılması gerekir?" konusunda şu anda araştırmalar, kamuoyu araştırmaları, anketler de yapıyoruz. Hükûmetimiz her zaman olduğu gibi "Yargıya güveni daha fazla nasıl artırırız?" konusunu da hem kanun çalışmalarımız hem de avukatlık mesleği de dâhil olmak üzere sınav meselesinin tartışıldığı, noterliğin, noter yardımcılığının yine sınavla ve hukukçulardan seçilmesi ve dava dosyalarının, biliyorsunuz zorunlu arabuluculukla… Yine, Türkiye'de yargıya giden birtakım iş yükünün azaltılmasına yönelik reformlarımızı devam ettiriyoruz, bunları artırmaya devam edeceğiz.

Sayın Çakırözer'in "Bugün itibarıyla OHAL Komisyonu ne kadar karar verdi, başvuru ne kadar oldu ve kaç yıl sürecek?" şeklinde bir sorusu vardı. Değerli arkadaşlar, 230 personel, 80'i raportör, hâkim, uzman, müfettiş olmak üzere 350 bin evrakın tasnif, kayıt, arşivleme işlemi tamamlanmıştır ve 107.175'i kamu görevinden ihraç olmak üzere toplam 111.895 tedbir işlemi gerçekleşmiştir. Bugün itibarıyla komisyona yapılan başvuru sayısı 108.100'dür ve yine bugün itibarıyla 7.200'ü aşkın başvuru dosyası hakkında karar verilmiştir. Sonuçlanan dosya sayısı dikkate alındığında yine, 100.890 başvurunun da karara bağlanması beklenmektedir. Komisyon, 20'den fazla kurum ve kuruluştan temin ettiği bilgilerle başvuru dosyalarının her birini bireyselleştirerek incelemekte olup gerekçeli kararı yazmaktadır. Haftalık yaklaşık 700-800 civarında başvuru dosyasını karara bağlayacak noktaya gelmiştir ve bu hususta komisyon titizlikle, bağımsızca çalışmalarını devam ettirmektedir. Elbette şu ana kadar bir hazırlık çalışmasıydı ama bundan sonra içtihatlarla, kararlarla daha da olabildiğince komisyonun titizlikle…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Bakan lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - …bir an evvel tamamlamasını bizler de bekliyoruz.

Sayın Akın, "Aynı zarfa cumhurbaşkanı, milletvekili pusulasının konmasının mantığı nedir?" Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz özellikle mahallî idareler seçiminde 1,5 milyon civarında oy bu nedenle geçersiz olmuştur, aynı zarfa konulduğu için farklı oy pusulası. Bu nedenle, seçmen iradesinin yansıması adına, demokratik katılım ve seçmenin oyunun yansıması adına, bir karışıklığa mahal vermemek adına yapılan bir tercihtir. Usul ekonomisi, seçim ekonomisi bakımından ve vatandaşın da oyunu rahatlıkla kullanması adına önemli bir düzenlemedir. Bunun başkaca bir manası bulunmamaktadır.

Sayın Bayraktutan akademik görüşleri eleştiriyor. Yine "Yüzde 10 seçim barajıyla ilgili görüşünüz nedir?"

Değerli arkadaşlar, elbette bu düzenlemelerle yine seçim barajı konusunda da farklı düşünceleri olan partiler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Tamam, yazılı vereyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim Sayın Bakan.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, ikinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi ikinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

Sayın Özel...

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

57.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ikinci bölümü üzerinde yapılan soru-cevap işlemi sırasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, ülkenin Adalet Bakanı grubumuzun gözünün içine baka baka "Yargıya güven artıyor." diyor da.. Bu Adalet Bakanının şunu biliyor olması lazım: Sizin kendinize adil demeniz yetmez, muhatabınızın sizin adil olduğunuzu düşünüyor olması gerekir.

Şimdi, Sayın Genel Başkana Genel Başkanınız tarihî tazminat davaları açacak, davaların hâkimlerini değiştireceksiniz. Enis Berberoğlu'yla ilgili istinafta karar veren adamı süreceksiniz, davası görüşülmeden önce kafanıza göre oraya hâkim atayacaksınız. Hâkimler ve Savcılar Kurulunu kendi istediğiniz gibi hâkimleri istediğiniz davalara yönlendirmek için kullanacaksınız, ondan sonra da dönüp bir de bizim gözümüzün içine baka baka diyeceksiniz ki "Türkiye'de yargıya güven artıyor." Rakamlar ortada: Yüzde 15'ler seviyelerine inmiş. Kendi seçmeniniz yargıya güvenmiyor. Anketleri okuyorsunuz, partinize gelen anketleri.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Seçimlerde size oy veren seçmenin yargıya güveni düşmüş. Bu şartlar altında hâlen daha Adalet Bakanı nasıl dönüp de "Yargıya güven artıyor." diyebiliyor gözümüze bakarak, hayretler içindeyiz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Cevap mı vereceksiniz?

Bir dakika size de süre vereyim Sayın Adalet Bakanı.

Buyurun.

58.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bugün, Türk yargısı bağımsız bir şekilde, tarafsız bir şekilde -başta 15 Temmuz darbecileri olmak üzere- yargılamaları yapmaktadır. Türk yargısına yönelik bütün haksız töhmetleri ve bu konudaki lekelemeleri, şiddetle, bu töhmette bulunanlara iade ediyoruz. Bahsettiğiniz atamalardan, tasarruflardan hiçbir şekilde bizim, Hükûmetimizin tasarrufu yoktur, kurulun kendi iradesiyle varsa kendi tasarruflarıdır. Dolayısıyla bu konudaki ifadeleri, bu konudaki yaralamaları asla ama asla… Adalet hepimizin adaletidir, yargı Türk milleti adına karar vermektedir. Bu konuda da yapılan o tür değerlendirmelerin bir geçerliliği bulunmamaktadır, bunu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Bakan, bana cevap verdi.

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş'a söz verdim Sayın Özel, lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müsaade ederseniz, bunu bitirmek için bir cümle buradan söyleyeyim.

Türkiye'de yargı Hükûmetin tasarruflarından bağımsız davranıyorsa Özgür Özel sevdiklerine kavuşmasın. Aynı sözü, aynı yemini siz edebilir misiniz Adalet Bakanı? (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Özel, polemik vaziyete getirmeyin bu işleri, lütfen. Böyle magazinleştirmeyelim bu işi, lütfen.

Buyurun Sayın Danış Beştaş.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben kendimi koydum ortaya, kendimi. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

HAMZA DAĞ (İzmir) – Şuralardasın.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Etmeyin bence Sayın Bakan, etmeyin, yazık olur.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Etmeyin lütfen, etmeyin.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Kendi kararımı verebilirim Sayın Danış Beştaş.

BAŞKAN – Sayın Bakan, lütfen…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, tanıklığımız var yani.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben kendimi koydum ortaya. Evime varmak nasip olmasın, bu kadar söylüyorum.

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, konuşacak mısınız? Size söz verdim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Daha söz alamadım ki.

BAŞKAN – Buyurun, sizi bekliyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, nedense sıra bize gelince aniden geriliyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, size söz verdim, siz konuşacağınıza Adalet Bakanıyla sohbet ediyorsunuz, lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, Sayın Bakanla o anda…

BAŞKAN – Buyurun, sizi dinliyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Siz Sayın Balbay'la sohbet ederken sohbet oluyor.

BAŞKAN – Sizinle konuşmuyorum, Sayın Danış Beştaş'la konuşuyorum.

Buyurun, sizi dinliyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – İster konuşun ister konuşmayın, ben bu tutumu kınıyorum. Burası Meclisse tutanağa geçecek. Allah Allah ya!

59.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, siz Genel Kurulu gerçekten germekten vazgeçin, sabah beş. Herkes yeterince yorgun ve resmen angarya yasağına aykırı. Şu anda çalışanlarla birlikte milletvekilleri olarak biz de burada zorunlu bir yasanın geçirilmesine tanıklık ediyoruz, muhalefetimiz işe yaramıyor.

BAŞKAN – Bunları mı söyleyecektiniz Sayın Danış Beştaş?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, yargıyla ilgili söz aldım.

BAŞKAN – Buyurun o zaman.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yani Sayın Adalet Bakanının sözlerini duymamayı tercih ederdim çünkü şu anda Şahin Alpay, Mehmet Altan kararı, Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararı Başbakan Yardımcısı Bozdağ geniş bir şekilde değerlendirerek AYM kararına neden uyulmaması gerektiğini anlattı ve sonra yargı karar verdi. Başbakan Yıldırım Almanya'dan Deniz Yücel'le ilgili açıkça bir pazarlığı açıkladı bir gün önce ve bir gün sonra, kendisine tutukluluk hâlinin devamına dair karar gittiği gün Deniz Yücel tahliye edildiğini öğrendi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bu sayıları emin olun istemeyeceğiniz kadar artırabilirim. Şu anda yargı, tümüyle, Demirtaş dosyasında da Berberoğlu dosyasında da gazeteciler dosyasında da Ahmet Yıldırım davasında da sadece talimatla, emirle çalışıyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yargı bağımsız değil, yargı tarafsız değil. Şu anda her şey Hükûmetin kontrolünde ve denetiminde.

Sayın Başbakan Binali Bey'in söylediği sözü eş genel başkanımız Sincan'dan söyledi.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen Sayın Danış Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Mahkeme başkanına dönüp -daha bilmiyordu- dedi ki Sayın Demirtaş: "Bugün Başbakanın açıklamasından sonra, yarın Deniz Yücel'in tahliye olacağını öğreneceğiz." ve gerçekten biz duruşmaya giderken…

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, lütfen tamamlar mısınız sözünüzü?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Tamamlayacağım, müsaade ederseniz tamamlayacağım.

BAŞKAN – Ama üç dakika oluyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bizim daha geçen hafta burada "padişah bozuntusu" dediği için grup başkan vekilimizin milletvekilliği düşürüldü. Biz nasıl bu konuda sakin olabiliriz? Bizim 9 milletvekilimiz bu yargının kararıyla cezalandırıldı…

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Danış Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – …ve bu Parlamentoda da milletvekilliği düşürüldü.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

METİN AKGÜN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, beş dakika oldu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bu nedenle, bu işin en fazla bedeli bize ödetiliyor ama bu yargı gün gelecek, görecek, aynen kendilerine gerekli cezayı verecek.

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, ben size bir dakikalık söz verdim, uzattım.

Teşekkür ederim.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – 14'üncü madde üzerinde iki adet önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/2137) esas numaralı, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erken	Akın Üstündağ	Mahmut Tanal
Çanakkale	Muğla	İstanbul
Ömer Fethi Gürer	Kazım Arslan	Mehmet Gökdağ
Niğde	Denizli	Gaziantep
Fatma Kaplan Hürriyet		Tufan Köse
Kocaeli		Çorum

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Çorum Milletvekili Sayın Tufan Köse konuşacak.

Buyurun Sayın Köse. (CHP sıralarından alkışlar)

TUFAN KÖSE (Çorum) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de Sayın Bakanın az evvel verdiği cevaplarla konuşmama başlamak istiyorum. Türkiye'de yargıya güven de kalmadı, yargının bağımsızlığı da yok, bunu hepimiz biliyoruz, gözlemliyoruz. Sayın grup başkan vekili de işin esasında bir gerçeği ifade etti.

Siz yoktunuz geçtiğimiz günlerde -Sayın Bakan gitmeden Sayın Bakana söyleyeyim- burada, bir hukuk fakültesinin 1'incisi adli yargının mülakatında elendi. Siz biliyorsunuz, adli yargının mülakatında hukukla ilişkili hiçbir şey sorulmaz, baba adı, ana adı filan gibi şeyler sorulur, 7 kişi aynı anda alınır. Aynı fakültenin yedi yılda, sekiz yılda mezun olanları bir kısım referanslarla o mülakatı geçtiler, Sayın Bakan duymuştur umarım.

Değerli arkadaşlarım, yine Sayın Bakan duysaydı keşke, hiç dinlemeden gidiyorlar. Şimdi, bu mühürsüz oy konusu çok önemli. Bugün bizim yapacağımız düzenleme işin esasında bir yolsuzluğa, bir hukuksuzluğa kılıf uydurmak, 16 Nisanda yaşadığımız yolsuzluğa, hukuksuzluğa. Bakın, kanun metni çok açık, birçok şeyle beraber söylemiş, demiş ki: "Sandık kurulunun mührünü taşımayan oylar geçersizdir." Net, kanun açık. Yok Anayasa'da seçme seçilme hakkı, yok millî irade sandığa yansıyacaktı, yok sandık kurulunun hatasından bunları nasıl sorumlu tutarız falan diye bunların hiçbirisi gerekçe değil. Bakın, eğer biz hukuk devletiysek o kanun da orada durduğu sürece o kanunun iptal edileceği yer belli, değiştirileceği yer belli. Bunlar yapılmadığı sürece bunu uygulamak zorundayız. Bunu YSK uygulamadı. Ben Sayın Bakana sormak istiyorum, biraz sonra sorar Spor Bakanımız Adalet Bakanına: Yarın YSK "İlçe seçim kurulunun mührünü taşımayan birçok pusula geldi, birçok zarf var. Millî irade sandığa yansımayacak, ilçe seçim kurulunun hatasını bu millet çekmek zorunda mı, ben onları da geçerli sayıyorum." dese biz ne yapacağız? Yani filigranlı oy pusulaları bugün çıkmış değil, filigranlı oy pusulası o kanunda sayılmış, yazılmış, filigranlı oy pusulası olacak, ilçe seçim kurullarının mührü olacak, sandık kurulunun da mührü olacak ki hangi oy hangi sandıkta kullanıldı bilinsin. Bu seçim güvenliği millî irade kadar önemli arkadaşlar. Eğer güvenli bir seçim yapmazsanız, o oyları düzgün saymazsanız millî irade sandığa yansımamış olur. Yani insanları aldatmayalım, bu konu çok net, çok açık; eğer sandık kurulunun mührü yoksa geçersiz. Biz şu anda, geçen sene yaşadığımız bir hukuksuzluğa ve yolsuzluğa kılıf hazırlamanın derdindeyiz.

Şimdi, biz bu kanunu Komisyonda çok konuştuk, kısa kısa geçeceğim oralardan. Biz ne zaman bir eleştiri getirsek Milliyetçi Hareket Partili arkadaşlar hemen "Aa, o değişti, 15 Temmuz oldu." diyorlar. Sanki 15 Temmuz sadece Milliyetçi Hareket Partisine yapıldı. O akşam biz buradaydık, üzerimize bombalar düşerken dönemin Adalet Bakanı filan kol kola geziyorduk. "Bu ittifaklar" diyordu, "Artık iş birliğini, diyalogları, demokrasiyi daha da genişletelim, daha da büyütelim." diyordu. Bunların hiçbirisi kalmadı bakın arkadaşlar. İki tane parti, bir de kendilerine "millî, yerli ittifak" filan diyorlar. Millî, yerli ittifakmış, biz ne oluyorsak! Biz millî değil miyiz? Bakın, millî ve yerli ittifakı, şu anda bizim milletvekillerimiz, Kars'ta, Erzurum'da, Erzincan'da NBŞ'nin holdinglerine, kartellerine karşı şeker fabrikalarının önünde kurdular, veriyorlar bütün partilerin tabanlarıyla birlikte. Bu, millî ve yerli bir ittifak değil.

Değerli arkadaşlarım, biz ne zaman öyle desek "15 Temmuz" dediler, işte "mühürsüz oy pusulası" desek "filigranlı oy pusulası" dediler. "CHP'nin Maltepe İlçe Başkanı şöyle demiş, bir dilekçe vermiş." dediler. Biz doğrusu olsun çabasındayız kardeşim. Biz ilçe başkanının itiraz dilekçesiyle eğer kendimizi bağımlı kılacaksak buradaki 550 milletvekili yani yazıklar olsun bize. Millî irade burası, biz doğrusunu bulalım diye buradayız.

Bir YSK Başkanı var esir alınmış. 16 Nisanda hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'nin yüz elli yıllık parlamenter demokrasisini -ne uğruna olduğunu biz biliyoruz ama burada söylemeyeyim, gerekirse söylerim de- sattı, bitirdi 2,5 milyon mühürsüz oyla.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, yine, kendi dönemlerinde çıkan bir kanun vardı. Ben bu bölümde teknik konuşma yapacağım. İşte, siyasi partiler sandık kurulu başkanlarını atıyordu. İyi yönleri vardı, kötü yönleri vardı, ayrı bir şey. Şimdi daha çok kötü yönleri var diye bunu değiştirdik, yeniden sandık kurullarını liyakatli devlet memurları arasından ilçe seçim kurulu ya da il seçim kurulu seçecek, koyacak. Yani bir sandık kurulu o mühürleri mühürleyecek, liyakatli olacak, öyle anlaşılıyor. Hâl böyleyken mesela bir düzenleme yapılmış, diyor ki: "Eğer sandık kurulu başkanı kolluk kuvvetlerini çağırmaz ya da çağıracak durumda olmazsa…" Bu ne demektir? Çağırmaz ya da çağırmak durumunda olmazsa, herhangi bir vatandaş da kolluk kuvvetlerine sandık kurulunda yaşanan bir olayı ihbar edebilir. Yani polis eline sopayı alacak, sandık kurulunu basacak. Bunun anlamı budur arkadaşlar. Bu yasayla birlikte siz yeniden sopalı bir seçim getiriyorsunuz. Yazık ediyorsunuz bu memlekete. Yani birisi üç gün daha iktidarda fazla kalacak, birisi Parlamentoda temsil edilecek diye yüz elli yıllık, iki yüz yıllık parlamenter demokrasi geleneği olan bu ülkeye yazık ediyorsunuz, etmeyin. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Köse.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinde geçen "dışında" ibaresinin "harici" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Ertuğrul Kürkcü	Meral Danış Beştaş
İstanbul	İzmir	Adana
Hüda Kaya	Mahmut Celadet Gaydalı	Ayşe Acar Başaran
İstanbul	Bitlis	Batman

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Batman Milletvekili Sayın Ayşe Acar Başaran konuşacak.

Buyurun Sayın Acar Başaran. (HDP sıralarından alkışlar)

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, gecenin belli bir saatinden sonra -arkadaşlarımız çokça eleştirisini yaptı ama söylemeden geçmemek gerekiyor galiba- gecenin bu yarısında darbe olur, KHK çıkar, siyasi soykırım operasyonları olur, vallahi hırsızlık olur. Meclis bu saatte böyle önemli bir yasayı konuşmaz, konuşmaması gerekiyor. Yani diyoruz ki "Türkiye'nin geleceğini belirleyecek yasa." ama arka sıradaki arkadaşlar uyuyor. Normal de, ben bunu yadırgamıyorum, bakın, yanlış anlamayın. Bir kısım arkadaş da gitti. Hepimiz kahveleri içtik, bir kendimize gelip burada Türkiye'nin geleceğini belirleyecek yasa üzerinde konuşuyoruz. Ve günlerden pazartesi ve günlerden Meclis TV'nin kapalı olduğu gün ve günlerden bütün basının kapatıldığı gün olarak geldik burada ittifak yasasını konuşuyoruz ve şeffaflıktan söz ediyoruz.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Salı oldu, salı.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Ve dediğim gibi, az önce de söyledim, sandık güvenliğinden, seçim güvenliğinden söz ediyoruz. Ya biz bu kanunu çıkarırken bile, bu kadar antidemokratik bir ortamda hukuken -hukukçular bilir, insan hakları savunucuları da bunu bilir- burada bizim bu saatte bu yasayı çıkarmak için bu kadar bekletilmemiz, zorlanmamız bile işkencedir. Yorma yöntemidir,

gözaltında yapılır, uyutulmaz, yüzünden, kafasından aşağı sular dökülür, dövülür, sonra ısrarla kendi dediğine getirtilir. Şu anda Mecliste işkence uygulanıyor -bu çok açık net bir tabir- işkenceye uğruyoruz. Niye? Çünkü bir karar alınmış, bir ittifak var zaten, yürüyor -bu ittifak yeni değil- alelacele biz, burada, bir kanun çıkarmaya çalışıyoruz. Niye arkadaşlar? Biz merak ediyoruz bu acelemiz niye?

Sayın Bahçeli buradayken… Belki yine kendisi haber verir, malumunuz, son dönemlerdeki bütün önemli haberleri kendisinden alıyoruz. Bir seçim mi bekliyor bizi? Batman'da -bugün basından takip ettiğim kadarıyla- AKP il örgütü bir seçim çalışması başlatmış: 2019. Neyin çalışması? Seçim kararı alıyorsunuz da yine bizim mi haberimiz yok, muhalefetin mi haberi yok? Belki bunun da bir açıklanmaya ihtiyacı var. Neyin seçimine gidiyorsunuz? Neyin seçim çalışması başlamış? 2019'a daha bir yıl var, bir seçim çalışmasıdır gidiyor. Zaten bu Mecliste hiçbir şeyden haberi olmadan -arka sıralardaki arkadaşlar da dâhil, iktidar sıraları da dâhil- bir sürü vakayla karşılaşıyoruz.

NİHAT ÖZTÜRK (Muğla) – Bir sen biliyorsun!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) - Meclis bir hafta kapatılıyor, bir savaş kararı alıyoruz. Böyle bir şey olabilir mi? Türkiye'nin geleceğini ilgilendirecek bir meselede bir hafta Meclis kapatılıyor, dış politikayı tamamen değiştirecek, Orta Doğu politikamızı, dış politikamızı tamamen altüst edecek bir savaş kararı alınıyor Afrin'le ilgili ve o dönemde Meclis kapalı tutuluyor. Sonrasında ne yapılıyor? Bütün basına nasıl konuşmaları gerektiği konusunda bir liste veriliyor, şöyle konuşacaksınız… Şimdi, ittifak yasasıyla ilgili de böyle, açın bakın basına "Hep muhalefet konuşuyor." diyorlar. Yok arkadaşlar, hangi sözümüz acaba yansıdı? Hiçbiri. Açın bakın. Aman ne güzel, ne tatlı bir ittifak, millî ve yerli ittifak, diğerleri de öcüler, şeytanlar." Böyle tanımlanıyor bütün basında. Çünkü onun için de talimat verilmiş, tıpkı Afrin'de olduğu gibi.

Bir de az önce Sayın Bakanın söylediği –şu anda yok kendisi ama- tarafsız ve bağımsız yargıdan söz edip bitireyim. Herkeste böyle bir yorgunluk belirtisi vardı, artık herkes bir uyandı, bir kendine geldi herhâlde.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Allah Allah!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) – Bağımsız ve tarafsız yargıdan söz ediyor Sayın Bakanımız. Ya, Afrin'le ilgili insanlar kendi görüşünü belirtiyor. Herkes, toplumun bütünü sizin bütün politikalarınızı desteklemek zorunda değil ki. Farklı düşünceler olacak, olması gerekiyor. Her defasında söylediğiniz demokrasinin, o ağzınıza pelesenk ettiğiniz millî iradenin tanımlaması budur. Herkes kendini ifade edebilecek, bunun için özgür bir ortam oluşturulacak. Ve Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde de savaş propagandası suç olarak kabul edilmiş, biz de imza koymuşuz. Ama AKP Genel Başkanı çıktı bir mitingde "Gereği yapılacak." diye parmak salladı, bütün savcılar bir anda harekete geçti; nerede bağımsız, tarafsız yargınız?

Ya, birbirimizi kandırmayalım, bence gerçekten kandırmayalım. Açık konuşalım. Bu Meclisin de hiçbir işlevi kalmamıştır, yargı da yoktur, farklılıklar da hiç yoktur. Tek ses, tek kişi, her şey tek tek tek tek ama en sonunda varacağınız yer emin olun tek başınıza kalmaktan başka bir şey olmayacak. Bu halk sizden bunun, hepsinin hesabını soracak.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

15'inci maddede iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/2137) esas numaralı, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek	Ömer Fethi Gürer	Fatma Kaplan Hürriyet
Çanakkale	Niğde	Kocaeli
Mehmet Gökdağ	Kazım Arslan	Mahmut Tanal
Gaziantep	Denizli	İstanbul
Akın Üstündağ	Tufan Köse	
Muğla	Çorum	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Çorum Milletvekili Sayın Tufan Köse konuşacaklar.

Buyurun Sayın Köse. (CHP sıralarından alkışlar)

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime kaldığım yerden devam edeceğim.

Şimdi, diyorlar ki: "Aynı mahalle içerisinde seçmenleri yer değiştiriyoruz." Bakın, arkadaşlar, aynı mahalle dediğiniz, benim bulunduğum kentte bile 65 bin nüfuslu mahalle var, İstanbul'da, Diyarbakır'da 100'er binin üzerinde nüfuslu mahalleler var; kimi kandırıyorsunuz? Yani bu yasa, ola ki bir MHP-AKP ittifakı cumhurbaşkanlığı seçiminde ya da Parlamento seçimlerinde geri düşerse nereden o geri düşmeyi kapatacağız yasasıdır, başka bir şey değil, bunu yapmaya çalışıyorsunuz. Bakın, gerekçeleri okuyun, samimiyetle söylüyorum, tek başınıza okuyun, güleceksiniz. Birbirini tamamlayan maddelerin gerekçeleri birbirini yalanlıyor.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Siz okuyun o düzenlemeleri.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Biz okuduk efendim, okumasak burada…

MEHMET METİNER (İstanbul) – Okuyup öğrenin.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Okuduk, siz de bir okuyun. Zaman yok, zaman olsa da keşke bir ara sohbet edelim…

MEHMET METİNER (İstanbul) – Biz gülmedik.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen müdahale etmeyelim.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Çok güldüler Komisyonda, siz de gülüyorsunuz bence de burada gülemiyorsunuz, seçimler yaklaştı, gülemiyorsunuz efendim, gülseniz belki bir daha aday göstermezler sizi.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Gülsün de Tayyip bacaklarından assın tavana.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, parlamenter demokrasinin kavramlarıyla cumhurbaşkanlığı sisteminin, başkanlık sisteminin kavramlarını izah edemezsiniz. "İttifak" diyoruz, "koalisyon" diyoruz filan. "Yok, koalisyon değil bu, ittifak." diyorlar. Ya, şimdi, eğer seçimlerin sonucuna kadar da seçimlerden sonra da bu iş birliği devam ediyorsa bunun adı koalisyondur. Üstelik parlamenter demokrasilerdeki koalisyonun bir haysiyeti var; pazarlıklar yapılıyor ortada, konuşuluyor,

şeffaf; ne konuştuğunuzu kimse bilmiyor şimdi. Seçim bitince de mi acaba bu ittifak devam edecek? Bakın, milletvekilliği seçimindeki ittifak kurnazlıktır, bunun başka adı yok. Cumhurbaşkanlığında tamam, eyvallah, tek aday var, ittifak yapılabilir ama milletvekilliğindeki ittifak bana göre kurnazlıktır yani doğru bir ittifak değildir.

Şimdi, temsilde adalet, yönetimde istikrar diye bir şey var, bunu herkes biliyor artık, burada çok konuşuldu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Anayasa, Anayasa 67'nci madde.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Ama bu, parlamenter demokrasinin kavramı. Bakın, hem temsilde adalet olacak hem de yönetimde istikrar olacak; bunun için baraj konulmuş. İşin esasında yüzde 10 barajı bu iş için çok yüksekti ama gene bir mantığı vardı; şimdi -Sayın Anayasa Komisyonu Başkanı yok herhâlde burada, o da gitmiş- Anayasa Komisyonu Başkanının referandumdan önce açıklamaları vardı "Bu sistem geçerse baraj olmayacak." diyordu. Belki sembolik bir baraj olabilirdi.

Arkadaşlar, bakın, Putin rejiminde bile baraj yüzde 7'den 5'e indi. Avrupa'daki parlamenter demokrasilerde baraj yüzde 2'ler, 3'ler seviyesinde. Yani bu barajın mantığını bir izah ederseniz… Buyurun, biraz sonra çıkın, bir izah edin bu barajın mantığını.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Siz izah edin.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Yani için için gülmüyorsanız, o zaman kandırılıyorsunuz yine. Baraj olur mu başkanlık sisteminde? Yani herkes bu işlere gülüyor.

Şimdi, değerli arkadaşlarım…

MEHMET METİNER (İstanbul) – Başkanlık sistemi değil.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Şimdi, bakın, bakın… Artık başkanlık sistemi.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Türkiye'nin bölünmesinin reçetesi olan başkanlık sistemini biz kabul ettik 16 Nisanda.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Her şeyi kendinize göre tanımlıyorsunuz.

TUFAN KÖSE (Devamla) – 16 Nisanda, biz, demokrasinin idam fermanı olan başkanlık sistemini kabul ettik, bu yasayla da idam mahkûmunun boynuna o hükmü, o yaftayı geçiriyorsunuz.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Halkın onayıyla geçti.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, yapmayın! Yapmayın!

Bakın, hırsızlığın ve yolsuzluğun ruhsatı olan başkanlık sistemini de biz kabul ettik 16 Nisanda, şimdi yaftayı asıyoruz biz bunun üzerine.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Halkı tanımayanı biz de tanımayız.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen…

TUFAN KÖSE (Devamla) – Bakın, federasyon demek olan, Türkiye'nin bölünmesini getirecek olan başkanlık sistemini biz 16 Nisanda kabul ettik. Şimdi bu yasayla beraber, biz, bunun yaftasını, idam fermanını bu ülkenin boynuna asıyoruz. Yapmayın değerli arkadaşlarım bunu! Yani birkaç sene daha fazla iktidarda kalmak için, birkaç parlamenteri daha fazladan Meclise sokmak için bu yasa geçmez.

Bakın, bu yasa -arkadaşlarımız çok güzel ifade ettiler- oy artırmadan milletvekili sayısını artırma yasasıdır. Bunun simülasyonlarını hepiniz görmüşsünüzdür, sizlere de yapmışlardır. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

AHMET AKIN (Balıkesir) – Koltuk ittifakı.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Efendim, ne alakası var? Bu, bana göre -söylemek istiyorum ama- doğru bir ittifak değildir, bu saatte başka şeyler söyleyip ortalığı germek istemiyorum, doğru bir ittifak yapmıyorsunuz, Türkiye'nin lehine, hayrına bir ittifak yapmıyorsunuz. Aydınlatılmamış iradeleri kandırarak gideceğiniz yerin sonuna geldiniz, o iş bitti.

Bakın, kim seçim yasalarıyla çok oynadıysa o sandığa gömüldü. İşin esasında, esir alınmış YSK Başkanı, 2,5 milyon geçersiz oyu kanuna açıkça aykırı olarak kabul etmeseydi 16 Nisanda da o yasa geçmeyecekti.

Bakın, bu Türk milleti sizin kirli oyunlarınızın farkına vardı, 16 Nisanda da vardı. Şunu hiç düşünmeyin, "Biz yine hile yapacağız." O sandıkları sabaha kadar, akşama kadar, YSK'nin önünde, ilçe seçim kurullarının önünde bekleyeceğiz, oylarımızı kimseye çaldırtmayacağız. Aklınızdan öyle bir şey geçiyorsa hiç geçirmeyin aklınızdan, en küçük bir yerinden bile geçirmeyin.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yok canım, akıllarına gelmez!

TUFAN KÖSE (Devamla) – Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Köse.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinde geçen "7 gün" ibaresinin "30 gün" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Ertuğrul Kürkcü
İstanbul	Adana	İzmir
Hüda Kaya	Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Dora
İstanbul	Bitlis	Mardin

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Mardin Milletvekili Sayın Erol Dora konuşacaklar.

Buyurun Sayın Dora. (HDP sıralarından alkışlar)

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seçimlerin temel hükümleri hakkında değişiklik yapılmasına dair teklifin 15'inci maddesi üzerinde Halkların Demokratik Partisi adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, elbette ülkemizde hâlihazırda yürürlükte olan seçim mevzuatında değişikliğe gidilmesi gereken temel düzeyde onlarca problemli, çarpık ve çağın gerisinde hüküm ve uygulama bulunmaktadır. Ancak ne yazık ki bu kanun teklifi seçim mevzuatımızı daha demokratik bir temele oturtmak yerine, çoğulcu demokrasiyi, halk iradesinin ülke yönetimine daha fazla yansımasını sağlamak yerine çoğunlukçu yapıyı daha da pekiştirmeye odaklanmış bir zihniyetle hazırlanmıştır.

Bir ülkede demokrasinin temel ölçütlerinden biri de halk iradesinin, yurttaş iradesinin engellenmeden ülkenin yönetim şemasına etkin ve aktif bir biçimde dâhil olabilmesi ve böylece en azınlıkta olan fikirlerin dahi dinlenebileceği ve en azınlıkta olan toplumsal kesimlerin dahi temsil edilebileceği imkânların yaratılabilmesidir. Ancak bu kanun teklifinde bu kaygılarımızın zerresini dahi giderebilecek herhangi bir düzenleme göremiyoruz.

Değerli milletvekilleri, evet, bu maddede, seçimlere ittifak ederek katılacak olan siyasi partilerin kuracakları ittifakın çerçevesini belirleyen düzenlemeler yer almaktadır. Elbette iki veya daha fazla siyasi partinin seçimlere ilişkin veya seçimler dışında belli konularda çeşitli yöntemlerle ittifaklar geliştirmesi demokratik bir haktır. Dolayısıyla buna bir itirazımız da yoktur. Ancak buna ilişkin kanuni düzenlemede, ittifak edecek partilerin seçimlere girebilme yeterliliği bulunan partiler olması biçiminde son derece antidemokratik bir koşul, bir zorunluluk getirilmektedir. Özellikle belirtmemiz gerekir ki partilere ilişkin bu söz konusu seçimlere katılabilme yeterliliği adı altında konulan engeller, içerisinde bulunduğumuz çağın çokça gerisinde kalmış antidemokratik ve çoğulcu olmayan uygulamalardır. Değerli milletvekilleri, bir siyasal partinin seçimlere katılabilmesini, demokrasiyle yönetildiğini iddia ettiğimiz bir ülkede neden böylesine zorlaştıran yasa maddelerini hâlâ mevzuatımızda koruyor olmamızı da anlayabilmiş değiliz.

Bildiğiniz gibi, hâlen mevzuatta yeri ısrarla korunan uygulamaya göre bir siyasi partinin seçime katılım hakkı kazanabilmesi için Türkiye'de 81 ilin en az yarısından bir fazlasında örgütlenme zorunluluğu bulunmaktadır. Bu hâliyle, mevcut Siyasi Partiler Kanunu, açıkça siyasi partilerin örgütlenme özgürlüğünü kısıtlamakta, partilerin örgütlenme biçim ve yöntemine dahi müdahale etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyasi partilerin örgütlenme modelinin ne olacağına tamamen kendileri karar vermeli, teşkilat şemalarını kendileri oluşturabilmeli, ülkenin kaç ilinde veya ilçesinde örgütlenmeleri gerektiğine kendileri karar verebilmelidir. Buna ilişkin Avrupa ülkelerindeki uygulamalara baktığımızda, böylesine antidemokratik bir uygulamayı görmek kesinlikle mümkün değildir. Avrupa demokrasilerinde siyasi partilerin seçimlere katılabilmelerine getirilen en önemli şart, çeşitli ülkelere göre küçük farklar içerse de sembolik sayıda, örneğin 400 ile 7.500 arasında değişen sayılarda seçmenin imza toplaması hâlinde bir siyasi parti seçimlere katılabilme hakkını kolaylıkla kazanabilmektedir.

Değerli milletvekilleri, HDP olarak, seçim öncesinde veya seçim sonrasında iki veya daha fazla siyasi partinin demokrasi kültürü içerisinde ittifak kurmasına karşı bir pozisyonda değiliz. Bilakis, ortak toplumsal sorunlarımızın çözümünde farklı toplumsal kesimlerin demokratik zeminde iş birliği yapmalarından yana olduğumuzu belirtmeliyiz. Kaldı ki siyasi partilerin veya farklı siyasi platformların çeşitli sorunların çözümü bağlamında ortaklaşması olarak ittifaklar meselesi çağdaş dünyanın demokrasi tarihinde, demokrasi birikiminde önemli bir yer tutmaktadır.

Bizim muhalefet ettiğimiz nokta, şimdiden kamuoyuna deklare edilen ve "Cumhur İttifakı" olarak adlandırılan ittifaka özel kanuni düzenlemeler yapmak kaydıyla seçim mevzuatımızın âdeta bu ittifakın hizmetine sokulmak istenmesidir. Bizim itirazımız, bu teklifin çoğulcu demokratik ilkeleri göz ardı etmesi, buna kulak tıkaması, âdeta demokrasiyi yok sayarak çoğunlukçu bir tahakkümü iyice pekiştirmek istemesidir.

Genel Kurulu tekrar saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, 16'ncı madde üzerinde aynı mahiyette iki adet önerge vardır, birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Ertuğrul Kürkcü
İstanbul	Adana	İzmir
Hüda Kaya	Erol Dora	Mahmut Celadet Gaydalı
İstanbul	Mardin	Bitlis

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Muharrem Erkek	Akın Üstündağ	Mahmut Tanal
Çanakkale	Muğla	İstanbul
Ömer Fethi Gürer	Mehmet Gökdağ	Kazım Arslan
Niğde	Gaziantep	Denizli
Murat Bakan	Fatma Kaplan Hürriyet	
İzmir	Kocaeli	

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Adana Milletvekili Sayın Meral Danış Beştaş konuşacak. (HDP sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – İyi sabahlar.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Evet, gizli koalisyon düzenlemesi devam ediyor. Biraz sonra…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Gizli mi, ne gizlisi ya? Aleni, gizli falan değil.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Aleni yapmıyoruz, gizli yapıyoruz ama tabii, gizli değil, biz bunu alenileştireceğiz neticede.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Her şey yasal, gizli değil yani.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Değerli milletvekilleri, herhâlde dünyada siyaset arenasında bir yarışma yapılsa en fazla söylediği sözlerin aksini söyleyen parti kesinlikle iktidar partisi olur. Yani dün ne söylüyordu, bugün ne söylüyor; dün koalisyon konusunda nasıl beyanda bulunuyordu, bugün koalisyonu nasıl şaha kaldırıyor? Yani buna ilişkin o kadar çok veri var ki ve şu anda garip olan şu: Bu kadar çabuk dönüşüm nasıl sağlanıyor? Yani daha düne kadar "Ya kaos ya istikrar." diyenler koalisyonun ne kadar kötü, ne kadar çekilmez…

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Koalisyon seçimlerden sonra olur.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Dinlemeyi öğrenseniz biraz da.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Bunlar ittifak, koalisyon seçimlerden sonra olur.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Ya, siz çabuk intibak ediyorsunuz ama biz henüz alışamadık, bu kadar bukalemun olamıyoruz yani biz istikrarlı gidiyoruz.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen karşılıklı konuşmayalım.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Sizde anlama sorunu var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bu koalisyonla ilgili gerçekten Erdoğan'ın, eski başbakanların, Hükûmet yetkililerinin o kadar çok aleyhte, ağza alınamayacak sözleri var ki… Yüzde 10 barajını kaldırmadıklarında da "istikrar" diyorlardı. İstikrar yani en önemli şey istikrar.

Fakat ben bir basın açıklamasında… Sayın Bahçeli buradayken de söyleyeyim, asla kötü değil, tam tersine onore edecek bir şey söyleyeceğim. Herkes diyordu ya "MHP AKP'nin kuyruğuna takıldı." Affınıza sığınarak… Ya, yanlış değerlendiriyorsunuz, MHP AKP'nin kuyruğuna falan takılmadı, eğer kuyruğa takılan biri varsa o da AKP'dir, sonuçta AKP, MHP'lileşmiştir dedim. Bunu altı yedi ay önce söylemiştim ve gerçekten her geçen gün bu sözümüz doğrulandı. Şu anda, Sayın Bahçeli'nin sözleri ertesi gün Hükûmet yetkilileri tarafından kabul görüyor. Bu da kendisinin bence -yani şahsi olarak söylüyorum- siyasetteki başarısıdır. Nedir bu koalisyon? Başta Kürt karşıtlığı üzerinedir. Erdoğan'a bozkurt işareti de yaptırıldı yani bozkurt işareti yapmayan bir bizim eş genel başkanlarımız kaldı. Yakında herkes… Kurdu görünce Kürt oluyorlar.

Şimdi, böyle bir tabloda buna "ittifak yasası" falan demeyelim. Burada bir koalisyon var, bu koalisyonun ne amaçla olduğunu biz de biliyoruz, bütün Türkiye de biliyor, bütün dünya da biliyor. Bunu gizlemenin anlamı yok. Şimdi, ayrıca, bu koalisyon böyle 15 Temmuzda falan da kurulmadı ha, yani bu konuda bir yanılgıya kapılmayalım. Ben Anayasa Uzlaşma Komisyonunda partim adına iki yıl görev yaptım. O dönem MHP'nin -Sayın Parsak da vardı içinde- görüşlerini bugün gibi hatırlıyorum, CHP'nin ve iktidar partisinin. Öyle bir dönüşüm yaşandı ki bu konuda da yani bu koalisyon bu nedenle 15 Temmuzdan önce değil, 7 Haziranın hemen akabinde oluştu. İktidardan düştünüz ya sayın milletvekilim… Gülerek izlediğiniz için öyle diyorum. Alelacele birileriyle bir koalisyon kurmak lazım, tek başına iktidar olamayacağını görüyor iktidar partisi. E, en yakınındaki kim? Yani birilerine sonuçta uyması gerekiyor çünkü kendisinin bir rotası, bir ilkesi, bir stratejisi yok ki birileri ona uysun; her gün başka bir politika, her gün başka bir söylem.

Şimdi, burada, açıkçası Kürt karşıtlığı üzerine, iktidarı bırakmama üzerine, ilelebet iktidarda kalacakmış gibi her söylenilene "Evet." deme gibi bir hâl var.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Yalan söylüyorsunuz, yalan!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – İftira bunlar, iftira! İftira atıyorsunuz!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – İftira atmayı asla beceremem.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – İftira atıyorsunuz!

MEHMET METİNER (İstanbul) – Bir tek siz mi Kürt'sünüz ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Ben sözlerimi inanarak ve hissederek söylüyorum ve gerçekler üzerinde söylüyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Dibine kadar yalan söylüyorsun!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bu nedenle…

MEHMET METİNER (İstanbul) – Sizin nereniz Kürt ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Yani sen hiç Kürt olamazsın, kusura bakma.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Nereniz Kürt sizin ya!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Burada açıkçası…

MEHMET METİNER (İstanbul) – Dibine kadar yalan söylüyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Metiner en son tartışmak istediğim kişidir.

MEHMET METİNER (İstanbul) – İnsanda biraz utanma duygusu olur ya!

BAŞKAN – Sayın Metiner…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Çünkü ben bir Kürt olarak onu asla…

MEHMET METİNER (İstanbul) – Nereniz Kürt sizin? Nereniz Kürt sizin ya?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Yani her zaman söyledim, o Kürt olamaz; objektif olarak olabilir ama…

BAŞKAN – Şahıslarla uğraşmayalım lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – …dinini, kimliğini, kültürünü reddeden, geçmişini reddeden bir şahsiyet asla olamaz diyorum.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET METİNER (İstanbul) – Elinizdeki Kürt kanıyla ne konuşuyorsunuz? Nereniz Kürt sizin ya?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Çok ayrımcı bir dil kullanıyorsunuz.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Elinizde onlarca Kürt'ün kanı var!

HÜDA KAYA (İstanbul) – Epeydir sesin çıkmıyordu, hayret! Epeydir sesin çıkmıyordu, ne oldu?

MEHMET METİNER (İstanbul) – Bu nasıl bir hadsizliktir ya?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Çok kızarıyorsunuz!

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Ne oldu buna ya?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Birden bir şey oldu herhâlde.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Bostancı…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – "Kürt karşıtlığı üzerinden bir ittifak siyaseti kuruluyor." şeklindeki değerlendirme...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Nasıl bir hadsizliktir?

BAŞKAN – Sayın Metiner, grup başkan vekilini dinliyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – …haksız ve yakışıksız bir değerlendirmedir. Bunun ötesinde, Türkiye'nin gerçekleriyle, Türkiye'deki seçmen olan Kürt vatandaşların gerçekleriyle de hiçbir şekilde ilgisi yoktur. Ama ne zaman arkadaşların başları sıkışsa Kürtleri paratoner olarak kullanmaya çalışıyorlar, bunu reddediyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – 20 milyon yurttaştan söz ediyoruz ya!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Kürtleri bu şekilde kullanma kirli siyasetini reddediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Siz kullanıyorsunuz, siz!

Sayın Başkan, zabıtlara geçmesi açısından…

BAŞKAN – Sonra söz vereceğim size.

Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde Gaziantep Milletvekili Sayın Mehmet Gökdağ konuşacak.

Buyurun Sayın Gökdağ. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; saat sabahın altısı. Türkiye'nin demokrasi açısından çok önemli bir yasasını görüşüyoruz, sabahın altısında ne kadar sağlıklı olacağını, bu uygulamayla neyi, kimden kaçırdığınızı anlamak mümkün değil değerli arkadaşlar.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Meclis ilk defa çalışmıyor ya!

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) – Evet, bir ittifak yasası görüşüyoruz değerli arkadaşlarım.

MEHMET DEMİR (Kırıkkale) – Siz de yapacaksınız o ittifakı yarın.

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) – İttifaka şu isim konuldu, bu isim konuldu ama bana göre değerli arkadaşlar, bu ittifakın açık, net bir adı da korku ittifakı, korkunun ittifakı.

MEHMET DEMİR (Kırıkkale) – Siz de yapacaksınız onu.

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) – Haklısınız, haklısınız. Bakın, ilk defa hak veriyorum, korkmakta haklısınız değerli arkadaşlar. Çünkü on altı yıldan bu yana bu ülkeyi öyle kötü yönettiniz ki…

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Altmış yedi yıldır siz yönetiyordunuz!

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) – …bunun sandıkta hesabının sorulacağını biliyorsunuz ve korkuyorsunuz.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Altmış yedi yıldır neredesiniz?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) – Bu bilgiden dolayı, bunu bildiğiniz için, on altı yıldan beri bu ülkeyi çok kötü yönettiğinizi bildiğiniz için ülkeyi sizin yönettiğinizi unutturmaya çalışıyorsunuz.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Sanki on altı yıldır hiç seçim yapılmamış gibi konuşuyorsunuz.

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) – Yani on altı yıldan beri bu ülkeyi siz yönetmiyorsunuz, bunu unutturmaya çalışıyorsunuz, böyle bir algı yaratmaya çalışıyorsunuz.

HAMZA DAĞ (İzmir) – On altı yıldır hiç seçim yapılmadı mı bu ülkede? İlk defa mı seçim yapacağız?

MEHMET DEMİR (Kırıkkale) – 7 tane seçim yapıldı, 7.

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) – Ama halkın unutmadığını biliyorsunuz ve korkuyorsunuz. Nasıl unutsun ki değerli arkadaşlar? Bu ülkede sizin iktidarınız döneminde bu ülkenin Genelkurmay Başkanını terör örgütü üyesi diye cezaevine atmadınız mı? Halk unutur mu bunu? Unutmaz, siz de biliyorsunuz. FETÖ'ye ne istediyse verdiniz, siz söylediniz ve FETÖ'yü darbe yapacak güce siz eriştirmediniz mi? E, bunu halk biliyor, halk biliyor bunu.

Peki, eğitimi ne hâle getirdiniz? Sürekli, her bakan değişiminde eğitim politikasını değiştirdiniz. Öğrencisi, öğretmeni, velisi şaşkınlık içerisinde kaldı. Halk bunu unutur mu? Unuttu mu sanıyorsunuz? Unutmadı, siz de unutmadığını biliyorsunuz.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Altmış yedi yıldır unutmuyor yaptığınızı.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Tam altmış yedi yıldır.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen…

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) – Yanlış dış politikayla "sıfır sorun" dediniz, sıfır komşu hâline getirdiğinizi halk unutmadı, unutmadığını biliyorsunuz. Yanlış Suriye politikasıyla 4 milyon Suriyeli geldi ülkemize ve bu ülkenin ekonomik yapısını, sosyal yapısını ne hâle getirdiğini ben kendi şehrimden, Gaziantep'ten biliyorum değerli arkadaşlar.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Ölüme mi terk etseydik onları?

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) – Halk bunları unutmadı. Hem gelen Suriyeli perişan hem ülkemizin ekonomik ve siyasal, sosyal yapısını bozmakla biz perişanız. Bunu halk unutmadı değerli arkadaşlar.

On altı yıllık AKP Hükûmetinin zengini daha zengin, fakiri daha fakir yaptığını bu halk biliyor, halkın bildiğini siz de biliyorsunuz ve korkuyorsunuz değerli arkadaşlar. Emeklinin, işçinin, köylünün ekonomik olarak giderek yoksullaştığını biliyorsunuz. Tarımı bitirdiğinizi biliyorsunuz, saman ithal eder hâle geldiğimizi biliyorsunuz.

İBRAHİM HALİL YILDIZ (Şanlıurfa) – Yalan söylüyorsun.

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) – İşsizliğin arttığını biliyorsunuz. Halkın bin bir fedakârlıkla bu ülkeye kazandırdığı bütün değerlerinin satılıp ziyan edildiğini siz de biliyorsunuz, unutulmadığını biliyorsunuz bunların. "Bunun önüne nasıl geçeriz?" diye bir arayışa girdiniz, "Bu korkunun içinden nasıl kaçarız, nasıl bu işten kurtuluruz?"un arayışına girdiniz. "İttifak" dediniz, yanınıza bir ortak aldınız; yetmez. Biliyorsunuz, yetmedi. Ne yapacaksınız? O zaman böyle güvensizlikle dolu bir yasayı getireceksiniz önümüze, getirdiniz.

"Mühürsüz pusulaları geçerli sayarız." dediniz. Aslında, bununla bir şeyi itiraf ediyorsunuz değerli arkadaşlar, 16 Nisandaki mühürsüz oyların yasal olmayan şekilde geçerli sayıldığını bununla kabul ediyorsunuz (CHP sıralarından alkışlar) çünkü eğer yasal olsaydı, böyle bir yasal zemin olsaydı bugün bu düzenlemeyi getirmezdiniz. Niye?

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Ne alakası var?

MEHMET GÖKDAĞ (Devamla) - Çünkü mademki mühürsüz oylar geçerli sayılabiliyor, yeni düzenlemeye ne ihtiyaç var? Niye "Mühürsüz oylar da pusulalar da geçerli olur" diye yazıyorsunuz? Demek ki 16 Nisanda böyle bir yasal düzenleme, böyle bir yasal altyapı yoktu ve dolayısıyla yasal olmayan yoldan mühürsüz oyları mühürlü saydınız, geçerli saydınız.

Değerli arkadaşlar, bu ülke hepimizin. Bakın, hepimiz aynı gemide gidiyoruz. Aynı gemide giderken eğer gemi batarsa kaptan köşkündeki oturanın batması ile makine dairesinde oturanın batması arasında sadece iki dakika vardır. O nedenle -güvenli bir seçim- hukukun içinde kalın, hesap verebilir bir durumda olun ve bu ülkeyi kaosa sürüklemeyin.

Ben Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gökdağ.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

17'nci maddede aynı mahiyette olmak üzere iki adet önerge vardır, birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Ertuğrul Kürkcü
İstanbul	Adana	İzmir
Hüda Kaya	Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Dora
İstanbul	Bitlis	Mardin

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Muharrem Erkek	Akın Üstündağ	Mahmut Tanal
Çanakkale	Muğla	İstanbul
Ömer Fethi Gürer	Kazım Arslan	Mehmet Gökdağ
Niğde	Denizli	Gaziantep

Fatma Kaplan Hürriyet	Murat Bakan
Kocaeli	İzmir

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önergeler üzerinde ilk olarak İzmir Milletvekili Sayın Ertuğrul Kürkcü konuşacaklar.

Buyurun Sayın Kürkcü. (HDP sıralarından alkışlar)

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; söylemeye gerek yok, anayasalar ve seçim yasaları bir ülkenin politik ve toplumsal dönüşümü bakımından en önemli metinler. O nedenle Anayasa metinleri ve seçim yasalarına ilişkin esaslar sadece birer yasa olarak değil, aynı zamanda siyasi literatüre yaptıkları katkı, toplumda yarattıkları dalgalanma, Meclisin başının üstünden bütün topluma seslenmek için verdiği imkânlar bakımından da en önemli belgeler arasında sayılır. Dolayısıyla böyle değişiklik yasalarıyla gelenler aslında seslerini sadece Meclis duysun değil, bütün toplum duysun, sadece bütün toplum ve bütün millet duysun değil, bütün dünya duysun ister ama sözüm ona yepyeni bir alaturka cumhurbaşkanlık hükûmet rejimiyle buraya gelen Hükûmet sesi duyulsun istemiyor. Televizyon kapandığı zaman yasayı tartışmaya açıyor ve bütün gün boyunca televizyon kapalıyken yani kitlelere uluşma yolu en çok kapalıyken bu en mühim yasayı geçirmeye çalışıyor. Bunda bir tuhaflık yok mu sizce? Var. O kadar var ki bu yasaya temel teşkil eden Anayasa oylamasından sonraki zafer narası, atı alan Üsküdar'ı geçtiğiydi. Bir toplum bu menkıbeyle, bir at hırsızlığı menkıbesiyle zaferini kutsayan bir iktidarın seçim yasasının da ancak böyle olacağını görebilmeliydi ve görüyoruz hep beraber. Şimdi, bunu sabaha kadar, bütün bir yirmi dört saat boyunca… Ben dün saat altıda yola çıktım Ankara'ya gelmek için, yirmi dört saattir ayaktayım ve karşımdaki malzeme bu kadar. Kendini insanlıktan saklamaya, tarihten saklamaya, siyasetten, toplumdan saklamaya çalışan bir metni tartışmak; bunu yapmayın demek için beni ve herkesi uğraştırmaya değer mi? Değer mi bütün bunlara sevgili arkadaşlar? Nedir, elde edilecek olan nihayet nedir? Aslında bütün buna, bütün bu edebiyata eşlik eden başka bir edebiyat ya da bu edebiyatsızlığa eşlik eden başka bir edebiyatsızlık hemen Türkiye'nin güneyinde sürüp gidiyor. Her gün, bulunan her açılış, bulunan her mümkün toplantıda ölü sayıları "3 bini geçtik, 3.500 olduk..." Böyle bir Anayasa, böyle bir seçim yasasına böyle bir insanlık edebiyatı.

Türkiye'nin bütün anayasal tarihinin en önemli metinleri bütün insanlığa seslenir ve ölümden değil, hayattan söz eder. Biz ölümden söz ettiğimiz gün at hırsızlığı menkıbeleriyle avunmaya ve bir ittifakı toplumun gözünden kaçırmaya çalışıyoruz çünkü o kadar eşitsiz, o kadar adaletsiz ki hiç kimsenin gözünün içine bakılarak savunulamaz şeyleri savunuyoruz. Bununla toplumu salaha çıkartabileceğinize dair inancınıza hayretle bakıyorum. Meşru olmayan yollarla meşru amaçlara ulaşılamaz. Bunun hiçbir noktasında bir meşruiyet yok.

16 Nisan referandumunun sonuçlarının meşru olmadığını siz de biliyorsunuz, ben de biliyorum, dünya da biliyor ve şimdi bu yoldan giderek bu ittifakı meşrulaştırabileceğinizi düşünüyorsunuz. Dünyada bulunabilecek en köhne, en derme çatma yolla en büyük iddiaları ortaya koyabileceğinizi, Türkiye'ye çağ atlatabileceğinizi, Türkiye'ye yeni bir hayat sunabileceğinizi düşünmeniz ne kadar acıklı. Böyle bir şey yok arkadaşlar.

Bu işin sonuna geldik. Ya Türkiye kendisini -hakikaten bütün yurttaşlar birbirine bakarak tarihî bir müzakere yoluna girerek- yeniden kuracak ya da bu maceranın sonunda hep birlikte bir hüsrana uğrayacağız. Umarım, Türkiye'yi çevreleyen bütün coğrafyada ve bütün kıtalardaki bu kaynaşma, insan hakları ilkelerinden bu küresel ayrılış dalgasına Türkiye kapılmaktan kendini koruyabilir, yurttaşlar birbirini boğazlamadan bu tartışmayı sona erdirebiliriz ama asla ve asla bu yoldan girdiğimiz bir seçimle değil.

Sizi uyanmaya davet ediyorum: "Uyan artık uykundan, uyan ey esirler dünyası!" (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi de İzmir Milletvekili Sayın Murat Bakan konuşacak.

Buyurun Sayın Bakan. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT BAKAN (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, sabahın bu saatinde görüştüğümüz yasa neyi amaçlıyor, neden böyle bir yasaya ihtiyaç duyuldu? Benim değerlendirmem: Kendisini "Cumhur İttifakı" olarak adlandıran bu koalisyonda iki siyasi partinin farklı beklentileri var. İktidar partisi, öncelikle cumhurbaşkanlığını almak istiyor, bunun için yüzde 50+1'e ihtiyacı var ama seçmen desteği buna kifayet etmiyor. Diğer taraftan, Parlamentoda çoğunluğu almak istiyor, 600 milletvekilinin 300'ünden fazlasını ancak bu konuda da endişeleri var. Diğer taraftan, ittifakın küçük kardeşine gelince, barajı geçmeyle ilgili problemi var, oylarında erime var; bir yandan baraj sorununu ortadan kaldıracak, diğer taraftan iktidara ortak olacak bir çözüm arayışında.

Değerli arkadaşlar, bir seçim ittifakından bahsediyoruz, adı: Cumhur İttifakı. Siz bu Cumhur İttifakı'nın nasıl bir Türkiye hayal ettiğini duydunuz mu? Bu ittifakın millî eğitim politikasıyla ilgili ortaklaştığı düşünceler neler; dış politikayla ilgili, sosyal politikalarla ilgili, ekonomi politikasıyla ilgili? Ben duymadım, sadece konuşulan: İttifakın tarafları, işte, bu seçim koşulları nasıl olacak? İktidarda kalmaya, iktidara ortak olmaya yönelik bir ittifak ve yapılan yasal düzenleme de bunun için yapılan bir yasal düzenleme. Mühürsüz oyların geçersiz sayılmasından tutun sandık başkanlarının kamu görevlileri arasından atanmasına, milletvekili dağılımının hesaplanmasından tutun oy sayımının denetimine kadar tüm yasal düzenlemeler, iktidarlarını korumaya yönelik. Bu yasa adil, eşit, güvenli seçim ilkesini ortadan kaldırıyor değerli arkadaşlar. Bu yasa, 16 Nisan referandumunda yaşanan şaibe ve hukuksuzlukları yasal zemine oturtmaktan öteye gitmiyor.

Arkadaşlar, siz, seçimlere yönelik yeni bir sistem getirmiyorsunuz; siz, her seferinde kendinizin kazanacağı bir oyun kurmaya çalışıyorsunuz. Ben, burada, amaçlar arasında demokrasi görmüyorum. Ben, burada, amaçlar arasında adil, eşit ve güvenli bir seçim sistemi görmüyorum. Kendinize avantaj sağlamaya çalışıyorsunuz, milletvekili sayısının hesaplanmasında bu sistem ittifak yapan partilere avantaj sağlıyor. Seçimin kuralları, sandık çevresinin düzenlenmesi, seçmen kütüklerinin oluşturulması, sandık kurulunun belirlenmesi gibi başlıklarla ilgili değişikliklerin tümü tehlikeler barındırıyor.

Size bir hikâye anlatacağım, bildiğiniz bir hikâye belki. 1936 Berlin Olimpiyatları. Hitler yeni iktidara gelmiş, Naziler. Berlin Olimpiyatlarında Alman ırkının ne kadar güçlü bir ırk olduğunu tüm dünyaya anlatacaklar. Alman atletler inanılmaz hazırlanmışlar. Hitler, Berlin OIimpiyat Stadı'nda bütün yarışmaları seyrediyor. Bütün atletler sırayla madalyaları alıyor, Alman atletler ama bir atlet geliyor, oyunu bozuyor; Jesse Owens. Birinci altını alıyor, ikinci altını alıyor, üçüncü altını alıyor. Dördüncü altını -uzun atlama yarışması- alacak, ilk atlayışında hakem faul çalıyor, ikincisinde yine faul çalıyor, üçüncü atlayışında bir beyaz havlu alıyor, bir adım geriye koyuyor, onun üzerine basıp atlayıp yarışı kazanıyor değerli arkadaşlar.

Bunu niye anlatıyorum? OHAL'in antidemokratik koşulları, sağladığı avantajlar, ittifaka özel dikilmiş seçim yasaları da size istediğiniz avantajı sağlamayacak. Bir defa işler ters gitmeye başlarsa bunu kimse durduramaz. Siz de ne yaparsanız yapın durduramayacaksınız. Nasıl Jesse Owens bir adım geriden başlasa da ve kazansa da Türkiye'de demokrasi güçleri kazanacak, insanlığın yarattığı ortak değerleri savunan demokrasi güçleri kazanacak değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Demokrasiyi, doğayı, insan haklarını, adaleti savunanlar kazanacak; biz kazanacağız.

Benim bir meslektaşımın sözüyle, bir Fransız anayasa hukukçusunun sözüyle bitireyim, Georges Vedel diyor ki: "Demokrasi, siyasi partiler olmadan yaşayamaz ama siyasi partiler yüzünden ölebilir de." Herkes buradan alması gereken mesajı almıştır diye umuyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmemiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Maddenin oylamasında karar yeter sayısı talep ediyoruz.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum, karar yeter sayısı arayacağım. Maddeyi kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 06.08

ON BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 06.16

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69’uncu Birleşiminin On Birinci Oturumunu açıyorum.

17’nci maddenin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi maddeyi yeniden oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Maddeyi kabul edenler…

Kâtip üyeler arasında bir anlaşmazlık var, elektronik cihazla oylamayı yapalım.

Bir dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Madde kabul edilmiştir. Karar yeter sayısı vardır.

534 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Hükûmet yerinde.

Sayın milletvekilleri, 18’inci maddede aynı mahiyette iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 18’inci maddesinin teklif metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Ertuğrul Kürkcü	Mahmut Celadet Gaydalı
İstanbul	İzmir	Bitlis
Hüda Kaya	Meral Danış Beştaş	Mehmet Emin Adıyaman
İstanbul	Adana	Iğdır
	Erol Dora	
	Mardin	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer	Akın Üstündağ	Muharrem Erkek
Niğde	Muğla	Çanakkale
Mahmut Tanal	Kazım Arslan	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Denizli	Gaziantep
	Mehmet Tüm	Fatma Kaplan Hürriyet
	Balıkesir	Kocaeli

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Katılamıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önergeler üzerinde ilk olarak Iğdır Milletvekili Sayın Mehmet Emin Adıyaman konuşacaklar.

Buyurun Sayın Adıyaman. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu'nun 29'uncu maddesinde değişiklik öngören teklifin 18'inci maddesi hakkında söz almış bulunmaktayım.

Değerli milletvekilleri, 18'inci maddeyle aslında seçim hukukuna iki yeni kavram ekleniyor. Ben araştırmadım, başka ülkelerin hukukunda var mı, yok mu, bilmiyorum ama ilk defa bizim seçim hukukumuza giren bu kavram "ittifak payı" ve "ittifak ortak oyları" şeklinde bir düzenleme içeriyor.

Tabii, teknik olarak madde teklifle bağlantılı olarak bu ittifak içerisinde oyların partilere nasıl paylaştırılacağı, nasıl dağıtılacağına ilişkin bir düzenleme. Her siyasi partinin aldığı oylar dışında bir de "ittifakın ortak oyları" diye ifade edilen bu oyların partilere nasıl bölüştürüleceğini düzenliyor. Tabii, bu, işin teknik boyutu ama buradaki önemli husus şu: İttifakın ortak oyları. Bunlar nereden geliyor, nasıl oylar?

Şimdi, baktığımızda ittifak oluşturmamış, kendi başına seçime giren tüm siyasi partiler için "geçersiz" kabul edilen oylar yani herhangi bir partinin tercih alanının dışına taşınmış bir tercih mührü "geçersiz" kabul ediliyor; normalde, uygulamada böyle. Ama ittifak dediğimiz, birden fazla partinin aynı ittifak içerisinde yer alması durumunda diğer partiler için "geçersiz" olan bu uygulama burada "ittifakın ortak oyları" şeklinde ifade bulmuş. Yani herhangi bir partiye, ittifak içerisindeki herhangi bir partiye tercih kullanmamış ya da kullandığı tercih her iki partinin de tercih alanına taşınmış ya da hiçbir partiye değil de sadece ittifakı çerçeveleyen çerçevenin içerisine mühür basılmışsa "ittifakın ortak oyları" olarak kabul ediliyor. Bu öncelikle seçim adaleti açısından bir eşitsizlik, bir hukuksuzluk ya da diğer partiler için öngörülmeyen, meşru görülmeyen tercih, ittifak için meşru ve geçerli bir tercih olarak kabul ediliyor.

Şimdi buradaki mantık anlaşılıyor aslında, mantalite anlaşılıyor. İşte hep ifade ediyoruz ya, düzenleme ittifakın çıkarları üzerine. İttifak noktasında anlaşmış, teklifi getiren partilerin kendi çıkarları doğrultusunda düzenlenmiş diyoruz ya, işte, bunun mantığı şudur: Ne varsa torbaya doldur yani ittifak torbasına -geçerli, geçersiz- diğer partiler için geçersiz olan oylar ama buraya doldurun.

Şimdi, tabii, bu, işin teknik boyutu ama bir de hukuk açısından, gerçekten seçmenin iradesi açısından da ciddi bir sorun çünkü seçmen, tercihini kullanırken aslında tercihinin net olması lazım, kesin olması lazım. Eğer seçmenin iradesi o oylara net ve kesin yansımıyorsa doğal olarak bu Parlamentoya da temsilî demokrasi anlamında ya da halkın iradesinin somut olarak yansıması açısından bir engel teşkil ediyor çünkü belirsiz oylar üzerinden bir irade yansımış olacak bu Parlamentoya. Dolayısıyla, bütün bu ittifak mantığı, düşüncesi, barajı aşma, yüzde 50+1'i bulma, yüzde 10 barajını aşma gibi hep tartıştığımız hususların dışında bir de özgün olarak oy hırsızlığına dayanan bir sistem ya da hukuksuz, geçersiz oyları ittifakın lehine çeviren bir düzenleme.

Sözlerime son vermeden önce Milliyetçi Hareket Partisinin bu teklifte yer alan ekibini gerçekten kutluyorum. Sadece yüzde 50+1'i elde etmek adına AK PARTİ lehine düzenlenen düzenlemenin dışında 26 maddenin yüzde 90'ı MHP lehine düzenlenmiştir, o ekibi de canıgönülden tebrik ediyorum. Seçim sonucunda ne kastettiğim, somut olarak, matematiksel olarak ortaya çıkacaktır diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son olarak Balıkesir Milletvekili Sayın Mehmet Tüm konuşacaklar.

Buyurun Sayın Tüm. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET TÜM (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan kanun teklifine ilişkin söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz gibi ülkemiz 16 Nisanda bir referandum yaşadı. 16 Nisana ilişkin akılda kalan tek şeyse seçimde kullanılan mühürsüz oyları Yüksek Seçim Kurulu tarafında bir çetenin kanuna, yasaya aykırı olarak geçerli sayması oldu. "Hayır" blokunun kazandığı, millî iradenin "hayır" yönünde tecelli ettiği seçim, saray baskısıyla, zorla ve hileyle kaybettirildi. Bugün Genel Kurulda görüşülen ittifak teklifi, işte bu 16 Nisan gayrimeşru referandumunu meşrulaştırma çabasıdır. Bu, onun devamıdır; bu, gayrimeşru bir durumun yasallaşmasıdır. Bunu tüm halkımızın bilmesi gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, tam yirmi aydır ülkeyi olağanüstü hâlle idare ediyoruz. Saray sevdalısı, tek adam olsun diye olağanüstü hâl rejiminde hileli bir referandum yaptınız. İstediğiniz her şeyi, Anayasa'ya, kanuna ister uysun ister uymasın kanun hükmünde kararnameler çıkararak yapıyorsunuz. Görünen o ki önümüzdeki seçimlere kadar olağanüstü hâli kaldırmayacaksınız. Nasılsa Meclis yok, yasama yok, yargı yok, adalet yok, istediğinizi yapıyorsunuz. Ülkenin kaderini olağanüstü hâlle belirliyorsunuz. Bunu hangi yetkiye dayanarak yapıyorsunuz? Hangi demokrasi, hangi siyasi etik, hangi kanun bir Hükûmete bu kadar yetki verebilir? Şimdi, bir ittifak teklifiyle sırf koltuklarınızı korumak için ülkenin geleceğini belirsizliğe sürüklüyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, faşizm, sadece insanların kitlesel olarak öldürülmesi değildir. Faşizm, bir iktidar hastalığıdır, iktidarda kalmak için bire bir ülkenin geleceğini karartmaktır. Sizler saray sevdalısı yalakalarınızla, yandaş medyanızla, koltuk değneğiniz siyasal oluşumlarla ülkenin geleceğini karartıyorsunuz.(AK PARTİ sıralarından gürültüler) Tek bir adamın iktidar hırsı uğruna 80 milyonun kaderini değiştiriyorsunuz. İşte bunun adı faşizmdir, tek adam diktatörlüğüdür. İşinize gelince bozkurt işaretleriyle milliyetçilik yapıyorsunuz, işinize gelmediğinde yerli ve millî ne varsa emperyalist firmalara peşkeş çekiyorsunuz. Dünyada artık işgaller tankla, tüfekle değil, beyinlerin işgaliyle yapılıyor. Sizler tek adamın koltuğu uğruna halkımızın beyinlerini işgal ediyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, dünyanın hiçbir gelişmiş ülkesinde Meclise sunduğunuz gibi bir teklifle seçim yapılamaz. Bu kanunda yer alan maddeler açıkça Anayasa'ya aykırıdır. En başta Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde oy pusulalarının aynı zarfa konulması hükmü güçler ayrılığına aykırıdır. Eğer iki farklı seçim yapılıyorsa pusula ve zarfları da farklı olmalıdır. Aynı zarfa konulan oylarla insanlara "Genel seçimde hangi partiye oy veriyorsan Cumhurbaşkanı seçiminde de aynı kişiye oy ver." baskısı yapılmaktadır. Bu durum yeni sistemde yasama, yürütme ve yargının tek bir kişiye bağlanacağının işaretidir.

Değerli milletvekilleri, sandık mührü bulunmayan oyların geçerli sayılabilmesi 16 Nisandaki hırsızlığın ispatıdır. Ülkenin en saygın kurumu olan Yüksek Seçim Kurulunun hilesini insanlar hâlâ unutmuş değil. Baskıyla millî iradeyi yok etmeye çalışıyorsunuz. İnsanların sandığa olan inancını sarstınız. Bunun sonu hepimiz için çok ağır olur. Diğer taraftan, aynı binada oturan seçmenlerin farklı sandık bölgelerinde oy kullanabilmelerinin de amacı yine hırsızlık yapmaktır. Böylece sahte seçmen yazımı, ölülere oy kullandırma gibi şeylerle oylar çalınacaktır. Teklifte sandıkların taşınmasına ve kolluk kuvvetlerinin çağrılmasına ilişkin hususlar yer almaktadır. Bu düzenlemeyle, iktidara yakın görevliler sandıkları istediği gibi taşıyabilecek ve itiraz edenlere karşı şiddet ve cebir araçlarına sahip olacaktır.

Değerli milletvekilleri, son olarak seçim teklifinde yüzde 10'luk baraj için partinin değil, ittifakın aldığı oyun hesaplanıyor olması tümüyle MHP'yi kurtarmak için yapılmış bir çabadır. MHP'yi barajdan kurtarmak için yasayı bu şekilde dolanmak, milletin iradesine ve Anayasa'ya saygısızlıktır. Bir taraftan, diğer küçük partilerin temsilini engellemek için yüzde 10 barajını tutuyorsunuz, diğer taraftan MHP gibi baraj altında kalacağını düşündüğünüz partiyi kurtarmak adına ittifak yasası yapıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın lütfen.

MEHMET TÜM (Devamla) – Bu teklifle millî irade saray iradesinin boyunduruğuna alınmaktadır. Artık bu işi fazla ileri götürmeyin, ülkeyi daha da germeyin. Halka rağmen hak etmediğiniz oyları alarak oralarda oturamazsınız.

Biz "hayır" bloku olarak dayanışmanın gücünü 16 Nisanda gördük. Dayanışma ve mücadeleyle dikta yönetimini alaşağı edeceğimizi hepinizin bilmesini istiyoruz. Ne yaparsanız yapın, bir daha oy çalamayacaksınız, millî iradeyi istediğiniz yönde gasbedemeyeceksiniz, gasbettirmeyeceğiz.

Değerli milletvekilleri, bizler sizin dayattığınız faşizme karşı sonuna kadar demokrasiyi savunacağız, sizin dayattığınız savaş politikalarına karşı sonuna kadar "barış" diyeceğiz. Özgür ve barış içinde yaşayacağımız Türkiye'yi hep birlikte yeniden kuracağız diyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Maddenin oylamasında karar yeter sayısı talep ediyorum.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler…

Elektronik cihazla oylama yapalım, kâtip üyeler arasında anlaşmazlık var.

Bir dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 06.33

ON İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 06.46

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69’uncu Birleşiminin On İkinci Oturumunu açıyorum.

18’inci maddenin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi maddeyi yeniden oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Maddeyi kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı vardır, madde kabul edilmiştir.

534 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon? Yerinde.

Hükûmet? Yerinde.

Sayın milletvekilleri, 19’uncu maddede aynı mahiyette olmak üzere iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 19’uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Ertuğrul Kürkcü
İstanbul	Adana	İzmir
Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Dora	Hüda Kaya
Bitlis	Mardin	İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Akın Üstündağ	Mahmut Tanal	Mehmet Gökdağ
Muğla	İstanbul	Gaziantep
Kazım Arslan	Utku Çakırözer	Muharrem Erkek
Denizli	Eskişehir	Çanakkale

Ömer Fethi Gürer	Fatma Kaplan Hürriyet
Niğde	Kocaeli

BAŞKAN – Komisyon önergelere katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk olarak İstanbul Milletvekili Sayın Hüda Kaya konuşacaklar.

Buyurun Sayın Kaya. (HDP sıralarından alkışlar)

HÜDA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinize hayırlı sabahlar diliyorum. Halkımız, ülkemiz için, tüm ezilenler için güneşli, aydınlık bir gelecek diliyorum.

Bu saate kadar, bu ittifak yasasını güneşin doğduğu bu saatlere kadar alelacele geçirmenizin sebebini anlıyoruz elbette. Bunun tabii ki sonuçlarının farkındasınız. Eğer bu ittifak yasası çıkmazsa nasıl bir gerçekle karşı karşıya kaldığınızı, partilerin ve ülkemizin ve saray geleceğinin nasıl bir riskle karşı karşıya kaldığını sizler de biliyorsunuz, biz de biliyoruz.

Tecavüz, taciz yaşı 3 yaşına indi arkadaşlar. Bakın, bugünkü bir haber, şehirler arası yolcu otobüsünde 10 yaşındaki çocuk dahi taciz edilecek duruma geldi, çocuk uyurken bile. Bunu daha önce de söyledim, aileler çocuklarını sokağa indiremiyorlar, artık komşuya çocuk gönderemiyorlar. Toplumun içerisinde komşular arası, insanlar arası ilişkiler zedelendi, güven zedelendi.

Her gün yüzlerce atölye ve esnaf kepenk kapatıyor. Sessiz bir ekonomik kriz derinden derine geliyor. Diğer taraftan, Türkiye'nin insanlarının yüz yıldır kullanmadığı kadar antidepresan şu anda kullanılır durumda. İnsanlar hasta hâle geldiler, insanlar cinnet noktasına geldiler. Hani bir zamanlar sizler dilinize çok doluyordunuz ya, 2000'lerde, efendim, Başbakanlığın kapısına getirip de kasayı fırlatanları 2001 krizinin, ekonomik krizin travmalarını anlatırken örnek veriyordunuz. İnsanlar çatılara çıkıyorlar, insanlar intihar ediyorlar, insanlar cinnet geçiriyor, ne yaptığını bilmiyor, artık gözünü kan bürümüş durumda. Değerler çürümüş, inançlar çürümüş durumda, büyük bir ahlaki yozlaşma dibe vurmuş durumda toplumumuzda ve böyle bir Türkiye manzarası var karşımızda arkadaşlar.

Bakın, inanın, bunu muhalefet etmek için söylemiyorum. Güzel şeyler yapılsın, güzel şeyleri paylaşalım, takdir edelim, tebrik edelim, hepimiz birlikte sevinelim. Ülkemiz için, insanlarımız için güzel şeyler oluyor diye gerçekten ben şahsen büyük bir özlem içerisindeyim. Keşke bir de güzel bir şeyler paylaşabilsek fakat nefretle, şiddetle, tacizle, istismarla, güvensizlikle, ahlaki yozlaşmayla bir cehenneme dönmüş toplum fotoğrafı var karşımızda. Ve maalesef en acı olan -ki bakın, işte, 12 Martı bitirdik biz bu gece burada- bugüne kadar Türkiye'nin yaşadığı bütün darbe süreçlerinden çok daha ağır ekonomik, insani, ahlaki, inançsal ve politik travmaları hiçbir şekilde Türkiye böylesine derinden yaşamamıştı arkadaşlar. Yalan, iftira, ihanet, insani değersizleşme, kan sevicilik, şiddet, nefret, kötü olan her şey toplumumuzu bir virüs gibi sardı arkadaşlar. Bütün bunların elbette biz de farkındayız, siz de farkındasınız ve bunun için muhalefeti susturup, sandığı sembolik bir etkinliğe çevirip karşı karşıya olduğunuz, iktidarın karşı karşıya olduğu riski bir şekilde yok etme ve bunun için de konuşan, düşünen, eleştiren bütün çevreleri, muhalifleri susturma yoluna gidiyorsunuz. Bu yasa da bu adımlardan bir tanesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜDA KAYA (Devamla) - Şu sabahın güzel vaktinde tekrar çağrıda bulunuyorum: Sevgili arkadaşlar, ahlaki yozlaşmayı durdurmak, kaybolan adaleti gerçekleştirmek için, insanların geleceğe dair umutlarını yitirdiği, cinnet geçirdiği böyle bir dönemde gelin hep birlikte halkımıza sahip çıkalım; ülkemizin, halkımızın geleceğini birlikte kurtaralım arkadaşlar.

Tekrar hayırlı sabahlar. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Şimdi de Eskişehir Milletvekili Sayın Utku Çakırözer konuşacak.

Buyurun Sayın Çakırözer. (CHP sıralarından alkışlar)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; günün ilk ışıklarında hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, sizlere sormak isterim: Gecenin bir yarısında, yangından mal kaçırır gibi geçirilmek istenen bu yasa teklifi neden önümüzde? Nedeni belli. Birincisi, tek adam iktidarını korumak isteyen AKP, içeride OHAL baskıları, ekonomideki kötü gidiş ve dışarıda baş başa kaldığı yalnızlık nedeniyle halkımızın güvenini yitirdiğini biliyor, görüyor. Bu adı ittifak kendi koalisyon olan birlikteliğin küçük partisi ise barajı aşamayacağını görüyor, biliyor. Yani ülkemiz için, halkımız için değil tamamen kendinizi kurtarmak için bu şaibeli ittifakı yapmaktasınız. Yüzde 50 desteği bulamayınca, sonunda, işte içinde şaibeli pazarlıklar olan bu koalisyon kanunuyla karşımıza çıkıyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, peki, biz bu şaibeli ortaklığa inançla, kararlılıkla neden karşı çıkıyoruz? İki sebebi var. Birincisi, sizler milletin iradesini yok saymak istiyorsunuz, Meclise yansıtmıyorsunuz. Yaptığınızın 12 Eylül darbecilerinden farkı nedir, sorarım. Onların getirdiği yüzde 10 seçim barajı utancını devam ettiriyorsunuz.

Şimdi siz bu antidemokratik utanç barajını korumakla yetinmiyorsunuz, ötesine de geçiyorsunuz. 12 Eylül cuntacılarının bile aklına gelmeyen bir yöntemle barajı resmen 5 katına katlıyorsunuz. Nasıl mı? Baraj bir şantaj hâline getirilmektedir. Cumhurbaşkanlığı seçimi için gerekli yüzde 50+1 oyun sağlanması karşılığında iktidara destek veren partilerin barajdan etkilenmeyeceği bir sistem getirilmekte. Yüzde 5'lik, 3'lük, hatta yüzde yarımlık bir parti bile Meclise milletvekili sokabilir hâle getirilmekte. Öte yandan, ittifak yapmadan yüzde 5, 7, hatta 9,9 oy alacak yani 5-6 milyon yurttaşımızın oylarını temsil edecek bir parti ise tek bir milletvekili dahi çıkaramaz hâle getirilmekte. Milyonlarca yurttaşın iradesi yok sayılmakta. Soruyorum: Nerede kaldı temsilde adalet? Nerede kaldı çoğulculuk, çok seslilik? Bu yasayla seçmen iradesi, millet iradesi işte böyle çalınmakta, yok edilmektedir. "Mümkünse ittifak yapsınlar, yapamıyorlarsa barajın altında kalsınlar." anlayışı hiçbir demokrasiyle, çoğulculukla, adaletle, eşitlikle bağdaşmaz.

Değerli arkadaşlarım, bu kanuna karşı çıkışımızın ikinci temel gerekçesi ise seçim güvenliğinin tamamen ortadan kaldırılacak olmasıdır. Serbest seçim ilkesini ortadan kaldırmaktasınız. Demokrasilerde ilke bellidir; gizli oy, açık sayım. Peki, biz şimdi ne yapıyoruz? Açık oy, gizli sayım. Aynı binada oturan seçmenler farklı bölgelere kaydırılacak; kaydırılacak ki sahte, şüpheli oyların tespiti güçleşsin, yurttaş denetimi tamamen ortadan kalksın. Sandıklar taşınmakta, sandıklar birleştirilmekte; öyle ki seçmen iradesi baskı altına alınabilsin. Sandık kurulu başkan ve üyeleri doğrudan iktidarın emrindeki kamu görevlilerinden seçilecek; seçilecek ki siyasi partiler oy sayımını denetleyemesin. Üzerinde mühür bulunmayan pusulalar ve zarfları geçerli sayılmakta; sayılacak ki hileli oylar kontrol edilemesin. Bilinmeyen ihbarlarla kolluk gücünün sandık başına gelmesi sağlanacak; sağlanacak ki haklı itirazlar silah gölgesinde susturulacak, muhalefet sindirilecek. Soruyorum: Partilerin denetimi dışına çıkarılan ve sadece kamu görevlilerinin inisiyatifine bırakılan bir seçim ne kadar demokratik, ne kadar adil, ne kadar meşru olur? Bunun adı polis ve jandarma gözetiminde sopalı seçimdir.

Değerli arkadaşlar, böyle bir seçim eşit seçim olamaz. Böyle bir seçim ahlaklı olamaz, vicdanlı olamaz, demokratik bir seçim olamaz. Böyle bir seçim ayrışmayı derinleştirecek, kutuplaşmayı derinleştirecektir. Bu kürsüden sizleri uyarmak isterim: Şu anda elinizdeki güce, aritmetik güce, sayısal güce güveniyor olabilirsiniz ama haklılık, ahlaki ve vicdani meşruiyet, iradesini çalmaya çalıştığınız millettedir. Millet bu şaibeli ittifakınızın bedelini hepinizden soracaktır. Vatanını seven, demokrasi âşığı milletimizle birlikte, Cumhurbaşkanlığını kazanamama ve barajı geçememek kaygısıyla kurulan bu korku ittifakına geçit vermeyeceğiz. Bu iktidar ittifakını devirerek, seçim yoluyla değiştirerek demokrasimizin rüştünü ispat edeceğiz. Türkiye'yi huzur, barış, kardeşlik yurdu, yeniden demokrasi yurdu yapacağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çakırözer.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

20'nci maddede aynı mahiyette iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 20'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Ertuğrul Kürkcü
İstanbul	Adana	İzmir
Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Dora	Hüda Kaya
Bitlis	Mardin	İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Akın Üstündağ	Mahmut Tanal	Mehmet Gökdağ
Muğla	İstanbul	Gaziantep
Kazım Arslan	Muharrem Erkek	Ömer Fethi Gürer
Denizli	Çanakkale	Niğde

Fatma Kaplan Hürriyet	Murat Emir
Kocaeli	Ankara

BAŞKAN – Önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Katılamıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önergeler üzerinde ilk olarak İstanbul Milletvekili Sayın Filiz Kerestecioğlu konuşacak.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben, önce oğluma günaydın diyerek sözlerime başlamak istiyorum. İktidarınızın bir başka armağanı çocuklara, karanlık bu saatte, saat ayarlarıyla kendisi şu anda yollara düşmüş durumda ve şaşkın tabii biz hâlâ Mecliste çalışıyoruz diye.

Hukukta "muvazaalı işlem" diye bir ibare vardır, hukukun çevresinden dolanıp hile yapılmasına "muvazaa" denir. Bu kanun teklifi de açıkça muvazaalıdır. 1980 darbesinin bir utancı olarak Seçim Kanunu'nda bulunan yüzde 10 seçim barajını korumak için ne yaparız diye düşünülmüş, adına "ittifak" denilen fakat esasen bir hileden ibaret olan bu yasa teklifi hazırlanmış. Dünyanın hiçbir yerinde olmayan seçim barajı neden korunmak isteniyor gerçekten?

Bakın, şimdi rakamlarla izah edelim. Bu baraj yüzünden, Kasım 2002 genel seçimlerinde, AK PARTİ geçerli oyların yüzde 34,28'ini almasına karşın, TBMM'deki temsil oranı 363 milletvekiliyle yüzde 66 olmuştu; hak etmediği hâlde, neredeyse aldığı oyun 2 katı fazla oranda milletvekilliği kazanmış ve yasama organında çoğunluğu ele geçirmişti. Bu nedenle, seçimlerde oy kullananların neredeyse yarısı Mecliste temsil edilemedi. 2002 genel seçimlerinde 31 milyon 528 bin 783 geçerli oyun 17 milyon 235 bin 832'sini kullanan seçmen Mecliste temsil edilme şansı buldu, 14 milyon 292 bin 951 seçmen temsil olanağından yararlanamadı ki bu temsiliyet oranı da bağımsız milletvekilleriyle yükselmişti. Yani Mecliste temsil edilen siyasal görüşlerin oranı yüzde 53, edilmeyenlerin oranıysa yüzde 47. Şimdi "Temsiliyette adalet var." demek mümkün mü buna? Bu adaletsizliğin üstesinden, bir nebze de olsa Halkların Demokratik Partisine güvenen milyonlarca seçmenin haziran ve kasım seçimlerinde barajı yıkmasıyla gelindi. Düşünün ki milyonlarca seçmen oy veriyor fakat ne oluyor?

Yüzde 9,9 alıyor siyasi parti ve muhalif seçmenin oyu iktidar partisine gidiyor. Bu kanun teklifiyle bu adaletsizlik daha da büyüyor; artık yüzde 9,9 Parlamentoda yer bulamazken yüzde 0,5 oy alan parti eğer barajı aşan diğer ittifak partisiyle seçime girerse milletvekili çıkaracak.

İşte bu sistemin yaratacağı sonuç bellidir. Tüm farklı görüşlerin siyaset sahnesinden silinmesi ve herkesin birbirine, en çok da iktidardaki fikirlere benzemesidir. Böyle antidemokratik bir sistemden memnun olacak siyasi anlayış ise tekçi ve otoriterdir.

Bu barajı kimin getirdiğini çok iyi biliyorsunuz. Hani o zihniyetiyle hesaplaşacağınız darbeciler getirmişti bu barajı. 1980 darbesinden bir süre sonra oluşturulan ve tüm üyeleri Kenan Evren ve kuvvet komutanları tarafından atanan Danışma Meclisi getirdi bu seçim kanununu. İlk yaptıkları iş, yüzde 10 ulusal barajı getirmek olmuştu. Amaç, darbecilerin kontrolü altında 2 partinin Meclise girmesi; solun, İşçi Partisi gibi bu ülkenin görüp görebileceği en ön açıcı partilerin ve hatta milliyetçi partilerin de Meclisin dışında bırakılmasıydı ve hızla, işçilerin karşısında, patronun ve yabancı sermayenin yanında bir ekonomi politikası da uygulamaya konuldu. Yani vesayet ne istediyse o oldu. 90'lı yılların o karanlık zamanlarında Kürt politikacıları da siyasetin dışında tutmakta çok işlevsel bir rol aldı bu baraj. Bugün, dünyanın hiçbir yerinde olmayan bu seçim hırsızlığı barajı hileli yollarla aşılmaya çalışılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Tamamlayabilir miyim Sayın Başkan? Son cümlem.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Eğer siz "Sadece benim yanımda olan Parlamentoya girer. Olmayanın ise girmemesi için her yolu denerim." diyorsanız, artık "halkın iradesi" sözlerini etmeyin. Halkın iradesine önem vermek, her farklı düşünceyi yaşatmaktan geçer, muhalefetin sözünü dinlemekten geçer. Ancak muhalefetin mikrofonlarını kapatanlar, halkın iradesinden söz edemezler. Burada sadece söz edilecek olan, herhâlde, sarayın iradesidir. Sizler de onu uygulamaya çalışıyorsunuz.

Saygılar sunarım. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde şimdi de Ankara Milletvekili Sayın Murat Emir konuşacaklar.

Buyurun Sayın Emir. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sabahın yedisinde Genel Kurulu günaydın diyerek selamlamak istiyorum.

Sözlerime hepimizin aslında gecenin ilk saatlerinden beri sıkça sorduğumuz bir soruyla başlamak istiyorum. Biz niye bugün, burada böylesine yoğun bir çalışma yürütüyoruz? Bu sorunun cevabı önemli arkadaşlar. Biz niye saatlerdir bu çalışmayı yürütüyoruz? Neyi yetiştirmeye çalışıyoruz? Kimden, neyi saklamaya çalışıyoruz? Neyi kaçırıyoruz? Hedefimiz nedir?

Değerli arkadaşlar, burada, aslında, ben "çalışma" dedim ama bunun gerçek bir çalışma olmadığını da söylemek zorundayız. Ne kendimizi ne de milletimizi kandırmaya hakkımız yok. Bakın, alt komisyon kurdunuz. Alt komisyon çalışmasını alelacele, bir günde tamamladınız ve hatta Başkan, daha komisyon kurulurken "Kurulmasına ve hızla görevini bitirmesine…" dedi ve öbür güne de Komisyonu toplama randevusu verdi. Komisyon toplandı, yine aynı hız. Genel Kurula geldik, en azından dört beş gün çalışacağımızı düşündük, tartışacağımızı düşündük ama gel gör ki bir Genel Kurul salonuna girdik, çalışmaya başladık ve kendimizi sabahın yedisinde, sekizinde hâlâ bu kanunu görüşüyorken buluyoruz.

Oysa aslında kanunu da görüşmüyoruz, biz düşüncelerimizi anlatıyoruz İç Tüzük'ün olanak verdiği ölçüde ama ne AKP'den ne MHP'den bu kanuna katkı verecek ne bir cevap ne bir söz duyamıyoruz. Dolayısıyla bu, aslında bir yerlerde tasarlanmış, kotarılmış, anlaşılmış -her neyse- ve önümüze getirilmiş bir metnin burada usuli bir şekilde hem de yanlış bir biçimde geçirilmesinden ibaret bir durum.

Değerli arkadaşlar, fırsat gelmişken şunu da ifade etmek isterim: Ben yirmi yılını göz hastalıklarına vermiş bir hekimim ve bu Genel Kurul salonu, hele de bu kadar yoğun çalışılırsa, bu saate kadar çalışılırsa gerçek bir iş sağlığı sorunu kaynağıdır. (CHP sıralarından alkışlar) Hepinizin gözlerini görüyorum, hepinizin gözleri hasta, hiçbirinizin gözlerini açacak hâli kalmamış durumda. Kesinlikle ve kesinlikle bu çalışma koşullarının değiştirilmesi gerekiyor. Size en basit önerim, nasıl kuliste çay dağıtılıyor, kahve dağıtılıyor ayakta kalalım diye, aynı zamanda hepimize suni gözyaşı preparatlarının da dağıtılması gerektiğini düşünüyorum en azından bir ölçüde gözlerin rahatlaması açısından.

Değerli arkadaşlar, üzerinde söz aldığım madde, ittifakı düzenliyor. Biz "kirli ittifak" diyoruz, siz bozuluyorsunuz ya, gerçekten kirli bir ittifak. Biz ittifaka karşı değiliz, yapılabilir, niye yapılmasın? Çünkü bunun yasal bir zemine kavuşturulmasında yarar var elbette ama bunun adil olması gerekiyor, hilesiz olması gerekiyor, dürüst olması gerekiyor. Bakın, ittifakın faydaları saymakla bitmiyor.

Bir defa, pusulada hile var. Nasıl var? Geniş bir geometrik alan bırakılıyor, bir de "ittifak" yazıyorsunuz üstüne, onu da ekliyorsunuz ve seçmen algısı yönlendiriliyor bir şekilde.

Bitmiyor, mühürde de hile. Nereye basarsan bas, yeter ki denk getir; ittifakın bir yerine denk getirirsen MHP'ye yakınsa MHP'ye, AKP'ye yakınsa AKP'ye, yukarıda yazılmışsa ittifaka; ittifak sonradan döndürüp dolaştırıp tekrar partilerin cebine koyuyor o oyu. Yani mühürde de bir hile var arkadaşlar.

Zarfta hile var. Cumhurbaşkanını seçiyor vatandaş, milletvekili partisini seçiyor, belki farklı seçiyor; ikisini, hepsini aynı zarfa koyuyor ve öyle bir mühürleme yapıyorsunuz ki bir mührü her şeye sayıyorsunuz. Bu kişi ittifaka oy verdi mi? Beğendi mi bu birleşmeyi? Oysa sadece belki partisine vermek istiyordu. Bunlarla hiç ilgilendiğiniz yok. İşte "millî irade gasbı" dediğimiz bu.

Sayımda hile yapıyorsunuz -sürem yetişmiyor- yetmiyor, toplamada hile yapıyorsunuz; dönüyorsunuz, tekrar dağıtıyorsunuz. Milletvekili hesabında hile var, 2 defa D'Hondt uyguluyorsunuz, millî iradeyi gasbediyorsunuz. Barajı aslında kaldırmak yerine, bir defa da demokratik bir şey yapmak yerine barajı bir şantaj unsuru olarak kullanıyorsunuz ve siz bir şekilde kurdunuz ya ittifakınızı, diğer partileri buna zorluyorsunuz ve kuralları da haksız bir biçimde zorluyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, bu anlayışlarla -süremin de sonuna geldim- bu kirli ittifakın ve bu yasa teklifinin Türkiye'ye getireceği şey sadece demokrasimize ağır bir darbedir. Nasıl bundan neredeyse yarım asır önce askerler eliyle, muhtıralar yoluyla demokrasimize darbe vurulmuşsa siz de bu sabah, aynı tarihte demokrasimize ve seçim güvenliğimize ağır bir darbe vurmak üzeresiniz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Emir.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

21'inci maddede aynı mahiyette iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Ertuğrul Kürkcü	Erol Dora
İstanbul	İzmir	Mardin
Meral Danış Beştaş	Mahmut Celadet Gaydalı	Hüda Kaya
Adana	Bitlis	İstanbul
	Mehmet Emin Adıyaman	
	Iğdır	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Akın Üstündağ	Mahmut Tanal	Mehmet Gökdağ
Muğla	İstanbul	Gaziantep
Kazım Arslan	Fatma Kaplan Hürriyet	Ömer Fethi Gürer
Denizli	Kocaeli	Niğde
	Muharrem Erkek	
	Çanakkale	

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk olarak Iğdır Milletvekili Sayın Mehmet Emin Adıyaman konuşacak.

Buyurun Sayın Adıyaman. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, ben de bu saatte günaydın demek istiyorum, hepinizi selamlıyorum.

Evet, ben de 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım. 21'inci madde de teknik bir madde, 2839 sayılı Yasa'nın 34'üncü maddesinde birtakım değişiklikler yapıyor ve son bir fıkra olarak bu kez ittifak milletvekillerinin nasıl paylaştırılacağına ilişkin bir düzenleme. Yani bir önceki konuşmamda izah ettiğim ittifak oyları ve ittifak payları paylaştırıldıktan sonra ortaya çıkan, ittifakın her bir siyasi partisine düşen milletvekillerinin paylaşımını düzenliyor.

Şimdi, değerli milletvekilleri, arkamızda "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." diyor. Egemenliğin kayıtsız ve şartsız millete ait olmasının kamusal alanda, yönetimsel alanda ifade edilebilmesinin temel dayanağı anayasal kurumlardır. Bunların başında da hiç şüphesiz yasama, yargı ve yürütme gelmektedir. Dolayısıyla egemenlik, bu anayasal erkler eliyle kullanılıyor.

Şimdi, 18 Nisan 2017'deki referandumdan bu yana, sistemde ve bu egemenliğin kullanılması noktasında önemli bir değişiklik yaşandı ve bugün burada tartıştığımız yasa teklifiyle de bu egemenliğin kurumsallaştırılması yani kullanımının kurumsallaştırılması hedeflenmekte. Peki, nasıl kullanılıyor bu egemenlik, nasıl kullanılacak? Gerçekten, bundan sonra egemenlik kayıtsız şartsız milletin midir yoksa egemenlik bundan sonra kayıtsız şartsız tek adamın mı olacaktır?

Şimdi, biz hem Anayasa değişikliğini hem bu teklifi bir arada düşündüğümüzde, bundan sonraki seçim süreçlerinde şeklen yurttaş oy kullanmış olacak ama egemenliğin kullanımı ve tecellisi tek adamın iradesine göre gerçekleşecek. Ha, bu nasıl gerçekleşecek? Bakın, mevcut Siyasi Partiler Kanunu'nu hepimiz biliyoruz ve mevcut partilerin iç tüzüğünü de biliyoruz. Bunu niye izah ediyorum? Hepimiz çok iyi biliyoruz ki seçim sürecinde milletvekilleri aday adayları tamamen, mevcut mevzuata göre, Siyasi Partiler Kanunu ve partilerin iç tüzüğüne göre parti genel başkanları tarafından belirleniyor. E, şimdi, yüzde 50+1'i hedefleyen -ki Anayasa değişikliğiyle ismi Cumhurbaşkanlığı ama bana göre başkanlık sisteminde- başkan aynı zamanda siyasi partinin de genel başkanı olduğuna göre, teşekkül edecek yasama meclisi onun iradesi doğrultusunda teşekkül edecek ve eğer başkanlığa ya da Cumhurbaşkanlığına seçilirse doğal olarak Parlamentodaki çoğunluk da onun iradesi olacak. Ama bununla bağlantılı olarak Hâkimler ve Savcılar Kurulu ve Anayasa Mahkemesi üyelerinin bir kısmı Cumhurbaşkanı tarafından, diğer bir kısmı da yine başkanın seçtirdiği ya da iradesine göre hareket eden Meclis çoğunluğu tarafından atanacağına göre artık yargı, yürütme ve yasama tek elde birleşmiş oluyor.

Şimdi, böyle bir sistemde yani kuvvetler ayrılığının aksine kuvvetler birliğine dönüştüğü bir sistemde, Parlamento dışından teşekkül edecek hükûmeti ve dolayısıyla hükûmetin başını kim denetleyecek? Denge, denetim sistemi nasıl oluşacak? Meseleyi biz burada konuşuyoruz -birbirimizin hoşuna gider, gitmez- birbirimizi farklı sıfatlarla niteleyebiliyoruz ama her konuşmamız tutanaklara geçiyor ve bu, tarihe mal olacak. Önümüzdeki süreçlerde göreceğimiz bir dikta rejiminin, totaliter rejimin olumlu ya da olumsuz her sonucu, vebali, bizim bu kürsüden yaptığımız konuşmalar, yaptığımız önermeler bize hayır veya günah olarak yansıyacak, gelecek nesil bizi bu şekilde değerlendirecektir. Onun için, biz, konuşmalarımızda ısrarla burada önerilerimizi dile getiriyoruz, sakıncalarını belirtiyoruz ama görünen o ki bir karar verilmiş ve iki partinin önümüze koyduğu bu teklif yine çoğunluğun oyuyla kabul görecektir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Önergeler üzerinde şimdi de Muğla Milletvekili Sayın Akın Üstündağ konuşacak.

Buyurun Sayın Üstündağ. (CHP sıralarından alkışlar)

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinize iyi sabahlar diliyorum.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifi, Anayasa'nın 67'nci maddesinde ifade edilen temsilde adalet ilkesine birkaç noktada aykırıdır. Bu aykırılıkları maalesef, Anayasa'yı korumakla görevli Anayasa Komisyonu dikkate almamıştır ve şu anda görüşmekte olduğumuz yasa teklifi Anayasa'ya aykırı bir yasa teklifidir.

Öncelikle, barajı aşamayan partinin veya partilerin barajı atlamasını sağlamaya yönelik bir düzenlemedir. İttifak yapmayan parti veya partiler, barajı aşması sağlanan partilerden daha çok oyu alsa bile barajı geçemeyebilir. Oysaki barajı atlamayı düşüneceklerine barajı indirmeyi düşünseler çok daha tutarlı olabilirlerdi. Kaldı ki hükûmet Meclisten çıkamayacağından dolayı Meclis çoğunluğunun yeni sistemde hiçbir önemi yoktur. Yeni durumda yönetimde istikrar bir gerekçe olmaktan çıkmış durumdadır.

İkincisi: İttifak yapan parti amblemlerinin dışında, ayrıca bunlardan farklı olarak "ittifak oyu" denilen ve ittifak yapan partilere garameten bölüştürülen, nereye verildiği, hangi partiye verildiği belli olmayan oylar söz konusu; seçmen iradesinin tam olarak belli olmadığı müphem bir oy söz konusu, her iki partiye ait olmayan ama olması arzulanan bir oy kitlesi söz konusu. Ve bu oyun ne anlama geldiği, millî iradenin ne şekilde tecelli ettiği de belirli değil.

Üçüncü Anayasa'ya aykırılık: İttifak yapmayan partiler milletvekili hesabında dezavantajlı durumda. Zira ittifak yapan partilerin toplam oyu milletvekili hesaplamasında dikkate alınacaktır.

Bu şekilde diğer partiler de ister istemez ittifak arayışına girmek durumunda kalacaktır. Bunu, birçok noktada, özellikle Anayasa Komisyonu toplantılarında "milletvekilliği hırsızlığı" olarak arkadaşlarımız ortaya koydu. Aslında bu yasa teklifi şapkadan tavşan çıkarma yasa teklifi ama aynı zamanda da sandıktan fazla milletvekili çıkarma teklifi.

Değerli arkadaşlar, dördüncü Anayasa'ya aykırılık: İttifakın belirlenen milletvekili sayısının da ayrı bir hesaplamayla kendi aralarında da D'Hondt sistemiyle bölüştürülmesi. Bu da resmen bir seçim mühendisliğini gösteriyor, bu ganimeti kendi aralarında bölüşmek gibi bir durumu ortaya koyuyor.

Değerli arkadaşlar, hem Komisyonda hem de Genel Kurulda müttefik partilerin yaptıkları ittifakın koalisyon olmadığı, bir ittifak olduğu ortaya konularak her iki durumun da farklılıkları ortaya konmaya çalışılıyor. Aslında böyle bir çabanın hiçbir anlamı yok. Önemli olan iktidarın bölüşülüp bölüşülmediğidir. Eğer ortada bir iktidar bölüşümü varsa adı ister "koalisyon" olsun ister "ittifak" olsun aralarında hiçbir fark yoktur.

Değerli arkadaşlarım, seçimlerde Cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliğine ait oy pusulalarının aynı zarfa konulacak olması da resmen yasama ve yürütme organlarının sandıkta birleşmesi anlamına geliyor. Kuvvetler birliğinin öngörüldüğünün ayrıca bir yansıması olarak da bunu söyleyebiliriz. Burada seçmenlerin psikolojik olarak ilk verdiği oy ile son verdiği oyun aynı partiye, ittifaka verilmesiyle ilgili bir psikolojik baskı unsuru olduğu da ayrıca görülüyor. Seçmeni yönlendiren bir teklifle karşı karşıyayız.

Değerli arkadaşlar, bu teklifte birçok yanlış düzenlemeler var ama bu düzenlemelerin hangisine bakarsak bakalım hiçbiri demokratik değil, hiçbiri seçmenin iradesinin tam olarak sandığa yansımasını sağlayacak nitelikte değildir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Üstündağ.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edeneler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

22'nci maddede aynı mahiyette iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinin teklif metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Ertuğrul Kürkcü	Erol Dora
İstanbul	İzmir	Mardin
Mahmut Celadet Gaydalı	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
Bitlis	Adana	İstanbul
	Ayşe Acar Başaran	
	Batman	

Diğer önerge sahipleri:

Ünal Demirtaş	Kazım Arslan	Mehmet Gökdağ
Zonguldak	Denizli	Gaziantep
Akın Üstündağ	Mahmut Tanal	Muharrem Erkek
Muğla	İstanbul	Çanakkale
	Ömer Fethi Gürer	Fatma Kaplan Hürriyet
	Niğde	Kocaeli

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önergeler üzerinde ilk olarak Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran konuşacaklar.

Buyurun Sayın Acar Başaran. (HDP sıralarından alkışlar)

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben günaydın demeyeceğim, günün aydın olup olmayacağını şimdi bilemiyoruz. (AK PARTİ sıralarından "Biz de zaten beklemiyoruz." sesi) Önümüzdeki süreçte göreceğiz, o açıdan söyledim, onu beklememenizden değil.

Çünkü biliyoruz ki bazen zafer elde etmiş gibi görünenler süre içerisinde aslında nasıl büyük bir yenilgi içerisinde olduklarını göreceklerdir, bunun çokça uyarısını yaptık.

Değerli arkadaşlar, şimdi, fiilî bir ittifak durumu olduğundan… Ben ilk konuşmamdan beri bundan söz ettim, bu son konuşmam, böyle de bitireyim. Fiilî bir ittifak var; peki, bu fiilî ittifakın Türkiye'ye getirisine bir bakalım isterseniz. Bu fiilî ittifak aslında 7 Haziran seçiminden önce başladı. 7 Haziran seçiminden sonra, hatta önce Türkiye'de içte bir çatışma ortamı, dışta da bir yalnızlaşma ve çatışma ortamı yaratıldı. O günden bugüne Türkiye toplumunun tümüne, kime gidip sorarsanız sorun -insanlara bir kamuoyu yoklaması yapalım- mutlu olan, gelecekten umutlu olan, aydınlık bir gelecek umudunu taşıyan hiç kimse yok.

Daha önce de söylemiştim, bu bir fragman aslında. Biz aslında korku filminin kısa versiyonunu şu anda izledik, görüyoruz; filmin aslının ne olacağını da resmiyete bürününce aslında göreceğiz. Daha iyi bir gelecek beklemiyor bizi bu ittifakla beraber. Bu ittifak, hele hele yaratılan bu algıdan sonra Türkiye toplumunun ihtiyacına, derdine derman olacak bir düzenleme midir, değil midir bunu tartışmak gerekiyor. Yoksa şuraya 4 koltuk gelmiş, 5 koltuk bu tarafa gelmiş; bunun bizim açımızdan da sizin açınızdan da hiçbir öneminin olmaması gerekiyor çünkü bu koltuklarımız gelip geçici, biz bu koltuklarda gelip geçiciyiz ama Türkiye halklarının, Türkiye'deki inançların, Türkiye'de bir arada yaşayanların ebedî olması gerekiyor. Bu halkları bir arada yaşatacak bir sistem mi öngörüyorsunuz, böyle bir tasarıyla mı karşımıza geliyorsunuz; yoksa bir kesimin kendini tamamen dışında hissettiği, bir kesimin tamamen düşman ilan edildiği bir sistem mi inşa ediyorsunuz; buna bakmamız gerekiyor.

Peki, bunun sonucunda kim kazançlı çıkacak arkadaşlar? Nasıl bir kazanç olacak? Gelmeyelim; HDP gelmese buraya, bu barajla bu barajı aşamasak, HDP fikriyatı, HDP'ye oy verenler Türkiye'den yok mu olacak? Onlar bir yerde yine mücadele edecekler, mücadeleye devam edecekler. Ha, bu sıralara da gelirler, çok mesele değil; mücadele sadece bu sıralar da değil, kendimizi ifade edeceğimiz alan sadece bu alan da değil ama Türkiye'de 7 Hazirandan bu yana kese kese, kırpa kırpa, şu sıralardan diğer tarafa almaya çalıştığınız HDP'ye 6 milyon kişi oy verdi, bu fikriyatı benimsedi bütün saldırılara rağmen, iktidarın bütün algı yönetmelerine rağmen ve şu anda bu 6 milyonluk kesim kendini sistem dışında hissediyor. Ama bakın, halkların tarihine bakın, kendini sistem dışında hissedenler başka bir mücadele yol ve yöntemi seçerler ama bunun sorumlusu onlar olmaz, onları bu yola itenler olur.

Değerli arkadaşlar, şimdi, kendimize 7 Haziran öncesinden bugüne, bir seçim atmosferine girdiğimiz günden bugüne dış düşmanlar ilan ettik. Bakın, Afrin'i burada ağzımıza aldığımızda saldırıyorsunuz. Değerli arkadaşlar, YPG bugün Afrin'de değil. Düne kadar neden düşman değildi de her seçim yaklaştığında düşmanlaşıyor? Bunu bir açıklamak gerekiyor. Türkiye'ye bakın, AKP'nin tarihinden getirin bugüne kadar, her seçim öncesinde aynı şey: "Dışta bütün ülkeler bize düşman. Bir sürü dış mihraklar var, devletin bekası…" Milliyetçi duyguları yükseltin, içte de iktidar olun, şu koltuklara, şu sıralara oturun. Sonrasında yarattığınız tahribatı nasıl düzelteceksiniz?

Bakın, bugün konuştuk, 11 genç kadın hayatını kaybetti ve Türkiye'de onlara karşı yükselen bir nefret vardı. Bunun nedenini şu sıralardaki hiç kimse düşünmüyor mu? Niye? Çünkü yoksul zenginden nefret ediyor, çünkü Türk'ü Kürt'ten, Kürt'ü Türk'ten nefret eder hâle getirdiniz, çünkü erkekleri kadınlardan nefret eder hâle getirdiniz.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Öyle bir şey yok.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) - Herkesi birbirinden nefret eder hâle getirdiniz. Açın ya, sosyal medyayı siz takip etmiyor musunuz? Çıkın halkın içine ama o koruma ordularınızla değil, ama kimliklerinizle değil; böyle, normal, sıradan vatandaş gibi ve tanınmayacağınız bir şekilde çıkın bakalım halkın içine size ne diyecekler. Size verecekleri tek bir cevap var "Korkuyoruz, herkesten nefret ediyoruz, umutsuzuz, vazgeçin bu politikalarınızdan." diyecekler. (HDP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önerge üzerinde şimdi de Zonguldak Milletvekili Sayın Ünal Demirtaş konuşacaklar.

Buyurun Sayın Demirtaş. (CHP sıralarından alkışlar)

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, 16 Temmuzdan sonra, daha doğrusu 20 Temmuzdan sonra olağanüstü hâlin olağanüstü koşullarında önce 16 Nisanda bir referanduma gittik. Bu referandum sonucu, maalesef, tek adam rejimini inşa eden gayrimeşru bir referandumu yaşadık. 16 Nisandaki seçim sonuçları, tam kanunsuzluk içeren mühürsüz oy pusulalarını geçerli kabul eden Yüksek Seçim Kurulunun kararıyla meşruluğunu yitirmiştir. Bu teklif ise maalesef, 16 Nisandaki mühürsüz seçimle gayrimeşru hâle gelen referandumu meşru hâle getirmeye çalışan bir tekliftir, esasen 16 Nisandaki gayrimeşruluğun mütemmim cüzü olan bir tekliftir.

Evet, değerli arkadaşlarım, bu teklifle ne getirilmeye çalışılıyor, öncelikle onu ifade etmek istiyorum. Nereden çıktı bu teklif? Değerli arkadaşlarım, iki partinin bir baraj sorunu var, bu teklifle bu baraj sorunu ortadan kaldırılmaya çalışılıyor. İttifakın küçük partisinin yüzde 10, büyük partisinin ise yüzde 51 baraj sorunu var. İşte bu teklifle "Barajlar muhafaza edilerek barajı nasıl aşarız?" diye bir formül üretilmeye çalışılmış ve sonuç olarak da bu kanun teklifi Türkiye'nin gündemine gelmiştir.

Değerli arkadaşlarım, bu değişikliğe "ittifak yasası" diyoruz ama aslında bu yasa zorunlu nikâh yasasıdır, barajları geçmek için yapılan zorunlu nikâh yasasıdır.

Değerli arkadaşlarım, bu teklif demokrasimizi iyice zayıflatan, temsilde adaleti ortadan kaldıran, kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırı olan, Anayasa'ya da açıkça aykırı olan bir tekliftir. Yine bu teklifle, maalesef, siyasi bir sihirbazlık yapılarak oy artırılmadan milletvekili sayısı artırılmaya, millî irade çalınmaya ve meşru hâle getirilmeye çalışılmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, yine bu teklif, seçimlerin güvenirliğini ve güvenliğini ortadan kaldıran bir tekliftir. Bu teklifle seçim hileleri yasal hâle getirilmeye çalışılmaktadır. Yine değerli arkadaşlarım, bu teklif geçerse maalesef artık Türkiye'de gerçek anlamda seçimler olmayacaktır, seçimler yapılıyormuş gibi olacaktır. Değerli arkadaşlarım, yine bu teklif geçerse bundan sonra seçim sonuçlarına daha baştan gölge düşecektir, bundan sonra yapılacak tüm seçimler baştan gayrimeşru hâle gelecektir.

Değerli arkadaşlarım, ittifak partileri 16 Nisanda dediler ki: "Bu yeni sistemde sert kuvvetler ayrılığı olacak, yasama ile yürütme birbirinden ayrılacak." Biz de referandum süresi boyunca, kuvvetlerin tek elde toplanacağını ve bir tek adam rejimi inşa edileceğini iddia ettik. İşte bu yasa tamamen bizim iddiamızı kanıtlıyor değerli arkadaşlarım. Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimi oy pusulalarının aynı zarfa konulmasına yönelik düzenleme yapıyorsunuz; hani yasama ve yürütme birbirinden sert bir şekilde ayrılıyordu? O zaman niye iki seçimin oy pusulalarını aynı zarfa ve aynı sandığa koyuyoruz?

Dolayısıyla değerli arkadaşlarım, bu durum bile aslında 16 Nisanda geçen rejimin tek adam rejimi olduğunu ve bu ittifak yasasının da o rejimin mütemmim cüzü olduğunu açıkça göstermektedir.

Yine değerli arkadaşlarım, mühürsüz oy pusulaları bu düzenlemeyle geçerli hâle getirilmektedir. Aslında bu düzenleme 16 Nisanın da gayrimeşruluğunu bir şekilde teyit etmektedir. Denilmektedir ki: "Oy pusulalarının mühürsüz olup olmamasının herhangi bir önemi ve değeri yoktur, önemli olan pusulanın filigranlı olmasıdır." Ama değerli arkadaşlarım, eğer oy pusulalarının sadece filigranlı olması yeterliyse niye mühür vuruyoruz, o zaman ne gerek var mühre? Evet, değerli arkadaşlarım, mühür imzadır. Nasıl ki imzasız bir metin geçersizse mühürsüz oy pusulası da geçersizdir. Seçimin güvenliğini sağlayan en önemli unsurdur oy pusulalarının ve zarflarının mühürlü olması. Neden önemlidir? Çünkü pusulanın ve zarfın o sandık için hazırlandığının ve o sandıkta kullanıldığının tek karinesi mühürdür. Bu mühürler yoluyla, kullanılmayan oy pusulalarının tespiti yapılmakta ve onlar da sayılarak, sabitlenerek oy hırsızlığının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Dünyada mühür kullanılmadan yapılan bir seçim yoktur değerli arkadaşlarım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Demirtaş, teşekkür ederim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Devamla) – Siz mühürlü seçimlerle iktidara geldiniz ama mühürsüz seçimlerle de iktidardan gitmemeye çalışıyorsunuz.

Saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı…

BAŞKAN – Önergeleri oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler…

Kâtip üyeler arasında anlaşmazlık var, elektronik cihazla oylama yapacağız.

İki dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı vardır, önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, az önce sisteme girmiştim.

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, buyurun bir dakika.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

60.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Meclisin salı günkü çalışmasının yapılmayacağıyla ilgili duyumlar aldıklarına ve bunun nedeninin açıklanmasını beklediklerine ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, ben bir konunun sadece açıklığa kavuşmasını mümkünse rica edeceğim.

Yarın aç kapa yapılacağı ve Meclisin çalışmayacağı -bugün yani daha doğrusu, evet, bugün oldu- bilgisini duyduk. Doğru mu bu bilgi? Yani herhâlde bununla ilgili bilgi verecek bir yetkili vardır. Doğruysa da niye böyle, biz bu saate kadar niye çalıştık? Bunun bir mantıki açıklaması var mı? Hani en azından bize de sorduklarında gerçekten aklımızın yerinde olduğunu, bunun nedeninin bu olduğunu söyleyeyim ve ertesi gün çalışmıyoruz ama sabaha kadar çalışmayı herhâlde seviyordu vekiller falan diyelim. Ama bir açıklama gerçekten gerekiyor.

BAŞKAN – Sayın Özel…

61.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin televizyon yayını kapalıyken sabaha kadar çalışılarak geçirilmesine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bu dönem Parlamentonun ilk kez deneyimlediği bir şeyi ben de deneyeceğim, bazı muhalefet partileri iktidar gibi yapıyor ya, muhalefetin bu sorusuna ben cevap vereceğim: Dün gece sabaha kadar çalıştık çünkü televizyonlar yokken teklif geçsin isteniyordu. "Bugün saat ikide gelip televizyonlar açıkken normal, sağlıklı, zinde, önerileri dinleme, değerlendirme ve buradan bir şey üretmeye niyetimiz yoktu, algımız kapalıydı; noktasını ve virgülünü değiştirmeyeceğiz diyorduk. Bu yapacağımız büyük kötülüğü de en az kişi duysun, en az kişi görsün istiyorduk." İktidar partisi büyük ihtimalle böyle düşünmüştür.

İktidar partisi gibi yapan muhalefet partisi olarak ben muhalefetin bu sorusuna böyle cevap vermiş olayım.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ama ben onlardan bekliyorum.

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, Sayın Muş'la görüşürseniz, bu konudaki net bilgiyi konuşursunuz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yok, hayır yani Sayın Başkan, tutanağa geçsin bunlar aynı zamanda, ben özel bir cevap beklemiyorum.

BAŞKAN – Tamam, tutanağa geçti o zaman.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır, ben sözümü tamamlamak istiyorum.

Bunca vekil arkadaşım burada bizlerle beraber; niye buradaydık, niye bugün bu sabaha kadar, bu saate kadar -Meclis çalışanları da aynı şekilde- çalıştık ve bugün de tatil yapacağız? Yani bunun hakikaten mantıklı bir izahı varsa birisi bize izah etsin. Herhâlde böyle bir borcunuz olduğunu düşünüyorum yani bunu açıklamak gerekli bir şey.

BAŞKAN – Peki.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN - 23'üncü maddenin (1)'inci fıkrasında iki adet önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/2137) esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Daire Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinin (1)'inci fıkrasının teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek	Akın Üstündağ	Mahmut Tanal
Çanakkale	Muğla	İstanbul
Ömer Fethi Gürer	Kazım Arslan	Mehmet Gökdağ
Niğde	Denizli	Gaziantep
Fatma Kaplan Hürriyet		Faik Öztrak
Kocaeli		Tekirdağ

BAŞKAN – Komisyon okunan önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Tekirdağ Milletvekili Sayın Faik Öztrak konuşacaklar.

Buyurun Sayın Öztrak. (CHP sıralarından alkışlar)

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sabahın bu erken saatlerinde hepinizi saygıyla selamlayarak konuşmama başlıyorum.

Demokrasi tarihimizin belki de –belki de demeyeyim- en sıkıntılı günlerini yaşıyoruz. Son Anayasa oylamasıyla ülkede yönetim hızla Orta Doğu tipi bir tek adam parti devletine dönüştü. Ülke yirmi aydır OHAL'le yönetiliyor. Hukukun üstünlüğü, hukuk devleti, yargı bağımsızlığı, kuvvetler ayrılığı ve demokrasimiz her gün yeni bir saldırıyla karşı karşıya. Dünya demokrasi tarihi, demokrasinin sağladığı özgürlükleri kullanarak onun sonunu getirmeye çalışanların yarattığı acı yıkıntılarla doludur. 1932 yılında Alman Nazi partisine oy verenlerin, 1946 yılında Çekoslovakya komünist partisine oy verenlerin kahir ekseriyeti bunun serbest oy verdikleri son seçim olduğunun farkında değillerdi.

Neden arkadaşlar yangından mal kaçırır gibi bir yasa yapıyoruz? Herhâlde bunun çok fazla gündemde kalmasını istemiyoruz. Neden bunu millet fark etmeden geçirmek istiyoruz? Bugün milletten kaçırdığımız bu yasa, benim gördüğüm kadarıyla 2019'da sandığı da millî iradeden kaçırmanın önünü açıyor.

Değerli milletvekilleri; olağanüstü hâlin tanıdığı kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisiyle 687 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yi çıkardı iktidar ve bu kararnameyle Yüksek Seçim Kurulunun taraflı yayınlara karşı yaptırım yetkisini kaldırdı. Ardından, Cumhurbaşkanının ve diğer iktidar yetkililerinin devletin imkânlarını kullanarak hem kendisi hem de partisi için kampanya yapması, tek bir tarafın baskınlığı, kamu kaynaklarının kötüye kullanılmasıyla ilgili yasakların seçimden önce sadece bir hafta uygulanması gerçekten kampanyanın adil olmadığını, yürütülmediğini açıkça ortaya koydu ve bu, uluslararası kabul edilmiş birtakım kriterlere de aykırıydı. Seçimde devlet ile parti arasındaki çizgi giderek bulanıklaştı. Valiler partinin valisi, kaymakamlar partinin kaymakamı; hâkimler partinin, iktidar partisinin hâkimleri, savcıları hâline geldi. Kampanya finansmanının saydamlığı diye bir şey kalmadı. Medya baskısı aldı başını gitti; gazeteciler tutuklandı, otosansür mekanizmaları devreye girdi. Bütün bunlar, bugün, artık Türkiye'de, önümüzdeki dönemde adil bir seçim yapma imkânının ortadan kalktığını gösterir.

Şimdi de seçim güvenliği meselesine baktığımızda, bakın, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatının Gürcistan hakkında bir kararı var, diyor ki: "Seçimleri OHAL kalktıktan altmış gün sonra uygula." Oysa biz OHAL'de seçimlere gitme niyetindeyiz. Yüksek Seçim Kurulunun, Anayasa'nın aykırı hükmüne rağmen, OHAL kanun hükmünde kararnamelerini seçimlerden önce, referandumdan önce devreye sokması da son derece ilginçtir. Aslında, bunu burada tartışmanın da bir âlemi yoktu, çıkarırdınız bir olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamesi, bir de bir madde koyardınız "Bu seçimlerde de uygulanır." diye; bu kadar telaşa -bir yıl öncesiymiş, iki yıl öncesiymiş- bunlara hiç gerek yoktu, elinizde OHAL imkânları vardı.

Bakın, arkadaşlar, seçim kurullarının çalışmaları da saydam değil. Son seçimlerde 228 kararın sadece 38 tanesi yayınlanmış, 190 tanesi yayınlanmamış.

Şimdi, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı şunu söylüyor: "Yüksek Seçim Kurulu bir icra organına dönüştü. Dolayısıyla, Yüksek Seçim Kurulu kararlarını mahkemeye götürün." diyor ama burada öyle bir hüküm yok. Yüksek Seçim Kurulunun durumunu daha da güçlendiriyoruz. "Demokratik bir seçim için yargı bağımsız olmalı." diyor. Yargının bağımsız olmadığı açık.

Arkadaşlar, şunu söyleyeyim, bir laf var: "Seçimlerde kimin oy verdiği değil, oyları kimin saydığı önemli." Şu yapılan düzenlemeyle siz Türkiye'de oyları tek adam parti devletine saydırıp hanedanın önünü açmak istiyorsunuz. Çok açık söyleyeyim: Bu gidiş gidiş değil. Bu gidiş, önümüzdeki dönemde çok ciddi sıkıntılara yol açacaktır, dünya bunun örnekleriyle doludur. Bunu yapmayın, bundan vazgeçin.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinin (1)'inci fıkrasında geçen "yer alan" ibarelerinin "bulunan" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
İstanbul	Adana	İstanbul
Ertuğrul Kürkcü	Erol Dora	Mahmut Celadet Gaydalı
İzmir	Mardin	Bitlis

Mehmet Emin Adıyaman

Iğdır

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Katılamıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Iğdır Milletvekili Sayın Mehmet Emin Adıyaman konuşacaklar.

Buyurun Sayın Adıyaman. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

23'üncü madde, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanun ile 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ve 2972 sayılı Mahalli İdareler Seçimi Hakkında Kanun'un ilgili hükümlerinde yani bu teklifle bağlantılı ve ittifakla ilişkili olan maddelerinde değişiklik öngören bir düzenleme.

Doğrusu, 23'üncü maddeye gelinceye kadar ve bu saate kadar bu teklifte, hani samanlıkta iğne ararsın da acaba iğne bulur muyuz dersin ya, biz de bu 26 maddelik teklifte acaba ortaklaşabileceğimiz, hepimizin hemfikir olabileceği bir hüküm bulabilir miyiz dedik; evet, bulduk, o da bu maddenin yani 23'üncü maddenin (3)'üncü fıkrasıdır. Teklifin 23'üncü maddesinin (3)'üncü fıkrası, yerel yönetimlerde, yerel idarelerde 25 yaş şartını 18 yaşına indiren bir değişiklik öngörmektedir. Yani 18 yaşını tamamlamış herhangi bir yurttaş belediye başkanlığı, belediye meclis üyelikleri, il genel meclisi üyelikleri, muhtar ve köy ihtiyar heyetinde aday olabilecek, seçilebilecek, seçildiği takdirde de bu

görevleri yürütebilecektir. Yani, eskiden 25 yaştı, şimdi 18 yaş. Sanırım bütün parti gruplarının mutabık olacağı, hemfikir olacağı, bütün bu düzenleme içerisindeki tek -madde demiyorum- fıkra çünkü bu, 23'üncü maddenin (3)'üncü fıkrası olarak düzenlenmiş. Tabii, bu değişiklik 2972 sayılı Mahallî İdareler Kanunu'nun 9 ve 31'inci maddelerinde bu değişikliği yaratıyor. Bu, olumlu bir değişiklik. Neden olumlu bir değişiklik? 18 yaşını tamamlamış yani kanunen reşit sayılan, fiilî ehliyete sahip olan, tüm haklarını kullanma ehliyetini elde etmiş bir yurttaşın elbette belediye başkanı, belediye meclis üyesi, il genel meclis üyesi veya bir köyde muhtar olması veya ihtiyar heyetinde yer alması doğru bir tercihtir ama aynı zamanda siyasete bir dinamizm katma anlamında bir yarar getiriyor. Tırnak içinde söylüyorum, siyaset kurdu olmuş olanların, çok küçük hesaplar peşinde olan insanların, belki bir bakıma eskilerin deyimiyle dinozorların siyaset alanından çıkıp yerine daha genç, daha dinamik yurttaşların, gençlerin daha bir yüreklice, daha sade ve daha ahlaklıca siyasette aktif ve etkin rol almalarını sağlayan bir düzenleme. E, bu saate kadar beklemek böyle bir maddeye de hiç olmazsa -bizim açımızdan bir teselli, bir nefes- değiyor. Bütün yürütme ve yürürlük maddelerini çıkarırsak ve ilga maddelerini içeren 24'üncü maddeyi de çıkarırsak 23 maddenin -hiç olmazsa bu saate kadar bekledik, bari değdi- tamam, hepsi hukuka aykırı ya da Anayasa'ya aykırı düzenlemeler ama bir de faydalı böyle bir fıkra var, o da samanlıkta iğneyi bulmak gibi bir şey. Bu da bizim açımızdan güzel bir duygu, en azından bireysel olarak benim açımdan bütün yorgunluğumu gideren bir düzenleme diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum tekrar. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

23'üncü maddenin (1)'inci fıkrasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

23'üncü maddenin (2)'nci fıkrasının (a) bendi üzerinde iki adet önerge vardır, ilk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinin (2)'nci fıkrasının (a) bendinde geçen "yer alan" ibaresinin "bulunan" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Ertuğrul Kürkcü
İstanbul	Adana	İzmir
Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Dora	Hüda Kaya
Bitlis	Mardin	İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Mardin Milletvekili Sayın Erol Dora konuşacaklar.

Buyurun Sayın Dora. (HDP sıralarından alkışlar)

EROL DORA (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Seçimlerin Temel Hükümleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifinin bu maddesiyle değişiklik yapılan kanunlarda ilga edilmesi öngörülen maddeler belirtilmektedir. Aynı zamanda bu kanun teklifinin Genel Kurula gelmeden önce görüşüldüğü Anayasa Komisyonu sürecinde de bu kanun teklifi bağlamında ilga edilmesi gereken 2 maddeye ilişkin önergemizi burada da tekrarlamak istiyoruz.

Değerli milletvekilleri, ilga edilmesini önerdiğimiz yasal düzenlemelerden biri yüzde 10'luk seçim barajı, bir diğeri de yine seçim barajının bir başka versiyonu niteliğindeki, siyasi partilerin seçimlere katılabilmelerini engelleyen ve son derece zorlaştıran şartlara ilişkindir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifte ittifaklara ilişkin düzenleme getiren maddelerden biri de seçimlere ittifak ederek giren partilerden birinin seçimlerde aldığı oy oranına bakılmaksızın diğer ittifak partisi seçim barajını geçtiği takdirde o partinin de seçim barajını aşmış sayılacağına ilişkin düzenlemedir. Mevcut yüzde 10 seçim barajının bir an önce yürürlükten kaldırılarak demokratik, adil, çoğulcu ve eşitlikçi bir düzenlemenin yapılması, böylece baraj riski taşıyan partilerin bir başka partiye eklemlenmesine zemin hazırlayan düzenlemelerin ise gerek bu tekliften ve gerekse bir bütün olarak mevzuatımızdan çıkarılması gerekmektedir. İttifak eden siyasi partilere son derece adaletsiz bir ayrıcalık tanınarak seçim barajından muaf tutulmaları, doğrudan bir adaletsizliğe ve eşitsizliğe yol açmaktadır. Teklifte hâlihazırda zaten siyasi partiler arasında ve yurttaş iradesi bağlamında önemli bir haksızlığın sürüp gitmesine neden olmaya devam eden yüzde 10 seçim barajına dokunulmuyor oluşu, bu yasa teklifinin demokratik ve çoğulcu bir yapıyı hedeflemediğini açıkça göstermektedir. Teklifle getirilen ittifaklara olanak sağlayan ancak baraja kesinlikle dokunmayan bu düzenlemenin hayata geçmesi hâlinde, yüzde 5 oy oranıyla barajı aşamayacak olan bir partinin ittifak yoluyla Parlamentoda temsil hakkı kazanabilmesi imkânına karşın ittifak yapmadığı için bir partinin yüzde 9,9'luk bir oranla Parlamento dışında kalması hukuka, Anayasa'ya açıkça aykırılık teşkil ettiği gibi, halk iradesine de önem verilmediğinin bir göstergesi olacaktır. Bu itibarla, yüzde 10 seçim barajının bir bütün olarak kaldırılması en basit, en etkili ve halk iradesine en saygılı yöntem olacaktır.

Değerli milletvekilleri, az önce belirttiğimiz üzere, halk iradesini, yurttaş iradesini açıkça engelleyen ve en az yüzde 10 seçim barajı uygulaması kadar adaletsiz ve antidemokratik sonuçlara yol açan bir diğer itiraz ettiğimiz uygulama, siyasi partilerin seçimlere katılabilmelerini olabildiğince zorlaştıran ve engelleyen, mevcut yasal hükümlerde olduğu gibi bu teklifle de devam ettirilen şartlara ilişkindir. Türkiye'de siyasi partilerin seçimlere katılabilmeleri için illerin en az yarısında yani en az 41 ilde oy verme gününden en az altı ay evvel teşkilat kurmuş olmalarını ve büyük kongrelerini yapmış olmalarını veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde gruplarının bulunmasını şart koşan mevcut yasal düzenleme çağın gerisinde, evrensel, demokratik ilkelerle bağdaşmayan, yurttaş iradesinin ülke yönetimine yansımasını doğrudan engelleyen ve çoğulculuk ilkesine büyük zararlar vermeye devam eden bir uygulamadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'de darbe rejimiyle birlikte 1983'ten bu yana uygulanan yüzde 10'luk ülke barajı Avrupa ülkeleri bağlamında değerlendirildiğinde en yüksek ve en adaletsiz barajdır. Dolayısıyla seçim mevzuatında anlamlı bir değişikliğe gidilmek isteniyorsa öncelikle bu antidemokratik barajın bir an önce artık mevzuatımızdan kaldırılması gerektiğine inanıyorum.

Benim de bu son konuşmamdı. Yine, hepinize iyi sabahlar diliyor, hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Dora.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Teklifin 23'üncü maddesinin (2)'nci fıkrasının (a) bendinde yer alan "Askerlikle ilişiği" ibaresinin "Askerlik ile ilişiği" şeklinde değiştirilmesini arz ve talep ederiz.

Muharrem Erkek	Levent Gök	Barış Yarkadaş
Çanakkale	Ankara	İstanbul
Murat Emir	Murat Bakan	Çetin Osman Budak
Ankara	İzmir	Antalya
	Mustafa Ali Balbay	
	İzmir	

BAŞKAN – Komisyon okunan önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde İzmir Milletvekili Mustafa Ali Balbay konuşacak.

Buyurun Sayın Balbay. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; herkese günaydın diyorum. Sabahın ilk saatleri de geçti artık, kuşluk vaktine doğru ilerliyoruz.

Sayın milletvekilleri, Hitler'in hiçbir işi yasa dışı değildi, attığı bütün adımlar yasaldı çünkü Parlamentodan geçirmişti. Özgür Özel " Bu maddede siz konuşun." deyince aklıma ilk bu geldi. Sabahın ilk saatlerinde, apar topar böyle bir yasa çıkarıyoruz.

Sayın milletvekilleri, üç dört gün önce Çin Parlamentosundan da bir yasa çıktı 2'ye karşı 2.958 oyla. Çin Devlet Başkanının ömür boyu seçilmesinin önü açıldı yani aklınıza bir şey mi getiriyorum diye de endişe ediyorum ama Parlamentodan böyle bir yasanın geçmesi hukuki olmuyor ne yazık ki. İyi bir iş yapmadınız, Türkiye'ye iyilik yapmadınız çünkü sayın milletvekilleri, siyasi partiler oyu halktan alır meşruiyeti hukuktan alır. Hukuki olmayan, her bir maddesi özel olarak karşılıklı planlamayla, karşılıklı pazarlıkla oluşturulmuş bu seçim yasası, seçim koalisyonu, seçim ittifakı, seçim nifakı, ne dersek diyelim, bu değişiklik ne yazık ki Türkiye demokrasisine hayır getirmeyecek çünkü Parlamentodan aldığınız oyun karşılığında bir toplumsal meşruiyet oluşması gereklidir. Lütfen, bir muhakeme edin, sabaha kadar bu yasayı geçirdik, belki çoğunuz hangi maddenin ne işe yaradığına daha sonra bakacaksınız. Bu değişiklik, toplumsal meşruiyeti sağladı mı? Bence sağlamadı sayın milletvekilleri.

Ben, Sayın Bahçeli'yi gazeteci olarak da izlemiş bir kişiyim. Gün geldi, önüne milletvekillerini sundular, Parlamento dışındaydı "İstediğiniz kadar milletvekili size gelecek efendim." dediler, Sayın Bahçeli bunu elinin tersiyle itmişti. Bugün aynı Bahçeli, böyle bir değişiklikle, karşılıklı, bizim tüm ayrıntılarını bilmediğimiz bir pazarlıkla böyle bir yola girmiş olmasını henüz açıklamadı, gerçekten ben de merak ediyorum sayın milletvekilleri. Yine, ayrıca vurgulamak istedim, Parlamento dışında olduğu dönemde önerilmişti.

Yine, sayın milletvekilleri, komşu ülkelerden bir örnek vermek istiyorum ayrıca. Önümüzde Cumhurbaşkanlığıyla ilgili tartışmalar var. Şu anda Suriye'de diktatör, katil, her ne adını taşırsa, her ne ad veriyorsanız verin Esad 2014 yılında Cumhurbaşkanlığı seçimine 3 adayla birlikte girdi. "Karşıma 2 aday daha çıksın." dedi. Biri çıktı, beğenmedi. Biri daha çıktı, onu da beğenmedi. 2 adayla ilgili "Ha, bunlar olur." dedi. Sonra da yüzde 88 oyla seçildi. Çok yüksek bir halk desteği. Esad meşru mu? Meşru mu? Değil. Yani çok yüksek oy almak, büyük oy almak büyük parti olmak anlamına gelmiyor.

Yine, Özal da -ben geçmiş dönemlerinde izlediğimde- her seçimden önce, istisnasız her seçimden önce Seçim Yasası'nı değiştirirdi. Ankara'nın bölgeleriyle oynardı, 2 ilçeyi bir tarafa, 3 köyü bir tarafa koyardı ama ona da yaramadı. Onun da demokrasi siciline her seçimden önce seçim yasalarını değiştirmek gibi bir kayıt yerleşti sayın milletvekilleri.

Burada bugün, daha doğrusu dün bu Meclisi açtığımızda hepimiz, bütün partilerden milletvekilleri İstiklal Marşı'nın kabul edilişinin 97'nci yılını içten, kendilerine özgü cümlelerle anlattılar.

Sayın milletvekilleri, doksan yedi yıl önce bugün İstiklal Marşı'mızın sözleri Mecliste okunmuş, o sözler herkesi etkilemişti, o sözler herkesi buluşturmuştu. Sayın milletvekilleri, hepimizin değişik şekillerde sempati duyduğu, liderlerini beğendiği Bosna-Hersek Cumhuriyeti'nin millî marşında söz yok, ortak söz yazamadılar; ortak bir devlet kurdular…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA ALİ BALBAY (Devamla) – Sayın Başkanım, zaten kaldık sabaha kadar…

BAŞKAN – Bir dakika ek süre vereyim.

MUSTAFA ALİ BALBAY (Devamla) – …ortak bir söz bulamadılar. Önce buldular bir söz, sonra Bosna-Hersek Boşnakların, Hırvatların, Sırpların ortak yaşadığı bir cumhuriyet olduğundan biri o sözü beğenmedi, biri sözün anlamını beğenmedi ve yirmi yıldır Bosna-Hersek millî marşı sözsüzdür. Ne demek istiyorum? Bu cumhuriyeti kuranlar ortak sözlerde birleştiler ama bu getirdiğiniz Seçim Yasası bizi ayrıştırıyor. Siz kendinizi cumhur ilan ederseniz karşınızdakini ne ilan edeceksiniz, nasıl bir ortak payda bulacaksınız merak ediyorum. Doksan yedi yıl önce bugün burada İstiklal Marşı okunmuştu, ne yazık ki sizin tek derdiniz bir istikbal marşı yazmak ama bu istikbal, istikbal olmayacak sayın milletvekilleri.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Balbay.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 23'üncü maddenin (2)'nci fıkrasının (a) bendi kabul edilmiştir.

Şimdi, 23'üncü maddenin (2)'nci fıkrasının (b) bendini görüşeceğiz.

Bu madde üzerinde bir adet önerge vardır, okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Teklifin 23'üncü maddesinin (2)'nci fıkrasının (b) bendinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Murat Bakan	Hüseyin Yıldız	Özgür Özel
İzmir	Aydın	Manisa
Kazım Arslan	Barış Yarkadaş	Muharrem Erkek
Denizli	İstanbul	Çanakkale
	Hayati Tekin	
	Samsun	

BAŞKAN – Komisyon okunan önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde İstanbul Milletvekili Sayın Barış Yarkadaş konuşacaklar.

Buyurun Sayın Yarkadaş. (CHP sıralarından alkışlar)

BARIŞ YARKADAŞ (İstanbul) – Herkese günaydın.

Yaklaşık yirmi saattir aralıksız süren bir çalışmanın içindeyiz. Tiyatrocular bu tür durumları anlatmak için bir kavram bulmuştur ve içinde bulunduğumuz durumlara vodvil derler. Yani anlamsız bir sürü sözün peş peşe gelmesi ve o sözlere de insanların gülmesine vodvil denir. Şu anda, ne yazık ki AKP ve MHP'nin ortaklığıyla, koalisyonuyla birlikte getirilen elimdeki şu teklif hakikaten bir vodvil. İçinde ne var, ne anlatıyor, topluma hangi yararı olacak, bu kanunlar çıktığında kim bundan nasıl faydalanacak, toplum bunları nasıl öğrenecek, hiç kimse bilmiyor.

Tiyatrodan başladık, operadan gidelim. Saraydan Kız Kaçırma balesi vardır biliyorsunuz, şimdi halktan yasa kaçırma oyununu oynuyoruz. Nedir aceleniz sayın milletvekilleri? Gecenin saat on ikisinde, birinde, ikisinde oy aldığınız insanlardan bu kanunları kaçıracak kadar aceleniz nedir? Aceleniz mi var yoksa toplumun önüne böyle saçma sapan bir kanun getirdiğiniz için utancınız mı var? (CHP sıralarından alkışlar) Acaba utandığınız için mi bunları savunamıyorsunuz.

Sayın Bahçeli, Milliyetçi Hareket Partisinin Sayın Genel Başkanı, birkaç yıl önce verdiği bir röportajda "Arkamdaki saat 17.25'te duruyor." demişti. Şimdi ne oldu da o 17.25'in saatinin yelkovanı, akrebi birbirini hızlıca kovalamaya başladı ve bütün bunlar ortaya çıktı. Sanırım, Milliyetçi Hareket Partisinin topluma bu anlamda ya bir öz eleştiri vermesi ya da o günkü sözlerinden dolayı özür dilemesi gerekiyor. O gün mü haklıydınız, bugün mü haklısınız? O gün mü doğruyu söylüyordunuz yoksa bugün mü doğruyu söylüyorsunuz? Ne oldu da 17-25 Aralığın günahkârı AKP'yle bir koalisyon kurmak zorunda kaldınız ve ne oldu da yangından mal kaçırırcasına bu teklifi gece vakti geçirmek zorunda kaldınız? Hakikaten merak ediyorum. Bunu hazırlayanlar, neden çıkıp toplumun önüne Meclis TV'nin açık olduğu saatlerde anlatma cesaretini gösteremiyor? Bunun herhâlde bir cevabının olması gerekir. AKP'ye oy vereceksin, MHP'ye sayılacak, MHP'ye oy vereceksin, AKP'ye sayılacak. Sizin bu Zihni Sinir projelerinizi gördükçe Cem Yılmaz'ın o filmi aklıma geliyor. Hani meşhur sahne vardır ya, televizyonu kurarlar, Yılmaz Erdoğan televizyonun karşısına geçer, Zeki Müren o anda şarkı söyler, köylüler merakla sorar "Zeki Müren de bizi görecek mi?" diye. Hakikaten halk sizin bu yaptıklarınızı görüyor da siz halkın size nasıl baktığını görecek misiniz? E göremezsiniz çünkü halkı âdeta uyutarak, gerçek anlamda uyutarak, mecazi anlamda uyutarak oy aldığınız insanlara saygısızlık yapıyor, getirdiğiniz kanunları onların gözlerinin içine bakarak savunma cesareti dahi gösteremiyorsunuz.

Emin olun ki sizin yerinizde olmak istemezdim. (AK PARTİ sıralarından "Hadi oradan!" sesleri) Eminim ki siz şu anda benim yerimde olmak ve bu kanunlara karşı çıkmak istiyorsunuz. İçinizden ne düşündüğünüzü biliyorum. "Ya arkadaş, biz yüzde 50'lik bir partiyken nasıl oldu da geldik MHP'nin her istediğini yapar bir duruma düştük?" diye kendi içinizde sorduğunuzu biliyorum. Bundan rahatsız olduğunuzu da biliyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Bir sıkıntımız yok bizim.

BARIŞ YARKADAŞ (Devamla) – Çünkü milletvekili arkadaşlarınız arkadaşlarımıza not gönderiyor. "Ya, ne yapın edin de bu saçma yasayı çıkarttırmayın, biz hakikaten bunu halka anlatmakta zorlanıyoruz." diyorlar.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) – Kim o, kim? Söyle, açıkla.

BARIŞ YARKADAŞ (Devamla) – Bence biraz sonra bu kanunun maddelerinin tamamı oylandığında elinizi vicdanınıza koyun ve bir kez olsun, bir kez olsun inanmadığınız bir şeye "hayır" deme cesaretini gösterin. Emin olun hiçbir şey olmaz. Bu milletvekili koltuklarından bizim gibi binlerce insan geçti. Ne olur? Bir kere daha milletvekili seçilmezsiniz. Ama en azından yarın torunlarınıza, çocuklarınıza, eşlerinize gururla, onların yüzüne, gözüne, böyle inançla bakarak "Ben o saçma kanuna, Türkiye'yi bölecek, parçalayacak, ayrıştıracak kanuna sabah yedi buçukta, sekizde 'hayır' verdim." demenin onurunu yaşarsınız.

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Burnuna bak, burnun uzamış, burnuna! Pinokyo gibi burnun uzamış. Burnuna bak bir!

BARIŞ YARKADAŞ (Devamla) – Ben bugün size bunu söylemek zorundayım ve bunu tarihsel bir misyon olarak bir kez daha dile getiriyorum. Gelin, bir kez, hayatta bir kez, inanmadığınız bir şeye "Hayır." deyin.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET METİNER (İstanbul) – İnanarak evet diyoruz, inanarak Barış. Bu tarihi şerefle yazacağız.

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Burnuna bak, burnuna, burnun uzamış.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

23'üncü maddenin ikinci fıkrasının (b) bendini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

23'üncü maddenin üçüncü fıkrası üzerinde bir adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında geçen "yer alan" ibaresinin "bulunan" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
İstanbul	Adana	İstanbul
Ertuğrul Kürkcü	Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Dora
İzmir	Bitlis	Mardin

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Gerekçe…

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Değişiklikle madde metninin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

23'üncü maddenin üçüncü fıkrasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 23'üncü maddenin üçüncü fıkrası kabul edilmiştir.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 08.14

ON ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 08.26

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69’uncu Birleşiminin On Üçüncü Oturumunu açıyorum.

534 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Hükûmet yerinde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, yeni madde ihdasına dair bir önerge vardır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Bakın, işleme başladım. Lütfen, rica ediyorum, bunu kaç kere rica ettim sizden.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Pardon, özür dilerim.

BAŞKAN – Her seferinde sözüm kesiliyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben de özür diliyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim.

Önergeyi okutup Komisyona soracağım. Komisyon önergeye salt çoğunlukla yani 14 üyesiyle katılırsa önerge üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açacağım. Komisyonun salt çoğunlukla katılmaması hâlinde ise önergeyi işlemden kaldıracağım.

Şimdi önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi’ne 23’üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin ihdas edilmesini, diğer maddelerin ise buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Meral Danış Beştaş	Filiz Kerestecioğlu Demir	Ertuğrul Kürkcü
Adana	İstanbul	İzmir
Ayşe Acar Başaran	Erol Dora	
Batman	Mardin	

MADDE 24- 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 19 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Siyasi partiler, tüzüklerinde yer almak üzere iki kişiden fazla olmamak kaydıyla ilçe teşkilatlarında eş başkanlık sistemini uygulayabilirler. İlçe eş başkanları, bu kanunda ilçe başkanı için öngörülen hükümlere tabidir.”

BAŞKAN – Komisyon, önergeye salt çoğunlukla katılıyor musunuz?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Yeterli çoğunluğumuz olmadığı için katılamıyoruz Sayın Başkan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yoksa katılacak mıydınız?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, burada bir usul takip edilecekse bu, iktidar partisinden, muhalefet partisinden, başka partiden gelince farklı olmaz. İktidar partisi yeni bir madde ihdası yaptığında hangi usulü takip ediyorlarsa…

BAŞKAN – Aynı usulü takip ediyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, o zaman Komisyonu, Komisyon sıralarına davet etmeleri lazım. Komisyon üyesi arkadaşlarımız var. Bakın, AK PARTİ Grubu da söylüyor.

BAŞKAN – Komisyon adına ben zaten soruyu sordum "Katılıyor musunuz?" dedim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Onlar hemen cevap verdiler. Ben size itiraz etmiyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – "Çoğunluğumuz olmadığından" dediler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Komisyonu çağırmanız lazım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben size itiraz etmiyorum Sayın Başkan, Komisyonun tutumuna itiraz ediyorum.

BAŞKAN – Tamam, peki, anlaşıldı.

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Efendim, Komisyon üyelerini davet edelim biz Komisyon sıralarına.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkanım, üyeler gelinceye kadar ben meramımı anlatabilir miyim?

BAŞKAN – Hayır, işlemi bitireceğim.

Salt çoğunluğu sağladınız mı?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Sağlayamadık Başkanım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Komisyon üyelerinden salonda bulunup Komisyonun davetine uymayanlar var.

BAŞKAN – Komisyon önergeye salt çoğunlukla katılmamış olduğundan önergeyi işlemden kaldırıyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Dün ikiden, işte şimdi saat sekiz buçuk, bu saate kadar hep birlikte çalışıyoruz. Bizimle birlikte Meclisin personeli de çalışıyor. Biz kahvaltı yapabiliyoruz, bizim kahvaltı yapma imkânımız var, çalışanlara burada kahvaltı verilmiyor. Bu, gerçekten çalışanları aşağılamadır. Sizden istirham ediyorum, siz Meclis Başkan Vekili olarak bu…

BAŞKAN – Böyle bir şeyin olacağını tahmin etmiyorum ama ilgileneceğim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, ben şimdi oradan geliyorum.

BAŞKAN – Tamam, ilgileneceğim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani çalışanlara kahvaltı verilmesini istirham ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – E, herhâlde kahvaltı yapmaları gerekiyor.

24'üncü madde üzerinde iki adet önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/2137) esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 24'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Akın Üstündağ	Mahmut Tanal	Mehmet Gökdağ
Muğla	İstanbul	Gaziantep
Kazım Arslan	Fatma Kaplan Hürriyet	Muharrem Erkek
Denizli	Kocaeli	Çanakkale

Ömer Fethi Gürer	Özgür Özel
Niğde	Manisa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

Önerge üzerinde Manisa Milletvekili Sayın Özgür Özel konuşacak.

Buyurun Sayın Özel. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi bir kez daha saygıyla selamlarım.

On sekiz saati geçen bir çalışmanın sonlarına doğru geliyoruz. Ben Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına bu kürsüde pek çok kez kaliteli yasamanın, yasama süreçlerine iktidarıyla muhalefetiyle kaliteli katkı yapmanın önemini hep vurguladım. Öyle bir kanun görüşüyoruz ki geldi, alt komisyona sevk edildi, noktası virgülü değişmeden geçti bir günde apar topar. Komisyonda günlerce görüştük, herhangi bir yerinde bir değişiklik yapılmadı. Genel Kurula geldi, gelmeden önce bir siyasi partinin yetkilisi "Geldiği gibi geçecek." dedi. Diğer siyasi parti bu konuda böyle bir yaklaşımda bulunmamıştı ama lideri bu ülkenin ilk Cumhurbaşkanının bir lafını söyledi, "Geldikleri gibi gittiler." dedi. Oysa onlara 8 siyasi partinin ortak taleplerini iletmiştik. Bu ülkenin ilk Cumhurbaşkanı "Geldikleri gibi giderler."i düşman ordusuna söylemişti, işgal kuvvetlerine; ülkenin Cumhurbaşkanı, ana muhalefet partisinin heyeti için ülkenin kurucusunun düşman kuvvetlerine söylediği sözü söylemeyi kendine yakıştırdı. O kendine yakıştırdıysa biz de ona yakıştırdık. Ama bugün geldiğimiz noktada, bu Meclise sevk edilen bir kanunun noktası virgülünün değişmeyeceğine ilişkin önceden yapılan irade beyanları sadece bizlere değil, iktidar partisi grubuna da ciddi bir hakarettir. Onlara "Sizin, komisyonda, alt komisyonda, Mecliste aklınızı, kalbinizi, zihninizi değil, sadece parmaklarınızı istiyoruz; şifreleri girin, oyu kullanın, gerisini bize bırakın…" Biz bunu bir yerden hatırlıyoruz arkadaşlar. Burada noktası virgülü değişmeden geçen kanunlar -daha sonradan anlaşıldı- hep FETÖ'nün istediği şeylerdi. "Önerge sahibi açıklasın." dediğimizde "Parlamento dışı kaynaklardan hazırlandı." denirdi o zaman. Bu, Fetullah Gülen cemaatinin hazırlayıp Parlamentoya dayattığı kanunlardı. Hiçbirinden fayda görmedi bu ülke, bu ülkenin başına büyük bela oldu. Yurtsever subayları, albayları emekli edip yerine FETÖ'cüleri yerleştirdiler. Siz noktasına virgülüne dokunamıyordunuz o zaman. Bu kanun da öyle bir kanun. Bu kanun, artık Meclisten geçmemiş bir ittifakın isminin önden koyulabilecek kadar Meclis iradesini hiçleştiren, lider sultasının perçinlendiği bir kanun burada.

Biz sizin yaptığınız bir eksiği yapmamaya çalıştık çünkü her türlü rejimde iktidar olur, rejimi demokrasiye çeviren muhalefetin varlığıdır. Kendini özgür olarak ifade etmesi, propaganda eşitliği ve adil bir seçim kanunudur. Siz bunu iktidar olarak tartışmayı yeterli gördünüz, biz seçime girme yeterliliği olan ve altı ay içinde olacağı öngörülen, toplam 8 siyasi partiye gittik. Birisi net bir tavır koydu, "Seçim güvenliği bizim için de önemli ama biz ittifakta yer almak istiyoruz. Gerçi, ittifak herkese açık diyorlar, bir tanesi bizi istemiyor ama bir formül arıyoruz." dedi, eleştirilerini paylaşmadı, eleştirilerini bir raporda ortaklaşmadı ama geri kalan 8'imiz bir rapor yazdık. Bu raporu kamuoyuyla da paylaştık, iktidar partisiyle paylaştık. Bu raporun içinde bu metne ilişkin 11 itiraz ve ilave 7 tane de talep vardı. Kimler ortaklaştı bunda? İyi Parti ortaklaştı, Demokratik Sol Parti, Bağımsız Türkiye Partisi, Demokrat Parti, Saadet Partisi, Halkların Demokratik Partisi, Vatan Partisi çok ayrı ayrı tercihleri olan partiler olmalarına rağmen, seçim güvenliğine ilişkin hepsi aynı itirazda buluşmayı, bir talepte ortaklaşmayı başarabildiler. Ama siz Komisyonda onları dinlemediniz; oysa siyasi nezaket, seçim kanunu onları da etkiliyordu. Ana muhalefet kendini ifade imkânı bulurdu ama onlar bulamazdı. Parlamento dışı muhalefeti çağırmadınız, görüşlerini sormadınız, onların getirilen görüşlerine de itibar etmediniz.

Şimdi geldiğimiz noktada birazdan parmaklar inecek, parmaklar kalkacak ve sadece iktidarın talebiyle ve kendi siyasi parti grubunun dahi üzerinde bir kalem oynatmasına olanak vermeyen egemen söylemlerle bu kanunu buradan geçireceksiniz. Gün gelecek bu kanun ülkede büyük sıkıntılara, büyük felaketlere…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Başkanım, müsaade ederseniz…

BAŞKAN – Tamamlayın, bir dakika ek süre veriyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – …büyük istismarlara sebebiyet verecek.

Biraz önce şakalaştık, iktidar partisi grubu için biz bazen şöyle söylüyoruz: Uçakta doğru söyler, Mecliste şaşar. "Ağabey, biz de çok rahatsızız." "Bizim de sıkıntıda olduğumuz şeyler var." "Aslında şunu da dile getirseydiniz." Hatta, bazısı "Ben sizin yerinizde olsam…" E, gel, ol; yanlış bulduğun bir şeye sadece iktidarı sürdürmek adına sessiz kalmak zorunda değilsin. Ama bu katı parti disiplini ve bu katı parti disiplininin doğurduğu müzakereye kapalılık, içten ve dıştan gelecek önerilere kapalılık bu Parlamentoya umarız o kadar facia sonuçlar doğurmaz ama FETÖ'nün yaptığını yapar. O gün onların istediğinin üzerinde kalem oynatamadınız, bugün hangi amaç ve hangi hedef uğrunda üretildiği bilinmeyen bu felaket kanununun üzerinde kalem oynatmıyorsunuz.

Ümit ederim ama olmayacağını biliyorum, vicdanınızla karar verin. Gerçek bir gizli oylama olsa nelerin olabileceğini hepimiz görürüz. Bununla ilgili şu anda bir ümidim yok ama kaygılarımız çok.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 24'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya
İstanbul	Adana	İstanbul
Ertuğrul Kürkcü	Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Dora
İzmir	Bitlis	Mardin

MADDE 24- 298 Sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin 11 inci fıkrası ve 83 üncü maddesi, 2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu nun 33 üncü ve 34 üncü maddesi ile 2972 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası ve 32 inci maddesinin ikinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Adana Milletvekili Sayın Meral Danış Beştaş konuşacak.

Buyurun Sayın Danış Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Günaydın.

Sayın Divan, on sekiz saattir soyadımı "Daniş Beştaş" diye okuyorsunuz, soyadım Danış Beştaş.

BAŞKAN – Ben mi diyorum öyle?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Siz değil Başkan, kâtip üyemiz.

Bunu düzeltirseniz sevinirim.

Evet, son sözümüz olacak bu.

Değerli milletvekilleri, çok şey söyledik, çok şey anlattık ama virgül değişmedi. Bir madde önerdik, usulen yine "…mış gibi" yapıldı, üyeler bile davet edilmedi, Anayasa Komisyonu üyeleri daha oturmadan "Salt çoğunluk sağlanamadı." dedi. Bu bir resim veriyor aslında. Bu resimde, biz istediğimizi anlatalım…

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Yeniden yapalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Sizin dayak attığınız görüntüler gözümüzün önünde Sayın Vekilim, öyle oradan sataşmayın. Sizi çok iyi tanıyoruz.

Ben aslında bu madde ihdasına ilişkin söz aldım.

Değerli milletvekilleri, bizim kadın-erkek eşitliğine ilişkin, kadın özgürlüğüne ilişkin yaklaşımımız stratejiktir, gelip geçici değildir. Biz kendi partimizde programımızla, tüzüğümüzle, ilkelerimizle gerçekten kadın-erkek eşitliğini esas alırız. Tüzüğümüzde, kadına yönelik şiddetten tutun çok eşliliğe kadar yaptırımlar vardır ve bu konuda biz sadece siyaseten bunu söyleyen değil, yaşama geçiren bir partiyiz. İktidar partisiyle, bir dönem, bizim önerimizle -o zaman Barış ve Demokrasi Partisi olarak önermiştik demokratikleşme paketinde- eş genel başkanlığı yasallaştırdık bu Mecliste ama maalesef, önerimiz yine eksik yasallaştırıldı çünkü biz sadece partilerin genel merkez düzeyinde eş genel başkanlık değil, il ve ilçe örgütlerinde de eş başkanlık sistemini talep etmiştik. Bu önerimiz de il ve ilçe örgütlerinde de eş başkanlık sisteminin yasallaşmasıdır. Neden? Çünkü kadın-erkek eşitsizliği Türkiye'de hâlâ çok güçlü bir şekilde yaşam buluyor. Erkek egemen zihniyet, eril zihniyet bu sıralarda da hâlâ bütün varlığıyla devam ediyor. Öyle bir devam ediyor ki biz iki kadın grup başkan vekili olduğumuz hâlde bu sıralardan bize "Adam olun." şeklinde parmak sallanıyor. Biz de diyoruz ki: Biz adam değiliz, biz kadınız, insanız, bize yaklaşımınızda eril bir dil kullanamazsınız diyoruz. Ama şunu gerçekten önemle söylemek isterim ki bizim sorunumuz erkeklerle değil. Bizim mücadelemiz erkeklikle ilgilidir, eril zihniyetle ilgilidir. Ve bunu değiştirmenin yolu da gerçekten kadının yaşamın her alanında karar mekanizmalarında yer alabilmesidir ve bu alanlardan biri de siyaset alanıdır. Siyaset alanındaki dil, siyasi iradenin dili topluma çok ciddi bir şekilde nüfuz eder. Belki hissetmeyiz ama

yerellerde, toplumsal yapılarda herkes bunu rol model olarak alır ve maalesef bu yaşamın her alanına sirayet eder. Bu nedenle her ne kadar önerimiz komisyon sağlanamadı diye geçiştirildiyse de biz bunu bu sıralarda söylemeye devam edeceğiz. Ve şu çok söylediğimiz bir sözdür: Bizler özgür olmadan, kadınlar özgür olmadan toplum asla özgürleşemez. Bir toplumun yarısı özgür değilse, eşit değilse, şiddete uğruyorsa, istismara uğruyorsa, ayrımcılığa uğruyorsa asla o toplumun özgürlüğünden ve demokratik oluşumundan söz edemeyiz. Umarım, en büyük hayallerimden biri diyeyim tırnak içinde, keşke bu Mecliste toplumsal üyelerine, toplumsal cinsiyet rollerine dair çalışmalar yapsak, atölyeler yapsak. Her birinizin, her birimizin içindeki erkeğin, eril dilin ortaya çıkacağından hiçbir kuşkum yok.

Son olarak şunu söylüyorum: Teklifin yasallaşması için çok acele ettiniz. Kesintisiz on dokuz saattir burada işkence düzeyinde kötü muamele, angarya düzeyinde bir çalışma yaptırıldı. Canlı yayın olmasın diye bu çaba bu saate kadar devam etti ve bugün Genel Kurul çalışmayacak. Bunu mantıklı, hayatın olağan akışına uygun, akli melekeleri yerinde olan fârık ve mümeyyiz bir şahsın anlaması mümkün değil ama bunu biz anlıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Toparlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bir dakika veriyorum Sayın Danış Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bu seçim yasası değişikliğinin arkasında -kesin olan bir şey çıkmıştır- baskın bir seçim hazırlığı var. Siz istediğiniz kadar "Seçim yok." deyin, istediğiniz kadar açıklama yapın, biz bu mesajı aldık, halk da bu mesajı aldı ama siz bu şekilde halkı kendinize mecbur kılmak istiyorsunuz. Halk kendisi size mecbur olmayacak. Bu ittifakla, karanlık ittifakla, gizli ittifakla, koalisyonla bir iktidar koridoru açmaya çalışıyorsunuz ama o koridorda kaybolacaksınız. Lütfen bu koridorun başındayken geri dönün çünkü hepimizin aydınlık bir geleceğe ihtiyacı var. Bu sevdadan vazgeçin diyoruz. Bir de bu seçimin seçim olmayacağını -yapılsa bile- bunun plebisiti aşan bir diktatöryal uygulama olacağını da not etmek istiyoruz.

Son sözü halk söyleyecek ve bizim sözümüz daha bitmedi. Biz direnmeye devam edeceğiz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 24'üncü madde kabul edilmiştir.

25'inci maddede iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/2137) esas numaralı, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 25'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 25- Bu Kanun yayımıyla birlikte yürürlüğe girer."

Mahmut Tanal	Muharrem Erkek	Ömer Fethi Gürer
İstanbul	Çanakkale	Niğde
Fatma Kaplan Hürriyet	Murat Bakan	Bülent Yener Bektaşoğlu
Kocaeli	İzmir	Giresun
	Şenal Sarıhan	
	Ankara	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Manisa Milletvekili Sayın Özgür Özel…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şenal Sarıhan konuşacaklar, bildirmeyi unuttuk kusura bakmayın.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Şenal Sarıhan, Ankara Milletvekili konuşacak.

Buyurun Sayın Sarıhan. (CHP sıralarından alkışlar)

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli Başkan, değerli arkadaşlar; aslında günaydın demek istiyorum.

Bu günaydın, şu sol yanımdaki arkadaşlarımızın ilk kez burada bu kadar bir çoğunlukla oturuyor olmalarıdır. Tabii sağ yanım için de aynı şeyleri söylemek isterim. Tek sıra hâlinde insanların burada bulunmaları acaba neyin kutlanması ya da neyin düzenlenmesi, hangi yasanın çıkarılması konusunda bir buluşmadır?

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Millî irade… Millî irade…

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Evet, millî iradedir. Millî irade, dün burada İstiklal Marşı'nın kabulünün yıl dönümünü kutlamak için olmalıydı, burada bu sıralar dolmalıydı. Bağımsızlık mücadelemizin simgesi olan bir marşın kabul edildiği günde burada toplanmak bile mümkün olmadı. Program değişti.

SALİH CORA (Trabzon) – Siz yoktunuz o zaman.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Ben de buradaydım, ben de buradaydım.

SALİH CORA (Trabzon) – Bizi görmemişsiniz. Sağ tarafınıza bakmamışsınız.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Siz beni görmemiş olabilirsiniz ama ben her gün burada olan biri olarak sizleri hep görüyorum.

Sevgili arkadaşlar, başka bir şey daha olmalıydı burada. Burada dün, 12 Martın o 80, esas olarak 80'le simgelenen ama 12 Mart 1921'de başlayan Anayasa'nın bütünüyle ihlal edildiği bir sürecin ürünü olan bir Anayasa'da, 80 Anayasası'nda değişiklik yapmak, daha demokratik, daha özgürlükçü bir değişiklik yapmak için burada olunmalıydı, bu konuşulmalıydı. Ama biz ne yapıyoruz? Kendimize yeni bir demir kelepçe hazırlamaya çalışıyoruz. Halkın kendi iradesiyle karar verebileceği ve gerçekten demokrasinin en temeli olan iktidarları, partileri meşru hâle getiren seçim sistemi konusunda şimdi kendi isteğimize göre düzenleme yapmaya çalışıyoruz.

Ben anımsatmak istiyorum size, bakınız, şu elimizdeki, konuştuğumuz yasanın gerekçesi ne diyor? Diyor ki: "Özgürlük ve çoğulcu demokratik rejimler özgür, eşit, serbest, dürüst şekilde yapılan seçimlere dayanır." Bunu siz yazdınız. "Seçimler demokratik düzenin meşruiyet kaynağıdır." Bunu da siz yazdınız. "67'nci maddesinde yer alan 'seçimlerin serbestliği' ve 'gizli oy' ilkeleri, seçmenin hiçbir etkiye ve baskıya maruz kalmadan hür iradesini yansıtabilmeyi sağlar." Bunu da siz yazdınız ve dediniz ki: "Seçimlerin esası, dürüstlük kurallarına uygun olmaktır." Dün saat 14.00'ten itibaren burada arkadaşlarımız, hepimiz diyoruz ki: Şu söylediğiniz sözlerin tek bir satırı bu düzenlemede karşımıza çıkmıyor. Meşru olmayan bir düzenleme yapıyorsunuz. Yasaların çıkmış olması ve yasal düzenlemeler hukuku sağlamaz, insan haklarına dayalı hukuku sağlamaz.

Dün Sayın Şentop burada söz alarak -beni bağışlasın- hem de diline herhangi bir özen de göstermeksizin dediler ki: "Galiba anlamıyorsunuz, bir kez daha anlatayım: İttifak ayrı bir şeydir." Şimdi, ben kendisine şunu söylemek isterim: Evet, biz bunu anlamıyoruz, biz bunu anlamıyoruz çünkü bizim kafamız demokrasi ilkelerine göre işliyor, bizim kafalarımız hukuka göre işliyor; buradan bakıldığında, sizin söylediğiniz hukuksuzluğu anlamamız mümkün değil. (CHP sıralarından alkışlar)

Bir başka arkadaşımızsa dediler ki: "Siz hiçbir katkı sunmadınız ne Komisyonda ne burada." Bu katkı değil mi? Komisyonda saatlerce hepimiz düşüncelerimizi anlatmaya çalıştık, farklı gördüğümüz görüşlerimizi sizinle paylaşmaya çalıştık, bu katkı değil mi? Sizin "katkı" dediğiniz MHP'nin katkısı mıdır? Siz böyle bir katkı mı istiyorsunuz: Yüzde 100 uyum, yüzde 100 "Evet." Hayır arkadaşlar, düşünen, sorgulayan ama daha önemlisi, ülkesinin ve halkının geleceğini düşünen milletvekillerinin buradaki görevi, hukuka uygun olan nedir, meşru hukuka uygun olan nedir, beni seçen seçmeni ben nasıl temsil edeceğim, onun görüşleri olmadan, onun görüşlerine herhangi bir değer verilmeden…

MEHMET DEMİR (Kırıkkale) – Aynı bizim gibi, hizmet ederek edeceksiniz.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) - Ki bugün bakın, gazeteleri açın ve gazetelerde göreceksiniz, hiçbir gazete, yandaş basını ayırıyorum… Sizin kulak vermeniz gereken yüzde 50 bu yapılan işin meşru olmadığını görüyor.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Sarıhan.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – 60'a göre bir söz talebim var.

BAŞKAN – Yerinizden mi?

ERHAN USTA (Samsun) – Yerimden, kısa.

BAŞKAN – Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

62.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Çorum'un Osmancık ilçesinde meydana gelen bir trafik kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Az önce ajanslara düşen bir habere göre Çorum'un Osmancık ilçesinde bir trafik kazası oluyor, park hâlindeki tıra bir otobüs arkadan çarpıyor ve 9 kişi hayatını kaybediyor, epeyce yaralı var. Biz hayatını kaybedenlere Cenab-ı Allah'tan rahmet, yaralılara da acil şifalar diliyoruz efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Allah rahmet eylesin.

Buyurun Sayın Özel.

63.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çorum'un Osmancık ilçesinde meydana gelen bir trafik kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Konuşmaları takip ederken bu haberi sayın grup başkan vekilinin bildirisiyle öğrendik. Büyük bir teessürle karşılıyoruz.

Biz de kazada hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, varsa yaralılar, acil şifalar diliyoruz, ailelerinin acısını paylaşıyoruz.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Danış Beştaş…

64.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Çorum'un Osmancık ilçesinde meydana gelen bir trafik kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz de biraz önce öğrendik. Kazada yaşamını yitiren tüm şahısların ailelerine başsağlığı diliyoruz.

Büyük bir acı gerçekten. Trafik kazaları ülkemizde her gün can almaya devam ediyor. Umarız bu konudaki tedbirler artırılarak ya da farklı önlemlerle bunların önüne geçebiliriz. Büyük bir acı, acıyı derinden hissediyoruz ve başsağlığı dileklerimizi iletiyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bostancı…

65.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Çorum'un Osmancık ilçesinde meydana gelen bir trafik kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

İstanbul'dan Tokat'a gitmekte olan bir otobüs duran bir tıra çarparak maalesef müessif bir kazanın vuku bulmasına sebep olmuştur. Şu anda edindiğimiz bilgi can kayıpları olduğudur, yaralılar olduğudur. Hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet diliyoruz, yaralılara şifa diliyoruz.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, Başkanlık Divanı olarak Çorum'da meydana gelen kazada hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediklerine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Biz de Divan olarak, bu trafik kazasında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyoruz. Ailelerine başsağlığı dileklerimizi sunuyoruz.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 25'inci maddesinde geçen "yayımı tarihinde" ibaresinin "yayımlandığı gün" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hüda Kaya	Meral Danış Beştaş	Mahmut Celadet Gaydalı
İstanbul	Adana	Bitlis
Ertuğrul Kürkcü	Erol Dora	Filiz Kerestecioğlu Demir
İzmir	Mardin	İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Değişiklikle madde metninin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

26'ncı maddede iki adet önerge vardır, aykırılık sırasına göre okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/2137) esas numaralı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 26'ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 26- Bu Kanun'un hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür."

Vecdi Gündoğdu	Fatma Kaplan Hürriyet	Bülent Yener Bektaşoğlu
Kırklareli	Kocaeli	Giresun
Mahmut Tanal	Murat Bakan	Muharrem Erkek
İstanbul	İzmir	Çanakkale
	Ömer Fethi Gürer	
	Niğde	

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Kırklareli Milletvekili Sayın Vecdi Gündoğdu konuşacaklar.

Buyurun Sayın Gündoğdu. (CHP sıralarından alkışlar)

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tabii ki gündüzlerin torbaya girdiği, geceleri de milletten kaçırılarak, sabaha kadar çalışarak yaptığımız ve milletin de ittifak yasası olarak bildiği yasanın 26'ncı maddesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Çağdaş demokrasilerin vazgeçilmez temel ilkesi, tüm yurttaşların yönetime katılım ve söz sahibi olabilmenin en önemli yolu olan demokratik, şeffaf ve güvenilir seçimlerdir. Ülkemizin geleceğini doğrudan ilgilendiren, AKP ve MHP'nin, hiçbir kurum ve kuruluşun, STK'lerin ve siyasi partilerin destek ve önerilerini almadan hazırladığı bu teklifle halk iradesine telafisi mümkün olmayacak darbeler vurulmaktadır. Teklif, seçim kanunlarını daha demokratik bir temele oturtmak, halk iradesinin ülke yönetimine daha fazla ve etkili yansımasını sağlamak yerine, ne yazık ki çoğunlukçu yapıyı daha güçlendirmektedir. Bu teklif, siyaseti ve milleti kimliksizleştirme, değerlerinden uzaklaştırma teklifidir.

Bu teklif, küçük partilerin büyük partilerin himayesine koşulsuz şartsız sığınma teklifidir. Teklif, bir demokratikleştirme, çağdaşlaştırma, temsilde adalet, yönetimde istikrar için atılmış bir adım asla değildir. Bu teklif, iki siyasi partinin kendi çıkarları için demokrasiyi yok saydığı, temsilde adaleti ve seçim güvenliğini katlettiği bir tekliftir. Teklifle bugünkü seçim kanunlarımıza ilave hiçbir demokratik, katılımcı ve seçim güvenliğini artıran bir katkı maalesef getirilmemektedir. Teklifin tek amacı, yok olma sürecine girmiş iki siyasi partinin var olma çırpınışlarıdır. Çöküşü durduramayan MHP'nin yüzde 10 barajına, AK PARTİ'nin ise yüzde 50 barajına takılma korkusuyla siyaseti kimliksizleştiren, tek tipleştiren, örneği olmayan bir proje icat edilmiştir. Adına da maalesef "Cumhur İttifakı" deseler de bu plan milleti bölme, kutuplaştırma planıdır. İttifakın perde gerisindeki adı ise "menfaat ittifakı"dır, çıkar birliğidir. Menfaat ittifakını ne "cumhur" kelimesiyle ne de "millî" kelimesiyle saklayabilirsiniz.

Sayın milletvekilleri, bu teklif 12 Eylül Anayasası'ndan sonra yürürlüğe konulan Seçim Kanunu'nda Türk demokrasisinin ve çok partili yaşamın önündeki en büyük engellerden birisi olan yüzde 10'luk baraj uygulamasını da sürdürmektedir. Barajın korunması, seçmen iradesini haksız biçimde başka partiye aktarmaktadır. Planlanan ittifaka göre milletvekilleri önce alınmakta, sonra da paylaştırılmaktadır. Bu adaletsiz bir uygulama ve en kestirme ifadeyle de maalesef sandalye hırsızlığıdır. Sandıkların birleştirilerek taşınması, mühürsüz zarfların geçerli sayılması, sandıklara güvenlik güçlerinin müdahale etmesi; OHAL döneminde, demokratik ve özgür yarıştan uzak, sopalı ve güdümlü bir seçimin önünü açmaktır.

Sayın milletvekilleri, kürsüden bir kez daha burada AKP Hükûmetini uyarıyoruz. Geçmişte tüm uyarılarımıza rağmen sizi kandıranlar sizin dostlarınızdı. Unutmayın, Fetullah Gülen de dostunuzdu, Öcalan da dostunuzdu; Salih Müslim, Barzani, Esad, Rıza Zarrab sizin dostunuzdu. Bugün de demokrasiyi, temsilde adaleti ve seçim güvenliğini gasbeden bu teklifle sizi yine kandırıyorlar. Evet, yine kandırılıyorsunuz ama siz ne yaparsanız yapın, aziz milletimiz artık size vize vermeyecektir. Milletimizin nezdinde tüm kredilerini kaybeden, güven endeksi sıfırın altına düşen bir siyasi parti hâline geldiniz. Mühürsüz yumurtanın yasak, mühürsüz oy pusulasının serbest hâle geldiği, bir oyun bir yumurta kadar değerinin olmadığı bir düzene, menfaat ittifakına, yalana, dolana, kandırılmaya, baskıya, teröre, antidemokratik uygulamalara bu millet artık önümüzdeki seçimde de "dur" diyecektir.

Sözlerimi kapatırken sizlerle şunu paylaşmak istiyorum: Hayat, ne aşk davasıdır ne de ekmek kavgasıdır; hayat, insan kalabilme mücadelesidir şerefinle, namusunla, onurunla.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gündoğdu.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 26'ncı maddesinde geçen "Bakanlar Kurulu yürütür" ibaresinin "Bakanlar Kurulu tarafından yürütülür" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir	Ertuğrul Kürkcü	Erol Dora
İstanbul	İzmir	Mardin
Meral Danış Beştaş	Hüda Kaya	Mahmut Celadet Gaydalı
Adana	İstanbul	Bitlis

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Değişiklikle madde metninin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

26'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, ikinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları da tamamlanmış bulunmaktadır.

Şimdi oyunun rengini belli etmek üzere lehte ve aleyhte birer milletvekiline söz vereceğim.

İlk olarak, lehte olmak üzere Çankırı Milletvekili Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu konuşacaklardır.

Buyurun Sayın Akbaşoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi hürmetle muhabbetle selamlıyorum.

12 Mart 1921'de, Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluş manifestosu olan ve 41 mısrasıyla "41 kere maşallah." dedirten İstiklal Marşı'mız doksan yedi yıl önce Gazi Meclisimizde kabul edildi. "…"(x) "Korkma, mahzun olma, Allah bizimledir." ayetindeki ümidi vurgulayarak başlayan marşımız, yurdumuzun üstünde en son ocak tütene kadar bu ümidin sönmeyeceğini tüm dünyaya ilan etmiş, Millî Mücadele'nin evrensel yol haritasını çizmiştir. İnanıyorum ki milletimizin kabul olunmuş duası olan İstiklal Marşı'mız dünden bugüne ve yarınlara ilham kaynağımız olmaya devam edecektir. Bu vesileyle, başta merhum Akif olmak üzere, İstiklal Marşı'mızın ortaya koyduğu hak dava için canlarını feda eden aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Değerli milletvekilleri, görüştüğümüz kanun teklifinin lehinde oy kullanacağım. Zira, bu teklifle, seçim mevzuatında siyasi partilerin iş birliği yapmasına yönelik dağınık bir şekilde yer alan yasaklar kaldırılmakta, fiiliyatta uygulanan ancak yasal altyapısı bulunmayan, siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmalarına yasal imkân tanınmakta, seçim güvenliği artırılmakta, mahallî idarelerde seçilme yaşı 25'ten 18'e düşürülmekte, geçersiz oyların sayısının azaltılmasına, seçmenlerin iradesinin tam olarak, güvenli bir şekilde sandığa yansımasına yönelik tedbirler getirilmekte, hasta veya engelli seçmenlerin kendi evlerinde oy kullanmalarına imkân sağlanmakta, yerel seçim ile genel seçimin birlikte yapılma zorunluluğu kaldırılarak milletimizin onayladığı son Anayasa değişikliğine uyum sağlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, evet, bu düzenlemeleri getiren kanun teklifine "kabul" oyu kullanacağım. Peki niçin? Çünkü bu teklif, genel ve soyut nitelikte, özgür, eşit, güvenli, serbest ve dürüst bir şekilde, her türlü etki ve baskıyı ortadan kaldıran düzenlemeleri getirdiği için, evet "kabul" diyeceğim. Seçimlerin her aşamasında, demokratik çoğulculuk ilkesi gözetildiği, partilerin de seçmenlerin de denetimine imkân verildiği, bütün seçim süreci tarafsız ve bağımsız bir yargı organı olan Yüksek Seçim Kurulu tarafından yönetildiği ve kararlaştırıldığı için, evet "kabul" diyeceğim. Bu teklif, 7 Haziran seçimlerinde görüldüğü üzere "Birlikte iyi salladık." denilen kirli ittifaklara değil, tertemiz, meşru,

(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

yasal ittifaklara imkân tanıdığı için "kabul" oyu vereceğim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Halka rağmen, halk için, jakoben anlayışıyla millete üstten bakan, seçmeni göbeğini kaşıyan adam gibi gören, "Benim oyumla dağdaki çobanın oyu bir mi olacak?" diyen 1946 ruhuyla açık oy gizli sayım peşinde koşanların değil, aziz ve asil milletimizin taleplerine uygun olarak adil, eşit, özgür, kolay, güvenli ve tam demokratik seçimler için "kabul" oyu vereceğim. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Mühürsüz oyla nasıl oluyor bu dediğin? Dünyada "mühürsüz oy" diye bir şey yok.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Temelsiz, mesnetsiz, gerçek dışı, varsayımsal kurgularla ve "Benim oğlum bina okur, döner döner yine okur." anlayışıyla…

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Döner, döner, çalar.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Senin oğlun askerlik yapmaz, bizim oğullarımız şehit düşer.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Mühürsüz oyla nasıl oluyor bu iş, mühürsüz oyla nasıl oluyor?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – …Goebbels'ten mülhem tekrar eden yalan ve çarpıtmalarla oluşturulmaya çalışılan kavramsallaştırma ve algılara teslim olmadığım ve teslim olmayacağım için "evet" diyeceğim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Arkadaşlar, ben millet ittifakına, millet iradesine "evet" diyeceğim, Kuvayımilliye ruhuna, yeniden Millî Mücadele'ye, nizamıâleme, Kızılelma'ya "evet" diyeceğim. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Sözlerimi tamamlamak istiyorum, bir dakika.

BAŞKAN – Bir dakika ek süre veriyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Yeniden büyük Türkiye'ye, "Dünya 5'ten büyüktür." diyen Türkiye'nin liderliğinde adil ve merhametli bir dünya için "evet" diyeceğim. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Aziz milletimizi millî ve yerli, aynı zamanda evrensel bir ümit olan Cumhur İttifakı'na…

HAYATİ TEKİN (Samsun) – "Cukka"yla karıştırdın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – …"evet" demeye davet ediyor, bu duygu ve düşüncelerle hepinize selam ve hürmetlerimi arz ediyorum. Sağ olun, var olun, Allah'a emanet olun. Kalın sağlıcakla. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Akbaşoğlu.

Sayın Özel… (Uğultular)

Sayın Özel'e söz verdim sayın milletvekilleri, lütfen.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

66.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nde oyunun rengini belli etmek üzere yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Çorum'daki 11 tane cenaze haberinden sonra, o büyük kayıptan, o üzüntüyü ortaklaşmaktan sonra çıkıp da… (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Bu neşe kayda değer.

Kendisi birçok hakarette bulundu ama biz ona sadece şunu söyleyelim: Sizin oğlan onu okur, bunu okur; bizim oğlan askerlik yapar, sizin oğlan bedelli yapar. (CHP sıralarından alkışlar) Bizim oğlan alın teriyle çalışır, vergi verir; sizin oğlan Man Adası'nda vergi kaçırmak için şirket kurar abicim. (CHP sıralarından "Bravo!" sesleri, alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Cevap vermeye değer görmediğim için cevap vermeyeceğim.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN – Aleyhte İzmir Milletvekili Sayın Musa Çam konuşacak.

Sayın milletvekilleri, oylamayı yaptıktan sonra Sayın Bakan ve Sayın Komisyon Başkanımızın bir teşekkür konuşması var, onu da belirteyim.

Buyurun Sayın Çam. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin sayın üyeleri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Jülide Sarıeroğlu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız burada. Sayın Bakanım, on sekiz saattir burada çalışıyoruz. Burada stenograflar, çaycımız, restorancımız, kapıda bekleyen bekçimiz dâhil olmak üzere on sekiz saattir mesai yapıyor Türkiye Büyük Millet Meclisinde. Siz bu ülkenin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanısınız, sadece dışarıda çalışanlara değil, bu Meclis çatısı altındaki kayıt dışı çalışmaya da el koymalısınız, müdahale etmelisiniz Sayın Bakan. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seçim sistemlerinden milletvekili sayısının hesabında kullanılan d'Hondt sistemi büyük bir partiyi ödüllendiriyor. İttifak yapan iki partinin toplam oyu her birinden daha fazla olacağı için aynı oylarla ayrı ayrı çıkaracakları vekilden daha fazlasını ittifak olarak kazanırlar. İttifakın kazanacağı vekil sayısı iki parti arasında paylaştırılırken yine büyük parti avantajı olacak. Aynı oylarla AKP bir miktar daha fazla, MHP bir miktar daha az vekil alacaktır. Peki, MHP buna neden razı oldu? Niçin "evet" dedi? Bunun nedeni iki tane: Bir tanesi baraj, ikincisi de dar bölge sistemiyle tehdit edilmiş olması nedeniyle bu ittifaka "evet" demiştir. MHP lideri Sayın Bahçeli barajın ağır olduğunu söyledi, aşağı çekilmesini söyledi, istedi. Barajın aşağı çekilmesi diğer partilerin Meclise girmesini kolaylaştıracaktı ama AKP ve MHP anlaştılar, diğer partilerin önünde yüzde 10 barajını devam ettiren, MHP için barajı kaldıran bu modeli geliştirdiler. Bu, kanunlaştığında teorik olarak 1 milyon oy alan parti ittifak sayesinde Parlamentoya girecek ama 5 milyon oy alan bir siyasi parti ittifak içerisinde olmadığı için Parlamentonun dışında kalacak. Adalet bu mudur, eşitlik bu mudur arkadaşlar? Dolayısıyla, bu, antidemokratik bir düzenlemedir, bunu kabul etmek mümkün değildir arkadaşlar.

Sayın Şentop, Komisyon Başkanı; Habertürk gazetesinden Kübra Par'a vermiş olduğunuz röportajda seçim barajının sıfırlanacağını ya da çok sembolik bir orana çekileceğini söylediniz Sayın Başkan, doğru mudur? Doğru olduğunu söylediniz ama sözünüzün arkasında durmuyorsunuz.

Yine, Sayın Burhan Kuzu, hocaların hocası, bakanlık bekleyen Hoca; burada mı Hoca? (AK PARTİ sıralarından "Burada, burada." sesleri) Bakanlık bekleyen hocam, Nagehan Alçı'ya "Baraj kalkacak. Yüzde 10 seçim barajı ya tamamen kalkacak ya da yüzde 1'e, 2'ye inecek." dediniz ama söylediklerinizin hiçbirisi olmadı Hocam.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Baraj olmadan bu ittifakı nasıl yapacaklar? Baraj lazım baraj! OHAL lazım, baraj lazım!

MUSA ÇAM (Devamla) - Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, bu düzenleme antidemokratik bir düzenlemedir. Bu düzenleme, bize 1980 öncesini hatırlatan yeni MC hükûmetlerinin ittifakıdır arkadaşlar. Korkumuz ve kaygımız, Türkiye'yi o kadar kutuplaştırdınız, böldünüz ve parçaladınız ki şimdi bu kutsal ittifakla Türkiye'de tekrar yeni MC hükûmetlerini andıracak uygulamaların taşlarını döşüyorsunuz arkadaşlar. Bu kabul edilebilir bir tutum ve davranış biçimi değildir, bu nedenle karşıyız.

Bu koalisyon adil ve demokratik bir seçim yapamaz. Biz daha şimdiden sandıkların korunmasından, oyların güvenli bir şekilde verilmesinden çok ciddi bir endişe içerisindeyiz. Özellikle, sandık kurulu başkanlarının seçilmesi, yetmedi, sandık kurulu başkanlarının güvenlik görevlisini çağırma hakkı varken şimdi vatandaşa bu yetkinin verilerek kraldan fazla kralcıların o sandık başlarında hangi entrikaları çevireceğini biz şimdiden tahmin edebiliyoruz.

Dolayısıyla, keşke bu masum, son derece temiz bir ittifak olmuş olsaydı… Olabilir, siyasi partiler kendi aralarında iş birliği yapabilirler ama bu, samimi, temiz ve içten bir ittifak değildir, bunun olmadığını da göreceksiniz, yakında göreceksiniz, önümüzdeki süreçte göreceksiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSA ÇAM (Devamla) – Bir dakika ek süre alabilir miyim?

BAŞKAN – Bir dakika ek süre veriyorum, tamamlayın lütfen.

MUSA ÇAM (Devamla) – Siyasette ömür boyu beraberlikler, ömür boyu husumetler yoktur. Daha düne kadar her iki partinin birbirine söyledikleri sözleri söylesek başımız döner. Bunları söylemeye gerek yok. Ama Anadolu'da bir söz var: "Öpeceğin surata tükürmeyeceksin, tükürdüğün suratı da öpmeyeceksin." (CHP sıralarından alkışlar)

2014 yılında, AKP Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, bizim her zaman saygıda kusur etmediğimiz, kendi ilkeleri olan Sayın Devlet Bahçeli'ye şu sözleri söyledi: "O zürriyet sahibi değil. Ne anlar çoluktan çocuktan! Ne anlar!" dedi. (AK PARTİ sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN – Sayın Çam...

MUSA ÇAM (Devamla) – "Ne anlar!" dedi. (AK PARTİ sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN – Sayın Çam... Sayın Çam...

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Ayıp be! Ayıp!

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Yazıklar olsun!

MUSA ÇAM (Devamla) – MHP Genel Sekreteri dedi ki...

BAŞKAN – Sayın Çam, çalışma düzenini bozuyorsunuz ve şahsiyatla uğraşıyorsunuz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Şahsiyatla uğraşanları söylüyor, o uğraşmıyor.

MUSA ÇAM (Devamla) – Gaziantep'te cevap verdiniz.

BAŞKAN – Sayın Çam, sizi temiz bir dille konuşmaya davet ediyorum.

MUSA ÇAM (Devamla) – Dediniz ki: "'Bunun cevabını zürriyet sahibi olanlar değil, onlar bunun hesabını soracak."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Ayıp be! Ayıp! Ayıp! Yazıklar olsun!

MUSA ÇAM (Devamla) – Şimdi, bütün bunları bir tarafa bırakarak...

BAŞKAN – Sayın Çam, süreniz bitti.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tam bir şerefsizsin, utanmaz!

MUSA ÇAM (Devamla) – Türkiye'yi hiçbir zaman...

CELAL ADAN (İstanbul) – Otur lan!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tu yüzüne senin!

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Şerefsiz!

BAŞKAN – Sayın Çam, süreniz bitti.

MUSA ÇAM (Devamla) – Dolayısıyla, bu yaptığınız ittifak doğru bir ittifak değildir.

BAŞKAN – Sayın Çam...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Terbiyesiz ve ahlaksız! Otur yerine, namussuz!

MUSA ÇAM (Devamla) – Bu nedenle buna "Hayır." oyu vereceğiz.

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen yerinize oturur musunuz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Allah belanı versin senin! Alçak! Alçak! Böyle işgal ediyor.

BAŞKAN – Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 09.16

ON DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 09.33

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Bülent ÖZ (Çanakkale)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 69'uncu Birleşiminin On Dördüncü Oturumunu açıyorum.

XII.- DİSİPLİN CEZASI İŞLEMLERİ

1.- İzmir Milletvekili Musa Çam'a 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nde oyunun rengini belli etmek üzere yaptığı konuşmasında sarf ettiği bazı ifadeleri nedeniyle İç Tüzük'ün 163'üncü maddesi uyarınca Meclisten geçici olarak üç birleşim çıkarma cezası verilmesi hakkında

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, İzmir Milletvekili Musa Çam'ın az önce sarf etmiş olduğu sözler İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi kapsamında olduğundan Meclisten geçici olarak çıkarma cezasını gerektirmektedir. Bu nedenle, İzmir Milletvekili Musa Çam'a İç Tüzük'ün 163'üncü maddesi uyarınca Meclisten geçici olarak üç birleşim çıkarma cezasının verilmesini teklif edeceğim. Sayın Çam savunma yapabilir yahut başka bir milletvekili savunma hakkını kullanabilir.

Sayın Çam…

MUSA ÇAM (İzmir) – Yerimden.

BAŞKAN – Buyurun, yerinizden.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, ben konuşmamda, MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin ne kadar saygın, itibarlı ve ne kadar iyi bir insan olduğunu söyledim. Böyle bir insana zamanında AKP Genel Başkanının söylemiş olduğu sözün ne kadar yakışıksız olduğunu ve bunu hak etmediğini ve buna karşı… (AK PARTİ sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bir dakika…

İSMAİL BİLEN (Manisa) – Kıvırmaya çalışma!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bir izin verir misiniz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından gürültüler)

İSMAİL BİLEN (Manisa) – Adam ol, adam ol!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İsmail ağabey, bir dinle ya!

BAŞKAN – Devam edin siz Sayın Çam.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ve buna karşı MHP Genel Sekreterinin Gaziantep'te cevap verdiğini söyledim, bunun hak edilmediğini söyledim. Eğer buradan kaynaklanan bir yanlış anlaşılma söz konusu ise ben de bundan üzüntü duyarım. Benim Sayın Devlet Bahçeli'ye böyle bir şey söylemem söz konusu değildir, asla öyle bir şey söz konusu olamaz, bunu burada söylemek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Özür dile!

BAŞKAN – İzmir Milletvekili Musa Çam'a İç Tüzük'ün 163'üncü maddesi uyarınca Meclisten geçici olarak üç birleşim çıkarma cezası verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

OKTAY ÖZTÜRK (Mersin) – Aslında niye geldi ki Meclise bugün!

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen Genel Kuruldan ayrılınız. (AK PARTİ ve MHP sıralarından gürültüler)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bu utanç sana yeter, tu yüzüne senin!

İSMAİL BİLEN (Manisa) – Tu sana tu!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Tamam, tamam, o kadar da değil!

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen Genel Kuruldan ayrılınız, idare amirleri de lütfen yardımcı olunuz bu konuda.

Evet, Sayın Çam Genel Kuruldan ayrıldı mı acaba?

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Ayrılamıyor Sayın Başkan.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

5.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, Başkanlık Divanı olarak Genel Kurulda yaşanan olay nedeniyle MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'ye üzüntülerini bildirdiklerine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın Bahçeli, siz de bizimle birlikte bugün saatlerdir burada Genel Kurulu takip ediyorsunuz. Böyle bir olayın yaşanmasından dolayı size Divan olarak üzüntülerimizi bildiriyoruz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

67.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, MHP Genel Başkan Devlet Bahçeli'yle ilgili ifadelerden büyük bir üzüntü duyduklarına ve kendisinden CHP Grubu adına özür dilediklerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, biz burada siyasi partilerin birbirleriyle ilgili geçmişteki siyasi değerlendirmelerini tekrar edebiliriz ve bu, meşrudur. Ancak biraz önce kürsüde ifade edilen söz, söylendiği zaman da şimdi de Sayın Devlet Bahçeli'nin hak etmediği bir sözdür. Cumhuriyet Halk Partisinin kurumsal kimliği olarak bir Sayın Genel Başkanın varlığında ya da gıyabında bu ifadelerin kullanılmasından büyük bir üzüntü duyduğumuzu ifade ediyorum ve kendisinden Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına özür diliyoruz, kabul ederlerse özür diliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özel.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) - Sayın Başkan, benim bir sözüm var.

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, sizi de dinleyeyim.

68.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Mecliste her an şiddete uğrama ihtimali olduğuna ve bu konuda önlem alınması gerektiğine ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, yani biz daha kaç kere bu Mecliste aynı şeye tanık olacağız gerçekten bilemiyorum ve bunun için hem Meclis Başkanının, Meclis başkan vekillerinin, grup başkan vekillerinin bir toplantı yapması gerekiyor ve bununla ilgili, aynı zamanda, önlem alması gerekiyor. Yani şimdi burada bir ceza veriliyor mu, veriliyor. Yapılan şey kötü mü, kötü. Bunda herkes hemfikir oluyor mu, oluyor. Peki, bu ne? Yani bir insan kullandığı bir sözden dolayı, üstelik de başka birisinin sözünü aktarmışken şimdi burada gerçekten şiddete uğrayacağım düşüncesiyle mi yaşamak zorunda? Bu, herkesin başına gelebilir. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır, teşekkür edecek bir şey değil bu. Yani ne oldu Çam'a bilmiyoruz.

İSMAİL BİLEN (Manisa) – Sayın Başkan, hâlâ ayrılmadı. Hâlâ ayrılmadı.

BAŞKAN – Sayın Çam Genel Kurulu terk etti mi acaba?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Daha geçen gün Mahmut Toğrul'un kolu kırıldı, yarın kime ne olacak bilmiyoruz. Yani bu Mecliste ölen vekiller oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kerestecioğlu.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 534) (Devam)

BAŞKAN - 534 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Hükûmet yerinde.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ya, sözü kesemezsiniz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ya, siz bir kadınsınız, gerçekten bir kadın olarak da bunu anlamamanızı kınıyorum.

BAŞKAN – İç Tüzük'ün 86'ncı maddesine göre yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) - Ölsün birileri burada, görelim hep beraber.

BAŞKAN - Böylelikle teklifin görüşmeleri de tamamlanmış oldu.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, söz bitmeden nasıl kesiyorsunuz, gerçekten bunu anlamak mümkün değil.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Keser, Ali kıran baş kesen.

BAŞKAN – Kabul etmeyenler… Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır, hayırlı olsun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Nasıl geçti, nasıl kanunlaştı? Orada kendi kendinize oylama yaptınız. Böyle bir şey olamaz ya!

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Erkek egemen düzen bu işte.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 13 Mart 2018 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 09.41

XIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, milli sporcu öğrencilerin burs durumuna ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/20594)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğün 96. maddeleri gereğince Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın Bak tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.29.11.2017

Melike BASMACI
Denizli Milletvekili

Kredi Yurtlar Kurumu tarafından Milli Sporculardan Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora öğrencilerine sağlanan ve bu koşullardaki bütün öğrencilere çıkan burslarda bu sene aksaklık olmuş ve başvuran öğrencilerin büyük bir kısmına burs çıkmaması medyada büyük yer tutmuş ve öğrenciler bu durumdan çok mağdur olmuşlardır.

Bu kapsamda;

1) Milli Sporcu olarak kurumunuza burs için başvuran öğrenci sayısı kaçtır?
2) Kaç öğrenciye burs çıkmıştır?
3) Burs çıkmayan öğrencilerde tutmayan ölçüt nedir?
4) Genel şartlarda bütün milli sporcular çıkan burs hangi yönetmelik, kanun ile değişikliğe uğramıştır?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 69 - 161300 09/.03/2018
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Denizli Milletvekili Sayın Melike BASMACI'nın tarafımıza tevcih ettiği 7/20594 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ SAYIN MELİKE BASMACI TARAFINDAN VERİLEN 7/20594 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Burs-Kredi Yönetmeliğinin 8'inci Maddesi, *"Kurum bütçesi dikkate alınarak ilk defa burs verilecek öğrenci sayısını, aylık burs miktarlarını, ödeme zamanını ve öğrencilerin Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Sınavı sonucundaki başarılarına göre burs kontenjanlarını belirlemeye Yönetim Kurulu yetkilidir."* hükmünü amirdir.

Bakanlığımızdan millilik bursu alabilmek için aranan şartlarla ilgili, **"Milli Sporcu Belgesi Verilmesi Hakkında Yönetmelik"** hükümlerinde yapılan değişikliklerle, 27.10.2017 tarihinde **Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulunca**;

a)Yaz-Kış Olimpiyatları ve Paralimpik Oyunlarında yarışması yapılan branşlarda son bir yıl içerisinde (A) sınıfı Milli Sporcu Belgesi almış sporcular ile bu branşlarda (B) sınıfı Milli Sporcu Belgesine sahip olup son bir yıl içerisinde yapılan ümitler, gençler ve yıldızlar Avrupa ve Dünya şampiyonalarında ilk 8'e giren sporculara yüksek öğrenim öğrencilerine verilen 1 aylık kredi tutarının 3 katı,

b) Yaz-Kış Olimpiyatları ve Paralimpik Oyunlarında yarışması yapılan branşlarda son bir yıl içerisinde (B) sınıfı Milli Sporcu Belgesi almış sporcular ile olimpik ve paralimpik olmayan ancak İOC'nin tanıdığı branşlarda (A) sınıfı Milli Sporcu Belgesi alan sporculara yüksek öğrenim öğrencilerine verilen 1 aylık kredi tutarının 2 katı,

c) Son bir yıl içerisinde olimpik ve paralimpik olmayan spor branşlarda (A), (B) olimpik ve paralimpik branşlarda (C) sınıfı Milli Sporcu Belgesi almış olan sporculara yüksek öğrenim öğrencilerine verilen 1 aylık kredi tutarı kadar **burs verilmesi**, amatör milli öğrencilerin yukarıda belirtilen durumları ile ilgili bilgilerin ise Spor Genel Müdürlüğü tarafından sağlanması ve **aktif sporcu olan milli öğrencilerin desteklenmesi, kararı alınmıştır.**

2017-2018 öğretim yılında, milli sporcu olduğunu beyan ederek Kurumumuza burs başvurusunda bulunan 2.325 öğrenciden, belirtilen vasıflara haiz olan **918** öğrenciye millilik bursu tahsis edilmiştir.

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 05-12267 02/03/2018
Konu : Ek süre talebi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ekli listede esas numaraları belirtilen soru önergelerine verilecek cevaplara esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99'uncu maddesinin 5'inci fıkrası uyarınca, bir aylık ek süre verilmesini tensiplerinize arz ederim.

Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Soru önergesi listesi

EK SÜRE TALEP EDİLEN SORU ÖNERGELERİNİN LİSTESİ

S.N.	ESAS NO.
1	**7/19837**
2	7/19952
3	7/19953
4	**7/20055**
5	**7/20057**
6	7/20238
7	7/20239
8	7/20240
9	7/20241
10	7/20242
11	7/20243
12	7/20244
13	7/20245
14	7/20246
15	7/20247
16	7/20248
17	7/20249
18	7/20250
19	7/20251
20	7/20252

S.N.	ESAS NO.
21	7/20253
22	7/20254
23	7/20255
24	7/20256
25	7/20257
26	**7/20594**
27	**7/20811**
28	7/20812
29	7/20813
30	7/20814
31	7/20815
32	7/20816
33	7/20817
34	7/20818
35	7/20819
36	**7/21104**
37	7/21105
38	**7/21369**
39	7/21370
40	7/21371
41	7/21372

2.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, spor ve eğitim tesisleri ile yetişmiş personel sayılarına, Lisanslı sporcu sayısının nüfusa oranının artırılması için yapılacak çalışmalara, İlişkin soruları ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/20812), (7/20815)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğünün 96 ve 99. Maddeleri uyarınca Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın BAK tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. Saygılarımla. 05.12.2017

Ömer Fethi GÜRER
Niğde Milletvekili

1) Ülkemizde olimpik spor dallarına uygun nitelikte tesis sayısı kaçtır? Hangi illerde bulunmaktadır?
2) Kaç ilde sürekli eğitim ve araştırma merkezi vardır?
3) Gençlik ve spor faaliyetlerinin istenen düzeyde olabilmesi için her ilde yeterli yetişmiş nitelik ve nicelikte personel istihdam edilebilmekte midir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğünün 96 ve 99. Maddeleri uyarınca Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın BAK tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. Saygılarımla. 05.12.2017

Ömer Fethi GÜRER
Niğde Milletvekili

1) Ülkelerin lisanslı sporcu sayılarının nüfuslarına oranı Almanya'da %31,Fransa'da %25, Avusturalya da %20 iken ülkemizde bu oran % 3,87'dir. Avrupa ülkelerine göre çok geride kalan bu durumun iyileştirmesi için yapılan çalışma var mıdır?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 80 - 161290 09/03/2018
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER'in tarafımıza tevcih ettiği **7/20812** ve **7/20815** esas numaralı yazılı soru önergelerine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER TARAFINDAN VERİLEN 7/20812 VE 7/20815 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGELERİNİN CEVABI

Olimpik spor dallarına uygun spor tesisleri, başta büyük şehirlerimiz ve genç nüfusun yoğun olduğu illerde olmak üzere, yurt genelinde inşa edilmiş olup Bakanlığımıza ait spor tesisleri ile ilgili bilgiler resmi internet sitemizde, www.gsb.gov.tr/Tesisler linki üzerinden, il ve ilçe bazında kamuoyunun erişimine açık bulunmaktadır.

Ülkemizde, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerine bağlı **36 sporcu eğitim merkezinde, 1.194** sporcu öğrenciye hizmet verilmektedir. Ayrıca, çeşitli illerde toplam **14 kamp eğitim merkezimiz** bulunmaktadır. Yetenekli sporcuları yetiştirmek ve desteklemek amacıyla, 23.11.2013 tarihinde başlatılan **Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezleri** projesinden bu güne kadar **1.800** elit sporcu faydalanmış olup şu an itibariyle **20 ilde, 18 olimpik branşta**, yatılı ve gündüzlü olmak üzere toplam **831** sporcu yetiştirilmektedir.

Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerimizde yeterli düzeyde Spor Eğitim Uzmanı ve Antrenör istihdam edilmekte olup ihtiyaç olması halinde ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda personel ataması yapılmaktadır.

Ülkemizde lisanslı sporcu sayısını arttırmak amacıyla çeşitli uygulamalar yapılmakta, münhasıran 16 yaş ve altı sporcuların lisans işlemlerinden herhangi bir ücret alınmamaktadır. Bunun dışında; çocuk ve gençlerimizi spor yapmaya teşvik etmek, onlara sporu sevdirmek, erdemli sporcular yetiştirmek ve sporun daha geniş kitlelere yayılmasını sağlamak amacıyla hayata geçirilen **İl Spor Merkezleri** uygulamasıyla; ülke sporuna ve spor kulüplerine sporcu kaynağı oluşturmak ve spora yönlendirmek için çocuklarımıza ve gençlerimize eğitim verilmektedir.

Ayrıca, tatil dönemlerinde de Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri bünyesinde görev yapan çeşitli branşlardaki antrenörlerimiz eliyle, eğitim ve öğrenim çağındaki çocuklarımıza ve gençlerimize spor eğitimi verilmekte ve böylece onların sporla ilgilenmeleri sağlanmaktadır.

Sporun gelişmesi ve yaygınlaşmasında öncelikli bir yeri olan spor kulüplerimizin daha fazla gelişmesi için ilgili tüm paydaşların katılımıyla çalışmalar yapılmaktadır. Son yıllarda gerçekleştirilen yatırım hamleleriyle, gençlik ve spor faaliyetleri için gerekli olan spor tesisleri hızla inşa edilmekte, kulüplerimizin ve sporcularımızın hizmetine sunulmaktadır.

Ayrıca, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinde görevli antrenörler tarafından **sporcu taraması yapılmakta**, yetenekli sporcular tespit edilerek kulüplere ve ilgili federasyonlara yönlendirilmektedir.

Ülkemizde, 2002 yılında **lisanslı sporcu sayısı** 278.047 ve nüfusa oranı %0,4 iken, bu sayı 05.01.2018 tarihi itibarıyla **8.174.470'e** yükselerek nüfusa oranı **% 10,22'ye** ulaşmış olup, lisanslı sporcu sayısını artırmaya yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

3.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, Denizli'ye yeni bir stadyum yapılmasın yönelik çalışmalara,

Denizli'deki öğrenci barınma imkânlarına,

İlişkin soruları ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/20813), (7/20814)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğün 96. maddeleri gereğince Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın Bak tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 06.12.2017

Melike BASMACI
Denizli Milletvekili

Denizli 1982 de yapılan Atatürk stadyumunun eski ve kapasitesinin yetersiz olduğu bilinmekte, şehirde 40.000 kişi kapasiteli diğer spor branşlarının yapılmasına elverişli yeni bir stadyuma ihtiyaç olduğu bilinmektedir.

Bu kapsamda;

1) Denizli ye yeni bir stadyum yapılması için herhangi bir çalışmanız var mıdır?

2) Projesi çizilmiş midir ne zaman başlayacak ne zaman bitirilecektir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğün 96. maddeleri gereğince Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın Bak tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 06.12.2017

Melike BAŞMACI
Denizli Milletvekili

Özellikle kız öğrencilerin lise ve yüksekokul düzeyinde okuma imkânı bulabilmesi için barınma ihtiyacının karşılanması zorunluluk arz etmektedir. Denizli de öğrencilerin barınma ihtiyacını karşılaması bakamından mevcut kapasitenin yeterli olmadığı sık sık dile getirilmektedir.

Bu kapsamda:

1) Denizli Devlet yurdu kaç yatak kapasitelidir?
2) Kaç erkek kaç kız kapasitelidir?
3) Öğrenci kapasitesi bakımından Türkiye de kaçıncı sıradadır?
4) Ortaöğretim öğrencilerini de kapsayan yurt projeniz mevcut mudur?
5) Denizli'nin yurt sorununu çözüme kavuşturacak, ihtiyaca karşılık verebilecek bir yurt yapma projeniz var mıdır? Ne zaman başlanması ve bitirilmesi planlanmaktadır?
6) Denizli de 2017-2018 öğretim yılında yurtlara yerleşen kaç öğrenci vardır?
7) Denizli de 2017 2018 öğretim yılında yurt çıkmayan kaç öğrenci vardır?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 83 - 161277 09/03/2018
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Denizli Milletvekili Sayın Melike BASMACI'nın tarafımıza tevcih ettiği **7/20813** ve **7/20814** esas numaralı yazılı soru önergelerine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ SAYIN MELİKE BASMACI TARAFINDAN VERİLEN 7/20813 ve 7/20814 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGELERİNİN CEVABI

Denizli ilinde Bakanlığımıza bağlı; **6.197'**si kız, **3.179'**u erkek öğrenciler için olmak üzere, toplam **9.376** yatak kapasiteli **12** adet yurt bulunmaktadır.

06.03.2018 tarihi itibariyle, bu **ildeki** yurtlarımızda barınmak üzere başvuruda bulunan **6.148** öğrencinin **%97**'si olan **5.991**'i yurtlarımıza yerleştirilmiştir. Yedekte kalan 157 kişinin yerleştirme işlemleri ise halen devam etmektedir. Bu ilimiz, yurt yatak kapasitesi bakımından Türkiye'de 23'üncü sırada bulunmaktadır.

Bakanlığımız yatırım programında Denizli ilimiz için **3 adet** yurt projesi bulunmaktadır. Bunlardan, Denizli **İl Merkezinde** yapılacak **1000 kişilik** yurt projesinin ihalesi yapılmış olup inşasının 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Ayrıca, yine **İl Merkezinde 1000 kişilik** ve **Bekilli** ilçesinde **300 kişilik** yurt projelerinin de ihaleleri yapılacaktır.

Bakanlığımız, sadece yükseköğrenim öğrencileri için yurt hizmeti vermektedir. Ortaöğretim öğrencilerine yönelik yurt hizmetleri, Milli Eğitim Bakanlığının eliyle yürütülmektedir.

Denizli'ye stadyum inşası projesi, *yatırım programına alınmış* ve proje çalışmaları başlatılmıştır.

4.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde yeni stat inşaatı için ayrılan bütçeye, Gelir vergisi indiriminin süresinin uzatılmasından yararlanan sporculara, İlişkin soruları ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/20816), (7/20817)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğünün 96 ve 99. Maddeleri uyarınca Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın BAK tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. Saygılarımla. 06.12.2017

Ömer Fethi GÜRER
Niğde Milletvekili

1) Niğde ili merkez ilçede 2014 yılından beri yapılacağı açıklanan Niğde Yeni Stat inşaatı için 2018 yılı bütçesinden ödenek ayrılmış mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğünün 96 ve 99. Maddeleri uyarınca Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın Bak tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. Saygılarımla. 16.12.2017

Ömer Fethi GÜRER

Niğde Milletvekili

1) Sporculara tanınan gelir vergisi indiriminin süresinin uzatılmasından yararlanan sporcuların branşlara ve liglere göre dağılımı nedir?
2) 2019 yılına kadar devam ettirilmesi öngörülen bu uygulama ile sağlanan indirim toplam tutarı ne kadardır?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 32 - 161266 09/03/2018
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER'in tarafımıza tevcih ettiği **7/20816** ve **7/20817** esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER TARAFINDAN VERİLEN 7/20816 VE 7/20817 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGELERİNİN CEVABI

Bakanlığımızın 2017 yılı bütçesinde, Niğde iline stadyum yapılması için ödenek ayrılmış olup proje çalışmalarında sona gelinmiştir. Stadyumun, 2018 yılında ihalesi yapılacak ve yapımına başlanacaktır.

Sporculara tanınan gelir vergisi indirimi ile ilgili hususlar; 193 sayılı *Gelir Vergisi Kanunu* ve 213 sayılı *Vergi Usul Kanunu* hükümlerinin uygulanmasına ilişkin olduğundan, Maliye Bakanlığının yetki ve sorumluluk alanına girmektedir.

5.- İzmir Milletvekili Mustafa Ali Balbay'ın, Macaristan'a bir organizasyon için giden halk dansları topluluğu üyelerinin iltica ettiği iddiasına ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/20818)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın T.C. Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın BAK tarafından yazılı olarak yanıtlanması için;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.07.12.2017

Mustafa Ali BALBAY
İzmir Milletvekili

Ankara Kent Çocuk ve Gençlik Halk Dansları Topluluğu Derneği kafilesi 5-10 Kasım 2017 tarihleri arasında Macaristan'da yapılan bir organizasyona davet edildi. Özel davetle etkinliğe katılan 16 kişiden oluşan kafile, yasa gereği, resmi yazıyla yurt dışına çıkabilmek için Halk Oyunları Federasyonu'na müracaat etti. Onayı alan kafile, gri (hizmet) pasaportları ve görev yazılarını aldıktan sonra, 5 Kasım'ı da beklemeyerek 1 Kasım günü Türkiye'den ayrıldı ve Macaristan'a gitti. Ancak 16 kişilik kafileden Türkiye'ye sadece 5 kişi döndü. 11 kişinin Macaristan'a iltica ettikleri iddia ediliyor. Ayrıca Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma açıldığı da kamuoyuna yansıdı.

Bu bağlamda;

1. Ankara Kent Çocuk ve Gençlik Halk Dansları Topluluğu Derneği kafilesinin 11 üyesinin Macaristan'a iltica ettiği doğru mudur?

2. 1 Kasım günü Türkiye'den ayrılarak Macaristan'a giden Ankara Kent Çocuk ve Gençlik Halk Dansları Topluluğu Derneği'nin 11 üyesi Türkiye'ye niçin dönmemiştir?

3. Macaristan'a iltica ettiği öne sürülen 11 kişi ve Macaristan'dan dönen 5 kişinin isimleri nelerdir?

4. Kafilede yer alan isimlerin, herhangi bir siyasi bağlantıları veya suçlarının olup olmadığı Macaristan'a gitmeden önce araştırılmış mıdır?

5. Türkiye Halk Oyunları Federasyonu bu yıl içinde kaç dernek veya kulüp için yurt dışına çıkış onayı vermiştir? İzin verdiği dernek ve kulüplerde bu zamana kadar herhangi bir sorun meydana gelmiş midir?

6. Macaristan'a giden kafilenin lisanslarının yeni olması ne ile açıklanabilir?

7. Macaristan basını Türkiye'den 11 kişinin böylesi yollarla yurtdışına iltica etmesinin Türkiye'de gerçekleşen darbe girişimi sonrası ortaya çıkan olağanüstü hal döneminin yansıması olduğunu söylemesi ne ile açıklanabilir?

8. Eğer iltica talebi doğru ise; Türkiye, yurttaşlarının terk ettiği bir devlet haline mi gelmiştir?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 93- 161253 09/.03/2018
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İzmir Milletvekili Mustafa Ali BALBAY'ın tarafımıza tevcih ettiği 7/20818 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

İZMİR MİLLETVEKİLİ MUSTAFA ALİ BALBAY TARAFINDAN VERİLEN 7/20818 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

Bakanlığımızın bağlı kuruluşu Spor Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığınca yapılan soruşturma sonucuna göre, 5. Budapeşte Halk Oyunları ve Yaza Veda Festivaline katılmak için Macaristan'a giden, *"Ankara Kent Çocuk ve Gençlik Halk Dansları Topluluğu Gençlik ve Spor Kulübü Derneği"* üyesi 16 kişiden 12'si geri dönmemiştir.

Ankara Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğünce lisansları tescillenmiş olan söz konusu **12 kişinin bu lisansları**, Spor Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulunun yazısına istinaden, Ankara Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü Sicil Lisans ve Kulüp Değerlendirme ve İnceleme Komisyonunca, **05.01.2018 tarihinde iptal edilmiştir.**

Konuyla ilgili olarak, Spor Genel Müdürlüğü Hukuk Müşavirliğince, 27.11.2017 tarihli dilekçe ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına **suç duyurusunda bulunulmuştur.**

Kafile mensuplarının pasaport ve yurt dışına çıkış öncesi işlemleri, İçişleri Bakanlığınca yapılmaktadır.

Türkiye Halk Oyunları Federasyonunun yurt dışına çıkış onayı verdiği dernek veya kulüplerle ilgili olarak devam eden bir soruşturma bulunmakta olup henüz neticelenmemiştir.

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yurt dışına iltica eden sporculara ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı 7/21104)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 ve TBMM İçtüzüğün 96. ve 99. maddeleri uyarınca Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın Bak tarafından yazılı olarak yanıtlamasını arz ederim. Saygılarımla. 11.12.2017

Ömer Fethi GÜRER
Niğde Milletvekili

1) Son on yılda yurt dışına giden spor kafilelerinden iltica talebinde bulunan sporcu var mıdır?
2) Ülkemize sığınan sporcu var mıdır?
3) Sportif başarıları ile ödüllendirilmiş iken 15 Temmuz darbe kalkışması sonrasında ödülleri geri alınan sporcular var mıdır?
4) Tutuklu lisanslı sporcu var mıdır?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 34-161240 08/03/2018
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER'in tarafımıza tevcih ettiği 7/21104 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER TARAFINDAN VERİLEN 7/21104 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

Bakanlığımızın bağlı kuruluşu *Spor Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığınca* yapılan soruşturma sonucuna göre, 5. Budapeşte Halk Oyunları ve Yaza Veda Festivaline katılmak için Macaristan'a giden, *"Ankara Kent Çocuk ve Gençlik Halk Dansları Topluluğu Gençlik ve Spor Kulübü Derneği"* üyesi 16 kişiden 12'si geri dönmemiştir. Konuyla ilgili olarak, Spor Genel Müdürlüğü Hukuk Müşavirliğince, 27.11.2017 tarihli dilekçe ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına **suç duyurusunda bulunulmuştur.**

Spor Genel Müdürlüğü *Uluslararası Organizasyonlar Dairesi Başkanlığına* intikal eden, 15 Temmuz darbe kalkışması nedeniyle hakkında soruşturma başlatılıp mahkûmiyet kararı verilen herhangi bir sporcuya ait; bilgi belge veya ödüllerinin geri alınmasına dair işlem bulunmamaktadır.

Ülkemizde lisansları tescil edilmiş olan yabancı sporcular arasında, sığınmacıların bulunup bulunmadığı hususunda Spor Genel Müdürlüğümüzce herhangi bir bilgi ve kayıt tutulmamaktadır. Konunun bu yönü İçişleri Bakanlığının yetki ve sorumluluk alanındadır.

Aynı şekilde, lisanslı sporcularımız arasında halen tutuklu bulunan sporcu olup olmadığı hususu da adli bir konu olup Adalet Bakanlığının sorumluluğu kapsamındadır.

7.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, organize sanayi bölgelerine dair çeşitli verilere ilişkin sorusu ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Faruk Özlü'nün cevabı (7/23358)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 ve TBMM İçtüzüğün 96. ve 99. maddeleri uyarınca Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Faruk ÖZLÜ tarafından yazılı olarak yanıtlamasını arz ederim. Saygılarımla. 27.12.2017

Ömer Fethi GÜRER
Niğde Milletvekili

1) Ülkemizde kaç organize sanayi bölgesi vardır?
2) İllere göre organize sanayi bölgelerinde iş yeri sayıları kaçtır?
3) Kaç işçi bu işyerlerinde çalışmaktadır?
4) 2017 yılında organize sanayi bölgesinde kapanan iş yeri sayısı kaçtır?
5) Açılan iş yeri var mıdır?

T.C.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 75833232 - 610E.157 01/03/2018
Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 12/02/2018 tarih ve 43452547-120.07-E.00000230285 sayılı yazı.

Bakanlığıma intikal eden ilgi yazı eki, Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER tarafından tevcih edilen 7/23358 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Faruk ÖZLÜ
Bakan

Ek:
Cevabi yazı

Güvenli Elektronik imzalı
Aslı ile Aynıdır.
02./03./2018

NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER'İN

7/23358 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Soru 1- Ülkemizde kaç tane organize sanayi bölgesi vardır?

Soru 2- İllere göre organize sanayi bölgelerinde işyeri sayıları kaçtır?

Soru 3- Kaç işçi bu işyerlerinde çalışmaktadır?

Soru 4- 2017 yılında organize sanayi bölgesinde kapanan işyeri sayısı kaçtır?

Soru 5- Açılan işyeri var mıdır?

CEVAPLAR:

Cevap 1-2-3-4-5- Bakanlığımızca bugüne kadar toplam 311 OSB'ye sicil verilerek tüzel kişilik kazandırılmıştır.

Organize sanayi bölgelerinde üretime geçilen parsel sayıları ve bu parsellerde oluşturulan istihdam hacimleri; yatırım yapılan sanayi kolu, yatırım büyüklüğü ve benzeri nedenlerle farklılık göstermektedir. Örneğin Niğde İlimizdeki OSB'lerde 236 parselde 4.869 kişilik istihdam sağlanmışken Çankırı'da 72 parseldeki istihdam büyüklüğü 5.678 kişidir. Diğer bazı illerimizdeki durum ise şöyledir: Diyarbakır (213 parsel-5.000 kişi), Bolu (79 parsel-5.275 kişi), Erzurum (102 parsel-4.150 kişi), Ordu (99 parsel-5.870 kişi), Trabzon (107 parsel-5.149 kişi) ve Çorum (103 parsel-5.340 kişi).

Ayrıca 2017 yılında, gerek üretime geçilen parsel sayısı ve gerekse istihdamda artış sağlanmıştır. Nitekim 2016 yılı sonuna kadar tüm OSB'lerde üretime geçilen parsel sayısı 49.486 iken, 2017 yılı sonu itibariyle bu rakam 1.042 parsel artarak 50.528 parsele ulaşmıştır.

Benzer şekilde 2017 yılı sonu itibariyle; üretime geçen 50.528 parselde yaklaşık 1.730.000 kişi istihdam edilmekte olup, bu rakam geçen yıla göre yaklaşık 100.000 kişilik bir artışa işaret etmektedir.

8.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, serbest bölgelerle ilgili çeşitli verilere ilişkin sorusu ve Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin cevabı (7/23391)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 ve TBMM İçtüzüğünün 96. Ve 99. Maddeleri uyarınca Sayın Ekonomi Bakanı Nihat ZEYBEKÇİ tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. Saygılarımla. 16.01.2018

Ömer Fethi GÜRER
Niğde Milletvekili

1) Serbest Bölgelerde Serbest bölge işleticisi sayısı kaçtır?
2) 2017 yılında kira geliri ne kadardır?
3) Tahsil edilemeyen kira geliri var mıdır?

T.C.
EKONOMİ BAKANLIĞI

Sayı : 84832410 - 610 [2018/51] - E.25076 09 Mart 2018
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 12/02/2018 tarihli ve 43452547-120.07-E.230285 sayılı yazıları.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER tarafından verilen 7/23391 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevap ekte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Nihat ZEYBEKCİ
Bakan

EK:
Cevap yazısı

Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER tarafından verilen 7/23391 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevaplar:

Halihazırda ülkemizde faal durumda bulunan 18 serbest bölgeden Rize Serbest Bölgesi, Bakanlığıma bağlı Rize Serbest Bölge Müdürlüğü tarafından işletilmekte olup diğer 17 serbest bölge 17 farklı işletici şirket tarafından işletilmektedir.

Diğer taraftan, 2017/11030 sayılı "Karaman Serbest Bölgesinin Yer ve Sınırlarının Belirlenmesi ve Kurulup İşletilmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı" 13 Aralık 2017 tarihli ve 30269 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Karar ile Karaman Serbest Bölgesi'nin işletilmesine ilişkin yetki Karaman Serbest Bölge Kurucusu ve İşleticisi Anonim Şirketi'ne verilmiş olup bölge henüz faaliyete geçmemiştir.

2017 yılında serbest bölgelerden yaklaşık 41,6 milyon TL kira geliri elde edilmiştir. Tahsil edilemeyen kira geliri bulunmamaktadır.

9.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebeler ile ilgili gerekli bildirimlerin yapılmadığı iddiasına ve açılan soruşturmaya ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Ahmet Demircan'ın cevabı (7/23464)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda gerekçesi belirtilen sorumun Sağlık Bakanı Sayın Ahmet Demircan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 18.01.2018

NİHAT YEŞİL
Ankara Milletvekili
İçişleri Komisyonu Üyesi

17.01.2018'de medyada yer alan haberlere göre İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde son 5 ayda 115 çocuğun hamile olduğu tespit edilmiştir. 2012 yılından itibaren Sağlık Bakanlığı tarafından bu tip durumların bildirilmesi zorunlu kılınmıştır. Hastane bu durumu adli vaka olması nedeniyle kolluğa bildirmekle yükümlü olmasına karşın bildirmemiş, hastane personelinin durumu Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığına bildirmesinin ardından savcılığın soruşturma talebine İstanbul Valiliği tarafından izin verilmemiştir. Durumu savcılığa bildiren personel hakkında soruşturma açılmış ve iki kez görev yeri değiştirilmiştir.

Soru: Bu konuda ihmali aşan ve hatta kasta dayalı olduğunu düşündüğümüz hususların araştırılmasına İstanbul Valiliği hangi sebeple izin vermemiştir? Sorumlular hakkında gerekli idari ve adli süreç neden işletilmemiştir? Sağlık Bakanlığından ve İçişleri Bakanlığından konu ile ilgili açıklama talep etmekteyiz.
Saygılarımla

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Denetim Hizmetleri Başkanlığı

MÜSTEŞAR - DENETİM HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
07/03/2018 11:02 - 55753567-610-1983
00064350309

Sayı : 55753567/610/
Konu : Soru Önergesi / 7/23464

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının 12.02.2018 tarihli ve 120.07 sayılı yazısı.

İlgi yazıda, Ankara Milletvekili Sayın Nihat YEŞİL tarafından tevcih edilen "İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebeler ile ilgili gerekli bildirimlerin yapılmadığı iddiasına ve açılan soruşturmaya ilişkin" 7/23464 esas numaralı yazılı soru önergesinde yer alan soruların cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu soru önergesine istinaden hazırlanan cevap metni yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Dr. Ahmet DEMİRCAN
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

Ankara Milletvekili Sayın Nihat YEŞİL tarafından tevcih edilen "İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebeler ile ilgili gerekli bildirimlerin yapılmadığı iddiasına ve açılan soruşturmaya ilişkin" 7/23464 esas numaralı yazılı soru önergesi cevabıdır:

SORU:

17.01.2018'de medyada yer alan haberlere göre İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde son 5 ayda 115 çocuğun hamile olduğu tespit edilmiştir. 2012 yılından itibaren Sağlık Bakanlığı tarafından bu tip durumların bildirilmesi zorunlu kılınmıştır. Hastane bu durumu adli vaka olması nedeniyle kolluğa bildirmekle yükümlü olmasına karşın bildirmemiş, hastane personelinin durumu Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığına bildirmesinin ardından savcılığın soruşturma talebine İstanbul Valiliği tarafından izin verilmemiştir. Durumu savcılığa bildiren personel hakkında soruşturma açılmış ve iki kez görev yeri değiştirilmiştir.

Soru: Bu konuda ihmali aşan ve hatta kasta dayalı olduğunu düşündüğümüz hususların araştırılmasına İstanbul Valiliği hangi sebeple izin vermemiştir? Sorumlular hakkında gerekli idari ve adli süreç neden işletilmemiştir? Sağlık Bakanlığından ve İçişleri Bakanlığından konu ile ilgili açıklama talep etmekteyiz.

CEVAP:

Mezkur önergede yer alan ve Sağlık Bakanlığını ilgilendiren soruyla ilgili olarak;

Görsel ve yazılı medyada yer alan İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde meydana gelen elim olayda sorumluluğu bulunan personel hakkında inceleme/soruşturma yapmak üzere Bakanlığımızca ivedilikle Sağlık Denetçisi görevlendirilmiş olup; konuya ilişkin yürütülen Disiplin Soruşturma süreci halen devam etmektedir.

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Denetim Hizmetleri Başkanlığı

MÜSTEŞAR - DENETİM HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
07/03/2018 11:02 - 55753567-610-1983
00064350309

Sayı : 55753567/610/
Konu : Soru Önergesi / 7/23464

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının 12.02.2018 tarihli ve 120.07 sayılı yazısı.

İlgi yazıda, Ankara Milletvekili Sayın Nihat YEŞİL tarafından tevcih edilen "İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebeler ile ilgili gerekli bildirimlerin yapılmadığı iddiasına ve açılan soruşturmaya ilişkin" 7/23464 esas numaralı yazılı soru önergesinde yer alan soruların cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu soru önergesine istinaden hazırlanan cevap metni yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Dr. Ahmet DEMİRCAN
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

Ankara Milletvekili Sayın Nihat YEŞİL tarafından tevcih edilen "İstanbul'daki bir hastanede reşit olmayan gebeler ile ilgili gerekli bildirimlerin yapılmadığı iddiasına ve açılan soruşturmaya ilişkin" 7/23464 esas numaralı yazılı soru önergesi cevabıdır:

SORU:

17.01.2018'de medyada yer alan haberlere göre İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde son 5 ayda 115 çocuğun hamile olduğu tespit edilmiştir. 2012 yılından itibaren Sağlık Bakanlığı tarafından bu tip durumların bildirilmesi zorunlu kılınmıştır. Hastane bu durumu adli vaka olması nedeniyle kolluğa bildirmekle yükümlü olmasına karşın bildirmemiş, hastane personelinin durumu Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığına bildirmesinin ardından savcılığın soruşturma talebine İstanbul Valiliği tarafından izin verilmemiştir. Durumu savcılığa bildiren personel hakkında soruşturma açılmış ve iki kez görev yeri değiştirilmiştir.

Soru: Bu konuda ihmali aşan ve hatta kasta dayalı olduğunu düşündüğümüz hususların araştırılmasına İstanbul Valiliği hangi sebeple izin vermemiştir? Sorumlular hakkında gerekli idari ve adli süreç neden işletilmemiştir? Sağlık Bakanlığından ve İçişleri Bakanlığından konu ile ilgili açıklama talep etmekteyiz.

CEVAP:

Mezkur önergede yer alan ve Sağlık Bakanlığını ilgilendiren soruyla ilgili olarak;

Görsel ve yazılı medyada yer alan İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde meydana gelen elim olayda sorumluluğu bulunan personel hakkında inceleme/soruşturma yapmak üzere Bakanlığımızca ivedilikle Sağlık Denetçisi görevlendirilmiş olup; konuya ilişkin yürütülen Disiplin Soruşturma süreci halen devam etmektedir.

10.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde Bor Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi'nin ne zaman kurulacağına ilişkin sorusu ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Faruk Özlü'nün cevabı (7/23539)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 ve TBMM İçtüzüğün 96. ve 99. maddeleri uyarınca Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Faruk ÖZLÜ tarafından yazılı olarak yanıtlamasını arz ederim. Saygılarımla. 05.01.2018

Ömer Fethi GÜRER
Niğde Milletvekili

1) Niğde- Bor Enerji İhtisas Endüstri Bölgesinin kuruluşu hangi yıl başlayacak, ne kadar sürede tamamlanacak, kaç yatırımcı yararlanacaktır?

T.C.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 75833232 - 610E.156 01/03/2018
Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 12/02/2018 tarih ve 43452547-120.07-E.00000230862 sayılı yazı.

Bakanlığıma intikal eden ilgi yazı eki, Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER tarafından tevcih edilen 7/23539 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Faruk ÖZLÜ
Bakan

Ek:
Cevabi yazı

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı ile Aynıdır.
02/03/2018

NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER'İN

7/23539 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Soru- Niğde Bor Enerji İhtisas Endüstri Bölgesinin kuruluşu hangi yıl başlayacak, ne kadar sürede tamamlanacak, kaç yatırımcı yararlanacak?

Cevap- Niğde-Bor Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi Bakanlığımız 2018 Yılı Yatırım Programında "Fizibilite Etüdü" karakteristiği ve 500.000 TL ödenek ile yer almaktadır.

İlgili mevzuat çerçevesinde Niğde Valiliği'nin talebiyle başlatılan süreç sonucunda 2.539 hektar büyüklüğündeki Niğde-Bor Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi, 19/11/2015 tarihli ve 29537 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 09/11/2015 tarihli ve 2015/8241 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilmiştir.

Bölgedeki tüm araziler mera vasıflıdır. Arazilerin mera vasıflarının kaldırılması için çalışmalar başlatılmıştır ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile yerel birimleri tarafından gerekli işlemlerin tamamlanması beklenilmektedir.

Ayrıca, 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu kapsamında belirlenen EB'lerin aynı zamanda Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA) olarak ilan edilmesi durumunda bu alanların tahsis edileceği tüzel kişiler Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından belirlenecektir. Alanın yatırıma hazır hale getirilmesine ilişkin çalışmalar ise bu Bakanlık ile koordinasyon içerisinde Bakanlığımız tarafından gerçekleştirilecektir. Bakanlığımız belirlenen kapasite ve yatırımcıların ihtiyaçlarına göre harita ve imar planı gibi çalışmaları tamamlayarak araziyi yatırımcılara hazır hale getirecektir.

Bu kapsamda, bölgedeki mera vasfındaki arazilerin vasıf değişikliğinin yapılmasının ardından öncelikle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bölgeyi YEKA alanı ilan etmesi ve bu bölgeye özel bağlanabilir kapasite ile alanda yer alabilecek yatırımcıları belirlemesi gerekmektedir.

11.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin üçüncü OSB ihtiyacına ilişkin sorusu ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Faruk Özlü'nün cevabı (7/23540)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 ve TBMM İçtüzüğün 96. ve 99. maddeleri uyarınca Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Faruk ÖZLÜ tarafından yazılı olarak yanıtlamasını arz ederim. Saygılarımla. 05.01.2018

Ömer Fethi GÜRER
Niğde Milletvekili

1) Niğde ilinde, Niğde Organize Sanayi Bölgesi (OSB) ve Niğde-Bor Karma Organize Sanayi Bölgesi olmak üzere 2 tamamlanmıştır. Niğde OSB'miz hemen hemen tam doluluk oranına yaklaşmıştır. Niğde ili üçüncü organize sanayi bölgesi artık neredeyse bir ihtiyaç değil bir zorunluluktur bu konuda bir çalışma düşünülmekte midir?

T.C.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 75833232 - 610.E.155 01/03/2018
Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 12/02/2018 tarih ve 43452547-120.07-E.00000230862 sayılı yazı.

Bakanlığıma intikal eden ilgi yazı eki, Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER tarafından tevcih edilen 7/23540 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Faruk ÖZLÜ
Bakan

Ek:
Cevabi yazı

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı ile Aynıdır.
02./03./2018

NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER'İN

7/23540 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Soru 1- Niğde ilinde, Niğde Organize Sanayi Bölgesi (OSB) ve Niğde-Bor Karma Organize Sanayi Bölgesi olmak üzere 2 tamamlanmıştır. Niğde OSB'miz hemen hemen tam doluluk oranına yaklaşmıştır. Niğde ili üçüncü organize sanayi bölgesi artık neredeyse bir ihtiyaç değil bir zorunluluktur. Bu konuda bir çalışma düşünülmekte midir?

Cevap 1- Niğde İlimizde Bakanlığımızca sicil verilerek tüzel kişilik kazanan 2 adet OSB bulunmaktadır.

Bunlardan, Bakanlığımız kredi desteği verilerek 1997 yılında tamamlanan Niğde OSB'de yer alan 112 adet sanayi parselinin 101 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 89 adedi üretim, 7 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. Proje doluluk oranı ise yüzde %70'dir.

Benzer şekilde, 2008 yılında tamamlanan Niğde-Bor Karma ve Deri İhtisas OSB'de yer alan 383 adet sanayi parselinin, 181 adedi tahsis edilmiş olup tahsislerin 147 adedi üretim, 15 adedi inşaat, 19 adedi ise proje aşamasındadır. Proje doluluk oranı yüzde 42'dir.

Ayrıca; Bakanlığımız 2018 yılı Yatırım Programında Niğde İlinde "400 hektar" karakteristiği ile yer alan Niğde-Bor Karma ve Deri İhtisas OSB'nin "ilave alan" altyapı yapım işi ihalesi de 19/09/2017 tarihinde Bakanlığımızda yapılmış olup, altyapı inşaatının 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Projelerin sonuçlanması ile birlikte yaklaşık 10.000 kişiye daha ilave istihdam imkânı sağlanabilecektir.

Diğer taraftan; yeni bir OSB projesine başlanılmasına ilişkin talepler Valilikler aracılığıyla Bakanlığımıza intikal etmekte olup, Bakanlığımızca OSB Kanunu ve buna bağlı olarak çıkartılan OSB Uygulama Yönetmeliği ile OSB Yer Seçimi Yönetmeliği kapsamında yapılan değerlendirme sonucunda yer seçimi süreçleri başlatılmaktadır.

Bu kapsamda; Niğde'de üçüncü bir OSB kurulmasına yönelik olarak Niğde Valiliğinin gönderdiği 22/01/2018 tarihli yazı, Bakanlığımıza intikal etmiştir. Merkez Aktaş Kasabası ve Ovacık Köyü sınırları içerisinde yaklaşık 530 hektar büyüklüğündeki alanda bir "Kimya İhtisas OSB" kurulmasına ilişkin söz konusu yer seçimi talebinin incelemesi devam etmektedir.

12.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, TBMM Başkanlığı tarafından dağıtılan 2018 yılı ajandalarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın cevabı (7/23626)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Milet Meclisi Başkanı İsmail Kahraman tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını Anayasanın 98. Maddesi ve TBMM İçtüzüğünün 96. Maddeleri gereğince saygıyla arz ederim.

Ecz. Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından 2018 yılı ajandası bastırılıp, dağıtılmıştır.

Buna göre;

1. 2018 yılı TBMM ajandalarından kaç adet basılmıştır?
2. Söz konusu ajandaların basım maliyeti ne kadardır?
3. Ayrı ayrı belirtilmek üzere ajanda gönderilen gerçek ve tüzel kişiler kimlerdir? Ayrı ayrı belirtilmek üzere her bir gerçek ve tüzel kişiye kaçar adet ajanda gönderilmiştir?
4. Dağıtım hangi yollarla (posta, kargo) sağlanmıştır?
5. Ajandaların dağıtımı için ne tutarda harcama yapılmıştır? Ajanda gönderilen her bir gerçek ve tüzel kişi için ayrı ayrı belirtilmek üzere ne tutarda harcama yapılmıştır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : 43452547-120.07- 24262 12.03.2018
Konu : Soru Önergesi

Sayın Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili

İlgi : 07.02.2018 tarihli ve (7/23626) esas numaralı yazılı soru önergeniz.

İlgi önergeniz ile TBMM Başkanlığı tarafından dağıtılan 2018 yılı ajandaları soru konusu yapılmıştır.

Milletvekillerimize, bürokratlarımıza, personelimize, milletvekillerimizin sekreteryalarına ve Başkanlık Makamına gelen konuk heyetlere verilmek üzere özel olarak tasarlanmış ajanda hazırlanmış olup ajandalardan, geçen yıl olduğu gibi 2018 yılı için de 12.000 adet basılmıştır.

Söz konusu ajandanın basımı, grafik tasarımı da dâhil olmak üzere, TBMM Basımevi biriminin imkânları ile gerçekleştirilmiştir. Dağıtımı ise TBMM Külliyesi ve Milli Saraylarda iç dağıtım yolları kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Ahmet AYDIN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

13.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Başkanlığı ihalelerine ilişkin Başbakandan sorusu ve Maliye Bakanı Naci Ağbal'ın cevabı (7/23680)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan **Sayın Binali YILDIRIM** tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili

<u>Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Başkanlığı</u> ilgili olarak;

1. **2017 yılından** itibaren kaç ihale yapılmıştır? Bu ihaleler nelerdir?
2. İhaleler hangi usulle yapılmıştır?
3. İhale bedelleri nedir?
4. İhalelerde en yüksek - en az fiyatlar ve fiyatları veren firmalar nedir?
5. İhaleleri hangi firmalar hangileridir?

T.C.
KAMU GÖZETİMİ
MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU

Sayı : 84083626-610-\
Konu: Yazılı Soru Önergesi. 7/23680

09/03/2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi: a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın 16/02/2018 tarihli ve KAN.VE KAR. BŞK. 43452547-120.07-235380 sayılı yazısı.
b) Başbakanlık Bakanlar Kurulu Sekreterliği'nin bila tarihli ve 55607020-610-E12552 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazıda; Başbakanımız Sayın Binali YILDIRIM'a tevcih edilen ve ilgi (b)'de kayıtlı yazı ile tarafımızca cevaplandırılması tensip olunan İstanbul Milletvekili Sayın Dr. Mustafa Sezgin TANRIKULU'na ait 7/23680 esas nolu yazılı soru önergesinde belirtilen hususlara ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Naci AĞBAL
Maliye Bakanı

Ek: İhale Bilgileri Tablosu

KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU
2017 YILI İHALE BİLGİLERİ

	İHALENİN ADI	İHALE USULÜ	İHALE BEDELİ	EN DÜŞÜK TEKLİF	EN DÜŞÜK TEKLİFİ VEREN FİRMA	EN YÜKSEK TEKLİF	EN YÜKSEK TEKLİFİ VEREN FİRMA	İHALE ÜZERİNDE KALAN FİRMA
1	Akaryakıt Mal Alımı	4734 Sayılı Kanunun 21/f maddesi Pazarlık Usulü İhale	122.760,00	122.760,00	Fulpet Akaryakıt Tic. ve San. Ltd. Şti.	-----	-----	Fulpet Akaryakıt Tic. ve San. Ltd. Şti.
2	Personel Servis Hizmeti Alımı	4734 Sayılı Kanunun 19. maddesi Açık İhale Usulü	665.150,00	665.150,00	Arzu Taş. Tur. Tem. Bak. Hiz. Eml. Oto. İşçi Sağ. Ve Güv. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti.	670.170,00	Harput Tur Oto Kir. Tur. Taş. San. Tic. Ltd. Şti.	Arzu Taş. Tur. Tem. Bak. Hiz. Eml. Oto. İşçi Sağ. Ve Güv. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti.
3	İnternet ve Ddos Hizmeti Alımı	4734 Sayılı Kanunun 19. maddesi Açık İhale Usulü	174.624,00	174.624,00	Superonline İletişim Hiz. A.Ş.	243.234,00	Alfa İlet. Hiz. Paz. Tic. A.Ş.	Superonline İletişim Hiz. A.Ş.

NOT : 24.12.2017 Tarih ve 30280 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 696 No'lu "Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile "Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı" ihaleleri iptal edilmiştir.

DÖNEM: 26 **YASAMA YILI: 3**

69'UNCU BİRLEŞİM
12 MART 2018 PAZARTESİ
SAAT: 14.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİSİ

1.- Genel Kurulun toplantı günlerinden Salı gününün denetim konularına (Anayasanın süreye bağladığı konular hariç), Çarşamba ve Perşembe günlerinin de "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler"in görüşülmesine ayrılması, Salı ve Çarşamba günlerinde birleşimin başında bir saat süre ile Sözlü Soruların görüşülmesi, "Sunuşlar" ve işaret oyu ile yapılacak seçimlerin her gün yapılması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 15.12.2015 tarihli 14'üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

GRUP ÖNERİLERİ

1.- 307 Sıra Sayılı Kanun Teklifi'nin İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 8'inci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici 1'inci madde dâhil olmak üzere 9 ila 17'nci maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 25.04.2016 tarihli 80'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- 466 ve 469 Sıra Sayılı Kanun Tasarılarının İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi,

466 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı'nın birinci bölümünün 1 ila 16'ncı maddelerden, ikinci bölümünün 17 ila 27'nci maddelerden (25'inci maddenin birinci fıkrası; ikinci fıkrası; üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları; altıncı fıkrası; yedinci fıkrası; Geçici 1'inci madde; Geçici 2'nci madde; Geçici 3'üncü madde; Geçici 4'üncü madde; Geçici 5'inci madde dâhil) oluşması,

469 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı'nın birinci bölümünün 1 ila 25'inci maddelerden, ikinci bölümünün 26 ila 49'uncu maddelerden (Geçici 1'inci madde; Geçici 2'nci madde; Geçici 3'üncü madde dâhil) oluşması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 14.03.2017 tarihli 81'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

3.- 26'ncı Dönem 3'üncü Yasama Yılı sonuna kadar Salı günleri bir saat Sözlü Soruların görüşülmesini müteakip diğer denetim konularının, Çarşamba günleri ise Sözlü Soruların görüşülmemesi ve bu günlerde gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler Kısmındaki işlerin görüşülmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 10.10.2017 tarihli 5'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

4.- Genel Kurulun;

13, 20 ve 27 Mart 2018 ile 3, 10, 17 ve 24 Nisan 2018 Salı günlerindeki birleşimlerinde Sözlü Soruların görüşülmemesi;

Haftalık çalışma günleri dışında 12 Mart 2018 Pazartesi günü ile 16 Mart 2018 Cuma günü saat 14:00'te toplanması ve bu birleşimlerinde gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan işlerin görüşülmesi;

12, 13, 14, 15 ve 16 Mart 2018 Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe ve Cuma günleri saat 24:00'e kadar çalışmalarını sürdürmesi,

533 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı'nın İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 21'nci maddelerden, ikinci bölümünün 22 ila 49'uncu maddelerden, üçüncü bölümünün 50 ila 77'nci maddelerden, dördüncü bölümünün 78 ila 96'ncı maddelerden (Geçici Madde 1 dâhil) oluşması

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 06.03.2018 tarihli 66'ncı Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

*** Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu**
13.3.2018 Salı–Saat: 15.30

*** Plan ve Bütçe Komisyonu**
13.3.2018 Salı–Saat: 15.30

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

69'UNCU BİRLEŞİM 12 MART 2018 PAZARTESİ SAAT: 14.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

❄ ❄ ❄

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

❄ ❄ ❄

3 – SEÇİM

❄ ❄ ❄

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

❄ ❄ ❄

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

❄ ❄ ❄

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

❄ ❄ ❄

7 – SÖZLÜ SORULAR

❄ ❄ ❄

8 – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1.- **(S. Sayısı: 533)** Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/914) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 02.03.2018) **(*) (**) (X)**

2.- **(S. Sayısı: 517)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Arasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Göç Örgütü Arasında Örgüt ve Ofisin Türkiyedeki Yasal Statüsü Ayrıcalıkları ve Bağışıklıklarına İlişkin Anlaşmayı Tadil Eden Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/848) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.02.2018) **(X)**

3.- **(S. Sayısı: 167)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/428) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) **(X)**

4.- **(S. Sayısı: 463)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Bilim ve Teknolojide İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/667) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.02.2017) **(X)**

5.- **(S. Sayısı: 361)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/691) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

6.- **(S. Sayısı: 477)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Deniz Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/729) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2017) **(X)**

7.- **(S. Sayısı: 108)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/445) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

8.- **(S. Sayısı: 105)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Polis Eğitimi İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/441) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

9.- **(S. Sayısı: 150)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarımsal İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/404) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

10.- **(S. Sayısı: 382)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşma ve Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/705) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

11.- **(S. Sayısı: 384)** Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Sözleşmeye Ait Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/593) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

12.- **(S. Sayısı: 389)** Yüksek Öğretimde Yeterliklerin Tanınmasına İlişkin Asya-Pasifik Bölgesel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/399) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.06.2016) **(X)**

(*) Görüşmeleri yarım kalan işleri gösterir.

(**) İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

13.- **(S. Sayısı: 139)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/357) ile Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

14.- **(S. Sayısı: 140)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/368) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

15.- **(S. Sayısı: 284)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Namibya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/580) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

16.- **(S. Sayısı: 102)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına Jandarma Genel Komutanlığı ile Moğolistan Hükümeti Adına Moğolistan İç Kuvvetler Komutanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim Alanında İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/438) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

17.- **(S. Sayısı: 104)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/440) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

18.- **(S. Sayısı: 110)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maldivler Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/447) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) **(X)**

19.- **(S. Sayısı: 111)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gana Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Ağır Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/448) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

20.- **(S. Sayısı: 113)** Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Kazakistan Cumhuriyeti Milli Muhafız Birlikleri Genel Komutanlığı Personelinin Eğitim ve Öğretimi Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/450) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

21.- **(S. Sayısı: 114)** Türkiye Cumhuriyet Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/451) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

22.- **(S. Sayısı: 122)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlü Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/480) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

23.- **(S. Sayısı: 147)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Hükûmeti Arasında Türkiye-KKTC İkili Sualtı Taarruz (SAT)/Özel Harekât Timleri Müşterek Tatbikatlarının İcrasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/528) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

24.- **(S. Sayısı: 481)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moğolistan Hükûmeti Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/741) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.05.2017) **(X)**

25.- **(S. Sayısı: 325)** Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/661) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

26.- **(S. Sayısı: 479)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Savunma ile İlgili Gizlilik Dereceli Bilginin Korunması Konusunda Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/735) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2017) **(X)**

27.- **(S. Sayısı: 142)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/509) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

28.- **(S. Sayısı: 464)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması ile Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/723) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.02.2017) **(X)**

29.- **(S. Sayısı: 459)** Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.02.2017) **(X)**

30.- **(S. Sayısı: 334)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Madagaskar Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/669) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

31.- **(S. Sayısı: 332)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/664) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

32.- **(S. Sayısı: 5)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/308) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 24.12.2015) **(X)**

33.- **(S. Sayısı: 98)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kapsamlı İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/395) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

34.- **(S. Sayısı: 103)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/439) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

35.- **(S. Sayısı: 112)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/449) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) **(X)**

36.- **(S. Sayısı: 115)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/452) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

37.- **(S. Sayısı: 125)** Türkiye Cumhuriyeti ile Sri Lanka Demokratik Sosyalist Cumhuriyeti Arasında Suçluların Geri Verilmesi Andlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/484) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

38.- **(S. Sayısı: 134)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/502) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

39.- **(S. Sayısı: 156)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/412) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

40.- **(S. Sayısı: 144)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askeri Alanda İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/513) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

41.- **(S. Sayısı: 24)** Türkiye Cumhuriyeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Dostluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/325) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.01.2016) **(X)**

42.- **(S. Sayısı: 50)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbon Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/369) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) **(X)**

43.- **(S. Sayısı: 363)** Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın 9/7 nci Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/706) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

44.- **(S. Sayısı: 275)** Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ve Amerika Birleşik Devletleri Avrupa Özel Harekat Komutanlığı Arasında Birleşik Özel Harekat Kuvvetleri Tatbikatlarının İcrasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/487) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

45.- **(S. Sayısı: 262)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şehircilik Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/413) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

46.- **(S. Sayısı: 207)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/367) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

47.- **(S. Sayısı: 324)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Eğitim ve Öğretim İş Birliği Anlaşmasına Dair 1 Numaralı Değişiklik Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/659) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) (X)

48.- **(S. Sayısı: 466)** Türkiye Uzay Ajansı Kurulması ve Uzaya Yönelik Faaliyetlerin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı (1/823) ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 07.03.2017) **(**) (X)**

49.- **(S. Sayısı: 469)** Yüksek Teknolojiler Araştırma Merkezi ve Bilim, Teknoloji ve Sanayi İcra Kurulu Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/827) ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 13.03.2017) **(**) (X)**

50.- **(S. Sayısı: 408)** Kocaeli Milletvekili Haydar Akar'ın Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/839) ve İçtüzük'ün 37'nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (Dağıtma tarihi: 27.07.2016)

51.- **(S. Sayısı: 386)** Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/724) ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 15.06.2016) **(X)**

52.- **(S. Sayısı: 307)** Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı ve Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer Üstün ile 97 Milletvekilinin Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Anayasa Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 23.04.2016) **(**)**

53.- **(S. Sayısı: 487)** Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/816) ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2017)

54.- **(S. Sayısı: 488)** Yunus Emre Vakfı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/818) ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2017)

55.- **(S. Sayısı: 508)** Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç ve Konya Milletvekili Mustafa Baloğlu ile 11 Milletvekilinin 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 138. Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/1401) ve İçtüzük'ün 37'nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (Dağıtma tarihi: 10.01.2018)

56.- **(S. Sayısı: 509)** İslam Gıda Güvenliği Teşkilatı Tüzüğünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/822) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2018) **(X)**

57.- **(S. Sayısı: 514)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/736) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.02.2018) **(X)**

58.- **(S. Sayısı: 515)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/798) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.02.2018) **(X)**

59.- **(S. Sayısı: 516)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/815) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.02.2018) **(X)**

60.- **(S. Sayısı: 520)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/793) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2018) **(X)**

61.- **(S. Sayısı: 521)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Demiryolu Yük ve Yolcu Taşımacılığına İlişkin Çerçeve Anlaşma ile Anlaşmada Değişiklik Yapan Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/855) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2018) **(X)**

62.- **(S. Sayısı: 522)** Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinin Tadiline İlişkin Protokollere Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/858) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2018) **(X)**

63.- **(S. Sayısı: 523)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kara Yoluyla Yapılan Transit Taşımacılık Konusunda Elektronik Ön Bilgi Değişimi Sistemi Kurulmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/905) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2018) **(X)**

64.- **(S. Sayısı: 525)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/785) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2018) **(X)**

65.- **(S. Sayısı: 526)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/817) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2018) **(X)**

66.- **(S. Sayısı: 527)** Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması Tarafından Kurulan Ortak Komitenin Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşmasının Menşeli Ürünler Kavramının Tanımı ve İdari İşbirliği Yöntemleri Hakkında Protokol II'sini Değiştiren 1/2016 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/852) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2018) **(X)**

67.- **(S. Sayısı: 528)** Genişletilmiş Kısmi Spor Anlaşmasının Gözden Geçirilmiş Statüsüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/601) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 07.03.2018) **(X)**

68.- **(S. Sayısı: 529)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 07.03.2018) **(X)**

69.- **(S. Sayısı: 530)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/845) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 07.03.2018) **(X)**

70.- **(S. Sayısı: 531)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/895) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 07.03.2018) **(X)**

71.- **(S. Sayısı: 532)** Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/899) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 07.03.2018) **(X)**

TBMM Basımevi / 2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
26	3

SIRA SAYISI: 534

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin; 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) ve Anayasa Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda "http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic" internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **2/2137 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı **4**

- Genel Gerekçesi **4**

- Madde Gerekçeleri **6**

- **Alt Komisyon Raporu** **13**

- **Muhalefet Şerhi** **20**

- **Alt Komisyon Metni** **32**

- **Anayasa Komisyonu Raporu** **38**

- **Muhalefet Şerhleri** **60**

- **Teklif Metni** **114**

- **Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** **114**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

21.02.2018

Devlet Bahçeli
Osmaniye
MHP Grup Başkanı

Binali Yıldırım
İzmir
Başbakan
AK PARTİ Grup Başkanı

Mustafa Kalaycı
Konya

Mustafa Şentop
İstanbul

Mehmet Parsak
Afyonkarahisar

Abdulhamit Gül
Gaziantep

İsmail Faruk Aksu
İstanbul

Mahir Ünal
Kahramanmaraş

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYON (2/2137)	
ESAS	Anayasa Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Özgürlükçü ve çoğulcu demokratik rejimler özgür, eşit, serbest ve dürüst şekilde yapılan seçimlere dayanmaktadır. Seçimler, demokratik düzenin başlıca meşruiyet kaynağı ve yönetimlerin halk tarafından benimsendiğinin göstergesidir. Demokratik yönetimin temeli olan serbest seçim hakkı, her türlü etkiden uzak, hür iradeyle kullanılan oylarla bir anlam ve değer taşır.

Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkeleri, seçimlerin güvenli ve huzurlu bir ortamda gerçekleştirilmesi ve seçmenin hiçbir etkiye ve baskıya maruz kalmadan hür iradesini sandığa yansıtabilmesidir. Bu konuda gösterilecek özen, demokratik rejimin geliştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Seçimlerin dürüstlük kurallarına uygun biçimde yapılmasını sağlamak Devletin en önemli görevleri arasındadır. Bu görevin bir gereği olarak, seçimin güvenli ve tarafsız olmasını sağlayacak ilave tedbirlerin alınmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kapsamda Teklifle, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda ve diğer seçim kanunlarında bazı değişikliklerin yapılması öngörülmektedir.

Teklifle, seçim güvenliğinin sağlanmasında güçlük yaşanabilecek yerlerde, seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkeleri gereğince seçmenlerin hiçbir etki ve baskı altında kalmadan seçme haklarını kullanabilmeleri amacıyla, sandıkların seçim güvenliğinin tam olarak sağlanabileceği en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin ve muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesine, birleştirilen seçim bölgeleri veya sandık bölgelerinde seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine Yüksek Seçim Kurulunca karar verilebilecektir.

6771 sayılı Kanunla Anayasanın 76 ncı maddesinde yapılan değişiklikle, milletvekili seçilme yaşı yirmi beşten on sekize indirilmiştir. Anayasal bir zorunluluk bulunmamakla birlikte, Teklifle mahalli idare organlarına seçilme yaşı da on sekize indirilmektedir. Böylece genç nüfusun yerel yönetimlerin karar alma organları ile idaresinde daha fazla temsil edilmesinin önü açılmaktadır.

Sandık kurulu başkanının iyi ün yapmış kişiler arasından belirlenmesi ve sandık kurulunun siyasi partiler tarafından bildirilenler dışındaki üyesinin ihtiyar meclisi ve ihtiyar heyeti üyeleri arasından belirlenmesi yerine, bu kişilerin ilçede ikamet eden kamu görevlileri arasından belirlenmesine yönelik değişiklik yapılmaktadır. Buna göre, ilçe seçim kurulu başkanı, mülki amirler tarafından yerleşim yeri esasına göre bildirilen kamu görevlileri arasından önce ad çekmek suretiyle ihtiyaç duyulan sandık kurulu başkanının iki katı sayıda kamu görevlisini tespit edecek, sonra bu kamu görevlileri arasından mani hali bulunmayanları sandık kurulu başkanı olarak belirleyecektir. Sandık kurulunun siyasi partiler tarafından bildirilenler dışındaki asıl ve yedek üyesi de aynı usulle belirlenecektir.

Halen mahalli idare organları seçimlerinde il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık seçimleri ile belediye seçimlerinde oy pusulaları farklı zarflara konulmaktadır. Bu durum, seçmenlerce başka seçim türüne ait oy pusulalarının sehven farklı zarflara konulması veya zarfın atılacağı sandıkların karıştırılması gibi nedenlerle oyların geçersiz sayılmasına sebep olmaktadır. Bu itibarla uygulamada ortaya çıkan sorunların önüne geçilmesi amacıyla, mahalli idare organları seçimlerinde oy pusulalarının tamamının aynı zarfa konulmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinin aynı gün yapılması hükme bağlandığından, mahalli idare organları seçimlerinde yaşanan benzeri sorunların önüne geçilmesi amacıyla birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde de oy pusulalarının aynı zarfa konulması öngörülmektedir.

Mevcut düzenlemeye göre, kolluk güçleri sandık çevresine sadece sandık kurulu başkanı veya üyelerden birinin çağrısı üzerine gelebilmektedir. Teklifle, seçmenlerin şahsen yapacakları ihbar üzerine de kolluk güçlerinin sandık çevresine gelebilmeleri öngörülmektedir. Kolluk güçleri sandık kurulunun talimatına uymak zorunda oldukları gibi çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılacaklardır.

Teklifle Siyasi Partiler Kanunu ve seçim kanunlarında yer alan yasaklar kaldırılarak, siyasi partilerin milletvekili seçimine ittifak yaparak girmelerine imkân veren düzenlemeler yapılmakta, siyasi partilerin seçimlerde ortak hareket etmelerine dair usul ve esaslara yer verilmektedir. Böylece ülkemizde uzun zamandır yapılmakta olan fiili ittifakların kanuni temelde yapılmasına imkân sağlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, 298 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, ilçe seçim kurulunca sandık bölgesine ayırma işlemi yapılırken Anayasada yer alan seçimin serbestliği ve gizli oy ilkesini sağlamak amacıyla, gerektiğinde aynı binada oturan seçmenlerin hane bütünlüklerinin korunması ve aynı seçim bölgesinde kalmaları şartıyla farklı sandık bölgelerine kaydedilebilmelerine imkân tanınmaktadır.

298 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle, Yüksek Seçim Kuruluna bir sandık bölgesinde oy kullanacak seçmen sayısını belirleme görevi verildiğinden, maddenin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 2- Maddeyle, 298 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Uygulamada Yüksek Seçim Kurulu yapılacak seçimin türünü dikkate alarak her seçim için ihtiyaca göre sandık bölgesi seçmen sayısını belirlemektedir. Bu itibarla, Yüksek Seçim Kuruluna seçim türüne göre sandık bölgesi seçmen sayısını belirleme görev ve yetkisi verilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına eklenen (16) numaralı bent uyarınca Yüksek Seçim Kurulu, seçim güvenliğinin sağlanması amacıyla, vali veya il seçim kurulu başkanının talebi üzerine sandıkların taşınmasına, seçim veya sandık bölgelerinin birleştirilmesine karar verebilecektir. Buna göre, seçim güvenliğinin sağlanmasında güçlük yaşanabilecek yerlerde, seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkeleri gereğince seçmenlerin hiçbir etki ve baskı altında kalmadan seçme haklarını kullanabilmeleri amacıyla, o yerdeki sandıkların seçim güvenliğinin sağlanabileceği en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin ve muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesine Yüksek Seçim Kurulunca karar verilebileceği hüküm altına alınmaktadır. Birleştirilen seçim veya sandık bölgelerinde seçmen listeleri karma şekilde düzenlenebilecektir.

Ayrıca, hastalığı veya engeli nedeniyle yatağa bağımlı olan seçmenlerin Anayasal bir hak olan seçme hakkını kullanabilmeleri amacıyla, Yüksek Seçim Kuruluna yetki verilmektedir. Bu kapsamda Yüksek Seçim Kurulu, seyyar sandık kurulu oluşturma, oyların kullanılması ile sayım ve döküm ile birleştirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirleyecektir.

Madde 3- Maddeyle, 298 sayılı Kanunun 22 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut düzenlemedeki iyi ün yapmış kişiler kavramının afakî niteliği ve bu kişilerin belirlenmesindeki güçlük nedeniyle, uygulamada sorunlar yaşandığı bilinmektedir. Teklifle, birlikte yapılan seçimlerde oy pusulalarının aynı zarfa konulmasının öngörülmesi ve seçim ittifakı müessesesine yer verilerek sandık sonuç tutanaklarına işlenecek bilgilerde değişiklik yapılması sebebiyle, oy kullandırma ve sayım döküm işlemlerinde aksaklıklar yaşanmaması için bu işlemlerin daha nitelikli ve liyakatli kişilerce yapılması gerekmektedir. Bu hususlar nazara alınarak, sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından belirlenmesine yönelik değişiklik yapılmaktadır.

Düzenlemeyle, ilçede görev yapan tüm kamu görevlilerinin listesinin mülki amir tarafından yerleşim yeri adresleri esas alınarak ilgili ilçe seçim kurullarına gönderilmesi, ilçe seçim kurulu başkanının bu kamu görevlileri arasından ad çekmek suretiyle, ihtiyaç duyulan sandık kurulu başkanının iki katı sayıda kamu görevlisini tespit etmesi ve bu kişiler arasından mani hali bulunmayanları sandık kurulu başkanı olarak belirlemesi hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca maddenin ikinci fıkrasında, sandık kurulu başkanının görevine gelmemesi halinde, yerine hangi üyenin başkanlık edeceği düzenlenmektedir.

Madde 4- Maddeyle, 298 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut altıncı fıkrada, sandık kurulunun siyasi partiler tarafından bildirilenler dışındaki bir asıl ve bir yedek üyesinin sandığın bulunduğu köy, mahalle, ihtiyar heyeti ve ihtiyar meclisi üyeleri arasından ad çekmeyle belirleneceği, ihtiyar meclisi üyelerinin yeterli sayıda olmaması halinde sandık kuruluna üye vermeyen siyasi partiler tarafından tamamlanacağı hüküm altına alınmıştır. Ancak uygulamada bu fıkra uyarınca belirlenen sandık kurulu üyesinin memur üye olarak adlandırıldığı ve üyenin kamu görevlileri arasından belirlendiği bilinmektedir.

Teklifle, birlikte yapılan seçimlerde oy pusulalarının aynı zarfa konulmasının öngörülmesi, seçim ittifaklarına imkân tanınması sebebiyle oy kullandırma ve sayım döküm işlemlerinin daha nitelikli ve liyakatli kişilerce yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, sandık kurulu başkanının göreve gelmemesi halinde kamu görevlisi olan üyenin başkanlık yapmasının öngörülmesi sebebiyle de sandık kurulu üyeliği önemli hale gelmiştir.

Bu hususlar nazara alınarak, sandık kurulunun bir asıl ve bir yedek üyesinin belirlenmesine ilişkin hükümde değişiklik yapılmaktadır. Buna göre, ilçe seçim kurulu başkanı, sandık kurulunun bir asıl ve bir yedek üyesini belirlemek için önce, 22 nci madde uyarınca bildirilen listeden sandık kurulu başkanı olarak seçilmeyenler arasından, ihtiyaç duyulan sandık kurulu üye sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekmeyle tespit edecek ve bu kişilerden mani hali bulunmayanları sandık kurulu asıl ve yedek üyesi olarak belirleyecektir.

Madde 5- Maddeyle, 298 sayılı Kanunun 68 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifle, mahalli idare organları seçimlerinde oy pusulalarının aynı zarfa konulması ve bunun yanında, birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde de oy pusulalarının aynı zarfa konulması öngörüldüğünden, oy sandıklarının kapağının üzerinde zarfların atılması için birinci fıkrada ölçüleri belirtilen açıklığın, özellikle mahalli idare organları seçimlerinde yeterli olmayabileceği nazara alınarak, bu açıklığın Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenmesine yönelik değişiklik yapılmaktadır.

6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğiyle, Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinin birlikte yapılması hükme bağlandığından, bu iki seçime ait oy pusulalarının sehven farklı zarflara konulması veya zarfın atılacağı sandığın karıştırılması gibi nedenlerle, oyların geçersiz sayılmasına sebebiyet verilmemesi amacıyla, ikinci fıkrada yapılan değişiklikle, birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde oy pusulalarının aynı zarfa konulması öngörülmektedir. Ayrıca Teklifle, mahalli idare organları seçimlerinde oy pusulalarının aynı zarfa konulması öngörüldüğünden, oyların ayrı sandıklarda kullanılacağına ilişkin mevcut hükme fıkrada yer verilmemiştir.

Maddenin mevcut üçüncü fıkrasında oy verme kabinlerinin hafif metal profil üzerinde, nitelikleri belirtilen sentetik kumaştan yaptırılacağı hüküm altına alınmıştır. Oy verme kabinleri, 298 sayılı Kanunun 184 üncü maddesi uyarınca belediyeler veya muhtarlıklar tarafından muhafaza edilmekte ve seçimlerde sandık kurullarınca kullanılmaktadır. Uygulamada metal profil ve sentetik kumaştan yapılan oy verme kabinlerinin muhafazasında güçlükler yaşanmaktadır. Saklama ve nakil esnasında oluşan hasarların tamirinin veya yeni kabinlerin temininin maliyetinin yüksek olması sebebiyle, bu fıkrada yapılan değişiklikle, oy verme kabinlerinin metal profil ve sentetik kumaştan yaptırılması zorunluluğu kaldırılmakta, Yüksek Seçim Kuruluna oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak şekilde daha ekonomik ve kullanışlı kabin yaptırma imkanı tanınmaktadır.

Madde 6- Maddeyle, 298 sayılı Kanunun 78 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifle, mahalli idare organları seçimlerinde oy pusulalarının tek zarfa konulması öngörüldüğünden, zarfların ebatlarının Kanunda belirlenmesinden vazgeçilerek, bu hususta yetki Yüksek Seçim Kuruluna verilmektedir.

Madde 7- Maddeyle, 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut düzenlemede sandık alanı ve sandık çevresinin çok büyük bir alanı kapsaması, uygulamada sandık kurulları ile kolluk güçleri arasında ihtilafa ve yetki karmaşasına neden olmaktadır. Bu hususlar nazara alınarak, sandık alanı uygulamasından vazgeçilmekte ve sandık çevresi yeniden tanımlanmaktadır. Değişiklikle, seçim esnasında görev alan kişiler ile kurulların daha etkin görev yapmaları amaçlanmaktadır.

Madde 8- Maddeyle, 298 sayılı Kanunun 82 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut düzenlemeye göre, kolluk güçleri sandık çevresine sadece sandık kurulu başkanı veya üyelerden birinin çağrısı üzerine gelebilmektedir. Düzenlemeyle, seçmenlerin ihbarı üzerine de kolluk güçlerinin sandık çevresine gelebilmeleri öngörülmektedir. Buna göre, üçüncü ve beşinci fıkralarda belirtilen şekilde sandık başı düzeninin bozulmasına kalkışılması halinde, sandık kurulunun kolluk güçlerini çağırma görevini yerine getirmediği veya getiremediği durumlarda, seçmenin şahsen yapacağı ihbar üzerine de kolluk güçleri sandık çevresine girebilecek ve bu eylemleri gerçekleştirenleri sandık çevresinden uzaklaştırarak gerekli yasal işlemleri yapabilecektir. Sandık çevresine gelen kolluk güçleri, sandık kurulu başkanının veya sandık kurulunun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılacaktır.

Teklifle, 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde yer alan sandık alanına ilişkin düzenlemenin kaldırılması ve sandık alanında alınacak güvenlik önlemleri ve yasaklara ilişkin 83 üncü maddenin yürürlükten kaldırılmasının öngörülmesine bağlı olarak, 83 üncü maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen seçimde görevli olan kolluk görevlileri dışında resmî üniforma ve silah taşıyan kişilerin sandık alanına giremeyeceklerine dair yasak 82 nci maddeye alınmaktadır. Buna göre, seçimde görevli kolluk güçleri dışında resmî üniforma ve silah taşıyan kişiler, sandıkların konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına giremeyeceklerdir.

Aynı şekilde 83 üncü maddenin dördüncü fıkrasında düzenlenen yasaklar 82 nci maddeye alınmaktadır. Buna göre, sandığın konulduğu bina veya yapı ile bunların müştemilatına, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ile propaganda amaçlı yayınları taşıyanların giremeyecekleri, aksi halde uzaklaştırılacakları hüküm altına alınmaktadır.

İlçe seçim kurulu başkanının sandık alanı içindeki yetkileri, sandık alanı uygulamasından vazgeçilmesi nedeniyle 82 nci maddenin son fıkrasında değişiklik yapılmak suretiyle, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatı yönünden korunmaktadır.

Madde 9- Maddeyle 298 sayılı Kanunun 98 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin dördüncü fıkrasında üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü bulunmayan zarfların geçersiz sayılacağı hükme bağlanmıştır. Zarfların ilçe seçim kurulunun mührüne ilaveten sandık kurulu tarafından da mühürlenmesi, sahte zarf kullanımını önlemek için alınan ilave bir güvenlik tedbiridir. Ancak sandık kurullarının zaman zaman sehven zarfları mühürlemedikleri görülmektedir. Yüksek Seçim Kurulu, zarfların sahteliğinin iddia edilmemesi ve yetkili seçim kurulları tarafından gönderildiği hususunda şüphe bulunmaması halinde, sandık kurullarınca sehven mühürlenmemiş zarfların geçerli sayılmasına istikrarlı bir şekilde karar vermektedir.

Dördüncü fıkranın son cümlesinde yapılan değişiklikle, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen filigran, amblem ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarfların geçerli sayılacağı hükme bağlanmaktadır. Buna göre, üzerinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı ve amblemi ile ilçe seçim kurulunun mührü bulunması sebebiyle yetkili seçim kurulları tarafından gönderildiği hususunda şüphe bulunmayan zarfların sadece sandık kurulunun ihmaliyle mühürlenmemesi bu zarfları geçersiz kılmayacaktır.

Madde 10- Maddeyle, 298 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin dördüncü fıkrasına eklenen cümleyle sayım döküm cetvelinde siyasi parti ve bağımsız adaylara ayrılan sütunlardan sonra ittifakın ortak oyları için sütun ayrılması hükme bağlanmaktadır.

Teklifle, mahalli idare organları seçimlerinde oy pusulalarının tek zarfa konulmasının öngörülmesine bağlı olarak, sayım döküm işlemlerinde düzenin sağlanması bakımından zarfların açılması, oyların sayım ve dökümü konularında değişiklik yapılmaktadır. Maddenin beşinci fıkrasına eklenen cümleyle, zarftan çıkan oy pusulalarının önce ters çevrilerek seçim türüne göre tasnif edilmesi, sonra dokuzuncu fıkra uyarınca boş çıkan zarfların sayısı ile her seçim türüne göre eksik çıkan pusula sayılarının tespit edilerek sandık sonuç tutanağına işlenmesinden sonra oy pusulalarının okunmasına geçileceği hükme bağlanmaktadır.

Teklifle, Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde oy pusulalarının aynı zarfa konulması öngörüldüğünden, maddeye eklenen yedinci fıkrada bu seçimlerde önce Cumhurbaşkanı seçimine ait oy pusulalarının sayım ve dökümünün yapılacağı hüküm altına alınmaktadır.

Belediye seçimlerinin yanında il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık seçimlerine ait oy pusulalarının da aynı zarfa konulması öngörüldüğünden, belediye seçimleri için oy pusulalarının sayım ve dökümüne ilişkin sırayı düzenleyen mevcut yedinci fıkra değiştirilmektedir. Düzenlemeyle, belediye seçimlerine ilişkin oy pusulalarının sayım ve dökümüne ilişkin sıralamada bir değişiklik yapılmadan, bu oy pusulalarının sayım ve dökümünden sonra il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık seçimlerine ait oy pusulalarının sayım ve dökümünün yapılacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddeye eklenen 12 nci fıkrada ittifak alanı içeresinde, "EVET" mührünün; bir siyasi partiye ayrılan alana veya hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne ya da ittifak unvanı bölümüne taşacak şekilde, bir siyasi partiye ayrılan alana basılması halinde, bu oy pusulalarının geçerli kabul edileceği ve sayım döküm cetvelinde o siyasi partinin cetveldeki sütununa işaretleneceği düzenlenmektedir. Ayrıca bu haller dışında, yalnız ittifak alanı içerisine "EVET" mührünün basıldığı her durumda da, oy pusulalarının geçerli kabul edileceği ve sayım döküm cetvelinde ittifakın ortak oyları sütununa işaretleneceği hüküm altına alınmaktadır.

Madde 11- Maddeyle 298 sayılı Kanunun 101 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin birinci fıkrasında üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan birleşik oy pusulalarının geçersiz sayılacağı hükme bağlanmıştır. Birleşik oy pusulalarının sandık kurulu tarafından mühürlenmesi, sahte oy pusulası kullanımını önlemek için alınan ilave bir güvenlik tedbiridir. Ancak, sandık kurullarının zaman zaman sehven oy pusulalarını mühürlemedikleri bilinmektedir. Yüksek Seçim Kurulu, oy pusulalarının sahteliğinin iddia edilmemesi ve yetkili seçim kurulları tarafından gönderildiği hususunda şüphe bulunmaması halinde, sandık kurullarınca sehven mühürlenmemiş pusulaların geçerli sayılmasına istikrarlı bir şekilde karar vermektedir.

Maddenin ikinci fıkrasına eklenen bentle, yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve filigranı bulunan ve sandık kurullarının ihmali sonucu arkası mühürlenmeyen oy pusulalarının geçerli sayılacağı hükme bağlanmaktadır. Buna göre Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunması nedeniyle yetkili seçim kurulları tarafından gönderildiği hususunda şüphe bulunmayan oy pusulalarının, sadece sandık kurulunun ihmaliyle mühürlenmemesi, bu oy pusulalarını geçersiz kılmayacaktır.

Madde 12- Maddeyle 298 sayılı Kanunun 105 inci maddesinde değişiklik yapılmakta olup, 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle, sandık çevresinin yeniden tanımlanması ve 100 üncü maddesinde seçim ittifakına ilişkin öngörülen değişikliğe bağlı olarak, maddede düzenleme yapılmaktadır. Buna göre sandık sonuç tutanağında ittifakların her birinin aldığı ortak oyların sayısı ayrı ayrı gösterilecektir.

Madde 13- Maddeyle 298 sayılı Kanunun 108 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 298 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinde öngörülen değişikliğe bağlı olarak ilçe birleştirme tutanağında, ittifakların her birinin ortak oylarının sayısı ve ittifak içerisindeki her bir siyasi partinin tek başına aldığı oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilen oy sayısının gösterilmesi hükme bağlanmaktadır.

Madde 14- 2820 sayılı Kanunun 90 ıncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifle, siyasi partilerin seçimlerde ittifak yaparak seçime katılmalarına imkân tanınması nazara alınarak, siyasi partilerin seçimlerde başka bir siyasi partiyi destekleme kararı almalarını yasaklayan hüküm kaldırılmaktadır.

Madde 15- 2839 sayılı Kanuna 12 nci maddesinden sonra gelmek üzere 12/A maddesi eklenmektedir. Düzenlemeyle, siyasi partilerin ittifak yaparak milletvekili seçimine katılmalarına imkân tanınmaktadır. Seçimlere ittifak yaparak katılma kararı alan siyasi partilerin seçim takviminin başlamasından itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanların imzalarını havi ittifak protokolüyle Yüksek Seçim Kuruluna başvurmaları gerekmektedir. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, ittifak protokolünde değişiklik yapılabilecektir.

Öte yandan, ittifaktan vazgeçen siyasi partilerin, bu durumu aday listelerinin Yüksek Seçim Kuruluna teslim edilme tarihinden üç gün öncesine kadar bildirmeleri gerekmektedir.

Ayrıca Yüksek Seçim Kuruluna, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile seçim ittifakına ilişkin diğer hususları belirleme yetkisi verilmektedir.

Madde 16- Maddeyle 2839 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, bir kimsenin üyesi olduğu siyasi partinin seçimlere katılma yeterliliği bulunmasına rağmen, seçime katılmaması halinde kendisinin ve üyesi olduğu siyasi partinin yazılı muvafakati alınarak, partisinden istifa etmeden başka bir siyasi parti tarafından aday gösterilmesine imkân tanınmaktadır.

Madde 17- Maddeyle 2839 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, ittifak yapan siyasi partilerin kuraya ittifak olarak dahil edilmeleri, oy pusulasında yan yana yer almaları ve ittifak içerisindeki sıralarının da kurayla belirlenmesi hükme bağlanmaktadır. Ayrıca, oy pusulasında ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının üzerinde, ortak bir ittifak unvanı bölümü yer alacaktır. Bu bölümün kısa kenarı iki santimetre, uzun kenarı bu partilerin sütunlarının genişliği ile sütunlarının aralığı toplamı kadar olacaktır. Bu bölüme siyasi partilerin ittifak protokolünde belirledikleri ittifak unvanı yazılacaktır. İttifakın unvanı belirlenmemiş ise bu bölüme yalnız "İTTİFAK" ibaresi yazılacak, unvanı olmayan ittifakın birden fazla olması halinde, bunlar başvuru sırasına göre numaralandırılacaktır.

Bununla birlikte, İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dahil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamın oluşan alan ittifak alanı olarak tanımlanmaktadır.

Madde 18- Madde ile 2839 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddede yapılan değişiklikle, ittifak yapılan seçimlerde aynı ittifak içerisinde yer alan siyasi partilerin bir seçim çevresinde almış oldukları geçerli oyun hesaplanma usulü belirlenmektedir. Buna göre ittifak yapan siyasi partilerin geçerli oyu, ittifakı oluşturan siyasi partilerin her birinin tek başına aldıkları oy sayısına ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilecektir. İttifakın ortak oylarından gelen pay ise ittifak yapan siyasi partilerin tek başına aldıkları oyun bu partilerin toplam oyuna bölünmesiyle elde edilen kat sayının ittifakın ortak oyu ile çarpımı sonucunda elde edilecektir.

Madde 19- Madde ile 2839 sayılı Kanunun 32 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifle, öngörülen ittifak müessesesine uyum amacıyla maddede düzenleme yapılmaktadır.

Madde 20- 2839 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. İttifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamının yüzde 10'u geçmesi halinde, bu siyasi partilerin her birinin barajı geçeceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 21- 2839 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Değişiklikle dahil olduğu ittifak yüzde on barajını aşan siyasi partilerin çıkaracağı milletvekillerinin tahsis usulü düzenlenmektedir. Buna göre, ittifak yapan siyasi partilerin milletvekili sayısının hesaplanmasında; ittifakın toplam oyu esas alınacaktır. Bu oy miktarına göre önce ittifakın elde ettiği toplam milletvekili sayısı belirlenecek, bu sayı ittifakı yapan siyasi partiler arasında aldıkları geçerli oy sayısı esas alınarak bu maddedeki usule göre paylaştırılacaktır.

Madde 22- Maddeyle, 2972 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Belediye, il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık seçimlerinde oy pusulaları farklı zarflara konulmaktadır. Bu durum seçmenlerce başka seçim türüne ait oy pusulalarının sehven farklı zarflara konulması veya zarfın atılacağı sandıkların karıştırılması gibi nedenlerle oyların geçersiz sayılmasına yol açmaktadır. Bu itibarla uygulamada ortaya çıkan sorunların önüne geçilmesi amacıyla maddeyle, bütün mahalli idare organları seçimlerinin oy pusulalarının aynı zarfa konulacağı hükme bağlanmaktadır. Ancak seçim bölgelerinin birleştirilmesine karar verilmesi halinde, muhtarlık seçiminde oy pusulasının ayrı zarfa konulmasına ve bu zarfın ayrı sandığa atılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 23- 1. a) 298 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 48 inci maddesinin dördüncü fıkrasında 19/10/2017 tarihli ve 7039 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, faydalanılan kamu hizmetleriyle sınırlı olmak üzere adrese dayalı olarak yürütülen iş ve işlemlerde "diğer adresin" yerleşim yeri adresiyle aynı hukuki değere sahip olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu değişiklik sonrası, seçmen kütüğünün oluşturulmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek maksadıyla, maddenin birinci fıkrasında değişiklik yapılarak seçmen kütüğünün "yerleşim yeri adresi" bilgileri esas alınarak düzenlenmesi hüküm altına alınmaktadır.

Böylece seçmen kütüğünün oluşturulmasında sadece yerleşim yeri esas alınacak olup, askı süresi içinde, yerleşim yeri değişikliği imkânı mevcut uygulamada olduğu gibi sürdürülecektir.

b) 298 sayılı Kanunun 35 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 48 inci maddesinin dördüncü fıkrasında 7039 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sebebiyle yurtdışı seçmen kütüğü ve seçmen listelerinin oluşturulmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek maksadıyla, maddenin birinci fıkrasında değişiklik yapılarak yurt dışı seçmen kütüğü ve seçmen listelerinin "yerleşim yeri adresi" bilgileri esas alınarak düzenlenmesine yönelik değişiklik yapılmaktadır.

Böylece yurt dışı seçmen kütüğünün oluşturulmasında sadece yerleşim yeri esas alınacak olup, askı süresi içinde, yerleşim yeri değişikliği imkânı mevcut uygulamada olduğu gibi sürdürülecektir.

c) 298 sayılı Kanunun 71 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle "sandık alanı" uygulamasından vazgeçilmesine bağlı olarak, maddede değişiklik yapılmaktadır.

ç) 298 sayılı Kanunun 72 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle "sandık alanı" uygulamasından vazgeçilmesine bağlı olarak, maddede değişiklik yapılmaktadır.

d) 298 sayılı Kanunun 73 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle "sandık alanı" uygulamasından vazgeçilmesine bağlı olarak, maddede değişiklik yapılmaktadır.

e) 298 sayılı Kanunun 85 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle "sandık alanı" uygulamasından vazgeçilmesine bağlı olarak, maddede değişiklik yapılmaktadır.

f) 298 sayılı Kanunun 153 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifle, 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle, sandık alanı uygulamasından vazgeçilmesine ve sandık çevresinin tanımında değişiklik yapılmasına bağlı olarak, maddede düzenleme yapılmaktadır.

2. a) 2839 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 6771 sayılı Kanunla Anayasanın 76 ncı maddesinde yapılan değişiklikle milletvekili seçilebilmek için aranan askerlik hizmetini yapmış olma şartı askerlikle ilişiği olmama şeklinde değiştirilmiştir. Bunun yanında Teklifle mahalli idare organları için seçilme yaşının on sekize indirilmesinin öngörülmesi ve 2972 sayılı Kanunun 9 uncu ve 31 inci maddelerinde diğer şartlar yönünden 2839 sayılı Kanunun 11 inci maddesine atıf yapılmış olması sebebiyle maddede değişiklik yapılmaktadır. Böylece askerlik çağına gelmemiş olanlar ile askerlik hizmeti ertelenmiş olanlar da milletvekili, belediye başkanı, il genel meclisi üyesi, muhtar ve ihtiyar meclisi veya heyeti üyesi seçilebileceklerdir.

b) 2839 sayılı Kanunun 31 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle ittifakların ortak oy sayısıyla ortak oylarından gelen payın ilçe birleştirme tutanağında yer alacağı hükme bağlanmaktadır.

3. 2972 sayılı Kanunun 9 uncu ve 31 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğiyle milletvekili seçilme yaşının on sekiz olarak düzenlenmesi nazara alınarak mahalli idare organları seçimlerinde seçilme yaşı on sekiz olarak düzenlenmektedir.

Madde 24- Teklifle, 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle sandık alanı uygulamasından vazgeçilmesine bağlı olarak, 298 sayılı Kanunun 83 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

6771 sayılı Kanunla Anayasanın 127 nci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan milletvekili genel veya ara seçiminde önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimlerin milletvekili genel veya ara seçimleri ile birlikte yapılmasını öngören hüküm yürürlükten kaldırılmıştır. Bu değişikliğe bağlı olarak aynı konuyu düzenleyen 2972 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Ayrıca Teklifle, 2972 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle, il genel meclisi üyeliği, belediye ve muhtarlık seçimlerinde oy pusulalarının aynı zarfa konulmasının öngörülmesine bağlı olarak 32 nci maddenin ikinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 25- Yürürlük maddesidir.

Madde 26- Yürütme maddesidir.

01/03/2018

Alt Komisyon Raporu

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali YILDIRIM, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet BAHÇELİ ile 6 milletvekili tarafından hazırlanan, 21/02/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 22/02/2018 tarihinde esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/2137 esas numaralı *"298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"*, İstanbul Milletvekili Prof. Dr. Mustafa ŞENTOP Başkanlığında toplanan Komisyonumuzun 27/02/2018 tarihli 20'nci toplantısında görüşülmeye başlanmıştır.

Söz konusu toplantıda Teklifin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmış ve maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir. Maddelerin görüşülmesine başlanmadan önce, Komisyonda temsil edilen dört siyasi parti grubuna mensup üyeler tarafından verilen ortak önerge doğrultusunda Teklifin daha detaylı incelenebilmesi amacıyla bir Alt Komisyon kurulmuştur.

Dokuz üyeden müteşekkil Alt Komisyon, 27/02/2018 tarihinde Anayasa Komisyonu toplantısının akabinde yapmış olduğu ilk toplantısında, Alt Komisyon Başkanlığına Aydın Milletvekili Abdurrahman ÖZ'ü, Başkanvekilliğine de Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet PARSAK'ı seçerek başkanlık divanını teşekkül ettirmiş ve çalışmalarına başlamıştır. Alt Komisyon, görüşmelerinde tam tutanak tutulmasını kararlaştırmış; Adalet Bakanlığı, Yüksek Seçim Kurulu (YSK) ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı temsilcilerinin katılımıyla Teklifi görüşmüştür.

Teklifin tümü hakkında yapılan değerlendirmelerde,

Alt Komisyonun bazı üyeleri tarafından Teklifin lehinde olmak üzere;

- Teklifin siyasi partilerin seçim ittifakı ve seçim güvenliği olmak üzere iki konuyu düzenlediği, bu çerçevede; Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda, Milletvekili Seçimi Kanununda, Siyasi Partiler Kanununda, Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunda değişiklikler yapıldığı,
- Ülkemizde uzun yıllardır kanuna karşı hile yoluyla fiilen uygulanmakta olan siyasi parti ittifaklarının hukuki bir zemine kavuşturulduğu,
- Siyasi parti ittifakının yasal olarak mümkün hale getirilmesinin daha demokratik ve şeffaf bir siyasetin önünü açacağı, zira fiilen yapılan ittifaklarda, bir partinin temsilcilerinin bir başka partinin adı altında seçime girdiği, seçim sonrasında bu temsilcilerin, seçildikleri partiden ayrılarak eski partilerine döndükleri, bu durumun belli bir partiye oy veren seçmenlerin iradesine aykırı bir durum teşkil ettiği,
- Düzenlemeyle siyasi partiler arasında işbirliğinin teşvik edildiği,
- Önerilen sistemde ittifak yapan tüm siyasi partilerin kendi adlarıyla seçimde yer alacağı,
- Seçim güvenliğine yönelik düzenlemelerle seçmenlerin hiçbir baskı altında kalmadan özgür iradeleriyle oy kullanabilmelerinin önünün açıldığı,
- Engelli ve sağlık sorunları nedeniyle sandık başına gelme imkânı olmayan seçmenlerin daha kolay oy kullanabilmeleri amacıyla seyyar sandık uygulamasının getirildiği,

- Gençlerin siyasete katılımını artırmak için seçilme yaşının yirmi beşten on sekiz yaşına düşürülerek seçilme koşullarında kolaylık sağlandığı,
- Belli koşullarda yerel seçimler ile genel seçimin birlikte yapılma zorunluluğunu getiren hükmün yürürlükten kaldırılarak, 6718 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Anayasa değişikliği ile uyum sağlandığı,

Alt Komisyonun bazı üyeleri tarafından Teklifin aleyhinde olmak üzere ise;

- Seçim sisteminin temelinde yönetimde istikrar ve temsilde adalet sağlama anlayışı olduğu, bu düzenlemenin temsilde adalet anlayışını zedelediği,
- Anayasa gereğince yargı denetimi altında yapılan seçimlerde mülki idare amirlerine yetki verilmesinin seçimin bağımsızlığı ve tarafsızlığını zedeleyeceği gibi eşitsiz bir rekabete de yol açabileceği,
- Anayasada yapılan son değişiklikle getirilen Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde artık yürütme krizinin söz konusu olmayacağı, yönetimde istikrar sağlanacağı, hükümetin parlamento içinden çıkmayacağı için baraja artık gerek kalmadığı, bu nedenle seçim barajının kaldırılması veya oranın makul bir seviyeye düşürülmesi gerektiği,
- Teklif ile rekabet halinde olan siyasi partilerin ittifak yapmaya zorlandığı, baraj kaldırılmadığı için yüzde onluk orana yakın oy almasına rağmen bir siyasi partinin parlamentoda temsil edilemeyebileceği, buna karşın ittifak yapan ancak çok az oy alabilen bir partinin barajı geçmiş sayılarak milletvekili çıkarabileceği, bu durumun temsilde adalet ve eşitlik ilkesine aykırı olduğu,
- Teklif ile getirilen sistemde iki defa D'Hondt sisteminin uygulanacağı, hâlihazırda D'Hondt sisteminin fazla oy alan siyasi parti lehine olduğu, ikinci kez D'Hondt uygulanmasının adaletsizliği artıracağı, aşkın oyların büyük siyasi partilere yarayacağı ve fazladan milletvekili kazandıracağı, ittifak yapan siyasi partilerin tek listeyle seçime girmeleri gerektiği,
- Sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından seçilmesinin siyasi partilere olan güvensizliği gösterdiği, sandık sonucuna güveni sağlayan ve hukuken tek karine olarak kabul edilen sandık kurulu mühründen vazgeçilmemesi ve sandık kurulu mührü bulunmayan oyların geçersiz kabul edilmesi gerektiği, aksi takdirde seçimlere gölge düşeceği,
- Düzenlenen oy kullanma yöntemiyle seçmenin verdiği oyun ittifaka mı yoksa partiye mi verildiğinin belli olmayacağı

ifade edilmiştir.

Teklifin maddeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

-l'inci madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde, getirilen hükümle seçmen kaydırılmasının mümkün olacağı, madde metninde seçmenin ikamet ettiği yere en yakın bölgeye kaydedileceğine ilişkin bir düzenleme olmadığı, bu durumda seçmenin sandığa gitmekte zorluk yaşayacağı uzak bir bölgeye kaydedilebileceği, ayrıca seçmenin oturduğu daire numarası, doğum yeri veya soyadı gibi kritelerle mi yoksa tamamen keyfî gerekçelerle mi seçim bölgesinin değiştirileceğinin belli olmadığı, bu konuda objektif kriterlerin belirlenmesi gerektiği, seçmenlerin komşularına ait seçim kütüklerini kontrol etme imkânının ortadan kaldırıldığı, bu durumun seçimlerin şeffaflığı ve güvenliğini zedeleyeceği, sandık taşıma uygulamasının devletin acziyeti anlamına gelebileceği, devletin seçimlerdeki temel görevinin vatandaşın oy kullanma hakkını güvenceye alması olduğu ifade edilmiştir.

Toplantıya katılan kurum temsilcilerinin yaptığı açıklamaya göre, Teklifte geçen seçim bölgesi ifadesinin bir ilin tüm sınırları anlamında kullanılmadığı, seçim bölgesinin teknik bir ifade olarak 298 sayılı Kanunda belli bir muhtarlık çevresi olarak tanımlandığı, düzenlemeyle sadece aynı binada ikamet eden seçmenlerin aynı mahallede kalmak kaydıyla farklı bir sandığa kaydedilebileceği, farklı bir mahalleye veya ilçeye kaydedilmesinin mümkün olmadığı, bu düzenlemenin özellikle, aynı binada ikamet eden seçmenlerin hangi yönde oy kullandığının tespit edilmesinin önüne geçmek ve seçmenin hür iradesiyle oyunu kullanmasını sağlamak amacıyla yapıldığı belirtilmiştir.

-2'nci madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; sandık bölgesi seçmen sayısının hangi usûl ve esaslara göre belirleneceğinin belli olmadığı, seçimlerin yargı denetiminde yapıldığı, il seçim kurulu başkanı yanında valilere de sandık taşınması konusunda yetki verilmesinin seçimlerin yargı denetimi ve gözetimi altında yapılması ilkesine aykırı olduğu, sandık taşımanın seçmenin iradesini zedeleyeceği, hasta veya engelli seçmenlerin oy kullanmasının kolaylaştırılmasının olumlu olmakla birlikte seyyar sandık uygulamasında oy kullanan seçmenin oyunun gizliliğinin nasıl sağlanacağının, seyyar sandık kurulunun nasıl oluşacağının belli olmadığı ve belli bir yönde oy kullanmaya telkin konusunda tereddütleri doğurduğu,

Madde lehinde ise; l'inci maddenin yeniden düzenlenmesi ve sandık seçmen sayısının kaldırılması nedeniyle YSK'nın görev ve yetkilerinde yeniden düzenleme yapıldığı, düzenlemenin maddeler arasında uyum sağlamaya yönelik olduğu, sandık taşıma uygulamasının ülkenin belli bir bölgesinde yaşanan güvenlik sorununa yönelik olarak anlaşılmaması gerektiği, getirilen düzenlemenin; deprem, sel ve yangın gibi doğal afet ve olaylar sonucunda oy kullanmaya engel durumların ortaya çıkması halinde yaşanacak sorunları gidermeye yönelik olduğu, bu durumlara ilişkin kanunda bir düzenleme yer almadığı, düzenlemeyle sandıkların aynı mahalle içinde farklı bir oy kullanma mekânına taşınmasının mümkün hale getirildiği, sandıkların bir seçim çevresinden farklı bir seçim çevresine taşınmasının söz konusu olmadığı, valilere sadece yargı organından talepte bulunma yetkisi verildiği, kararı verecek olan birimin yargı merci olduğu ifade edilmiştir.

-3'üncü madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; mevcut durumda sandık kurulu başkanlarının seçime katılan siyasi partilerin gösterdikleri adaylar arasından kurayla belirlendiği, Teklif ile bu uygulamaya son verilerek sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından belirleneceği, mevcut uygulamanın sivil ve demokratik bir uygulama olduğu, getirilen düzenlemeyle siyasi partiler dışlanarak bu uygulamaya son verileceği, siyasi partilere güvenin ortadan kaldırıldığı, maddenin genel olarak seçim güvenliğini azaltacağı, seçimlerde iktidarda bulunan partinin etkisini artırmaya yönelik bir düzenleme getirildiği, kamu görevlilerinin tespitine yönelik kuranın nasıl olacağının belli olmadığı;

Madde lehinde ise; kamu görevlilerinin mevcut iktidarın temsilcisiymiş gibi kabul edilmesinin yanlış olduğu, yerleşim yerine göre mülki idare amirinin ilçedeki tüm kamu görevlilerinin listesini yapacağı, sandık kurulu başkanlarının o ilçede ikamet eden kamu görevlileri arasından kura ile belirleneceği, bu hususun objektif bir kriter olduğu, mevcut 298 sayılı Kanunda kuranın nasıl yapılacağının açık olduğu, bir keyfiliğin söz konusu olmayacağı, ilçe seçim kurulu başkanının, ilçe seçim kurulunun huzurunda ad çekme suretiyle kura çekeceği, mevcut kanunda "iyi ün sahibi olmak" gibi son derece muğlak bir kritere sahip kişiler arasından sandık kurulu başkanının belirlendiği, getirilen düzenlemeyle bu uygulamaya son verildiği, yargı merci temsilcileri ya da kamu görevlileri yerine "iyi ün sahibi olmak" gibi sübjektif bir kriteri taşıyan bir kişiye güvenilmesinin son derece abes bir durum olduğu ifade edilmiştir.

-4'üncü madde üzerinde yapılan görüşmelerde düzenlemenin, 3'üncü maddede yer alan düzenlemeyle aynı mahiyette olduğu ifade edilmiştir.

-5’inci madde üzerinde yapılan görüşmelerde, maddenin aleyhinde; Teklifle birlikte yapılacak iki farklı seçimin yasama organı üyeleri ile Cumhurbaşkanlığı seçimi pusulalarının aynı zarfa koyulacak olmasının seçmeni yönlendirme anlamına gelebileceği, iki farklı organın seçimlerinin ayrı zamanlarda yapılmasının yasama ve yürütme arasındaki kuvvet ayrılığını sağlama açısından önemli olduğu, yeni Cumhurbaşkanlığı sisteminde yasama ve yürütme seçimlerinin mutlaka ayrı olması gerektiği, aksi durumun seçmenin iradesini sakatlama anlamına geleceği belirtilmiştir.

-6’ncı madde üzerinde yapılan görüşmelerde; değişikliğin oy pusulasının nasıl olacağına yönelik teknik bir düzenleme getirdiği ifade edilmiştir.

-7’nci madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; düzenlemeyle sandık alanı kavramının kaldırıldığı, sandık çevresinin yeniden tanımlandığı, sandık alanının sandık çevresinden daha geniş bir alanı ifade ettiği, seçim güvenliği açısından sandık alanının önemli olduğu, seçmenin iradesini sakatlayacak her türlü fiilin sandık alanında gerçekleştiği, düzenlemeyle seçim güvenliğinin sandık çevresi gibi daha kısıtlı bir alana indirgendiği;

Toplantıya katılan kurum temsilcisi tarafından, bazı seçim bölgelerinde, örneğin köylerde seçim sandığının kurulacağı uygun bir binanın bulunmadığı, bu durumda prefabrik yapılar veya çadırlar kurulduğu, maddenin hâlihazırdaki YSK uygulamalarına yasal dayanak oluşturacağı ifade edilmiştir.

-8’inci madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; düzenlemeyle sandık kurulu başkanının yanında seçmene de kolluk kuvveti çağırma yetkisinin verilmesinin keyfi ve suistimale açık bir durum meydana getirebileceği, muhalefet partilerine mensup sandık müşahitlerinin asılsız ihbarlarla sandık başından uzaklaştırılmasının mümkün hale getirilebileceği, bu durumun seçimin şeffaflığı ve güvenli seçime gölge düşürebileceği,

Madde lehinde ise; uygulamada bazı sandık kurulu başkanlarının görevlerini suistimal ederek sandık çevresinde serbest bir şekilde oy kullanılmasını engelleyecek bir sorun olmasına rağmen kolluk kuvvetlerini çağırmadığı, seçmenin kendisini tehdit ve baskı altında hissederek oy kullandığı, bu sorunun önüne geçebilmek amacıyla seçmenlere de oy kullanmalarını engelleyen bir durumla karşılaştıklarında kolluk kuvvetlerini çağırma imkânı verildiği, ihbar eden kişinin bu ihbarı kendisini ortaya koyarak ismini bildirerek şahsen yapacağı, aksi takdirde ihbarın geçersiz olacağı belirtilmiştir.

-9’uncu madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; bir oyun hangi sandıkta kullanıldığının tespit edilmesinin tek yolunun sandık kurulu mührü olduğu, bu nedenle mühür olmayan oyların geçersiz addedildiği, YSK’nın seçim öncesinde çok miktarda yedek oy pusulası bastırdığı, getirilen düzenlemenin, seçimin yapıldığı ilçe için hazırlanan oy pusulaların, farklı sandıklarda mühürsüz olarak kullanılabilme tehlikesini doğurabileceği,

Madde lehinde ise; seçim sandıklarında görevli kamu görevlilerin ihmali veya kastı sonucu ortaya çıkan bir husus nedeniyle seçmenin cezalandırılamayacağı, seçmenin iradesinin sandığa tam olarak yansımasını sağlamak ve seçimlerdeki gereksiz tartışmaları ortadan kaldırmak amacıyla oy pusulalarının hangi hallerde geçerli sayılacağına ilişkin bir düzenleme yapıldığı ifade edilmiştir.

-10’uncu madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; oy pusulaları ve oy kullanma biçiminin ittifak kuracak siyasi partilerin lehine, ittifak yapmayacak partilerin aleyhine olacak şekilde düzenlendiği, düzenlemenin seçmen iradesinin sandığa sağlıklı bir şekilde yansımasını engelleyebileceği, oy pusulasında ittifaklar için daha fazla alan ayrıldığı, oy mührünün hangi şekilde basılırsa geçersiz sayılacağına ilişkin hususun itifak yapmayacak partilerin aleyhine olacağı, ayrıca bu hususun kafa karışıklığı oluşturacağı ve seçmenin iradesinin zorlama bir şekilde yorumlanması anlamına geleceği ifade edilmiştir.

Madde lehinde ise; ittifak yapacak siyasi partilerin kendilerine ayrılan alan kadar yer kaplayacakları, bir haksızlık ve eşitsizliğin söz konusu olmayacağı, ittifaka ayrılan alanın, birlikte seçime giren siyasi partilerin toplam alanı kadar olacağı, burada asıl önemli olan hususun seçmen iradesinin seçim sandığına tam olarak yansımasına imkân tanımak olduğu belirtilmiştir.

-11'inci madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; 9'uncu maddede dile getirilen itirazların bu madde için de geçerli olduğu ve düzenlemeden vazgeçilmesi gerektiği,

Madde lehinde ise, 9'uncu maddeyle aynı doğrultuda, uygulamada yaşanabilecek tereddütleri gidermek amacıyla, oy pusulalarının hangi durumlarda geçerli olacağına ilişkin düzenleme yapıldığı ifade edilmiştir.

-12'nci maddenin teknik bir düzenleme olduğu ifade edilmiştir.

-13'üncü madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; oy pusulasına basılan mührün kimi durumlarda ittifak için mi yoksa ittifaka katılan siyasi parti için mi kullanıldığının tespit edilemeyeceği, dolayısıyla düzenlemeyle, geçersiz sayılması gereken oyların ittifak lehine geçerli sayılmasının önünün açıldığı,

Madde lehinde ise; düzenlemeyle ittifaka verilen oyların ittifakı oluşturan partilere, aldıkları oy oranına göre dağıtılmasının öngörüldüğü, bir eşitsizlik ve adaletsizliğin bulunmadığı ifade edilmiştir.

-14'üncü madde üzerinde yapılan görüşmelerde; siyasi parti ittifakına yönelik bir düzenleme yapıldığı, hâlihazırdaki metinde yer alan siyasi partilerin birbirlerini destekleyemeyeceğine ilişkin yasağın kaldırıldığı, böylece demokratik siyasi hayatın vazgeçilmezi olan siyasi partilere işbirliklerini açıktan yapma imkânı tanındığı ifade edilmiştir.

-15'inci madde üzerinde yapılan görüşmelerde; ittifaka dâhil olan her siyasi partinin kendi listesiyle seçime girmesinin ittifak uygulamasıyla bağdaşmadığı, düzenlemenin geleceğe yönelik olmaktan ziyade günümüz siyasi konjonktürüne yönelik olduğu ve temsilde adaleti zedelediği ifade edilmiştir.

-16'ncı madde üzerinde yapılan görüşmelerde, düzenlemenin genel ve soyut olmaktan ziyade günlük ihtiyaçlara yönelik olduğu ifade edilmiştir.

-17'nci madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; 7'nci maddede dile getirilen itirazların bu madde hükmü için de geçerli olduğu ifade edilmiş ve düzenlemenin ittifaklar lehine eşitsizlik meydana getirebileceği,

Madde lehinde ise; düzenlemeyle oy pusulasında ittifak partilerinin ne şekilde yer alacağının hükme bağlandığı, iki ittifak arasında eşitsizlik yaratacak bir düzenleme söz konusu olmadığı ifade edilmiştir.

18'inci madde üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; düzenlemeyle ittifak oylarının nasıl hesaplanacağının belirlendiği, geçersiz sayılması gereken bazı oyların zorlama bir yorumla ittifak lehine geçerli sayılacağı, bu durumun seçmen iradesini zedeleyeceği, maddede belirtilen hesaplama yöntemiyle oyların dağıtılmasının milletvekili dağılımını etkilemeyeceği düşünüldüğünde bu maddenin hangi amaca yönelik yapıldığının anlaşılamadığı, düzenlemenin Hazine yardımından faydalanma amacına yönelik olduğu izlenimini verdiği;

Madde lehinde ise; ittifakı oluşturan partilerin aldıkları oyların ittifakın aldığı oy sayısına oranlanarak milletvekili dağılımının yapılacağı, ittifakı oluşturan partilerin her birinin aldığı oya oranla daha fazla sayıda milletvekilliği elde etmeyeceği, düzenlemenin Hazine yardımıyla hiçbir ilgisinin olmadığı, itifaka verilen oyların adil bir şekilde dağıtıldığı ifade edilmiştir.

-20’nci madde üzerinde yapılan görüşmelerde, madde aleyhinde olmak üzere, ittifak yapan bir siyasi partinin yüzde onluk ülke seçim barajını aşamadığı halde ittifaka dâhil olarak çok düşük oranda oy alsa bile ittifak yaptığı için yüzde onluk ülke seçim barajını geçmiş sayılacağı, buna karşın hiçbir ittifakta yer almayan ancak yüzde ona çok yakın oy alan bir partinin seçim barajını aşamayacağı, halihazırda temsilde adalet ilkesini zedeleyen baraj uygulamasının bu düzenlemeyle millet iradesini daha çok zedeleyeceği, az oy alan bir parti parlamentoya temsilci gönderirken daha çok oy alan ancak ittifak yapmayan bir partinin milletvekili çıkaramayacağı, bu hususun adaletsiz bir durum yaratacağı, ittifak yapan siyasi partilere bir ayrıcalık tanındığı ve getirilen düzenlemenin yüzde onluk ülke seçim barajından kurtulmak için siyasi partileri ittifaka zorladığı ifade edilmiştir.

-21’inci madde üzerinde yapılan görüşmelerde; madde aleyhinde olmak üzere, getirilen düzenlemenin seçim barajını aşan siyasi partilerin milletvekilleri dağılımının nasıl olacağını hükme bağladığı, düzenlemenin ittifak yapmayarak seçime giren partiler aleyhine bir durum oluşturacağı, 20’nci maddede ileri sürülen itirazların bu madde için de geçerli olduğu, D’Hondt sisteminin hâlihazırda fazla oy alan partiyi koruduğu, getirilen sistemde iki defa D’Hondt sistemi uygulanacak olmasının adaletsiz bir durum yaratacağı ifade edilmiştir.

-19, 22, 23 ve 24’üncü maddelerin görüşmelerinde, bunların önceki maddeler neticesinde yapılan zorunlu düzenlemelerin devamı oldukları, 25’inci maddenin yürürlük, 26’ncı maddenin de yürütmeye ilişkin olduğu belirtilmiş ve üzerinde esasa ilişkin görüş ifade edilmemiştir.

Alınan yetki çerçevesinde; Teklifin çerçeve hükümleri ile işlenecek hükümleri arasında yer alan satır boşlukları kaldırılmıştır. Teklifin tamamı kanun dili ve yazım tekniği, terim birliği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

Teklifin başlığında yer alan “298 SAYILI” ibaresi, kanun yazım tekniğine uygun olması için metinden çıkarılmak,

Teklifin çerçeve;

-l’inci maddesi metninde yer alan “26/04/1961” ibaresi “26/4/1961” şeklinde değiştirilmek,

-3’üncü maddesinin işlenecek hükmün başlığında yer alan iki nokta işareti (:) çıkarılmak, “mülki amir” ibaresi diğer mevzuatla uyum ve terim birliği sağlamak amacıyla “mülki idare amiri” şeklinde, “ad çekmeyle” ibaresi, mevzuatla uyum ve terim birliği sağlamak amacıyla “ad çekme suretiyle” şeklinde değiştirilerek ve ikinci fıkrasının başına paragraf girintisi yapılmak,

-4’üncü maddesinin işlenecek metinde yer alan “hükmü” ibaresi metinden çıkarılmak ve “ad çekmeyle” ibaresi ise, terim birliği sağlamak amacıyla “ad çekme suretiyle” şeklinde değiştirilmek,

-5’inci maddesinin işlenecek hükmünde yer alan “kabinler” ibaresi terim birliği sağlamak açısından “oy verme kabinleri” şeklinde değiştirilmek,

-10’uncu maddesi ile işlenecek hükmün değişen ve eklenen fıkraların yazım tekniği açısından ayrı ayrı tırnak işareti içerisine alınmak ve fıkra başına ve sonuna (“ “) konulmak, 298 sayılı Kanunun 100’üncü maddesine onuncu fıkrasından sonra gelmek üzere eklenmesi öngörülen fıkranın birinci cümlesinde yer alan “içeresinde” ibaresi “içerisinde” şeklinde değiştirilmek,

-12’nci maddesinde yer alan “yirmi ikinci” ibaresi kanun yazım tekniğine uygunluğunu sağlamak açısından “(22) numaralı” şeklinde değiştirilmek, “oylar ile ittifakların her birinin aldığı toplam geçerli ortak oyların,” ibaresinin sonundaki virgül işareti kaldırılmak,

-13’üncü maddesi metninde yer alan ikinci “ibaresi” sözcüğü anlatım bozukluğu oluşturması nedeniyle metinden çıkarılmak,

-15’inci maddesinin işlenecek hükmün madde başlığında yer alan iki nokta işareti (:) çıkarılmak,

-16’ncı maddesinin işlenecek hükümde yer alan “partinin üyesi” ibaresinden sonra virgül işareti konulmak,

-17’nci maddesinin işlenecek hüküm içerisinde yer alan “dahil” ibareleri “dâhil” şeklinde uzatma işareti kullanmak ve üçüncü cümlenin başında yer alan “Bu durumda” ibaresi, oluşan anlatım bozukluğunu gidermek amacıyla metinden çıkarılmak,

-20’nci maddesinin işlenecek hükmü içerisinde yer alan noktalı virgül işareti (;), (ve) bağlacı şeklinde değiştirilmek,

-22’nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “18/01/1984” ibaresi “18/1/1984” şeklinde, “Kanununun 19 uncu” ibaresi “Kanunun 19 uncu”, yeni eklenen fıkra içerisinde yer alan kanun adında kanun yazım tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında” ibaresi çıkarılmak,

-23’üncü maddesinin işlenecek hükmü içerisinde yer alan birinci fıkranın (ç) bendi içerisinde geçen “çevresinde dışında” ibaresinde oluşan anlatım bozukluğunu gidermek amacıyla “çevresi dışında” şeklinde değiştirilmek,

-24’üncü maddesi ile, çeşitli hükümlerinin yürürlükten kaldırılması öngörülen bazı kanunlara tam atıf yapmak ve maddede adı geçen kanunları açık olarak yazmak,

suretiyle kabul edilmiştir.

-2, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 18, 19, 21, 25 ve 26’ncı maddeleri ise aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddeleri ve tümü oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Alt Komisyonumuzun görüşmeleri neticesinde hazırlanan Rapor ve kabul edilen metin, Anayasa Komisyonunun incelemesine saygılarımızla arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Abdurrahman Öz	*Mehmet Parsak*	*Murat Alparslan*
Aydın	Afyonkarahisar	Ankara
Üye	Üye	Üye
Mustafa Köse	*İbrahim Halil Fırat*	*Kemalettin Yılmaztekin*
Antalya	Adıyaman	Şanlıurfa
Üye	Üye	Üye
Murat Emir	*Fatma Kaplan Hürriyet*	*Erol Dora*
Ankara	Kocaeli	Mardin
(Şerhimiz vardır)	(Şerhimiz vardır)	(Şerhimiz vardır)

MUHALEFET ŞERHİ

Siyasal düşünceler tarihi, insanın toplumsal birlikteliğinin, çoğunluğun değil çoğulculuğun temel alındığı demokrasilere dayalı hukuk devleti düzenine evrimleştiğini göstermiştir. Bugünlere gelinirken siyasal erk, dolayısıyla da toplumsal alanı düzenleyen devlet yapılanması, kendisi için çeşitli meşruluk zeminleri aramıştır. Yüzyıllar önce güce dayalı bir süreçte elde edilip ve daha çok 'hükmetme yetkisi' olarak tanımlayabileceğimiz yönetme yetkisini kullananlar, zamanla bunun yeterli gelmemesi üzerine 'ikna'yı esas alan arayışlara yönelmiştir. Din kökenli temellendirilmeden soy kökeninde temellendirmeye kadar çeşitli yöntemler, siyasal meşruluk için denenmiştir. Bu denemelerin siyasal alanda yarattığı en önemli sonuç 'devlet gücünün paylaşımı' konusudur. Bu da günümüzde yaşadığımız ve 'güçler ayrılığı' denen siyasal alan şekillenmesidir. **20'nci yüzyıl başı itibariyle imparatorluk döneminin tarih sahnesinden silinmesiyle birlikte hâkim olmaya başlayan 'ulus devlet' anlayışları ve bilimsel gelişmeler, insanlığın birlikteliğinin, yetkinin tek elde toplanması değil aksine dağılmış şekilde 'uyumu'ndan geçtiği bir dönemi başlatmıştır.** İşte bugün modern demokrasilerde uygulanan, 'güçler ayrılığı' temelindeki yönetim şeklidir. 20'nci yüzyılda birçok ülke, dünyaya yön vermeye başlayan 'güçler ayrılığı'na dayalı anayasal rejimlere geçmeye başlamıştır.

Demokratik yönetimlerin temel meşruiyet kaynaklarının başında seçimler gelmektedir. Seçimlerle amaçlanan, halk iradesinin temsil mekanizmalarına eksiksiz yansımasıdır ki bu, seçimin şekil şartlarının sağlanmasından başka parametrelerin de var olmasını gerektirir. Bu parametrelerin başında, siyasal özgürlüklerin, kanunlar çerçevesinde istisnasız herkes tarafından kullanılabilmesi; seçmenlerin, üzerlerinde herhangi bir baskı olmadan sandığa giderek tercihlerini yansıtabilmeleri gelmektedir. **Seçmen iradesini sakatlayacak herhangi bir detay, süte düşmüş bir leke gibidir ki bu da oluşan yönetimin gayrı meşruluğuna işaret eder.** Dolayısıyla herkesin, şüpheye düşmeksizin adaletli bir seçim yapıldığına inanması, seçimlerin yapılması kadar önemlidir.

'Halkın yönetimi' esasına dayanan Cumhuriyet rejimini tercih eden Mustafa Kemal Atatürk'ün öncülüğündeki kurucu irade, bu uğurda çok partili hayata geçmek üzere denemeler yapmış ve 1946 yılında çok partili hayata geçilmiştir. Bu tarihten sonra yapılan çok partili

seçimlerde halkın iradesinin yönetime yansıtılması için farklı seçim sistemleri denenmiştir. **Uygulanan tüm seçim sistemlerine ilişkin temel tartışmaların başında - birbirine zıt olarak kullanılan, pratik siyasette de bu zıtlık üzerinde somutlaşan - temsilde adalet ve siyasal istikrar kavramları gelmektedir. Birbirine zıt gibi gözüken bu iki kavram, özelikle Batı demokrasilerindeki örneklerinde görülebileceği üzere, birbirini de bütünleyebilmekte; temsilde adaletin ağırlığı, yönetimde istikrarın temel koşulu olabilmektedir.** Bu bütünlüğü sağlayamayan ülkelerdeki seçim sistemleri, ne yazık ki 'siyasi istikrar' uğruna 'temsilde adaleti' yok eden bir şekil almaktadır. Ülkemizde de, 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi ile birlikte seçim sistemindeki hâkim eğilim, 'siyasi istikrar' ilkesine yöneliktir.

1980 Askeri Darbesi'nin, demokratik kurum ve kuruluşları, 1961 Anayasası'nın kazanımlarını yok etme açısından en büyük araç olarak tasarladığı 1982 Anayasası ve sonrasında çıkarılan kanunlar, "siyasal istikrar" kavramına büyük önem atfetmiştir. Buradaki istikrar küçük partilerin dışlanmasıyla özdeşleşmiştir. O kadar ki hem seçim çevresi barajı hem de ülke barajı uygulamasıyla çifte barajlı bir sistem öngörmüştür. Çifte barajlı bu sistem, Anayasa Mahkemesi'nin 1995/59 sayılı kararıyla 'temsilde adalet ilkesi'ne aykırı bulunarak iptal edilmiş; yüzde 10'luk ülke barajına dokunulmamakla beraber 'seçim çevresi barajı', *"Anayasa'nın amaçladığı 'yönetimde istikrar ilkesi' için milletvekili seçimlerinde bir ülke barajı öngörülmüşken, ayrıcı her seçim çevresi için yeni bir barajın getirilmesi 'temsilde adalet ilkesi'yle bağdaşmaz. Kaldı ki uygulanmakta olan nispi temsil sisteminin bir türü olan D'Hondt sistemi de kendi içinde bir baraj taşımaktadır"* denilerek kaldırılmıştır. **Dokunulmayan yüzde 10'luk ülke barajı ise, AK Parti de dâhil, iktidara gelene kadar bütün partiler tarafından yüksek bulunmuş ve seçmene düşürüleceği ya da kaldırılacağı vaat edilmiştir. Ancak bu siyasi vaat, iktidara gelindiği gün unutulmuştur.** Yüzde 10'luk ülke barajının antidemokratik olduğu, 30 Ocak 2007 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) Sadak/Yumak kararında da ifade edilmiş ve *"Dünyada uygulanan seçim sistemlerinde adil temsil ve siyasi iktidar ilkeleri arasındaki dengeyi sağlayacak belirlenmiş bir baraj oranı bulunmadığı"* belirtilmiştir. **Putin Rusya'sında dahi yüzde 7'lik barajın yüzde 5'e düşürüldüğü, Batı ülkelerinde barajın hiç olmadığı ülkelerin bulunduğu ve baraj konusundaki eğilimin genel olarak yüzde 2-5 arasında gerçekleştiği düşünüldüğünde, yüzde 10'luk seçim barajı istikrardan ziyade, bizzat "milli irade" söylemini dilinden düşürmeyen AK Parti'nin, siyasal irade gaspına aracı haline dönüşmüştür.** Barajı kimin getirdiği değil, kaldırılması yönünde bir girişimde bulunup

bulunulmadığı demokrasiye olan bakış açısının göstergesidir.

Yüksek Seçim Kurulu'nun (YSK), 16 Nisan 2017 Referandumu'nda 'mühürsüz oyların kabulü' yönündeki skandal kararıyla şeklen yürürlüğe giren, meşruiyeti tartışmalı Anayasa değişikliği, seçim barajı tartışmalarına yeni bir boyut kazandırmıştır. Çünkü parlamenter sistemde "yürütme" Meclis'ten çıkar, Meclis'in kendi içinden istikrarlı bir hükümet çıkarabilmesi makul düzeyde bir barajı anlamlı kılabilir. AİHM buna, "istikrarlı çoğunluk oluşturmak" demektedir. Anayasa Mahkemesi'ne (AYM) göre de "yönetimde istikrar ilkesi yürütme organıyla ilgilidir" ve yüzde 10 barajı, "yürütmenin güçlü olmasını sağlayacak biçimde oyları yasama organına yansıtacak yöntemler"den biri olduğu için (K: 1995/59) anayasaya uygun kabul edilmiştir. Oysa 2017 Anayasa değişikliğiyle getirilen sistemde yürütme erki artık Meclis'ten çıkmamakta; yürütme yetkilerine sahip cumhurbaşkanı ayrı bir seçimle sandıkta belirlenmekte; Bakanlar Kurulu ise bizzat kendisince Meclis dışından oluşmaktadır. **Bu nedenle Meclis seçimlerinde artık "yönetimde istikrar" tartışılmaktan çıkmıştır. Artık bundan sonra sağlanması gereken ana ilke, "temsilde adalet" olmalıdır. Bundan dolayı olsa gerek Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop, 30 Ekim 2016 tarihinde verdiği bir röportajda, "Seçim barajı sıfırlanacak ya da çok sembolik bir orana çekilecek" demiştir. Geldiğimiz noktada, seçim barajının demokrasiye uydurulması yerine, baraj korunarak tüm seçim sistemi MHP'nin barajı geçeceği bir formülasyona uydurulmuştur.** Üstelik baraj bir şantaj aracı olarak ele alınmış, yüzde 50+1 oyun sağlanması karşılığında, iktidara destek partilerin barajı bypass edebileceği sistem teklif edilmiştir. **AİHM, yüzde 10 barajını aşırı yüksek bulmakla beraber, "seçime giren bütün partilere uygulandığı için" eşitliğe aykırı saymadığı göz önünde bulundurulduğunda, getirilmek istenen teklifle ittifak yapmayan partilere baraj uygulanmakta, ittifak yapan partiler için barajı sıfırlanmaktadır. Teklif kanunlaştığı durumda, yüz bin oy alan bir parti "ittifak" yaptığı durumda Meclis'te temsil elde edebilecek, ama beş milyon oy alan bir parti Meclis dışında kalabilecektir. Bu durum eşitlik ve temsilde adalet ilkesine açıkça aykırıdır.** Kaldı ki 'temsilde adalet' çok katmanlı ve bir süreci kapsayan kavramdır. Seçim öncesi seçmenlerin doğru bilgilendirilmesi, siyasi partilerin eşit koşullarda rekabet etmesi de seçmen iradesinin gasp edilmemesine dâhildir. Çünkü temsil kuramının temelini, bireylerin bir araya gelerek toplumu oluşturması sonucunda ortaya çıkan egemen güç ile ona tabi olanlar arasında yetki ve sorumlulukların nasıl olacağı sorunu oluşturur. **"Aralarında yaş, cinsiyet, sınıfsal aidiyet, ekonomik güç gibi ölçütler açısından farklılıklar bulunan insanların bir araya gelmesiyle oluşan toplum, nasıl bir**

arada yaşayabilir?" sorusunun çözümü olan anahtar kavram adalettir. Farklılıkların düzenini ya da düzen içerisindeki farklılıkları tanımlayan, bütünleştirerek bir arada, barış içerisinde sürekli kılan kavram ancak adalettir.

AK Parti ve MHP ortaklığıyla getirilen ve kamuoyunda "ittifak teklifi" olarak bilinen kanun teklifi, siyasi tarihimizde bir kırılma noktası oluşturacaktır. **Ülkemizin geleceğini doğrudan ilgilendiren böyle bir teklifin, iki parti temsilcileriyle kapalı kapılar ardında hazırlanması; diğer siyasi partilerin, konunun uzmanlarının, demokratik kitle örgütlerinin görüşlerinin alınmaması, demokrasiye ve katılımcı yönetime ne derece inanç ve bağlılık olduğunun göstergesidir.** 16 Nisan Referandumunda getirilen, egemenliği şahsileştiren ve kuvvetleri tek elde toplayan Anayasa değişikliği sonrasında Meclis'in devre dışı bırakıldığı 'Saray Rejimi'nde, bu gibi uygulamaların gelenek haline getirileceği görülmektedir.

Teklif, halk iradesine, telafisi çok zor darbeler vurulmaktadır. Bir yandan 'ittifaklar' adı altında siyaset kilitleyip, demokrasi ve çoğulculuğu yok etmek amaçlanırken, seçime ilişkin hükümlerle de seçimler baştan şüpheli, dolayısıyla sonuçları güvensiz hale getirilmektedir. Bu teklifle Türkiye'nin geleceği kurgulanmaktadır. Çoğulculuğu ve demokrasiyi yok ederek mühürsüz referandumla kurulan tek adam rejimini tahkim etme ve milleti tek tipleştirmek hedeflenmektedir. **Çünkü bu metinle yasal zemini atılan, şimdilik AKP ve MHP'nin içinde yer alacağı gözüken 'CUMHUR İTTİFAKI'yla, millete tek tip kıyafet giydirilerek, siyaset kimliksizleştirilmek istenmektedir. Söz konusu bu ittifakın içindeki partilerden biri, parlamentodaki barajdan, öbürü yürütme organındaki barajdan kurtulmak için böylesine kirli bir ittifak icat edilmiştir.** Sadece belirli bir anlayış, dil, üslup ve ideoloji içerisinde eriyenlere siyaset yapma imkânı tanıyan, diğerlerine bütün kapıları kapatan bu teklif üzerine kurulu siyasal projeyle, 'Sadece benim anladığım anlamda milletin unsuruysan milletsin, yoksa değilsin' denilmektedir. **Bu proje, oy artırmadan milletvekili artırma projesidir; 'nasıl artırırız' diye oturmuşlar, hesap yapmışlar ve çıkaramayacakları milletvekillerini bir sepete koyarak, o sepetin üzerinden paylaşıma gidilmiştir. Bizlerin 'adaletsiz temsil' dediğimiz, bir akademisyenin de 'seçim sistemi değil, ihale şartnamesi'ne benzettiği bu yasa teklifinin içerdiği seçim sisteminde, oyu az olan partilerin, ittifak içerisinde geçici bir nefes alma olanağı olur ama o sadece yoğun bakımda alınan bir nefestir, ondan sonra yok olur. Partilerin kimliklerini yok**

eden böyle bir sistem, demokrasiyi yok eder, çoğulculuğu ortadan kaldırır; yasama organı ve yürütmede katı iki partili bir sistem gelir.

CHP olarak, adaletli olması takdirinde seçim ittifaklarına karşı değiliz. Mesela Avrupa'da bazı ülkelerde ittifaklar adalet temelinde, dürüstçe, mertçe yapılmaktadır; orada ittifaka giren partiler sıklıkla, AKP-MHP ortaklığının yaptığı gibi, ayrı milletvekili listeleri sunma şeklinde değil tek listeyle seçime girmektedir.

Teklifle seçimlere ilişkin getirilen hükümler, ifade ettiğimiz gibi seçim sonuçların baştan güvenirliliğini yok etmektedir. Seçimlerin güvenirliği ve güvenliği, seçimlerin yapılması kadar önemli bir konudur. **Sandıkların birleştirilerek taşınması, mühürsüz zarfların geçerli sayılması, sandıklara güvenlik güçlerinin müdahalesi ve seyyar sandığın kanuni düzenlemeye bağlanması Türkiye'de yeni bir sopalı seçimin önünü açacak düzenlemelerdir.**

Özetle, teklifin genel gerekçesinin ilk paragrafında belirtilen *"özgürlükçü ve çoğulcu demokratik rejimler özgür, eşit, serbest ve dürüst şekilde yapılan seçimlere dayanmaktadır. Seçimler, demokratik düzenin başlıca meşruiyet kaynağı ve yönetimlerin halk tarafından benimsendiğinin göstergesidir. Demokratik yönetimin temeli olan serbest seçim hakkı, her türlü etkiden uzak, hür iradeyle kullanılan oylarla bir anlam ve değer taşır"* ifadesine taban tabana zıt bir düzenleme yapılmıştır. **Bu açıdan teklif, 1982 Anayasası'na aykırıdır. Anayasa'nın 67. Maddesi 2. fıkrasında geçen, *"Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır."* temel hükmüne açıkça aykırılık taşımaktadır. Milli iradenin çeşitli nedenlerle oluşmasının engellenmesi, Anayasa'nın "Egemenlik" başlıklı 6. maddesine de aykırılık oluşturmaktadır.**

Antidemokratik içeriğiyle uygulamaya konulması halinde Ülkemizin geleceğine yönelik ciddi kaygılar yaratacağı kesin olan 'ittifak teklifi'nin yasalaşma süreci, AKP'nin alışkanlık haline getirdiği üzere, yasama organının yetkilerini gasp ederek gerçekleştirilmek istenmektedir. Kısa bir süre Anayasa Komisyonu'nda görüşüldükten sonra, etraflıca ele alınmak üzere oybirliğiyle alt komisyona sevk edilmesi kararlaştırılan teklife ilişkin Anayasa Komisyonu'nun AK Partili Başkanı Sayın Mustafa Şentop, komisyon toplantısını kapatırken, "Alt komisyonun çalışmasını kısa sürede bitirmesi ve raporunu sunması" şeklinde son derece talihsiz bir söylemde bulunmuştur. Sayın Şentop, "Anayasa Komisyonu'nun alt komisyon raporu üzerinde görüşmelerini yapmak üzere 1 Mart 2018 saat 14:00'de toplanmasına"

diyerek de **Türkiye'nin kaderine etki edecek bu düzenlemenin, alt komisyondaki görüşmelerine bir gün zaman biçmiştir. Böyle bir anlayış, AK Parti'nin süregelen 'yangından mal kaçırma' siyasetiyle birebir örtüşmektedir. Ülkemizin bütünlüğüne yönelik ciddi tehditlerin söz konusu olduğu ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin güney sınırımızda Zeytin Dalı Harekâtı'nı sürdürdüğü bir dönemde, AKP-MHP ortaklığının, böylesine kritik bir düzenlemeyi öncelikle gündeme getirmeyi düşünmesi, sonra kamuoyunda tartışılmasını önlemesi siyasi ahlaksızlık ve fırsatçılıktır. Teklif sahiplerinin, alt komisyon kurulmasına destek vermesinin tek nedeni, toplumda, 'muhalefetin de önerilerini aldık' algısı yaratma çabasıdır. Alt komisyonda da yazılan tiyatro oynandı ve tüm önerilerimizi reddeden 'CUMHUR İTTİFAKI'nın AK Parti ve MHP'li milletvekilleri, teklifi, noktası-virgülüne dokunulmadan oyçokluğuyla geldiği gibi geçirdiler.**

Teklifin maddelerine ilişkin görüşlerimiz aşağıdaki gibidir:

Teklifin 1. maddesinde, aynı binada oturan seçmenlerin farklı sandık bölgelerine kaydedilebilmeleri olanaklı hale getirilmiştir. Bu durumda, seçmenin, boş bir apartman dairesine isteyerek ya da hatayla seçmen kaydı yapılmış olsa ve burada "şüpheli oy" kullanımı gerçekleşse, seçmenler ve muhalefet partileri bunu nasıl tespit edebilecektir? Listeye bakarak komşularının ismini denetleme olanağını ortadan kaldırılarak şüpheli oyların tespitinin güçleştirilmesi, haksız bir düzenlemedir. Bu, vatandaşın denetimini ortadan kaldırmaktır, keyfiliğin önünü açmaktır. Seçim müdürlerini değiştirerek, siyasi partileri sandık kurulu başkanlığından uzaklaştırarak, mühürsüz olabilecek oyları da o sandıkta geçerli sayarak, bu sandıkların gerektiğinde aynı seçim bölgesinde olmak kaydıyla istenilen uzaklığa götürerek ve istenilen biçimde değiştirilmesinin önünü açarak dört dörtlük bir faul oluşmaktadır. Dolayısıyla bunun 'oy hırsızlığı' olduğunu söylemek haksızlık olmayacaktır.

2. maddesi, 298 sayılı yasada değişiklik yapmakta ve seçim güvenliği açısından gerekli olması durumunda valiye veya il seçim kurulu başkanına o yerdeki sandıkların en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin birleştirilmesine, muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesi ile seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine ve bu hususların ilanına karar verme yetkisi vermektedir. Valilerin AK Parti il başkanı gibi çalıştığı göz önüne alındığında, seçim güvenliğini riske atılmaktadır ve sınırlandırılmaktadır. 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen referandumda da görüldüğü gibi, iktidarı elinde tutan ya da bölgesel olarak güçlü olan parti ya da partiler, kendi

çıkarlarına uygun davranabildiği gibi, aksi durumda seçim güvenliğini hiçe sayabilecek uygulamalara imza atmaktadır. 16 Nisan'da gayri hukuki bir karara imza atan YSK'nın vereceği kararlar seçim güvenliğini nasıl sağlayabilir? Bununla birlikte, sandıkların hangi durumlarda ve nereye taşınacağı belli değildir. Ucu açık bir yetki verilmektedir. Bunun da mutlaka bir hükümle sınırlandırılması gereklidir. Türkiye'de yapılan seçimlerde, sandıklar taşınamadığı veya sandık bölgeleri birleştirilemediği için gerçekleşen, kayda geçmiş, tutanağa alınmış, mahkeme açılmış herhangi bir olay var mıdır? Yoksa bu düzenlemeye neden ihtiyaç duyulmuştur? Alt komisyonda, ne iktidar partisi üyeleri ne de Yüksek Seçim Kurulu temsilcileri bu sorulara net yanıtlar verememiştir. Yüksek Seçim Kurulu 5.10.2015 tarihli ve 1860 sayılı, 6.10.2015 tarihli ve 1877 sayılı ve 15.10.2015 tarihli ve 1967 sayılı kararlarında; il ve ilçe seçim kurullarının, güvenlik nedeniyle sandıkların taşınması taleplerini reddederken ilgili ret kararında; "Seçmen iradesinin özgürce oluşması, anayasal bir hak olan seçme hakkının engellenmemesi, kısıtlanmaması, seçmenin kendi sandık bölgesinde rahat ve basit bir şekilde oy kullanmasının sağlanması amacıyla güvenlik nedeniyle sandık yerlerinin seçim bölgesi dışına çıkartılarak değiştirilmesi, bir başka seçim bölgesine taşınması Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 67. maddesine, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 3, 4 ve 5. maddelerine, 139 sayılı Genelge'nin 3. maddesine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına ve Venedik Komisyonu kararlarına uygun görülmediğinden, bu yöndeki taleplerin oyçokluğuyla reddine," demişti. Sadece bu kararlar, ilgili maddenin kanunsuzluğunu ve Anayasa'nın 67'nci maddesine aykırılığını gözler önüne sermektedir.

3. maddenin özü, sandık kurulu başkanlarını, daha önceki yasa hükmü gereğince siyasi partilerin de katılacağı bir listeden oluşturmak yerine direkt kamu görevlilerinden oluşturmaktır. Burada amaç, sandık başında siyasi iktidarın ağırlığını artırmaktır. Bu, sandığın güvenliğini azaltacak bir düzenlemedir ve bu yönüyle çok tehlikeli olmaktadır. Bu teklifte her defasında şununla karşılaşılmaktadır: "Kamu görevlisine güvenin, devletin hâkimine güvenin, YSK'ya güvenin." Oysa ağır, tek adam diktatörlüğünün Türkiye'yi getirdiği nokta göz önüne alınırsa en azından seçimlerin sandık düzeyinde dahi daha katılımcı ve siyasi partilerin denetimine açık yapılması gerektiği ortadadır. Bu, sandığın meşruiyeti açısından da son derece değerlidir. Benzeri hüküm, teklifin 4. maddesinde de söz konusu olmuş, sandık kurulu üyeliklerinin belirlenmesinde de siyasi partiler devre dışı bırakılmıştır. Demokrasinin ana ilkelerinden biri olan seçimlere ilişkin yapılan düzenlemeler, sandıktan demokrasiyi uzaklaştırmaktan başka bir şey değildir.

5. maddede, iki faklı seçimin oy pusulalarının aynı zarfa konulmasını hükme bağlamaktadır. Seçimler farklıysa zarflar da farklı olmalıdır. Bu karışıklığının önüne geçmek, zarfların ve pusulaların seçmene kullanılacak oyun sırası geldikçe verilmesi yöntemiyle zaten bertaraf edilebilmektedir. Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimlerinin oy pusulalarını aynı zarfa koymak; seçmene, milletvekili seçiminde kime oy veriyorsan, cumhurbaşkanlığı seçiminde de ona ver şeklinde psikolojik bir baskı yaratıp, iradesini yönlendirmekten başka bir şey değildir. Bu madde; siyasal iktidarın, yasama ve yürütme erklerini birleştirmek istediğinin resmi kanıtıdır. Bu madde hangi ihtiyaçtan getirilmek istenmektedir? İki oy pusulasını aynı zarfa koyarak, zarftan tasarruf mu yapılmak istenmektedir? Türkiye Cumhuriyeti'nin zarf bastıracak parası mı yoktur?

6. madde, oy zarflarının YSK filigranlı kâğıtla hazırlanmasını hükme bağlayarak, mühürsüz oy kuralının zeminini hazırlamaktadır. Zarfların hem filigranlı hem de mühürlü olması, seçmenin iradesinin sandığa doğru bir şekilde yansıması açısından gereklidir.

7. maddede, sandık alanının kaldırılması ve odaya indirgenmesi son derece tehlikelidir ve sandık çevresine yeni bir tanım getirmektedir. Aslında fiilen "sandık çevresi" denilen şey uygulamada sınıfın içerisi ama sınıfın dışında ne olup ne olmadığı seçim güvenliğiyle birebir ilişkilidir. Seçimi asıl etkileyebilecek, seçmen iradesini sınırlayabilecek, kısıtlayabilecek, yönlendirebilecek her türlü fiil veya durum "sandık alanı" denilen alanda gerçekleşen durumlardır. Dolayısıyla sandık alanının ortadan kaldırılması ve korumanın sadece sandık çevresine indirgenmesi, sandığın fiilî durumlara açık hâle getirilmesi anlamı taşımaktadır. Bu, sandığı, her yönüyle kuşatan, her yönüyle siyasal iktidara uzak olan siyasi partilerin denetiminden uzaklaştıran, kamu gücünü hiçbir yasal sınırlama olmaksızın neredeyse sandık çevresine yani sınıfın kapısına kadar getirmektir.

8. maddede getirilen düzenlemeyle, sandık çevresinde cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlarla ilgili seçmenlerin de ihbarıyla kolluk güçleri gereğini yaparak, kişi ya da kişileri oradan uzaklaştırabilecektir. Peki, bu kişinin sandık çevresinde düzeni bozmaya çalıştığına nasıl karar verilecek? Maksatlı biçimde ihbar üzerine sandık çevresinde sadece istenen kişilerin kalmasını sağlayacak kadar esnek bir düzenleme, sandık güvenliği için tehdittir. Zaten sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar hakkında işlem yapabilme yetkisi sandık kurulu başkanı ve üyelerinde söz konusudur. Siyasi parti temsilcilerinin sandık kurullarından uzaklaştırılmasıyla birlikte düşünüldüğünde bu hüküm, seçim sonuçlarının iktidarı elinde tutan siyasi parti ve partilerce maksatlı olarak

kullanılabilecektir. Kamu görevlileri güvenilir, YSK güvenilir, sandık kurulu başkanları güvenilir, polis güvenilir, jandarma güvenilir, bir tek millet güvenilmez! Muhalefet partilerinin denetimlerinin dışına çıkartılan ve sürekli olarak siyasi iktidarın, polisin, jandarmanın, sandık kurulu başkanının, ilçe seçim kurulu başkanının, seçim müdürlerinin, YSK'nın insiyatifine terk edilmiş bir seçim ne kadar meşru olur? Bunun adı polis ve jandarma gözetiminde seçimdir, sopalı seçimdir.

9. madde, 298 sayılı Kanunun 98 inci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesini "ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır" diyerek hem mühürsüzlüğü hükme bağlamış hem de gereğinden fazla esnek bir düzenlemeyi getirmiştir. Aslında bu düzenleme, 16 Nisan Referandumu'nda yapılan YSK'nin 'hukuksuz mühür' uygulamasını yasal bir zemine kavuşturma gayretidir ama bu, 16 Nisan'da kanunun çiğnendiğinin itirafı olmaktan öte, aynı zamanda önümüzdeki seçimlerde de son derece tehlikeli bir yolu açmaktadır. Oy pusulasının mühürlenmesi niye önemlidir? Niye mühürlü pusula kullanılması gerekmektedir? Çünkü o pusulanın ve zarfın o sandık için hazırlandığının ve o sandıkta kullanıldığının tek karinesi, aslında oradaki mühürdür. Bu mühürler yoluyla, temel olarak kullanılmayan oy pusulalarının tespiti yapılarak ve onlar da sayılarak ve sabitlenerek aslında oy hırsızlığının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Bu öylesine tek yöntemdir ki dünyada neredeyse mühür kullanılmadan yapılan seçim yok denecek kadar azdır. Zaten bizde de mühür uygulaması 1960'tan beri yaygın bir biçimde uygulanmaktadır. Bunun yanında, üzerinde leke veya çizik bulunan zarflardan hangilerinin özel işaret koymak amacıyla yapılıp yapılmadığını kim nasıl tespit edecektir? Bu madde; bir meşruiyet krizi yaratacak, seçim sistemimiz ve demokrasimize ağır darbe vurulacaktır.

10. madde, ismine 'ittifak' denilen seçim öncesi koalisyon oluşumuna dair hükümleri içermektedir. Bu maddeye göre pusulada; ittifak yapan partilere, ittifak yapmayanlara nazaran çok daha geniş bir alan ayrılarak geometrik bir büyüklük yaratılmaktadır. Bunun, seçmen psikolojisi, insan davranışları ve tercihleri açısından tartışılması gerekmektedir. İttifak bölümüne daha büyük bir dikdörtgen çizilerek daha geniş bir alan bırakılmakta ve bu geniş alana bir şekilde mühür denk geldiği zaman, ilgili oy ittifaka yazılmaktadır. Eğer bu mühür, bir partiye yakınsa, önce partinin dolayısıyla zaten yine ittifakın sayılmaktadır. Oradaki

mührün bu kadar çok anlam taşıması olanaksızdır. Bir mühür ya bir partiye verilmiştir ya bir listeye verilmiştir ya da ittifaka verilmiştir. Partiye verilen ittifaka sayılıp, ittifaka verilen de gerektiğinde tekrar dönüp partiye yazılmaktadır. Milletin iradesini bu kadar yönlendirme hakkını nereden bulunmaktadır? Parti üst yönetimleri ve parti örgütleri olarak iki parti birbiriyle anlaşabilir, bu olağandır, ama her bir seçmenin, o ittifakı mutlaka onayladığını nereden bilinecektir? Siyasi partiler ittifak yapabilirler, yapmayabilirler ama ittifak yaptılar diye haksızlık yapma hakları, bir başkasının avantajını yok etme olanakları veya kendilerine fazladan bir avantaj sağlama, kanun yoluyla oy devşirme olanakları yoktur. Burada seçmen iradesi saptırılmaktadır. Oy hırsızlığı veya kirli ittifak dediğimiz tam anlamıyla da budur.

11. madde ile 16 Nisan Referandumu sonuçlarının meşruluğunu yok eden 'mühürsüz zarf' ve 'pusula skandalı kanunsuzluğu' hükme bağlanarak kanuni hale getirilmektedir. Filigranlı sahte para basımına olanak veren bir teknolojinin olduğu dönemde ve fazla basılan filigranlı oy pusulalarının amacı dışında kullanan ellere geçebildiği sistemde, mühürsüz pusulaların geçersiz sayılması şaibenin önünü açmakta, hiçbir seçimin güvenilir olmayacağı durumu yaratmaktadır. Kaldı ki YSK'nın 16 Nisan Referandumu'nda aldığı mühürsüz oy kararı, "kanuna uygun" olarak savunulmuştu. Madem bu uygulama kanuna uygundu, neden teklifle böylesine bir düzenleme getirilmektedir?

15., 16. ve 17. Maddeler, seçim ittifaklarının nasıl kurulacağı ve bozulacağını hükme bağlayan düzenlemelerdir. Bu maddelerde, 'ittifakın nimetlerinden faydalanalım ama ittifakların dezavantajlarını üstümüze almayalım' anlayışı vardır. Kişiye özel düzenlemelerdir. Günlük ihtiyaçlara çözüm bulmak için üretilmiş maddelerdir. Yapılmak istenen bu 'kirli ittifak' zorlamadır, şantajın kendisidir. Oy pusulasında, ittifak yapan ve yapmayan partilerin alanları arasında büyük eşitsizlik bulunmaktadır.

18. madde ile oy hesaplama yöntemi düzenlenmektedir. Bu maddeye göre yapılan hesaplamalarda, ittifakın toplam milletvekili sayısında ve ittifaka katılan siyasi partilerin milletvekili sayılarında hiçbir değişim yaşanmamaktadır. O zaman bu düzenleme neden yapılmaktadır? Bunun iki nedeni olabilir. Birincisi, 'ittifakımız şu kadar oy aldı' şeklinde bir algı yönetimi yapmak için. İkinci ihtimal; ittifakın içindeki partilerin daha fazla Hazine yardımı alması içindir.

Teklifin 20. maddesindeki "seçim ittifakı yapılması halinde, yüzde onluk barajın hesaplanmasında ittifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamı dikkate alınır; bu siyasi partiler için ayrıca baraj hesaplaması yapılmaz." ifadesi ve 21. maddesindeki

milletvekili paylaştırma düzenlemesiyle MHP'yi barajdan kurtarma hükümleri somutlanmıştır. Türkiye'de 12 Eylül Anayasası'ndan sonra yürürlüğe konulan Seçim Kanunu'nda yüzde 10'luk baraj uygulaması Türk demokrasisinin ve çok partili yaşamının önündeki en büyük engellerden birisi olmuştur ve Cumhuriyet Halk Partisi olarak barajın sıfırlanmasından yana uzun süredir tavır koyuyoruz. Çünkü barajların böylesine yüksek oranda tutulması, millî iradenin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne yansımasının önündeki en büyük engeldir ve en son 2002 yılında yapılan genel seçimlerde görüldüğü gibi yüzde 45'in üzerinde oy oranındaki vatandaşlarımızın iradelerinin Meclis'e yansıyamamış olması büyük bir eksikliktir. Bunun Avrupa'da ve dünyada örneği neredeyse yoktur. Hele hele 'Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi' diye sunulan, bize göre ucube başkanlık sistemini ifade eden Anayasa değişikliğinden sonra yönetimde istikrarın sağlanacağı, dolayısıyla artık böylesine barajlara ihtiyaç kalmayacağı, temsilde adaletin çok daha öncelenebileceği söylenmişti. Gerçekten de eğer bundan sonra yürütme, seçilecek Cumhurbaşkanı ve onun atayacağı sekreterler üzerinden olacaksa, Meclis'in de bu yönetimi denetleyecek ve olabildiği kadar çoğulcu bir şekilde oluşması gereği doğmuştur. Barajın da bu anlamda indirilmesi, hatta sıfırlanması yerinde olacaktır. Nitekim bu sadece bizim düşüncemiz değildir; referandum sürecinde başta Anayasa Komisyonu Başkanı Sayın Şentop olmak üzere iktidar partisinin birçok yöneticisi tarafından da söylenmiştir. Ancak iktidardaki parti, bu baraja sıkı sıkıya sarılmıştır. Barajı, kuracakları ittifaklarla aşıp, diğer partileri de bir şekilde ittifak yapmaya zorlayarak, "Mümkünse ittifak yapsınlar, yapmıyorlarsa barajın altında kalsınlar" yönünde, hiçbir şekilde demokrasiyle bağdaşmayacak bir anlayış ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla baraj, bu teklifle getirilen yeni sistemle, 'mutlak ittifak' enstrümanına dönüşmüştür. Bir partinin ittifak içinde yer alması, neden barajı geçmesinin gerekçesi olsun ki? Burada hiçbir mantık ilişkisi yoktur. Bunun somut örneği; yüzde 1 almış parti, büyük bir partiyle ittifak yaptığı için barajı geçmiş sayılacakken, yüzde 9 almış bir partinin ittifak yapmadığı için barajın altında kalmasıdır. Dolayısıyla ittifakın tek başına barajı geçmeye yeterlilik sağlaması aslında şantajın, antidemokratik yaklaşımın kendisidir ve Meclis'i yani yasamayı da yürütmenin emrine veren, yürütmenin istediği gibi şekillendirmesine izin veren bir uygulamadır.

Bu düzenlemelerde açıkça seçmen iradesi haksız biçimde başka partiye aktarılmaktadır. Türkiye'de 1961'den beri (1965 ve 1966 seçimleri hariç) milletvekili sayısı D'Hondt sistemine göre belirlenmektedir. Sistem 1878'de Belçikalı matematikçi ve hukukçu Victor D'Hondt tarafından geliştirilmiş ve en büyük partiyi avantajlı hale getiren bir "nispi temsil" olanağı sunmuştur. D'Hondt sistemi bu teklifte iki defa uygulanmaktadır. Somut bir

örnek vermek gerekirse, 3 milletvekili çıkan bir ilde A Partisinin 2, B Partisinin 1 vekil çıkardığı ve C Partisinin hiç vekil çıkaramadığı durumda, A ve C Partilerinin ittifak yapmasıyla B Partisinin 1 milletvekili ittifak partilerine kayabilmekte, böylelikle seçmen iradesi seçim sonucuna yansımamaktadır. Büyük partilerin zaten korunduğu D'Hondt sistemi bu teklifle çifte kavrulmuş D'Hondt haline getirilmektedir. Teklifle oylar, önce ortak sayılıyor, geçersiz olması gerekenler geçerli yapılıyor, mühür pusuladaki ittifak alanı içinde nereye vurulursa vurulsun oylar ittifaka kaydediliyor. AKP-MHP ortaklığının planladığı ittifaka göre, milletvekilleri önce alınmakta, sonra paylaştırılmaktadır. Bu, haksız bir uygulamadır ve en kestirme ifadeyle sandalye hırsızlığıdır ve maalesef bu tasarıyı getirenler buna tevessül etmiş durumdadır.

Yukarıda saydığımız gerekçelerle, tümüne muhalif olduğumuz ve ülkemizin geleceğini karartacağı kesin olan bu teklifin bir an önce geri çekilmesi gerekmektedir. 02.03.2018

Murat Emir
Ankara

Fatma Kaplan Hürriyet
Kocaeli

ALT KOMİSYON METNİ

SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

"Aynı binada oturan seçmenler, hane bütünlüklerinin korunması ve aynı seçim bölgesinde kalmaları şartıyla, farklı sandık bölgelerine kaydedilebilir."

MADDE 2- 298 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına (14) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (15) numaralı bent (18) numaralı bent olarak teselsül ettirilmiştir.

"15. Seçim türüne göre sandık bölgesi seçmen sayısını belirlemek.

16. Seçim güvenliği açısından gerekli görülmesi durumunda, vali veya il seçim kurulu başkanının oy verme gününden en geç bir ay önce talepte bulunması halinde, o yerdeki sandıkların en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin birleştirilmesine, muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesi ile seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine ve bu hususların ilanına karar vermek.

17. Hastalığı veya engeli sebebiyle yatağa bağımlı olan seçmenlerin, muhtarlık seçimleri hariç, oy kullanmalarını sağlamak için seyyar sandık kurulu kurulmasına, oy kullanılmasına, sayım ve döküm ile birleştirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek."

MADDE 3- 298 sayılı Kanunun 22 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sandık kurulu başkanının belirlenmesi

MADDE 22- İlçede görev yapan tüm kamu görevlilerinin listesi, mülki idare amiri tarafından yerleşim yeri adresleri esas alınmak suretiyle ilgili ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilir. İlçe seçim kurulu başkanı, bu kamu görevlileri arasından ihtiyaç duyulan sandık kurulu başkanı sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekme suretiyle tespit eder ve bu kişiler arasından mani hali bulunmayanları sandık kurulu başkanı olarak belirler.

Sandık kurulu başkanının göreve gelmemesi halinde, kamu görevlileri arasından belirlenen üye, bu üyenin de bulunmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık eder."

MADDE 4- 298 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İlçe seçim kurulu başkanı, sandık kurulunun kalan bir asıl ve bir yedek üyesini belirlemek için önce, 22 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca bildirilen listeden sandık kurulu başkanı olarak belirlenmeyenler arasından, ihtiyaç duyulan sandık kurulu üye sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekme suretiyle tespit eder ve bu kişilerden mani hali bulunmayanları sandık kurulu asıl ve yedek üyesi olarak belirler."

MADDE 5- 298 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "; boyu 25, eni 1 santimetre ebatlarında" ibaresi madde metninden çıkarılmış, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve dördüncü fıkrasında yer alan "sandıkları ve kabinlerinin" ibaresi "sandıklarının" şeklinde değiştirilmiştir.

“Birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde, oy pusulaları aynı zarfa konulur.

Seçimlerde kullanılacak oy verme kabinleri, oy vermenin gizliliğini sağlayacak şekilde yaptırılır. Kabinlerin ölçü ve standartları Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.”

MADDE 6- 298 sayılı Kanunun 78 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Milletvekili,” ibaresi “Cumhurbaşkanı, milletvekili,” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya “hükümlere göre” ibaresinden sonra gelmek üzere “filigranlı kağıttan” ibaresi eklenmiş ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Oy zarfları, ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi yer alacak şekilde Yüksek Seçim Kurulunca filigranlı kağıttan hazırlatılır.”

MADDE 7- 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sandık çevresi

MADDE 81- Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir.”

MADDE 8- 298 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin başlığına “ve yasaklar:” ibaresi eklenmiş, ikinci fıkrasına “çağrı” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya ihbar” ibaresi eklenmiş, beşinci ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, yedinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut son fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sandık çevresinde, cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından yapılan çağrı ya da seçmenlerin ihbarı üzerine gelen kolluk güçlerince derhal sandık çevresinden uzaklaştırılır ve gerekli yasal işlem yapılır. Seçmenlerce ihbar, o yer kolluk güçlerine şahsen yapılır.”

“Bu madde uyarınca sandık çevresine gelen kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır.

Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri hariç, özel güvenlik görevlileri ve belediye zabıtaları gibi görevliler de dâhil olmak üzere resmî üniforma ve silah taşıyan kişiler, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına giremezler.

Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Bu fıkra hükümlerine uymayan kişiler kolluk güçleri tarafından uzaklaştırılır.”

“İlçe seçim kurulu başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzen içinde yürütülmesini ve sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında güvenliği ve bu Kanunda öngörülen yasaklara uyulmasını sağlayacak tedbirleri alır; seçmenin ve bu yerlerde bulunma hakkına sahip diğer kişilerin buralara serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Bu kapsamda, ilçe seçim kurulu başkanınca verilen talimatlara sandık kurulları, mülki ve idari makamlar uymak zorundadır.”

MADDE 9- 298 sayılı Kanunun 98 inci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır.”

MADDE 10- 298 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarına aşağıdaki cümleler eklenmiş; altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş; mevcut yedinci fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; mevcut sekizinci fıkrada yer alan "belediye ve muhtarlık seçimlerinde," ibaresi "seçimlerde," şeklinde değiştirilmiş; mevcut onuncu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş; mevcut on ikinci fıkrada yer alan "sayıları, her siyasi parti veya bağımsız adayın" ibaresi "sayıları, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak oyları" şeklinde, "karşılaştırılarak, her siyasi parti veya bağımsız adayın" ibaresi "karşılaştırılarak, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak" şeklinde ve "ise, her siyasi parti veya bağımsız adayın" ibaresi "ise, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak" şeklinde değiştirilmiş; mevcut on üçüncü fıkrada yer alan "Siyasi partilerin ve bağımsız adayların" ibaresi "Siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak" şeklinde ve "her siyasi parti ve bağımsız adayın" ibaresi "her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak" şeklinde değiştirilmiş; mevcut on yedinci fıkrada yer alan "siyasi partiye veya bağımsız adaya" ibaresi "siyasi parti, bağımsız aday veya ittifakın ortak oyu için" şeklinde değiştirilmiş ve mevcut on dokuzuncu ve yirminci fıkralarda yer alan "siyasi partilerin ve bağımsız adayların" ibareleri "siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak" şeklinde değiştirilmiştir.

"Bunlardan sonra, ittifak yapan siyasi partilerin bulunması halinde, ittifakların birleşik oy pusulasındaki sıralarına göre ortak oyları için yeteri kadar sütun ayrılır ve bu sütunların üzerine ittifakların unvanları yazılır."

"Ancak aynı zarf içinde birden fazla oy kullanılan seçimlerde, zarfın içinden çıkan oy pusulaları okunmadan önce, seçim türüne göre ters çevrilerek tasnif edilip masanın üzerine konulur ve dokuzuncu fıkra uyarınca işlem yapılır."

"Birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde, önce Cumhurbaşkanı seçimine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır."

"Mahalli idare organları seçimlerinde;

a) Büyükşehirlerde, sırasıyla büyükşehir belediye başkanlığı, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve muhtarlık,

b) Diğer illerde, sırasıyla belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık,

seçimlerine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır."

"İttifak alanı içerisinde, "EVET" mührünün;

a) Bir siyasi partiye ayrılan alana,

b) Hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne,

c) İttifak unvanı bölümüne taşacak şekilde, bir siyasi partiye ayrılan alana,

basılması halinde, bu oy pusulaları geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde o siyasi partinin cetveldeki sütununa işaretlenir. Bu haller dışında, yalnız ittifak alanı içerisine "EVET" mührünün basıldığı her durumda, bu oy pusulaları da geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde ittifakın ortak oyları sütununa rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle, ayrı ayrı işaretlenir."

MADDE 11- 298 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

"7. Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması."

MADDE 12- 298 sayılı Kanunun 105 inci maddesinin ikinci fıkrasının (22) numaralı bendinde yer alan "oyların" ibaresi "oylar ile ittifakların her birinin aldığı toplam geçerli ortak oyların" şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan "sandık çevresi içinde" ibaresi "sandığın konulduğu bina veya yapıda" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 298 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin dördüncü fıkrasına (14) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve altıncı fıkrasında yer alan "adayların" ibaresi "adaylar ile ittifakların ortak" şeklinde değiştirilmiştir.

"15. İttifakların her birinin aldığı ortak oy sayısı,

16. İttifak içerisindeki her bir siyasi partinin tek başına aldığı oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilen oy sayısı,"

MADDE 14- 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 90 ıncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Siyasi partiler, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamazlar."

MADDE 15- 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununa 12 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 12/A maddesi eklenmiştir.

"Seçim İttifakı

MADDE 12/A- Siyasi partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasi partiler, kendi aday listelerini verir.

İttifak yaparak seçime katılma kararı alan siyasi partiler, seçimin başlangıç tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanların imzalarını ihtiva eden ittifak protokolünü Yüksek Seçim Kuruluna teslim eder. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, aynı usulle ittifak protokolünde değişiklik yapılabilir.

İttifak protokolünde; siyasi partilerce belirlenmesi halinde, ittifak unvanı ve kanunlara aykırı olmayan diğer hususlar yer alır.

Siyasi partiler, aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten üç gün öncesine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna bildirimde bulunmak suretiyle ittifaktan vazgeçebilir. Bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca aynı ittifak içerisindeki diğer siyasi partilere derhal bildirilir. Vazgeçme halinde, ittifak diğer partiler arasında devam eder. İttifaktan vazgeçmenin bildirilmesini takip eden gün saat 17.00'ye kadar, ittifak içerisindeki diğer siyasi partiler ittifak protokolünü değiştirebilir veya ittifaktan vazgeçebilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile seçim ittifakına ilişkin diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir."

MADDE 16- 2839 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partinin seçime katılmaması halinde, bu partinin üyesi, kendisinin ve üyesi olduğu siyasi partinin yazılı muvafakati alınarak, başka bir siyasi parti tarafından aday gösterilebilir."

MADDE 17- 2839 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

"İttifak yapan siyasi partiler, kuraya ittifak olarak dâhil edilir ve oy pusulasında yan yana yer alır. Bu partilerin ittifak içerisindeki sıraları da kurayla belirlenir. İttifak yapan siyasi partilerin sütunlarının üzerinde; kısa kenarı iki santimetre, uzun kenarı bu partilerin sütunlarının genişliği ile sütunlarının aralığı toplamı kadar olan, dikdörtgen şeklinde ittifak unvanının yer alacağı ortak bir bölüm bulunur. İttifakın unvanı yoksa, ittifak unvanı bölümüne yalnız "İTTİFAK" ibaresi yazılır. Unvanı olmayan ittifakın birden fazla olması halinde, bunlar başvuru sırasına göre numaralandırılır. İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dâhil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamı ittifak alanıdır."

MADDE 18- 2839 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

"Ancak aynı ittifak içerisindeki siyasi partilerin her birinin geçerli oyu; ittifakı oluşturan siyasi partilerin o seçim çevresinde tek başına aldıkları oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilir. İttifak yapan her bir partiye ortak oylardan gelen pay; ittifak yapan siyasi partilerin tek başına aldıkları oyun bu partilerin toplam oyuna bölünmesi ile elde edilen katsayının ittifakın ortak oyu ile çarpımı sonucu elde edilir."

MADDE 19- 2839 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"f) Seçime katılmış olan siyasi partiler ve bağımsız adaylar ile ittifakların her birinin aldığı oy sayısını,"

MADDE 20- 2839 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasına ilk cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, üçüncü fıkrasında yer alan "her siyasi partinin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakın" ibaresi, "bölerek, siyasi partilerin" ibaresi ile "aşan siyasi partilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakların" ibareleri eklenmiştir.

"Seçim ittifakı yapılması halinde, yüzde onluk barajın hesaplanmasında ittifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamı dikkate alınır ve bu siyasi partiler için ayrıca baraj hesaplaması yapılmaz."

MADDE 21- 2839 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin başlığında yer alan "partilerin" ibaresi "partiler, ittifaklar" şeklinde değiştirilmiş; birinci fıkrasında yer alan "ile yukarıdaki maddede yazılı oranı aşan siyasi partilerin," ibaresi "ve 33 üncü maddede yazılı oranı aşan siyasi partiler ile bu oranı aşan ittifakların," şeklinde değiştirilmiş; üçüncü fıkrasının ilk cümlesinde yer alan "partilerin" ibaresi "partilerin, ittifakların" şeklinde değiştirilmiş, ikinci cümlesine "partilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakların" ibaresi eklenmiş, son cümlesinde yer alan "partilere" ibaresi "siyasi partilere, ittifaklara" şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrasına "partilerden" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya ittifaklardan" ibaresi eklenmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"İttifakın elde edeceği milletvekili sayısının hesaplanmasında, ittifak yapan siyasi partilerin toplam oyu esas alınır. İttifakın elde ettiği toplam milletvekili sayısı, ittifak yapan siyasi partiler arasında her birinin aldığı geçerli oy sayısı esas alınarak bu maddedeki usule göre paylaştırılır."

MADDE 22- 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "pusulası" ibaresi "pusulaları" şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut üçüncü fıkrasında yer alan "pusulasını" ibaresi "pusulalarını" şeklinde değiştirilmiş, mevcut dördüncü ve beşinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

"Belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık seçimlerinde oy pusulaları aynı zarfa konulur. Ancak 298 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca seçim bölgelerinin birleştirilmesine karar verilmesi halinde, muhtarlık seçiminde oy pusulası ayrı zarfa konulur ve bu zarf ayrı sandığa atılır."

MADDE 23- (1) 298 sayılı Kanunun;

a) 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bilgiler" ibaresi "yerleşim yeri adresi bilgileri" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 35 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bilgiler" ibaresi "yerleşim yeri adresi bilgileri" şeklinde değiştirilmiştir.

c) 71 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan "alanı içinde" ibaresi "çevresinde" ve (2) numaralı bendinde yer alan "Sandık alanında," ibaresi "İlçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerlerde," şeklinde değiştirilmiştir.

ç) 72 nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "alanında" ibaresi "çevresi dışında" şeklinde değiştirilmiştir.

d) 73 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "sandık alanında" ibaresi "seçim bölgesinde" şeklinde değiştirilmiştir.

e) 85 inci maddesinin başlığında ve birinci fıkrasında yer alan "alanı" ibareleri "çevresi", birinci fıkrasında yer alan "sandık alanına" ibaresi "sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına" şeklinde değiştirilmiştir.

f) 153 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan "sandık alanına" ibareleri "sandığın konulduğu bina, yapı veya bunların müştemilatına" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 2839 sayılı Kanunun;

a) 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "Yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış" ibaresi "Askerlikle ilişiği" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 31 inci maddesinin birinci fıkrasına "oy sayısını" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakların ortak oy sayısı ile ortak oylarından gelen payı" ibaresi eklenmiştir.

(3) 2972 sayılı Kanunun;

a) 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yirmibeş" ibaresi "on sekiz" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 31 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "25" ibaresi "on sekiz" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 83 üncü maddesi, 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası ve 32 nci maddesinin ikinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 25- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 26- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu *09/03/2018*
Esas No: 2/2137
Karar No: 9

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2137 esas numaralı "298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi", Komisyonumuzun 27/02/2018, 28/02/2018, 05/03/2018, 06/03/2018, 07/03/2018 ve 08/03/2018 tarihlerinde yapılan toplantılarında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa arz olunur.

1. Giriş

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali YILDIRIM, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet BAHÇELİ ile 6 milletvekili tarafından hazırlanıp 21/02/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına (TBMM) sunulan ve Başkanlıkça da 22/02/2018 tarihinde esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/2137 esas numaralı *"298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"*, İstanbul Milletvekili Prof. Dr. Mustafa ŞENTOP Başkanlığında, Komisyonumuzun 27/02/2018 tarihli 20'nci toplantısında görüşülmeye başlanmıştır.

Söz konusu toplantıda Teklifin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmış ve maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir. Maddelerin görüşülmesine başlanmadan önce Komisyonda temsil edilen dört siyasi parti grubuna mensup üyeler tarafından verilen ortak önerge doğrultusunda Komisyonumuz, Teklifin daha detaylı incelenebilmesi amacıyla dokuz üyeden oluşan bir alt komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Alt Komisyon kurulduğu 27/02/2018 tarihinde yaptığı toplantıda, başkan ve başkanvekilini seçerek çalışmalarına başlamış ve 28/02/2018 tarihli toplantısı ile Teklif üzerindeki çalışmalarını tamamlayarak raporunu 01/03/2018 tarihinde Başkanlığımıza sunmuştur.

Komisyonumuzda, 05/03/2018 tarihinde Teklif üzerinde tekrar başlayan müzakereler, Teklifin tümünün 08/03/2018 tarihinde kabul edilmesiyle sona ermiştir. Komisyonumuz bu süre içinde alt komisyon çalışması dâhil olmak üzere yaklaşık olarak otuz sekiz (38) saat yasama faaliyetinde bulunmuş ve 826 sayfa tam tutanak tutulmuştur.[1]

Teklif, Adalet Bakanı ve Gaziantep Milletvekili Abdülhamit GÜL, Adalet Bakanlığı, Yüksek Seçim Kurulu (YSK) temsilcileri ile TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı yetkililerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Teklif ile; siyasi partilerin işbirliği yapmasına yönelik seçim mevzuatında dağınık bir şekilde bulunan yasaklar kaldırılmakta, fiiliyatta uygulanan ancak yasal alt yapısı bulunmayan, siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmalarına yasal imkân tanınmakta, seçim güvenliği artırılmakta, mahalli idare organlarında seçilme yaşı yirmi beşten on sekize düşürülerek seçilme koşullarında kolaylık sağlanmakta, geçersiz oyların sayısının azaltılmasına ve seçmenin iradesinin tam olarak sandığa yansıyabilmesine yönelik tedbirler getirilmekte, hasta veya engelli seçmenlerin evlerinde oy kullanmalarına imkân sağlanmakta, siyasi partiler arasında işbirliği teşvik edilmekte ve yerel seçim ile genel seçimin birlikte yapılma zorunluluğunu getiren düzenleme kaldırılarak son Anayasa değişikliğine uyum sağlanmaktadır.

Yukarıda söz edilen düzenlemeler için Teklif ile; Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda, Milletvekili Seçimi Kanununda, Siyasi Partiler Kanununda ve Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunda bazı değişiklikler yapılmaktadır.

3. Teklifin Genel Gerekçesi

Teklifin genel gerekçesi incelendiğinde;

-Özgürlükçü ve çoğulcu demokratik rejimlerin özgür, eşit, serbest ve dürüst şekilde yapılan seçimlere dayandığı,

[1] Komisyon tutanaklarına, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.tutanaklar?pKomKod=8&pDonem=26&pYasamaYili=3 adresinden ulaşılabilir.

-Seçimlerin, demokratik düzenin başlıca meşruiyet kaynağı ve yönetimlerin halk tarafından benimsendiğinin göstergesi olduğu, demokratik yönetimin temeli olan serbest seçim hakkının, her türlü etkiden uzak, hür iradeyle kullanılan oylarla bir anlam ve değer taşıdığı,

-Seçimlerin dürüstlük kurallarına uygun biçimde yapılmasını sağlamanın Devletin en önemli görevlerinden olduğu, bu görevin bir gereği olarak, seçimin güvenli ve tarafsız olmasını sağlayacak ilave tedbirlerin alınmasına ihtiyaç bulunduğu,

-Seçim güvenliğinin sağlanmasında güçlüklerle karşılaşılması muhtemel yerlerde, seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkeleri gereğince seçmenlerin hiçbir etki ve baskı altında kalmadan seçme haklarını kullanabilmeleri amacıyla, sandıkların seçim güvenliğinin tam olarak sağlanabileceği en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin ve muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesine, birleştirilen seçim bölgeleri veya sandık bölgelerinde seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine YSK'nın karar verebileceği,

-Mahalli idare organlarına seçilme yaşının yirmi beşten on sekize indirildiği, böylece genç nüfusun yerel yönetimlerin karar alma organlarında daha fazla temsil edilmesinin amaçlandığı,

-İlçe seçim kurulu başkanının, mülki idare amirleri tarafından yerleşim yeri esasına göre bildirilen kamu görevlileri arasından önce ad çekmek suretiyle ihtiyaç duyulan sandık kurulu başkanının iki katı sayıda kamu görevlisini tespit edeceği, sonra bu kamu görevlileri arasından mani hali bulunmayanların sandık kurulu başkanı olarak belirleneceği, sandık kurulunun siyasi partiler tarafından bildirilenler dışındaki asıl ve yedek üyelerinin de aynı usulle belirleneceği,

-Uygulamada ortaya çıkan sorunların önüne geçilmesi amacıyla, mahalli idare organları seçimlerinde oy pusulalarının tamamının aynı zarfa konulmasına yönelik düzenleme yapıldığı, 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinin aynı gün yapılması hükme bağlandığından, mahalli idare organları seçimlerinde yaşanan benzeri sorunların önüne geçilmesi amacıyla, birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde de oy pusulalarının aynı zarfa konulmasının öngörüldüğü,

-Mevcut düzenlemeye göre kolluk güçlerinin sandık çevresine sadece sandık kurulu başkanı veya üyelerden birinin çağrısı üzerine gelebildiği, Teklifle seçmenlerin şahsen yapacakları ihbar üzerine de kolluk güçlerinin sandık çevresine gelebilmelerinin öngörüldüğü, kolluk güçlerinin sandık kurulunun talimatına uymak zorunda oldukları ve çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılacakları,

-Siyasi Partiler Kanunu ve seçim kanunlarında yer alan yasakların kaldırılarak, siyasi partilerin milletvekili seçimine ittifak yaparak girmelerine imkân veren düzenlemelerin getirildiği, siyasi partilerin seçimlerde ortak hareket etmelerine dair usul ve esaslar düzenlenerek ülkemizde uzun zamandır yapılmakta olan fiili ittifakların kanuni temelde yapılmasına imkân sağlandığı

ifade edilmekte ve Teklifin bu amaçlarla hazırlandığı belirtilmektedir.

4. Teklifin Maddelerinde Öngörülen Düzenlemeler

Kanun Teklifi ile aşağıda belirtilen düzenlemelerin yapılması öngörülmektedir.

a) Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda yapılacak değişiklikle;

-Aynı binada oturan seçmenlerin, hane bütünlüklerinin korunması ve aynı seçim bölgesinde kalmaları şartıyla gerektiğinde farklı sandık bölgelerine kaydedilebilmelerine imkân tanınmakta,

-YSK'ya, seçim türüne göre sandık bölgesi seçmen sayısını belirleme, seçim güvenliğinin sağlanması amacıyla vali veya il seçim kurulu başkanının talebi üzerine sandıkların taşınmasına, seçim veya sandık bölgelerinin birleştirilmesine karar verebilme ve hastalığı veya engeli nedeniyle yatağa bağımlı olan seçmenlerin seçme hakkını kullanabilmeleri amacıyla seyyar sandık kurulu oluşturmasına ilişkin usul ve esasları belirleme şeklinde yeni yetki ve görevler verilmekte,

-Sandık kurulu başkanlığı ve sandık kurulu üyeliği müessesesine belli bir düzen getirilmekte, sandık kurulu başkanları, ilçede ikamet eden kamu görevlileri arasından belirlenmekte, oy sandıklarının kurulacağı seçim bölgesinde "iyi ün yapmış kişiler" kavramına dayalı sandık kurulu başkanını seçme uygulaması yerine sandık kurulu başkanlarının sandığın kurulacağı seçim bölgesinde ikamet eden kamu görevlileri arasından seçilmesi öngörülmekte ve sandık kurulu başkanının göreve gelmemesi durumunda hangi üyenin başkanlık edeceği belirlenmekte,

-Sandık kurulu üyeliklerine partili olmayan üyelerin seçilme usulü değiştirilmekte, sandık kurulunun bir asıl ve bir yedek üyesinin, ilçede ikamet eden kamu görevlileri arasından belirlenmesi öngörülmekte,

-19/10/2017 tarihinde 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 48'inci maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik sonrası seçmen kütüğünün oluşturulmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek maksadıyla seçmen kütüğünde, *"adres kayıt sistemindeki bilgiler"* yerine *"adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi bilgilerinin"* esas alınacağı düzenlenmekte,

-Seçimde kullanılacak zarfların ebatları ile oy sandıklarının kapak açıklığı ölçülerinin YSK tarafından belirlenmesi düzenlemesi getirilmekte, oy verme kabinlerinin şekli ile alakalı çok ayrıntılı ve her yerde uygulanması zor açıklama kaldırılarak gizli oy ilkesi esas alınarak ölçütlerin YSK tarafından belirlenmesi tercih edilmekte,

-Mevcut sandık alanı ve sandık çevresi ayrımından vazgeçilerek sandık alanı uygulaması kaldırılmakta ve sandık çevresi kavramı yeniden tanımlanmakta,

-Kolluk kuvvetlerinin sandık çevresine seçmenlerin ihbarı üzerine de gelebilmesine imkân tanınmakta,

-Seçmenin iradesinin seçim sandığına tam yansıtılabilmesi için sehven mühürlenmeyen oy zarflarına ilişkin düzenleme yapılmakta, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan zarf ve birleşik oy pusulalarının Türkiye Cumhuriyeti YSK filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunması halinde geçerli sayılması öngörülmekte,

-YSK filigranı bulunan ve yetkili seçim kurulları tarafından gönderildiği hususunda şüphe bulunmayan oy pusulalarının arkasında sandık kurullarının mührü bulunmasa dahi bu oy pusulalarının geçerli olacağı kabul edilmekte,

-Getirilen ittifak müessesesi ve mahalli idare organları seçimleri ile birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde kullanılan oy pusulalarının aynı zarfa konulmasına bağlı olarak oyların sayım ve dökümü hususlarında değişiklik yapılmakta,

-Seçimlerde sayım döküm cetvelinde siyasi parti ve bağımsız adaylara ayrılan sütunlardan sonra ittifakın ortak oyları için de sütun ayrılmakta,

-"EVET" mührünün; bir siyasi partiye ayrılan alana veya hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne ya da ittifak unvanı bölümüne taşacak şekilde bir siyasi partiye ayrılan alana basılması durumunda da bu oy pusulaları geçerli kabul edilmekte,

-İttifakların her birinin aldığı ortak oy sayısı ile ittifak içerisindeki her bir siyasi partinin tek başına aldığı oya, ortak oylardan gelen payın eklenmesinden sonraki oy sayılarının ilçe seçim kurulunun düzenleyeceği ilçe birleştirme tutanağında gösterilmesi öngörülmekte,

-Sandık sonuç tutanağında ittifakların her birinin aldığı ortak oyların sayısının ayrı ayrı gösterilmesi öngörülmekte,

b) Milletvekili Seçimi Kanununda yapılacak değişiklikle;

-Milletvekili seçilebilmek için aranan "askerlik hizmetini yapmış olma" şartı, "askerlikle ilişiği olmama" şeklinde değiştirilmekte,

-Siyasi partilerin milletvekili seçimlerine ittifak yaparak katılabilmelerine ilişkin düzenleme yapılmakta,

-Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partinin seçime katılmaması halinde, seçime katılmayan partinin üyesi, kendisinin ve üyesi olduğu siyasi partinin yazılı muvafakati alınmak şartıyla başka bir siyasi parti tarafından aday gösterilebilmekte,

-Kullanılacak oy pusulalarının şeklinde, ittifak yapan siyasi partiler için ayrı bir düzenleme yapılmakta,

-İttifak yapılan seçimlerde aynı ittifak içerisinde yer alan siyasi partilerin almış oldukları geçerli oyların hesaplanma usulü belirlenmekte,

-İl birleştirme tutanağında milletvekili dağıtımına esas olmak üzere ittifakların her birinin aldığı oy sayısı bir başka ifadeyle ittifak içerisindeki siyasi partilerin geçerli oyları toplamı gösterilebilmekte,

-İttifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamının yüzde onu (%10'u) geçmesi hâlinde, bu siyasi partilerin her birinin seçim barajını geçmiş sayılması öngörülmekte,

-İttifakın elde edeceği milletvekili sayısının hesaplanmasında, ittifakı yapan siyasi partilerin toplam oyu dikkate alınarak önce ittifakın elde ettiği toplam milletvekili sayısı tespit edilmekte, akabinde bu milletvekillikleri, ittifakı yapan siyasi partilerin geçerli oy sayısı esas alınarak paylaştırılmakta,

c) Siyasi Partiler Kanununda yapılacak değişiklikle;

-Siyasi partilerin seçimlerde başka bir siyasi partiyi destekleme kararı almalarını yasaklayan hüküm kaldırılmakta,

d) Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunda yapılacak değişiklikle;

-Mahalli idare organları seçimlerinde kullanılan bütün oy pusulalarının aynı zarfa konulması öngörülmekte,

-Mahalli idare organlarına; -muhtar, belediye başkanı, belediye meclisi üyeliği ve il genel meclisi üyeliğine- seçilebilme yaşı yirmi beşten on sekize düşürülmekte.

5. Teklifin Görüşülmesi

5.1. Teklifin Geneli Üzerindeki Görüşmeler

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerde Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Mustafa ŞENTOP;

-Görüşülen 26 maddelik Teklif ile hükümet sistemine ilişkin yapılan Anayasa değişikliğine uyum, seçim ittifakı ve seçim güvenliğine yönelik üç ana başlık altında düzenlemelerin yapıldığını,

Birinci başlık kapsamında, Anayasada yapılan ve 16/04/2017 tarihli referandumla kabul edilen hükûmet sistemi değişikliği neticesinde doğrudan veya dolaylı bir şekilde gerçekleştirilmesi gereken değişiklikler, örneğin mahalli idare organlarına seçilme yaşının yirmi beşten on sekize indirilmesi ve söz konusu seçilme yaşı düzenlemesinin tam olarak uygulanabilmesi için askerlik yapmış olma koşulunun, askerlikle ilişiği bulunmama şeklinde değişiklik yapıldığını,

İkinci başlık kapsamında, seçim güvenliğine ilişkin düzenlemeler getirildiğini, bu konunun uzun zamandan beri tartışıldığını, daha önce de 2010 yılında buna ilişkin bazı düzenlemelerin yapıldığını, bu tedbirlerin bir kısmının YSK'nın müstakar uygulamalarının kanuni bir temele kavuşturulmasına yönelik düzenlemeler olduğunu,

Üçüncü başlık kapsamında ise, siyasi partilerin milletvekili seçimlerinde ittifak yaparak seçime girebilmelerine ilişkin düzenlemeler yapıldığını ve bu doğrultuda Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda, Milletvekili Seçimi Kanununda ve Siyasi Partiler Kanununda bazı değişiklikler gerçekleştirildiğini,

-Türkiye'de 1991 seçimlerinden başlamak üzere siyasi partilerin fiilen ittifak yaparak seçime birlikte girdiklerini, bu ittifakların kanuni bir dayanağı bulunmadığını ancak, fiilî ittifakların gerçekleştirildiğini, daha sonraki seçimlerde de benzer şekilde ittifakların yapıldığını,

-Başta Avrupa ülkeleri olmak üzere dünyada birçok ülkede de seçim ittifaklarını düzenleyen yasaların bulunduğunu, bu çerçevede siyasi partilerin milletvekili seçimlerine ittifak yaparak birlikte girmelerini yasaklayan hükümlerin yürürlükten kaldırıldığını, buna ilave olarak siyasi partilerin ittifaklarıyla alakalı kılavuz niteliğinde temel bir düzenlemenin yapıldığını

ifade etmiştir.

Teklifin ilk imza sahiplerinden Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI;

-Kanun Teklifinde seçim ittifakı, seçim güvenliği ve mahallî idareler seçimlerine yönelik düzenlemelerin yer aldığını,

-Türkiye siyasi hayatında demokratikleşme yönünde önemli bir adım atıldığını, Siyasi Partiler Kanunu ve seçim kanunlarında ittifakı yasaklayan hükümlerin kaldırıldığını, siyasi partilerin ittifak yaparak seçime katılabilmelerinin yasal altyapısının oluşturulduğunu,

-Ülkemizde siyasi partilerin seçim ittifakı yapmalarının yeni bir konu olmadığını, öteden beri yapılagelmekte olduğunu, ancak siyasi partilerin ittifak yapmaları kanunen yasak olduğundan kanuna karşı hile yoluyla ittifak yapmak durumunda kaldıklarını, bu yolla yapılan seçim ittifaklarının en az beş örneğinin olduğunu,

-Kanuna karşı hile yoluyla yapılan bu ittifaklarda siyasi partilerin adaylarının başka bir siyasi partinin çatısı altında seçime girmeleri, o siyasi partilerin genel başkan ve yöneticileri ile adaylarının partilerinden ayrılmaları, diğer partiye üye olmadıklarından aday gösterilmeleri için kanun gereği partilerinin yazılı muvafakat vermeleri, seçim sonrası siyasi partilerine dönmek için de ya bir hülle partisi kurup asıl partileriyle birleşme kararı almaları ya da partilerine dönüş sonrası olağanüstü kongrede genel başkan ve yönetici seçilmeleri gibi durumlarla karşılaşıldığını,

-12 Eylül 1980 darbe zihniyetinin ürünü olan yasakların kaldırıldığını, siyasi partilerin özgürlük alanlarının genişletildiğini, siyaset alanının daha demokratik bir hâle getirildiğini,

-Siyasi partilerin kanuna karşı hile yoluyla değil kurumsal kimlikleriyle ve tüzel kişilikleriyle ittifak yapmalarının önünün açıldığını, ayrıca, herhangi bir siyasi parti liderinin veya üyelerinin kendi partilerinden istifa etmeksizin bir başka partinin listelerinden aday olabilmelerine de imkân sağlandığını,

-Ülkemizde ve özellikle bazı Avrupa ülkelerinde yapılan seçim ittifakları uygulamaları dikkate alınarak bir düzenleme yapıldığını, seçime girme hakkı kazanan her siyasi parti için aynı şartları öngören, eşit imkân ve fırsatlar sunan bir düzenleme getirildiğini,

-Siyasi partilere şeffaf bir ortamda ve hukuki zeminde seçim ittifakı yapabilme imkânının sağlandığını, böylece seçmene karşı da dürüst ve tutarlı bir siyasetin önünün açıldığını,

-Seçim güvenliği açısından sorun olabilecek yerlerde seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkeleri gereğince seçmenlerin hiçbir etki ve baskı altında kalmadan seçme haklarını kullanabilmeleri amacıyla o yerdeki sandıkların, seçim güvenliğinin sağlanabileceği en yakın seçim bölgelerine taşınması ile sandık bölgelerinin ve seçim bölgelerinin birleştirilmesi hususlarında YSK'ya görev ve yetki verildiğini,

-Cebir, şiddet ve tehditle sandık başı düzenini bozmaya kalkışanların sandık çevresinden uzaklaştırılması için sandık kurulu başkanı ve üyelerinden birinin çağrısının yanı sıra seçmenlerin de şahsen ihbarı üzerine kolluk güçlerinin sandık çevresine gelebilmelerinin öngörüldüğünü, kolluk güçlerinin sandık kurulunun talimatına uymak zorunda olduklarını ve çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılacaklarını,

-"İyi ün sahibi olmak" ile "tanınmış kimseler" kavramlarının soyut niteliği ve uygulamada bu görevi yürütme yeterliliği açısından karşılaşılan sorunlar dikkate alınarak sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından kurayla belirlenmesi esasının getirildiğini,

-Sandık kurulu mührü olmayan zarflar ve oy pusulalarının geçersiz sayılacağına dair kanunda yer alan temel kuralın korunduğunu, ancak yetkili seçim kurulları tarafından gönderildiği anlaşılan, ilçe seçim kurulunun mührünü taşıyan ve sandık kurullarının ihmali sonucu mühürlenmeyen YSK filigranlı zarfların ve yine sandık kurullarının ihmali sonucu mühürlenmeyen YSK filigranlı oy pusulalarının uygulamada olduğu gibi geçerli sayılmasının düzenlendiğini, bununla bir anayasal hak olan seçme hakkının sandık kurulunun ihmali nedeniyle engellenmemesi ve seçmen tercihinin sandığa yansıtılmasının amaçlandığını,

-Seçmenlerce başka seçim türüne ait oy pusulalarının sehven farklı zarflara konulması veya zarfın atılacağı sandıkların karıştırılması gibi nedenler oyların geçersiz sayılmasına sebep olduğundan, uygulamada ortaya çıkan sorunların önüne geçilmesi amacıyla mahalli idare organları seçimlerinde oy pusulalarının tamamının aynı zarfa konulmasına yönelik düzenleme yapıldığını, aynı şekilde Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde de oy pusulalarının aynı zarfa konulmasının öngörüldüğünü,

-Uygulamada sedyeyle veya yakınlarının sırtında seçim sandığına getirilen, hastalığı veya engeli nedeniyle yatağa bağımlı seçmenlere, oy kullanmada büyük kolaylık getirildiğini, bu seçmenlerin oy kullanma hakkını temin etmek üzere seyyar sandık oluşturulduğunu,

-Anayasa değişikliklerine uyum kapsamında bazı düzenlemelere de yer verildiğini, bir yıl içinde yapılması gereken milletvekilliği genel seçimi ve mahalli idareler seçimlerinin birlikte yapılmasını öngören hükmün yürürlükten kaldırıldığını, milletvekili olamayacaklarla ilgili olarak *"Yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış"* olması ibaresinin "askerlikle ilişiği olanlar" şeklinde değiştirildiğini,

-Genç nüfusun yerel yönetimlerin karar alma organları ile idaresinde daha fazla temsil edilebilmelerinin önünü açmak amacıyla mahalli idare organlarına seçilme yaşının yirmi beşten on sekize indirildiğini

ifade etmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde Hükûmet adına söz alan Adalet Bakanı ve Teklif sahiplerinden Gaziantep Milletvekili Abdülhamit GÜL;

-Teklifin medeni bir müzakere ve tartışma ortamında olgunlaştırılmasını temenni ettiğini,

-Demokratik rejimin temelinin serbest seçimler olduğunu, demokratik yarışın özgür, dürüst ve eşit şartlarda sürdürülmesinin esas olduğunu,

-Söz ve kararın millete ait olduğunu, milli egemenliğin aslî sahibi olan milletin iradesinin üstünlüğünün, millet iradesine saygıyı gerektirdiğini, bu iradenin en temel tezahürü olan seçimlerin ise güven içinde, gizlilik ve dürüstlük esaslarıyla yapılmasının önemli olduğunu,

-Seçimlerin güvenliğini sağlamanın gizlilik ve dürüstlük ilkelerine sadakatle katılımı artırmanın, millet iradesine sahip çıkmak anlamına geldiğini,

-Teklif ile bir taraftan seçimlerin güvenli ve tarafsız biçimde yürütülmesini sağlayacak ve katılımı artıracak ilave tedbirler geliştirildiğini, diğer taraftan mahalli idare seçimlerine ilişkin hükümlere ve en önemlisi ise bugüne kadar kanuni bir çerçevesi bulunmayan seçim ittifaklarına ilişkin düzenlemelerin öngörüldüğünü,

-Teklifle öngörülen düzenlemelerin temel olarak bu üç konuda olduğunu, ancak seçim ittifaklarını yasal altyapıya kavuşturan hükümlerin öne çıktığını, ittifakların hukuki zemine taşındığını, bu yönüyle düzenlemenin demokratik tecrübemizde önemli bir dönüm noktası oluşturacağını,

-Siyasi partilerin ortak amaçlar ve ortak ilkeler doğrultusundaki ittifaklarının yeni olmadığını, ittifakların her zaman kurulduğunu, ancak; dilde, fikirde ve işte birliğin siyasetin matematiği içinde her zaman ve her koşulda mümkün olmadığını,

-Mevzuattaki kısıtlayıcı, yasaklayıcı hükümlerin, siyasi partilerin tüzel kişiliklerini koruyarak işbirliğine gitmelerini bugüne dek engellediğini,

-Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminin en büyük vaadinin, mevcut sistemin ayıplarını gidermek ve istikrar arayışlarında tarihi çelişkileri çözmek olduğunu,

-Yapılan Anayasa değişikliğiyle milletin kendisini idare edecekleri doğrudan ve öngörülebilir biçimde seçme hakkını elde ettiğini, daha güçlü bir demokratik meşruiyet sağlamaya ve siyasi istikrar risklerini ortadan kaldırmaya doğru tarihi bir adım atıldığını,

-Ülkeyi beş yıl boyunca idare edecek olan Hükümetin, yüzde elliden daha fazla bir oyla belirlenecek olmasının önemli sonuçları beraberinde getireceğini, bu bağlamda siyasetin dili ve üslubunun toplum ortalamasına ayarlanacağını, iktidar iddiası olan herkesin politikalarını buna göre belirleyeceğini, kutuplaşma siyaseti değil, kucaklaşma siyasetinin önünün açılacağını,

-Koalisyonlar döneminin kapandığını, yönetim istikrarını sağlamanın garantisi olmayan parçalı siyasetin tarihe karıştığını, milletin oy ve tercihinin, artık siyasi pazarlık konusu olmayacağını, siyasi çıkarların siyasi ilkeleri bastırdığı koalisyon dönemlerinin yaşanmayacağını,

-İttifak ve koalisyonun bambaşka iklimlerin kavramları olduklarını, koalisyonun sonuçlar, ittifakın ise sebepler üzerinden ilerlediğini, koalisyonda zorunluluk öne çıkarken, ittifakta ise bir tercih olduğunu, koalisyonun, siyasal çıkarların siyasi ilkeleri bastırdığı bir sonuç olduğunu, ittifakın ise ilke ve değerler, ortak program ve öncelikler üzerine kurulduğunu,

-Koalisyonun, milletin tercih ve teveccühüne dayanmayan bir iktidar demek olduğunu, koalisyon üzerinde seçmenin söz ve tercih hakkının bulunmadığını, ittifakın ise milletin onay ve kabulüne sunulduğunu,

-Koalisyonun, yönetimde istikrar garantisi sunmayan parlamenter sistemin kriz çözme yöntemi olduğunu, üstelik krizin kalıcı çözümünün de garanti edilmediğini, ittifak modeli içinde ise bu belirsizliklere yer olmadığını, her şeyin önceden belli olduğunu,

-Siyasi ittifakların, halkın temayülünü sandığa ve dolayısıyla Meclise yansıtarak daha fazla demokratik meşruiyete hizmet edeceğini,

-İttifak düzenlemesinin iki partinin değil, Türkiye'nin geleceğine yatırım olduğunu, ülke demokrasisi için kurumsal bir kazanım olduğunu, bu imkânın, ittifak iradesini bugünden ortaya koyan siyasi partilere özgü bir ayrıcalık olarak tasarlanmadığını, bütün partilerin değerlerine, prensiplerine, vaatlerine ve siyasi önceliklerine uygun olarak başka partilerle ittifak yapma veya yapmama tercihine sahip olacaklarını,

-İttifaka ortak baraj uygulamasının, rüştünü ispat etmiş partiler için değil, esasen küçük partiler için bir avantaj olduğunu, oy oranları az olan partilerin, ittifak imkânıyla siyasi temsil şanslarını artırdıklarını ve oylarının da böylece kilit öneme sahip hale geldiğini, ikinci bir avantajın ise, düşük başarı tahminleriyle daha önce sandığa gitmeyen seçmenlerin de daha büyük katılım göstermelerinin beklendiğini,

-Esasen yapılan araştırmaların, siyasi ittifakların seçmen davranışlarını genel olarak olumlu etkilediğini gösterdiğini, ittifakların seçime katılımı her ölçekte artırdığını, istikrarlı ittifakların, istikrarlı bir parti sistemini de kolaylaştırdığını ve demokrasinin bu sayede kurumsallaştığını,

-Teklifin, öne çıkan ittifak modeli dışında başka birçok konuda yenilikler içerdiğini, gerek seçim güvenliğini, gerekse seçimlere katılımı artıracak ilave tedbirler getirdiğini,

-Örneğin, hastalığı veya engeli nedeniyle yatağa bağımlı olan seçmenlere anayasal bir hak olan seçme haklarını kullanabilmelerine imkân sağlandığını, bu amaçla YSK'ya seyyar sandık kurulları oluşturma görevi verildiğini,

-Sandık alanı ve sandık çevresinin genişliğinden kaynaklanan yetki karmaşası ve sorunların giderildiğini, sandık çevresinin yeniden tanımlandığını, serbest ve gizli oy ilkeleri gözetilerek güvenliğin de artırıldığını,

-Tek zarf uygulamasıyla, sandık başında yaşanan karmaşanın giderildiğini, basit bir hatadan kaynaklanan nedenlerle oyların geçersiz sayılmasının önüne geçildiğini,

-Sandık kurullarının ihmaliyle oyların iptal olmasının engellenmesi ve vatandaşın seçme hakkının korunması amacıyla, istisnasız bütün partilerin müracaatlarıyla bugüne kadar YSK kararlarıyla çözülen konular hakkında yasal çözüm getirildiğini, daha doğru bir ifadeyle siyasi bir istismar alanının ortadan kaldırıldığını, bütün şekil şartlarına sahip olduğu halde üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan zarflardaki oyların sadece bu sebeple geçersiz sayılmayacağının hükme bağlandığını, böylece oy hakkının ve seçmen iradesinin korunduğunu

ifade etmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan müzakerelerde aleyhte söz alan milletvekilleri tarafından;

-Teklifin genelinin ve bazı maddelerinin Anayasanın çeşitli maddelerine aykırı olduğu, demokratik bir hukuk devletinin oluşabilmesi için seçimlerin serbest, eşit, gizli, açık sayım ve döküm esaslarına göre yargı denetimi altında yapılması ve temsilde adalet ilkesini sağlaması gerektiği, temsilde adalet ilkesinin millet egemenliğinin kullanılması için önemli bir koşul olduğu,

-İktidarın temel görevlerinden birisinin de ülkede seçim güvenliğini artırıcı önlemler almak ve yine seçim güvenliğini azaltıcı tasarruflardan kaçınmak olduğu,

-Siyasi partilerin demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu, ancak Teklifle getirilen bazı maddelerin siyasi partilerin seçimlerde görev almasını kısıtladığı ve onları sandıklardan uzaklaştırdığı,

-Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde hükümetin parlamento içinden çıkmayacağı, kurulacak hükümet için Mecliste güvenoyu aranmayacağı, yürütme krizinin artık söz konusu olmayacağı, Meclisteki siyasi parti dağılımı ne olursa olsun hükümetin kurulabileceği, bu itibarla yönetimde istikrar ilkesinin zedelenmesinden söz edilemeyeceği, bu nedenle seçim barajının kaldırılması veya oranın makul bir seviyeye düşürülmesi gerektiği,

-Getirilen sistemde fren ve denge mekanizmalarının olmadığı, Teklif ile yargı mercileri dışında mülki idare amirlerine yetki verilmesinin seçimlerin yargı denetimi altında yapılması ilkesine aykırı olduğu,

-Sandık kurulu başkanı ve üyeleri yanında seçmenlere de sandık çevresine kolluk kuvvetlerini çağırma yetkisi verilmesinin serbest iradeyle oy kullanılmasının önüne geçeceği ve siyasi parti müşahitlerinin olumsuz etkileyeceği,

-Teklifle rekabet halinde olan siyasi partilerin ittifak yapmaya zorlandığı, baraj kaldırılmadığı için yüzde onluk orana yakın oy almasına rağmen bir siyasi partinin parlamentoda temsil edilemeyebileceği, buna karşın ittifak yapan ancak çok az oy alabilen bir siyasi partinin barajı geçmiş sayılarak milletvekili çıkarabileceği, bu durumun temsilde adalet ve eşitlik ilkesine aykırı olduğu,

-Teklif ile getirilen sistemde iki defa D'Hondt sisteminin uygulanacağı, hâlihazırda D'Hondt sisteminin fazla oy alan siyasi parti lehine olduğu, ikinci kez D'Hondt uygulanmasının adaletsizliği artıracağı, artık oyların büyük siyasi partilere yarayacağı ve fazladan milletvekili kazandıracağı, ittifak yapan siyasi partilerin tek listeyle seçime girmeleri gerektiği,

-Sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından seçilmesinin siyasi partilere olan güvensizliği gösterdiği, sandık sonucuna güveni sağlayan ve hukuken tek karine olarak kabul edilen sandık kurulu mühründen vazgeçilmemesi ve sandık kurulu mührü bulunmayan oyların geçersiz kabul edilmesi gerektiği, aksi takdirde seçimlere gölge düşeceği ve seçim sonuçlarını şaibeli hale getirebileceği,

-Düzenleme ile oy kullanma yönteminde değişiklik yapıldığı, oy kullanma yöntemiyle seçmenin verdiği oyun ittifaka mı yoksa partiye mi verildiğinin belli olmayacağı,

- Teklif ile sandıkların birleştirilmesi ve aynı binada oturan seçmelerin farklı sandıklara dağıtılması halinde sahte seçmen üretilebileceği, ölülerin seçmen olarak yazılabileceği ve seçmenin otokontrolünün azalabileceği, seçim güvenliğinin seçimi güvensiz hale getirmemesi gerektiği,

-Denge ve denetleme mekanizmalarında sıkıntı olduğu ileri sürülse de seçimlerin Türkiye tarihinin son altmış yılında en iyi işleyen sistem olduğu, bugüne kadar ciddi bir şaibe ve tartışma yaşanmadığı, bunun ülkemizdeki demokrasi tarihi bakımından önemli olduğu,

-Teklifin iki siyasi parti tarafından diğer partilerle görüşülmeden milletvekili ve Cumhurbaşkanı seçim barajlarından kurtulmak amacıyla hazırlandığı, kendi partileri dışında herhangi bir sivil toplum örgütü, meslek örgütü veya diğer kamu kurumlarının katkısının alınmadığı, acele bir şekilde Komisyonda görüşülerek kanunlaştırılmak istendiği

ifade edilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan müzakerelerde Teklif sahipleri ve Hükümet temsilcisi dışında lehte söz alan milletvekilleri tarafından ise;

-Teklifin siyasi partilerin seçim ittifakı ve seçim güvenliği şeklinde iki konuyu düzenlediği, bu çerçevede; Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda, Milletvekili Seçimi Kanununda, Siyasi Partiler Kanununda, Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunda değişiklikler yapıldığı,

-Ülkemizde uzun yıllardır kanuna karşı hile yoluyla fiilen uygulanmakta olan siyasi partilerin seçim ittifaklarının hukuki bir zemine kavuşturulduğu,

-Siyasi partilerin seçim ittifaklarının yasal olarak mümkün hale getirilmesinin daha demokratik ve şeffaf bir siyasetin önünü açacağı, zira fiilen yapılan ittifaklarda, bir partinin temsilcilerinin bir başka siyasi parti adı altında seçime girdiği, seçim sonrasında bu temsilcilerin, seçildikleri partiden ayrılarak eski partilerine döndükleri, bu durumun belli bir partiye oy veren seçmenlerin iradesine aykırı bir durum teşkil ettiği,

-Düzenlemeyle siyasi partiler arasında işbirliğinin teşvik edildiği, önerilen sistemde ittifak yapan tüm siyasi partilerin kendi adlarıyla seçimde yer alacağı,

-Seçim güvenliğine yönelik düzenlemelerle seçmenlerin hiçbir baskı altında kalmadan özgür iradeleriyle oy kullanabilmelerinin önünün açıldığı,

-Engelli veya sağlık sorunları olması nedeniyle sandık başına gelme imkânı olmayan seçmenlerin daha kolay oy kullanabilmeleri amacıyla seyyar sandık uygulamasının getirildiği,

-Gençlerin siyasete katılımını artırmak için seçilme yaşının yirmi beşten on sekize düşürülerek seçilme koşullarında kolaylık sağlandığı,

-Belli koşullarda yerel seçimler ile genel seçimin birlikte yapılma zorunluluğunu getiren hükmün yürürlükten kaldırılarak, 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla Anayasada yapılan değişikliğe uyum sağlandığı,

-Muhalefet temsilcileri tarafından dile getirilen seçim güvenliğine ilişkin endişelerin yersiz olduğu, bu itirazların hemen hemen hepsinin mevcut seçim sisteminin tam olarak bilinmemesinden kaynaklandığı, seçmenlerin sandıklara atanması sırasında farklı uygulama imkânı veren düzenlemelerin ve karma seçmen listelerinin seçmen listelerinin kontrolü imkânını daraltmadığı, seçmenlerin sandıklarla eşleştirilmesinin seçim takviminde en son işlemlerden olduğu, daha önce seçmen listelerinin askıya çıktığı ve bu listelerin hane/bina bazlı olduğu, askıya çıkan listelerin güncellenmesinden sonra da inceleme imkânının bulunduğu, bütün bu aşamalarda seçmen listelerinin siyasi partilerle paylaşıldığı, her türlü karşılaştırmalı ve incelemenin yapılabileceği, mükerrer seçmen kaydının TC Kimlik numarasının kullanıldığı bir sistemde bütünüyle imkânsız olduğu, seçmen listelerinin YSK tarafından çapraz kontrollerle sürekli denetlendiği, muhalefet temsilcilerinin itirazlarının iyiniyetli olmaları halinde bilgisizlikten, aksi halde kirli bir propagandadan ibaret olduğu, 1990'lı yıllardan itibaren muhalefet temsilcilerinin kaybettikleri her seçimde ve kaybettikleri her yerde seçime şaibe düşürmek için gayret içine girdiği, kazanmanın da kaybetmenin de bir ahlakının olması gerektiği,

-Teklif ile getirilen düzenlemelerde soyut ve objektif ilkelerin benimsendiği, seçime katılan siyasi partilerle ittifaklar arasında ya da ittifakların kendi arasında eşitsizlik oluşturacağı herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı, seçim çevresine ve alınan oya göre ittifakların veya siyasi partilerin daha iyi sonuç almasının mümkün olduğu, bazı ittifakların oy sayısı ve seçim çevresine göre karlı, bazı ittifakların ise zararlı çıkabileceği, yani mutlak manada ittifaklara veya belli bir ittifaka imtiyaz sağlayan hükümlerin bulunmadığı, muhalefet temsilcilerinin AK Parti-MHP ittifakı fobisi sebebiyle konuyu objektif değerlendiremediği, başarıyı ve başarı ihtimali olan ittifakları kıskandığı için sistemi şaibe altında bırakmaya yöneldiği,

ifade edilmiştir.

Teklif maddelerinin içeriğine ilişkin milletvekilleri tarafından ifade edilen düşünceler ilgili madde görüşmelerinde değerlendirilmiştir.

5.2. Teklif Metni Üzerindeki Değerlendirmeler ve Değişiklikler

Komisyonumuz, 05/03/2018 tarihli toplantısında Alt Komisyonun Raporunu benimsemiş ve görüşmelerin Alt Komisyon tarafından kabul edilen metin üzerinden yapılmasını kabul etmiştir.

Komisyonumuz, 24 çerçeve ile yürürlük ve yürütme maddeleri olmak üzere 26 maddeden oluşan alt komisyon metni üzerinde, yirmi yedi (27) saatten fazla görüşme gerçekleştirmiştir.

Alt Komisyon raporu üzerinde görüşmelere geçilirken Teklifin Anayasaya aykırı olduğu ve geri çekilmesi gerektiğine ilişkin bir adet önerge verilmiştir. Bu önerge işleme alınmış, Anayasaya aykırılık iddiaları Komisyonda tartışılmış ve oylanıp reddedildikten sonra Teklifin maddeleri üzerinde görüşmelere geçilmiştir.

Cumhuriyet Halk Partisine mensup Komisyon üyesi milletvekillerince verilen önergenin aykırılık gerekçesinde; Teklifin genelinin ve bazı maddelerinin Anayasanın çeşitli maddelerine aykırı olduğu, demokratik bir hukuk devletinin oluşabilmesi için seçimlerin serbest, eşit, gizli, açık sayım ve döküm esaslarına göre yargı denetimi altında yapılması ve temsilde adalet ilkesini sağlaması gerektiği, temsilde adalet ilkesinin millet egemenliğinin kullanılması için önemli bir koşul olduğu, siyasi partilerin demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu, ancak Teklif ile getirilen bazı maddelerin siyasi partilerin seçimlerde görev almasını kısıtladığı, bu ve benzeri gerekçelerle Teklifin,

Anayasanın Cumhuriyetin Nitelikleri başlıklı 2'nci, Egemenlik başlıklı 6'ncı,Yasama başlıklı 7'nci, Yürütme yetkisi ve görevi başlıklı 8'inci, Kanun önünde eşitlik başlıklı 10'uncu, Seçme, Seçilme ve Siyasi Faaliyette Bulunma başlıklı 67'nci, Parti Kurma, Partilere Girme ve Partilerden Ayrılma başlıklı 68'inci maddelerine aykırı olduğunu ve İçtüzüğün 38'inci maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Önerge işleme alınmış, Anayasaya aykırılık iddiaları Komisyonda tartışılmıştır. Anayasaya aykırılık iddiasının doğru olmadığına dair ileri sürülen görüşlerde, Anayasada yer alan seçim ve siyasetle ilgili hemen hemen bütün maddelere aykırılık iddiası ortaya konulduğu, bir nev'i "torba gerekçe" ile iddianın temellendirilmeye çalışıldığı, somut bir aykırılık gerekçesi ortaya konulamadığı, yapılan kanun düzenlemesinin soyut ve objektif hükümler içerdiği, siyasi partilerin ittifak yapmasıyla alakalı olarak temel ve ittifak düşünen her siyasi parti için eşit olarak geçerli olan ilkeler getirildiği, seçime katılan siyasi partiler ve bağımsız adaylarla birlikte ittifaklara da yer verildiği ve her birinin eşit işleme tabi kılındığı, bu bakımdan başta eşitlik olmak üzere Anayasadaki temel ilkelere aykırılık söz konusu olmadığı gibi Anayasada kanunla düzenlenmesi öngörülen hususlara ilişkin bulunduğu ifade edilmiştir.

Tartışmalar tamamlandıktan sonra önerge oylanmış ve reddedilmiştir. Daha sonra Teklifin maddeleri üzerinde görüşmelere geçilmiştir.

5.3. Teklifin Maddeleri Üzerindeki Değerlendirmeler ve Değişiklikler

Bu bölümde ifade edilen bazı görüşler, alt komisyon müzakerelerinde de dile getirildiğinden ve Alt Komisyon raporumuzda geniş bir şekilde değerlendirildiğinden tekrar teşkil etmemesi açısından bu kısma alınmamıştır.

Alt Komisyon tarafından kabul edilen metnin;

-Çerçeve 1'inci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; aynı binada oturan seçmenlerin farklı seçim bölgelerine kaydedilerek ayrıldığı, bunun amacının kimin ne yönde oy kullandığını tespit etmek olduğu, ne yönde oy kullandığının tespit edilebileceği endişesini taşıyan seçmenin serbest iradesiyle oy vermesinin mümkün olmadığı, 298 sayılı Kanunda seçim bölgesi tabirinin her ne kadar muhtarlık çevresi olarak tanımlandığı belirtilse de nüfusu birçok ilin nüfusundan fazla mahalleler bulunduğu, düzenlemeyle taşıma ile farazi seçmen uygulamasının mümkün olduğu, aynı binada oturan seçmenlerin birbirlerini tanıdığı, seçmenlerin kendi binalarında kimlerin oy kullandığını inceleyemeyeceği, bu durumda o bölgede ikamet etmeyen seçmenlerin taşıma yoluyla seçmen listelerine kaydedilebileceği, madde gerekçesinin maddeyi açıklamada yetersiz kaldığı, madde metninde geçen "gereklilik" halinin muğlak bir ifade olduğu, bir seçmenin farklı bir seçim bölgesine kaydedilmesinin hangi ölçütlere göre olacağının belli olmadığı, bu durumun keyfi uygulamalara yol açabileceği,

Madde lehinde ise; bu düzenlemenin amacının seçmenlerin güvenliğini ve serbest şekilde oy kullanmalarını sağlamak olduğu, uygulamada zaman zaman seçmenlerin, mal ve can güvenlikleri tehdit edilerek belli bir yönde oy kullanmaya zorlanabildiği, bu durumun önüne geçmek, seçmenlerin hangi yönde oy kullandıklarının tespit edilmesini önlemek ve güvenli bir şekilde oy kullanmalarını sağlamak amacıyla YSK'ya, seçmenlerin hane bütünlüklerini korumak ve aynı mahallede kalmak şartıyla seçmenleri farklı sandıklara kaydedebilme yetkisinin verildiği; seçmenlerin kontrolü konusunun ise muhalefet tarafından doğru bilinmediği, seçmen listelerinin güncellenmesi amacıyla ilk askıya çıktıkları zaman aynı binada oturanların belli bir sıra daire numarası dahilinde yer aldıkları, bu sırada komşuların seçmenleri kontrol imkanının bulunduğu, getirilen hükmün seçmenlerin sandıklara atanmasından sonraki listelerle alakalı olduğu, ayrıca seçmen listelerinin ilk askıya çıkmadan önce,

güncelleme yapıldıktan sonra, seçmenler sandıklara atandıktan sonra ayrı ayrı olmak üzere defaatle siyasi partilere YSK tarafından verildiği, siyasi partilerin karşılaştırmalı çalışmak suretiyle seçmen listelerini denetlediği, ayrıca YSK'nın da birçok yöntemle seçmen kayıtlarının doğruluğunu denetlediği belirtilmiştir.

Bu madde hakkında açıklama yapan YSK temsilcisi, 298 sayılı Kanunun 5'inci maddesinin Teklif ile çıkarılan ikinci fıkrası ile getirilen yeni düzenlemeyle birlikte değerlendirilmesinin daha faydalı olacağı, düzenlemeyle hem YSK'ya bir sandıkta oy kullanacak seçmen sayısını belirleme yetkisinin hem de askı süreci sonunda kesinleşen sandık seçmen listelerinde seçmenlerin sandık bölgesi içinde nasıl ayrılacağının hükme bağlandığı, seçmenlerin kendi binalarındaki seçmenleri inceleyememesi gibi bir hususun söz konusu olmadığı, seçim takvimi başlangıcında Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü tarafından askıya çıkarılacak olan muhtarlık bölgesi askı listelerinin hazırlandığı, hazırlanan bu listelerin hem fiziki olarak hem de elektronik ortamda seçime katılan tüm siyasi partilerle paylaşıldığı, muhtarlıklarda askıya çıkarıldığı, askı süresi içinde yapılan itirazlar sonucu askı listelerinde değişiklikler olabildiği, bu değişiklikler sonucu hazırlanan yeni listelerin partilerle tekrar paylaşıldığı, bu şekilde listelerin kesinleştirildiği, listeler kesinleştikten sonra Teklifle getirilen düzenlemenin devreye gireceği, aynı binada oturan seçmenlerin hane bütünlükleri korunmak ve aynı muhtarlık içerisinde aynı okulda kalmak şartıyla farklı bir sandığa kaydedilebileceği, seçmenlerin tüm bu süreçleri YSK'nın resmî internet sayfasında hem kendilerini hem de binalarını sorgulayarak seçmenleri kontrol etme imkânına sahip oldukları ifade edilmiştir.

-Çerçeve 2'nci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; sandık taşımanın hangi usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağının belli olmadığı, metinde geçen *"seçim güvenliği açısından gerekli durumlar"* ifadesinin muğlak bir ifade olduğu, bu konuda herhangi bir objektif kıstas öngörülmediği, aynı şekilde seçim bölgesi belirleme konusunda da kıstas getirilmesi gerektiği, ülke genelinde belli bir standarda göre mi uygulanacağı yoksa il ve ilçe düzeyinde farklı uygulamalara gidilip gidilmeyeceğinin madde metninden anlaşılamadığı, mülki idare amirlerinin seçim sürecine müdahil olmasının tarafsızlıklarını yitirmesine neden olabileceği ve seçimlerin yargı gözetim ve denetimi altında yapılması ilkesini zedeleyebileceği, sandıkların taşınmasının seçmenin sandığa ulaşmasını güçleştirdiği ve seçmenin bu hakkını kullanmamasına sebep olabileceği, seçmenlerin sandığa gidememesinin temel bir hak olan seçme hakkını ihlal edebileceği, sandık taşıma uygulamasının devleti acz içinde gösterebileceği, madde ile YSK'ya sandık bölgesi seçmen sayısını belirleme yetkisinin verildiği ancak bu sayının üst sınırının belirlenmediği, tüm ülke düzeyinde mi yoksa il düzeyinde bir uygulamaya mı gidileceği konusunda herhangi bir hükmün bulunmadığı, hasta veya engelli seçmenlerin seçimlere katılımını kolaylaştıracak düzenlemenin olumlu olmakla birlikte hangi hastalıkların veya engel durumlarının seyyar sandıkta oy kullanmaya dâhil edileceğinin ve seyyar sandıkta nasıl oy kullanılacağının belirlenmediği, seyyar sandıkların muhtarlık seçiminde uygulanmamasının gerekçesinin anlaşılamadığı,

Madde lehinde ise; 1'inci maddede ifade edilen gerekçenin bu madde için de geçerli olduğu, seçmenlerin can ve mal güvenliğini sağlamak, ne yönde oy kullandıklarının tespit edilmesini önlemek amacıyla birden fazla seçim bölgesinin birleştirilmesi konusunda YSK'ya yetki verildiği, valilere sadece YSK'ya başvurarak sandıkların taşınması yönünde talepte bulunma yetkisi verildiği, nihai kararı verecek olan birimin yargı merci olduğu; seyyar sandıklarda muhtarlık için oy kullanılmamasının en önemli gerekçesinin bu sandıkların birden fazla muhtarlık bölgesini kapsayacak hatta ilçe bazlı olarak tek sandık şeklinde planlanacak olduğu, zira bu durumdaki vatandaşların bir ilçede, çoğu zaman ancak bir sandık oluşturacak kadar seçmen olabileceği ifade edilmiştir.

YSK temsilcisi tarafından madde üzerinde yapılan açıklamada; muhtarlık seçimlerinde adaylık usulünün olmadığı, aday olmak isteyen kişinin kendi pusulasını getirip kendi seçim mahallesindeki muhtarlık seçimi için kurulan sandıklara bıraktığı, seyyar sandığın bu tür bir seçimde uygulanmasının mümkün olmadığı, seçimin bütün yurtta düzenli yapılmasını sağlayacak tedbirleri alma ve bu hususta gereken genelgeleri yayımlama görevinin 298 sayılı Kanunun 14'üncü maddesinin onuncu fıkrası uyarınca YSK'ya ait olduğu,

Seyyar sandık uygulamasıyla ilgili çalışmaların 2013 yılında başladığı, yurt dışında birçok ülkede mobil sandık olarak adlandırıldığı ve bu uygulamanın nasıl yapıldığının incelendiği, bu sandıklarda nasıl oy kullanılacağı, oyların nasıl sayılacağı, seyyar sandık kurullarının kimlerden oluşacağı gibi hususları belirleme yetkisinin maddeyle YSK'ya verildiği, hâlihazırda engelli seçmenlere 298 sayılı Kanunun 74, 90 ve 93'üncü maddeleri kapsamında bazı kolaylaştırıcı uygulamalar yapıldığı, engellilere yönelik sandıkların binaların giriş katlarına kurulmasının sağlandığı, engelli, hasta, hamile veya yaşlı kişilere sırada bekletilmeksizin oy kullandırıldığı, görme veya bedenî engelli seçmenlerin akrabalarıyla, yakınları yoksa sandık başındaki bir seçmenin yardımıyla oy kullanmasının mümkün olduğu, bu düzenlemeyle hedeflenen seçmenlerin hasta veya yatağa bağımlı seçmenler olduğu, pek çok ülkede yatalak hastaların oy kullanması için seyyar sandık uygulamasının olduğu, hastalık veya engellilikten kaynaklı fiziki durumu nedeniyle evinde yatağa bağımlı olan seçmenlerin seyyar sandıkta oy kullanabilecekleri, seçmenin hasta veya engelli olduğunun belirlenmesinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından evde bakım hizmeti verilen, durumları doktor raporuyla sabit olan, evinden çıkamayan kişilerin bilgilerinin kayıt altında tutulduğu, bu bilgiler kullanılarak engelli seçmenlerin belirlenebileceği ya da askı süresi içinde engelli veya hasta seçmenin beyanı esas alınarak oy kullanmalarının sağlanacağı,

Seyyar sandıkların ilçe bazlı olacağı, normal sandık kurulları gibi siyasi parti temsilcilerinin de yer aldığı sandık kurulları oluşturulacağı,

Diğer taraftan maddede seçim bölgesi sandık seçmen sayısının uygulamada YSK tarafından bazı yerlerde 300, bazı yerlerde 400 olmak üzere köyler ve şehirler için aynı sayıda ve tüm ülke için belirlendiği dile getirilmiştir.

-Çerçeve 3'üncü maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; hâlihazırda sandık kurulu başkanlarının o ilçede teşkilatı bulunan ve son genel seçimlerde en çok oyu alan dört siyasi partinin, o ilçede bulunan sandık sayısı kadar sandık başkanı aday listesi hazırlaması ve ilçe seçim kurulunun bir sandık başkanı adayı hazırlamasının akabinde her sandık için ayrı ayrı ad çekme suretiyle belirlendiği, bu uygulamanın seçimlerin niteliği bakımından demokratik sayılabilecek bir uygulama olduğu, ancak yapılmak istenen değişiklikle bu uygulamaya son verilerek sandık kurulu başkanlarının ilçede görev yapan kamu görevlileri arasından ilçe seçim kurulu başkanları tarafından belirlendiği bir usul getirildiği, seçim iş ve işlemlerinin yargı denetimi altında siyasi partiler tarafından yürütülmesinin seçimlerin tarafsızlığı, denetimi, eşitliği açısından önemli olduğu, sandık kurulu başkanlarının siyasi partilerin verdikleri listeler içerisinden kurayla belirlenmesinin adil, tarafsız ve dengeli bir dağılımı ortaya çıkardığı, düzenlemeyle sandık kurulu başkanlarının yürütmenin emri altındaki kamu görevlileri arasından ilçe seçim kurulu başkanı tarafından ad çekme suretiyle belirleneceği, siyasi partilerin seçim sürecinden dışlandığı, düzenlemenin siyasi partilere olan güvensizliği gösterdiği, uygulamada sendikalara bağlı kamu görevlilerinin tarafsızlıkları konusunda sıkıntı yaşanabileceği,

Madde lehinde ise; mevcut kanunda *"iyi ün sahibi olmak"* gibi son derece muğlak bir kritere sahip kişiler arasından sandık kurulu başkanının belirlendiği, getirilen düzenlemeyle bu uygulamaya son verildiği, yerleşim yerine göre mülki idare amirinin ilçedeki tüm kamu görevlilerinin listesini yapacağı, sandık kurulu başkanlarının o ilçede ikamet eden kamu görevlileri arasından kura ile belirleneceği, bu hususun objektif bir kriter olduğu, mevcut 298 sayılı Kanunda kuranın nasıl yapılacağının açık olduğu, seçim kurulu huzurunda yapılacağı dolayısıyla bir keyfiliğin söz konusu olmayacağı, ilçe seçim kurulu başkanının ilçe seçim kurulunun huzurunda kurayla iki katı kadar adayın adının çekilmesi suretiyle belirleneceği, önceki seçimlerde siyasi partiler tarafından verilen ve kuraya giren listelerdeki sandık başkanı adaylarının da çoğu zaman kamu görevlisi olduğu, bu durumun kamu görevlilerini siyasi parti listesinde olmak suretiyle bir parti ile ilişkilendirdiği, uygulamada toplamda %80'lerin üzerinde sandık kurulu başkanlarının zaten kamu görevlisi olduğu, sandık kurulu başkanlarının tümünün kamu görevlisi olması uygulamasının daha önceki seçimlerde de mevcut olduğu, eski uygulamanın tekrar getirildiği belirtilmiştir.

-Çerçeve 4'üncü maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde; 3'üncü maddede ileri sürülen çekincelerin bu madde için de geçerli olduğu, siyasi parti temsilcilerinin seçim işlemlerine katılımı ve denetiminin seçimin meşruiyeti açısından önemli olduğu ifade edilmiştir.

-Çerçeve 5'inci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde; yasama organı üyeleri ile Cumhurbaşkanlığı seçimi pusulaların aynı zarfa koyulacak olmasının seçmeni yönlendirme anlamına gelebileceği, iki farklı organın seçimlerinin ayrı zamanlarda yapılmasının yasama ve yürütme arasındaki kuvvet ayrılığını sağlama açısından önemli olduğu ifade edilmiştir. Buna karşılık, oy pusulalarının aynı zarfa konulmasının kuvvetler ayrılığı ile ilişkisinin bulunmadığı, seçmenin hür iradesiyle her oy pusulası için ayrı karar vereceği, muhalefetin yaklaşımının seçmene güvensizlik, seçmeni yetersiz olmakla suçlama içerdiği, seçmenin her seçimde büyük bir dirayetle ve kılı kırk yararcasına dikkatle oy kullandığı, etkilenme ve yönlendirmenin söz konusu olamayacağı, ayrıca bu uygulamanın geçersiz oyların önüne geçeceği belirtilmiştir.

-Çerçeve 6'ncı maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde; düzenlemenin oy pusulasının taşıması gereken kıstasların neler olduğuna yönelik teknik bir düzenleme olduğu ifade edilmiştir.

-Çerçeve 7'nci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde madde aleyhinde; düzenlemeyle sandık alanı ve çevresi kavramlarının yerine sandık çevresi kavramının getirildiği, sandık alanının kanundan çıkarıldığı, uygulamada sandık çevresinin fiziki olarak sandığın bulunduğu sınıfı ifade ederken, sandık alanının okulu, okulun bahçesini ifade ettiği, bu düzenlemenin seçim güvenliğini etkileyebileceği, sandık çevresi dışında kalan alanlarda seçim güvenliğiyle ilgili sınırlamaların kaldırıldığı, seçim güvenliğini ihlal edecek sorunların çoğunlukla oy kullanılan sınıfta değil, sınıfın dışında kalan yerlerde meydana geldiği, bu alanlarda sınırlamanın kaldırılması neticesinde oy kullanmaya gelen seçmenlerin iradelerini etkilemek amacıyla çeşitli yollara başvurulabileceği ve bunun sakıncalı bir durum olduğu belirtilmiştir.

Madde lehinde ise; yapılan değerlendirmelerde, sandık çevresi/alanı ayrımının muğlak olduğu, sandık alanının sandık çevresini de kapsayıp kapsamadığının tartışılabileceği, sandık çevresinin daha geniş bir kapsamla tanımlandığı, böylece tartışmalara son verilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

-Çerçeve 8'inci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; düzenlemeyle, sandık çevresinde meydana gelebilecek bir sorunda sandık çevresine kolluk kuvvetlerinin çağırılması hususunda sandık kurulu başkanı yanında seçmenlere de kolluk kuvvetlerini çağırma yetkisi verildiği, bu uygulamanın muhalefet partilerine mensup sandık müşahitleri veya oy sayımını izlemeye gelen seçmenleri ve sivil toplum örgütleri temsilcilerinin sandık başından uzaklaştırılması amacıyla suiistimal edilerek kullanılabileceği, bu durumun seçimin güvenliğini ve şeffaflığını ihlal edebileceği,

Madde lehinde ise; uygulamada seçmenlerin iradesini sakatlayacak, oy kullanmasını engelleyecek nitelikte olaylar yaşanabildiği, seçmenin tehdit ve baskı altında oy kullanmaya zorlanabildiği, buna rağmen sandık kurulu başkanlarının görevlerini kötüye kullanarak kolluk kuvvetlerini çağırmadığı, bu durumun önüne geçebilmek amacıyla oyunu kullanmaya engel bir durumla karşılaşan seçmenlere de kolluk kuvvetlerini çağırma imkânı verildiği, bu ihbarların isimsiz olarak yapılamayacağı, ihbar eden kişinin bu ihbarı kendi kimliğini bildirerek şahsen yapacağı, aksi takdirde ihbarın geçersiz olacağı belirtilmiştir.

-Çerçeve 9'uncu maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; bir oyun hangi sandıkta kullanıldığının tespit edilmesinin tek yolunun sandık kurulu mührü olduğu ve sandık kurulu mührünün amacının bir oyun hangi sandıkta kullanıldığının tespit edilmesi olduğu, bu nedenle mühür olmayan zarfların geçersiz sayıldığı, YSK'nın seçim öncesinde çok sayıda yedek oy pusulası ve zarf bastırdığı, getirilen düzenlemenin, seçimin yapıldığı ilçe için hazırlanan zarfların ya da oy pusulalarının, farklı sandıklarda mühürsüz olarak kullanılabilme tehlikesini doğurabileceği,

Madde lehinde ise; düzenlemede sandık kurulu mühründen ilke olarak vazgeçilmediği, ancak seçimde görevli sandık kurulu üyelerinin ihmali veya kastı sonucu ortaya çıkan bir husus sebebiyle kusursuz olan seçmenin cezalandırılamayacağı, filigranlı kâğıda basılan, üzerinde YSK amblemi basılı ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarfların sadece sandık kurulu mührü bulunmaması sebebiyle seçmenin oyunu geçersiz saymanın hakkaniyetle bağdaşmadığı, seçmenlerin iradesinin sandığa tam olarak yansımasını sağlamak ve seçimlerdeki gereksiz tartışmaları ortadan kaldırmak amacıyla oyların hangi hallerde geçerli sayılacağına ilişkin bir düzenleme yapıldığı, YSK'nın 1984 yılından beri vermiş olduğu bütün kararlarda sadece sandık kurulu mührü eksikliği sebebiyle zarfları geçersiz saymadığı, bu yöndeki YSK kararlarının artık yerleşik mahiyet aldığı, 1984'te Sosyal Demokrasi Partisi Genel Başkanlığının sandık kurulu mührü olmayan oy pusulalarının geçerli sayılmasına dair YSK'ya başvurusunun bulunduğu ve bu yönde karar çıktığı, yine 7 Haziran 2015 seçimlerinde CHP'nin İstanbul İl Başkanlığının sandık kurulu mührü bulunmayan zarfların ve oy pusulalarının geçerli sayılması için İstanbul İl Seçim Kuruluna başvurduğu ve talepleri yönünde karar verildiği, *"sandık kurulunun hatasından doğan şekil noksanlıklarının tek başına oyun iptaline neden olmayacağı gibi serbestçe oluşan seçmen iradesi ile belirlenen seçim sonuçlarını etkilemeyeceği"* şeklinde net bir ifade ile 1984'ten beri yerleşmiş YSK görüşünün kararda tekrarlandığı, kısaca yaklaşık otuz beş (35) yıldır YSK'nın sandık kurulu mührü bulunmayan zarfları ve oy pusulalarını geçerli saydığı, bütün siyasi partilerin de bu yönde taleplerinin bulunduğu, seçim hukukundan haberdar olan herkesin YSK'nın başka türlü karar vermeyeceğini bildiği ifade edilmiştir.

-Çerçeve 10'uncu maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde hükümetin parlamento içinden çıkmayacağı, güvenoyu almayacağı göz önüne alındığında yönetimde istikrar ilkesini sağlamak amacıyla oluşturulmuş seçim barajının bir anlamının kalmadığı, kaldırılması veya oranının düşürülmesi gerektiği, düzenlemenin temsilde adalet ilkesini zedeleyeceği, zira oyların ve milletvekilliklerinin dağılımında ittifak kuracak partilerin lehine bir düzenleme getirildiği, düşük oy alan bir partinin ittifak yaptığı takdirde barajı geçmiş sayılıp milletvekili çıkarabilecekken, ittifak yapmayan ancak yüzde ona yakın oy alan bir partinin barajı aşamadığı için milletvekili çıkaramayacak olmasının adaletsiz bir durum meydana getirdiği, oy pusulaları ve oy kullanma biçiminin ittifak kuracak siyasi partilerin lehine, ittifak yapmayacak veya yapmak istemeyen siyasi partilerin aleyhine olacak şekilde düzenlendiği, düzenlemenin

seçmen iradesinin sandığa sağlıklı bir şekilde yansımasını engelleyebileceği, oy pusulasında ittifaklar için daha fazla alan ayrıldığı, oy mührünün hangi şekilde basılırsa geçersiz sayılacağına ilişkin hususun ittifak yapmayacak partilerin aleyhine olacağı, ayrıca bu hususun kafa karışıklığı oluşturacağı ve seçmenin iradesinin zorlama bir şekilde yorumlanması anlamına geleceği ifade edilmiştir.

Madde lehinde ise; düzenlemeyle birlikte geçmişte siyasetin itibarını zedeleyen kanuna karşı hile yoluyla yapılan ittifaklara son verildiği, siyasi partilerin seçim ittifaklarının hukuki bir zemine kavuşturulduğu, önceleri birden fazla partinin tek bir parti adı altında seçime girdiği, seçimden sonra bazı milletvekillerinin seçildikleri partiden ayrılarak seçime resmi olarak girmemiş bir parti adı altında yollarına devam ettikleri, bu durumun seçime giren partiye oy veren seçmenlerin bir anlamda yanıltılması anlamına geldiği, getirilmek istenen düzenlemeyle seçmenlerin ittifaklardan seçim öncesinde haberdar olup ona göre oy verecekleri, oy pusulalarında ittifak yapacak siyasi partilerin kendilerine ayrılan alan kadar yer kaplayacakları, bir haksızlık ve eşitsizliğin söz konusu olmayacağı, ittifaka ayrılan alanın, birlikte seçime giren siyasi partilerin toplam alanı kadar olacağı, yapılan düzenlemenin mutlak anlamda ittifakları avantajlı hale getirmediği, bazı ittifakların partilerin ayrı ayrı alacaklarına göre oy ve milletvekili sayısını arttırabileceği, bazı ittifakların ise partilerin ayrı ayrı alacakları oy ve milletvekili sayısını azaltabileceği, bu durumun tamamen siyasi konjonktür, seçmen teveccühü gibi faktörlerle ortaya çıkacağı, bu sebeple ittifak yapan partilerin daima avantajlı olacağına dair değerlendirmelerin gerçeği yansıtmadığı; önerilen düzenlemede ayrıca, ittifak içindeki siyasi partilerin oylarının bilinmesini ve daha adil bir milletvekili dağılımını sağlayacak bir çerçevenin bulunduğu ifade edilmiştir.

-Çerçeve 11'inci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; 9'uncu maddede ileri sürülen hususların bu madde için de geçerli olduğu, sandık kurulu mührünün amacının bir oyun hangi sandıkta kullanıldığının tespit edilmesinin olduğu, bu nedenle mühür olmayan pusulaların geçersiz sayıldığı, YSK'nın seçim öncesinde çok sayıda yedek oy pusulası bastırdığı, bu pusulaların bir şekilde temin edilmesi ya da sahte olarak basılması riskinin bulunduğu, getirilen düzenlemenin mühürsüz veya sahte oy pusulalarının kullanılabilme tehlikesini doğurabileceği,

Madde lehinde ise; 9'uncu maddeyle aynı doğrultuda, uygulamada yaşanabilecek tereddütleri gidermek amacıyla, oy pusulalarının hangi durumlarda geçerli olacağına ilişkin düzenleme yapıldığı, seçim sandıklarında görevli kişilerin ihmali veya kastı sonucu ortaya çıkan bir husus nedeniyle seçmenin cezalandırılamayacağı, seçmenlerin iradesinin sandığa tam olarak yansımasını sağlamanın amaçlandığı, bütün siyasi partilerin bildiği, YSK'nın 1984'ten beri istikrar bulmuş kararlarıyla oluşan uygulamanın kural haline getirildiği ifade edilmiştir.

-Çerçeve 12'nci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde; maddenin teknik bir düzenleme olduğu, çerçeve 7'nci madde ile 298 sayılı Kanunun 81'inci maddesinin değiştirilerek sandık çevresinin yeniden tanımlandığı, çerçeve 10'uncu madde ile aynı Kanunun 100'üncü maddesinde değişiklik yapılarak seçim ittifakının düzenlendiği, yapılan bu değişiklikler nedeniyle maddeler arasında uyum sağlamak amacıyla aynı Kanunun 105'inci maddesinde de değişiklik yapılmasının gerektiği belirtilmiştir.

-Çerçeve 13'üncü maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; oy pusulasına basılan mührün kimi durumlarda ittifak için mi yoksa ittifaka katılan siyasi parti için mi kullanıldığının tespit edilemeyeceği, düzenlemeyle, geçersiz sayılması gereken oyların ittifak lehine geçerli sayılmasının önünün açıldığı, düzenlemeyle getirilen ittifak oyu kavramının temsilde adalet ilkesine, Anayasaya aykırı olduğu, çünkü partilerin aldıkları oyların ve aynı şekilde seçmenin de hangi partiyi tercih ettiğinin kesin ve net bir şekilde belli olması gerektiği,

Madde lehinde ise; maddeyle ittifaka ilişkin genel bir düzenleme yapıldığı, birleştirme tutanağında ittifakların her birinin aldığı ortak oyların sayısı ve ittifakı oluşturan partilerin her birinin parti olarak tek başına aldığı oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilen oy sayısının gösterilmesine yönelik düzenleme yapıldığı, ittifaka verilen oyların ittifakı oluşturan partilere, aldıkları oy oranına göre dağıtılmasının öngörüldüğü, getirilen düzenlemenin belli bir ittifak lehinde olacak şekilde bir eşitsizlik ve adaletsizlik meydana getirmediği, ittifakın ortak oyu olarak tanımlanan oyların ittifaka ait alana mühür basılması suretiyle ittifaka verildiğinde şüphe bulunmayan oylar olduğu, bu oyların geçersiz sayılmasının haklı bir gerekçesinin bulunmadığı, ittifaka verildiğinde şüphe bulunmayan oyların hangi gerekçe ile geçersiz sayılacağının muhalefet tarafından açıklanması gerektiği, ittifakın ortak oylarının ittifak yapan siyasi partilere dağılımının adil bir formülle gerçekleştirileceği ifade edilmiştir.

-Çerçeve 14'üncü maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde; siyasi partilerin ittifak yapmasına yönelik bir düzenleme yapıldığı, mevcut Kanunda yer alan, siyasi partilerin birbirlerini destekleyemeyeceğine ilişkin yasağın kaldırıldığı, siyasi partilerin işbirliği yapmasının önünün açıldığı ifade edilmiştir

-Çerçeve 15'inci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; bu ve bundan sonra gelen 16 ve 17'nci maddelerin ittifakların nasıl yapılacağını düzenleyen bağlantılı maddeler olduğu, genel olarak ittifak kurumunun, temsilde adalet, eşitlik ilkelerini ve çoğulculuk anlayışını ihlal ettiği, ittifak kurumuyla birlikte seçimlerde, beyannamelerin, programların, partilerin topluma sundukları önerilerin yarışmayacağı, oy pusulaları üzerinden matematiksel bir yarış yaşanacağı, seçim barajı göz önüne alındığında siyasi partilerin sadece barajı aşabilmek amacıyla parti programlarından, seçim beyannamelerinden, tüzüklerinden vazgeçecekleri, tüm kaygılarının seçim sonucu üzerinden barajı aşmak, parlamentoya girebilmek olacağı, bu durumun millet iradesinin parlamentoya tam olarak yansımasını önleyeceği gibi, toplumsal hayata yeni bir bakış açısı getirecek olan küçük partilerin kurulmasını, toplumda yeni düşüncelerin ortaya çıkmasını önleyeceği, iki ittifaklı bir siyasal yapının oluşacağı, seçmenlerin bu iki ittifak arasında git-gel yaşayacağı, düzenlemenin Anayasanın 67'nci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı olduğu, ittifak düzenlemesi hayata geçirilecekse bazı ülke örneklerinde görüldüğü gibi ittifak yapan parti sayısına göre baraj sınırının artırılması gerektiği,

Madde lehinde ise; önceki seçimlerde kanuna karşı hile yoluyla yapılan seçim ittifaklarının bu maddelerle kanunî bir zemine kavuşturulduğu, Teklif ile Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine uyum ve seçim güvenliğini artırmaya ilişkin düzenlemeler yapıldığı, ittifakların siyasi tarihimizde değişik zamanlar ve tarihlerdeki uygulamaları incelendiğinde, kanuna karşı hile yolu gibi farklı siyasi mühendisliklerin üzerine inşa edildiği, meşruiyeti milli iradeyi yanıltmak olan ittifaklar oluşturulduğu, getirilen düzenlemelerle ittifak müessesesinin hukuki ve meşru bir altyapıya kavuşturulduğu, bu düzenlemelerin belli bir ittifak lehine yapılan düzenlemeler olduğu şeklindeki eleştirilerin kabul edilemez olduğu, Teklifin yapılacak tüm ittifaklara yönelik genel ve soyut düzenlemeler içerdiği, seçmenlerin bundan böyle açık bir şekilde ortaya konmuş ittifak iradelerini dikkate alarak karar vereceği, bu anlamda seçmenlerin tercihlerinin seçimlerden sonra partilerin inisiyatifiyle değiştirilemeyeceği, seçmenin seçim öncesinde kararını verip siyasi hayatı baştan şekillendireceği, ortaya konulan ittifak modelinin ülkemizin demokrasi tecrübesinin ve seçim pratiklerinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı; ittifakların seçmene arz edileceği, seçmen tarafından değerlendirilip oylanacağı, dolayısıyla ittifakların değerinin seçmenin onayıyla ortaya çıkacağı, barajı aşmak ve benzeri sebeplerle kurulan ilkesiz, hikâyesiz ittifaklarla belli ilkeler etrafında oluşan ve anlamlı bir hikayesi olan ittifakların seçmen tarafından değerlendirileceği; seçmenin aklıselimine, dirayetine, kararına güvenilmesi gerektiği, muhalefetin ittifaklarla alakalı düzenlemedeki tutumunun esasen seçmene güvensizlikten kaynaklandığı, seçmene güvenmediğini açıklamaktan korkan muhalefetin başka gerekçeler icat etmeye çalıştığı, görüşülmekte olan çerçeve 15'inci maddede bir düzenleme yapılarak ittifak yapacak siyasi partilerin, seçimlere katılma yeterliliğine sahip partilerden oluşması gerektiği ifade edilmiştir.

-Çerçeve 16'ncı maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde; 15, 16 ve 17'nci maddelerin ittifak usulünü düzenleyen maddeler olduğu belirtilerek 15'inci maddede ifade edilen görüşler tekrarlanmıştır.

-Çerçeve 17'nci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; çerçeve 10 ve 15'inci maddeler hakkında dile getirilen görüşlerin bu madde için de geçerli olduğu,

Madde lehinde ise; düzenlemeyle oy pusulasında ittifak partilerinin ne şekilde yer alacağının hükme bağlandığı, iki ittifak arasında eşitsizlik yaratacak bir düzenlemenin söz konusu olmadığı ifade edilmiştir.

-Çerçeve 18'inci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; çerçeve 10 ve 13'üncü maddeler üzerinde ifade edilen görüşlerin bu madde için de geçerli olduğu belirtilerek, maddenin ittifak kuracak partiler lehine, ittifak kurmadan seçimlere girecek partiler aleyhine bir düzenleme olduğu, maddede yapılmak istenen değişiklikle ittifak yapan partilerin oy pusulasında kendilerine ayrılmış olan sütunun dışına, başka bir ifadeyle, oy pusulasına basılan tercih mührünün ittifak eden partilerden hangisinin sütununa basılmış olduğu tam olarak tespit edilemeyen oyların ittifak kuran partiler arasında nasıl pay edileceğinin düzenlendiği, bu durumun siyasi partiler arasında ayrımcılığa yol açarak Anayasanın 67'nci maddesine aykırılık teşkil ettiği, bu maddeye göre yapılan hesaplamalarda ittifakın toplam milletvekili sayısında ve ittifaka katılan siyasi partilerin milletvekili sayılarında hiçbir değişim yaşanmadığı, bu maddenin neden getirildiğinin anlaşılamadığı, olası tek nedenin ittifak yapan partilerin daha fazla hazine yardımı alabilmesi olabileceği,

Madde lehinde ise; düzenlemeyle ittifak yapılan seçimlerde aynı ittifak içerisinde yer alan siyasi partilerin bir seçim çevresinde almış oldukları geçerli oyların hesaplanma usulünün belirlendiği, ittifakı oluşturan partilerin aldıkları oyların, ittifakın aldığı oy sayısına oranlanarak milletvekili dağılımının yapılacağı, ittifakı oluşturan partilerin her birinin aldığı oya oranla daha fazla sayıda milletvekilliği elde etmeyeceği, düzenlemenin Hazine yardımıyla hiçbir ilgisinin olmadığı ifade edilmiştir.

-Çerçeve 19'uncu maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Madde aleyhinde; 15, 16, 17 ve 18'inci maddelerde ifade edildiği gibi, ittifak müessesesini düzenleyen maddeler arasında bulunan bu hükmün de Anayasanın 67'nci maddesine aykırı olduğu, adil bir seçim için devletin olabildiğince seçim sandıklarından uzak durması ve devlet memurları yerine sivil toplum örgütleri ve siyasi parti temsilcilerinin sandık kurullarında görevlendirilmesi gerektiği,

Madde lehinde ise; çerçeve düzenlemenin ittifak müessesesinin getirilmesi doğrultusunda teknik bir düzenleme olduğu ifade edilerek, 2839 sayılı Kanunun *"İl seçim kurullarında birleştirilme"* başlıklı, hangi hususların tutanaklara geçirileceğini düzenleyen 32'nci maddesinin (f) bendinde düzenleme yapıldığı, tutanağa geçirilecek hususlar arasına ittifakların aldığı geçerli oy sayısı ifadesinin de eklendiği belirtilmiştir.

-Çerçeve 20'nci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde madde aleyhinde olmak üzere; düzenlemeyle yüzde onluk barajın hesaplanmasında ittifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamının esas alınacağı, siyasi partiler için ayrıca baraj hesabı yapılmayacağının hükme bağlandığı, yüzde onluk ülke seçim barajını aşamadığı halde ittifaka dâhil olarak çok düşük oranda oy alsa bile ittifak yaptığı için yüzde onluk ülke seçim barajını geçmiş sayılacağı, buna karşın hiçbir ittifakta yer almayan ancak yüzde ona çok yakın oy alan bir partinin seçim barajını aşamayacağı, hâlihazırda temsilde adalet ilkesini zedeleyen baraj uygulamasının bu düzenlemeyle millet iradesini daha çok zedeleyeceği, az oy alan bir siyasi parti parlamentoya temsilci gönderirken daha çok oy alan ancak ittifak yapmayan bir siyasi partinin milletvekili çıkaramayacağı, düzenlemenin temsilde adalet ilkesine aykırı olduğu, düzenlemenin siyasi partileri ittifak yapmaya zorladığı ifade edilmiştir.

Madde lehinde yapılan değerlendirmelerde ise; seçim ittifakının amacının siyasi partilerin birarada oylarını arttırması olduğu, bu oyların her bir siyasi partinin oyu ile birlikte ittifakın ortak oylarının toplamı ile tespit edildiği, dolayısıyla ittifak yapan siyasi partilerin tek tek değil ittifak bütünü içinde değerlendirildiği, aksi halde ittifakın bir anlamının olmayacağı, düzenlemede gerek geçerli oyların tespitinde (ittifak yapan siyasi partilerin oyları + ittifakın ortak oyu), gerek baraj hesabında, gerekse milletvekili dağılımında ittifakın oyunun esas alınmasının seçim ittifakının tabiatı gereği olduğu, ittifak yapan siyasi partilerin oylarının ayrı ayrı belirlenmesine yönelik düzenlemenin ise milletvekili dağıtımında daha adil ve rasyonel bir yönteme esas olması için getirildiği, esasen ittifakın toplam oyunun dikkate alındığı; bu bağlamda ittifaklarla siyasi partiler arasında bir farklılık gözetilmediği, aynı kuralların ve aynı usullerin her ikisine de eşit olarak uygulandığı, ittifak yapan siyasi partilerin ise ittifak yapmadan münferiden seçime giren partilerle karşılaştırılmasının doğru olmadığı, aralarında temel bir sistem farklılığının bulunduğu, bu sebeple eşitliğe aykırılık iddialarının tamamen yanlış olduğu dile getirilmiştir.

-Çerçeve 21'inci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde; madde aleyhinde olmak üzere, getirilen düzenlemenin seçim barajını aşan siyasi partilerin milletvekilleri dağılımının nasıl olacağını hükme bağladığı, düzenlemenin ittifak yapmayarak seçime giren partiler aleyhine bir durum oluşturacağı, 20'nci maddede ileri sürülen itirazların bu madde için de geçerli olduğu, D'Hondt sisteminin hâlihazırda fazla oy alan partiyi koruduğu, getirilen sistemde iki defa D'Hondt sistemi uygulanacak olmasının adaletsiz bir durum yaratacağı ifade edilmiştir.

Madde lehinde yapılan değerlendirmelerde ise; D'Hondt sisteminin çok oy alan partilerle az oy alan partiler arasında milletvekili dağılımı için kullanılan en adil sistemlerden biri olduğu, bu bakımdan D'Hondt sisteminin istikrarlı hükümet üretebilmesi için çok oy alan partiler lehine fazla milletvekili üretecek formüller eklenmek suretiyle sistemin revize edilmiş şeklinin birçok ülkede benimsendiği, düzenleme ile getirilen milletvekili dağılımı formülünün mutlak manada ittifaklar lehine sonuç üretmeyeceği, ittifakların aldığı oylar, seçim çevreleri, diğer partilerin aldığı oylar bağlamında bazı durumlarda fazla bazı durumlarda az milletvekili çıkartabileceği, muhalefetin konuyu bir soyut norm düzenlemesi bağlamında ele alamadığı, sürekli AK Parti-MHP ittifakı fobisi ile hareket ettiği için sağlıklı değerlendirmeler yapamadığı, önerilen düzenlemenin objektif bir formül getirdiği, ittifakların seçim başarısına göre farklı sonuçlar ortaya çıkacağı, bu bakımdan eşitliğe aykırı bir durumun söz konusu olmadığı belirtilmiştir.

-Çerçeve 22 ve 23'üncü maddeleri üzerinde herhangi bir görüş beyan edilmemiştir.

-Teklifin çerçeve 24 ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin çerçeve 25 ve 26'ncı maddeleri üzerinde, bu madde içeriklerine yönelik görüş ifade edilmesinden ziyade, Teklifin diğer maddeleri ve geneline ilişkin görüş belirtildiğinden, bu görüşler yukarıda raporumuzun ilgili yerlerinde daha önce değerlendirildiğinden ve ayrıca tam tutanak tutulduğundan tekrar teşkil etmemesi için bu bölüme alınmamıştır.

Görüşmeler neticesinde Teklifin;

-Çerçeve 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26'ncı maddeleri oyçokluğuyla aynen kabul edilmiştir.

-Çerçeve 15'inci maddesi; 2820 sayılı Kanunun 36'ncı maddesi ve 298 sayılı Kanunun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (11) numaralı bendi uyarınca YSK'nın seçime katılma yeterliliğini taşıyan siyasi partileri tespit ve ilan ettiği, bu hükümler uyarınca tespit ve ilan edilen siyasi partiler dışında kalan siyasi partilerin seçime katılamayacakları kesin ise de uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek ve sadece seçimlere katılma yeterliliğini haiz siyasi partilerin seçim ittifakı yapabileceklerini netleştirmek gerektiği ifade edilerek maddenin birinci fıkrasının ilk cümlesinin başına, verilen önerge doğrultusunda "Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan" ibaresi eklenmek,

-Çerçeve 20’nci maddesi, diğer madde hükümlerine uyum sağlanmasına ilişkin Komisyon Başkanlığının önerisi üzerine, madde metninde geçen *“dikkate”* ibaresi, ifade, anlam bütünlüğü ve hukuki terim kullanmak açısından *“esas”* şeklinde değiştirilmek,

suretiyle oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Halkların Demokratik Partisine mensup Komisyon üyesi milletvekillerinin siyasi partilerin tüzüklerinde düzenleme olmak koşulu ile, Siyasi Partiler Kanununun 15’inci maddesinde düzenlenen iki kişiden fazla olmamak üzere eş genel başkanlık müessesesinde olduğu gibi il ve ilçe teşkilatlarında da eş başkanlık teşkilatı kurabilmelerine imkân tanınması için 2820 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair çerçeve maddeler ihdas edilmesine ilişkin verdikleri iki önerge görüşülmüş, oya sunulmuş ve reddedilmiştir.

Kanun Teklifinin tümü, son oylamasında hazır bulunan üyelerin oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Teklifin tamamı kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklifin, Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere; Adıyaman Milletvekili İbrahim Halil FIRAT, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet PARSAK, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin AKBAŞOĞLU, Hatay Milletvekili Adem YEŞİLDAL, İstanbul Milletvekili Mustafa YENEROĞLU ve Şanlıurfa Milletvekili Kemalettin YILMAZTEKİN özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Mustafa Şentop	*Abdurrahman Öz*	*Mustafa Köse*
İstanbul	Aydın	Antalya
	(Son toplantıda bulunamadı)	
Kâtip	Üye	Üye
Muhammet Emin Akbaşoğlu	*İbrahim Halil Fırat*	*Cengiz Aydoğdu*
Çankırı	Adıyaman	Aksaray
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
Murat Alparslan	*Zekeriya Birkan*	*Adem Yeşildal*
Ankara	Bursa	Hatay
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
Markar Eseyan	*Mustafa Yeneroğlu*	*Haydar Ali Yıldız*
İstanbul	İstanbul	İstanbul
	(Bu raporun özel sözcüsü, son toplantıda bulunamadı)	(Son toplantıda bulunamadı)

Üye *İbrahim Halil Yıldız* Şanlıurfa	Üye *Kemalettin Yılmaztekin* Şanlıurfa (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye *Yusuf Başer* Yozgat
Üye *Murat Emir* Ankara (Muhalefet şerhi ektedir, son toplantıda bulunamadı)	Üye *Uğur Bayraktutan* Artvin (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye *Tufan Köse* Çorum (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye *Muharrem Erkek* Çanakkale (Muhalefet şerhi ektedir, son toplantıda bulunamadı)	Üye *Fatma Kaplan Hürriyet* Kocaeli (Muhalefet şerhi ektedir, son toplantıda bulunamadı)	Üye *Akın Üstündağ* Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye *Mehmet Emin Adıyaman* Iğdır (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye *Erol Dora* Mardin (Şerhimiz vardır)	Üye *Mehmet Parsak* Afyonkarahisar (Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye *Oktay Öztürk* Mersin	

Siyasal düşünceler tarihi, insanın toplumsal birlikteliğinin, çoğunluğun değil çoğulculuğun temel alındığı demokrasilere dayalı hukuk devleti düzenine evrimleştiğini göstermiştir. Bugünlere gelinirken siyasal erk, dolayısıyla da toplumsal alanı düzenleyen devlet yapılanması, kendisi için çeşitli meşruluk zeminleri aramıştır. Yüzyıllar önce güce dayalı bir süreçte elde edilip ve daha çok 'hükmetme yetkisi' olarak tanımlayabileceğimiz yönetme yetkisini kullananlar, zamanla bunun yeterli gelmemesi üzerine 'ikna'yı esas alan arayışlara yönelmiştir. Din kökenli temellendirilmeden soy kökeninde temellendirmeye kadar çeşitli yöntemler, siyasal meşruluk için denenmiştir. Bu denemelerin siyasal alanda yarattığı en önemli sonuç 'devlet gücünün paylaşımı' konusudur. Bu da günümüzde yaşadığımız ve 'güçler ayrılığı' denen siyasal alan şekillenmesidir. **20'nci yüzyıl başı itibariyle imparatorluk döneminin tarih sahnesinden silinmesiyle birlikte hâkim olmaya başlayan 'ulus devlet' anlayışları ve bilimsel gelişmeler, insanlığın birlikteliğinin, yetkinin tek elde toplanması değil aksine dağılmış şekilde 'uyumu'ndan geçtiği bir dönemi başlatmıştır.** İşte bugün modern demokrasilerde uygulanan, 'güçler ayrılığı' temelindeki yönetim şeklidir. 20'nci yüzyılda birçok ülke, dünyaya yön vermeye başlayan 'güçler ayrılığı'na dayalı anayasal rejimlere geçmeye başlamıştır.

Demokratik yönetimlerin temel meşruiyet kaynaklarının başında seçimler gelmektedir. Seçimlerle amaçlanan, halk iradesinin temsil mekanizmalarına eksiksiz yansımasıdır ki bu, seçimin şekil şartlarının sağlanmasından başka parametrelerin de var olmasını gerektirir. Bu parametrelerin başında, siyasal özgürlüklerin, kanunlar çerçevesinde istisnasız herkes tarafından kullanılabilmesi; seçmenlerin, üzerlerinde herhangi bir baskı olmadan sandığa giderek tercihlerini yansıtabilmeleri gelmektedir. **Seçmen iradesini sakatlayacak herhangi bir detay, süte düşmüş bir leke gibidir ki bu da oluşan yönetimin gayrı meşruluğuna işaret eder.** Dolayısıyla herkesin, şüpheye düşmeksizin adaletli bir seçim yapıldığına inanması, seçimlerin yapılması kadar önemlidir.

'Halkın yönetimi' esasına dayanan Cumhuriyet rejimini tercih eden Mustafa Kemal Atatürk'ün öncülüğündeki kurucu irade, bu uğurda çok partili hayata geçmek üzere

denemeler yapmış ve 1946 yılında çok partili hayata geçilmiştir. Bu tarihten sonra yapılan çok partili seçimlerde halkın iradesinin yönetime yansıtılması için farklı seçim sistemleri denenmiştir. **Uygulanan tüm seçim sistemlerine ilişkin temel tartışmaların başında - birbirine zıt olarak kullanılan, pratik siyasette de bu zıtlık üzerinde somutlaşan - temsilde adalet ve siyasal istikrar kavramları gelmektedir. Birbirine zıt gibi gözüken bu iki kavram, özelikle Batı demokrasilerindeki örneklerinde görülebileceği üzere, birbirini de bütünleyebilmekte; temsilde adaletin ağırlığı, yönetimde istikrarın temel koşulu olabilmektedir.** Bu bütünlüğü sağlayamayan ülkelerdeki seçim sistemleri, ne yazık ki 'siyasi istikrar' uğruna 'temsilde adaleti' yok eden bir şekil almaktadır. Ülkemizde de, 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi ile birlikte seçim sistemindeki hâkim eğilim, 'siyasi istikrar' ilkesine yöneliktir.

1980 Askeri Darbesi'nin, demokratik kurum ve kuruluşları, 1961 Anayasası'nın kazanımlarını yok etme açısından en büyük araç olarak tasarladığı 1982 Anayasası ve sonrasında çıkarılan kanunlar, "siyasal istikrar" kavramına büyük önem atfetmiştir. Buradaki istikrar küçük partilerin dışlanmasıyla özdeşleşmiştir. O kadar ki hem seçim çevresi barajı hem de ülke barajı uygulamasıyla çifte barajlı bir sistem öngörmüştür. Çifte barajlı bu sistem, Anayasa Mahkemesi'nin 1995/59 sayılı kararıyla 'temsilde adalet ilkesi'ne aykırı bulunarak iptal edilmiş; yüzde 10'luk ülke barajına dokunulmamakla beraber 'seçim çevresi barajı', *"Anayasa'nın amaçladığı 'yönetimde istikrar ilkesi' için milletvekili seçimlerinde bir ülke barajı öngörülmüşken, ayrıcı her seçim çevresi için yeni bir barajın getirilmesi 'temsilde adalet ilkesi'yle bağdaşmaz. Kaldı ki uygulanmakta olan nispi temsil sisteminin bir türü olan D'Hondt sistemi de kendi içinde bir baraj taşımaktadır"* denilerek kaldırılmıştır. **Dokunulmayan yüzde 10'luk ülke barajı ise, AK Parti de dâhil, iktidara gelene kadar bütün partiler tarafından yüksek bulunmuş ve seçmene düşürüleceği ya da kaldırılacağı vaat edilmiştir. Ancak bu siyasi vaat, iktidara gelindiği gün unutulmuştur.** Yüzde 10'luk ülke barajının antidemokratik olduğu, 30 Ocak 2007 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) Sadak/Yumak kararında da ifade edilmiş ve *"Dünyada uygulanan seçim sistemlerinde adil temsil ve siyasi iktidar ilkeleri arasındaki dengeyi sağlayacak belirlenmiş bir baraj oranı bulunmadığı"* belirtilmiştir. **Putin Rusya'sında dahi yüzde 7'lik barajın yüzde 5'e düşürüldüğü, Batı ülkelerinde barajın hiç olmadığı ülkelerin bulunduğu ve baraj konusundaki eğilimin genel olarak yüzde 2-5 arasında gerçekleştiği düşünüldüğünde, yüzde 10'luk seçim barajı istikrardan ziyade, bizzat "milli irade" söylemini dilinden düşürmeyen AK Parti'nin, siyasal irade**

gaspına aracı haline dönüşmüştür. Barajı kimin getirdiği değil, kaldırılması yönünde bir girişimde bulunup bulunulmadığı demokrasiye olan bakış açısının göstergesidir.

Yüksek Seçim Kurulu'nun (YSK), 16 Nisan 2017 Referandumu'nda 'mühürsüz oyların kabulü' yönündeki skandal kararıyla şeklen yürürlüğe giren, meşruiyeti tartışmalı Anayasa değişikliği, seçim barajı tartışmalarına yeni bir boyut kazandırmıştır. Çünkü parlamenter sistemde "yürütme" Meclis'ten çıkar, Meclis'in kendi içinden istikrarlı bir hükümet çıkarabilmesi makul düzeyde bir barajı anlamlı kılabilir. AİHM buna, "istikrarlı çoğunluk oluşturmak" demektedir. Anayasa Mahkemesi'ne (AYM) göre de "yönetimde istikrar ilkesi yürütme organıyla ilgilidir" ve yüzde 10 barajı, "yürütmenin güçlü olmasını sağlayacak biçimde oyları yasama organına yansıtacak yöntemler"den biri olduğu için (K: 1995/59) anayasaya uygun kabul edilmiştir. Oysa 2017 Anayasa değişikliğiyle getirilen sistemde yürütme erki artık Meclis'ten çıkmamakta; yürütme yetkilerine sahip cumhurbaşkanı ayrı bir seçimle sandıkta belirlenmekte; Bakanlar Kurulu ise bizzat kendisince Meclis dışından oluşmaktadır. **Bu nedenle Meclis seçimlerinde artık "yönetimde istikrar" tartışılmaktan çıkmıştır. Artık bundan sonra sağlanması gereken ana ilke, "temsilde adalet" olmalıdır. Bundan dolayı olsa gerek Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop, 30 Ekim 2016 tarihinde verdiği bir röportajda, "Seçim barajı sıfırlanacak ya da çok sembolik bir orana çekilecek" demiştir. Geldiğimiz noktada, seçim barajının demokrasiye uydurulması yerine, baraj korunarak tüm seçim sistemi MHP'nin barajı geçeceği bir formülasyona uydurulmuştur.** Üstelik baraj bir şantaj aracı olarak ele alınmış, yüzde 50+1 oyun sağlanması karşılığında, iktidara destek partilerin barajı bypass edebileceği sistem teklif edilmiştir. **AİHM, yüzde 10 barajını aşırı yüksek bulmakla beraber, "seçime giren bütün partilere uygulandığı için" eşitliğe aykırı saymadığı göz önünde bulundurulduğunda, getirilmek istenen teklifle ittifak yapmayan partilere baraj uygulanmakta, ittifak yapan partiler için barajı sıfırlanmaktadır. Teklif kanunlaştığı durumda, yüz bin oy alan bir parti "ittifak" yaptığı durumda Meclis'te temsil elde edebilecek, ama beş milyon oy alan bir parti Meclis dışında kalabilecektir. Bu durum eşitlik ve temsilde adalet ilkesine açıkça aykırıdır.** Kaldı ki 'temsilde adalet' çok katmanlı ve bir süreci kapsayan kavramdır. Seçim öncesi seçmenlerin doğru bilgilendirilmesi, siyasi partilerin eşit koşullarda rekabet etmesi de seçmen iradesinin gasp edilmemesine dâhildir. Çünkü temsil kuramının temelini, bireylerin bir araya gelerek toplumu oluşturması sonucunda ortaya çıkan egemen güç ile ona tabi olanlar arasında

yetki ve sorumlulukların nasıl olacağı sorunu oluşturur. **"Aralarında yaş, cinsiyet, sınıfsal aidiyet, ekonomik güç gibi ölçütler açısından farklılıklar bulunan insanların bir araya gelmesiyle oluşan toplum, nasıl bir arada yaşayabilir?" sorusunun çözümü olan anahtar kavram adalettir.** Farklılıkların düzenini ya da düzen içerisindeki farklılıkları tanımlayan, bütünleştirerek bir arada, barış içerisinde sürekli kılan kavram ancak adalettir.

AK Parti ve MHP ortaklığıyla getirilen ve kamuoyunda "ittifak teklifi" olarak bilinen kanun teklifi, siyasi tarihimizde bir kırılma noktası oluşturacaktır. **Ülkemizin geleceğini doğrudan ilgilendiren böyle bir teklifin, iki parti temsilcileriyle kapalı kapılar ardında hazırlanması; diğer siyasi partilerin, konunun uzmanlarının, demokratik kitle örgütlerinin görüşlerinin alınmaması, demokrasiye ve katılımcı yönetime ne derece inanç ve bağlılık olduğunun göstergesidir.** 16 Nisan Referandumunda getirilen, egemenliği şahsileştiren ve kuvvetleri tek elde toplayan Anayasa değişikliği sonrasında Meclis'in devre dışı bırakıldığı 'Saray Rejimi'nde, bu gibi uygulamaların gelenek haline getirileceği görülmektedir.

Teklif, halk iradesine, telafisi çok zor darbeler vurulmaktadır. Bir yandan 'ittifaklar' adı altında siyaset kilitleyip, demokrasi ve çoğulculuğu yok etmek amaçlanırken, seçime ilişkin hükümlerle de seçimler baştan şüpheli, dolayısıyla sonuçları güvensiz hale getirilmektedir. Bu teklifle Türkiye'nin geleceği kurgulanmaktadır. Çoğulculuğu ve demokrasiyi yok ederek mühürsüz referandumla kurulan tek adam rejimini tahkim etme ve milleti tek tipleştirmek hedeflenmektedir. **Çünkü bu metinle yasal zemini atılan, şimdilik AKP ve MHP'nin içinde yer alacağı gözüken 'CUMHUR İTTİFAKI'yla, millete tek tip kıyafet giydirilerek, siyaset kimliksizleştirilmek istenmektedir. Söz konusu bu ittifakın içindeki partilerden biri, parlamentodaki barajdan, öbürü yürütme organındaki barajdan kurtulmak için böylesine kirli bir ittifak icat edilmiştir.** Sadece belirli bir anlayış, dil, üslup ve ideoloji içerisinde eriyenlere siyaset yapma imkânı tanıyan, diğerlerine bütün kapıları kapatan bu teklif üzerine kurulu siyasal projeyle, 'Sadece benim anladığım anlamda milletin unsuruysan milletsin, yoksa değilsin' denilmektedir. **Bu proje, oy artırmadan milletvekili artırma projesidir; 'nasıl artırırız' diye oturmuşlar, hesap yapmışlar ve çıkaramayacakları milletvekillerini bir sepete koyarak, o sepetin üzerinden paylaşıma gidilmiştir. Bizlerin 'adaletsiz temsil' dediğimiz, bir akademisyenin de 'seçim sistemi değil, ihale şartnamesi'ne benzettiği bu yasa teklifinin içerdiği seçim sisteminde, oyu az olan partilerin, ittifak içerisinde**

geçici bir nefes alma olanağı olur ama o sadece yoğun bakımda alınan bir nefestir, ondan sonra yok olur. Partilerin kimliklerini yok eden böyle bir sistem, demokrasiyi yok eder, çoğulculuğu ortadan kaldırır; yasama organı ve yürütmede katı iki partili bir sistem gelir.

CHP olarak, adaletli olması takdirinde seçim ittifaklarına karşı değiliz. Mesela Avrupa'da bazı ülkelerde ittifaklar adalet temelinde, dürüstçe, mertçe yapılmaktadır; orada ittifaka giren partiler sıklıkla, AKP-MHP ortaklığının yaptığı gibi, ayrı milletvekili listeleri sunma şeklinde değil tek listeyle seçime girmektedir.

Teklifle seçimlere ilişkin getirilen hükümler, ifade ettiğimiz gibi seçim sonuçların baştan güvenirliliğini yok etmektedir. Seçimlerin güvenirliği ve güvenliği, seçimlerin yapılması kadar önemli bir konudur. **Sandıkların birleştirilerek taşınması, mühürsüz zarfların geçerli sayılması, sandıklara güvenlik güçlerinin müdahalesi ve seyyar sandığın kanuni düzenlemeye bağlanması Türkiye'de yeni bir sopalı seçimin önünü açacak düzenlemelerdir.**

Özetle, teklifin genel gerekçesinin ilk paragrafında belirtilen *"özgürlükçü ve çoğulcu demokratik rejimler özgür, eşit, serbest ve dürüst şekilde yapılan seçimlere dayanmaktadır. Seçimler, demokratik düzenin başlıca meşruiyet kaynağı ve yönetimlerin halk tarafından benimsendiğinin göstergesidir. Demokratik yönetimin temeli olan serbest seçim hakkı, her türlü etkiden uzak, hür iradeyle kullanılan oylarla bir anlam ve değer taşır"* ifadesine taban tabana zıt bir düzenleme yapılmıştır. **Bu açıdan teklif, 1982 Anayasası'na aykırıdır. Anayasa'nın 67. Maddesi 2. fıkrasında geçen, *"Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır."* temel hükmüne açıkça aykırılık taşımaktadır. Milli iradenin çeşitli nedenlerle oluşmasının engellenmesi, Anayasa'nın "Egemenlik" başlıklı 6. maddesine de aykırılık oluşturmaktadır.**

Antidemokratik içeriğiyle uygulamaya konulması halinde Ülkemizin geleceğine yönelik ciddi kaygılar yaratacağı kesin olan 'ittifak teklifi'nin yasalaşma süreci, AKP'nin alışkanlık haline getirdiği üzere, yasama organının yetkilerini gasp ederek gerçekleştirilmek istenmektedir. Kısa bir süre Anayasa Komisyonu'nda görüşüldükten sonra, etraflıca ele alınmak üzere oybirliğiyle alt komisyona sevk edilmesi kararlaştırılan teklife ilişkin Anayasa Komisyonu'nun AK Partili Başkanı Sayın Mustafa Şentop, komisyon toplantısını kapatırken, "Alt komisyonun çalışmasını kısa sürede bitirmesi ve raporunu

sunması" şeklinde son derece talihsiz bir söylemde bulunmuştur. Sayın Şentop, "Anayasa Komisyonu'nun alt komisyon raporu üzerinde görüşmelerini yapmak üzere 1 Mart 2018 saat 14:00'de toplanmasına" diyerek de **Türkiye'nin kaderine etki edecek bu düzenlemenin, alt komisyondaki görüşmelerine bir gün zaman biçmiştir. Böyle bir anlayış, AK Parti'nin süregelen 'yangından mal kaçırma' siyasetiyle birebir örtüşmektedir. Ülkemizin bütünlüğüne yönelik ciddi tehditlerin söz konusu olduğu ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin güney sınırımızda Zeytin Dalı Harekâtı'nı sürdürdüğü bir dönemde, AKP-MHP ortaklığının, böylesine kritik bir düzenlemeyi öncelikle gündeme getirmeyi düşünmesi, sonra kamuoyunda tartışılmasını önlemesi siyasi ahlaksızlık ve fırsatçılıktır. Teklif sahiplerinin, alt komisyon kurulmasına destek vermesinin tek nedeni, toplumda, 'muhalefetin de önerilerini aldık' algısı yaratma çabasıdır. Alt komisyonda da yazılan tiyatro oynandı ve tüm önerilerimizi reddeden 'CUMHUR İTTİFAKI'nın AK Parti ve MHP'li milletvekilleri, teklifi, noktası-virgülüne dokunulmadan oyçokluğuyla geldiği gibi geçirdiler.**~~—~~ miletedi—

Teklifin maddelerine ilişkin görüşlerimiz aşağıdaki gibidir:

Hane bütünlüğünü bozmayacak şekilde **aynı binada oturan seçmenlerin aynı seçim bölgesinde kalmaları şartıyla farklı sandık bölgelerinde oy kullanabilmelerini öngören** 1. maddesi, teklif metninden çıkarılmalıdır. Bu düzenleme, seçim günü ulaşımda yaratabileceği sorunların dışında, askıya çıkarılan seçmen listelerinin kontrolünü zorlaştıracak, sahte seçmen yazımı, hayatını kaybeden seçmenlerin yerine oy kullandırma gibi mevcut düzenlemede seçmenlerin otokontrolüyle giderilebilecek bazı usulsüzlüklerin tespit edilmesini de zorlaştıracaktır. Yine, düzenlemenin seçim çalışmalarını sandık bazlı örgütlenme modeliyle gerçekleştiren siyasi partilerin seçim çalışmalarını da anlamsız kılma işlevine neden olacağı değerlendirilmektedir.

Bunun yanında aynı binada oturan seçmenlerin farklı sandık bölgelerine kaydedilebilmeleri olanaklı hale getirilmiştir. Bu durumda, seçmenin, boş bir apartman dairesine isteyerek ya da hatayla seçmen kaydı yapılmış olsa ve burada "şüpheli oy" kullanımı gerçekleşse, seçmenler ve muhalefet partileri bunu nasıl tespit edebilecektir? Listeye bakarak komşularının ismini denetleme olanağını ortadan kaldırılarak şüpheli oyların tespitinin güçleştirilmesi, haksız bir düzenlemedir. Bu, vatandaşın denetimini ortadan kaldırmaktır, keyfiliğin önünü açmaktır. Seçim müdürlerini değiştirerek, siyasi partileri sandık kurulu başkanlığından uzaklaştırarak, mühürsüz olabilecek oyları da o

sandıkta geçerli sayarak, bu sandıkların gerektiğinde aynı seçim bölgesinde olmak kaydıyla istenilen uzaklığa götürerek ve istenilen biçimde değiştirilmesinin önünü açarak dört dörtlük bir faul oluşmaktadır. Dolayısıyla bunun 'oy hırsızlığı' olduğunu söylemek haksızlık olmayacaktır.

Teklifin 2. maddesiyle vali veya il seçim kurulu başkanının talebi doğrultusunda sandıkların taşınmasına olanak tanıyan 298 sayılı kanunun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen (16) numaralı bent madde metninden çıkarılmalıdır. Düzenleme, mezra gibi köyaltı yerleşimler ve köylerde bulunan sandıkların taşınması ihtimali nedeniyle mesafe ve ulaşım zorluğu çıkaracağından seçmenlerin oy kullanma eğilimini olumsuz yönde etkileyebilecektir. Sandıkların taşınmasına olanak tanıyan bu düzenleme, seçmen iradesinin baskı altına alınması sonucunu da doğurabilecektir. Ayrıca, sandıkların taşınmasına ilişkin talebin, iktidar partisinin güdümünde olan mülki idare amirleri yerine yargıçlar tarafından iletilerek, değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Teklifin 2. maddesiyle yatağa bağımlı hasta ve engellilere getirilen **seyyar sandık** uygulamasını getiren 298 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen (17) numaralı bent, seyyar sandık listelerinin nasıl oluşacağı, seçim günü seyyar sandıklarda güvenliğin nasıl sağlanacağına ilişkin soru işaretleri barındırmaktadır. Bu çerçevede tüm yurttaşların oy vermesine olanak sağlayabileceği için olumlu olarak değerlendirilebilecek bu bent, engellilerin ve yatağa bağımlı hastaların oy kullanmasında yaşanan zorluklara ilişkin oluşturulan raporlar, iletilen şikayetler ve bu konuda çalışan sivil toplum kuruluşlarından gelecek raporlar doğrultusunda **seçim güvenliğine ilişkin endişeleri bertaraf edecek biçimde yeniden düzenlenmelidir**.

298 sayılı yasada değişiklik yapmakta ve seçim güvenliği açısından gerekli olması durumunda valiye veya il seçim kurulu başkanına o yerdeki sandıkların en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin birleştirilmesine, muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesi ile seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine ve bu hususların ilanına karar verme yetkisi vermektedir. Valilerin AK Parti il başkanı gibi çalıştığı göz önüne alındığında, seçim güvenliğini riske atılmaktadır ve sınırlandırılmaktadır. 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen referandumda da görüldüğü gibi, iktidarı elinde tutan ya da bölgesel olarak güçlü olan parti ya da partiler, kendi çıkarlarına uygun davranabildiği gibi, aksi durumda seçim güvenliğini hiçe sayabilecek uygulamalara imza atmaktadır. 16 Nisan'da gayri hukuki bir karara imza atan YSK'nın vereceği kararlar seçim güvenliğini nasıl sağlayabilir? Bununla birlikte, sandıkların hangi durumlarda ve nereye taşınacağı belli değildir. Ucu açık bir yetki verilmektedir. Bunun da mutlaka bir hükümle sınırlandırılması gereklidir. Türkiye'de yapılan seçimlerde, sandıklar

taşınamadığı veya sandık bölgeleri birleştirilemediği için gerçekleşen, kayda geçmiş, tutanağa alınmış, mahkeme açılmış herhangi bir olay var mıdır? Yoksa bu düzenlemeye neden ihtiyaç duyulmuştur? Alt komisyonda, ne iktidar partisi üyeleri ne de Yüksek Seçim Kurulu temsilcileri bu sorulara net yanıtlar verememiştir. Yüksek Seçim Kurulu 5.10.2015 tarihli ve 1860 sayılı, 6.10.2015 tarihli ve 1877 sayılı ve 15.10.2015 tarihli ve 1967 sayılı kararlarında; il ve ilçe seçim kurullarının, güvenlik nedeniyle sandıkların taşınması taleplerini reddederken ilgili ret kararında; "Seçmen iradesinin özgürce oluşması, anayasal bir hak olan seçme hakkının engellenmemesi, kısıtlanmaması, seçmenin kendi sandık bölgesinde rahat ve basit bir şekilde oy kullanmasının sağlanması amacıyla güvenlik nedeniyle sandık yerlerinin seçim bölgesi dışına çıkartılarak değiştirilmesi, bir başka seçim bölgesine taşınması Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 67. maddesine, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 3, 4 ve 5. maddelerine, 139 sayılı Genelge'nin 3. maddesine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına ve Venedik Komisyonu kararlarına uygun görülmediğinden, bu yöndeki taleplerin oyçokluğuyla reddine," demişti. Sadece bu kararlar, ilgili maddenin kanunsuzluğunu ve Anayasa'nın 67'nci maddesine aykırılığını gözler önüne sermektedir.

Teklifin 3'üncü ve 4'üncü maddeleri sandık kurulu başkanı ve üyeliklerinin belirlenmesi noktasında siyasi partilerin müdahil olabildiği mevcut düzenlemeyi kaldırarak, siyasi iktidarın ağırlığını artıracak biçimde, **kamu görevlileri arasından seçim yapılmasını** getirmektedir. Bu durum, seçimlerin asli unsuru olan siyasi partilerin denetim mekanizmalarını azaltacağından, düzenlemenin **eski haline döndürülmesi uygun olacaktır**.

Sandık kurulu başkanlarını, daha önceki yasa hükmü gereğince siyasi partilerin de katılacağı bir listeden oluşturmak yerine direkt kamu görevlilerinden oluşturmaktır. Burada amaç, sandık başında siyasi iktidarın ağırlığını artırmaktır. Bu, sandığın güvenliğini azaltacak bir düzenlemedir ve bu yönüyle çok tehlikeli olmaktadır. Bu teklifte her defasında şununla karşılaşılmaktadır: "Kamu görevlisine güvenin, devletin hâkimine güvenin, YSK'ya güvenin." Oysa ağır, tek adam diktatörlüğünün Türkiye'yi getirdiği nokta göz önüne alınırsa en azından seçimlerin sandık düzeyinde dahi daha katılımcı ve siyasi partilerin denetimine açık yapılması gerektiği ortadadır. Bu, sandığın meşruiyeti açısından da son derece değerlidir. Benzeri hüküm, teklifin 4. maddesinde de söz konusu olmuş, sandık kurulu üyeliklerinin belirlenmesinde de siyasi partiler devre dışı bırakılmıştır. Demokrasinin ana

ilkelerinden biri olan seçimlere ilişkin yapılan düzenlemeler, sandıktan demokrasiyi uzaklaştırmaktan başka bir şey değildir.

Teklifin 5. maddesiyle birlikte yapılan cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimlerinde oy pusulalarının aynı zarfa konulması hükmünü getirmektedir. Bu durum, kuvvetler ayrılığı ilkesiyle bağdaşmamakta, 16 Nisan referandumuyla gayrimeşru olarak yürütme erkini tekeline olan cumhurbaşkanlığı ile yasama organı olan parlamentoyu oluşturacak milletvekillerinin aynı zarf içine girmesi erkler arası ilişki açısından sakıncalı görülmektedir. Ayrıca, bu uygulamayla geçersiz sayılacak zarfların hem cumhurbaşkanlığı hem parlamento seçimlerinde seçmen tarafından kullanılan oyun geçersiz sayılması sonucuna neden olacaktır. Bu nedenle, cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimlerinde oy pusulalarının farklı zarflara konulması uygulaması getirilmelidir.

5. maddede, iki faklı seçimin oy pusulalarının aynı zarfa konulmasını hükme bağlamaktadır. Seçimler farklıysa zarflar da farklı olmalıdır. Bu karışıklığının önüne geçmek, zarfların ve pusulaların seçmene kullanılacak oyun sırası geldikçe verilmesi yöntemiyle zaten bertaraf edilebilmektedir. Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimlerinin oy pusulalarını aynı zarfa koymak; seçmene, milletvekili seçiminde kime oy veriyorsan, cumhurbaşkanlığı seçiminde de ona ver şeklinde psikolojik bir baskı yaratıp, iradesini yönlendirmekten başka bir şey değildir. Bu madde; siyasal iktidarın, yasama ve yürütme erklerini birleştirmek istediğinin resmi kanıtıdır. Bu madde hangi ihtiyaçtan getirilmek istenmektedir? İki oy pusulasını aynı zarfa koyarak, zarftan tasarruf mu yapılmak istenmektedir? Türkiye Cumhuriyeti'nin zarf bastıracak parası mı yoktur?

Teklifin 6. maddesiyle getirilen oy pusulaları ve zarflarının **filigranlı kağıt kullanılarak** hazırlanması olumlu bir düzenleme olmakla birlikte, teklifin sonraki maddelerinde sandık kurulu mührünün yerine bir güvence olarak getirileceği anlaşılmaktadır. Filigranlı pusula ve zarf, sandık kurulu mührü ile birlikte uygulanırsa, seçim güvenliği açısından daha tatmin edici bir düzenleme olacaktır.

Oy zarflarının YSK filigranlı kâğıtla hazırlanmasını hükme bağlayarak, mühürsüz oy kuralının zeminini hazırlamaktadır. Zarfların hem filigranlı hem de mühürlü olması, seçmenin iradesinin sandığa doğru bir şekilde yansıması açısından gereklidir.

Teklifin 7'nci maddesiyle getirilen sandık çevresi tanımlaması, propaganda yasağı ve kolluk kuvvetinin görev ve yetki alanı bakımından muğlaklık içermekte, mevcut düzenlemede yer alan metrik belirlemeler, yasak sınırlarını net bir biçimde ortaya koymaktadır. Teklifte "benzeri yerler" gibi ifadeler bulunması, düzenlemenin muğlaklığını gözler önüne sermektedir. Bu düzenlemeyle sandığın fiili durumlara açık hale getirilebileceği, iktidar dışındaki **siyasi partilerin denetiminden kaçırılabileceği endişelerini paylaşmaktayız**.

Bu nedenle sandık alanının kaldırılması ve odaya indirgenmesi son derece tehlikelidir ve sandık çevresine yeni bir tanım getirmektedir. Aslında fiilen "sandık çevresi" denilen şey uygulamada sınıfın içerisi ama sınıfın dışında ne olup ne olmadığı seçim güvenliğiyle birebir ilişkilidir. Seçimi asıl etkileyebilecek, seçmen iradesini sınırlayabilecek, kısıtlayabilecek, yönlendirebilecek her türlü fiil veya durum "sandık alanı" denilen alanda gerçekleşen durumlardır. Dolayısıyla sandık alanının ortadan kaldırılması ve korumanın sadece sandık çevresine indirgenmesi, sandığın fiilî durumlara açık hâle getirilmesi anlamı taşımaktadır. Bu, sandığı, her yönüyle kuşatan, her yönüyle siyasal iktidara uzak olan siyasi partilerin denetiminden uzaklaştıran, kamu gücünü hiçbir yasal sınırlama olmaksızın neredeyse sandık çevresine yani sınıfın kapısına kadar getirmektir.

Teklifin 8'inci maddesiyle, mevcut düzenlemede sandık kurulu başkanı ve üyelerine tanınan **kolluk çağırma yetkisi**, tüm seçmenlere tanınan bir yetki olarak genişletilmektedir. Maddeye yerleştirilen **"ihbar" ifadesi**, bu düzenlemenin farklı amaçlarla suiistimal edebilmesinin önünü de açmaktadır. Getirilen madde, seçmenin yapacağı haklı itirazların dahi, "ihbar" sopası gösterilerek engellenme riskini taşımakla beraber, seçmeni, müşahiti ve gözlemcileri itiraz etme noktasında otokontrol uygulamasına itebilecektir. Ayrıca düzenleme silah gölgesinde seçim yapılması riskini taşımakta, bu durumda seçmenin oy kullanmasını baskılayabilecek ve seçimlere katılma oranını ciddi bir biçimde düşürebilecektir. Özellikle, iktidar partisinin düşük oy çıkardığı sandık çevreleri, köy, belde ve ilçelerde sandık çevresinin ve oy kullanma yerlerinin kolluk güçleri tarafından baskı altına alınabileceği, polis ve jandarma gözetiminde bir seçimle karşı karşıya kalınabileceği tehlikesine dikkat çekilmektedir. AGİT'in 16 Nisan referandumuna ilişkin raporu, "Oy kullanma yerlerinin dışında ve içinde genel olarak polis bulunduğu gözlenmiştir. Seçmenlerin sindirmeden uzak ve misilleme korkusu olmaksızın oy vermesini sağlamak için oy verme yerlerindeki ve civarındaki polisler, kamu düzenini ve güvenliğini sağlamak için gereken kadar olmalıdır" hükmü içermektedir. 16 Nisan referandumunun fiilen kolluk gücü gözetiminde yapıldığı gözlemini de içeren bu raporun ardından, getirilen düzenleme polis ve jandarma baskısının adeta yasallaştırıldığı izlenimini doğurmaktadır.

Bu düzenlemeyle, sandık çevresinde cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlarla ilgili seçmenlerin de ihbarıyla kolluk güçleri gereğini yaparak, kişi ya da kişileri oradan uzaklaştırabilecektir. Peki, bu kişinin sandık çevresinde düzeni bozmaya çalıştığına nasıl karar verilecek? Maksatlı biçimde ihbar üzerine sandık çevresinde sadece istenen kişilerin kalmasını sağlayacak kadar esnek bir düzenleme, sandık güvenliği için tehdittir. Zaten sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar hakkında işlem yapabilme yetkisi sandık kurulu başkanı ve üyelerinde söz konusudur. Siyasi parti temsilcilerinin sandık kurullarından uzaklaştırılmasıyla birlikte düşünüldüğünde bu hüküm,

seçim sonuçlarının iktidarı elinde tutan siyasi parti ve partilerce maksatlı olarak kullanılabilecektir. Kamu görevlileri güvenilir, YSK güvenilir, sandık kurulu başkanları güvenilir, polis güvenilir, jandarma güvenilir, bir tek millet güvenilmez! Muhalefet partilerinin denetimlerinin dışına çıkartılan ve sürekli olarak siyasi iktidarın, polisin, jandarmanın, sandık kurulu başkanının, ilçe seçim kurulu başkanının, seçim müdürlerinin, YSK'nın insiyatifine terk edilmiş bir seçim ne kadar meşru olur? Bunun adı polis ve jandarma gözetiminde seçimdir, sopalı seçimdir.

Teklifin 9'uncu maddesi, **sandık mührü bulunmayan zarfların, geçerli sayılabilmesini düzenlemektedir.**Bu hüküm, 16 Nisan gayrimeşru referandumunda YSK tarafından kanunsuz bir karar alındığının itirafı olması açısından önemli olmakla beraber, sandık mührünün teminatının ortadan kaldırılması bakımından kabul edilemez. Sandık mührü, pusula ve zarfların o sandığa ait olduğunu gösteren işaret olması açısından önemli bir güvence getirmekte ve pusula ve zarfların başka sandık alanlarından getirilmesi riskini bertaraf etmektedir. Düzenleme, sandık kurulu üyeleri ve başkanını ihmale teşvik edici bir yapıdadır. Sandık kurulu mührü basma gibi basit bir işlevin ihmal sonucu unutulmuş olması, hayatın olağan akışına uygun olmadığı gibi, daha iyi bir kontrol yöntemi henüz bulunamadığından sandık kurulu mührünün zorunluluğu uygulamasına devam edilmesi gerekmektedir.

298 sayılı Kanunun 98 inci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesini "ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır" diyerek hem mühürsüzlüğü hükme bağlamış hem de gereğinden fazla esnek bir düzenlemeyi getirmiştir. Aslında bu düzenleme, 16 Nisan Referandumu'nda yapılan YSK'nin 'hukuksuz mühür' uygulamasını yasal bir zemine kavuşturma gayretidir ama bu, 16 Nisan'da kanunun çiğnendiğinin itirafı olmaktan öte, aynı zamanda önümüzdeki seçimlerde de son derece tehlikeli bir yolu açmaktadır. Oy pusulasının mühürlenmesi niye önemlidir? Niye mühürlü pusula kullanılması gerekmektedir? Çünkü o pusulanın ve zarfın o sandık için hazırlandığının ve o sandıkta kullanıldığının tek karinesi, aslında oradaki mühürdür. Bu mühürler yoluyla, temel olarak kullanılmayan oy pusulalarının tespiti yapılarak ve onlar da sayılarak ve sabitlenerek aslında oy hırsızlığının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Bu öylesine tek yöntemdir ki dünyada neredeyse mühür kullanılmadan yapılan seçim yok denecek kadar azdır. Zaten bizde de mühür uygulaması 1960'tan beri yaygın bir biçimde uygulanmaktadır. Bunun yanında, üzerinde leke veya çizik bulunan zarflardan hangilerinin özel işaret koymak

amacıyla yapılıp yapılmadığını kim nasıl tespit edecektir? Bu madde; bir meşruiyet krizi yaratacak, seçim sistemimiz ve demokrasimize ağır darbe vurulacaktır.

10. madde, ismine 'ittifak' denilen seçim öncesi koalisyon oluşumuna dair hükümleri içermektedir. Bu maddeye göre pusulada; ittifak yapan partilere, ittifak yapmayanlara nazaran çok daha geniş bir alan ayrılarak geometrik bir büyüklük yaratılmaktadır. Bunun, seçmen psikolojisi, insan davranışları ve tercihleri açısından tartışılması gerekmektedir. İttifak bölümüne daha büyük bir dikdörtgen çizilerek daha geniş bir alan bırakılmakta ve bu geniş alana bir şekilde mühür denk geldiği zaman, ilgili oy ittifaka yazılmaktadır. Eğer bu mühür, bir partiye yakınsa, önce partinin dolayısıyla zaten yine ittifakın sayılmaktadır. Oradaki mührün bu kadar çok anlam taşıması olanaksızdır. Bir mühür ya bir partiye verilmiştir ya bir listeye verilmiştir ya da ittifaka verilmiştir. Partiye verilen ittifaka sayılıp, ittifaka verilen de gerektiğinde tekrar dönüp partiye yazılmaktadır. Milletin iradesini bu kadar yönlendirme hakkını nereden bulunmaktadır? Parti üst yönetimleri ve parti örgütleri olarak iki parti birbiriyle anlaşabilir, bu olağandır, ama her bir seçmenin, o ittifakı mutlaka onayladığını nereden bilinecektir? Siyasi partiler ittifak yapabilirler, yapmayabilirler ama ittifak yaptılar diye haksızlık yapma hakları, bir başkasının avantajını yok etme olanakları veya kendilerine fazladan bir avantaj sağlama, kanun yoluyla oy devşirme olanakları yoktur. Burada seçmen iradesi saptırılmaktadır. Oy hırsızlığı veya kirli ittifak dediğimiz tam anlamıyla da budur.

11. madde ile 16 Nisan Referandumu sonuçlarının meşruluğunu yok eden 'mühürsüz zarf' ve 'pusula skandalı kanunsuzluğu' hükme bağlanarak kanuni hale getirilmektedir. Filigranlı sahte para basımına olanak veren bir teknolojinin olduğu dönemde ve fazla basılan filigranlı oy pusulalarının amacı dışında kullanan ellere geçebildiği sistemde, mühürsüz pusulaların geçersiz sayılması şaibenin önünü açmakta, hiçbir seçimin güvenilir olmayacağı durumu yaratmaktadır. Kaldı ki YSK'nın 16 Nisan Referandumu'nda aldığı mühürsüz oy kararı, "kanuna uygun" olarak savunulmuştu. Madem bu uygulama kanuna uygundu, neden teklifle böylesine bir düzenleme getirilmektedir?

Teklifin 13'üncü maddesi, ittifak yapan partilerden herhangi birine verilmeyen ancak ittifaka verilen ve "ortak oy" olarak tanımlanarı oyların ittifakı destekleyen partiler arasında orantısal olarak dağılımını öngörse de, seçmen tercihine dair bilinmeyen verilen üzerinden yapılan hesaplamaların, seçim sonuçlarının kesinliğine ve seçmen iradesinin netliğine kesinliğine gölge düşürebileceği açıktır. Seçmenin oyunun, ittifak içinde oy

vermek istemediği partiye yazılabileceği sonucunu da doğurabilecektir. Bu nedenle ittifak yapan partilerin Macaristan örneğinde olduğu gibi kendi logolarıyla ancak tek liste olarak seçime gidebilmeleri ya da ittifak yapan partilerden herhangi birine basılmayan mührün geçerli sayılmaması biçiminde uygulama düzenlenmeli, "ortak oy" kavramı kaldırılmalıdır. Bu çerçevede ittifak sütunu içerisinde siyasi tercihini açıkça ifade edecek biçimde bir partiye basılmayan mührün geçersiz sayılması uygulaması getirilmelidir.

15., 16. ve 17. Maddeler, seçim ittifaklarının nasıl kurulacağı ve bozulacağını hükme bağlayan düzenlemelerdir. Bu maddelerde, 'ittifakın nimetlerinden faydalanalım ama ittifakların dezavantajlarını üstümüze almayalım' anlayışı vardır. Kişiye özel düzenlemelerdir. Günlük ihtiyaçlara çözüm bulmak için üretilmiş maddelerdir. Yapılmak istenen bu 'kirli ittifak' zorlamadır, şantajın kendisidir. Oy pusulasında, ittifak yapan ve yapmayan partilerin alanları arasında büyük eşitsizlik bulunmaktadır.

18. madde ile oy hesaplama yöntemi düzenlenmektedir. Bu maddeye göre yapılan hesaplamalarda, ittifakın toplam milletvekili sayısında ve ittifaka katılan siyasi partilerin milletvekili sayılarında hiçbir değişim yaşanmamaktadır. O zaman bu düzenleme neden yapılmaktadır? Bunun iki nedeni olabilir. Birincisi, 'ittifakımız şu kadar oy aldı' şeklinde bir algı yönetimi yapmak için. İkinci ihtimal; ittifakın içindeki partilerin daha fazla Hazine yardımı alması içindir.

Teklifin 20. maddesindeki "seçim ittifakı yapılması halinde, yüzde onluk barajın hesaplanmasında ittifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamı dikkate alınır; bu siyasi partiler için ayrıca baraj hesaplaması yapılmaz." ifadesi ve 21. maddesindeki milletvekili paylaştırma düzenlemesiyle MHP'yi barajdan kurtarma hükümleri somutlanmıştır. Türkiye'de 12 Eylül Anayasası'ndan sonra yürürlüğe konulan Seçim Kanunu'nda yüzde 10'luk baraj uygulaması Türk demokrasisinin ve çok partili yaşamının önündeki en büyük engellerden birisi olmuştur ve Cumhuriyet Halk Partisi olarak barajın sıfırlanmasından yana uzun süredir tavır koyuyoruz. Çünkü barajların böylesine yüksek oranda tutulması, millî iradenin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne yansımasının önündeki en büyük engeldir ve en son 2002 yılında yapılan genel seçimlerde görüldüğü gibi yüzde 45'in üzerinde oy oranındaki vatandaşlarımızın iradelerinin Meclis'e yansıyamamış olması büyük bir eksikliktir. Bunun Avrupa'da ve dünyada örneği neredeyse yoktur. Hele hele 'Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi' diye sunulan, bize göre ucube başkanlık sistemini ifade eden Anayasa değişikliğinden sonra yönetimde istikrarın sağlanacağı, dolayısıyla artık böylesine barajlara ihtiyaç kalmayacağı, temsilde adaletin çok daha öncelenebileceği söylenmişti. Gerçekten de eğer bundan sonra yürütme, seçilecek Cumhurbaşkanı ve onun

atayacağı sekreterler üzerinden olacaksa, Meclis'in de bu yönetimi denetleyecek ve olabildiği kadar çoğulcu bir şekilde oluşması gereği doğmuştur. Barajın da bu anlamda indirilmesi, hatta sıfırlanması yerinde olacaktır. Nitekim bu sadece bizim düşüncemiz değildir; referandum sürecinde başta Anayasa Komisyonu Başkanı Sayın Şentop olmak üzere iktidar partisinin birçok yöneticisi tarafından da söylenmiştir. Ancak iktidardaki parti, bu baraja sıkı sıkıya sarılmıştır. Barajı, kuracakları ittifaklarla aşıp, diğer partileri de bir şekilde ittifak yapmaya zorlayarak, "Mümkünse ittifak yapsınlar, yapmıyorlarsa barajın altında kalsınlar" yönünde, hiçbir şekilde demokrasiyle bağdaşmayacak bir anlayış ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla baraj, bu teklifle getirilen yeni sistemle, 'mutlak ittifak' enstrümanına dönüşmüştür. Bir partinin ittifak içinde yer alması, neden barajı geçmesinin gerekçesi olsun ki? Burada hiçbir mantık ilişkisi yoktur. Bunun somut örneği; yüzde 1 almış parti, büyük bir partiyle ittifak yaptığı için barajı geçmiş sayılacakken, yüzde 9 almış bir partinin ittifak yapmadığı için barajın altında kalmasıdır. Dolayısıyla ittifakın tek başına barajı geçmeye yeterlilik sağlaması aslında şantajın, antidemokratik yaklaşımın kendisidir ve Meclis'i yani yasamayı da yürütmenin emrine veren, yürütmenin istediği gibi şekillendirmesine izin veren bir uygulamadır.

Bu düzenlemelerde açıkça seçmen iradesi haksız biçimde başka partiye aktarılmaktadır. Türkiye'de 1961'den beri (1965 ve 1966 seçimleri hariç) milletvekili sayısı D'Hondt sistemine göre belirlenmektedir. Sistem 1878'de Belçikalı matematikçi ve hukukçu Victor D'Hondt tarafından geliştirilmiş ve en büyük partiyi avantajlı hale getiren bir "nispi temsil" olanağı sunmuştur. D'Hondt sistemi bu teklifte iki defa uygulanmaktadır. Somut bir örnek vermek gerekirse, 3 milletvekili çıkan bir ilde A Partisinin 2, B Partisinin 1 vekil çıkardığı ve C Partisinin hiç vekil çıkaramadığı durumda, A ve C Partilerinin ittifak yapmasıyla B Partisinin 1 milletvekili ittifak partilerine kayabilmekte, böylelikle seçmen iradesi seçim sonucuna yansımamaktadır. Büyük partilerin zaten korunduğu D'Hondt sistemi bu teklifle çifte kavrulmuş D'Hont haline getirilmektedir. Teklifle oylar, önce ortak sayılıyor, geçersiz olması gerekenler geçerli yapılıyor, mühür pusuladaki ittifak alanı içinde nereye vurulursa vurulsun oylar ittifaka kaydediliyor. AKP-MHP ortaklığının planladığı ittifaka göre, milletvekilleri önce alınmakta, sonra paylaştırılmaktadır. Bu, haksız bir uygulamadır ve en kestirme ifadeyle sandalye hırsızlığıdır ve maalesef bu tasarıyı getirenler buna tevessül etmiş durumdadır.

Teklifin ittifaka ilişkin düzenlemelerini içeren maddeleri arasında, oy pusulasında ittifak yapan partilere avantaj sağlamasının yanı sıra, ittifak yapan partilerin yüzde 10'luk

ülke barajı sorununu, diğer siyasi partilere avantaj sağlayacak biçimde çözmesi de, eşitlik ilkesine aykırıdır. Ayrıca, **tek liste halinde seçimlere katılmayan ittifak partilerinin, milletvekili hesaplamalarının ittifakın toplam oyu üzerinden yapılması hakkaniyet ölçülerine uygun olmamakta, milletvekili hesaplamalarının siyasi parti listeleri bazında değerlendirilmesi gerekmektedir**. Bu çerçevede mevcut düzenlemeyle bir seçim çevresinde "B" ittifakının aldığı oyun "C Partisi"nden yüksek olması durumunda, milletvekili "B" ittifakına gidecek ancak, ittifak içi dağılımda milletvekilliğini, "C Partisi"nden daha düşük oy alan "D Partisi" alabilecektir. Bu durum seçmen iradesinin parlamentoya doğrudan yansımasının önünde önemli bir etki olarak değerlendirilmektedir.

Kanun teklifi metnine ilişkin bu muhalefet gerekçelerimizin dışında şeffaf, güvenilir ve adil seçimler yapılması ve seçmen iradesinin parlamentoya yansıması için şu öneriler yerine getirilmelidir.

- 15 Temmuz darbe girişiminin ardından **20 Temmuz günü ilan edilen ve 19,5 aydır süren OHAL rejimine vakit kaybetmeksizin son verilmeli**, Türkiye yeniden olağan hale geçmelidir.

- **Yüzde 10'luk ülke barajı tamamen kaldırılmalı. Seçmen iradesinin parlamentoya tam yansıması sağlanmalıdır**.

- **Başta barolar olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının gözlemci statüsüyle seçim günü sandıklarda ve oy kullanma alanlarında çalışabilmesi olanaklı kılınmalıdır**. 1 Kasım seçimlerinde İnsan Hakları Derneği ve Eşit Haklar için İzleme Derneği'nin yaptığı başvurular yasal zemin olmadığı için kabul edilmemişti. Bu çerçevede seçimleri yürütmekle görevli olan YSK'ya yapılacak başvurular ile sivil toplum kuruluşları, sivil inisiyatifler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütlerinin gözlem yapabilmelerine olanak tanınmalıdır.

- 16 Nisan gayrimeşru referandumunda mühürsüz oyların geçerli sayılmasına ilişkin YSK kararı da göz önüne alınarak, **YSK kararlarının yargı incelemesine derhal açılması sağlanmalıdır.**

- Kanun teklifine yatağa bağımlı engelliler için getirilen düzenlemeye paralel olarak, görme engelli yurttaşlar için Braille alfabesi ile basılmış pusula sağlanması başta olmak üzere engelli bireylerin iradelerini özgürce yansıtabilecekleri önlemler alınmalı ve mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır.

- 9 Şubat 2017 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan KHK ile yürürlüğe giren ve propaganda eşitsizliği noktasında özel televizyonlara ilişkin YSK'nın denetimini kaldıran mevzuat değişikliği geri çekilmelidir.

- Partilerin hazine yardımı alabilmelerine ilişkin hüküm gözden geçirilerek, **seçimlerde en az yüzde 1 oy alan siyasi partilerin hazineden yardım alabilmeleri mümkün kılınmalıdır.**

Ayrıca Kanun teklifinin seçim güvenliğini düzenleyen maddelerine ilişkin olarak da teklif seçim güvenliğine ilişkin bütüncül bir şekilde el alınmalıdır. Kimi maddeler teknik gereklilik gibi ileri sürülse de hem bağlantılı olduğu maddeler hem de yol açacağı sonuçlar bakımından Türkiye demokrasisine doğrudan müdahale niteliğindedir. Nitekim Türkiye, köklü bir seçim geçmişine sahiptir. Demokrasinin birincil koşulu adil ve yarışmacı seçimlerdir. Seçimlerin adil ve yarışmacı olmasının olmazsa olmaz şartı seçim güvenliğinin sağlanmasıdır.

Teklife ilişkin değerlendirmelerimiz, eleştirilerimiz ve ilkesel önerilerimiz aşağıda yer almaktadır. Ayrıntılı analiz temel olarak şu alanlara odaklanmaktadır;

1. **Mülki idare amirlerinin yetkilerini genişleten ve uygulamaya dair belirsizlik yaratan düzenleme,**
2. **Oy verme günü öncesinde oy pusulalarına müdahaleyi mümkün kılan düzenlemeler,**
3. **Oy verme işlemindeki yapılan hatalar veya kötüye kullanımların yasaya uygun hale getiren düzenlemeler,**
4. **Sandık kurulu ve sandık alanına ilişkin düzenlemeler,**
5. **Yurttaşların özgür iradeleri ile oy vermesini etkileyecek nitelikte düzenlemeler.**

Bilindiği üzere, Türkiye Cumhuriyeti'nde seçimler, temel olarak Anayasa, 1961 tarihli 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanun, 1983 tarihli 2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu ile 1983 tarihli 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 2012 tarihli 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu tarafından düzenlenmektedir. YSK tarafından çıkarılan genelgeler ve alınan kararlar da mevzuatın parçasıdır. Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanun'da yapılacak değişiklik ülkemizde yapılacak tüm seçimlere ilişkin seçim güvenliğini ortadan kaldırır niteliktedir. Bu bağlamda teklifteki seçim güvenliğini ortadan kaldıran düzenlemeler şu şekildedir:

1. Mülki idare amirlerinin yetkilerini genişleten ve uygulamaya dair belirsizlik yaratan düzenleme

≡ **Yüksek Seçim Kurulu'nun görev ve yetkilerine ilişkin olan 14. maddeye altıncı fıkra olarak eklenen düzenleme şu şekildedir:**

16. Seçim güvenliği açısından gerekli görülmesi durumunda, vali veya il seçim kurulu başkanının oy verme gününden en geç bir ay önce talepte bulunması halinde, o yerdeki sandıkların en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin birleştirilmesine, muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesi ile seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine ve bu hususların ilanına karar vermek.

Eleştirimiz : Mülki idari amirlerin son yıllarda liyakat esasından ziyade iktidar partisi ile organik ilişkisi olan ve iktidar partisinin talimatları doğrultusunda işlem tesis edenler arasından atandığı bilinmektedir. Mülki idari amirlerin seçim gününe dair iktidar partisinden alacakları talimatlar doğrultusunda hareket etmesi sadece malumun ilamı anlamına gelecektir. Maddede düzenlenen seçim güvenliği açısından gerekli görülmesi kriteri de somut ve belirli bir nitelikte değildir.

Önerimiz : Bu yetkiler mevcut dört kademeli seçim idaresindeki yargıçlar ile sınırlı kalmalıdır. Seçim güvenliği, kesin kararlar ile neticelenen YSK denetimi ile sonuca ermektedir. Gerek YSK'nın yapısı gerek il ve ilçe seçim kurulları başkanlarının yargıçlar olduğu dikkate alındığında bunun sebebinin yapılan itirazlar ve şikayetlerin hukuki değerlendirilmesinin yapılarak, yargısal mahiyette karar verme olduğu anlaşılmaktadır.

2. Oy verme günü öncesinde oy pusulalarına müdahaleyi mümkün kılan düzenleme

Oy verme günü öncesinde müdahalenin mümkün kılınması, oy verme günü işlemleri ile birlikte değerlendirmelidir. Somutlaştırmak gerekirse, teklif ile 298 sayılı Kanunun 78. maddesinde yapılan değişiklik ile birleşik oy pusulaları ve oy zarfları filigranlı kağıttan olacaktır. Bu düzenleme tek başına ek bir güvence gibi görünse de oy verme günü arkası sandık kurulu tarafından mühürlenmemiş olan oy pusulalarını geçerli kılan düzenleme ile birlikte düşünüldüğünde sadece "seçimlere dair güvenliğin sağlandığı manipülasyonu" için yapılmaktadır. Bu sebeple oy pusulaları ve oy zarfları filigranlı kağıttan olabileceği gibi bu durum diğer güvenceleri ortadan kaldırmamalıdır.

Bir başka örnek oy verme kabinlerine ilişkin ayrıntılı bir düzenleme mevcut iken bu güvence ortadan kaldırılmıştır. Teklif ile 298 sayılı kanunun 68. Maddesinde yer alan ayrıntılı düzenleme *"Seçimlerde kullanılacak kabinler, oy vermenin gizliliğini sağlayacak şekilde yaptırılır. Kabinlerin ölçü ve standartları Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir."* Şeklinde değiştirilmektedir. Bu değişiklik sonuçları ve ülke çapında yeknesak uygulama bakımından belirsizliğe yol açmaktadır.

3. Oy verme işlemindeki yapılan hatalar veya kötüye kullanımların yasaya uygun hale getiren düzenlemeler

≡ **Sandığın açılması ve zarfların sayımına ilişkin 98. maddenin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik**

Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan, üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü bulunmayan, tamamı yırtılmış olan, üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan zarflar geçersiz sayılır. Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır.

Geçerli olmayan oy pusulalarına ilişkin 101. maddenin yedinci fıkrası olarak eklenen düzenlemeye göre;

Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması.

Eleştirimiz : Oy pusulalarının arkasının mühürlenmesi sandık kurullarının temel görevlerindendir. Seçim günü hazır olacak şekilde her sandık kurulu için kapalı pakette YSK tarafından iletilen mühürle, oy pusulalarının mühürlenmesi oyların geçerliliği, seçimin güvenliği için yapılan ilk somut eylemdir. Oy verme süresince seçmenin baskı altında olmaması, özgür iradesi ile oy kullanabilmesinin güvenceye alınması gibi güvenceler ancak "geçerli oy"dan bahsedildiğinde mümkündür. Kamu görevlileri ve partili müşahitlerden de oluşan sandık kurullarının oy pusulalarını ihmalen mühürleyemeyeceği düşünülemez. Bu düzenleme "ihmale teşvik düzenlemesidir".

16 Nisan 2017 Anayasa Değişikliği Referandumu mühürsüz oy konusunda en tartışmalı olan uygulamaları içermiştir. Partimizce yapılan başvurulardan ziyade saatler sonrasında iktidar partisinin başvurusu üzerine alınan kararlar Referandumun güvenliğini ortadan

kaldırmıştır. AGİT Sınırlı Referandum Gözlem Heyeti Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Değişikliği Referandumu İlk Bulgular Ve Sonuçlar İle İlgili Raporundaki bazı tespitler düzenlemenin sakıncalarını ve uluslararası uygulamalarla çelişmesini göstermesi bakımından önemlidir:

- YSK referandum günü sandık kurulu tarafından uygun bir şekilde mühürlenmeyen oy pusulalarının geçerli ve sandık kurulu tarafından mühürlenmeyen oy pusulalarının geçerli kabul edileceği yönünde iki talimat yayınlamıştır, ikinci talimat bazı Sandık Kurulları tarafından oyların sayımı başladıktan sonra yayınlanmıştır. Bu talimatlar önemli bir güvenlik tedbirini ortadan kaldırmıştır ve bu türdeki oy pusulalarının açık bir şekilde geçersiz kabul edileceğini öngören yasaya aykırıdır. YSK bu talimattan etkilenen oy pusulası sayısı sağlayamamıştır ve partiler tarafından atanan sandık kuruları üyeleri sandık sonuç tutanaklarını imzaladığı için konunun kapandığını belirtmiştir; YSK kararını temyiz olanağı mevcut değildir. **(CHP bir milyon fazla oy pusulasının etkilenme olasılığı olduğunu iddia etmektedir.)** HDP 668 tutanakta uyuşmazlıklar tespit ettikleri yönündeki iddialarını kamuoyuyla paylaşmıştır. (sayfa 14)

- YSK, mühürsüz oy pusulalarının olduğuna dair "yoğun" bildirimler ulaşmasına istinaden AKP tarafından yapılan bir talebi kabul eden iki karar almıştır. (sayfa 92)

- AKP, ülkenin doğusunda sayımın başlamasından sonra YSK'ya mühürsüz oy pusulalarını sayma talebini götürmüştür. **CHP'nin YSK'daki temsilcisine göre, mühürsüz oy pusulalarının yaygın şekilde görüldüğü meselesini oylama sürecinin erken safhalarında YSK'nın dikkatine götürmüş, ancak YSK bu usulsüz uygulamayı düzeltmek için herhangi bir adım atmamıştır.** Türkiye Barolar Birliği çağrı merkezinden bir temsilci, AGİT/DKİHB SRGH'ye referandum günü, mühürsüz oy pusulaları ile ilgili olarak bir çok şikayet aldıkları bilgisini vermiştir....Son dakika değişikliklerin uygulanmasındaki tutarsızlıklar, AGİT 1990 Kopenhag Belgesinin 7.3. paragrafında yer alan, oyların eşitliği ilkesine de ters düşmüştür. (sayfa 95)

- **YSK, etkilenen oy pusulası sayısını verememiş, partiler tarafından görevlendirilen sandık kurulu üyelerinin sonuç tutanaklarını imzalamasından dolayı konunun kapandığını, YSK kararına itiraz imkanının olmadığını açıklamıştır.** (sayfa 96)

- Sandık kurulu sonuç tutanaklarında sayım rakamlarını kontrol etmek için formüller yer almamış ve geçersiz oyların neden geçersiz olduğuna dair

nedenler sıralanmamıştır ve bu durum şeffaflığı daha da azaltmıştır (sayfa 22)

- Bir vatandaşın, YSK kararından dolayı sonuçlara itiraz etme girişimi, YSK'ya binlerce bireysel başvurunun yapılmasına neden olmuş ve sonuçların iptal edilmesi için hazırlanan çevrim içi bir dilekçe yaklaşık 500.000 imza toplamıştır

Önerimiz : Arkası sandık kurulu tarafından mühürlenmemiş olan oy pusulalarının geçersiz sayılması yasada açıkça düzenlenmelidir. Bu düzenleme tekli metninden çıkarılmalıdır.

≡ **Zarfların açılması, oyların sayım ve dökümüne ilişkin 100. maddenin onikinci fıkrası olarak eklenen düzenleme şu şekildedir :**

İttifak alanı içeresinde, "EVET" mührünün;

a) Bir siyasi partiye ayrılan alana,

b) Hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne,

c) İttifak unvanı bölümüne taşacak şekilde, bir siyasi partiye ayrılan alana,

basılması halinde, bu oy pusulaları geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde o siyasi partinin cetveldeki sütununa işaretlenir. Bu haller dışında, yalnız ittifak alanı içerisine "EVET" mührünün basıldığı her durumda, bu oy pusulaları da geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde ittifakın ortak oyları sütununa rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle, ayrı ayrı işaretlenir.

Eleştirimiz : Oy pusulalarının geçerliliği seçim günü sandık başı itirazların en çok olduğu konudur. Oy pusulasının temel gayesi seçmenin iradesini göstermesidir. Bu sebeple tercih edilen siyasi parti dışında veya kanunda belirtilen diğer hususlarda oy pusulaları geçersiz kabul edilmekteydi. Ancak yapılan bu düzenleme ile ittifak alanının içinde olmak kaydıyla herhangi bir yere mühür basılmış olması oy pusulalarını geçerli hale getirmektedir.

1 Kasım 2015 Milletvekili Erken Seçimleri'nde çeşitli siyasi partiler ve bağımsız adaylar tarafından 3.000'in üzerinde sandıktaki sonuçlarla ilgili ve bazı seçim çevrelerindeki toplam sonuçlarla ilgili YSK'ya yaklaşık 30 itirazda bulunulmuştur. Çoğu itiraz dilekçesinde tutanaklarda hata olduğu iddia edilmiş, bazıları ise oy sayım işleminde hata yapıldığını iddia etmiştir. Bazı şikayetlerde

pusulaların içeriğinde hata veya karışıklık olduğu iddia edilmiştir. İtirazlarda, belli sandık tutanakları veya birleştirilmiş sonuç tutanakları bakımından yeniden sayım yapılması ve/veya sonuçların iptal edilmesi talep edilmiştir. 15 Kasım'da HDP, seçim sürecinin serbest ve adil olmadığı gerekçesiyle seçimlerin ülke çapında geçersiz sayılmasını talep etmiştir. YSK, 11 sandık tutanağını geçersiz saydığı iki itiraz hariç tüm itirazları reddetmiştir. (Türkiye Cumhuriyeti 1 Kasım 2015 Milletvekili Erken Seçimleri AGİT/DKİHB Sınırlı Seçim Gözlem Heyeti Sonuç Raporu sayfa 21)

Önerimiz : YSK tarafından dahi güvencesi sağlanamamış olan oy pusulalarındaki geçersizlik iddialarının artacağı bu düzenleme ittifaka ilişkin verilen oyların geçerliliği maddenin (a), (b) ve (c) alt bendlerinde sayılan durumlar ile sınırlı olmalıdır. Yalnız ittifak alanı içerisine "EVET" mührünün basıldığı her durumda, bu oy pusulaları da geçerli kabul edilmemelidir.

4. Sandık kurulu ve sandık alanına ilişkin düzenlemeler

≡ **Sandık Kurulu'nun görev ve yetkilerine ilişkin olan 71. maddenin ikinci fıkrasında değişiklik yapan düzenleme şu şekildedir:**

***İlçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerlerde*, sandığın konulacağı yeri tayin etmek ve sokak başlarına bu yeri göze çarpacak surette gösterir işaretleri koymak veya alışılmış araçlar ile duyurmak,**

≡ **Sandık alanı ve çevresine ilişkin olan 81. maddeyi sandık çevresi olarak değiştiren düzenleme şu şekildedir:**

Sandık çevresi

Madde 81 – (Değişik: 8/4/2010-5980/12 md.)

Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir.

Düzenlemenin mevcut hali ise

Sandık alanı ve sandık çevresi

Madde 81 – (Değişik: 8/4/2010-5980/12 md.)

Sandık alanı, sandık kurulunun görev yaptığı yer merkez olmak üzere 100 metre yarıçaplı alandır. Ancak yurt dışında belirlenen mahallere, gümrüklere, ceza infaz kurumları ile tutukevlerine konulan sandıklar için bu hüküm uygulanmaz. Bu yerlerde, sandık kurulu başkanı şartları dikkate alarak bir uzaklık belirler ve bunu tutanağa geçirir.

Sandık çevresi, sandık kurulunun görev yaptığı yer merkez olmak üzere 15 metre yarıçaplı çevredir.

Eleştirimiz : 298 sayılı Kanunun 71. maddesinde yapılan değişiklik sandık alanı yerine İlçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerleri işaret etmiştir. Bu değişiklik ile 81. maddede yapılan sandık alanı kavramının kaldırılmasıyla beraber değerlendirilmelidir. Sandık alanının kanunda kesin belirlenmiş sınırlarla çizili olmasının kaldırılması ve "benzeri yerler" gibi muğlak bir ifadenin kanuna eklenmesi seçim güvenliği bakımından risk oluşturmaktadır. Kaldı ki bu düzenleme içinde bulunulan olağanüstü hal koşulları ve bu teklif ile mülki idari amire tanınan yetkiler ile beraber düşünüldüğünde sandığın nerede olacağının yürütme tarafından karar verileceği sonucunu doğurmaktadır.

Önerimiz : Seçimler mevcut iktidar partisinin ve yürütmenin etkisinden azade olmalıdır. Bu sebeple kanunda belirsizlik yaratan düzenlemeler teklif metninden çıkarılmalıdır.

5. Yurttaşların özgür iradeleri ile oy vermesini etkileyecek nitelikte düzenlemeler

Mevcut 298 sayılı Kanunun 82. ve 83. maddesini birleştirerek yeniden düzenleyen 82. madde düzenlemesi şu şekildedir:

Sandık çevresinde düzenin sağlanması ve yasaklar:

Madde 82– (Değişik: 8/4/2010-5980/13 md.) Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına aittir. Sandık çevresinde alınacak tedbirler, o sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kimselerin seçim iş ve işlemlerini takip etmelerini engelleyecek mahiyette olamaz.

Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, adaylar, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve o sandıkta görevli müşahitler ile bina sorumluları ve çağrı veya ihbar üzerine gelen görevli kolluk güçlerinden başka kimse bulunamaz. Şu kadar ki, siyasi partilerin seçim

kurullarına bildirdikleri itiraza yetkili kişiler ile temsilciler, seçim kurullarınca önceden kendilerine verilen belge ile sandık çevresinde bulunabilirler. Medya mensuplarının sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü ve bilgi elde etmeleri serbesttir.

Sandık çevresinde seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanlar ile oy verme, oyların sayım ve dökümü veya tutanaklara geçirilmesi gibi tüm sandık başı iş ve işlemlerinin düzenini bozmaya kalkışanları, başkan uyarır. Bu uyarının gereğini yerine getirmeyen kimse, kolluk gücü çağrılarak sandık çevresinden uzaklaştırılır.

Sandık kurulu başkanının bu maddede belirtilen görevini yapmaması halinde, sandık kurulu karar alarak ilgili hakkında yukarıda belirtilen yetkiyi kullanır ve durumu derhal ilçe seçim kurulu başkanına bildirir.

Sandık çevresinde, cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından yapılan çağrı ya da seçmenlerin ihbarı üzerine gelen kolluk güçlerince derhal sandık çevresinden uzaklaştırılır ve gerekli yasal işlem yapılır. Seçmenlerce ihbar, o yer kolluk güçlerine şahsen yapılır.

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde, yukarıda sayılan tedbirlere uymayanlar, cezaevi idaresinin görüşü alındıktan sonra, güvenliği zayıflatmayacak şekilde uygulama yapılarak, sandık çevresinden dışarı çıkarılır.

Bu madde uyarınca sandık çevresine gelen kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır.

Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri hariç, özel güvenlik görevlileri ve belediye zabıtaları gibi görevliler de dâhil olmak üzere resmî üniforma ve silah taşıyan kişiler, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına giremezler.

Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da

propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Bu fıkra hükümlerine uymayan kişiler kolluk güçleri tarafından uzaklaştırılır.

Sandık kurulunun görev yaptığı yerde cep telefonu ile görüşme yapmak yasaktır. Ancak sandık kurulu başkan ve üyelerinin, görevleri gereği yapacağı görüşmeler bu hükmün dışındadır. Bu hükme aykırı davranan kimseler kurul başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen görüşmesini sürdüren kimse, derhal oradan çıkarılır.

Sandık çevresinde bir suç işlenmesi halinde, sandık kurulu, durumu tutanağa geçirir ve ilgili hakkında işlem yapılmak üzere kolluk güçlerini çağırır.

İlçe seçim kurulu başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzen içinde yürütülmesini ve sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında güvenliği ve bu Kanunda öngörülen yasaklara uyulmasını sağlayacak tedbirleri alır; seçmenin ve bu yerlerde bulunma hakkına sahip diğer kişilerin buralara serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Bu kapsamda, ilçe seçim kurulu başkanınca verilen talimatlara sandık kurulları, mülki ve idari makamlar uymak zorundadır.

Eleştirimiz : Bu değişiklik ile yargılamada sıklıkla karşılaşılan isimsiz ihbarlar dönemi seçim hukukuna da dahil edilmiştir. Mevcut Kanunumuzda sınırları belirlenmiş sandık alanına ancak sandık kurulunun başkanının çağrısı üzerine kolluk kuvvetleri girebilmektedir. Herhangi bir ihbarın yeterli olması kolluk kuvvetleri gözetiminde seçimin yapılacağı sonucunu doğurur. 16 Nisan 2017 Anayasa Değişikliği Referandumu'nda gerek sosyal medyada gerek uluslar arası raporlarda kolluk kuvvetlerinin oy kullanma yerlerinin dışında ve içinde genel olarak kolluk kuvvetlerinin olduğu bilgisi paylaşılmıştır.

AGİT Sınırlı Referandum Gözlem Heyeti Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Değişikliği Referandumu İlk Bulgular Ve Sonuçlar İle İlgili Rapor'unun 21. Sayfasında "Oy kullanma yerlerinin dışında ve içinde genel olarak polis bulunduğu gözlenmiştir" şeklinde bu tespite yer vermiştir.

Önerimiz : Kolluk kuvvetlerinin seçmen ile teması ancak demokratik bir toplumda zorunlu olduğu takdirde mümkün olmalıdır. AGİT'in yukarıda anılan tespitini takip eden önerisi "Seçmenlerin sindirmeden uzak ve misilleme korkusu olmaksızın oy vermesini sağlamak için, oy verme yerlerindeki ve civarındaki polisler, kamu düzenini ve güvenliğini sağlamak için gereken kadar olmalıdır" şeklindedir. Bu sebeple "belirsiz" ihbarlar üzerine kolluk kuvvetlerinin seçmen iradesini etkilemesi engellenmelidir.

Yukarıda saydığımız gerekçelerle, tümüne muhalif olduğumuz ve ülkemizin geleceğini karartacağı kesin olan bu teklifin bir an önce geri çekilmesi gerekmektedir. 09.03.2018

Murat Emir	*Uğur Bayraktutan*	*Muharrem Erkek*
Ankara	Artvin	Çanakkale
Tufan Köse	*Fatma Kaplan Hürriyet*	*Akın Üstündağ*
Çorum	Kocaeli	Muğla

MUHALEFET ŞERHİ

Anayasa Komisyonunda görüşmeleri tamamlanan 2/2137 Esas numaralı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine Halkların Demokratik Partisi adına muhalefet şerhimizin gerekçesi aşağıdaki şekildedir.

Demokrasi en genel anlamı ile "halk iktidarı" olarak tanımlanır. Abraham Lincoln, 1863 tarihli Gettysburg Söylevi'nde demokrasiyi "Halkın, halk eliyle, halk için hükümeti" şeklinde tanımlamıştır. Buradaki "halk" kavramı belli bir zümreyi, sınıfı, inanç grubunu, etnik kimliği, dil topluluğunu ya da siyasal-ideolojik oluşumun mensuplarını değil ülke sınırları içerisinde yaşayan inancı, dili, kimliği, siyasal ideolojik aidiyeti ne olursa olsun bir bütün olarak yurttaşların tamamını ifade eder. Yasama, yürütme, yargı başta olmak üzere bir devleti oluşturan tüm mekanizmalar hiç bir ayrım gözetmeksizin, tüm yurttaşlara eşitlik ve halk yararı ilkeleri temelinde faaliyet yürütürlerse orada gerçek anlamda bir demokrasiden ve demokrasi kültüründen söz etmek mümkün olur.

Çağdaş demokrasilerin olmazsa olmazlarından biri ve yurttaşların gerek ülke yönetimine gerekse yerel yönetimlere katılımının, yönetimde söz sahibi olmalarının önemli bir kanalı da demokratik, şeffaf ve güvenilir seçimlerdir. Elbette seçimlerin halk iradesini, yurttaş iradesini en doğru biçimde yansıtacak özgür, demokratik ve şeffaf koşullarda gerçekleştirilmesi kadar, güvenilir usul ve yöntemlerle gerçekleştirilmesi de bir ülkede demokratik siyasetin hakim kılınması bakımından hayati niteliktedir.

Olağanüstü hâl altında gerçekleşen son referandumda görüldüğü gibi, seçim usul ve yöntemlerindeki sakatlıklar seçimi bir bütün olarak zan altında bırakabilmekte, yapılan oylamaya gayrimeşru bir nitelik katabilmekte ve şaibeli sonuçlara yol açabilmektedir. Anayasa Komisyonu olarak bu dönem, halkın iradesiyle seçilmiş milletvekillerinin yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması, Anayasa değişikliği, yasamanın anayasası niteliğindeki Meclis İçtüzüğü değişikliği, Yüksek Seçim Kurulu Teşkilat Yasası ve şimdi de 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Diğer Bazı Seçim Kanunlarında Değişiklik Öngören Kanun Teklifi gibi son derece önemli muhtevalara sahip ve sonuçları bakımından son derece ciddi etkiler yaratan ve yaratacak düzenlemeler ele alındı, alınmaya devam ediyor.

Tabii, her yasal düzenlemeye ilişkin gerek Komisyon aşamasında gerekse Genel Kurul aşamasında dile getirdiğimiz bir gerçeklik var ve bu gerçeklik Anayasa Komisyonu gündemine gelen konular bağlamında çok daha çarpıcı niteliktedir. Şunun altını çizmek ve kabul etmek durumundayız ki bu çok önemli yasal düzenlemelerin bir buçuk yılı aşkın süredir devam ettirilen OHAL koşullarında yapılıyor olması ülke demokrasisi bakımından oldukça önemli bir sorundur. OHAL koşullarının yanı sıra, parlamentonun üçüncü büyük siyasi partisi olan Halkların Demokratik Partisi'nin 9 seçilmiş milletvekilinin, Demokratik Bölgeler Partisi'ne mensup 63 belediye eş başkanının cezaevinde tutulduğu bir süreçte bu denli önemli düzenlemelerin yapılması ülke demokrasisi bakımından önemli bir kayıp, seçmen iradesinin itibarsızlaştırılması bakımındansa büyük bir skandal niteliğindedir. İçerisinde bulunduğumuz süreçte çok açık ve net olarak görülmektedir ki; seçim güvenliği kadar bir diğer önemli problem seçilmişlerin güvenliğidir.

Geldiğimiz noktada, gerek milletvekili genel seçimleri gerekse yerel yönetimlerin şekillendiği mahalli seçimlerin anlamını yitirdiği, parlamenter sistemin âdeta askıya alındığı bir dönemdeyiz maalesef. Belediyelere kayyumların atandığı, milletvekillerinin tutuklandığı ve milletvekilliklerinin düşürüldüğü, bütün yetkilerin merkezileşmiş hükûmette toplandığı, atanmışların seçilmişlere tercih edildiği bir ortamda seçim yasalarına dair değişiklikler yapmak için -sözüm ona- yasama faaliyeti yapıyormuş gibi görünmeye çalışmak son derece trajikomik bir durumdur. Şüphesiz Türkiye'de demokrasinin güçlenmesi, Kürt sorunu başta olmak üzere temel demokratikleşme sorunlarımızın çözümü, ancak ve ancak tüm farklı siyasi görüşlerin bir arada buluştuğu, müzakereler yürüttüğü çoğulcu bir parlamenter zeminde mümkündür. Ancak şunu kabul etmek gerekir ki bugün gelinen noktada bu parlamento aldığı kararların, yaptığı yasaların neredeyse hiçbirisini çoğulcu esaslarla değil çoğunlukçu refleks ve uygulamalarla yapmaktadır. Ülke demokrasimizin geleceği açısından en önemli sorunlarından biri de bu tarz ve yöntemdir. Bu konu çözüme muhtaçtır; aksi takdirde, seçimlerin, seçilmiş olmanın, Parlamentonun önemi hızla kaybolmaktadır. Siyasi partiler ve seçim mevzuatına ilişkin tüm tartışmalar OHAL koşullarından bile ağır sonuçlar oluşturan bu tablonun tespitiyle ele alınmalıdır.

Seçme ve seçilme hakları en temel hak ve özgürlüklerden olup bu hakların özüne zarar verecek koşullar altında seçim düzenlemeleri yapmak ve seçimlere gitmek bizatihi bu temel hakların hiçe sayılması anlamını taşıyacaktır. 15 Temmuz 2016'da yaşanan başarısız darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL ilanı ve ardından çıkartılan çok sayıda KHK'yle

parlamento âdeta devre dışı bırakılmıştır. OHAL koşularının ülkede yarattığı güvensizlik, kutuplaşma şiddet ve korku ikliminde seçimlere dair düzenlemelerin sağlıklı bir biçimde tartışılması elbette mümkün değildir. Yurttaşlar bu koşullarda fikirlerini özgürce dile getirememektedirler. Siyasetçiler, basın-yayın organları, gazeteciler, akademisyenler de bunun dışında tutulamaz. Yurttaşlar sosyal medyadan dahi en naif eleştirel fikirlerini dahi beyan edemez duruma getirilmek istenmektedir.

Yürütmeye olağanüstü yetkilerin tanındığı, Olağanüstü Hal kararnameleriyle 150 bine yakın yurttaş kamu görevinden ihraç edilmiş, yurttaşların faaliyet yürüttüğü pek çok dernek, vakıf, vs. sivil toplum örgütü kapatılmış, yurttaşların haber alma araçlarından olan basın-yayın kuruluşları kapatılmış, muhalefet partilerinin seçim propaganda araçları âdeta ortadan kaldırılmıştır. 1000'in üzerinde akademisyene soruşturma açılmış, yüzlerce akademisyen OHAL KHK'leriyle üniversitelerden ihraç edilmiştir. Son süreçte yaşanan gelişmelerden biri de Cumhuriyet'in kuruluşu kadar eski bir kurum olan Halkevleri'ne yönelik gerçekleştirilen operasyonlardır. Muhalif kimliğe sahip herkesin baskı altında tutulduğu OHAL ortamında siyasi baskılar Halkevleri'ne kadar uzanmıştır.

Özellikle dokunulmazlıkları kaldırılan tüm milletvekilleri üzerinde sürdürülmekte olan gözaltı ve tutuklama tehdidi, seçimlere dair kanuni düzenlemelerin özgür bir ortamda tartışılmasını dahi neredeyse imkânsız kılmaktadır. Olağanüstü Hal koşulları altında yönetilen, toplumsal kutuplaşmanın had safhaya ulaştığı, muhalif olan hemen her fikrin, tutumun veya eylemin her an kriminalize edilebildiği günümüz Türkiye koşullarında temel toplumsal ve yasal düzenlemeler bağlamında demokratik müzakerelerin yapılabileceğini varsaymak demokratik kültürü kavramamış olmak anlamına gelmektedir.

Çoğunlukçu demokrasi anlayışının en kaba algılanmasıyla uygulanması, toplumu büyük çalkantılara, sıkıntılara, sarsıntılara götüren bir davranıştır. Çağdaş çoğunlukçu demokrasilerde halkın efendisi değil, hizmetlisi olan devlet, kamu hizmetlerini herkese eşit olarak sunmakla, insan haklarını korumak ve geliştirmekle yükümlüdür. Birden fazla partinin yarıştığı ve herkesin eşit oy hakkının bulunduğu serbest seçimlerle gelen iktidarların karar ve uygulamalarının bağımsız yargı tarafından denetlenmesi esastır. Hukuk devleti ve kuvvetler ayrılığının olmadığı ülkelerde çağdaş demokrasilerden söz edilemez. Yönetimde şeffaflığı ilke edinen çağdaş devletler vatandaşlarına, düşüncelerini özgürce açıklayabilecekleri; sendikalar, mesleki kuruluşlar, dernekler ve benzeri örgütlenmelerle demokratik karar mekanizmalarına

katılabilecekleri bir ortam sağlar. Çoğulcu demokrasiler; bağımsız ve çoğulcu medyayı, uzlaşma ve hoşgörüyü esas alır.

Şunu çok açık ve net bir biçim de belirtmek gerekir. Ülkemizde hali hazırda yürürlükte olan seçim mevzuatında değişikliğe gidilmesi gereken temel düzeyde onlarca problemli, çarpık ve çağın gerisinde hüküm ve uygulama bulunmaktadır. Ancak ne yazık ki bu kanun teklifi seçim mevzuatımızı daha demokratik bir temele oturtmak yerine, çoğulcu demokrasiyi, halk iradesinin ülke yönetimine daha fazla yansımasını sağlamak yerine, çoğunlukçu yapıyı daha da pekiştirmeye odaklanmış bir zihniyetle hazırlanmıştır.

Bir ülkede demokrasinin temel ölçütlerinden birisi de, halk iradesinin, yurttaş iradesinin engellenmeden ülkenin yönetim şemasına etkin ve aktif bir biçimde dâhil olabilmesi ve böylece en azınlıkta olan fikirlerin dahi dillendirilebileceği, en azınlıkta olan toplumsal kesimlerin dahi temsil edilebileceği imkânların yaratılabilmesidir. Elbette bunun sağlanabilmesi için seçim barajı gibi Türkiye'de demokrasinin gelişmesi önünde kangrenleşmiş bir engele dönüşen mekanizmaların lağvedilmesi gerekir. Seçim barajı, siyasi partilerin Parlamentoda temsil hakkı elde etmesi için, ulusal veya yerel düzeyde toplam geçerli oyların belli bir yüzdesini almalarını zorunlu kılan düzenlemelerdir. Bu düzenleme belli bir sayının altında kalan toplumsal grupların ekonomik, siyasal, kültürel vesaire talep ve beklentilerinin Parlamentoda temsiline imkân vermemektedir.

Türkiye'de yüzde 10'luk ülke geneli seçim barajı uygulaması 1980 askeri darbesi sonrası yasalaştırılmıştır. Her ne kadar yönetimde istikrar gerekçesiyle savunulsa da seçim barajının muhalif siyasal hareketlerin ve partilerin Parlamentoda temsil edilmelerini engellemek için uygulamaya konulduğu bilinmektedir. Yüzde 10'luk seçim barajına uygulamaya konulduğu tarihten bugüne kadarki iktidar partilerinin tamamı dört elle sarılmışlardır, sarılmaya devam etmektedirler. Yüzde 10'luk seçim barajı son derece anti-demokratik bir uygulama olup temsilde adalet ilkesine zarar vermekle kalmayıp adeta ortadan kaldırmaktadır. Çağdaş demokrasilerle yönetilen ülkelerde yürürlükte olan seçim mevzuatları incelendiğinde görülmektedir ki, seçim sistemlerinden nisbi temsil sistemini uygulayan ülkelerde baraj uygulamasının söz konusu olduğu görülmektedir. Fakat bu ülkelerdeki baraj yüzde 1 ile yüzde 6 arasında değişmektedir. Türkiye'de ise 1983'ten bu yana uygulanan yüzde 10'luk ülke seçim barajı Avrupa ülkeleri bağlamında değerlendirildiğinde en yüksek barajdır. Dolayısıyla seçim mevzuatında anlamlı bir değişikliğe gidilmek isteniyorsa, işe seçim barajını kaldırmakla başlanmalıdır.

Seçim mevzuatımızda problem oluşturmaya devam eden ve en az yüksek seçim barajı kadar çoğulcu demokratik bir yönetişim zeminini baltalayan bir diğer temel mesele ise siyasi partilerin seçimlere katılabilme yeterliliğine ilişkin iptidai düzenlemelerdir. Bu kanun teklifinde ne yazık ki bu temel soruna dair de hiçbir değişiklik öngörülmemekte ve bu antidemokratik uygulama sürdürülmek istenmektedir.

Siyasi Partiler Kanununun 36'ncı maddesinde belirtildiği üzere; Türkiye'de siyasi partilerin milletvekili genel ve ara seçimlerine ve belediye başkanlığı ile belediye meclisi, il genel meclisi üyelikleri genel ve ara seçimlerine katılabilmeleri için illerin en az yarısında, oy verme gününden en az altı ay evvel teşkilat kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olmaları veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde gruplarının bulunması şartı aranmaktadır. Bu maddeden de anlaşıldığı üzere, bir siyasi partinin seçime katılım hakkı kazanabilmesi için Türkiye'de 81 ilin en az yarısından bir fazlasında örgütlenme zorunluluğu bulunmaktadır. Mevcut Siyasi Partiler Kanunu siyasi partilere örgütlenme özgürlüğünü kısıtlamakta, partilerin örgütlenme biçim ve yöntemine dahi müdahale etmektedir.

Siyasi partilerin örgütlenme modelinin ne olacağına tamamen kendileri karar vermeli, teşkilat şemaları kendi adalet ve eşitlik ilkesi gözetilerek aynı haklara sahip olmalıdır. Buna ilişkin Avrupa ülkelerindeki uygulamalara baktığımızda böylesine antidemokratik bir uygulama görmek mümkün değildir. Örneğin, Avusturya'da siyasi partilerin seçimlere katılabilmesi için 3 milletvekilinin imzasıyla ulusal seçim kurumuna kayıt yaptırmaları yeterlidir. 3 milletvekili imzası şartını yerine getiremeyen siyasi partiler ise eyaletlere göre 100 ile 400 arasında değişen sayıda seçmenin imzasıyla seçimlere girme yeterliliğini sağlayabilirler. Yine, Belçika'da, İsveç'te, Polonya'da ve İsviçre'de yürürlükte bulunan seçimlere katılabilmeye ilişkin uygulamalar bununla çok benzerdir. Danimarka'da benzer biçimde kolaylaştırıcı bir uygulama vardır. Fransa'da siyasi partilerin seçime girmek için kayıt yaptırmalarına dahi gerek yoktur. 1901 tarihli Dernekler Kanunu'na uygun olarak kurulmuş olmaları ve adayların kimlik belgeleriyle başvurmaları yeterlidir. İtalya'da siyasi partilerin seçimlere katılabilmeleri için kayıt yaptırmaları ve en az 1.500 seçmenin imzasıyla başvuruda bulunmaları şartı vardır. Norveç'te siyasi partilerin seçimlere katılabilmeleri için zorunlu tutulan seçmen imza sayısı 5 bindir. En ağır şartlar Portekiz'dedir. Portekiz'de siyasi partilerin seçime katılabilmeleri için seçmen olabilme yeterliliğine sahip en az 7.500 kişinin imzasıyla başvuru yaparak Anayasa Mahkemesine kayıt yaptırmaları yeterli görülmektedir. Özetle verdiğimiz bu örneklerden de açıkça anlaşılacağı üzere siyasi partilerin ülke yönetimine talip

olmak, halkı/yurttaşları temsil edebilmek için seçimlere katılabilmeleri önünde Türkiye'dekine benzer, demokratik kültüre temelden aykırı bir uygulamayı Avrupa ülkelerinde görmek mümkün değildir. Dolayısıyla bizler de yasama organının birer üyesi olarak öncelikle siyasi partilerin seçimlere katılabilmeleri önündeki temel engelleri kaldırmakla işe başlamalıyız.

Seçim mevzuatımızda çeşitli değişiklikler öngören bu teklifin görmezden geldiği bir diğer temel sorun da parti içi demokrasiye ve kadınların aktif siyasete katılımlarına büyük katkıları olan eş başkanlık uygulamasının sadece parti genel başkanlığı düzeyinde yasal bir güvenceye sahip olup, partilerin il ve ilçe teşkilatları düzeyindeki eş başkanlık uygulamalarının halen yasal bir güvenceye kavuşturulmamış olmasıdır.

2 Mart 2014 tarihli **Temel Hak ve Hürriyetlerin Geliştirilmesi Amacıyla Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun** kapsamında, Siyasi Partiler Kanunu nun 15 inci maddesini değiştiren 2 inci maddesi gereğince, **"siyasi partiler, tüzüklerinde yer almak ve iki kişiden fazla olmamak kaydıyla eş genel başkanlık sistemini uygulayabilirler. Ayrıca, yine bu maddeye göre, eş genel başkanlar, kanunda genel başkanlar için öngörülen hükümlere tabidir"** biçiminde bir düzenleme siyasi partiler mevzuatımızda yerini almış idi. Siyasi partiler kanununda yapılan bu değişiklikle parti eş genel başkanlığı ilişkin kabul edilen bu düzenlemenin, ülkemizde demokratik siyasetin gelişimi, parti içi demokrasinin ilerlemesi ve kadın erkek fırsat eşitliğinin siyasete aktif katılım noktasında ön açıcı bir rol oynadığı yadsınamaz bir gerçekliktir. Diğer taraftan 2014 yılında gerçekleştirilen bu yasal düzenlemenin sadece parti genel başkanlığı düzeyinde sınırlı kalması, siyasi partilerin il ve ilçe teşkilatları düzeyinde, yani il başkanlıkları ve ilçe başkanlıkları düzeyinde henüz bir yasal güvenceye kavuşturulmamış olması büyük bir eksiklik ve önemli bir eleştiri noktasıdır.

Eş genel başkanlık kurumunun temel amaçlarından birisi, parti içerisinde en etkin makamlardan biri olan genel başkanlığın, sadece erkeklerin hâkimiyeti altında olmasını engellemek ve siyasi partilerde kadın–erkek fırsat eşitliğini en üst düzeyde sağlayabilmektir. Bir diğer çok önemli husus; eş başkanlık uygulaması parti içi demokrasinin güçlendirilmesi bakımından da çok önemli bir işlev görmektedir. Bu bahisle, son derece meşru, çoğulcu, demokratik ve kadın erkek fırsat eşitliğini siyaset zemininde yaşanabilir kılan bir sistemi siyasi partilerin il ve ilçe teşkilatları düzeyinde uygulamalarının henüz bir yasal güvenceye kavuşturulmamış olması Türkiye'de demokratik siyasetin yerleşebilmesi açısından önemli bir engel ve eksikliktir. Oysa insanlığın ve dolayısıyla aynı zamanda Türkiye toplumun da yarısını oluşturan kadınların siyasette aktif rol almalarının önünü sonuna kadar açmak bu

parlamentonun asli görevlerinden birisi olmalıdır. Her yıl **"kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilişinin"** sembolik yıl dönümünü kutlamakla yetinmek, diğer taraftan örneğin 8 Mart tarihlerine sıkıştırılmış **"kadınlar en yüce değerdir, kadın insanlığı var edendir, kadın hakları konusunda Türkiye son derece ileri bir noktadadır**..." gibi salt sembolik demeçlerle kadınların temel sorunlarını geçiştirmek mümkün değildir. Bu gerekçelerle kanun teklifinin komisyon aşamasında, eş başkanlık uygulamasının siyasi partilerin il ve ilçe başkanlıkları düzeyinde de yasal bir zemine kavuşturulması amacıyla komisyona sunduğumuz yeni bir madde ihdasına ilişkin önergelerimiz AKP ve MHP'li komisyon üyelerince reddedilmiştir.

Bu kanun teklifinin hâlen yürürlükte olan seçim mevzuatımızın yurttaş iradesinin ülke yönetimine daha güçlü bir biçimde yansıması noktasında duyulan bir kaygıdan hareketle hazırlanmadığı ortadadır. Bunun en büyük kanıtı, yukarıda belirttiğimiz adil temsiliyet noktasındaki temel meselelere dair hiçbir düzenlemenin bu teklif içerisinde yer almamış olmasıdır. Bu yasa teklifi, iki siyasi partinin olası seçimlerde gerek iktidarda kalabilmek gerekse baraj altında kalmamak gibi kaygılarıyla diğer siyasi partilerle ortaklaşmadan, müzakere etmeden, herhangi bir uzlaşı aramaya dahi gerek görmeden Türkiye Büyük Millet Meclisine sundukları "anti-demokratik siyaset mühendisliği" olarak adlandırılabilecek bir torba düzenlemeden ibarettir. Seçim sistemi gibi önemli bir konuda, daha amiyane bir tabirle oyunun kurallarına ilişkin yapılacak düzenlemelerde bütün oyuncuların dikkate alınması ve sağlıklı bir müzakerenin yürütülmesi demokratik olandır, çağdaş ve etik olan da budur. Asgari düzeyde, Yüksek Seçim Kurulunun mevcut mevzuata göre deklare ettiği seçimlere girme yeterliliği bulunan 10 siyasi partinin komisyon çalışmalarına davet edilmesi ve seçim mevzuatına dair düzenlemeleri birlikte müzakere etmeleri gerekirdi. Ancak komisyonun henüz ilk toplantısında bu konudaki önerilerimiz AKP ve MHP'li komisyon üyelerince dikkate alınmamış, iki siyasi partinin salt kendi kuracakları ittifakın menfaatleri doğrultusunda hazırladıkları bu kanun paketi çoğunluk esasına yaslanarak muhalefette bulunan siyasi partilerin tek bir önerisi dahi ciddiye alınmaksızın komisyondan geçirilmiştir. Elbette çoğunlukçu ve tahakkümcü siyaset anlayışları 21'inci yüzyılda terk edilmesi gereken anlayışlardır. Bu anlayışlar, gelecek kuşaklara aktarabileceğimiz niteliğe sahip değillerdir.

7 Haziran 2015 seçimlerinden sonra yükselişe geçen ve bu yasa teklifiyle doruk noktasına ulaşan AKP-MHP ortaklığı, yapılan siyasetin her aşamasında salt kendi çıkarını gözetmektedir. Yasa teklifinin kapalı kapılar ardında hazırlandığı, iktidar çoğunluğuna dayanarak toplumun farklı kesimlerinden yükselen öneri ve teklifler dikkate alınmadan

komisyon aşamasının hızla tamamlandığı bu bağlamda tasarının demokratik anlayış, kültür ve uzlaşıdan uzak olduğunu belirtmek gerekir. Bu yüzden AKP-MHP ortak imzası ile sunulan teklifin ne Türkiye halklarının yararına, ne de evrensel hukuk normlarına uygun olduğu söylenemez.

Yasama ve yürütme erkinin nasıl oluşacağını belirleyen, seçme ve seçilme hakkına negatif müdahalelerde bulunmayı görev edinen, toplumun tamamının tüm yaşam alanlarını doğrudan ilgilendiren hayati bir konuda AKP-MHP bloğunun toplumun ve siyasetin diğer tüm bileşenlerini dışlayarak hazırladıkları teklifin nasıl bir atmosferde sunulduğu da demokrasiye aykırılık açısından önemli bir göstergedir. Ancak önemle ifade etmek gerekir ki parlamenter sistemin bütünüyle tasfiyesinin bir ön adımı olarak görülebilecek bu adımın temellerini 7 Haziran 2015 seçimlerinden hemen sonrasına aramak gerekmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 28 Şubat Dolmabahçe Mutabakatı'nı reddetmesinin ardından gerçekleşen 7 Haziran 2015 seçimlerinde ortaya çıkan sonucun yok sayıldığı günden bugüne Parlamenter Demokrasinin adım adım tasfiye edildiği bir süreç yaşanmaktadır. 15 Temmuz başarısız darbe girişiminin ardından 20 Temmuz 2016 tarihinde ilan edilen OHAL ile bu süreç bir biri ardına yayınlanan KHK'ler ile fiili hale getirilmiştir.

7 Haziran seçimlerinde 6 milyon seçmenin desteğini alarak %13,1 gibi büyük bir oy oranına ulaşan, böylelikle AKP'nin tek başına iktidar olma hayallerini suya düşüren HDP'ye yönelik siyasi kırım operasyonları başlatılmıştır. 7 Haziran 2015 seçimleri öncesinde Cumhurbaşkanı Erdoğan, 12 Eylül rejiminden kalan seçim barajı için "biz getirmedik ki biz kaldıralım" beyanı ile darbe rejiminin ürünü olan %10 luk seçim barajına sahip çıkmış ve yine "Tek başına iktidar olmaz isek ülke kaosa sürüklenir" mesajları verilerek "Baraj olmazsa Türkiye koalisyonlar ülkesi olur" benzeri söylemlerle seçmen iradesi baskılanmaya çalışılmıştır.

HDP'nin 1 Kasım 2015 seçimlerinden de başarıyla çıkması üzerine, Cumhurbaşkanı Erdoğan Anayasa gereği tarafsızlık ilkesini bir kenara bırakmış, partimiz aleyhindeki propaganda çalışmalarını arttırarak, HDP'yi kriminalize emek için özel çaba harcamıştır. Partimiz aleyhine başlatılan bu sürece yargı da dahil edilmiş, Cumhurbaşkanı Erdoğan "Ben parti kapatılması olayını doğru bulmuyorum. Fakat bu partinin yöneticilerinin bu işin bedelini ödemeleri gerekir. Fert fert, birey birey. Anayasa'nın 14. maddesi çok şeyler sağlıyor. Eğer o yeterli değilse, dokunulmazlık zırhından bunları sıyırmak suretiyle bunların bedelini şu

açıklamaları yapanlar, terör örgütünü kendi arkasında gösterenler, 'sırtımızı şuraya dayıyoruz" diyenler bu ifadelerin bedelini ödemelidirler" beyanında bulunmuştur.

Bu beyan sonrasında aralarında eş genel başkanlarımız, milletvekillerimiz, MYK ve parti meclisi üyelerimiz, belediye eş başkanlarımız, belediye ve il meclis üyelerimizin, il ve ilçe yöneticilerimiz ve çok sayıda üyemizin yer aldığı 11.631 kişi gözaltına alınmış, bunların 3.383'i tutuklanmıştır. HDP'ye yönelik bu operasyonlar aralıksız bir şekilde sürdürülmektedir. İktidar partisine yakın köşe yazarlarının ifade ettiği üzere Cumhurbaşkanı Erdoğan, HDP'ye 7 Haziran sonuçları üzerinden "ceza" kesmiştir. 6 milyon seçmenin iradesini temsil eden, meclisin üçüncü büyük partisi büyük bir medya ambargosu ile susturulmaya, siyasi operasyonlar ile faaliyetlerini yürütemez bir duruma getirilmeye çalışılmıştır.

20 Mayıs 2016 tarihinde CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu'nun da ifade ettiği üzere Anayasaya aykırı bir şekilde dokunulmazlıkların kaldırılmasının ardından 4 Kasım 2016'da aralarında HDP Eş Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ'ın da bulunduğu 12 HDP milletvekili bir birinden farklı dosyalar ve savcılıklarca haklarında yürütülen soruşturma olmasına rağmen dünyada eşi benzeri görülmemiş bir şekilde, tek bir merkezden kontrol edildiği, öncesinde hangi cezaevlerine nasıl bir şekilde aktarılacaklarının dahi planlanıp hazırlıkların tamamlandığı eş zamanlı bir operasyon ile gözaltına alınıp tutuklanmışlardır. Bu süreçte aynı zamanda yandaş ve ana akım tüm medya organlarının aynı manşetle haber yapması HDP'ye yönelik oluşturulmak istenen algıyı, bu operasyonun açık bir şekilde siyasi bir operasyon olduğunu açıkça kanıtlar niteliktedir.

Bu operasyonların siyasi nitelik taşıdığının bir diğer önemli kanıtı da HDP'li milletvekilleri hakkında hızla hazırlanan fezlekelerdir. Dokunulmazlık teklifinin meclise sunulacağının kamuoyunda tartışılmaya başlanması ve AKP Genel Başkanı Erdoğan'ın açıkça HDP'li milletvekillerini hedef haline getiren açıklamalarının ardından 2007'den 24 Aralık 2015 tarihine kadar 182 olan fezleke sayısı 20 Mayıs 2016 tarihinde 510'a ulaşmıştır. Hazırlanan fezlekelerin tamamı HDP'li vekillerin yaptıkları konuşmalar ve yürüttükleri siyasal çalışmalar olup, Anayasanın 83. Maddesine aykırı bir şekilde, yasama sorumsuzluğu gibi savcıların öncelikli olarak gözetmesi gereken en temel ilkeler göz ardı edilmiştir.

HDP'ye yönelik siyasi operasyonun bir başka boyutu da çok sayıda HDP'li milletvekillinin TBMM üyeliğinin hukuka aykırı bir şekilde düşürülmesidir. Şu an parlamentonun üçüncü büyük partisinin 9 milletvekili cezaevinde tutuklu olup, aralarında 4 tutuklu milletvekilinin bulunduğu 9 milletvekilinin ise TBMM üyeliği düşürülmüş durumdadır.

Halkın iradesi iktidarın müdahalesi sonucu TBMM çatısı altında eksik temsil edilmektedir. Bu bağlamda öncelikli olarak çıkartılan tüm yasa teklif ve tasarıları üzerine yürütülen görüşmeler eksik bir irade ile gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda 4 Kasım 2016 tarihinden bugüne TBMM çatısı altında yürütülen çalışmaların tamamının bizler açısından meşruluğu tartışmalıdır. Benzer şekilde önümüzde duran bu yasa teklifinin de meşruluğu parlamentonun iradesi eksik olduğu için tartışmalıdır.

Bu yasa teklifinin meclise sunulduğu atmosferde sadece HDP ye yönelik baskı politikaları uygulanmıyor. AKP-MHP blokunun karşısında olan siyasal ve toplumsal alanda tüm kişi, kurum ve kuruluşlar büyük bir baskı altındadır.

24.07.2015 tarihinden bu yana Partimize, Partimiz tabanına ve bileşenlerine yönelik gerçekleşen siyasi operasyonlar neticesinde toplam **11 bin 634** kişi gözaltına alınmış, aralarında Eş Genel Başkanlarımız, Milletvekillerimiz, il-ilçe eş başkanlarımız, yöneticilerimiz ve parti üyelerimizin bulunduğu **3 bin 386** kişi tutuklanmıştır. **Şimdiye kadar ki gözaltı sayıları 12.000'i aşmış durumdadır. Toplam tutuklu sayısı ise 5 binin üzerindedir.** Temmuz 2015'ten bu yana 43 HDP il eş başkanı, 101 HDP ilçe eş başkanı tutuklanmıştır. Şu anda yönetimde olan 38 il eş başkanı, 90 ilçe eş başkanı, 1 belde eş başkanımız tutuklanmıştır. Temmuz 2015'ten bu yana Eş Genel Başkanlarımızla birlikte 15 milletvekilimiz, 2 MYK, 15 PM üyemiz, 750'yi aşkın il ve ilçe yöneticimiz tutuklanmıştır. Şu anda 9 milletvekilimiz tutukludur. Başkanvekilleri dâhil 83 belediye eş başkanı tutuklanmış 94 belediyeye ise kayyum atanmıştır. **1 Şubat 2017'den** bugüne kadar yapılan siyasi operasyonlar neticesinde toplam **2490** kişi gözaltına alınmıştır. 14 Doğal, 62 Seçilmiş, toplamda 76 delegemiz tutukludur.

Kaldı ki böylesi bir atmosferde yürütülen bir seçimin sonuçları ile nasıl oynanabildiğinin somut kanıtı 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen referandumudur. 16 Nisan referandumun da haksız uygulamalara rağmen sandıkta istediği sonucu çıkmayacağını gören iktidar çareyi mühürsüz zarf ve oy pusulalarının yasaya aykırı bir şekilde geçerli saydırmakta bulmuştu. YSK iktidarın her şeye muktedir olduğu bir atmosferde 298 sayılı kanunun maddesinde mühürsüz zarfların geçersiz sayılacağı hükmü yer almasına rağmen yasaya aykırı bir şekilde aldığı kararla yaklaşık 1,5 milyon mühürsüz pusulanan geçerli olmasına karar verdi. Böylelikle sonucu hayır olan bir seçimden Evet çıkartılmış oldu. Demokratik bir seçim eşit haklara, sorumluluklara ve yaptırımlara ve aynı yasal mevzuata tabi rakipler arasından yapılan demokratik bir seçim olanağı 16 Nisan referandum ile tamamen ortadan kaldırılmıştır. Bu teklif ile iktidar 16 Nisan da fiili olarak uygulamaya koyduğu anti

demokratik, hukuk dışı sisteme yasal zırh uydurmaya çalışmaktadır. Demokratik bir seçimin temel ilkelerinden biri siyasi partilerin, bağımsız adayların eşit bir zeminde ve eşit koşullarda yarışması ile mümkündür.

Türkiye siyasi tarihinde seçimler her zaman siyasi iktidar konumunda olan partilerin devletin olanaklarından kendi lehine yararlanmak istediği ve böylelikle rakiplerinden önde olmaya çalıştıkları bir zeminde gerçekleşmiştir. Buna rağmen bir şekilde muhalefet partilerinin geriden de başlasa iktidar konumundaki partileri yakalama ve onun önüne geçme şansı olmuştur. Fakat 16 Nisan'da şaibeli bir şekilde gerçekleştirilen referandum ve önümüze konulan bu teklif ile bu şans ta tamamen ortadan kaldırılmak istenmektedir.

Seçimlere giren siyasi partilerden birinin genel başkanı aynı zamanda cumhurbaşkanlığı sıfatını taşımaktadır. Bu kişi hakkında hiçbir merci ve makam vatana ihanet suçu dışında herhangi bir adli ya da idari soruşturma açma ve yürütme yetkisine sahip değildir. Bu yargı zırhına seçim mevzuatı kapsamında giren ihlaller de dâhildir. Propaganda yasakları başta olmak üzere seçim sınırlamalarına dair yasal mevzuatı ihlal etmesi karşısında hiçbir yaptırım ile karşı karşıya kalamayacaktır. Devlet olanaklarını seçim sürecinde kendi lehine istediği gibi kullansa, propaganda yasaklarını ihlal etse, seçim günü YSK'ya gidip sonuçlarla oynasa, kolluk güçlerine emir verse ve belli bir bölgede seçmenin oy kullanmasına müsaade etmese, seçim günü sokağa çıkma yasağı ilan etse hiçbir yaptırım ile karşı karşıya kalmayacaktır. Devletim tüm güç ve olanaklarının bir siyasi parti genel başkanında toplandığı bir yönetim şeklinde yapılacak hiçbir seçimin adil, eşit ve demokratik olamayacağı aşikârdır.

Yukarıda sözü edilen siyasi atmosferin en büyük sonuçlarından biri toplumun giderek militarize hale gelmesi olmuştur. Bütün bir ülkenin 2 aya yakın zamandır Afrin'e düzenlenen askeri harekatı konuştuğu, barış isteyenlerin cezalandırıldığı bir dönemde ittifak yasasından öte konuşulması gereken gerçekten sağlıklı seçimlerin gerçekleşebilmesi için nelerin sağlanması gerektiği olmalıdır. Bu yüzden OHAL kesinlikle ve derhal kaldırılmalı, ülkemiz yeniden bir normalizasyon sürecine girmelidir.

Maddelere İlişkin Değerlendirme

1. Madde

Teklifin 1 inci maddesinde; *"aynı binada oturan seçmenlerin, hane bütünlüklerinin korunması ve aynı seçim bölgelerinde kalmaları şartıyla, farklı sandık bölgelerine kayıt edilebilecekleri"* şeklinde bir düzenleme öngörülmektedir. Teklifte bu düzenlemenin seçimin serbestliği ve gizli oy ilkesini sağlamak gerekçesi ile yapıldığı belirtilmiştir. Fakat bu gerekçe hem teorik hem de pratik bağlamda hakikati yansıtmamaktadır.

Seçimlerin serbestliği, seçmenin hiçbir baskı ve zorlama altında olmadan oy kullanabilmesini ifade eder. Gizli oy ise bir seçmenin oyunu gizli olarak vermesi, kullanmasını ifade eder. 1923 yılından bugüne Türkiye'de 25 genel seçim gerçekleştirilmiştir. Benzer şekilde çok sayıda yerel seçim gerçekleştirilmiştir. Bu seçimlerin hiçbirinde aynı binada ya da sokakta yaşayan insanların aynı sandıkta oy kullanmaları seçim serbestliği ve gizli oy ilkesine aykırı bir durum olarak değerlendirilmemiş, bu yönlü hiçbir tartışma yürütülmemiştir.

Peki gelinen noktada AKP-MHP ittifakı neden böylesi bir düzenlemeye gerek duymaktadır? Açıktır ki AKP-MHP ittifakının bu düzenlemeyi yasalaştırmak istemesindeki örtülü amaç seçmenin denetim yetki ve imkânlarını ortadan kaldırarak sandık seçmen listelerine doğrudan müdahale zemini yaratmaktır.

Mevcut uygulama seçmene seçmen listeleri üzerinden aynı binada veya sokakta yaşadığı komşularının seçmen listesinde yer alıp almadığı ya da o binada, sokakta yaşamayan, ikâmet etmeyen kimselerin seçmen listesinde yer alıp almadığını görmesi açısından bir denetim yetkisi vermektedir. Seçmenlerin binasında, sokağında yaşamadığı halde sandık seçmen listelerinde seçmen olarak gözüken kişiler hakkında ilgili seçim kurullarına itiraz hakkı bulunmaktadır. Benzer biçimde komşusu o binada veya sokakta oturduğu ve seçmen olduğu halde sandık seçmen listesinde görünmüyor ise yine itiraz hakkı bulunmaktadır.

Bu maddede öngörülen düzenleme seçmenin sandık seçmen listesi üzerinden denetim hakkını elinden almakta aynı zamanda seçimlerde seçmen kaydırma olarak bilinen seçim hilelerine zemin hazırlamakta ve bu hilelere yasal meşruiyet kazandırılmaktadır. Geçmiş seçimlere ilişkin kısa bir basın taramasında bile seçmen kaydırmaya dair çok sayıda örnek olay ile karşılaşılabilmektedir. Benzer biçimde seçmen olduğu halde çok sayıda yurttaşın sandık seçmen listelerinde yer almadığı, literatürde seçmen silme olarak bilinen hileye dair örnek haberler ile de sıkça karşılaşılabilmektedir.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 4 üncü maddesine göre seçimlerde her muhtarlık bir seçim bölgesidir. Aynı kanunun 5 inci maddesinde ise her seçim bölgesinin gerektiği kadar sandık bölgesine ayrılabileceği belirtilmektedir. TUİK'in 2017 yılında Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verileri üzerinden yaptığı açıklamaya göre Türkiye'de nüfusu 90 bine yakın mahalleler bulunmaktadır. Bu mahallelerdeki seçmenlerin sandıklara "rasgele" dağıtımı sandık seçmen listeleri üzerinden seçmen denetimini tamamen ortadan kaldıracaktır. Siyasi partilerin birçoğu da "rasgele" hazırlanacak seçmen listeleri üzerinden seçmen denetimini yapamayacaktır. Nitekim bu maddenin nasıl uygulanacağı konusunda komisyon görüşmeleri sürecinde Yüksek Seçim Kurulu temsilcisine direkt olarak bir soru yönelttik. *"Aynı binada ikâmet eden hanelerden hangilerini hangi usül ve esasa göre başka bir sandık bölgesine kayıt edeceksiniz? Bir haneyi başka bir sandık bölgesine kayıt ederken hanenin oturduğu dairenin numarasını mı esas alacaksınız? Binada oturan hanelerin soyadlarını alfabetik sıraya koyup buna göre mi kaydıracaksınız? Binada oturan seçmenleri nüfusa kayıtlı bulundukları il ve ilçe esasına göre mi belli sandıklara kayıt edeceksiniz"*? biçimindeki sorumuza cevaben Yüksek Seçim Kurulu temsilcisi; *"Aynı binada oturan haneleri rasgele başka sandık bölgelerine kayıt edecekleri"* biçiminde bir ifade kullanmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere bu uygulama son derece suistimale ve keyfi kararlara yol açabilecek problemleri beraberinde getirecektir.

Teklifin bu maddesi ile ayrıca 298 sayılı kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır. Kaldırılan ikinci fıkrada sandık bölgeleri oluşturulurken mesafe durumu ve ulaşım güçlüklerinin dikkate alınması gerektiği hükmü yer almaktadır. Türkiye'de hinterlandı çok büyük olan, konut ve nüfus yoğunluğu çok yüksek olan, toplu taşıma ve araç problemleri olan bu nedenle de mahallenin bir noktasından diğer bir noktasına erişim güçlüğü bulunan çok sayıdaki mahallesi bulunmaktadır. Özellikle bu mahallelerde bu düzenleme sonrası çok sayıda seçmenin sandığa erişim engeli neden ile (özellikle hasta, yaşlı, hamile seçmenlerin) seçme haklarını kullanamayacakları şimdiden öngörülebilir.

Diğer taraftan Türkiye'de bugün sayısı 4 milyona yaklaşan ve birçok bakımdan manipülasyona açık bir mülteci nüfusu bulunmaktadır. Benzer biçimde son olarak e-devlet üzerinden erişime açılan alt üst soy ağacı sorgulamasında da açığa çıktığı üzere öldüğü halde nüfus kayıtlarında halen sağ olarak diğer bir ifade ile seçmen olarak görünen kişi sayısı da azımsanamayacak ölçüde ve her türlü manipülasyon ve seçim hilesine yol açabilecek büyüklükte bir nüfusa tekabül etmektedir.

Kimlerin seçme ve seçilme hakkına sahip olduğu Anayasa ve ilgili mevzuatta açık bir biçimde belirtilmiştir. Seçme ve seçilme hakkı Anayasal bir haktır. Yukarıda sıralanan gerekçeler ile bu madde birçok seçmenin bu hakkını kullanmasına engel olabileceği gibi ilgili seçim bölgesinde seçme hakkı olmayan çok sayıda kişinin de oy kullanmasına zemin hazırlaması açısından Anayasanın 67 inci maddesine ve 298 sayılı kanunun 2 nci ve 6 ncı maddelerine açıkça aykırıdır.

2. Madde

Teklifin 2 inci maddesi ile Yüksek Seçim Kuruluna üç farklı görev daha yüklenmektedir. Bu görevlerden ilki seçim türüne göre sandık bölgesi seçmen sayısını belirlemektir. Bu düzenleme teklifin birinci maddesi ile yürürlükten kaldırılan 298 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fırkası ile ilgilidir. 298 sayılı Kanunun YSK'nın görev ve sorumluluklarını düzenleyen 14 üncü maddesine eklenmesi öngörülen bu bendin sandık bölgesi seçmen sayısının hangi kriterlere göre belirleneceği net olarak ifade edilmemiştir. Bu da söz konusu kuruma çok geniş bir yorum olanağı vermekte, belli bir sistematiği olmayan farklı uygulamalara zemin hazırlamaktadır.

Teklifin 2 inci maddesi ile 298 sayılı Kanunun YSK'nın görev ve sorumluluklarını düzenleyen 14 üncü maddesine eklenmesi öngörülen diğer bir bentte "Seçim güvenliği açısından gerekli görülmesi durumunda, vali veya il seçim kurulu başkanının oy verme gününden en geç bir ay önce talepte bulunması halinde, o yerdeki sandıkların en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin birleştirilmesine, muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesi ile seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine ve bu hususların ilanına karar verme" yetkisi tanımlanmaktadır. Bu düzenlemenin gerekçesi olarak da "seçim güvenliği" gösterilmektedir. Bu teklifin en kritik ve seçimlerin ruhuna doğrudan zarar veren düzenlemelerinden biri bu değişikliktir. Bilindiği üzere seçimlerin siyasi partiler tarafından yüksek yargının denetimi altında yapılması esas olandır. Mülki idare amirlerinin/valilerin seçim süreçlerine doğrudan müdahale edebilmesi yetkisi bu temel ilkeyi açıkça ortadan kaldırmaktadır.

Valilerin seçimlere dair karar süreçlerinde yetkilendirilmesi öncelikle seçimlerin tarafsızlığına ve sivil ruhuna gölge düşürecektir. Çünkü valiler doğrudan hükümetin diğer bir ifade ile siyasi iktidarın emri altında çalışmaktadırlar. Seçimlere dair karar süreçlerinde valilerin yetkilendirilmesi seçimlerin tarafsızlığını da ortadan kaldırmaktadır. Normal demokratik koşullarda dahi asla kabul edilemeyecek valilere seçim iş ve işlemlerine müdahale yetkisi veren böylesi bir düzenlemenin siyasi iktidarın adeta kendisine biat etmeyen, kendinden olmayan tüm

kişi, kurum ve kuruluşları bir güvenlik tehdidi olarak lanse ettiği günümüz OHAL koşullarında tarafsız bir şekilde kullanılması beklenemez.

Seçmenin oyunu yerinde, güven içinde kullanmasını sağlamak seçim kurullarının tabii görevlerinden biridir. Kaldı ki Türkiye'nin her noktasında yeterli güvenlik önlemlerini alabilecek teknik alt yapı, insan kaynağı ve olanak varken böylesine ayrımcı, muğlak, öngörülemez, suistimale ve keyfiyetlere açık bir uygulamanın hayata geçirilmesin iyi niyetli bir girişim olarak okumak mümkün değildir. Bentte geçen *"Seçim güvenliği açısından gerekli görülmesi durumunda"* ibaresi öncelikli olarak yasa metinlerinin açık, net, hiçbir muğlaklığa yer vermeyecek ve keyfi uygulamalara neden olmayacak şekilde yazılması gerektiğine dair ilkeye aykırıdır. Ne demek "gerekli görülmesi durumunda"? Kime göre, neye göre gerekli? Bir siyasi partinin genel başkanı olan cumhurbaşkanının emir ve talimatı ile ya da iktidar partisinin bakan, milletvekili ya da yöneticilerinin ricası ile valilerin sandıkların taşınması veya birleştirilmesi yönünde karalar vermeyeceğini garanti altına alacak nesnel bir mekanizma maalesef bulunmamaktadır.

Sandıkların taşınması aynı zamanda seçmenin sandığa erişimini güçleştirecek ve çok sayıda yurttaşın oy kullanamamasına neden olacaktır. Seçmenlerin sandığa gidememesi, iradelerinin sandığa yansıyamamasına neden olacak, bu durumda temelde anayasal seçme hakkı ihlal edilmiş olacaktır. Yine karma seçmen listesinin oluşturulmasına ve seçim çevrelerinin birleştirilmesine imkân tanıyan uygulamalar teklifin birinci maddesine ilişkin şerhimizde de belirtildiği üzere sandık seçmen listesi üzerinden seçmenin denetim yetkisini ortadan kaldıracak, seçmen kaydırma ve seçmen silme olarak bilinen seçim hilelerine zemin hazırlayacaktır.

Bu madde yasa yapım ruhundaki eşitlik ilkesine aykırı ve ayrımcı bir şekilde adeta HDP'li seçmenlerin seçme ve seçilme haklarını önlemeye dönük bir düzenleme olarak hazırlanmıştır. Son seçimlerde açıkça görüldüğü üzere vali ve kaymakamların yasada olmamasına rağmen sandık taşıma ve birleştirmelerine ilişkin taleplerinin neredeyse tamamı doğu ve güneydoğuda ve özellikle kırsal bölgelerde kurulan sandıklar ile ilgilidir. Bu bölgelerde sandıkların taşınması ve birleştirilmesi hususunda YSK'ya çok sayıda müracaatta bulunulmuştur. Fakat YSK bu taleplerin tamamını reddetmiştir.

Geçmiş seçimlerde kırsal bölgelerin birçoğunda seçmenlerin siyasi iktidarın emrindeki mülki idare amirlerinin, kolluk güçlerinin, korucuların, muhtarların tehdit ve baskısına maruz

kaldığına dair tarafımıza ve kamuoyuna çok sayıda haber ulaştı. Sadece 16 Nisan referandumunda tarafımıza bu yönlü ulaşan bilgilerden bir kaçı aşağıdaki şekildedir.

- Muş'un Çatbaşı Köyü'nde AKP'li olduğu bilinen muhtar M.K. her seçmenle birlikte oy kabinine girip seçmenin kullandığı oyu kontrol etmiştir.
- Ağrı'nın Eleşkirt ilçesine bağlı Toprakkale Köyü'nde 1083 No'lu sandıkta halka açık oy kullandırılmıştır.
- Bitlis'in Ahlat ilçesine bağlı Ovakışla Beldesi'nde oy kullanmaya giden seçmenlere GBT uygulaması yapılmıştır.
- Şırnak'ın İdil ilçesine bağlı Alakamış Köyü'nde, muhtar A.İ. bazı korucu yakınları ile birlikte birçok yurttaşın kimliklerini alarak yerlerine oy kullanmıştır.
- Ağrı'nın Eleşkirt ilçesine bağlı Pirabat Köyü'nde muhtar ve korucular kadınların sandığa gitmesini engellemişlerdir. Erkekler, kadınların yerlerine de oy kullanmışlardır.
- Muş'un Malazgirt ilçesine bağlı Kızılyusuf Köyü'nün Muhtarı zorla açık oy kullandırtmıştır.
- Urfa'nın Siverek ilçesine bağlı Çığırık Köyü Raif Mumcu İlköğretim Okulu'nda köylülere silah zoruyla açık oy kullandırılmıştır.
- Bingöl'ün Sudüğünü Köyü'nde köylülere açık oy kullandırılmıştır.
- Muş'un Korkut ilçesine bağlı Oğulbağı Köyü'nün muhtarı başkalarının yerine oy kullanmıştır.
- Mardin'in Derik ilçesine bağlı Akıncılar Köyü'nde köylüler toplu oy kullanmaya zorlanmışlardır.

Ağırlıklı olarak sadece HDP ve AKP'nin yüksek oy aldığı 12 ilde (Ağrı, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkâri, Mardin, Muş, Urfa, Siirt, Şırnak ve Van) 16 Nisan Referandumu sandık sonuçları incelendiği zaman 306 sandıkta "0" HAYIR oyu çıkmıştır. Bu sandıkların neredeyse tamamı köylerde kurulmuş sandıklardır. Benzer şekilde %90'ın üzerinde "evet" oyu çıkan sandıklar incelendiği zaman 1.638 sandıkta "EVET" oy oranı %90 ve üzerinde çıkmıştır. Bu sandıklar da incelendiği zaman bu sandıkların da tamamına yakınının köylerde kurulduğu kaydedilmiştir. Bu sandıklardaki toplam seçmen sayısı 360.023'tür. Bu seçmenlerin 331.530'u oy kullanmıştır. Bu oyların 316.763'ü "EVET" yönünde, 11.319'u da hayır yönünde çıkmıştır.

Ağırlıklı olarak HDP ile AKP'nin yüksek oy aldığı bu 12 ilde 1 Kasım 2015 Genel Seçimlerinde AKP'nin %90 ve üzerinde oy aldığı sandık sayısı sadece 919'dur. Bu rakam nasıl oluyor da neredeyse %100 bir artışla 16 Nisan referandumunda 1.638'e yükselmiştir?

AKP-MHP ittifakı bu yasa düzenlemesi HDP'nin çok yüksek oranda oyla aldığı Doğu ve Güneydoğuda mülki idare amiri valiler aracılığıyla sandık taşıma, sandık birleştirme ve sandık seçmen listelerini karma biçimde hazırlama gibi dolambaçlı yöntemlerle birçok seçim hilesinin önünü açılacak ve halkın gerçek iradesinin sandığa yansımasını engellemeye dönük girişimleri arttıracaktır.

Bu bağlamda maddenin bu bendi açıkça Anayasa'da karşılığını bulan eşitlik ilkesine, seçme ve seçilme hakkına aykırıdır.

Teklifin 2 inci maddesi ile 298 sayılı Kanunun 14 üncü maddesine eklenmek istenen son bent ise "hastalığı veya engeli sebebiyle yatağa bağımlı olan seçmenlerin, muhtarlık seçimleri hariç, oy kullanmalarını sağlamak için gezici sandık kurulu kurulmasına" olanak sağlamaktadır. Türkiye'de her seçim sürecinde yüzbinlerce yatalak hasta ya da engelli seçmenin oy kullanamadığı belirtilmektedir. Bu seçmenlerin seçme haklarını kullanabilmeleri açısından olumlu bir düzenleme olarak okunmakla birlikte gezici sandık listelerinin hangi kriterlere göre nasıl hazırlanacağı, oy kullanma süreçlerinde gizliliğin nasıl sağlanacağı gibi hususların yasa metninde açık ve net bir şekilde yazılması gerekmektedir. Örneğin, engellilik hâlinin, hastalık hâlinin ne şekilde belgelendirileceği, hastalık ve engellilik durumunun seçimlerden kaç gün önce tespit edileceği, oy kullanma işleminin seçmenin evinde mi gerçekleştirileceği, hastane ortamında kalması gereken vatandaşların bu haktan ne şekilde faydalandıracağı, oy kullanma işlemi konusunda hasta ve engelli yurttaşa yapılabilecek oy tercihine dair olası telkinlerin nasıl engelleneceği, gezici sandıklarda görev yapacak kurullarının nerede ve nasıl toplanacakları, gezici sandıklarda kullanılacak oy pusulası ve zarfların nerede ve ne zaman sayılıp mühürleneceği, gezici sandık listesinde yer alan seçmenlerin tamamına oy verme saati bitene kadar ulaşılamaması halinde nasıl bir usul izleneceği, oy verme saatinin bitmesinin ardından bu gezici sandıklarda kullanılan oyların sayım ve döküm işlemlerinin nasıl ve nerede yapılacağı, bu sandıklarda görev yapacak siyasi parti gözlemcisi müşahitlerin nasıl konumlanacağı gibi daha da uzatılabilecek muğlak noktalar belirsiz bırakılmamalı ve belli asgari kriterler ölçüsünde madde metninde yer almalıdır. Bu şekliyle düzenleme her türlü suiistimale, keyfiyete açık ve belirsiz uygulamalara kapı aralayan ve bu haliyle Yüksek Seçim Kurulu'nu ciddi şaibe ve meşruiyet tartışmalarının ortasında bırakabilecek riskli bir hüküm niteliğindedir.

3. Madde

Teklifin 3 üncü maddesi ile sandık kurulu başkanlarının ilçede görev yapan kamu görevlileri arasından belirlenmesi öngörülüyor. Seçim iş ve işlemlerinin yargı denetimi altında siyasi partiler tarafından yürütülmesi seçimlerin tarafsızlığı, denetimi, eşitliği, demokratik bir sürecin işletilmesi açısından temel bir ilkedir. Bu bağlamda sandık kurullarının denge denetim ilkesinin gözetilerek siyasi partiler tarafından oluşturulması gerekmektedir. Bu temelde mevcut yasada belirtilen sandık başkanı dışındaki memur üyenin kamu görevlisi olmasına ilişkin koşulun bile tartışmaya açılması gerekirken, bu yapılmayıp aksine ve ilaveten sandık kurulu başkanlarının da yürütmenin diğer bir ifade ile siyasi iktidarın emrindeki kamu görevlileri arasından belirlenmesine ilişkin madde düzenlemesi, seçimlerdeki denge denetim ilkesini ortadan kaldırmaktadır.

Bilindiği üzere mevcut yasal düzenlemede sandık kurulları bir başkan ve altı üye olmak üzere 7 kişiden oluşmaktadır. Sandık kurulu üyelerinden biri ilçe seçim kurulu tarafından belirlenen kamu görevlisi memur üye beşi ise ilgili seçim çevresinde son genel seçimlerde en fazla oy alan beş siyasi partinin gösterecekleri üyeler arasından seçilmektedir. Yine mevcut uygulamada sandık kurulu başkanları ise ilçe seçim kurulu başkanının ve ilçe seçim kurulunun siyasi partili üyelerinin her birinin hazırladığı listeler arasından kura ile seçilerek belirlenmektedir. Bu uygulama son iki seçimde görüldüğü üzere sandık başkanlıklarının siyasi partiler arasında dengeli bir biçimde dağılmasına neden olmaktadır. 298 sayılı kanunun 22 inci maddesindeki bu hüküm son iki seçimde uygulanmıştır. Son iki seçime kadar teamül gereği ilçe seçim kurullarının siyasi partili üyeleri sandık başkanı üyesi vermiyordu. Sandık kurulu başkanları kamu görevlisi memur üyeler arasından seçiliyordu.

AKP ve MHP ittifakı sandık kurulu başkanlığı noktasında siyasi partiler tarafından bu hakkın kullanılmasını, özellikle de HDP'nin çok sayıda sandık kurulu başkanlığı hakkı kazanmasını kabullenememektedirler. Bunun somut örneği 1 Kasım 2015 genel seçimleri ve 16 Nisan 2017 referandumunda HDP'nin sandık başkanı adaylarına yönelik ayrımcı, ötekileştirici uygulamalarda kendini göstermiştir. Bu seçimlerde HDP sandık başkanları için aday listeleri hazırlanmaya başladığı andan itibaren, neredeyse tüm ilçe seçim kurulu üyelerimize sandık başkanlığı aday listesi verilmemesini, geleneksel ve yasada yeri olmayan teamüllere göre sandık başkanlarının kamu görevlisi memurlardan belirlenmesinin kabul edilmesini ısrarla telkin etmişlerdir. Hatta ve hatta bazı yerlerde "partilerden sandık kurulu başkanlığı için liste almıyoruz" denilerek HDP'nin listeleri yasaya aykırı bir şekilde geri çevrilmiştir. "Hiç bir parti liste vermiyor, siz de vermeyin" ya da "kimse vermediği için sizden

de almayacağız" denmiştir. Yine HDP'li ilçe seçim kurulu üyelerine; "bu iş büyük sorumluluktur, büyük cezaları var, sorumluluğunu siz alacaksınız" denilerek konu bireyselleştirilmiş, kurul üyeleri ve ilçe örgütleri üzerinde baskı oluşturulmak istenmiştir. Bu kapsamda 16 Nisan referandumunda HDP'nin 2022 sandık kurulu başkan adayı kuraya girmeden önce reddedilmiştir. Kura ile seçilmelerine karşın 162 HDP'li sandık kurulu başkanının ise "iyi üne sahip olmadıkları" gerekçesi ile sandık kurulu başkanlıkları düşürülmüştür.

Bu kapsamda bu düzenleme öncelikli olarak HDP'nin tüm baskılara rağmen 7 Haziran 2015 ve 1 Kasım 2015 tarihli seçimlerde ulaştığı başarı sonucu kazandığı hakları kullanmak istemesinin hazmedilememesi ile doğrudan ilgilidir. Diğer taraftan bu düzenleme AKP-MHP ittifakının sandık kurullarında çoğunluğu ele geçirmek amacını da taşımaktadır.

Sandık kurulu başkanlarının kamu görevlisi memurlar arasından belirlenmesi ise özellikle OHAL sürecinde kamudan toplu ihraçların yaşandığı, kadrolaşma iddialarının had safhaya çıktığı, kamu çalışanlarında liyakatin yerini biata bıraktırılmak istendiği bir dönemde mevcut siyasi iktidarın doğrudan sandıkta hegemonya kurmasına zemin hazırlayacaktır. AKP'nin bu düzenlemedeki temel muradı sandık kurullarında çoğunluğu ele geçirmektir. Yeni düzenleme ile 7 kişiden oluşan sandık kurulunun sandık başkanı siyasi iktidara biat etmesi beklenen bir kamu görevlisi bir memurdan, ayrıca sandık kurulunun bir üyesi de yine kamu görevlisi başka bir memurdan belirlenecek, bunun yanında AKP'li sandık kurulu üyesi ve MHP'li sandık kurulu üyesi ile birlikte hesap edildiğinde 7 kişiden oluşan her bir sandık kurulunun dört kişisinin AKP-MHP ittifakı tarafından belirlenmesi amaçlanmaktadır. Böylelikle sandık kurullarında çoğunluk elde edilmiş olacak ve tüm kararlar (oy verme işlemi, oy sayım ve döküm işlemi süreçlerinde meydana gelebilecek olası tüm ihtilaflar) iktidar partisinin lehine olacak şekilde sonuçlandırılacaktır. Hedeflenen asli gaye budur.

Bu madde diğer düzenlemeler ile birlikte düşünüldüğünde (karma sandık seçmen listesi, sandık taşıma, sandık birleştirme, seçmene ihbar yetkisi vd.) muhalefetin yeterli örgütlülük gücüne sahip olmadığı ya da baskı ve hile ile muhalefetin sandık güvenliği için aldığı önlemlerin boşa düşürülebileceği tüm sandık bölgelerinde seçim sonuçları üzerinde her türlü hile (oy kullanamayan seçmenler yerine oy kullandırılan seçmenler, seçmenlere açık oy kullandırılması, muhalefet partilerine çıkan oyların haksız ve usulsüz biçimlerde geçersiz sayılması ya da geçersiz oyların söz konusu ittifak bloğuna yazılması vb.) mümkün hale gelecektir. Seçimlerin güvenliğini, seçim sonuçlarının güvenirliliğini, oy kullanmanın

gizliliğini, sayım, döküm işlemlerinin açıklığını ve şeffaflığını alenen ortadan kaldıracak böylesi bir düzenleme Anayasa'ya da açıkça aykırıdır.

Diğer taraftan, kanun teklifinde bu maddeyle sandık kurulu başkanlarının kamu çalışanı memurlar arasından belirlenmesine gerekçe olarak, bu işin ciddi bir iş olduğu, hata ve ihmallerin yaşanmaması için böyle bir uygulamaya geçilmesi gerektiği gibi bir argüman kullanılmaktadır. Eğer böyle ise, aşağıda yer alan başka bir düzenleme ile hayata geçirilmek istenen "mühürlenmesi unutulmuş, ihmal edilmiş veya kasıtlı olarak mühürlenmemiş oy pusulalarının geçerli sayılması" neden mümkün kılınmaktadır? Bu durumun izahı yoktur. Bir taraftan sözümona sıfır hatayla bir seçim süreci yürütmek için kamu görevlileri sandık kurullarının başına getirilecek, diğer taraftan ise seçimlerin güvenilirliğini temelden sarsabilecek mühürsüz pusulalara geçerlilik kazandırılacak. Bu yaklaşım asgari düzeyde dahi tutarlılıktan ve siyasi etikten uzaktır.

4. Madde

Teklifin 4 üncü maddesinde de 3 üncü maddesine paralel olarak sandık kurullarının memur üyelerinin nasıl belirleneceği düzenlenmektedir. Bir önceki maddede belirtildiği üzere AKP iktidarının kamusal alanda yarattığı tahribat ve baskı ortamı nedeni ile sandıklara kamu görevlilerinin tarafsız bir şekilde görevlendirilemeyeceği, görevlendirilen kamu görevlilerinin de tarafsız davranmakta zorluk yaşayacağı aşikârdır.

Hukukun adeta askıya alındığı OHAL koşullarında ülkenin merkezi kararnamelerle yönetildiği bir dönemde AKP-MHP ittifakının aleyhine karar verebilecek bir kamu görevlisi memur sandık kurulu üyesinin yayınlanacak ilk KHK ile görevinden ihraç edilmeyeceğinin hiçbir garantisi yoktur. Bu nedenle sandık kurulu üyelerinin tamamının eşit temsiliyet ve denge denetim ilkesi gözetilerek siyasi partili üyelerce oluşturulması çoğulcu demokrasinin asgari gereğidir. Sandık kurullarında yürütülen iş ve işlemlerin hiçbir şaibeye neden olmadan yürütülebilmesi için ittifak kuran partilerden sadece birinin üye vermesine yönelik düzenleme demokratik bir sorumluluk olarak zaruriyet arz etmektedir.

5. Madde

Teklifin 5 inci maddesi Cumhurbaşkanı ve Milletvekili seçimlerinde seçmen tarafından mühürlenen oy pusulalarının aynı zarfa konulmasını düzenlemektedir. Her ne kadar madde gerekçesinde belirtildiği üzere seçmen tarafından oy pusulalarının yanlış zarflara konulması, böylelikle oyların geçersiz sayılmasının önüne geçilmesi amacıyla yapıldığı belirtilse de bu uygulama erkler ayrılığı ilkesine açıkça aykırıdır.

Cumhurbaşkanlığı tercihi yapmak üzere verilen oylar ile yürütme organı seçilmekte; milletvekillerine verilen oy ile ise yasama organı seçilmektedir. Bu nedenle, seçimin aynı gün ve aynı sandıkta yapılması, her iki organın oluşumu bakımından erkler ayrılığı ilkesine aykırıdır. Kaldı ki YSK'nın alacağı çok basit bir kararla oylama usulünde yapılacak değişiklikle cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimlerine ait oy pusulalarının aynı zarfa konulmasının önüne geçilebilir. Şöyle ki seçmene öncelikli olarak Cumhurbaşkanlığı seçimine dair oy pusulası ve zarfı verilir. Seçmen bu oyunu kullanıp zarfını Cumhurbaşkanlığı seçimlerine dair ilgili sandığa atar. Akabinde sandık kurulu seçmene milletvekilliğine dair oy pusulası ve zarfını verir seçmen ikinci kez kabine girerek milletvekilliğine dair oyunu kullanıp zarfını ilgili diğer sandığa atar.

AKP-MHP ittifakının bu maddenin gerekçesinde belirttiği hususlar maddenin diğer düzenlemeleri ile tutarlılık arz etmemektedir. Gerçekten sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından seçilmesinin amacı seçim iş ve işlemlerinin daha nitelikli ve sorunsuz bir şekilde yapılması ise neden böylesi basit bir sürecin yürütmesinde sakınca görülmektedir? Oy pusulalarının aynı zarfa konulması ile seçmenin psikolojik algıları üzerinde her iki seçimde de oyların aynı yönde kullanılması hususunda bir etki yaratma, amiyane tabirle dışarıda hiç oy bırakmama amacı taşımaktadır. Kaldı ki bu madde de belirtilen birçok husus YSK tarafından hazırlanacak yönetmelik ya da alınacak kararlar doğrultusunda seçimin tür ve mahiyetine uygun olacak şekilde belirlenebilir. AKP MHP ittifakının kendi lehlerine olabilecek her konuda en ince ayrıntısına kadar düşünülüp yasaları kendi menfaatleri doğrultusunda araç haline getirmek istemeleri, teklifin diğer birçok maddesinde ise uygulamada yine kendi lehlerine iktidar olanaklarını kullanarak müdahale alanı oluşturabilmek için genel geçer ifadeler kullanılması (Örneğin 2 inci madde de yer alan "gerekli hallerde" ifadesi gibi) oldukça problemli bir yaklaşımdır.

7. Madde

Teklifin 7 inci maddesi ile mevzuattan sandık alanı ifadesi kaldırılarak, sandık çevresi biçiminde yeniden tanımlanıyor. Sandık çevresine ilişkin öngörülen yeni tanımlama pratikteki uygulamaya daha uygun olmakla birlikte sandık alanı tanımının kaldırılması tartışmalı bir hususdur. Her ne kadar bu teklifin 8 inci maddesi ile 298 sayılı Seçim kanunun 82 nci maddesine:" *Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri hariç, özel güvenlik görevlileri ve belediye zabıtaları gibi görevliler de dâhil olmak üzere resmî üniforma ve silah taşıyan kişiler, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına giremezler. Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde*

bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Bu fıkra hükümlerine uymayan kişiler kolluk güçleri tarafından uzaklaştırılır." fıkraları eklenmiş olsa da sandık alanı kavramının madde metninden çıkarılması ciddi bir muğlaklığa sebep olacaktır. Örneğin sandığın konulduğu birçok binada yapının sınırları belirgin değildir. Ayrıca "müştemilat" kavramı yoruma ve spekülasyona açıktır.

Yasa maddelerinin sarih, net ve tartışmaya mahal vermeyecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Diğer yandan bu düzenleme ile seçimlerde tarafsız bölge olan sandık alanı daraltıyor. Bahçe sınırları net olmayan ya da sadece binadan ibaret olan yerlerde yapılacak seçimlerde yasal bir engel olmadığı için binanın kapısında propaganda yapılabilecek veya silahlı kişiler bulunabilecektir.

8. Madde

Teklifin 8 inci maddesi ile seçmenlere "ihbar" ile sandık çevresine kolluk gücü çağırma yetkisi verilmesi öngörülüyor. Bu uygulama açıkça her türlü suiistimale, keyfi uygulamalara zemin hazırlayacaktır. Hali hazırda seçmenin herhangi ihtilaflı veya olağandışı bir durum karşısında sandık kurullarına şikâyet hakkı bulunmaktadır. Bu düzenleme ile her sandığa sandık kurulu üyesi ve müşahit dışında bir de kolluk güçlerine adeta muhalefet partilerinin görevlilerini ihbar etmekle görevli muhbir yerleştirilmesi olanağı sağlamaktadır.

Hâlihazırda mevcut mevzuat çerçevesinde seçmenlerin herhangi bir ihlal veya usulsüzlük durumda sandık kurullarına şikâyet hakkı zaten bulunmaktadır; oysa, teklifle yapılmak istenen son derece tehlikeli, keyfî ve suistimale açık bir ihbar mekanizmasını hayata geçirmektir. Özellikle OHAL sürecinde farklı toplumsal kesimler, özellikle farklı siyasi görüşlere sahip kesimler arasında önemli fay hatları oluşmuşken, toplumsal kutuplaşma son derece artmışken böylesine pervasız bir uygulamanın önünü açmak son derece tehlikeli sonuçlara yol açabilecektir. Öyle ki muhalefet partilerine mensup müşahit veya seçmenlerin sandık başından uzaklaştırılmasıyla oy sayım ve döküm süreçlerinin şeffaf bir biçimde denetlenebilmesi ve gözlemlenebilmesini imkânsız kılabilecek uygulamaların önü açılacaktır.

Bu düzenlemeyle birlikte, muhalefet partisine mensup bir müşahit, temel hakkı ve görevi olan oy kullanma ve sayım döküm aşamasına dair sandık kuruluna herhangi bir itirazı durumunda rahatlıkla kolluk güçlerine ihbar edilebilecek ve sandık alanından uzaklaştırılabilecektir. Böylece, oy kullanma ve sayım döküm süreçlerinin şeffaf ve demokratik bir gözlem ve denetimden kaçırılacağını öngörmek zor değildir. Seçim süreçlerine, oy kullanma

ve sayım döküm süreçlerine kolluk güçlerinin doğrudan müdahale imkânlarını bu denli öngörülemez bir hâle getirmek, yurttaşlar arasında "makbul yurttaş -makbul olmayan yurttaş" ayrımı yapmak, bir yurttaşı bir diğerinin aleyhinde muhbirleştirmek demokrasiyle bağdaştırılabilecek, demokrasi zemininde konuşulacak bir düzenleme olamaz. Bu düzenlemenin eşit haklara sahip yurttaşlar arasında bir tip polisiye muhbirler üretmeye dönük, asılsız ihbarlarla demokratik, şeffaf ve özgür bir seçim sürecini sabote etmeye açık bir uygulamaya cevaz vereceği aşikardır.

Seçim günü kolluk güçleri seçim ve sandık kurullarının taleplerine uygun iş ve işlem yapmak zorundadır. Yapılmak istenen bu düzenleme ile bir sandık çevresinde sandık kurulu herhangi bir sorun veya olağandışı bir durum görmediği halde muhalefet partisine mensup bir görevliyi söz konusu ihbarcı/muhbir kişi rasgele, yasada karşılığı olmayan herhangi bir gerekçe ile ya da söz konusu görevli şikayet ve/veya itiraz hakkını kullandı diye kolluğa ihbar edecek, kolluk ise ihbar üzerine sandık çevresine gelecek ve açık uçlu ve keyfi bir müdahalenin önü açılacaktır.

Sandık çevresinde düzeni sağlamak sandık kurulunun görevidir. Fakat bu düzenlemeyle sandık kurulu başkanının herhangi bir çağrısı olmaksızın kolluk güçleri gelip bir ihbar üzerine sandık kurullarına ait bu yetki alanını rahatlıkla gasp edebilecektir. Kolluk gücü; rahatlıkla *"ihbar var ben müdahale etmek zorundayım"* diyebilecektir. Böylelikle sandık kurulunun hiçbir dahili, müdahalesi olmadan muhalefet partili görevliler (müşahitler) sandık başlarından rahatlıkla uzaklaştırılabilecektir. Bu teklifin diğer maddeleri ile birlikte düşünüldüğünde amacın yürütme erkinin de verdiği olanakları kullanarak muhalefeti sandık çevresinden mümkün olduğunca uzaklaştırmak, böylelikle sandıklarda her türlü manipülasyona zemin hazırlamak olduğu görülebilmektedir.

9 ve 11. Maddeler

Teklifin 9 uncu ve 11 inci maddeleri ile mühürsüz zarfların ve oy pusulalarının kanunen geçerli sayılmasına olanak sağlanıyor. Bilindiği üzere 16 Nisan Referandumunda 298 sayılı Kanunun 98 inci maddesinde açıkça mühürsüz zarfların, 101 inci maddesinde ise mühürsüz oy pusulalarının geçersiz sayılacağına dair hüküm yer almasına rağmen Yüksek Seçim Kurulu, www.ysk.gov.tr biçimindeki resmi internet sayfasından 16.04.2017 tarihinde "*Sandık kurulu mührü taşımayan oy pusulası ve zarfların dışarıdan getirilerek kullanıldığı kanıtlanmadıkça geçerli sayılmasına karar verilmiştir*" ifadesini içeren duyuruda bulunmuştur. Yüksek Seçim Kurulu Başkanı Sadi Güven, yaptığı basın açıklaması sırasında bu kararın oylama bittikten ve

sandıkların açılmasından sonra verildiğini şu şekilde ifade etmiştir: "*Bugün sandıklar açılmaya başlandıktan sonra sonuçlar kurulumuza ve siyasi partilere intikal etmeden önce bazı sandık kurullarının seçmene oy pusulası ve zarflarını sandık kurulu mührüyle mühürlemeden verdikleri yolundaki yoğun şikayetler ve Ak Parti temsilcisinin talebi üzerine kurulumuz sandık kurulu mührü taşımayan oy pusulası ve zarfların dışarıdan getirilerek kullanıldığı kanıtlanmadıkça geçerli sayılmasına karar vermiştir.*"

Ayrıca, sandık kurulu başkanlarına YSK DUYURU gönderici adıyla ve B001 kurum kodu ile "*Yüksek Seçim Kurulunca bugün yapılan toplantıda sandık kurulu mührü taşımayan oy pusulası ve zarflarının, dışarıdan getirilerek kullanıldığı kanıtlanmadıkça geçerli sayılmasına karar verilmiştir. Sayım döküm işlemlerinin buna göre yapılması gerekmektedir.*" ifadesinden ibaret SMS'lerin 17.04 ve 17.09 sularında gönderildiği bilinmektedir.

Bilindiği üzere Türkiye'nin doğusunda oy kullanma işlemi saat 16.00'da, batısında ise saat 17:00'da bitmiş ve sayım-döküm aşamasına geçilmiştir. Dolayısıyla YSK Başkanının, sonuçların partilere intikal etmeden önce bu kararın verildiği ifadesi kesinlikle gerçeği yansıtmamaktadır; zira söz konusu duyurular doğu illerindeki oylama bittikten ve sayıma geçildikten yaklaşık bir saat sonra yapılmıştır. Sayım döküm işleminin başlamasından sonra 1 saat içerisinde sandıklardaki resmi olmayan sonuçların siyasi parti yetkililerine intikal edeceği açıktır. Yüksek Seçim Kurulu'nun bahse konu duyuru ve SMS bilgilendirmelerinin, toplantı ile karara bağlandığı ifade edilmiş olmakla birlikte kararın numarası, saati, hangi üyelerin katıldığı, kararın kaç oy sayısı ile alındığı, karşı oy olup olmadığı, itiraz üzerine alınmış bir karar ise itirazın içeriği ve kararın içeriği kamuoyu ile paylaşılmamıştır. Karar duyurulardan da kaldırılmıştır.

Anayasa değişikliği halk oylaması sırasında, evet yazılı mühürler ve mühürlerin oy pusulasının hem ön hem arka yüzüne basılmış olmasıyla ilgili verilen 559 sayılı karar YSK'nın internet sitesinde bulunmaktadır. Ancak mühürsüz zarf ve mühürsüz oy pusulalarıyla kullanılan oyları geçerli kılan duyuruya ilişkin usule uygun bir kararın olduğuna dair tek bir emare bulunmamaktadır. Kurul söz konusu kararı, referandumdan iki gün sonra 18.04.2017 tarihinde yazmış ve imzalamış ve aynı gün saat 17:30 civarında internet sitesinden kamuoyuyla paylaşmış, kararlar ve duyurular kısmına da ancak 18 Nisan günü eklenebilmiştir. Yani karar açıklandığında, İlçe Seçim Kurulları'na yapılacak itirazlar için tanınan yasal süre dolmuştur.

Yalnızca bir SMS duyurusu ile hangi şartlar altında uygulanabileceği ve gerekçesi açıklanmadan, sayım-döküm işlemleri sırasında alındığı iddia edilen bu karar referandum

sonuçlarını gölgelemiş, yapılan işlemleri ağır ve geri döndürülemez bir biçimde sakatlamıştır. Tüm bu gelişmeler 16 Nisan'da YSK'nın bu kararı siyasi iktidarın baskısı ve etkisi altında aldığına ilişkin iddiaları güçlendiren niteliktedir.

Kamuoyuna yansıyan iddialara göre referandumun sonucunu doğrudan etkileyebilecek kadar (2.500.000) mühürsüz oy pusulası ve zarfının geçerli sayıldığı belirtilmektedir. Kaldı ki aynı YSK 30 Mart 2014 tarihinde yapılan mahalli seçimlerde Bitlis'in Güroymak ilçesinde AKP'nin itirazı üzerine mühürsüz zarflardan dolayı seçimlerin yenilenmesine karar vermişti. AKP-MHP ittifakı böylesi bir düzenleme ile öncelikli olarak 16 Nisan Referandumundaki usulsüz ve açıkça kanuna aykırı uygulamayı kabul etmekte ve bu uygulamaya yasal kılıf uydurmaktadırlar.

Diğer yandan mühür uygulamasının resmi iş ve işlemlerde kullanılan belgenin ve yapılan işlemin doğruluğunu ispatlamak için kullanıldığı bilinmektedir. Bu temelde resmi kurumların kullandığı tüm defterlerde, hazırlanan yazılarda, belgelerde mühür bulunması bir zorunluluktur. Oy zarf ve mühürleri de dahil olmak üzere seçim iş ve işlemlerinde kullanılan tüm belgeler de resmi evrak statüsündedir. Bu evrakların ilgili sandık kuruluna ait olduğunun doğruluğunun ispatlanması, yapılan işlemin resmiyet kazanması için mühürlenmesi bir zaruriyettir. Aksi takdirde sandık kuruluna ait olmayan, dışardan ya da başka bir sandıktan getirilen, seçmen iradesini etkileyebilecek şekilde önceden tercih mührü basılmış oy pusulaları ve zarfları kolaylıkla seçimlerde kullanılabilecektir. Tek başına YSK filigran ve ambleminin sahteciliğin önüne geçeceği iddiası temelsizdir.

Bu düzenlemeye ilişkin diğer bir boyut da teklifin iç tutarlılığına aykırı olmasıdır. Bu teklifin 3 üncü maddesi ile sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından seçilmesi öngörülüyor. Bu önerinin gerekçesi ise "oy kullandırma ve sayım döküm işlemlerinde aksaklıklar yaşanmaması için bu işlemlerin daha nitelikli ve liyakatli kişilerce yapılması" olarak belirtilmektedir. Madem böylesi bir amaç için sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasından seçilmesi ön görülüyorsa zarf ve oy pusulalarında söz konusu belgeye resmi geçerlilik katan ve ilgili sandığa ait olduğunun kanıtı olan mühürlenme zorunluluğu neden kaldırılıyor? Bu sorunun makul hiçbir cevabı bulunmamaktadır. Komisyon aşamasındaki tartışmalarımız esnasında da teklif sahipleri bu konuda sağlıklı bir izahat yapamamışlardır.

10 ve 13. Maddeler

Teklifin 10 uncu maddesi ile sayım döküm cetvelinin sonuna seçimde ittifak yapan partiler varsa ittifaklarının isimlerinin de yazılması öngörülüyor. Ayrıca Oy pusulalarının sayım ve dökümleri sürecinde hangi oyların geçerli kabul edileceği düzenleniyor. Diğer fıkralar ittifak düzenlemesine uygun hale getiriliyor.

HDP siyasi partiler arasında demokratik ilkeler çerçevesinde sağlanacak seçim ittifakını savunmaktadır. Diğer taraftan İttifak yapan partileri diğer partiler karşısında adaletsiz biçimde ayrıcalıklı bir konuma taşıyan ve eşitlik ilkesine aykırı her türlü düzenlemeye ise temelden karşıdır. Bu düzenleme ile oy pusulalarının biçimi ve oy kullanma şekli ittifak kuracak partilerin lehine, diğer partilerin aleyhine olacak şekilde değiştiriliyor. Teklifte yer alan biçim, oyların sayımını, hesaplanmasını, siyasi partilerin her birinin aldıkları özgün oy sayısını belirlemeyi zorlaştırıyor. Bu düzenleme oy pusulasında partiler ve adaylar arasında eşit oran ve eşit hüküm esasını gözetmemektedir.

İttifakta yer almayan herhangi bir partiye verildiği aşikâr olan bir oyun diğer bir partinin alanına taşması durumunda geçersiz sayılırken ittifaka giren partilerin alanlarında hangi partiye oy verdiği kesin olarak belli olmayan oylar ise haksız biçimde geçerli sayılacaktır. Olması gereken oy pusulalarının ve sayım döküm cetvellerinin şekil ve biçiminde herhangi bir düzenleme yapılmadan ittifaka giren partilerin aldıkları oyların il seçim kurullarında birleştirilmesi, ittifak yapan partilere ayrıcalık tanıyacak şekilde oy pusulaları üzerinde oynama yapılmamasıdır. Aksi takdirde öngörülen uygulama siyasi partilerin eşit koşullarda yarışma ilkesine aykırıdır. Diğer taraftan, "ittifak" adının ya da ifadesinin oy pusulasında ayrı ve belirgin bir alan açılarak yazılması seçmenin oy kullanırken algılarında psikolojik etki yapacağı için ittifakın lehine, ittifak yapmadan seçimlere katılacak partilerin ise aleyhine sonuçlar doğurabilecektir. Bu ise seçmen iradesinin yansımasında adaletsizliklere sebebiyet verecektir. Dolayısıyla bu uygulama demokrasi ve hakkaniyet ölçütlerine açıkça aykırıdır.

Teklifin 10 uncu ve 13 üncü maddelerinde belirtilen "İttifak payı" kavramının hukuki bir alt yapısı bulunmamaktadır. Seçmenin tercihinin kesin ve net olması seçimin temel ilkelerinden biridir. İttifak alanında hangi partiye verildiği kesin olarak belli olmayan oyların teklifin 18 inci maddesinde belirtildiği üzere matematiksel bir formülle ittifak kuran siyasi partilere pay edilmesi bu ilkeye açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Seçmen iradesini herhangi bir partiden yana açıkça kullanmamış ise bu iradenin matematiksel bir hesapla bir siyasi partiye aktarılması hukuki zeminden yoksundur.

15, 16 ve 17. Maddeler

Teklifin 15 inci maddesi ile seçim ittifaklarının nasıl yapılacağı düzenlenirken,16 ıncı maddesi ile bir siyasi parti üyesinin partisinden istifa etmeden başka bir partinin listesinden aday olabilmesinin önü açılmaktadır. Teklifin 17 inci maddesinde ise ittifak partilerinin seçim pusulalarında nasıl yer alacağı düzenleniyor.

HDP siyasi partiler arasında demokratik bir uzlaşı temelinde yapılan seçim ittifakları kurulmasını desteklemektedir. Seçim ittifakları bir açıklama yoluyla seçimler öncesi ve sonrasında beraber çalışacağını deklare etme, ortak bir platform zemininde seçimlere katılma ya da ortak bir liste altında adaylarını belirleme şeklinde tezahür edebilir. Bunun yanı sıra, siyasi partilerin seçimde iş birliği yapacaklarını açıklamaları, seçim sonrasında hükûmeti birlikte kuracaklarını duyurmaları ya da bu iş birliğini yasalaştıracak tek bir liste altında seçime katılmalarıyla da mümkün olabilir.

Seçim ittifakında görülen başka bir uygulama modeli olarak bir partinin diğer parti ya da partiler lehine bazı bölgelerde seçimlerden çekilme kararını kamuoyuna açıklaması da mümkündür. HDP olarak seçim öncesinde veya seçim sonrasında iki veya daha fazla siyasi partinin demokrasi kültürü içerisinde ittifak kurmasına karşı bir pozisyonda değiliz; bilakis, ortak toplumsal sorunlarımızın çözümünde, farklı toplumsal kesimlerin demokratik zeminde iş birliği yapmalarından yana olduğumuzu belirtmeliyiz. Kaldı ki siyasi partilerin veya farklı siyasi platformların çeşitli sorunların çözümü bağlamında ortaklaşması olarak ittifaklar meselesi, çağdaş dünyanın demokrasi tarihinde, demokrasi birikiminde önemli bir yer tutmaktadır. Örneğin, çeşitli istatistiki kaynaklardan edinebildiğimiz kadarıyla, 2001-2011 yılları arasında dünya genelinde yapılan 147 Cumhurbaşkanlığı seçiminin çok büyük bir bölümünde ittifaklar sonuç üzerinde belirleyici olmuştur. Parlamenter sistemle yönetilen 23 ülkede 1946-2002 yılları arasında gerçekleştirilen 364 parlamento seçimi incelediğinde bu seçimlerin 240'ının sonuçlarının seçim öncesi ittifaklara göre şekillendiğini görmekteyiz. Aynı şekilde, söz konusu tarihler arasında koalisyon hükûmetlerine katılan 144 partiden 38'inin seçim öncesi ittifak kurduğu ortaya koyulmuştur dolayısıyla seçim öncesi ittifaklar hem parlamenter hem de başkanlık sistemlerinin bulunduğu ülkelerde yaygın biçimde görülmektedir.

Lakin bu yasa teklifinde öngörülen ittifak modeli, topyekun seçim mevzuatını bu iki partinin lehine sonuçlar doğuracak biçimde antidemokratik değişiklikleri önüne koyan ve çoğunlukçu bir toplumsal ve siyasi hayatı hedefleyen bir içeriğe sahiptir.

16 ıncı madde yasa yapım ilkelerine açıkça aykırıdır. Hiçbir yasal düzenleme kişiye özel yapılamaz. Bu madde AKP-MHP ittifakına açık desteğini açıklayan malum partilerin liderlerine yönelik hazırlanmış adrese teslim düzenlemelerdir.

YSK'nın son açıkladığı bilgilere göre Türkiye'de seçime girme yeterliliğine sahip parti sayısı 9'a düşmüştür (Adalet ve Kalkınma Partisi, Bağımsız Türkiye Partisi, Büyük Birlik Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Parti, Halkların Demokratik Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Saadet Partisi ve Vatan Partisi). AKP ve MHP'nin demokratik ittifaklara gerçekten imkân sağlamak gibi bir dertleri olsa bu maddeye "seçime girme yeterliliği taşıyan siyasi partinin" şartını eklemezlerdi. Siyasi partilerin seçimlere girmesi önündeki engelleri olabildiğince kaldıran düzenlemelere gidilirdi. Öngörülen ittifak düzenlemesi büyük partiler ile ittifak yapmayan tüm küçük partilerin tamamen sistem dışında kalması üzerine kurgulanmıştır. Bu anlamda bu teklifteki ittifak düzenlemeleri Anayasa'nın amir hükümlerinde belirtilen temsilde adalet ilkesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

20. Madde

Teklifte ittifaklara ilişkin düzenleme getiren maddelerden biri de seçimlere ittifak ederek giren partilerden birisinin seçimlerde aldığı oy oranına bakılmaksızın, diğer ittifak partisi seçim barajının geçtiği takdirde, o partinin de seçim barajını aşmış sayılacağına ilişkin düzenlemedir. Seçim barajının hesaplanmasında ittifakın aldığı toplam oyunun hesaba katılacağı teklifin 20 inci maddesinde düzenlenmektedir.

İttifak eden siyasi partilere son derece adaletsiz bir ayrıcalık tanınarak seçim barajından muaf tutulmaları doğrudan bir adaletsizliğe ve eşitsizliğe yol açmaktadır. Teklifte hâlihazırda zaten siyasi partiler arasında ve yurttaş iradesi bağlamında önemli bir haksızlığın sürüp gitmesine neden olmaya devam eden yüzde 10'luk seçim barajına dokunulmuyor oluşu, bu yasa teklifinin demokratik ve çoğulcu bir siyasi yapıyı hedeflemediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Bu düzenleme ile %0,5 oy alacak bir partinin ittifak oylarının dağılımı üzerinden barajı aşmasına, bir diğer ifade ile barajı gerçekte aşamayan partinin, barajı aşan diğer ittifak partisinin paçalarına tutunarak barajı aşmasına olanak sağlanmaktadır. Yine bu düzenlemeye göre aynı seçimlerde örneğin %9,9 oy alan bir parti ise baraj engeline takılacak ve böylece onun temsil ettiği irade yok sayılacak ve parlamentoda temsil edilemeyecektir. Bu durum Anayasa'da da açık bir hüküm halinde yer alan temsilde adalet ilkesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

21. Madde

Teklifin 21 inci maddesi ile seçim sonuçlarına göre milletvekilliklerinin siyasi partilere nasıl dağıtılacağı düzenleniyor. Bu düzenleme ile AKP-MHP ittifakı daha az oy ile daha fazla milletvekili çıkarmanın yolunu açıyorlar. Örneğin iki milletvekili çıkartan Iğdır ilinde 7 Haziran 2015 tarihinde yapılan seçimlerde HDP 53.844, MHP 25.700 ve AKP 10.293 oy almıştı. Normal şartlarda d'hond yöntemine göre HDP'nin aldığı oy sayısının ikiye bölünmesi ile elde edilen 26.922 sayısı MHP'nin oyundan fazla olduğu için iki milletvekilliğini de HDP kazanmıştı. Bu teklifte yer alan yeni düzenleme ile seçime girilmiş olması durumunda AKP ve MHP'nin toplam oyu 35.993 olacağı için HDP'nin bir milletvekili yeterli sayıda oy almamış olmasına rağmen AKP'nin desteği ile MHP'ye geçecektir. Bu madde AKP ve MHP'nin hak etmediği halde Iğdır örneğinde olduğu üzere çok sayıda milletvekilliğinin AKP ve MHP hanesine geçmesine neden olacaktır. Bu anlamda hem temsilde adalet ilkesine hem de seçmen iradesinin tecellisine aykırı bir düzenlemedir.

Netice itibariyle, yukarıda ifade edilen gerekçeler çerçevesinde, 2/2137 Esas numaralı 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine muhalefet ediyoruz. 09/03/2018

Erol Dora
Mardin

Mehmet Emin Adıyaman
Iğdır

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ GRUP BAŞKANI İZMİR MİLLETVEKİLİ BİNALİ YILDIRIM VE MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ GRUP BAŞKANI OSMANİYE MİLLETVEKİLİ DEVLET BAHÇELİ İLE 6 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ	ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
298 SAYILI SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ	**SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**
MADDE 1- 26/04/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. "Aynı binada oturan seçmenler, hane bütünlüklerinin korunması ve aynı seçim bölgesinde kalmaları şartıyla, farklı sandık bölgelerine kaydedilebilir."	**MADDE 1-** 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. "Aynı binada oturan seçmenler, hane bütünlüklerinin korunması ve aynı seçim bölgesinde kalmaları şartıyla, farklı sandık bölgelerine kaydedilebilir."
MADDE 2- 298 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına (14) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (15) numaralı bent (18) numaralı bent olarak teselsül ettirilmiştir. "15. Seçim türüne göre sandık bölgesi seçmen sayısını belirlemek. 16. Seçim güvenliği açısından gerekli görülmesi durumunda, vali veya il seçim kurulu başkanının oy verme gününden en geç bir ay önce talepte bulunması halinde, o yerdeki sandıkların en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin birleştirilmesine, muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesi ile seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine ve bu hususların ilanına karar vermek. 17. Hastalığı veya engeli sebebiyle yatağa bağımlı olan seçmenlerin, muhtarlık seçimleri hariç, oy kullanmalarını sağlamak için seyyar sandık kurulu kurulmasına, oy kullanılmasına, sayım ve döküm ile birleştirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek."	**MADDE 2-** 298 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına (14) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (15) numaralı bent (18) numaralı bent olarak teselsül ettirilmiştir. "15. Seçim türüne göre sandık bölgesi seçmen sayısını belirlemek. 16. Seçim güvenliği açısından gerekli görülmesi durumunda, vali veya il seçim kurulu başkanının oy verme gününden en geç bir ay önce talepte bulunması halinde, o yerdeki sandıkların en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin birleştirilmesine, muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesi ile seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine ve bu hususların ilanına karar vermek. 17. Hastalığı veya engeli sebebiyle yatağa bağımlı olan seçmenlerin, muhtarlık seçimleri hariç, oy kullanmalarını sağlamak için seyyar sandık kurulu kurulmasına, oy kullanılmasına, sayım ve döküm ile birleştirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek."

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
MADDE 3- 298 sayılı Kanunun 22 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.	**MADDE 3-** 298 sayılı Kanunun 22 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
"Sandık kurulu başkanının belirlenmesi:	"Sandık kurulu başkanının belirlenmesi
Madde 22- İlçede görev yapan tüm kamu görevlilerinin listesi, mülki amir tarafından yerleşim yeri adresleri esas alınmak suretiyle ilgili ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilir. İlçe seçim kurulu başkanı, bu kamu görevlileri arasından ihtiyaç duyulan sandık kurulu başkanı sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekmeyle tespit eder ve bu kişiler arasından mani hali bulunmayanları sandık kurulu başkanı olarak belirler.	MADDE 22- İlçede görev yapan tüm kamu görevlilerinin listesi, mülki idare amiri tarafından yerleşim yeri adresleri esas alınmak suretiyle ilgili ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilir. İlçe seçim kurulu başkanı, bu kamu görevlileri arasından ihtiyaç duyulan sandık kurulu başkanı sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekme suretiyle tespit eder ve bu kişiler arasından mani hali bulunmayanları sandık kurulu başkanı olarak belirler.
Sandık kurulu başkanının göreve gelmemesi halinde, kamu görevlileri arasından belirlenen üye, bu üyenin de bulunmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık eder."	Sandık kurulu başkanının göreve gelmemesi halinde, kamu görevlileri arasından belirlenen üye, bu üyenin de bulunmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık eder."
MADDE 4- 298 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.	**MADDE 4-** 298 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
"İlçe seçim kurulu başkanı, sandık kurulunun kalan bir asıl ve bir yedek üyesini belirlemek için önce, 22 nci maddenin birinci fıkrası hükmü uyarınca bildirilen listeden sandık kurulu başkanı olarak belirlenmeyenler arasından, ihtiyaç duyulan sandık kurulu üye sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekmeyle tespit eder ve bu kişilerden mani hali bulunmayanları sandık kurulu asıl ve yedek üyesi olarak belirler."	"İlçe seçim kurulu başkanı, sandık kurulunun kalan bir asıl ve bir yedek üyesini belirlemek için önce, 22 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca bildirilen listeden sandık kurulu başkanı olarak belirlenmeyenler arasından, ihtiyaç duyulan sandık kurulu üye sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekme suretiyle tespit eder ve bu kişilerden mani hali bulunmayanları sandık kurulu asıl ve yedek üyesi olarak belirler."
MADDE 5- 298 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "; boyu 25, eni 1 santimetre ebatlarında" ibaresi madde metninden çıkarılmış, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve dördüncü fıkrasında yer alan "sandıkları ve kabinlerinin" ibaresi "sandıklarının" şeklinde değiştirilmiştir.	**MADDE 5-** 298 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "; boyu 25, eni 1 santimetre ebatlarında" ibaresi madde metninden çıkarılmış, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve dördüncü fıkrasında yer alan "sandıkları ve kabinlerinin" ibaresi "sandıklarının" şeklinde değiştirilmiştir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
"Birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde, oy pusulaları aynı zarfa konulur.	"Birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde, oy pusulaları aynı zarfa konulur.
Seçimlerde kullanılacak kabinler, oy vermenin gizliliğini sağlayacak şekilde yaptırılır. Kabinlerin ölçü ve standartları Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir."	Seçimlerde kullanılacak oy verme kabinleri, oy vermenin gizliliğini sağlayacak şekilde yaptırılır. Kabinlerin ölçü ve standartları Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir."
MADDE 6- 298 sayılı Kanunun 78 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Milletvekili," ibaresi "Cumhurbaşkanı, milletvekili," şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya "hükümlere göre" ibaresinden sonra gelmek üzere "filigranlı kağıttan" ibaresi eklenmiş ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.	**MADDE 6-** 298 sayılı Kanunun 78 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Milletvekili," ibaresi "Cumhurbaşkanı, milletvekili," şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya "hükümlere göre" ibaresinden sonra gelmek üzere "filigranlı kağıttan" ibaresi eklenmiş ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
"Oy zarfları, ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi yer alacak şekilde Yüksek Seçim Kurulunca filigranlı kağıttan hazırlatılır."	"Oy zarfları, ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi yer alacak şekilde Yüksek Seçim Kurulunca filigranlı kağıttan hazırlatılır."
MADDE 7- 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.	**MADDE 7-** 298 sayılı Kanunun 81 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
"Sandık çevresi	"Sandık çevresi
Madde 81- Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir."	MADDE 81- Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir."
MADDE 8- 298 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin başlığına "ve yasaklar:" ibaresi eklenmiş, ikinci fıkrasına "çağrı" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya ihbar" ibaresi eklenmiş, beşinci ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, yedinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut son fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.	**MADDE 8-** 298 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin başlığına "ve yasaklar" ibaresi eklenmiş, ikinci fıkrasına "çağrı" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya ihbar" ibaresi eklenmiş, beşinci ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, yedinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut son fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
"Sandık çevresinde, cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından yapılan çağrı ya da seçmenlerin ihbarı üzerine gelen kolluk güçlerince	"Sandık çevresinde, cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından yapılan çağrı ya da seçmenlerin ihbarı üzerine gelen kolluk güçlerince

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
derhal sandık çevresinden uzaklaştırılır ve gerekli yasal işlem yapılır. Seçmenlerce ihbar, o yer kolluk güçlerine şahsen yapılır.”	derhal sandık çevresinden uzaklaştırılır ve gerekli yasal işlem yapılır. Seçmenlerce ihbar, o yer kolluk güçlerine şahsen yapılır.”
“Bu madde uyarınca sandık çevresine gelen kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır.	“Bu madde uyarınca sandık çevresine gelen kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır.”
Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri hariç, özel güvenlik görevlileri ve belediye zabıtaları gibi görevliler de dâhil olmak üzere resmî üniforma ve silah taşıyan kişiler, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına giremezler.	“Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri hariç, özel güvenlik görevlileri ve belediye zabıtaları gibi görevliler de dâhil olmak üzere resmî üniforma ve silah taşıyan kişiler, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına giremezler.
Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Bu fıkra hükümlerine uymayan kişiler kolluk güçleri tarafından uzaklaştırılır.”	Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Bu fıkra hükümlerine uymayan kişiler kolluk güçleri tarafından uzaklaştırılır.”
“İlçe seçim kurulu başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzen içinde yürütülmesini ve sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında güvenliği ve bu Kanunda öngörülen yasaklara uyulmasını sağlayacak tedbirleri alır; seçmenin ve bu yerlerde bulunma hakkına sahip diğer kişilerin buralara serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Bu kapsamda, ilçe seçim kurulu başkanınca verilen talimatlara sandık kurulları, mülki ve idari makamlar uymak zorundadır.”	“İlçe seçim kurulu başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzen içinde yürütülmesini ve sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında güvenliği ve bu Kanunda öngörülen yasaklara uyulmasını sağlayacak tedbirleri alır; seçmenin ve bu yerlerde bulunma hakkına sahip diğer kişilerin buralara serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Bu kapsamda, ilçe seçim kurulu başkanınca verilen talimatlara sandık kurulları, mülki ve idari makamlar uymak zorundadır.”
MADDE 9- 298 sayılı Kanunun 98 inci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.	**MADDE 9-** 298 sayılı Kanunun 98 inci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
"Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır."	"Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır."
MADDE 10- 298 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarına aşağıdaki cümleler eklenmiş; altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş; mevcut yedinci fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; mevcut sekizinci fıkrada yer alan "belediye ve muhtarlık seçimlerinde," ibaresi "seçimlerde," şeklinde değiştirilmiş; mevcut onuncu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş; mevcut on ikinci fıkrada yer alan "sayıları, her siyasi parti veya bağımsız adayın" ibaresi "sayıları, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak oyları" şeklinde, "karşılaştırılarak, her siyasi parti veya bağımsız adayın" ibaresi "karşılaştırılarak, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak" şeklinde ve "ise, her siyasi parti veya bağımsız adayın" ibaresi "ise, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak" şeklinde değiştirilmiş; mevcut on üçüncü fıkrada yer alan "Siyasi partilerin ve bağımsız adayların" ibaresi "Siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak" şeklinde ve "her siyasi parti ve bağımsız adayın" ibaresi "her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak" şeklinde değiştirilmiş; mevcut on yedinci fıkrada yer alan "siyasi partiye veya bağımsız adaya" ibaresi "siyasi parti, bağımsız aday veya ittifakın ortak oyu için" şeklinde değiştirilmiş ve mevcut on dokuzuncu ve yirminci fıkralarda yer alan "siyasi partilerin ve bağımsız adayların" ibareleri "siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak" şeklinde değiştirilmiştir.	**MADDE 10-** 298 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarına aşağıdaki cümleler eklenmiş; altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş; mevcut yedinci fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; mevcut sekizinci fıkrada yer alan "belediye ve muhtarlık seçimlerinde," ibaresi "seçimlerde," şeklinde değiştirilmiş; mevcut onuncu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş; mevcut on ikinci fıkrada yer alan "sayıları, her siyasi parti veya bağımsız adayın" ibaresi "sayıları, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak oyları" şeklinde, "karşılaştırılarak, her siyasi parti veya bağımsız adayın" ibaresi "karşılaştırılarak, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak" şeklinde ve "ise, her siyasi parti veya bağımsız adayın" ibaresi "ise, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak" şeklinde değiştirilmiş; mevcut on üçüncü fıkrada yer alan "Siyasi partilerin ve bağımsız adayların" ibaresi "Siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak" şeklinde ve "her siyasi parti ve bağımsız adayın" ibaresi "her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak" şeklinde değiştirilmiş; mevcut on yedinci fıkrada yer alan "siyasi partiye veya bağımsız adaya" ibaresi "siyasi parti, bağımsız aday veya ittifakın ortak oyu için" şeklinde değiştirilmiş ve mevcut on dokuzuncu ve yirminci fıkralarda yer alan "siyasi partilerin ve bağımsız adayların" ibareleri "siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak" şeklinde değiştirilmiştir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
"Bunlardan sonra, ittifak yapan siyasi partilerin bulunması halinde, ittifakların birleşik oy pusulasındaki sıralarına göre ortak oyları için yeteri kadar sütun ayrılır ve bu sütunların üzerine ittifakların unvanları yazılır."	"Bunlardan sonra, ittifak yapan siyasi partilerin bulunması halinde, ittifakların birleşik oy pusulasındaki sıralarına göre ortak oyları için yeteri kadar sütun ayrılır ve bu sütunların üzerine ittifakların unvanları yazılır."
"Ancak aynı zarf içinde birden fazla oy kullanılan seçimlerde, zarfın içinden çıkan oy pusulaları okunmadan önce, seçim türüne göre ters çevrilerek tasnif edilip masanın üzerine konulur ve dokuzuncu fıkra uyarınca işlem yapılır."	"Ancak aynı zarf içinde birden fazla oy kullanılan seçimlerde, zarfın içinden çıkan oy pusulaları okunmadan önce, seçim türüne göre ters çevrilerek tasnif edilip masanın üzerine konulur ve dokuzuncu fıkra uyarınca işlem yapılır."
"Birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde, önce Cumhurbaşkanı seçimine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.	"Birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde, önce Cumhurbaşkanı seçimine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır."
Mahalli idare organları seçimlerinde;	"Mahalli idare organları seçimlerinde;
a) Büyükşehirlerde, sırasıyla büyükşehir belediye başkanlığı, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve muhtarlık,	a) Büyükşehirlerde, sırasıyla büyükşehir belediye başkanlığı, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve muhtarlık,
b) Diğer illerde, sırasıyla belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık,	b) Diğer illerde, sırasıyla belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık,
seçimlerine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır."	seçimlerine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır."
"İttifak alanı içeresinde, "EVET" mührünün;	"İttifak alanı içerisinde, "EVET" mührünün;
a) Bir siyasi partiye ayrılan alana,	a) Bir siyasi partiye ayrılan alana,
b) Hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne,	b) Hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne,
c) İttifak unvanı bölümüne taşacak şekilde, bir siyasi partiye ayrılan alana,	c) İttifak unvanı bölümüne taşacak şekilde, bir siyasi partiye ayrılan alana,
basılması halinde, bu oy pusulaları geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde o siyasi partinin cetveldeki sütununa işaretlenir. Bu haller dışında, yalnız ittifak alanı içerisine "EVET" mührünün basıldığı her durumda, bu oy pusulaları da geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde ittifakın ortak oyları sütununa rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle, ayrı ayrı işaretlenir."	basılması halinde, bu oy pusulaları geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde o siyasi partinin cetveldeki sütununa işaretlenir. Bu haller dışında, yalnız ittifak alanı içerisine "EVET" mührünün basıldığı her durumda, bu oy pusulaları da geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde ittifakın ortak oyları sütununa rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle, ayrı ayrı işaretlenir."

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
MADDE 11- 298 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.	**MADDE 11-** 298 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.
"7. Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması."	"7. Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması."
MADDE 12- 298 sayılı Kanunun 105 inci maddesinin ikinci fıkrasının yirmi ikinci bendinde yer alan "oyların" ibaresi "oylar ile ittifakların her birinin aldığı toplam geçerli ortak oyların," şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan "sandık çevresi içinde" ibaresi "sandığın konulduğu bina veya yapıda" şeklinde değiştirilmiştir.	**MADDE 12-** 298 sayılı Kanunun 105 inci maddesinin ikinci fıkrasının (22) numaralı bendinde yer alan "oyların" ibaresi "oylar ile ittifakların her birinin aldığı toplam geçerli ortak oyların" şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan "sandık çevresi içinde" ibaresi "sandığın konulduğu bina veya yapıda" şeklinde değiştirilmiştir.
MADDE 13- 298 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin dördüncü fıkrasına (14) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve altıncı fıkrasında yer alan "adayların" ibaresi "adaylar ile ittifakların ortak" ibaresi şeklinde değiştirilmiştir.	**MADDE 13-** 298 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin dördüncü fıkrasına (14) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve altıncı fıkrasında yer alan "adayların" ibaresi "adaylar ile ittifakların ortak" şeklinde değiştirilmiştir.
"15. İttifakların her birinin aldığı ortak oy sayısı,	"15. İttifakların her birinin aldığı ortak oy sayısı,
16. İttifak içerisindeki her bir siyasi partinin tek başına aldığı oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilen oy sayısı,"	16. İttifak içerisindeki her bir siyasi partinin tek başına aldığı oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilen oy sayısı,"
MADDE 14- 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 90 ıncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.	**MADDE 14-** 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 90 ıncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
"Siyasi partiler, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamazlar."	"Siyasi partiler, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamazlar."
MADDE 15- 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununa 12 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 12/A maddesi eklenmiştir.	**MADDE 15-** 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununa 12 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 12/A maddesi eklenmiştir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
"Seçim İttifakı: Madde 12/A- Siyasi partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasi partiler, kendi aday listelerini verir. İttifak yaparak seçime katılma kararı alan siyasi partiler, seçimin başlangıç tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanların imzalarını ihtiva eden ittifak protokolünü Yüksek Seçim Kuruluna teslim eder. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, aynı usulle ittifak protokolünde değişiklik yapılabilir. İttifak protokolünde; siyasi partilerce belirlenmesi halinde, ittifak unvanı ve kanunlara aykırı olmayan diğer hususlar yer alır. Siyasi partiler, aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten üç gün öncesine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna bildirimde bulunmak suretiyle ittifaktan vazgeçebilir. Bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca aynı ittifak içerisindeki diğer siyasi partilere derhal bildirilir. Vazgeçme halinde, ittifak diğer partiler arasında devam eder. İttifaktan vazgeçmenin bildirilmesini takip eden gün saat 17.00'ye kadar, ittifak içerisindeki diğer siyasi partiler ittifak protokolünü değiştirebilir veya ittifaktan vazgeçebilir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile seçim ittifakına ilişkin diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir."	"Seçim İttifakı MADDE 12/A- Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasi partiler, kendi aday listelerini verir. İttifak yaparak seçime katılma kararı alan siyasi partiler, seçimin başlangıç tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanların imzalarını ihtiva eden ittifak protokolünü Yüksek Seçim Kuruluna teslim eder. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, aynı usulle ittifak protokolünde değişiklik yapılabilir. İttifak protokolünde; siyasi partilerce belirlenmesi halinde, ittifak unvanı ve kanunlara aykırı olmayan diğer hususlar yer alır. Siyasi partiler, aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten üç gün öncesine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna bildirimde bulunmak suretiyle ittifaktan vazgeçebilir. Bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca aynı ittifak içerisindeki diğer siyasi partilere derhal bildirilir. Vazgeçme halinde, ittifak diğer partiler arasında devam eder. İttifaktan vazgeçmenin bildirilmesini takip eden gün saat 17.00'ye kadar, ittifak içerisindeki diğer siyasi partiler ittifak protokolünü değiştirebilir veya ittifaktan vazgeçebilir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile seçim ittifakına ilişkin diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir."
MADDE 16- 2839 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir. "Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partinin seçime katılmaması halinde, bu partinin üyesi kendisinin ve üyesi olduğu siyasi partinin yazılı muvafakati alınarak, başka bir siyasi parti tarafından aday gösterilebilir."	**MADDE 16-** 2839 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir. "Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partinin seçime katılmaması halinde, bu partinin üyesi, kendisinin ve üyesi olduğu siyasi partinin yazılı muvafakati alınarak, başka bir siyasi parti tarafından aday gösterilebilir."

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
MADDE 17- 2839 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir. "İttifak yapan siyasi partiler, kuraya ittifak olarak dahil edilir ve oy pusulasında yan yana yer alır. Bu partilerin ittifak içerisindeki sıraları da kurayla belirlenir. Bu durumda ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının üzerinde; kısa kenarı iki santimetre, uzun kenarı bu partilerin sütunlarının genişliği ile sütunlarının aralığı toplamı kadar olan, dikdörtgen şeklinde ittifak unvanının yer alacağı ortak bir bölüm bulunur. İttifakın unvanı yoksa, ittifak unvanı bölümüne yalnız "İTTİFAK" ibaresi yazılır. Unvanı olmayan ittifakın birden fazla olması halinde, bunlar başvuru sırasına göre numaralandırılır. İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dahil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamı ittifak alanıdır."	**MADDE 17-** 2839 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir. "İttifak yapan siyasi partiler, kuraya ittifak olarak dâhil edilir ve oy pusulasında yan yana yer alır. Bu partilerin ittifak içerisindeki sıraları da kurayla belirlenir. İttifak yapan siyasi partilerin sütunlarının üzerinde; kısa kenarı iki santimetre, uzun kenarı bu partilerin sütunlarının genişliği ile sütunlarının aralığı toplamı kadar olan, dikdörtgen şeklinde ittifak unvanının yer alacağı ortak bir bölüm bulunur. İttifakın unvanı yoksa, ittifak unvanı bölümüne yalnız "İTTİFAK" ibaresi yazılır. Unvanı olmayan ittifakın birden fazla olması halinde, bunlar başvuru sırasına göre numaralandırılır. İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dâhil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamı ittifak alanıdır."
MADDE 18- 2839 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir. "Ancak aynı ittifak içerisindeki siyasi partilerin her birinin geçerli oyu; ittifakı oluşturan siyasi partilerin o seçim çevresinde tek başına aldıkları oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilir. İttifak yapan her bir partiye ortak oylardan gelen pay; ittifak yapan siyasi partilerin tek başına aldıkları oyun bu partilerin toplam oyuna bölünmesi ile elde edilen katsayının ittifakın ortak oyu ile çarpımı sonucu elde edilir."	**MADDE 18-** 2839 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir. "Ancak aynı ittifak içerisindeki siyasi partilerin her birinin geçerli oyu; ittifakı oluşturan siyasi partilerin o seçim çevresinde tek başına aldıkları oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilir. İttifak yapan her bir partiye ortak oylardan gelen pay; ittifak yapan siyasi partilerin tek başına aldıkları oyun bu partilerin toplam oyuna bölünmesi ile elde edilen katsayının ittifakın ortak oyu ile çarpımı sonucu elde edilir."
MADDE 19- 2839 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. "f) Seçime katılmış olan siyasi partiler ve bağımsız adaylar ile ittifakların her birinin aldığı oy sayısını,"	**MADDE 19-** 2839 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. "f) Seçime katılmış olan siyasi partiler ve bağımsız adaylar ile ittifakların her birinin aldığı oy sayısını,"

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
MADDE 20- 2839 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasına ilk cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, üçüncü fıkrasında yer alan "her siyasi partinin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakın" ibaresi, "bölerek, siyasi partilerin" ibaresi ile "aşan siyasi partilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakların" ibareleri eklenmiştir. "Seçim ittifakı yapılması halinde, yüzde onluk barajın hesaplanmasında ittifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamı dikkate alınır; bu siyasi partiler için ayrıca baraj hesaplaması yapılmaz."	**MADDE 20-** 2839 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasına ilk cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, üçüncü fıkrasında yer alan "her siyasi partinin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakın" ibaresi, "bölerek, siyasi partilerin" ibaresi ile "aşan siyasi partilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakların" ibareleri eklenmiştir. "Seçim ittifakı yapılması halinde, yüzde onluk barajın hesaplanmasında ittifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamı esas alınır ve bu siyasi partiler için ayrıca baraj hesaplaması yapılmaz."
MADDE 21- 2839 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin başlığında yer alan "partilerin" ibaresi "partiler, ittifaklar" şeklinde değiştirilmiş; birinci fıkrasında yer alan "ile yukarıdaki maddede yazılı oranı aşan siyasi partilerin," ibaresi "ve 33 üncü maddede yazılı oranı aşan siyasi partiler ile bu oranı aşan ittifakların," şeklinde değiştirilmiş; üçüncü fıkrasının ilk cümlesinde yer alan "partilerin" ibaresi "partilerin, ittifakların" şeklinde değiştirilmiş, ikinci cümlesine "partilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakların" ibaresi eklenmiş, son cümlesinde yer alan "partilere" ibaresi "siyasi partilere, ittifaklara" şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrasına "partilerden" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya ittifaklardan" ibaresi eklenmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir. "İttifakın elde edeceği milletvekili sayısının hesaplanmasında, ittifak yapan siyasi partilerin toplam oyu esas alınır. İttifakın elde ettiği toplam milletvekili sayısı, ittifak yapan siyasi partiler arasında her birinin aldığı geçerli oy sayısı esas alınarak bu maddedeki usule göre paylaştırılır."	**MADDE 21-** 2839 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin başlığında yer alan "partilerin" ibaresi "partiler, ittifaklar" şeklinde değiştirilmiş; birinci fıkrasında yer alan "ile yukarıdaki maddede yazılı oranı aşan siyasi partilerin," ibaresi "ve 33 üncü maddede yazılı oranı aşan siyasi partiler ile bu oranı aşan ittifakların," şeklinde değiştirilmiş; üçüncü fıkrasının ilk cümlesinde yer alan "partilerin" ibaresi "partilerin, ittifakların" şeklinde değiştirilmiş, ikinci cümlesine "partilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakların" ibaresi eklenmiş, son cümlesinde yer alan "partilere" ibaresi "siyasi partilere, ittifaklara" şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrasına "partilerden" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya ittifaklardan" ibaresi eklenmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir. "İttifakın elde edeceği milletvekili sayısının hesaplanmasında, ittifak yapan siyasi partilerin toplam oyu esas alınır. İttifakın elde ettiği toplam milletvekili sayısı, ittifak yapan siyasi partiler arasında her birinin aldığı geçerli oy sayısı esas alınarak bu maddedeki usule göre paylaştırılır."

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
MADDE 22- 18/01/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanununun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "pusulası" ibaresi "pusulaları" şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut üçüncü fıkrasında yer alan "pusulasını" ibaresi "pusulalarını" şeklinde değiştirilmiş, mevcut dördüncü ve beşinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.	**MADDE 22-** 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "pusulası" ibaresi "pusulaları" şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut üçüncü fıkrasında yer alan "pusulasını" ibaresi "pusulalarını" şeklinde değiştirilmiş, mevcut dördüncü ve beşinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.
"Belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık seçimlerinde oy pusulaları aynı zarfa konulur. Ancak 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca seçim bölgelerinin birleştirilmesine karar verilmesi halinde, muhtarlık seçiminde oy pusulası ayrı zarfa konulur ve bu zarf ayrı sandığa atılır."	"Belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık seçimlerinde oy pusulaları aynı zarfa konulur. Ancak 298 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca seçim bölgelerinin birleştirilmesine karar verilmesi halinde, muhtarlık seçiminde oy pusulası ayrı zarfa konulur ve bu zarf ayrı sandığa atılır."
MADDE 23- (1) 298 sayılı Kanunun;	**MADDE 23-** (1) 298 sayılı Kanunun;
a) 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bilgiler" ibaresi "yerleşim yeri adresi bilgileri" şeklinde değiştirilmiştir.	a) 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bilgiler" ibaresi "yerleşim yeri adresi bilgileri" şeklinde değiştirilmiştir.
b) 35 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bilgiler" ibaresi "yerleşim yeri adresi bilgileri" şeklinde değiştirilmiştir.	b) 35 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bilgiler" ibaresi "yerleşim yeri adresi bilgileri" şeklinde değiştirilmiştir.
c) 71 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan "alanı içinde" ibaresi "çevresinde" ve (2) numaralı bendinde yer alan "Sandık alanında," ibaresi "İlçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerlerde," şeklinde değiştirilmiştir.	c) 71 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan "alanı içinde" ibaresi "çevresinde" ve (2) numaralı bendinde yer alan "Sandık alanında," ibaresi "İlçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerlerde," şeklinde değiştirilmiştir.
ç) 72 nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "alanında" ibaresi "çevresinde dışında" şeklinde değiştirilmiştir.	ç) 72 nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "alanında" ibaresi "çevresi dışında" şeklinde değiştirilmiştir.
d) 73 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "sandık alanında" ibaresi "seçim bölgesinde" şeklinde değiştirilmiştir.	d) 73 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "sandık alanında" ibaresi "seçim bölgesinde" şeklinde değiştirilmiştir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 Milletvekilinin Teklifi)	(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
e) 85 inci maddesinin başlığında ve birinci fıkrasında yer alan "alanı" ibareleri "çevresi", birinci fıkrasında yer alan "sandık alanına" ibaresi "sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına" şeklinde değiştirilmiştir.	e) 85 inci maddesinin başlığında ve birinci fıkrasında yer alan "alanı" ibareleri "çevresi", birinci fıkrasında yer alan "sandık alanına" ibaresi "sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına" şeklinde değiştirilmiştir.
f) 153 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan "sandık alanına" ibareleri "sandığın konulduğu bina, yapı veya bunların müştemilatına" şeklinde değiştirilmiştir.	f) 153 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan "sandık alanına" ibareleri "sandığın konulduğu bina, yapı veya bunların müştemilatına" şeklinde değiştirilmiştir.
(2) 2839 sayılı Kanunun;	(2) 2839 sayılı Kanunun;
a) 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "Yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış" ibaresi "Askerlikle ilişiği" şeklinde değiştirilmiştir.	a) 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "Yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış" ibaresi "Askerlikle ilişiği" şeklinde değiştirilmiştir.
b) 31 inci maddesinin birinci fıkrasına "oy sayısını" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakların ortak oy sayısı ile ortak oylarından gelen payı" ibaresi eklenmiştir.	b) 31 inci maddesinin birinci fıkrasına "oy sayısını" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakların ortak oy sayısı ile ortak oylarından gelen payı" ibaresi eklenmiştir.
(3) 2972 sayılı Kanunun;	(3) 2972 sayılı Kanunun;
a) 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yirmibeş" ibaresi "on sekiz" şeklinde değiştirilmiştir.	a) 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yirmibeş" ibaresi "on sekiz" şeklinde değiştirilmiştir.
b) 31 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "25" ibaresi "on sekiz" şeklinde değiştirilmiştir.	b) 31 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "25" ibaresi "on sekiz" şeklinde değiştirilmiştir.
MADDE 24- 298 sayılı Kanunun 83 üncü maddesi, 2972 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası ve 32 nci maddesinin ikinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.	**MADDE 24-** 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 83 üncü maddesi, 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası ve 32 nci maddesinin ikinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.
MADDE 25- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 25-** Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
MADDE 26- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	**MADDE 26-** Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.